Milliyet
YAYINLARI
ROMAN

hastane

ARTHUR HAILEY

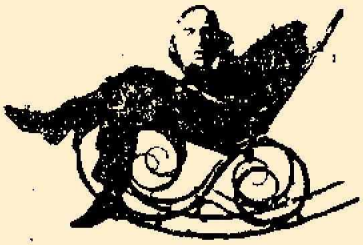

73

final diagnosis
hastane
roman
arthur hailey
türkçesi: aydil balta

e yayınları genel dizi : 73

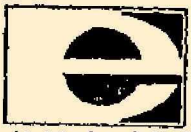

ANKARA CADDESİ 13
TELEFON: 26814 2
NARLIBAHÇE SOKAK 19/3
TELEFON: 27 87 20
İSTANBUL

ARTHUR HAILEY

Arthur Hailey 1920 yılında İngiltere'de doğdu. 2. Dünya Savaşına İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetlerinde pilot olarak katıldı. Savaştan sonra Kanada'ya geçti, yazdığı televizyon oyunlarıyla ilk ününü yaptı.

1966 yılında ailesiyle Kaliforniya'ya yerleşen Hailey, artık orada yaşamaktadır. İlk romanı, bir hastanenin hikâyesi olan «**Son Teşhis**» tir. En ünlü iki eseri ise, «**Hava Alanı**» ve «**Otel**» dir.

Hailey'in romanlarından üçü filme çekilmiş, bunlardan «**Otel**», ülkemizde gösterilmiştir. 1970 - 71 sinema mevsiminde Amerika ve Avrupa sinemalarında gösterilen «**Hava Alanı**» ise, istatistiklere göre son yılların en çok iş yapan filmidir.

HASTANE

HASTANE / final diagnosis ● arthur hailey'in romanı ● yayın hakları: e yayınları 1972 ● kapak: kemal kaldı ● dizgi-baskı: sebat matbaası, dizgi düzeni: 10/12 sorbon no. 1675 linotype ● kapak filmi: ebru grafik ● kapak baskısı: arofis basımevi ● cilt: e yayınları ● *e yayınları ankara caddesi 13 telefon: 26 81 42, dağıtım: narlıbahçe sokak 19 kat: 3/4 telefon: 27 87 20* istek ve yazışmalar için kısa adres *e yayınları posta kutusu 12 istanbul* ● birinci baskı: mayıs 1972, ikinci baskı: eylül 1972, üçüncü baskı: ekim 1974 ●●●

türkçesi: aydil balta

ARTHUR HAILEY
HASTANE

ROMAN
E YAYINLARI

GENEL DİZİ

Bu romanın kişileri hayâl ürünüdür gerçek;
canlı ya da ölü kişilerle herhangi bir benzerlik yalnızca rastlantıdır.

1

Bunaltıcı bir yaz günü; vakit öğleye doğru, Üç Eyalet Hastanesinde hayat, açık denizdeki bir adanın çevresini dolanan akıntılar gibi bir canlanıp, bir duruluyordu. Hastane dışında, Pennsylvania eyaletine bağlı Burlington şehrinin ahalisi, gölgede 45 derece sıcaklık ve yüzde yetmiş sekiz rutubette ter döküyordu. Aşağıda, hiç gölgelik yeri ve bir tek ısı ölçeri bulunmayan dökümhanelerin, garın oralarda, biri, ısıyı ölçmek zahmetine katlansa sıcaklığın çok daha yüksek olduğunu görürdü. Hastanenin içi dışardan serindi, ama bu da yetmiyordu. Hastalar ve görevliler arasında, ancak en zenginler ya da en hatırlılar soğuk hava tertibatı bulunan odalarında bu dertten kurtulabiliyorlardı.

Birinci kattaki hasta kabul servisinde de soğuk hava tertibatı yoktu. Madge Reynolds gözünden sa-

bahtan beri on beşinci kağıt mendili çekiyor, yüzünü kurularken, odayı hemen terketmenin ve koku giderici ilacı yeniden sürmenin sırası geldiğini düşünüyordu. Otuz sekiz yaşındaki Miss Reynolds hasta kabul servisi şefiydi; kadın sağlığı konusundaki yayınların da hastasıydı. Dolayısıyla da, «temizlik yönünden eksiklik duymak»tan nefret eder, hava iyice ısınır ısınmaz, çalışma odasıyla koridorun öbür ucundaki kadınlar tuvaleti arasında sürekli gidip gelmeye koyulurdu. Yine de önce, öğleden sonra hastaneye kabul edilmesi gereken dört hastaya yer bulmanın, daha doğru olacağına karar verdi.

Birkaç dakika önce, koğuşlardan taburcu olanların fişleri önüne gelmişti: Miss Reynolds'un tahmin ettiği yirmi dört kişi yerine yirmi altı hasta taburcu edilmişti. Bu farka geceki iki ölüm eklenince, hemen hastaneye kabul edilmeyi bekleyen uzun hasta listesindeki ilk dört kişiye yer açılıyordu. Bir yerde, Burlington şehrinin dört aile yuvasında dört hasta, bu çağrıyı ya kuşku ya da umut içinde bekliyordu. Çağrı kendilerine ulaşır ulaşmaz, ihtiyaç duydukları eşyaları kapıp tıp biliminin Üç Eyalet Hastanesinde uygulanan şekline kendilerini bırakacaklardı. Elinde on altıncı kağıt mendili tutan Miss Reynolds önündeki defteri açtı, abiziyi eline aldı ve numaraları çevirmeye koyuldu.

Şu sıra arı kovanı gibi işlemekte olan, aynı katın öbür kanadındaki Hariciye Kliniğinde sıralarını bekleyen hastalar görevli memurlardan daha mutluydular. Bekleme salonuna açılan altı muayene salonundan birine girdiklerinde, soğuk hava tertibatının nimetlerinden yararlanacaklardı. Bu salonlarda altı doktor, şehrin aşağı kesimindeki kendi arsası üzerinde kurulmuş olan Tıp Sanatları Evi'nin muayene ücretlerini

ödeyemeyen ya da ödemek istemeyen hastaları muayene ediyorlardı.

Ailesi üstüne geldikçe, düzensiz olarak hamallık yapan ihtiyar Rudy Hermant, sakin ve rahat yere gevşeyerek yayılmıştı; kulak - boğaz - burun uzmanı Dr. McEwan da bu arada gitgide artan sağırlığının nedenlerini bulmaya çalışıyordu. Aslında bu sağırlık, Rudy'yi pek fazla rahatsız etmiyordu; hattâ ara sıra, ustabaşı, gördüğü işin yerine başka bir şey yaptırmak ya da daha çabuk çalışmasını söylemek istediğinde, sağırlığının büyük faydasını da görüyordu. Ama Rudy'nin büyük oğlu, ihtiyarın kulaklarının bir doktor tarafından görülmesine karar vermişti, bu nedenle gelmişti hastaneye.

Dr. McEwan hareket halindeydi, otoskopunu ihtiyar Rudy'nin kulağından çekerken biraz sinirliydi de.

— İçindeki pisliği biraz yıkasanız zarar gelmez, dedi, kendisinde pek rastlanmayan sert bir sesle.

Ama o sabah, önceki gece başlayan aile masrafları konusundaki tartışmayı, karısı kahvaltı masasında da sürdürmüş, bu da doktoru öyle kızdırmıştı ki, yeni Oldsmobile arabasını garajdan çıkarırken, gaza bastığı gibi sağ arka tamponu akordeona çevirivermişti.

Rudy sevimli yüzünü ona çevirip sordu:

— Nedir doktor?

— Biraz temizleseniz diyordum, fena ol... Amaaan! Önemli değil...

McEwan kendi kendine, ihtiyarın durumunun yaşlılıktan mı, yoksa küçük bir tümörden mi ileri geldiğini düşünüyordu. Olay merakını uyandırmıştı, meslekî ilgisi öfkesinin üstüne çıkmaya başlamıştı bile.

— Ne dediğinizi duymadım, diye üsteliyordu ihtiyar adam.

McEwan sesini yükseltti :

— Önemli değil... dedim size, düşünmeyin artık.

Parladığı için biraz utanıyordu şimdi, Rudy'nin sağır oluşuna sevinmişti neredeyse.

İç hastalıkları kliniğinde, vücutça hatırı sayılır bir görünüşü olan iç hastalıkları uzmanı Dr. Toynbee, sigarasının izmaritinden bir yenisini yakıyor ve karşısında oturan hastaya bakıyordu. Bunu yaparken midesinde hafif bir ekşime hissetti ve bir iki hafta Çin mutfağından ağzına bir lokma atmamaya karar verdi. İki davette bulunması gerektiğinden, bu haftanın önemi yoktu, gelecek salı günü de Ağzının Tadını Bilenler Kulübü bir yemek vereceğinden, onu da önemsemiyordu fazla. Böyle düşünüp teşhisini koyunca, gözünü hastasına dikti ve sert bir sesle:

— Boyunuza göre kilonuz çok fazla, dedi. Yağ birikimi büyük, sizi perhize sokacağım. Sigarayı da bıraksanız iyi edersiniz.

Uzmanların biriktiği yerin yüz metre ötesinde, hastanenin Arşiv Bölümü şefi Miss Mildred, tıklım tıklım dolu koridor boyunca telaşla yürürken bol bol terliyordu; sıcaktan çektiği bir yana, ilerdeki köşeyi dönen avının peşinden koşması gerekliydi.

— Doktor Pearson! Doktor Pearson!

Patolojik Anatomi Laboratuvarı şefine yetiştiğinde adam durdu, içtiği koca puroyu ağzının öbür ucuna itti ve öfkeyle :

— Ne var? dedi. Ne var?

Elli iki yaşında, yüksek topuklarıyla bir elliyi zor

bulan ihtiyar kız, Dr. Pearson'un çatılan kaşları ve somurtuk yüzü karşısında ürperdi. Ama dosyalar, klasörler ve fişler onun bütün hayatıydı. Cesaretini topladı.

— Şu otopsi raporlarının imzalanması gerek Doktor Pearson, Sağlık Kurulu birkaç suret daha istiyor.

— Başka sefere. Şimdi acelem var.

Doktor Pearson kibirli görünüşün doruğundaydı. Miss Mildred yine de pes etmedi:

— Rica ederim, doktor. Bu iş birkaç dakikanızı alır, oysa ben üç gündür harıl harıl sizi arıyorum.

Pearson boyun eğdi, istemeyerek. Kağıtları ve kadının uzattığı tükenmez kalemi aldı, en yakın masaya gitti, imzasını atarken de homurdanmaya devam etti:

— Bana ne imzalattığınızı bile bilmiyorum. Nedir söz konusu olan?

— Howden olayı, Doktor Pearson...

Pearson hâlâ homurdanıyordu:

— Öyle çok olay var ki!... Hatırlamıyorum.

Miss Mildred, sabırla hatırlattı:

— Bir oluğun tepesinden düşüp ölen işçi; hatırlarsanız, işverenler düşüşün kalp krizi sonucu meydana geldiğini söylemişler, aksi halde aldıkları koruma tedbirlerinin buna engel olacağını savunmuşlardı.

Pearson homurdandı:

— Evet!

İmza atmaya devam ederken, Miss Mildred olayı özetlemeye devam ediyordu; bir işe başladı mı, sonuna kadar gitmeyi ve her şeyi düzenli olarak bırakmayı yeğlerdi.

— Ama otopsi adamın kalbinin sapasağlam ol-

duğunu ve düşüşe yol açacak başka hiç bir fiziki neden bulunmadığını ortaya koydu.

— Bütün bunları biliyorum.

— Özür dilerim, Doktor. Sanıyorum ki...

— Bir kazaydı bu. Dul karısına maaş bağlamaları gerekir.

Pearson görüşünü ekledi, purosunun yerini değiştirdi ve neredeyse kağıdı yırtarcasına bir imza daha attı. Laboratuvar şefinin, kaç gündür diken benzeri kır saçlarını fırçalamadığını düşünen Miss Mildred, kendi kendine: «Kravatında her zamankinden çok yumurta lekesi var», diye söylendi. Joe Pearson'un dış görünüşü, hastanedeki konuşmalarda ya tiksintiye ya da alaya yol açardı. Karısı on yıl önce ölmüştü, o günden beri de yalnız yaşıyordu ve kılığı gitgide kötüleşmişti. Şimdi altmış altı yaşında, bir hastanenin önemli kliniklerinden birinin şefinden çok bir serseriyi andırıyordu. Miss Mildred, beyaz gömleğinin altında, ilikleri ve kol kenarları partallaşmış bir yün yelek görüyordu, yelekteki iki koca leke de asit dökülmesi sonucuydu herhalde. Buruşuk, torbayı andıran pantolonu, çoktandır boyanmayı bekleyen derisi çatlak pabuçlarının üzerine düşüyordu.

Joe Pearson son kağıdı da imzaladı ve desteyi; neredeyse düşmanca, ufak tefek Miss Mildred'e doğru uzattı.

— Artık gerçek işimi görebilirim herhalde ha, ne dersiniz?

Purosu önce yukarı kalktı, sonra aşağı indi, bunun sonucunda külünün yarısı üzerine, yarısı da pırıl pırıl cilalı muşambaya döküldü. Pearson, genç bir adamın başvuramayacağı ölçüde terbiyesizlik yapacak kadar uzun süredir bu hastanedeydi. Kısa ara-

lıklarla hastane koridorlarına asılmış bulunan «Sigara İçmek Yasaktır» tabelalarını görmezlikten gelecek kadar uzun bir süre.

Kısa bir selam verdikten sonra, aşağı inmek niyetiyle asansöre doğru yürüdü. Ama iki asansör de üst katlardaydı... Öfkeli bir nara koyverip merdivene yöneldi ve kendi bölümüne giden basamakları koşarak indi.

Üç kat yukarıdaki Cerrahi Bölümünde, hava daha sakindi. Bölümün tümünde ısı ve nem dikkatle kontrol ediliyordu; yeşil gömleklerinin altına iç çamaşırlarından başka şey giymeyen operatörler, stajyerler ve hastabakıcılar burada rahatça çalışabiliyorlardı. Operatörlerden bazıları günün ilk ameliyatlarını bitirmişler, sonrakilere başlamadan önce bir fincan kahve içmek üzere dinlenme salonuna geçiyorlardı.

Mikroptan arınmış ve hastanenin geri kalan bölümünden ayrılmış bulunan ameliyathaneler koridorun iki yanında sıralanıyordu: hemşireler, henüz ayılmamış olan hastaları sedyelerle çıkarıyor ve kendilerine gelecekleri iki büyük salondan birine götürüyorlardı. Ameliyattan yeni çıkan hastalar, yataklarına nakledilecek hale gelene kadar, orada müşahede altında tutulacaklardı.

Sıcak kahvesinden bir yudum çeken ortopedist Lucy Grainger, önceki gün satın aldığı Volkswagen arabayı öğüyordu. Dr. Bartlett dostça :

— Özür dilerim Lucy, diyordu ona, ama korkarım, parkta arabanı çiğneyip geçtim galiba.

— Önemi yok, Gil diye cevap veriyordu kadın. Altına çektiğin Detroit canavarının çevresini dolan-

mak, ihtiyaç duyduğun beden hareketlerini yapmayı sağlar.

Genel cerrahî uzmanı Dr. Bartlett, tertemiz ve pırıl pırıl olmadığı görülmemiş krem rengi bir Kadillak'ın sahibiydi; bu da, tartışmasız hastaneye bağlı doktorların en iyi giyinenlerinden biri olan araba sahibinin şıklığına mükemmel uyuyordu. Bartlett aynı zamanda, hastane görevlileri arasındaki tek sakallı doktordu; her zaman bakımlı, konuştuğu sıra Lucy'nin büyüleyici bulduğu biçimde aşağıdan yukarıya doğru oynayan küçük bir sivri sakalı vardı.

Kent O'Donnell sağa sola uğrayarak yanlarına geldi. O'Donnell Cerrahî Bölümü şefi, aynı zamanda da Sağlık Kurulu başkanıydı. Bartlett ona seslendi:

— Kent, ben de sizi arıyordum. Gelecek hafta hemşirelere bir konferans vermem gerekiyor, ergin kişilerde bademciklerin alınması konusunda. Solunum, nefes borusu iltihabı ve zatürreeyle ilgili renkli resimlerin var mı?

O'Donnell, öğretici resimler kolleksiyonunu kafasından geçirdi. Bartlett'in neden söz ettiğini biliyordu, ergin kişilerde bademciklerin alınmasının sonucu, ara sıra rastlanan az bilinir sonuçlardan. Meslekdaşlarının birçoğu gibi, ameliyat sırasında büyük bir dikkat gösterilse bile, ufacık bir bademcik parçasının, operatörün pensinden kurtulup akciğere inebileceğinin ve orada bir iltihap oluşturacağının bilincindeydi. Bir otopsi sırasında alınmış, bu olayları canlandıran bir dizi nefes borusu ve akciğer resmi bulunduğunu biliyordu.

Bartlett'e cevap verdi :

— Sanırım ihtiyaç duyduğunuz şeyler bende var. Bu akşam ararım.

Bunun üzerine Lucy Grainger bir öğüt verdi :

— Elinizde nefes borusu fotoğrafı yoksa, bir göden barsağı (rectum) fotoğrafı da verebilirsiniz ona. Aradaki farkı göremez nasılsa.

Odayı bir kahkaha tufanı kapladı. O'Donnel bile gülümsedi. Lucy'yle iki eski dosttular. Zaman ve fırsat bulsalar, bu dostluğu daha ileri götürüp götüremeyeceklerini de düşündüğü olmuştu. Onu pek çok yönden beğeniyordu. Özellikle de çoğunlukla erkeksi bir dünya sayılan tıp dünyasında görüşlerini savunma biçiminden ötürü. Yine de Lucy, kadınlığından bir şey yitirmiyordu. Şu sıra sırtındaki gömlek, bütün diğer doktor kadınlar gibi ona da neredeyse biçimsiz, kadınlığını göstermeyen bir görünüş veriyordu.

Kapıyı vurup gürültüsüzce içeri giren bir hemşire, onu düşüncelerinden ayırdı.

— Dr. O'Donnell, hastanızın ailesi sizi bekliyor.

— Hemen geleceğimi söyleyin.

Vestiyere geçti ve gömleğini çıkardı. O gün tek ameliyatı bulunduğundan, şimdilik cerrahiyle ilişkisi kalmamıştı. Hastanın ailesini de yatıştırdıktan sonra —başarıyla adamın böbreğindeki taşları almıştı— son ziyareti hastane yöneticisine yapacaktı.

Cerrahî Bölümünün üzerinde, 48 numaralı özel odada, George Andrew Dunton sıcak ya da soğuktan rahatsız olma yeteneğini hepten yitirmişti, ölümün on beş saniye berisindeydi. Hastanın bileğini tutan Dr. MacMahon kalbin durmasını beklerken, hemşire Miss Penfield penceredeki vantilatörü son hızla çalıştırıyordu. Çünkü hastanın ailesinin varlığı oda-

nın havasını dayanılmaz hale getirmişti. Hemşire, iyi bir aile olduğunu düşünüyordu bunun, sessizce ağlayan hastanın karısı, başını çevirmiş, omuzları kuru hıçkırıklarla sarsılan büyük oğul, yanaklarından aşağı sessiz göz yaşları süzülen daha genç bir kız. «Öleceğim zaman,» diye düşündü Elaine Penfield, «umarım ardımdan ağlayacak biri bulunur. Bir ölünün ardından yapılacak övgülerin en iyisidir bu.»

Dr. MacMahon cansız bileği yatağın üzerine bıraktı ve diğerlerine baktı: Sözlerin gereği yoktu. Miss Penfield hemen ölüm saatını not etti: 10.52.

Koridor boyunca uzanan diğer özel odalarda, günün en sakin saatıydı bu.

Sabah alınması gereken ilaçlar dağıtılmıştı. Doktorların ziyareti sona ermişti. Öğle yemeğine kadar bütün hastanede hareket azalacak, yemekle birlikte yine yoğun bir çalışma başlayacaktı. Birkaç hemşire sıcak kahve içebilmek için kafeteryaya inmişti. Yerlerinde kalan diğerleri, bakmakla görevli oldukları hastanın durumunu not ediyorlardı. Miss Wilding hasta bir kadının ateşini gösteren kağıda şunları yazmıştı: «Devamlı mide ağrılarından şikayetçi.» Bir satır daha eklemek üzereyken durdu.

Sabahtan beri ikinci kere hemşire Wilding —elli altı yaşında, kır saçlı, hastanenin en eski hemşirelerinden biri— elini üniformasının cebine attı, hasta mektuplarıyla birlikte masasına bırakıldığından bu yana iki kere okuduğu mektubu aldı. Açarken, genç bir kızla kolkola poz veren küçük rütbeli subay resmini gördü arada.

Mektubu okumaya başlamadan önce bir süre resme baktı. Şöyle başlıyordu mektup : «Sevgili anneciğim, bu seni şaşırtacak, biliyorum. Ama San Fransisco'da bir genç kıza rastladım ve dün evlen-

dik. Bir bakıma, senin için bunun büyük hayal kırıklığı olacağını biliyorum, çünkü her zaman düğünümde bulunmak istediğini söylemişsindir. Ama beni anlayacağına inanıyor ve...»

Mektubu yarıda bırakan hemşire Wilding, pek az gördüğü oğlunu düşünmeye koyuldu. Boşandıktan sonra, Adam'ı üniversite çağına kadar tek başına büyütmüştü. Sonra Annapolis (*), birkaç hafta sonu tatili, kısa yaz tatilleri ve savaşta deniz kuvvetleri, izlemişti birbirini... Artık bir erkekti oğlu ve başka birine aitti... O gün, daha sonra oğluna sevgi ve mutluluk dilekleriyle dolu bir telgraf çekecekti. Yıllar önce, Adam hayatını kazanmaya başlar başlamaz, hemşireliği bırakacağını düşünmüş, ama bunu hiç yapmamıştı, şimdi de bu tarihi öne almasını gerektirmeyecek kadar yaklaşmıştı emekliliği...

Mektupla resmi, üniformasının cebine soktu ve bıraktığı kalemi yeniden eline aldı. Özenli bir yazıyla, kağıdın üzerine ekledi: «Hafif kusma ve diyare. Dr. Reubens uyarıldı.»

Dördüncü kattaki Doğum Bölümünde, günün hangi saatının sakin geçeceğini önceden kestirmek imkansızdı. «Çocuklar,» diyordu. Dr. Dornberger kendi kendine, diğer iki kadın-doğum uzmanıyla birlikte ellerini fırçalarken, «doğum için toplu halde akın etmek gibi kötü bir alışkanlığa sahip.» Düzen ve sükûnet bozulmadan saatlar, bazan günler geçer ve bebekler normal aralıklarla birbirlerini izlerlerdi. Sonra birden, sanki cehenneme düşmüş gibi olurdu insan, yarım düzine bebeğin aynı anda çıkmak istediğini görünce. Şimdi de durum öyleydi!

(*) Deniz Harp Okulu

Etine buduna ve keyifli bir zenci kadın olan kendi hastası, onuncu çocuğunu dünyaya getirmek üzereydi. Hastaneye geç geldiği ve iş epey ilerlediği için, ilk yardım sedyesiyle doğru doğum odasına taşınmıştı. Ellerini fırçalarken, onu Doğum Bölümüne getiren stajyerle konuştuklarını işitiyordu Dornberger.

Acil bir durum karşısında her zaman yapıldığı gibi, stajyer, asansörü boşalttırmıştı. Zenci kadın da anlatıyordu :

— Bütün bu insanlar, yerlerini bana vermek için efendice çıktılar! Hayatım boyunca, kendimi hiç bu kadar önemli hissetmemiştim!

Konuşmasının burasında, Dornberger stajyerin kadına gevşeyip kendini serbest bırakmasını öğütlediğini işitti.

— Gevşemek mi, yavrum? Rahat ve gevşeğim ben! Bir çocuk beklerken hep rahatımdır. Mutfak, bulaşık, çamaşır derdimin sona erdiği en güzel anlarımdır bunlar. Ne olacak, yavrum! Buraya gelip doğuracağım günü iple çekerim, benim için doğurmak, tatil yapmaktır.

Anî bir sancıyla bütün vücudu sarsıldığından dişlerini sıkıp sustu, sonra sıkılı dişleri arasından mırıldanmaya devam etti : «Dokuz çocuğum var... Bu onuncu olacak... Eh bir yıl sonra, yine bana güvenebilirsiniz, kuşkusuz tekrar geleceğim!»

Doğum odasında görevli hemşireler kadını götürür ve stajyer ilk yardıma dönerken, uzaklaşan zenci kadının keyifle kıkırdadığını işitti, Dornberger.

Elleri fırçalanmış, tertemiz, bembeyaz gömleğini giymiş ve bol bol terleyerek, hastasının peşinden doğum odasına girdi.

Mutfakta sıcak daha önemsiz bir sorundu, çünkü orada çalışanlar alışkındılar sıcağa. Mutfak şefi Hilda Straughan, üzümlü bir pasta parçası kemiriyor ve pastacıların başındaki kadına yaptığı işaretle onayladığını belirtiyordu. Öncekilere eklenen bu kalorilerin, bir hafta sonra banyosundaki baskülde kendini göstereceğini düşünüyor, ama kendisi gibi birinin, hastalara verilen yiyeceklerin mümkün olduğu kadar çoğunu tatmakla görevli olduğunu hatırlayarak vicdanını yatıştırıyordu. Mrs. Straughan'ın fazla kaloriler ve fazla kilolarla uğraşması için biraz geçti artık. Tartı, tadılan bir sürü yemeğin sonucunu şimdiden ortaya koyuyor, yürüyüşü bir çift kruvazörün ardından ilerleyen bir uçak gemisinin görkemli ilerleyişini andırıyordu: Kilosuna büyük katkıda bulunan iki koca göğsü, hastanede çifte Cebelütarık kayasıyla karşılaştırılırdı. (*)

Ama Mrs. Straughan yemeği sevdiği kadar da mesleğini, görevini ve hükümranlık alanını severdi. Pırıl pırıl fırınları, servis masalarını, tertemiz ve parlak mutfak araçlarını, aşçı kadınların ve yardımcı kızların kar gibi beyaz önlüklerini hoşnutlukla seyrediyor ve bu görüntü yüreğini ısıtıyordu.

Mutfakta, günün en hareketli saatıydı. Öğle yemeği en yüklü yemekti, çünkü hastalardan başka, öğlende kafeteryaya akın eden bütün hastane personelini de beslemek gerekiyordu. Aşağı yukarı yirmi dakika sonra hastaların yemekleri tepsiyle yukarı çıkarılacak, sonra iki saat boyunca da yemek servisi devam edecekti. Ardından, mutfaktaki yardımcı kızlar

(*)Cebelütarık boğazının bir kıyısındaki ünlü kayadan söz ediliyor.

bulaşığı kaldırırken, aşçı kadınlar akşam yemeğinin hazırlığına başlayacaklardı.

Bulaşığı hatırlamak, Mrs. Straughan'ın düşünceli düşünceli kaşlarını çatmasına yol açtı, mutfağın arkasındaki bölüme yöneldi, burada iki büyük bulaşık makinesi bulunuyordu. Hükmettiği yerin bu bölümü, geri kalana oranla daha az parlaktı ve çağın gereklerine pek uymuyordu. Kadın, ancak ofisteki araç-gereç, mutfak gibi yenilendiğinde mutlu olabileceğini düşündü. Tabii, her şeyin aynı zamanda ve hemen gerçekleştirilemeyeceğini kabul etmek gerekirdi, bu işin başına getirileli iki yıl oluyordu, hastane yönetimini epey sarstıktan ve iteledikten sonra, bir sürü pahalı aracın yenilenmesini sağlamıştı. Yine de bütün bunlara rağmen, kafeteryadaki ısıtmalı masaların işleyişini denetlemeye giderken, hastane yöneticileriyle bulaşık makineleri konusunu görüşmeye karar verdi.

Mrs. Straughan hastanede, düşünceleri beslenme sorununa yönelen tek kişi değildi. İkinci kattaki röntgen bölümünde, Burlington'un üç büyük toptan otomobil satıcısından birinin genel müdür yardımcısı olan Mr. James Bladwick, kendi deyimiyle açlıktan geberiyordu!

Bunun bir nedeni vardı tabii. Doktorunun isteğiyle Jim Bladwick gece yarısından beri oruçluydu ve midesinin filmini aldırmak üzere de röntgen salonunda bulunuyordu. Bladwick'in içinde, bir on iki parmak barsağı ülserinin gelişip gelişmediğini, X ışınları ortaya koyacaktı.

Jim Bladwick, bu kuşkunun gerçekleşmeyeceğini umuyordu. Aslında ne ülserin ne de başka bir hasta-

lığın çalışmasını ağırlaştırmasını istiyordu, çünkü son üç yılda harcadığı çaba ve gösterdiği fedakarlık, herkesten çok ve daha uzun süre çalışma yeteneği, ürünlerini vermeye başlıyordu sonunda.

Tabii ki kuşkuluydu. Kontrat gereğince, her ay belirli ölçüde satış yapma yükümlülüğü altına giren hangi insan kuşkulu olmazdı? Ama bu rahatsızlığı ülser olamazdı. Düpedüz imkansızdı. Basit, adi ve çabucak iyileşecek başka bir şey olması gerekirdi bunun. Satış bölümünün genel müdür yardımcılığına getirileli aşağı yukarı altı hafta oluyordu, ama işinin gösterişli adına karşılık, yerinde kalması ardı arkası kesilmeyecek bir üretim yeteneğine bağlıydı. Üretmek için de yerine sağlam yapışması, gerektiğinde saldırmayı bilmesi, akımı izlemesi gerekirdi. Hiç bir doktor raporu, satış eğrisindeki düşüşü doğrulayamazdı.

Jim Bladwick, bu anı bir süreden beri geciktiriyordu. Bir rahatsızlığın, ardından bir ağrının ve sonunda bütün mide nahiyesini saran acının farkına varalı iki ay oluyordu. En rahatsız edici yerlerde de sık sık geğirmeye başlamıştı, örneğin müşterileriyle konuşurken. Önce bunda önemli bir yan olmadığına kendi kendini inandırmaya çalışmıştı, ama sonunda bir doktora görünme kararı verdi, sabah burada bulunuşu da doktora gitmesinin sonucuydu. Bu işin kendisine çok zaman kaybettirmeyeceğini umuyordu. Fowler'e verilecek altı kamyon işi epey ilerlemişti, bunu sonuçlandırmanın zamanıydı ve bu satışa gerçekten ihtiyaçları vardı. Ama, ne kadar da acıkmıştı yahu karnı!

Röntgen şefi Dr. Ralph Bell —bütün hastane ona Ding-Dong (*) derdi— için yüzlerce benzerinden

(*) Bell'in çan karşılığı olmasından esinlenerek

farkı bulunmayan bir sindirim organı filminin çekilmesinden ibaretti bu iş. Ama, ara sıra başvurduğu bir düşünce oyununa kendini kaptırarak, bu adam konusunda da kendi kendisiyle bahse girmeye karar verdi. Bu adam tam ülserli bir hastaydı işte. Bağa çerçeveli kalın gözlüklerinin ardından, Dr. Bell hiç sezdirmeden incelemişti adamı. Tam kendini yıpratacak, her şeyi dert edinecek tipteydi. Hele şu sıra, için için kaynadığı gözle görülür gibiydi.

Doktor, Bladwick'i makinenin arkasına geçirdi ve ona bir bardak dolusu sıvı uzattı: «Size söylediğimde, bunu bir dikişte için.» Hazır olduğunda da : «Haydi!» dedi ve Bladwick bardağı boşalttı.

Ekranda Bell, önce gırtlaktan geçen, sonra mideye inen ve oradan da on iki parmak barsağına uzanan barit'in yolunu izledi. Sıvının belirgin kıldığı her organ ekranda açıkça görülüyor ve Bell, sırayla bir düğmeye basıp görüntüyü filmlere kaydediyordu. Şimdi barit'i iyice yaymak için hastanın karnını mıncıklamaya koyulmuştu. Ve on iki parmakta bir krater gördü. Açıkça seçilen bir ülserdi bu. Kendi kendisiyle girdiği bahsi kazandığını düşündü ve yüksek sesle:

— Bu kadar, Mr. Bladwick, dedi. Teşekkür ederim.

— Peki, ne haber doktor? Teşhis ne? Yaşayacak mıyım?

— Yaşayacaksınız.

Aşağı yukarı bütün hastalar, ekranda ne gördüğünü merak ederlerdi HEPSİNİN EN SAĞLAMI OLAN, DUVARDAKİ AYNA. Bunu söylemek onun işi değildi.

— Doktorunuz filmleri yarın alacak. O zaman sizinle görüşür sanırım.

«Talihin yok, dostum!» diye geçiriyordu içinden, «Umarım, uzun bir dinlenme ve sütlü, katı yumurtalı rejime katlanabilirsin.»

Ana binanın iki yüz metre ötesinde, eskiden mobilya fabrikası olan ve şimdi hemşire yurdu olarak faydalanılan yıkık dökük binada, hemşire okulu öğrencisi Viviane Loburton, fermuarını çekmek için zorlanıyordu.

— Allah kahretsin!

Babasının da pek sevdiği deyimlerle sövüyordu fermuara. Adam ağaç keserek esaslı bir servet sahibi olmuştu ama, ormandaki konuşmasını eve gelince değiştirmekte bir anlam görmüyordu.

On dokuz yaşındaki Viviane, babasının güçlü kuvvetli yapısıyla New-Englandlı olan, Oregon ormanları ve oduncularıyla günün her saatı haşır neşir olma fırsatını hiç bulamayan doğuştan narin görünüşlü annesi arasında bir çelişki gösterirdi ara sıra. Hemşirelik öğreniminin dördüncü ayındaydı ve meslekle ilgisinde, annesiyle babasına özgü özelliklerinden bazılarını göstermeye başlamıştı bile. Bu iş onu hem büyülüyor, hem de genç kızda tiksinti uyandırıyordu. Hastalık ve çeşitli dertlerle karşılaşmanın, bu işte yeni olan biri için her zaman şok etkisi yaptığı görüşündeydi. Midesi bulanmaya başlayıp, geri dönerek kaçmamak için bütün iradesini kullandığında, bunu bilmek yetmiyordu .

Böyle anlardan sonra değişiklik ihtiyacı duyardı. Bu ihtiyacı eski bir düşkünlükte, müzikte bulmuştu.

Şaşırtıcıydı ama, küçük bir şehir olmasına rağmen Burlington'un çok iyi bir senfoni orkestrası var-

dı. Viviane bu orkestrayı keşfedince bütün konserlerini aralıksız izlemeye koyulmuştu. İlaç gibi gelen bu müzik içini rahatlattı, hayatını düzene sokup dengeli olabilmesini sağladı. Yaz gelip konserler kesildiğinde çok üzülmüş, bunların yerini tutacak bir yeniliğin ihtiyacını sık sık duymuştu.

Şu sıra, düşüncelerini kapıp koyvermesine yetecek boş zaman yoktu pek; sabahki derslerle, öğleden sonra koğuşlarda görülen pratik çalışmaların arası pek azdı. Bir de fermuar çıkmıştı şimdi başına!... İyice çekti ve birden dişler birbirine kenetlendi, elbisesi kapandı. Rahatlayarak kapıya koştu, sonra yüzünü kurulamak için durdu. Amma da sıcaktı hava! Harcadığı bütün bu çabalar da deli gibi terlemesine yol açıyordu.

Her sabahki gibi, o sabah da hastanenin işleri böyle sürüp gitti. Kliniklerde, bebek bakım odalarında, laboratuvarlarda, ameliyathanelerde, Nöroloji, Psikiatri, Çocuk Hastalıkları, Deri Hastalıkları, Ortopedi, Göz, Doğum ve Bevliye bölümlerinde. Koğuşlarda ve özel müşterilerin kaldığı pavyonda. Bütün bölümlerde, idarede, muhasebede, ambarda, bakım ve temizlikte. Bekleme salonlarında, koridorlarda, girişlerde, asansörlerde. Beş katta, zemin katta ve bodrumda. Üç Eyalet Hastanesinde yukardan aşağıya, insanlık ve tıbbın bütün akımları çekilip yükselen bir deniz gibi gidiyor, geliyordu.

15 Temmuz sabahı saat on birdi.

2

Üç Eyalet Hastanesinin iki blok ötesindeki kili-

senin çanı on biri çalarken, Kent O'Donnell de Cerrahî Bölümünden idareye iniyordu. Çanın sesi —döküm sırasında kaçırılan saman parçası yüzünden hep garip çıkardı— asansör boşluğundaki açık bir pencereden uçup gitti. O'Donnell, elinde olmaksızın kol saatına baktı, sonra görültüyle madenî merdivenleri inen stajyerlere yol vermek için kenara çekildi. Sağlık Kurulu Başkanını gördüklerinde biraz durdular ve her biri, önünden geçerken saygılı bir: «Günaydın Doktor» savurdu O'Donnell'e.

O'Donnell, ikinci katta, üzerinde gözleri bağlı ve on yaşlarında bir kız çocuğunun oturduğu yürüyen koltuğu iten hemşireye yol vermek için kenara çekildi. Koltuğun yanısıra, kızın annesi olduğu anlaşılan bir kadın yürüyordu.

Tanımadan gülümseyip selamladığı hemşire, onu önemseyen bakışlarla süzdü. Kırk beşine varmamış olan O'Donnell'e kadınlar, genellikle ikinci bir kere bakarlardı. Üniversite yıllarında çok iyi bir rugby oyuncusu olmasını sağlayan yapısını korumuştu: Geniş omuzlu, adaleli kollu ve dimdik bir vücudu vardı. Şimdi bile, güç bir iş yapmaya ya da önemli bir karar vermeye hazırlanırken, karşı takımın oyuncularını durdurmaya hazırlandığı sıralar yaptığı gibi, omuzlarını gererdi. Bir gram fazla kilosu yoktu, bu sağlam yığın, kas ve kemikten meydana geliyordu sadece. Devamlı spor yapması —yazın tenis, kışın ski— çevik kalmasını, hâlâ formda, güçlü ve çabuk olmasını sağlamıştı.

Güzel adam değildi, ama yüzünde kadınların çekici buldukları bir düzensizlik (burnu hâlâ rugby oynadığı yıllarda aldığı bir yaranın izini taşıyordu) vardı. Sadece saçları gösteriyordu yılların onun için de geçmekte olduğunu; hâlâ kömür gibi kara olan bu

saçlar, kısa süre önce, birden kırlaşmaya başlamıştı. Saça renk veren pigmentler birden bu işi hızla bırakıvermiş gibi.

O'Donnell ardından adıyla seslenildiğini işitti, durdu. Cerrahî Bölümünün en eskilerinden Bill Rufus'un kendisini çağırdığını gördü.

— Nasılsın Bill?

İşine bağlı, epey müşterisi bulunan ve çok iyi bir operatör olan Rufus'u çok severdi O'Donnell. Konuşmaya başlamasıyla farkedilen dürüstlüğünden ötürü, hastalarının ona büyük güvenleri vardı. Tüm hastane personeli —stajyerler ve hastalar dahil— ona saygı gösterirlerdi; diğer operatörlerin pek yapamadığı gibi, kendilerine eşit davranan Dr. Rufus'un zorluk çektirmeden, en sağlam bilgileri aktarabilme yeteneği çok hoşlarına giderdi.

Tek garipliği, çok gösterişli ve cicili bicili kravatlar takmasıydı. Sevimli meslekdaşının bugün takmış olduğu şey karşısında —mor ve sarı zemin üzerinde türkuaz ve kırmızı daireler— O'Donnell ürpermekten kendini alamadı. Kravatları konusunda Bill Rufus'la bol bol alay edilirdi. Kısa süre önce bir psikiatr, bu kravatların «tutucu bir yüzeyin altında kalan iç kaynaşma yüzünden irinden bir krater»i hatırlattığı görüşünü öne sürmüştü. Ama Rufus, keyifle gülüp geçmekle yetinmişti. Yalnız şimdi, biraz şaşkın gibiydi.

— Kent, seninle konuşmak istiyordum.

— Odama geçmemizi ister misin? dedi meraklanan O'Donnell.

Rufus, önemli bir neden olmadıkça, böyle peşinden koşup gelecek adam değildi.

— Hayır. Burada da başka yerdeki kadar rahat

konuşabiliriz. Mesele şu. Laboratuvarlardan gelen raporlar sözkonusu.

Koridorun kalabalığında itilip kakılmamak için, bir pencerenin önüne çekildiler. «Bundan çekiniyordum!» diye düşündü O'Donnell.

— Nedir seni düşündüren, Bill? diye sordu.

— Raporların gelmesi çok gecikiyor. Çok fazla gecikiyor.

O'Donnell bu sorunun bilincindeydi. Bütün diğer operatörler gibi, Rufus'un da sık sık bir tümör alması gerekirdi. Tümör keşfedildiğinde alınır, Dr. Joseph Pearson'a incelemesi için gönderilirdi. Pearson iki doku incelemesi yapardı. Önce, ameliyat salonunun yanındaki küçük bir laboratuvarda işe koyulur, hasta baygın yatarken, Pearson ufak bir doku parçasını dondurup mikroskopta incelerdi. Bu incelemeden iki sonuç çıkardı: «Habis» yani kanser olduğu anlaşılan ve önemli bir ameliyat gerektiren tümör ve «selim», yani genellikle tümör alındıktan sonra başka bir tedavi zorunluluğu gösteremeyen tümör. Pearson «selim» dedi mi bu, operatörün yarayı dikmesi ve hastayı ameliyat salonundan çıkarması için bir işaretti. Tersine, dondurulmuş parçadan «habis» teşhisi çıkarsa, ameliyata hemen devam edilirdi.

— Ameliyat sırasındaki çalışmalarda bir gecikme yok, değil mi?

O'Donnell bu yönde bir şikayet duymamıştı ama, yine de kesinlikle emin olmak istiyordu.

— Hayır, dedi Rufus. Böyle bir gecikme olsa, haykırışları duyardın! Sonraki incelemeler çok uzun sürüyor.

— Anlıyorum, dedi O'Donnell.

Her şeyi kafasında yeniden oluşturup işin nasıl yapıldığını düşünürken zaman kazanmaya bakıyordu.

Dondurulmuş parçanın incelenmesinden sonra alınan her tümör, patoloji laboratuvarına gönderilir ve orada bir teknisyen, daha dikkatli ve daha iyi şartlarda, patologun sonradan yapacağı incelemelerin hazırlık çalışmalarını yapardı. Bu incelemeler sonucunda, patolog kesin kararını bildirirdi. Bazan, dondurulduktan sonra habis ya da şüpheli görülen bir tümör, daha dikkatli bir inceleme sonucu zararsız bulunur ve patologun, kişisel görüşünü kökünden değiştirdiği görülürdü! Bu durumda hasta, yeniden ameliyathaneye alınır ve gerekli ameliyat yapılırdı. Açıkça belliydi ki, ikinci laboratuvar raporunun da çok çabuk hazırlanması zorunluydu. O'Donnell, Rufus'un hoşnutsuzluk kaynağının burada düğümlendiğini anlamıştı bile.

— Bu bir kere başımıza gelse, dedi, itiraz etmezdim, şimdi de Joe Pearson'un ayağına karpuz kabuğu koyma niyetlisi değilim. Laboratuvarda çok iş olduğunu biliyorum. Ama bir kere değil bu, Kent, hep oluyor.

— Açık konuşalım Bill, dedi O'Donnell.

Rufus'un elinin altında, yakınmasını destekleyecek bir olay bulunduğundan da emindi ama.

— Mesele şu: Geçen hafta burada bir hastam vardı, Mrs. Mason, göğüs kanseri. Tümörü aldım ve ilk inceleme sonucu Joe Pearson «selim» dedi. Ama daha sonra raporuna «habis» yazdı. —Rufus omuz silkti.— Bu noktada hır çıkarmaya niyetlendiğim yok, ilk bakışta anlamak kolay değil, biliyorum.

— Ama?

Durumu anladığı için, O'Donnell meselenin sonuna kadar gitmek ve bu işi sonuçlandırmak istiyordu.

— Pearson'un raporu tam sekiz gün sonra bana

ulaştı. Raporu aldığımda, kadını taburcu etmiştik.

— Anlıyorum.

«Bu», diye düşünüyordu O'Donnell, «gerçekten çok kötü. Görmezlikten gelemeyiz doğrusu.»

— Kolay iş değil, diye devam ediyordu Rufus tatlı bir sesle, evine dönmüş bir kadını çağırmak ve ona, esaslı bir inceleme sonucu kanser olduğunun anlaşıldığını, yeni bir ameliyat gerektiğini söylemek, kolay ve basit değil.

Evet. Gerçekten kolay değildi. O'Donnell de bunu çok iyi biliyordu. Bir kere, Üç Eyalet Hastanesinde çalışmaya başlamasından önce, aynı şey kendi başına da gelmişti. Bir daha böyle bir durumla karşılaşmamayı dilerdi hep.

— Bill, bu işi bana bırakır mısın? (Konuştuğu kişinin Rufus olması onu sevindiriyordu. Başka bir operatör durumu çok daha güçleştirirdi.)

— Tabii. Yeter ki bir şeyler yapılsın. (Rufus ısrar etmekte haklıydı.) Kötü bir iş, anlıyor musun?

Bunun böyle olduğunu O'Donnell de biliyordu. İşin kötüsü, Rufus'un, bunun ardından gelecek sorunlardan haberli olmayışıydı.

— Bu öğleden sonra Joe Pearson'la konuşacağım, dedi O'Donnell. «Ameliyatlarda Ölüm» konulu konferanstan sonra. Bulunacak mısın?

— Evet.

— Peki. O zaman görüşürüz Bill. Bana haber verdiğin için teşekkürler. Bir şey yapılacaktır, sana söz veriyorum.

Bir şey! O'Donnell koridorda yürürken düşünüyordu. Bir şey... Ama ne? İdarî Bölüme geçerken hâlâ aynı şeyi düşünüyordu, Harry Tomaselli'nin kapısını açtığında.

Önce O'Donnell Tomaselli'yi göremedi, sonra Tomaselli kendisini çağırdı. «Bu taraftan, Kent.» Geniş odanın öbür ucunda, aşağı yukarı bütün iş saatlarını başında geçirdiği çalışma masasının uzağındaki başka bir masaya eğilmişti hastane yöneticisi. Önüne taslaklar ve planlar yayılmıştı. O'Donnell kalın halının üzerinde ilerledi ve Tomaselli'nin önündekilere bir göz attı.

— Uyanıkken düş mü görüyorsun, Harry?

Taslaklardan birine dokundu:

— Biliyor musun, şurada, hastanenin doğu kanadının en üst katında, sana bir bölüm yaptırabiliriz.

— Ben razıyım, dedi Tomaselli gülümseyerek. Bunun gerekli olduğunu Yönetim Kuruluna kabul ettirmen şartıyla.

Çerçevesiz gözlüklerini çıkardı ve düşünceli düşünceli camlarını silmeye koyuldu.

— İşte şu, yeni bölüm.

O'Donnell planda geliştirilmiş şekliyle, Üç Eyalet Hastanesinin alacağı şekli taslakta inceledi. Yapılması düşünülen binalarda, hemşireler için yeni bir yurdun bulunacağı koca bir kanat da yer alıyordu. Kent, Tomaselli'ye döndü:

— Ne var ne yok?

Hastane yöneticisi yeniden gözlüklerini takmıştı.

— Bu sabah Orden'le aramızda bir konuşma geçti.

Burlington'un ikinci büyük döküm fabrikasının sahibi olan Orden Brown, hastanenin de Yönetim Kurulu başkanıydı.

— Sonra?

— İnşaat fonu için, ocak ayında yarım milyon

dolar ayırabileceğinden emin. Bu da gösteriyor ki, mart ayında temeli atabileceğiz.

— Ya diğer yarım milyon? Orden geçen hafta, bunun için aralık ayına kadar beklememiz gerektiğini söyledi. (Bunda bile, diye düşünüyordu, başkan iyimserlik eğiliminde.)

— Biliyorum, dedi Tomaselli. Ama fikir değiştirdiğini sana bildirmemi istedi. Dün belediye başkanıyla yeni bir görüşme yapmış. İkinci yarım milyonu yazın sağlayacaklarına ve kampanyayı sonbaharda parlak bir şekilde kapayacaklarına kesinlikle inanıyorlar.

— Bu iyi haber!

O'Donnell kuşkularından vazgeçmeye karar verdi. Orden Brown bu kadar ileri gittiyse, işin içinden çıkacak demekti. Tomaselli hesaplı bir kayıtsızlıkla devam ediyordu:

— Ha! Bir dakika... Orden ve belediye başkanının gelecek çarşamba valiyle randevuları var. Bu, yardımın artacağına inanmamız gerektiği görüşündeyim.

— Bu kadar mı? dedi O'Donnell hoşnutluğunu göstermeden.

— Sevineceğini sanmıştım, diye karşılık verdi Tomaselli.

Sevinmekten de öte! Bir bakıma, şimdiye kadar bir görüş, bir hayal olan şeyin gerçekleşmesine doğru ilk adımın atıldığını söyleyebilirdi. Üç Eyalet Hastanesine geldiğinde, üç buçuk yıl önce başlayan bir hayal. Gariptir, insan bir yere nasıl da alışabiliyordu! Harvard'ın Tıp Fakültesinde okuduğu sıra ya da sonraları, Columbia Presbyterian'da çalışırken, bir taşra hastanesinde günlerini tamamlayacağı Kent O'Donnell'e söylenince, acı acı gülerdi. Cerrahî ve tıp bil-

gisini arttırmak için Londra'da, Bart'ın yanına gittiğinde, John Hopkins ya da Massachusetts General gibi ünlü hastanelerden birinin genelkurmayı arasında yer almayı düşünüyordu. Edindiği bilgiyle istediğini seçebilirdi. Ama karar verecek zamanı bulamadan, Orden Brown onunla görüşmek için New York'a gelmiş ve Burlington'la Üç Eyalet Hastanesini ziyaret etmesi için kandırmıştı.

Gördükleri Kent'i dehşete düşürmüştü. Hastane araç-gereç yönünden acınacak durumdaydı, bakımı ihmal edilmişti, çalışması düzensizdi, birkaç kişinin dışında doktorlar şaşırtıcı bir yetersizlikteydi. Genel Tıp ve Cerrahî bölümlerinin başındaki şefler yıllardan beri aynı işi yapıyorlardı. Tek hedefleri, bu tatlı durumu mümkün olduğu kadar devam ettirmekti. O'Donnell bunu kolaylıkla anlamıştı. Hastane yöneticisi —müdürler kurulu ve doktorlar arasındaki gerçek bir şef— yeteneksiz bir bunaktı. Stajyerlerin yetiştirilip çalıştırılması sorunu, yıllar öncesinde kalmış bir anıydı. Hiç bir araştırma bütçesi yoktu. Hemşirelerin yaşama ve çalışma koşulları Orta Çağ'dan kalmaydı.

Orden Brown, hiç bir şeyi gizlemeden, ona hepsini göstermişti. O'Donnell akşam yemeğine kalmayı kabul etmişti, daha sonra gece uçağına atlayıp New York'a dönmeyi düşünüyordu. İyice tiksinmişti, bir daha ne Üç Eyalet Hastanesini ne de Burlington'u görmeyi diliyordu.

Orden Brown'un evindeki yemek sırasında —bütün Burlington'un görülebildiği tepeye tünemiş evde— duvarları halı kaplı olan yemek odasında hikaye ona anlatıldı. Olağanüstü yanı bulunmayan bir hikaye. Üç Eyalet Hastanesi, eskiden tıptaki gelişimi yakından izleyen, çağdaş koşullara uyan ve bulundu-

ğu eyaletin en değerli hastanelerinden sayılan bir yerdi. Sonra şartlarını yeterli görmüş, kendini kolaylığa, gevşekliğe bırakmıştı. Yaşı oldukça ileri bir sanayici olan Yönetim Kurulu Başkanı, sorumluluğunu başka birine sık sık yıkmaya alışmıştı, yılda verilen birkaç davet dışında hastaneye uğradığı yoktu. Yönetimin disiplinden yoksun oluşu, personelin bütün katlarına yayılmıştı. Çeşitli bölüm şefleri, yıllardan beri iş başında ve her türlü değişikliğe düşman kişilerdi. Emirlerine verilen genç adamlar, önceleri sinirlenmiş, sonra pek çok şeyden yoksun bırakıldıklarına, haklarının yendiğine karar vererek başka yerlere göçmüşlerdi. Sonunda hastanenin ünü öyle bir noktaya varmıştı ki, yetenekli gençler burada çalışmayı akıllarına getirmiyorlardı bile. Bu da, daha değersiz olan diğerlerinin, onların yerlerini almalarını sağlamıştı. O'Donnell sahneye çıktığı sıra durum buydu.

Tek değişiklik, Orden Brown'un Yönetim Kurulu başkanlığına getirilmesi olmuştu. Üç ay önceki eski başkan ölmüştü çünkü. Etkili bir grup, Brown'u, eski başkanın yerine geçmeye ikna etmişti. Aslında oybirliğiyle seçilmemişti bu göreve; eskilerin bir bölümü, yıllardan beri Yönetim Kurulu üyeliği yapan Eustace Swayne'in adaylığını öne sürüyordu. Ama çoğunluk oyunu Brown'a vermişti, o da şimdi Üç Eyaletin çağdaş düzeye getirilmesi için fikirlerinden bazılarını Yönetim Kurulu üyelerine kabul ettirmeye çalışıyordu.

Bu mücadele, akıntıya karşı kürek çekmek gibi bir şey oldu. Kuruldaki tutucu kişilerle hastanenin yaşlı doktorları arasında bağlılık tamdı, bunların sözcülüğünü de Eustace Swayne yapıyordu. Birlikte, her türlü yeniliğe sağlam bir şekilde karşı koyuyorlardı. Brown temkinli ve diplomatça davranmak zorunda kalıyordu.

Sağlamak istediği şeylerden biri de, hastane Yönetim Kurulu üyelerinin sayısını arttırmak, buraya yeni ve daha çalışkan üyeler sokmaktı. Burlington'un en genç iş adamları arasında bir seçim yapılmasını teklif etmiş, ama tüm üyeler kendisini desteklemediklerinden bu tasarı şimdilik geri bırakılmıştı. İstese Orden Brown, O'Donnell'e de büyük bir açık yüreklilikle anlattığı gibi, kesin bir hesaplaşmaya gider ve dilediği gibi davranırdı. Gücünü, Yönetim Kurulunun birkaç yaşlı ve işe yaramaz üyesinin atılmasında kullanırdı. Ama kısa vadeli bir politika olurdu bu; çünkü bunların büyük çoğunluğu, çok zengin yaşlı erkekler ve kadınlardı; hastane de koruyucuları öldüğünde eline geçecek yüklü bağışlara şiddetle ihtiyaç duyuyordu. Yenilgiye uğratırlarsa, ilgililerden bazıları vasiyetnamelerini değiştirebilirler ve mirasçıları arasından hastaneyi çıkarıverirlerdi. Bir sürü şubesi bulunan büyük bir mağazanın tartışılmaz imparatoru olan Eustace Swayne, bunun pekâlâ gerçekleşebileceğini ima etmişti bir keresinde. Dolayısıyla da Orden Brown'un, diplomatça ve temkinli davranmasının zorunluluğu ortaya çıkıyordu.

Yine de birtakım gelişmeler sağlanmış, bu adım, Yönetim Kurulu çoğunluğunun başkanı onaylamasıyla atılmıştı: Cerrahî Bölümünün başına getirilecek yeni bir şefle bağlantı kurmasına izin verilmişti. Bu nedenle yanaşmıştı O'Donnell'e.

Yemekten sonra O'Donnell başını salladı:

— Korkarım bu iş bana göre değil!

— Belki değil, cevabını vermişti Brown. Ama beni sonuna kadar dinlemenizi isterdim.

Zengin bir ailenin çocuğu olduğu halde, mesleğinin bütün aşamalarından geçmiş, iyi bir sanayici olana kadar çıraklık, atelye işçiliği, idarî memurluk

yapmış, öğrenmesi gereken her şeyi öğrendiğinde, döküm fabrikasının genel müdürlük koltuğuna yerleşmişti. Üstelik ikna yeteneği yüksek bir insandı. İnsanları da iyi tanıyordu; işçilerle birlikte çalıştığı yıllar yargılarını sağlamlaştırmıştı. Belki bu nedenle Üç Eyalet Hastanesini, içine gömülmekte olduğu balçıktan kurtarmayı kabul etmişti. Ama nedeni ne olursa olsun, birlikte geçirdikleri birkaç saat, Kent'i bu adamın, kendini hastaneyi kurtarmaya adadığına inandırmıştı.

— Buraya gelseydiniz, demişti sonunda Brown, size peşinen hiç bir söz vermezdim. Yalnız dilediğiniz gibi çalışabileceğinizi söylerdim. Ama yapmak ve elde etmek istediğiniz her şey için büyük bir mücadele vermeniz gerekirdi. Direnmeyle, siyasi manevralarla karşılaşır, düşmanlık, kin görürdünüz. Öyle yerler vardır ki, buralarda size hiç bir yardımım dokunamazdı, yalnız başınıza çalışmanız gerekirdi.

Brown bir an susmuş, sonra tatlı bir sesle eklemişti:

— Sanırım bu işin tek iyi yanı —daha doğrusu sizin gibi bir adam yönünden tek iyi yanı— bir meydan okuma savaşı oluşudur. Hattâ bir adamın karşılaşabileceği, en açık ve en büyük meydan okuma oluşudur.

O gece, Orden Brown'un hastane konusunda söylediği en son sözler bunlar olmuştu. Ardından başka şeylerden söz etmişlerdi. Avrupa'dan, kısa süre sonraki seçimlerden, Uzak Doğu'da uyanan milliyetçilik akımından. Brown çok yolculuk etmiş, çok şey görmüş, çok şey öğrenmiş bir adamdı. Daha sonra konuğunu havaalanına kadar geçirmiş ve merdivenin dibinde el sıkışmışlardı.

— Tanıştığımıza çok sevindim, demişti.

Kent O'Donnell de büyük bir içtenlikle aynı karşılığı vermişti ona.

Sonra uçağa binmiş, Burlington'u düşüncelerinden silmeye ve yolculuğunu öğretici, zenginleştirici bir deney saymaya karar vermişti.

Dönüş yolunda bir dergiyi okumaya çalışmıştı — kendisini ilgilendiren tenis birincilikleriyle ilgili bir yazı vardı— ama kafası yazıyı almamakta diretiyordu. Durmadan Üç Eyalet Hastanesini, orada gördüklerini, yapılabilecek şeyleri düşünüyordu. Birden, yıllardan beri ilk kez, tıp bilimine karşı kendi durumunu incelemeye koyulmuştu. «Bütün bunların anlamı ne?» diye sormuştu kendi kendine. «Nedir benim istediğim? Vereceğim nedir? Sonunda, ne bırakacağım ardımda?» Evlenmemişti, muhtemelen artık evlenmeyecekti de. Birkaç aşk serüveni geçmişti başından — yataklı ve yataksız— ama uzun sürmemişti. Harvard'dan başlayan, Columbia Presbyterian'dan ve Bart'ın yanından geçen bu yol... nereye varabilirdi?

Birden cevabını vermiş, bunun Burlington, Üç Eyalet olduğunu anlamıştı. Kararı kesin, geri dönülmez şekilde alınmıştı, yönü belliydi artık .

La Guardia alanında uçaktan iner inmez. Orden Brown'a bir telgraf çekmişti. Telgrafta sadece: «Kabul ediyorum», deniyordu.

O sıra, gözleri hastane yöneticisinin masasındaki planlara dikili olan O'Donnell, üç buçuk yıl önceye dönüyordu. Orden işlerin kolay olmayacağını tahmin ederken haklıydı. Önceden kestirdiği bütün en-

gellerle karşılaşmıştı. Yine de, yavaş yavaş bunların en büyükleri asılmıştı.

O'Donnell'in gelişinden sonra, önceki Cerrahî Bölümü şefi sessizce başka bir yere gitmişti. Kent, çevresinde, hastanenin düzeyini yükseltmek isteyen birkaç operatör toplamıştı. Birlikte, Cerrahî Bölümünün kurallarını sertleştirmiş ve bunları uygulamak, sağlamlaştırmak için sarsılmaz bir beraberlik kurmuşlardı. Can çekişmek üzere bulunan bir teknik komite canlandırılmış, çalışmaya koyulmuştu yeniden: Bunun varlık nedeni cerrahî yanlışlıkların, özellikle de sağlıklı organların boş yere alınmasının tekrarlanmaması yolunda çalışılmasıydı.

En yeteneksiz operatörlerin — tatlı ama kesin bir dille— kendi yetenekleriyle bağdaşan işlerden başkasına bulaşmamaları rica edilmişti. Birkaç kasap, apandisit ameliyatından başka işe yaramayan yeteneksiz birkaç kişi, istifayla resmen çıkarılma arasında bir seçme yapma durumuyla karşı karşıya bırakıldı. İçlerinden bazıları için bu, yaşama koşullarının bozulmasına yol açtı, ama aşağı yukarı hepsi, mesele çıkarmadan ayrılma yolunu seçtiler. Aralarından biri, daha önceki bir ameliyat sırasında, hastasının bir böbreğinin alınıp alınmadığına bakmadan, öbürünü de alıvermişti.

Bu operatörün hastane kayıtlarından silinmesi basit olmuştu. Ama birkaç kişiyi çıkarmakta çok daha güçlük çekildi. Bölge Sağlık Kurulunda sert tartışmalar oldu ve hastanenin iki eski operatörü, şu sıra müesseseyi dava ediyordu. Bu da mahkemede çetin tartışmalara yol açacaktı, kaçınılmaz şekilde gazetelerde çıkacak yazılardan çekiniyordu.

Bütün bu sorunlara rağmen, O'Donnell ve peşinden gitme yolunu seçenler, istediklerini yapmayı ba-

şarmışlardı. Personeldeki boşluk büyük bir özen ve dikkatle yeni, çok yetenekli, bazıları O'Donnell'in üniversitesinden mezun ve onun tarafından inandırılıp Burlington'a yerleşmeye razı edilmiş kişilerle doldurulmuştu.

Öte yandan hastanenin Genel Tıp bölümünün de başında yeni bir şef, Dr. Chandler vardı. Eski yöneticilerle çalışmış, ama çoğu kere onlara karşı çıkmış biriydi Chandler. İç hastalıkları uzmanıydı ve ara sıra hastane yönetimi konusunda O'Donnell'le görüşleri ayrılıyordu, ama doktorların en yeteneklileri arasından seçilmesinde uzlaşmaz bir tutumu vardı.

O'Donnell'in üç buçuk yıllık çalışma süresinde, hastane yönetimiyle ilgili yöntemler de değişmişti. Gelmesinden kısa süre önce Kent, Orden Brown'a, hastanede çalıştığı sıra tanıdığı genç bir yöneticinin adını vermişti. Yönetim Kurulu başkanı hemen uçağa atlamış, iki gün sonra da iş anlaşmasını imzalatıp dönmüştü. Bir ay geçince de, yaşlı hastane yöneticisi, kendisini aşan işin ağırlığından kurtulmuş, yüklüce bir emekli maaşına hak kazanmış, Harry Tomaselli de yerine yerleşmişti. Şimdi hastanenin bütün idarî bölümü, Tomaselli'nin elinde canlanmış bulunmaktaydı.

Kent O'Donnell'in, Sağlık Kurulunun başına getirilmesi bir yılı buluyordu, bu Üç Eyalet Hastanesinin başhekimliği demekti. O günden beri kendisi, Tomaselli ve Dr. Chandler büyük bir isabetle stajyer yetiştirme programını geliştirmişlerdi, isteklerin sayısı gün geçtikçe artmaktaydı şimdi.

Yapacak daha çok iş vardı; O'Donnell, tıbbın üç temel çalışma alanını kapsayan uzun bir prog-

ramın daha başında bulunduklarını biliyordu: Hasta bakımı, yeni eleman yetiştirme ve araştırma. Kendisi kırk iki yaşını bulmuştu, birkaç ay sonra da kırk üçüne girecekti. Kalan çalışma yıllarının, başladığı işi tamamlamaya yeteceğinden emin değildi, ama iyi bir başlangıç yapılmıştı ve hiç olmazsa bu, iç rahatlatıcıydı. Üç buçuk yıl önce Burlington ve La Guardia arasında, uçakta aldığı kararın isabetli olduğunu biliyordu.

Şimdiki hastane yönetiminde de eksikler vardı tabiî. Kaçınılmaz şeydi bu. Hiç bir büyük iş, çabuk ve iyi sonuçlandırılamazdı. Eskilerden birkaçı, değişikliklere karşı mücadeleye devam ediyor ve başlarında ilk günkü kadar inatçı bir Eustace Swayne'in bulunduğu, hâlâ görev başındaki eski Yönetim Kurulu üyeleri üzerinde büyük etkileri oluyordu.

Belki de, temelde iyi bir şey bu, diyordu. Kent O' Donnell kendi kendine. «Genç adamlar birtakım büyük değişiklikleri çok çabuk yaparlardı,» sözlerinde doğruluk payı olabilirdi. Ama bu grup ve büyük etkililiği yüzünden, bazı durumlarda planları çok dikkatli yapmak gerekiyordu. O'Donnell bu durumu kabul etse bile, hastanenin yeni görevlilerine kabul ettirmesi ara sıra güç oluyordu.

Bill Rufus'la aralarında geçen konuşmadan sonra, onu düşündüren de bu olmuştu. Patolojik Anatomi Laboratuvarı da eski düzenin kalelerinden biri olarak kalmıştı. Laboratuvarı kendi öz malıymış gibi yöneten Dr. Joe Pearson, hastanenin otuz iki yıllık doktoruydu. Yönetim Kurulu üyelerinden birçoğunu çok yakından tanır, kurduğu dostluk ilişkilerini sürdürürdü. Eustace Swayne'le de sık sık satranç oynarlardı. Joe Pearson yeteneksiz bir insan değildi; çalışma hayatı da çok iyi geçmişti. Gençliğinde, çalışkan bir

araştırıcı olarak dikkati çekmiş ve Eyalet Patoloji Kurumu başkanlığını yapmıştı. Ama asıl önemli sorun da buydu zaten, laboratuvarın işleri, bir tek kişinin dizginleri zaptedemeyeceği kadar büyük önem kazanmıştı. O'Donnell de, bu bölümün çalışma yöntemlerinde önemli değişiklikler yapmak gerektiğini seziyordu. Ancak, bu değişiklik ne kadar istenirse istensin, güçlük çekilmeden olmayacaktı.

Hastanenin geliştirilmesi için acele para bulmak gerektiği göz önüne alınmalıydı. O'Donnell'le Joe Pearson arasında bir anlaşmazlık çıkarsa, Joe Pearson'un Eustace Swayne üzerindeki etkisi, Orden Brown'un gelecek sonbaharda sağlayacağı parayla ilgili planlarını ne ölçüde değiştirirdi? Swayne'in yardıma katkısı büyük olacaktı, bunu kaybetmek bile önemliydi. Ayrıca Swayne'in diğer Burlingtonlular üzerindeki etkisi de önemliydi; şu ya da bu yoldan, ihtiyar diktatörün kısa vadeli tasarılarını kolaylaştırmak ya da yıkmak olanakları vardı.

Kent O'Donnell, havada kalan bunca şeyle, patoloji sorununu bir süre uyutabileceğini ummuştu. Ama Bill Rufus'un şikayeti üzerine harekete geçmesi gerekiyordu, hem de çok çabuk.

Gözünü planlardan ayırdı.

— Harry, dedi hastane yöneticisine, korkarım Joe Pearson'la savaşa girmemiz gerekecek.

3

Üst katlardaki sıcak ve hareketin tersine, zemin katın çini döşeli koridoru sakin ve serindi. Bu sessizliği küçük bir kafile bozuyordu sadece. Beyaz göm-

lekli, lastik pabuçlu bir hademenin ittiği tekerlekli sedye ağır ağır ilerliyor, hemşire Penfield de yanıbaşında yürüyordu.

On bir yıllık hizmet süresince Penfield, bu yolu kaç kere yürümüştü? Elli kere mi? Gözlerini kefenin altında yatana dikmiş, kendi kendine bu sorunun cevabını vermeye çalışıyordu. Belki daha çok... Hastane odasıyla morg. yaşayanların dünyasıyla ölülerin toprağı arasındaki bu son yolculuk, hesabı tutulmayan bir şeydi.

Bu son yolculuğa çıkanın servis koridorlarından geçirilmesi, canlıların, ölümün bu kadar yakınında bulunmaktan ürkmemeleri için servis asansörüyle indirilmesi bir gelenekti. Hemşirenin, bakımıyla görevli olduğu hastaya yaptığı son hizmetti, tıbbın başarısızlığına rağmen, doktorun hastasını kolayca bırakmadığının bir çeşit gösterilmesiydi. Hastanın bakımı, iyileşmesi için gösterilen çabalar, ölümün ötesinde de kısa bir süre simgesel olarak devam ediyordu.

Burada, beyaz koridor bir kavşağa varıyordu. Sağa yönelen geçitten makine uğultuları gelmekteydi: Hastanenin makine dairesiydi burası, ısıtma tesisleri, sıcak su, elektrik tesisatının tümü, yedek jeneratörler hep buraya yerleştirilmişti. Diğer yönü gösteren bir tabelada da: «Patolojik Anatomi Laboratuvarı. Morg.» yazılıydı.

Hademe Weidman, tekerlekli sedyeyi sola döndürdüğünde ya işine ara verdiği ya da kaytardığı için orada bulunan bir kapıcı, ağzına götürdüğü Coca-Cola şişesini indirdi ve kenara çekildi. Elinin tersiyle dudaklarını sildi, ölüye yönelen el hareketiyle: «Dayanamadı demek, ha?» dedi. Sözleri Weidman

içindi. Daha önce de kaç kere oynanmış bir oyundu bu. Weidman da aynı oyunu daha önce oynamıştı: «Piyango ona çıktı gibime geliyor!» karşılığını verdi.

Kapıcı evetlercesine başını salladı, sonra yeniden şişesini kaldırıp bir yudum aldı.

«Ölümle otopsi arasındaki zaman ne kadar kısa!» diye düşündü hemşire Penfield. Bu hareketsiz gövde, bir saattan da kısa bir süre önce, canlı, elli üç yaşında, mühendis George Andrew Dunton'a aitti. Koltuğunun altında taşıdığı tabeladan, durumunu ayrıntılarıyla biliyordu.

Ailesinin davranışı ölümden sonra da, önce olduğu gibiydi: Dengeli, üzgün, ama sinir nöbetlerinden uzak. Bu da Mr. MacMahon'un, otopsi yapma iznini daha rahatlıkla istemesine yol açmıştı. Tatlılıkla girmişti söze :

— Mrs. Dunton, bunu düşünmek ve sözünü etmek sizin için güç olacak, biliyorum ama, bir isteğim var sizden: Otopsi izni vermenizi rica ediyorum.

Sonra alışılmış sözlerle, herkesin iyiliği için, hastanenin mümkün olduğu kadar yüksek bir bilimsel düzeye varmak istediğini, bir doktorun teşhisinin nasıl açıklanabileceğini ve bundan tıp öğretiminde nasıl yararlanılacağını, bütün bunların, ailenin kendisi ve gelecekte hastaneye yatacak için ne gibi bir ihtiyat tedbiri ve garanti olduğunu anlatmaya devam etti.

Oğul sözünü kesti ve sakin bir sesle:

— Anlıyoruz, dedi. Gerekli olan belgeleri hazırlarsanız, annem imzalayacaktır.

Bunun üzerine hemşire Penfield, otopsi belgesini hazırlamıştı ve şimdi, elli üç yaşında, ölü George Andrew Dunton, teşrih bıçağının altına yatmaya hazır bekliyordu.

Otopsi salonunun kapıları açıldı.

Laboratuvarın zenci hademesi ve morg bekçisi George Rinne, sedye içeri girerken başını kaldırdı. Otopsi salonunu yeni temizlemişti, bembeyaz ve pırıl pırıldı.

Weidman onu, geçen zamana rağmen eskimeyen şaka yollu bir sözle selamladı: «Sana bir konuk getirdim.»

Rinne saygıyla, bu cümleyi yüz kere işitmemiş gibi, ağzını kulaklarına yayıp gülümseyerek dişlerini gösterdi ve: «Şuraya bırakın!» dedi.

Weidman, bir manevrayla tekerlekli sedyeyi masanın yanına getirdi. Rinne de, George Andrew Dunton'un çıplak ölüsünü örten çarşafı kaldırdı, özenle katlayıp Weidman'a geri verdi: Bir ölüm olayı, çarşafların hesabının tutulmasını engellemiyordu. Ölünün altından geçirilen başka bir çarşafın yardımıyla, iki adam cesedi masaya aktardılar. Yükü taşırken Rinne homurdandı. Ölü iriyarı, uzun boylu ve hayatının sonlarında şişmanlamış biriydi. Boş sedyenin ardında uzaklaşırken, Weidman güldü:

— Yaşlanıyorsun George. Yakında sıra sana gelecek.

Rinne başını salladı:

— Seni de bu masaya yatırana kadar yaşayacağım.

Görüntü en ufak bir aksaklık olmadan devam ediyordu. Şimdiye kadar kim bilir kaç kere oynanmıştı aynı oyun! Belki, uzak bir geçmişte, ikisi bu kapkara mizahı bulmuşlar, bütün günlerini birlikte geçirdikleri ölülerle aralarında bir çeşit tahta perde dikme içgüdüsü, onları bu yola itmişti. Böyle olsa bile, işin bu yanı çoktan unutulmuştu. Artık bir gevezelikten başka şey olmuyordu. Rasgele bir söz. Beklenen bir

formalite, o kadar. En ufak bir korku, hattâ bir rahatsızlık duymayacak kadar alışmışlardı ölüme.

Otopsi salonunun öbür ucunda Dr. McNeil, hemşire Penfield'le yükü içeri girdiği sıra, sırtına geçirdiği beyaz gömleğini bağlıyordu. Hemşirenin kendisine verdiği kağıtlara göz atıp, ölüyle ilgili bilgileri çabucak okurken, hemşire Penfield'in varlığının, ılıklığının ve hafif kokusunun farkındaydı, kolalanmış üniformasının içinde ve çok yakınında olduğunu hissediyordu, başlığının altındaki saçlarının hafiften karıştığını görüyor ve parmaklarını bu saçlarda gezdirmenin hoş olacağını düşünüyordu.

Düşüncelerini zorla ve yeniden elindeki kağıtlara yöneltti.

— Tamam olduğunu sanıyorum.

Hemşire Penfield'in üzerinde talihini deneyecek miydi, denemeyecek miydi? Altı hafta olmuştu bile, yirmi yedi yaşında bir adam için altı hafta uzun bir yoksunluk dönemiydi. Penfield'in çekiciliği, ortanın üstündeydi; otuz iki yaşında vardı belki, ilginç olacak kadar genç, saflığını uzun süre önce yitirecek kadar da yaşlıydı. Zeki, yakın, güzel vücutluydu. Beyaz üniformanın altında, külotunun çizgisini seçiyordu, bu sıcaklarda içine fazla bir şey giymiyordu herhalde.

Roger McNeil hesapladı: Razı olana kadar, kızı bir iki kere çıkarması gerekecekti; bu da meseleyi hallediyordu. O ay yapamazdı, parası azdı. «Bekle beni Penfield. Yine geleceksin. Başkaları da ölecek. sen yine geleceksin buraya!»

— Evet, sanırım her şey tamam.

— Teşekkür ederim, Doktor.

Penfield ona gülümsedi ve yürüdü gitti. Durum

ayarlanabilirdi. McNeil bundan emindi. Kız uzaklaşırken arkasından seslendi :

— Bize başkalarını da getirin! Müşteriye ihtiyacımız var!

Bir eskimiş şaka daha. Ölüm karşısında, yine savunmayı sağlayan bir alay.

Elaine Penfield, dışarı çıkan hademe çocuğu izledi. İşi bitmiş, geleneklerin gereği yapılmış, istenmeden, fazladan iş görülmüştü. Bundan böyle görevi hastaların, canlıların yanıbaşındaydı. Dr. McNeil'in bir teklif yapmak üzere olduğu izlenimine kapılmıştı. Bir başka sefere nasılsa...

George Rinne, ölünün boynunun altına tahta bir destek sürüp kollarını düzeltirken, McNeil otopsi için gerekli araçları hazır ediyordu: Bıçaklar, kaburgaları kesmek için kalın bir makas, pens ve kafatası için güçlü bir testere. Rinne, çalışkan bir insan olduğundan, bunların hepsi tertemizdi, ama dört kat yukardaki ameliyat salonunda yapılması gerektiği gibi mikroptan arınmamıştı. Burada, masaya uzanmış yatan şey için, mikrop kapma ya da kan zehirlenmesi gibi sorunlar sözkonusu değildi, sadece doktor kendi yönünden tedbir almak zorundaydı.

George Rinne, bakışlarında bir soruyla McNeil'e baktı ve doktor ona bir baş işareti yaptı.

— Hemşire odasına telefon etsen iyi olur, George. Öğrencilerin inebileceğini söyle onlara, Dr. Pearson'a da hazır olduğumuzu bildir.

— Peki. Doktor.

Rinne, kendisine söyleneni yapmak için dışarı çıktı. Laboratuvarda görevli olan McNeil, hastaneden aldığı maaş bir hademeninkinden fazla olmasa bile, otorite sahibiydi. Ama bir hademeyle arasındaki farkın iyice açılmasına, fazla bir şey kalmamıştı artık.

Üç buçuk yıllık asistanlık döneminin ardından altı ay daha geçirdikten sonra, bir patalojik anatomi laboratuvarı şefliğine göz dikebilirdi. Yıllık ödeneği yirmidörtbin doları bulan bir görev düşlemeye koyuldu; neyse ki bu alanda arz, talepten fazla olmaya devam ediyordu. O zaman da hemşire Penfield ya da başkalarıyla bir gece geçirip geçiremeyeceğini düşünmesinin gereği kalmıyordu.

İçinden (ama yüzü hiç bir şey belli etmeden), bu tasarıya gülümsedi. McNeil'e işi düşenler onu soğuk ve inatçı bulurlardı, gerçekten böyle olurdu sık sık. Şakacılıktan yoksun bulanlara gelince, bunlar hiç haklı değillerdi. Gerçekten, erkeklerle kolay dostluk kurmazdı, ama kadınlar onu çekici bulurlardı. Bunu çok erken keşfetmişti ve faydalanmayı da bilirdi. Stajyerliğinde, meslekdaşlarını meraka düşürürdü hep. Aralarında en kasvetli görünüşlü ve düşünceli kişi olan McNeil, yakışıklılıklarından emin pek çok kişinin tersine, hemşireleri kolaylıkla elde eder, kız öğrencilerden de bir sürüsünü yatağına almayı başarırdı.

Otopsi salonunun kapısı açıldı, Mike Seddons rüzgar gibi içeri daldı. Seddons, geçici olarak laboratuvarda görevlendirilmiş, cerrahî ihtisası, yapan bir gençti ve her işi telaşla yapardı. Kızıl saçları, bağımsız bir rüzgar rahat bırakmıyormuş gibi, başının dört yanında dikilirdi. Aydınlık ve genç yüzü hep sevimli bir gülümsemeyle buruşmuştu sanki. McNeil, anatomiyi o güne kadar rastladığı stajyerlerin pek çoğundan daha rahat kavradığını gördüğü halde, Seddons'un gösterişçi olduğunu düşünürdü.

Seddons masanın üzerindeki ölüye baktı : «Ha! Yine iş var!»

McNeil, bir işaretle kağıtları gösterdi, Seddons bunları alırken sordu : «Neden ölmüş?» Sonra okudu : «Koroner yetmezlik, eee?»

— Yazılı olan bu.

— İşi siz mi yapacaksınız?

McNeil başını salladı:

— Pearson gelecek.

Seddons şaşkın bakışlarını ona yöneltti:

— Bizzat patron mu? Bunun özel bir durumu mu var ki?

Bir maşaya dört sayfalık otopsi formüllerini kıstıran McNeil:

— Bilmiyorum, dedi. Sanırım, öğrencileri etkilemek istiyor.

— Ismarlama gösteri! Seddons, ağzı kulaklarına vararak açıkladı: Bunu görmeliyim doğrusu!

— Öyleyse iş görebilirsiniz, dedi McNeil elindekini ona geçirerek. Şunu doldurun lütfen.

— Memnuniyetle.

Seddons, McNeil'in elindeki kağıtları aldı ve kendi kendine konuşarak ölünün vücuduyla ilgili notlar almaya koyuldu: Açık seçik bir apandisit izi. Sol kolda küçük bir et beni. (Ölünün kollarını iki yana açtı.) Özür dilerim bayım! (Not aldı yeniden.) Hafifçe katılaşma (Gözkapaklarını açtı.) Gözbebekleri yuvarlak, çap üç milimetre. (Kasılmış olan çeneyi açtı.) Dişleri bir görelim.

Ayak sesleri koridoru çınlattı, kapı açıldı. McNeil'in, Hemşire Okulu öğretmenlerinden olduğunu bildiği hemşire aralıktan başını uzattı:

— Günaydın Doktor McNeil.

— Günaydın, içeri girebilirsiniz.

Genç hemşire adayları sırayla içeri doldular. Topu topu altı kişiydiler ve her biri, içeri girerken, ya-

tan ölüye sinirli sinirli baktı. Mike Seddons gülümseyerek seslendi onlara:

— Çabuk olun, kızlar! En iyi yerlere oturmakta acele edin, sizler için ayırdık bunları.

Gelenleri süzüyordu: O güne kadar görmediği iki yeni kız vardı aralarında, biri hoş bir esmerdi. İki kere baktı ona.

Bak, bu iyiydi işte! Biçimsiz üniformanın altında bile, sık rastlanan şeylerden olmadığı anlaşılıyordu. Sahte bir kayıtsızlıkla yürüdü, sonra esmer güzeliyle diğerlerinin arasına girmek için bir manevra yapıp kızın önünde dikildi. Keyifli bir gülümsemeyle:

— Şimdiye kadar sizi gördüğümü hatırlamıyorum, dedi.

— Oysa diğerleriyle birlikte geldim buraya.

Kız, içtenlik ve merak karışımıyla yüzüne baktı, sonra alaycı bir sesle ekledi:

— Hem doktorların, birinci sınıf öğrencilerini hiç farketmediklerini işittim.

Seddons düşünür gibi yaptı, sonra:

— Genel kural budur gerçekten, dedi. Ama ara sıra, bir istisna yaptığımız olur. Bu da öğrencisine bağlıdır tabii. Gözleri hayranlıkla dolu, devam etti: Unutmuştum, adım Mike Seddons.

— Ben de Viviane Loburton, dedi kız ve gülmeye başladı.

Sonra sınıfın eğitimiyle görevli kişinin tatsız bakışını yakalayarak, birden sustu.

Kızıl saçlı genç operatör Viviane'ın hoşuna gidiyordu, ama burada gülmek ve şakalaşmak yersiz kaçıyordu doğrusu. Öyle ya, masada yatan adam ölüydü. Kendilerine söylendiği gibi, yeni ölmüştü ve bu nedenle hepsini işten çekmiş, otopsiyi izlemeleri için aşağı indirmişlerdi.

«Otopsi» sözcüğünü düşünmek, Viviane'in burada olup bitecekleri hatırlamasına yol açtı. Nasıl bir tepki göstereceğini merak ediyordu: Hemşire olduğunda ölü görmeye alışacağını, bir sürü ölü göreceğini, ama şu sıra bunun çok yeni ve ürkütücü olduğunu düşündü.

Koridorda yeni ayak sesleri işitildi, bu sesler yaklaştı. Mike Seddons genç kızın koluna dokundu ve mırıldandı: «Bu konuşmaya, en yakın gelecekte devam ederiz!»

Kapı birden açıldı. Dr. Joseph Pearson içeri girerken hemşire adayları saygıyla gerilediler. Doktor onları kısaca bir: «Günaydın!» sözcüğüyle selamladı, sonra mırıldanarak verdikleri cevabı beklemeden bir dolaba yürüdü, beyaz ceketini çıkardı, raftan aldığı bir gömleğe geçirdi kollarını. Pearson, Mike Seddons'a işaret etti, genç çocuk gelip sırtındaki bağları düğümledi. Sonra, iyi anlaşmış bir çift gibi, birlikte bir küvete doğru yürüdüler. Seddons, Pearson'un ellerine talk pudrası döktü, sonra da bir çift kauçuk eldiven uzattı. Yaşlı adam ellerini kauçuk eldivenlere geçirdi. Bütün bu hareketler sessizlik içinde yapılmıştı. Pearson purosunun yerini değiştirdi ve homurdandı: «Teşekkür ederim!»

Masanın yanına vardı, McNeil'in uzattığı kağıtları aldı ve görünürde, yazılı olmayan her şeyi unutarak kendini bu kağıtlarda yazılı olanlara verdi. O ana kadar Pearson, masada yatan ölüye bakmamıştı bile. Hareketlerini izleyen Seddons, bir senfoni çaldırmak üzere salona giren ünlü orkestra şeflerinden birini andırdığını düşündü. Eksik olan alkışlardı sadece.

Pearson durumu iyice sindirdikten sonra, ölüyü inceledi. Seddons'un aldığı notlarla kendi bulduk-

larını karşılaştırdı, sonra kağıtları bıraktı, purosunu ağzından çekerek masanın öbür ucunda toplanmış bulunan öğrencilere döndü:

— Sanırım, ilk kez bir otopside hazır bulunuyorsunuz ?

Bir mırıltı dolaştı ortalıkta: «Evet efendim», diyordu kimi, «Evet doktor», diye cevap veriyorlardı diğerleri

Pearson başını salladı:

— Ben, bu hastanenin anatomi uzmanı Dr. Pearson'un. Bu baylar da, yardımcı Dr. McNeil ve ihtisasının üçüncü yılını tamamlamakta olan Dr. Seddons...

Seddons'a dönüp sordu:

— Doğru değil mi?

— Evet, öyle Doktor, dedi Seddons gülümseyerek.

Pearson devam etti:

— ...evet üçüncü yılını tamamlıyor ve bir süre için burada bize yardımcı oluyor. (İlgiliye şöyle bir göz attı.) Yakında ihtisası bitiyor; operatörlük yapabilecek ve ürkmeden bekleyen insanların üzerine salıverilecek.

Genç kızlardan ikisi kıkırdadı, diğerleri gülümsediler. Seddons keyifle yüzünü buruşturdu: Epey eğleniyordu. Pearson operatörlere ve cerrahîye taş atma fırsatını hiç kaçırmazdı, herhalde bunda haklıydı da: Kırk yıllık doktorluğu süresince, pek çok cerrahî hatası yakalamış olmalıydı. Karşısındaki McNeil'e kaşlarını çatarak baktı. («McNeil bu hafifliği onaylamıyor,» diye düşündü Seddons. «McNeil, mesleğinin ciddiye alınmasını istiyor.») Pearson devam ediyordu:

— Anatomi uzmanlarını çoğu kere «hastanın

hiç görmediği doktor» diye tanımlarlar. Oysa tıbbın pek az dalı, hastaların iyiliği için bizim kadar uğraşır. («Sıra reklam cümlelerinde.» diye düşündü Seddons. «İyi satıcı malını öğüyor.») Pearson'un sonraki sözleri ona hak verdirecekti.

— Hastanın kanını inceleyen, dışkılarına bakan, rahatsızlığını izleyip meydana çıkaran, urun «habis» ya da «selim» olduğuna karar veren anatomi uzmanıdır. Hastalık konusunda. hastanın doktorunu uyaran, ara sıra bütün çareler boşa çıktığında (Pearson sustu ve anlamlı bir bakışla George Andrew Dunton'un ölüsünü süzdü, genç kızların gözleri de bu bakışı izledi.) kesin teşhisi koyan yine odur. (Pearson yeniden sustu.)

«Ne iyi bir oyuncu şu ihtiyar!» diye düşünüyordu Seddons. «Numaradan utangaçlığa sapmayan, ne tabii bir oyuncu!»

Pearson purosunu havaya dikti ve genç hemşire adaylarına hitap etti:

— Pek çok otopsi salonunun duvarında rastlayacağımız birkaç sözcüğe dikkatinizi çekmek istiyorum: MORTUI VIVOS DOCENT. (Pearson yüksek sesle tekrarladığı Latince sözleri çevirdi: «Ölüler, canlıları eğitirler» Sözüne devam etmeden yeniden ölüye baktı.) Şimdi de aynı şey olacak. Bu adam görünürde («görünürde» sözcüğünün üzerine iyice bastı) kalp damarlarından birinin tıkanması sonucu ölmüş. Otopsi bunun gerçek olup olmadığını bize gösterecek.

Sözünün burasında Pearson, purosundan derin bir nefes aldı, ne olup biteceğini kestiren Seddons yaklaştı. Bu gösteride bir figürandı, ama tek kelimeyi bile kaçırmamaya kararlıydı. Mavi bir duman bulutu koyveren Pearson, purosunu Seddons'a uzattı, o

da masanın epey ötesinde bir yere bıraktı bunu. Yaşlı adam, önünde duran araçlara göz attı, bir teşrih bıçağı seçti, sonra keseceği yeri göz kararıyla hesapladı, ustaca bir hareketle keskin çeliği bastırdı. McNeil, belli etmeden hemşire adaylarını inceliyordu. Böyle şeyleri kaldırmayan kişilere, otopsi seyretmek öğütlenir gibi değildi. —Hattâ diğerleri, ilk deneyini geçirenler için bile— dayanılması güç bir görüntüydü. O ana kadar masada yatan, hiç olmazsa dış görünüşüyle canlılara benziyordu. Ama bıçak işin içine girdi mi, hayale kapılmak imkansızdı. Artık insanın önünde bir adam, bir kadın ya da bir çocuk değil, sadece etler ve kemikler, hayat değil bir hayat görüntüsü kalıyordu. Son gerçekti bu, hepsinin varacağı sondu. Kitabı Mukaddes'in dediği gibi: «**Çünkü sen tozsun ve yine toz olacaksın.**»

Uzun bir tecrübenin sağladığı rahatlık, ustalık ve çabuklukla, Pearson gövdeyi Y biçiminde keserek otopsiye başladı. Üç güçlü bıçak darbesiyle, Y'nin iki çatalını iki omuzdan başlatıp göğsünün altında birleştirdi, bu noktadan aşağı dümdüz indi, göğüsten cinsel organlara kadar karnı yardı. Bıçak aşağı iner ve et ayrılıp yüzeyin altında sarı bir yağ tabakası ortaya çıkarken bir hışırtı, neredeyse bir yırtılma sesi oldu.

Gözünü kızlardan ayırmayan McNeil, ikisinin kireç gibi olduğunu, bir üçüncüsünün derin soluk alıp başını çevirdiğini, diğer üçününse metin baktıklarını gördü. Bembeyaz kesilen iki kızı gözden kaçırmadı, çünkü bir hemşirenin hazır bulunduğu ilk otopside

rahatsızlandığı sık sık görülürdü. Ama bu altı kişi, dayanabileceğe benziyordu. Yüzleri bembeyaz kesilenlerin yanaklarına renk geliyordu, bayılmaya en yakın görüneıise, mendilini ağzına bastırmış, ama başını yine masadan yana çevirmişti.

McNeil tatlı bir sesle:

— Bir süre için çıkmak isteyeniniz varsa çıkabilir, dedi. İlk kez otopsi seyretmek oldukça güçtür.

Hepsi ona minnetle baktılar, ama hiç biri yerinden kıpırdamadı. McNeil bazı operatörlerin, ancak ölünün karnı yarıldıktan sonra hemşirelerin salona alınmalarını istediğini biliyordu. Pearson ise, böyle bir şeyin faydasına inananlardan değildi; baştan sona kadar, otopsinin tümünde hazır bulunmalarından yanaydı ve McNeil bu noktada onunla beraberdi. Her hemşire, mesleğinin gereği, pek çok dertle karşılaşacaktı —acılar, yaralar, parçalanmış organlar, ameliyatlar, bağırsaklar ve irin— tıbbın görünüşüne ve kokusuna ne kadar çabuk alışırsa, herkes için daha iyi olacaktı böylesi. Öncelikle de kendisi için.

Şimdi McNeil eldivenlerini ellerine geçiriyor, hızlı ve iyi çalışarak, göğüs kafesini örten deriyle etleri açan, daha büyük bir bıçağın yardımıyla kasları ayırıp kaburga kemiklerini ortaya çıkaran Pearson'un yanıbaşında işe koyuluyordu. Sonra, kaburgaları kesmeye yarıyan makasın yardımıyla, göğüs kafesinde kendine bir yol açtı ve kalp zarıyla akciğerleri ortaya çıkardı. Eldivenler, araçlar ve masa kanla kaplanmaya başlıyordu. Diğerleri gibi ellerine eldivenleri geçiren Seddons da, bulunduğu yerden ölünün karnını açmaktaydı. Salonun bir ucundan kova almak için masa başından ayrıldı, mide ve bağırsakları çıka-

rıp kısaca inceledikten sonra kovaya koydu. Koku yayılmaya başlamıştı.

Pearson ve Seddons, sıra ölünün cenaze töreni için hazırlanmasına geldiğinde, tahnit edecek olanların güçlük çekmemeleri için, kestikleri atardamarları bağladılar.

Seddons masadaki kutudan küçük bir tüp aldı. Musluklardan birini açtı ve karına akan kanı aktarmaya koyuldu. Sonra, Pearson'un bir işaretiyle, göğüs için de aynı şeyi yaptı.

Bu süre içinde McNeil, başla uğraşıyordu. İki kulağın biraz gerisinden ve saç sınırının bir parça üstünden deriyi kesmişti. Amacı, ailesi cenazede ölüyü açıkta bırakacaksa izin görülmemesiydi. Sonra parmaklarının bütün gücünü toplayarak deriyi kendine doğru çekti. Deri üzerindeki saçlarla birlikte ölünün yüzüne düştü, gözlerini örttü. Kafatası olduğu gibi ortaya çıkmıştı şimdi, McNeil prize taktığı taşınabilir elektrikli testereyi çalıştırdı. İşe başlamadan önce hemşire adaylarına bir göz atmış, hepsinin, hareketlerini dehşet ve inanmazlık karşımıyla izlediklerini farketmişti. («Merak etmeyin kızlar!» dedi kendi kendine, «birkaç dakika daha sabredin, ne görmeniz gerekiyorsa görmüş olacaksınız!»)

Pearson, o sıra dikkatle, göğüsten kalbi ve akciğerleri çıkarıyordu.

Sarsılarak kafatasını kesen testerenin madenî hışırtısı salonun sessizliğini garip bir şekilde bozuyordu. Başını kaldıran McNeil, mendilini ağzına bastıran kızın bayılmak üzere olduğunu gördü: Kusacaksa, bu işi içerde yapmamasını diledi.

Kafatası açıldığında, testereyi kenara bıraktı. Üzerine bulaşan kanı, daha sonra araçları temizlerken George Rinne silecekti. Pearson'un asistanı be-

yini kaplayan yumuşak zarı ortaya çıkardı ve bir kere daha hemşire adaylarına baktı: İyi dayanıyorlardı. Buna da katlanabilirlerse, her şeye dayanacaklar demekti.

İyice bilenmiş makası aldı ve büyük kara kan damarını (sinüs longitudinal superior) açtı. Kan fışkırdı, parmaklarına ve makasa bulaştı: Bunun, sıvı bir kan olduğunu farketti, pıhtılaşma izi görülmüyordu. Zarı dikkatle inceledi, beyinin tümünü ortaya çıkarmak için bunu kaldırdı, sonra bıçakla beyini murdarilikten ayırıp çıkardı. Seddons yarı yarıya formol dolu bir kavanozla yaklaştı, McNeil beyini hafifçe bıraktı kavanozun içine.

Diğerinin ölçülü, kesin ve alışkın hareketlerini izleyen Seddons, kafasından neler geçirebileceğini düşündü. McNeil'i iki yıldır tanıyordu; McNeil kendisinden daha eski olduğu halde, bir süre birlikte çalışmışlar, sonra Patolojik Anatomi Laboratuvarında geçirdiği birkaç ay süresince onu daha yakından tanımıştı. Tıbbın bu dalı Seddons'u ilgilendiriyordu; yine de kendi dalı olmadığına memnundu ve birkaç hafta sonra, fazla düşünmeden ve isteyerek seçtiği cerrahîye döneceği için mutluydu. Kendi uzmanlık alanında hayatın her atışı hissedilirdi; burada asla raslayamayacağını bildiği hareketlerin bir şiirselliği, bir mükemmellik duygusu vardı cerrahîde. Herkesin işi kendine, diye düşündü; patoloji de patoloji uzmanlarının olsun.

Patolojik anatomi konusunda bir şey daha vardı, insan bu dalda gerçeklik duygusunu, doktorluğun insanlar tarafından ve insanlar için yapıldığı bilincini yitirebilirdi... Bu beyin örneğin... Birkaç saat

önce bir adamın düşünce merkeziydi, duyularının düzenleyicisi, dokunma, koku alma, görme, işitme ve tat alma duyularının. Düşünmüş, aşkı, korkuyu, zaferi tatmıştı. Dün, hattâ belki bugün, gözle ağlamayı, ağızla salya akıtmayı emredebilmişti... Ölünün mesleğinin mühendislik olduğunu farketmişti Seddons: Demek matematikle uğraşmış, gerilim ve direnç nedir öğrenmiş, inşaat yöntemleri düşünmüş, belki evler yapmış, büyük bir yol planı çizmiş, hidrolik çalışmaları yapmış, bir büyük kilisenin yapımına katkıda bulunmuş, faydalanıp yaşayabilmeleri için beyinin meydana getirdiği eserleri başka insan beyinlerine bırakmıştı. Ama neydi şimdi bu beyin? Önce formolde tutulan, dilimlere ayrılıp incelendikten sonra yakılmaya yönelik bir doku yığını...

Seddons Tanrıya inanmıyor, öğrenim görmüş kişilerin Tanrıya inanabilmelerini güçlükle anlayabiliyordu. Bilgi, fen, düşünce geliştikçe dinler ona daha da akla uzak geliyordu. Ama, daha iyi bir tanımdan yoksun olduğu için «insanlığın kıvılcımı, bireyin ilkeleri» diye tanımladığı şeye inanıyordu. Operatör olarak, tabiî hep bireylerle uğraşmayacaktı, her zaman hastalarını tanımayacak ve hattâ onları tanısa bile, kendini teknik sorunlara vermekten onların bilincine varamayacak hale gelecekti. Ama uzun süreden beri, bütün sorunların altında bir hasta, bir birey bulunduğunu unutmamaya karar vermişti. İhtisası süresince Seddons, meslekdaşlarının bazılarının çevresinde, hastaların yakınlığından korunmak için kişisel bir tecrit kozası örüldüğünü görmüştü. Bazan bu, kişisel heyecanlarla, bunların sonuçlarından korunma tedbiri, isteyerek uzaklaşmaydı. Ama o, tecrit edilmeden dayanacak kadar güçlü hissediyordu kendini. Ayrıca, çevresinde böyle bir kozanın örülemediğin-

den emin olmak için, şimdi yaptığı gibi, kendini düşünmeye, içten konuşmaya zorluyordu. Belki Mike Seddons'u, keyifli ve dışa dönük bir iyimser sayan dostları, kafasında dolaşan düşüncelerden bazılarını öğrenseler şaşarlardı. Belki şaşmazlardı da. Beyin, akıl — ya da seçilecek sözcük neyse— anlaşılması güç bir mekanizmaydı.

Ya McNeil? Bir şey duyuyor muydu, yoksa o da mı bir kabukla çevriliydi? Seddons bunu bilmiyor, ama tahmin ediyordu. Ya Pearson? Bu konuda kuşkusu yoktu. Joe Pearson tepeden tırnağa klinik ve soğuktu. Bütün sahneye koyucu ustalığına rağmen, laboratuvarda geçirdiği yıllar onu taşlaştırmıştı. Göğüsten kalbi çıkarıp dikkatle inceleyen yaşlı adama baktı. Pearson hemşirelere döndü:

— Bu adamın tıp yönünden anlatılabilecek hikayesi bize, üç yıl önce, ardından bu haftanın başında bir kalp krizi geçirdiğini gösteriyor. Dolayısıyla, koroner damarların incelenmesiyle işe başlayacağız.

Öğrencilerin dikkatli bakışları karşısında, Pearson dikkatle kalp damarlarını açtı.

— Bu bölgenin bir noktasında pıhtıyı bulmamız gerekiyor... evet... işte...

Madenî bir sondanın ucuyla işaret ediyordu. Sol kalp koroner damarının başladığı noktanın bir parmak ötesinde, yarım parmak uzunluğunda, soluk renkli bir pıhtı keşfedilmişti, görebilmeleri için kızlara doğru uzattı.

— Şimdi kalbin kendisini inceleyeceğiz.

Pearson kalbi bir teşrih tahtasının üzerine koydu, ortasından yardı, iki parçayı yanyana getirdi, inceledi ve sonra hemşire adaylarına yaklaşmalarını işaret etti. Kızlar çekinerek isteğini yerine getirdiler.

— Kasın içinde, yara izi taşıyan şu bölgeyi farkediyor musunuz?

Pearson konuşurken kalbin içindeki beyaz ve lifimsi çizgileri gösteriyordu. Kızlar, daha yakından görebilmek için kırmızı yarığa doğru boyunlarını uzattılar.

— İşte üç yıl önceki krizin, eski enfarktüsün iyileştiğinin delili.

Bir an sustu, sonra devam etti:

— Şurada, sol karıncıkta son krizin belirtilerini görüyoruz: Bakın, açık renk bölgeyi çevreleyen kanama bölgesine.

Kasın koyu kırmızı rengiyle çelişen, merkezi açık renk küçük bir kızıl lekeyi gösteriyordu. Sonra genç yardımcısına döndü:

— Benim gibi, hastanın damar tıkanması sonucu öldüğü teşhisine katılıyor musunuz Dr. Seddons?

— Evet, tabiî, diye cevap verdi genç adam.

Bir yandan da düşünüyordu: Bu noktada kuşkum yok? Minicik, bir makarna parçasından kalın olmayan kan pıhtısı... İnsanı öbür dünyaya yollamak için daha fazlası gerekmiyordu.

Ve Dr. Pearson'un kalbi bir kenara koyuşuna baktı.

Şimdi Viviane kendini daha rahat hissediyordu. Başlangıçta, testerenin kafatasını kestiğini gördüğünde, beyninden bütün kanın çekildiğini, havada kalan duyularının sarsıldığını hissetmişti. O an bayılmak üzere bulunduğunu anlamış ve kendini bırakmamaya karar vermişti. Belirli bir neden olmadığı halde, birden çocukluğundaki bir olayı hatırlayıvermişti. Oregon ormanlarının derinliklerinde tatilini geçirirken,

ayağı bir dala takılan babası, açık bir av bıçağının üzerine düşmüş ve bacağından derin bir yara almıştı. Onun kadar güçlü bir adamdan beklenmeyecek şekilde, kanı görür görmez eli ayağı kesilmiş, buna karşılık, evinin salonunda genellikle ormandan çok daha rahat eden annesi, birden güçlü ve kararlı bir insan oluvermişti. Hemen bir bezle bacağı iyice sarıp kanı durdurmuş, Viviane'a koşup yardım istemesini söylemişti. Babası, dallardan yapılma uyduruk bir sedyeyle taşınırken, her yarım saatta bir bezi gevşetip dolaşımı sağlamış, ardından yeniden sıkıp kanamayı durdurmuştu. Doktorlar daha sonra, onun sayesinde bacağın kesilmekten kurtulduğunu söylemişlerdi.

Viviane bu olayı çoktan unutmuştu, ama tam o sıra bunu hatırlamak yeniden güçlenmesini sağlamıştı. Artık bir otopside hazır bulunmanın kendisi için mesele olmaktan çıktığını anlıyordu.

— Soracak sorunuz yok mu? dedi Dr. Pearson.

Viviane'ın bir sorusu vardı :

— Ölüden çıkardığınız organları ne yapacağınızı söyler misiniz lütfen?

— Sanırım, bir hafta kadar muhafaza edeceğiz. Hiç değilse kalbi, akciğeri, mideyi, böbrekleri, karaciğeri, pankreası, dalağı ve beyni. Bütünü inceleyecek ve bir rapor hazırlayacağız. O sıra elimizde diğer otopsilerden de kalma —sanırım sayıları altı ile on iki arasında değişir— organlar da bulunacak ve hepsini birlikte inceleyeceğiz.

Cevap kişilikten yoksun ve buz gibi, diye düşündü Viviane, ama insan hep bu işi yaparsa başka türlü davranamaz belki. Elinde olmaksızın, ürperdi. Mike Seddons'un bakışları onunkileri yakaladı ve hafifçe gülümsedi. Viviane, eğlendiği için mi yoksa kendi-

sine yakınlık duyduğu için mi gülümsediğini düşündü.

Şimdi başka bir öğrenci soru soruyordu, ama bu işi yapmaktan rahatsız, korkmuş gibiydi.

— Ölü... nasıl gömülür?... Bu haliyle, içi boşalmış olarak mı?

Sık rastlanan bir soruydu bu. Pearson cevap verdi :

— Duruma göre. Bizimki gibi öğretim merkezleri, genellikle okulsuz hastanelerden daha çok inceleme yapar otopsiden sonra. Bugünkü olayda, ölü gömücüye sadece kılıf gidecek. Organları içine koymadığımız için bize içerlemezler. Bunlar ölü gömücülerin işini zorlaştırmaktan başka işe yaramaz çünkü.

Gerçek bu, diye düşündü McNeil. Belki en tatlı söyleniş şekli değildi, ama yine de çok doğruydu. Otopsiden çıkmış bir vücudun içinde ne kadar az şey kaldığını, ölünün ailesi ya da ziyaretçileri merak ederler miydi acaba? Bunu çok düşünmüştü. Böyle bir otopsiden sonra, laboratuvarın o sıradaki iş durumuna göre, çıkarılan organların işinin bitirilip yakılmasına kadar bazan haftalar geçtiği olurdu. Hattâ yine de, her birinden alınmış küçük parçaların, uzun süre saklandığı da görülürdü.

Soruyu soran genç hemşire adayı üsteler gibiydi:

— Hiç istisna yok mudur?

Pearson sabırlı günlerinden birinde olmalıydı (zaman zaman görülürdü bu), çünkü hiç itiraz etmedi:

— Evet, bazan. Otopsiden önce, ölünün ailesinden izin almamız gerekir. Ara sıra da —bugün olduğu gibi— bu izin kayıtsız şartsız verilir ve biz, baş ve

göğüs dahil her şeyi inceleriz! Bazı durumlarda kısmî izin verilir. Örneğin aile, kafatasının içine el sürülmemesini isteyebilir. Biz, bu hastanede, böyle bir istekle karşılaştık mı yerine getiririz mutlaka.

— Teşekkür ederim, Doktor.

Merakının sebebi ne olursa olsun, genç kız aldığı cevaptan memnun kalmış gibiydi. Ama Pearson sözünü bitirmemişti:

— Bazı durumlar vardır ki, dinsel inançlar yüzünden, bütün organların vücutla birlikte gömülmesi istenir. Tabiî bu durumda da, isteğe uyarız.

Başka bir kız sordu:

— Ya Katolikler? Bu noktada diretirler mi?

— Çoğu kere hayır, ama bazı Katolik hastaneler için evet. Tabii bu, patoloji uzmanlarının işini zorlaştırır. Genellikle.

Son sözcüğü, McNeil'e alaylı bir bakış yöneltiktikten sonra eklemişti. İkisi de yaşlı doktorun ne düşündüğünü biliyorlardı. Şehrin öbür ucundaki en büyük Katolik hastanelerden biri, otopsiden sonra bütün organların vücuda konmaları talimatını vermişti. Her otopside bu kurala kesinlikle uyulacaktı. Ama hastane görevlileri bunu da halletmişlerdi: Patoloji bölümünün işi başından aşkın olduğu için, el altında devamlı bir takım iç organ bulunduruluyordu. Yeni bir otopsi yapıldığında, çıkarılan organların yerine el altındakiler konuyordu. Böylece ölü eksiksiz gömülebiliyor, hemen incelenmesi mümkün olmayan organların incelenmesi için bol bol vakit kalıyordu. Bunların da işi bittiğinde, bir sonraki ölünün içine yerleştirilecek ve patoloji uzmanları hep avanslı çalışacaklardı.

Pearson Katolik olmadığı halde, McNeil onun bu yöntemi kesinlikle kınadığını biliyordu. İhtiyar

adam hakkında ne söylenirse söylensin, otopsi izinlerinin ruhuna harfiyen uyulmasında diretirdi hep. Resmî yazıdaki eksiği tamamlamak için ara sıra kullanılan, «yalnız karnın açılmasıyla sınırlı» gibisinden bir cümle vardı. Oysa bu cümleye, dolayısıyla ailenin isteğine de uyarak bazı patoloji uzmanlarının yine de bütün vücudu incelediklerini biliyordu. Şu sözlerin söylendiğini ara sıra işitmişti: «İnsan kararlı oldu mu, sadece karnı açıp oradan yukarı çıkarak dil dahil, bütün iç organlara erişebilir.»

Pearson ise —McNeil onun en büyük yanlarından biri diyordu kendi kendine— bu tür sahtekârlıklara izin vermiyordu. Üç Eyalet Hastanesinde «karnın açılması» demek, sadece karın boşluğunun incelenmesi demekti.

Pearson dikkatini ölüye çevirdi:

— Şimdi incelemeye devam edeceğiz...

Durdu, daha yakından görebilmek için eğildi, bir teşrih bıçağı aldı ve dikkatle yokladı, ardından meraklı bir homurtu koyverdi.

— McNeil, Seddons, gelin bakın.

Kenara çekildi; asistanı, Pearson'un incelemekte olduğu yere eğildi. Onaylayıcı bir baş işareti yaptı. Plevra, normal olarak akciğerleri kaplayan saydam bir zar olduğu halde, akciğer veremi belirtisi olan beyaz ve lifimsi bir kalın dokuyla kaplanmıştı. Veremin eski olup olmadığını birazdan anlayacaklardı.

O da kenara çekilip yerini Seddons'a bıraktı.

— Akciğerleri yoklayın Seddons, dedi Pearson. İlginç şeyler bulacağınızdan eminim.

Seddons akciğerleri yakaladı, parmaklarıyla yokladı: Yüzeyin altındaki delikler hemen hissediliyordu. McNeil ölüyle ilgili raporu almış, kirletmemek

için temiz bir bıçağın ucuyla sayfaları çeviriyordu.

— Hastaneye girdiğinde çiğerlerinin filmi alınmış mı, diye sordu ihtiyar doktor.

Asistanı başını salladı :

— Hasta şok geçiriyordu. Bir not, X ışınlarına tutulmadığını belirtiyor.

— Yukardan aşağı bir parça kesecek... ve gözle görülebileni göreceğiz.

Yeniden öğrencilere dönen yaşlı adam, masanın başına varıyor, akciğerleri alıyor ve birini ortadan ikiye bölüyordu: Çok ilerlemiş olan verem gözler önündeydi. Ciğer bir arı kovanıydı, sanki birbirine iyice sokulmuş, sonra da ortadan kesilmiş yığınla ping-pong topu doldurulmuştu içine. Ölüm yarışında, kalbin alt ettiği irinli yaralardı bunlar.

— Kalpten ölmeseymiş veremden gidecekmiş, dedi Seddons. Bir çeşit yazı-tura olmuş bu.

— Ölümümüz zaten hep yazı-tura sonucu, diye devam etti Pearson ve hemşirelere dönüp sözlerini sürdürdü : Bu adam vereme yakalanmış, hastalık da çok ilerlemiş. Dr. Seddons'un belirttiği gibi, bu hastalık onu yakında öldürecekti. Üstelik sanıyorum ki, bunun ne doktoru farkındaydı, ne de kendisi.

Pearson eldivenlerini çıkardı, gömleğini de çıkarmaya koyuldu. «Gösteri sona erdi,» diye düşündü Seddons. «Figüranlarla hademeler sahneyi temizleyecekler şimdi.»

McNeil ve stajyer, önemli organları, üzerinde vaka numarası yazılı bir kaba yerleştirecekler, geri kalanları da boşlukları doldurmak için paçavralarla birlikte vücuda dolduracaklardı yeniden. Sonra da yarıkları iyi kötü dikeceklerdi, üzerinde çalıştıkları böl-

ge elbiseyle örtülecekti nasılsa. İşleri bittiğinde de, ölü gömücüler gelip alana kadar ceset buzdolabına konacaktı.

Pearson otopsi salonuna girerken, sırtında bulunan beyaz laboratuvar ceketini giymişti ve yeni bir puro yakıyordu. Özelliklerinden biri de, geçtiği yerde puro izmaritlerinden bir iz bırakmasıydı. Genellikle biri, bunları toplayıp bir küllüğe koyardı. Yeniden genç hemşirelere hitap etti:

— Meslek hayatınızda öyle durumlar olacak ki, hastalarınızın öldüğünü göreceksiniz. O zaman ölünün en yakınından, otopsi izni istemeniz kaçınılmaz hale gelecek. Bu isteği bazan doktor dile getirir, ama bazan size de düşebilir. Böyle durumlarda, direnmeyle karşılaşmaya hazırlayın kendinizi. Sevilen bir insanın, ölümünden sonra bile kesilip biçilmekle cezalandırılması, katlanılması güç şeydir. Bunu kolayca anlamak mümkün.

Pearson sustu. Bir an, Seddons yaşlı adam hakkındaki görüşünü yeniden gözden geçirmekte olduğunu farketti. Acaba onda bir sıcaklık, insanca bir yan var mıydı? Pearson devam etti:

— Birtakım görüşler öne sürüp karşınızdakini inandırmaya kalktığınızda, umarım bugün gördüklerinizi hatırlar ve örnek olarak faydalanırsınız.

Purosu iyiden iyiye tütmeye başlamıştı, masaya doğru uzattı:

— Bu adam aylar önce vereme yakalanmıştı. Çevresindeki bazı kişilere de hastalığını bulaştırmış olması kuvvetle mümkündür. Ailesine. Birlikte çalıştığı insanlara. Belki bu hastanede kendisine bakan bazı kişilere de. Otopsi yapmasak, bu kişiler de vereme yakalanabilir, onların veremli olduklarından kim-

se kuşkulanmayabilirdi. Tıpkı bu adam için olduğu gibi, iş işten geçene kadar.

Öğrencilerden ikisi, içgüdüsel bir hareketle masadan uzaklaştılar. Pearson başını salladı :

— Burada hiç bir bulaşma tehlikesi sözkonusu değil: Verem solunum yoluyla geçen bir hastalıktır. Ama bugün öğrendiklerimiz yüzünden bu adama sağlığında yaklaşmış olanlar kontrol altına alınacaklar ve yıllar boyu zaman zaman muayene edileceklerdir.

Seddons büyük bir şaşkınlıkla, Pearson'un sözlerinin kendisini duygulandırdığını hissetti : «Durumu iyi ortaya koyuyor,» diye düşündü, «üstelik söylediğine inanıyor da.»

O an, yaşlı adamı sevmekte olduğunu anladı.

Pearson, karşısındaki gencin düşüncelerini okumuş gibi, alaycı bir gülümsemeyle baktı ona:

— Patolojik anatominin de zafer kazandığı olur, Dr. Seddons.

Hemşire adaylarını selamladı. Ardında acı bir duman bulutu bırakarak kayboldu.

4

«Ameliyatlarda Ölüm» konulu aylık konferans, öğleden sonra saat iki buçukta başlayacaktı. Konferansa üç buçuk dakika kala, Dr. Lucy Grainger telaş içinde, zamanın kendisine karşı çalışmasından çekinir gibi, danışmaya daldı.

— Geç kaldım mı, diye sordu.

Masa başında oturan sekreter, koridorun biraz

daha ilerisindeki çift kanatlı meşe kapıyı göstererek cevap verdi :

— Başladıklarını sanmıyorum, Dr. Grainger. Salona yeni giriyorlar.

Geniş salona girdiğinde de —kalın halılar, uzun ceviz masa, oymalı iskemleler— kendini Kent O'Donnell'le tanımadığı bir genç adamın yanında buldu. Çevreleri Babil kulesi gibi gürültülü ve sigara dumanıyla doluydu. Bu aylık konferanslar, genellikle zorunlu sayılır, hastanede görevli kırk küsur doktorun çoğu, asistanlar ve ihtisas yapanlar hazır bulunurdu.

— Lucy!

İki operatöre gülümseyerek selam verdi, sonra kendisini çağıran O'Donnell'e döndü. Genç yabancıyı tanıştırdı Kent.

— Lucy, bize yeni katılan Dr. Roger Hilton. Belki bir süre önce, aramızda adının geçtiğini duymuşsundur.

— Evet, hatırlıyorum.

Dr. Hilton'a gülümsedi, gülümsediğinde bütün yüzü aydınlanıyordu.

— Dr. Grainger, George. —O'Donnell, yeni gelenleri hastane görevlileriyle bir an önce kaynaştırmaya çok dikkat ederdi. Ardından ekledi.— Lucy, bizim ortopedi uzmanlarımızdan.

Genç kadın elini uzattı Hilton'a, el sıkışının sağlam, gülümsemesinin de çok genç olduğunu farketti. Yirmi yedi yaşından fazla olmamalıydı.

— Duymaktan yorulmadınızsa söyleyeyim Doktor: «Hoşgeldiniz.»

— Tersine, çok memnunum. (Gerçekten de öyle görünüyordu.)

— İlk göreviniz mi?

— Evet, dedi genç adam, bunu bir baş işaretiyle destekleyerek. Şimdiye kadar, Michael Reese'de cerrahî stajı yapıyordum.

Bu kez Lucy büyük bir açıklıkla hatırladı: Kent O'Donnell'in Burlington'a almayı istediği bir adam söz konusuydu. Bu da Hilton'un çok yetenekli olduğu anlamına geliyordu.

— Biraz gelir misin, Lucy!

Kent O'Donnell kenara çekilmiş, kendisine işaret ediyordu. Hilton'dan özür dileyerek Kent'in peşinden kalabalığın ötesine, pencerelerden birine doğru yürüdü.

— Burası daha iyi! dedi O'Donnell gülümseyerek... Hiç olmazsa söylenenler işitiliyor. Nerelerdeydin, Lucy? Seni görmeyeli çok oluyor.

Genç kadın düşünür gibi oldu:

— Doğrusu, nabzım hep normaldi, ateşim de otuz yedi, otuz yedi iki civarında, son günlerde tansiyonumu ölçmedim yalnız.

— Neden bana ölçtürmüyorsun?

— Gerekli mi bu? Ya tansiyon aletini çorbanın içine düşürsen?

— Öyleyse birlikte yemek yiyeceğimiz bir akşam kararlaştıralım ve gerisini unutalım.

— Bunu ben de çok isterim Kent, ama önce defterime bir bakmam gerek.

— Bak, ben seni telefonla ararım. Gelecek hafta yapalım şu işi. —Genç kadının omuzunu okşadı ve yürüdü.— Sanırım, konferansı açmanın zamanıdır.

Lucy, ortadaki masaya doğru kalabalığın arasından geçişini izlerken Kent O'donnell'e meslekdaş ve insan olarak büyük bir hayranlık duyduğunu düşündü. İlk kez düşünmüyordu hem bunu. Yemek dave-

ti de yeni bir şey değildi. Birlikte başka akşamlar da geçirmişler, bir süre Lucy bambaşka ilişkilere yönelip yönelmediklerini düşünmüştü. İkisi de bekârdı, otuz beş yaşındaki Lucy, başhekimden birkaç yaş gençti. Ama O'Donnell'in davranışında hiç bir şey, onu hoş bir kız arkadaştan başka türlü gördüğünü belirtmemişti şimdiye kadar.

Lucy de, kendini bırakırsa Kent O'Donnell'e duyduğu hayranlığın, kolaylıkla çok daha derin ve kişisel bir duyguya dönüşeceğini seziyordu. Ama üstelememeye karar vermişti, her şeyi doğal gelişimine bırakmak daha iyiydi, böylece hiç bir yere varılmasa bile bir kaybı olmazdı... Bu da olgunluğun, gençliğin delice heyecanlarına üstünlüğüydü. İnsan acele etmemeyi öğreniyor ve gökkuşağının öbür ucunun, karşı bina blokundan çok daha uzakta yere değdiğini keşfediyordu.

— Başlıyor muyuz, baylar?

Masanın başına geçen O'Donnell, diğerlerinin tepesinden sesini yükseltiyordu. O da Lucy'yle geçirdiği kısa dakikaları değerlendirmişti. Kısa süre sonra onunla tekrar buluşmayı hoş buluyordu. Bu çağrıyı çok daha önce yapacaktı, ama duralamasının bir nedeni vardı: Aslında Kent O'Donnell gitgide sürükleniyordu Lucy Grainger'e, bunun gerek kendisi ve gerek genç kadın için iyi bir şey olduğundan emin değildi.

Uzun süreden beri seçtiği hayat tarzı, bekârlık, yalnızlık, bağımsızlık sonunda huyunu da değiştiriyor ve kendi kendine, başka türlü bir hayat tarzına alışıp alışamayacağını sormasına yol açıyordu. Lucy için de aynı şey söz konusu olabilir, ayrıca huylarındaki

bu benzerlikten, başka sorunlar doğabilirdi. Yine de, her şey bir yana, onunla birlikteyken kendini herhangi bir başka kadınla olduğundan çok daha rahat hissediyordu. Bir gün kendi kendine «güçlü iyilik» diye adlandırdığı, hem rahatlatıcı hem de yüreklendirici bir ruh sıcaklığı vardı Lucy'de. Aynı etkiyi başkalarının, özellikle hastalarının üzerinde de bıraktığını biliyordu.

Bütün bunların üzerine, Lucy'nin başka çekici yanları yok değildi. Gerçek bir olgun güzelliğe sahipti. Gençlerden birisiyle konuşmasını seyrederken, elini kaldırdığını ve genellikle kısa kestirdiği kıvırcık saçlarını yanağından geriye doğru ittiğini gördü. Altın sarısıydı bu saçların rengi. Yine de Kent, arasında birkaç beyaz tel seçti. «Doktorluk mesleği hepimize bu oyunu ediyor!» diye düşündü. Ayrıca, yılların geçmekte olduğunu da hatırladı... Bu tasarıyla daha yakından ilgilenmemekle hata mı ediyordu? Ya da çok mu fazla beklemişti? Gelecek haftaki yemeğin ne yön alacağına bakacaktı.

Gürültü kesilmemiş ve biraz olsun azalmamıştı; başkan sözlerini daha yüksek sesle tekrarladı, ama Bill Rufus ona seslendi:

— Joe Pearson'un geldiğini pek sanmıyorum.

O'Donnell'in daha önce gördüğü rengarenk kravat, Rufus'u çevresindekilerden kesinlikle ayırıyordu.

— Joe gelmedi mi? diye sordu Kent, salonda şaşkın bakışlarını gezdirerek. Kimse Joe Pearson'u görmedi mi?

Orada bulunanlardan birkaçı başlarını salladılar. O'Donnell'in yüzüne kısa süren sinirli bir anlam yayıldı, sonra kapıya doğru yürüdü:

— Anatomi uzmanı gelmeden «Ameliyatlarda Ölüm» konulu konferansa başlamamız mümkün değil, dedi. Bir bakayım ne olduğuna.

Tam kapıya varırken Pearson içeri girdi.

— Biz de sizi almaya geliyorduk Joe.

Kent'in, yaşlı adamı karşılaması dostçaydı, Lucy az önce sezdiğini sandığı sinirlilik konusunda yanılıp yanılmadığını düşündü.

— Bir otopsiyi bitirmem gerekiyordu. Umduğumdan uzun sürdü. Sonra da bir sandviç yedim.

Pearson'un konuşması soğuk geliyor, cümleleri dişlerinin arasında geveliyordu daha doğrusu. Belki de hâlâ sandviçini çiğnemekteydi. Sonra Lucy, kalan parçayı bir kağıt peçeteye sarıp, taşıdığı kağıt destesi ve dosyalarla birlikte getirdiğini gördü. Gülümsedi: Böyle bir konferansta insanın yemek yemeyi düşünmesi için Joe Pearson olması gerekirdi.

O'Donnell, Hilton'u Pearson'a tanıştırıyordu. El sıkışırlarken, Pearson dosyalarından birini elinden kaçırdı ve bir deste kağıt yere saçıldı. Bill Rufus gülerek bunları topladı ve dosyayı Pearson'un koltuğunun altına yerleştirdi. Yaşlı adam bir baş işaretiyle teşekkür ettikten sonra birden Hilton'a sordu:

— Operatör müsünüz?

— Evet efendim, cevabını verdi yeni gelen, dostlukla.

«Efendi çocuk! Büyüklerine saygılı», diye düşündü Lucy.

— Demek yeni bir arkadaşımız daha oluyor! dedi Pearson.

Yüksek ve sert sesle konuştuğundan, salonda anî bir sessizlik oldu. Genellikle böyle bir söz şaka olarak kabul edilebilirdi, ama Pearson'dan geldiğin-

de kırıcı, küçümseyici bir anlam kazanıyordu neredeyse.

Hilton gülmeye başladı :

— Evet, öyle denebilir.

Ama Lucy, yaşlı doktorun sözlerine şaşırdığını farketti.

— Joe'dan korkmayın, dedi O'Donnell neşeyle. Operatörlere düşmandır biraz. Evet? Başlıyor muyuz?

Uzun masaya yöneldiler, yaşlı doktorlar hemen öndeki iskemlelere yerleşmişler, diğerleri arka sıraya geçmişti. Lucy öndeydi. Kent masa başında oturuyordu. Pearson'la kağıtları da onun solundaydı. Diğerleri yerleşirken Lucy, Pearson'un gizlemeye çalışmadan sandviçini ısırdığını gördü.

Biraz ileride oturan, hastanenin kadın-doğum uzmanlarından Charlie Dornberger'i farketti. Piposunu doldurmakla meşguldü. Dr. Dornberger'i her görüşünde, piposunu ya doldurur ya temizler ya da yakmakla meşgul olurdu, ama pek sık içtiğini sanmıyordu. Dornberger'in yanında Gill Barlett, karşısında Ding-Dong Bell ve John McEwan oturuyordu. Bugün McEwan'ın özel bir durumla ilgili olması gerektirdi; kulak-boğaz-burun uzmanı genellikle ölümle ilgili konferansları izlemezdi pek.

— Günaydın baylar.

O'Donnell başını masaya eğdiğinde son sesler de kesildi. Notlarına bir göz attı.

— Birinci vaka. Samuel Lobitz. Beyaz, elli dört yaşında bir adam. Dr. Barlett.

Her zamanki gibi iki dirhem bir çekirdek giyinmiş olan Dr. Barlett not defterini açtı. Lucy, içgüdüyle bakımlı sakalına göz attı ve yapacağı ilk hareketi bekledi. Bu sakal, konuşmaya başlar başlamaz inip

kalkmaya koyuluvermişti. Barlett tatlı bir sesle söze girdi :

— Hasta, 12 mayıs günü bana geldi.

Masanın öbür ucundan :

— Biraz daha yüksek sesle Gill, dediler.

Bartlett sesini yükseltti :

— İstediğinizi yapmaya çalışacağım, ama konferanstan sonra McEwan'a görünseniz iyi edersiniz!

Bir kahkaha koptu, kulak - boğaz - burun uzmanı da gülenlere katılmıştı. Lucy böyle toplantılarda rahat olabilenlere gıpta ediyordu, kendisi hiç böyle olmamıştı, hele hastalarından biri hakkında konuşacaksa. Herhangi biri için, ölen hastasıyla ilgili teşhisini açıklamak ve başvurduğu tedavi yollarını anlatmak, sonra da diğerlerinin bunu tartışmalarını izlemek, sonunda patoloji uzmanının otopsi sırasında ne bulduğunu açıklamasını beklemek sinir bozucuydu. Üstelik Joe Pearson kimsenin gözünün yaşına bakmıyordu!

Tıpta herkesin yapabileceği önemli hatalar vardı, hattâ hastanın hayatına mal olabilecek hatalar yapılması da mümkündü. Pek az doktor, meslek hayatı boyunca böyle bir şeyden kurtarabilirdi kendini. En önemli şey, ikinci bir kere aynı şeyi yapmamak için böyle olaylardan ders almaktı. Ölümle ilgili konferansların başlıca amaçlarından biriydi bu: Herkese ve dinleyicilerin her birine aynı zamanda öğrenme fırsatı vermek.

Ara sıra, bağışlanır gibi olmayan hataların ortaya konduğu görülürdü; bu, aylık toplantılarda konuşulurken hissedilen bir şeydi. Tedirgin edici bir sessizlik ortalığa çöker, herkes bakışlarını diğerlerinden kaçırırdı. Açık bir eleştirinin yapıldığı enderdi. Bir yandan gerekli değildi böyle bir şey, öte yandan kim-

se aynı durumda kalıp kalmayacağını kesinlikle bilemezdi.

Lucy seçkin bir operatörün başına geleni hatırlıyordu, bir süre çalıştığı, başka bir hastanede geçen bir olayı: Adam bir bağırsak kanseri ameliyatı yapmaya hazırlanıyordu. Hastalıklı bölgeye vardığında, ameliyattan sonuç alınmayacağına karar verdi ve kanserli parçayı almak için uğraşacak yerde, değiştirme (derivation) yaptı sadece. Üç gün sonra hasta ölüyor ve otopsiye gidiyordu. Otopsi bağırsakta kanser manser olmadığını ortaya koydu. Aslında, hastanın apandisiti patlamış ve operatörün teşhis edemediği bir apse meydana getirmişti. Bu yüzden de, adamı ölüme mahkum etmişti. Lucy, patoloji uzmanının nasıl dehşet dolu bir sessizlikle karşılandığını hatırlıyordu.

Böyle durumlarda, dışarı hiç bir şey sızmazdı tabii. Tıbbın dayanışma gerektiren anlarından biriydi bu. Ama iyi bir hastanede, iş bu kadarla kalmazdı. Üç Eyalet'te, O'Donnell iş başına geleli beri, hatayı işleyen doktorla özel bir görüşme yapardı. Hata büyükse, adam dikkatle izlenirdi. Lucy hiç böyle bir durumla karşılaşmamıştı, ama kapalı kapıların ardında, başhekimin çok sert olabildiğini işitmişti.

Gill Bartlett devam ediyordu:

— Hastayı bana Dr. Cymbalist yolladı.

Dr. Cymbalist şehrin tanınmış doktorlarındandı, ama Üç Eyalet'le ilgilisi yoktu. Lucy'ye de zaman zaman hasta yolladığı olmuştu.

— Dr. Cymbalist beni evimden aradı, diye devam etti Barlett, bir mide delinmesinden şüphelendiğini söyledi. Anlattığı belirtiler bu teşhise uyuyordu. O sıra hasta cankurtarana bindirilmiş ve hastaneye doğru yola çıkmıştı. Nöbetçi hekimi çağırdım ve

kendisine, gelecek hastanın durumuyla ilgili bilgi verdim.

Barlett notlarına baktı:

— Aşağı yukarı yarım saat sonra gördüm hastayı. Müthiş mide ağrıları çekiyordu ve şok geçiriyordu. Kan basıncı kırk yediydi. Yüzü kül rengini almıştı, soğuk terler döküyordu. Şokla mücadele etmek için kan ve biraz morfin verilmesini söyledim. Muayenede görülen şuydu: Karında sert bir kitle ve karın duvarında aşırı hassasiyet.

Bill Rufus sordu :

— Göğsün filmini çektirdiniz mi?

— Hayır, hasta röntgene sokulamayacak kadar güçsüz geldi bana. Mr. Cymbalist'in koyduğu mide delinmesi teşhisine katılıyordum ve gecikmeden ameliyat etmeye karar verdim.

— En ufak bir tereddüdünüz yok muydu, Doktor?

Bu soru Pearson'dan geliyordu. O ana kadar gözlerini kağıtlarından kaldırmamıştı. Bu kez gözlerini Barlett'e dikti ve dikkatle baktı.

Barlett kısa bir süre duraladı, Lucy şöyle düşündü: «Bir bit yeniği var. Teşhis yanlış ve Pearson darbeyi indirmeye hazırlanıyor.» Sonra Pearson'un bildiğini, artık Barlett'in de öğrendiğini, dolayısıyla bir sürprizle karşılaşmaması gerektiğini hatırladı. Muhtemelen Barlett otopside bulunmuştu. İşine sadık operatörlerin çoğu, hastalarından biri öldüğünde böyle yaparlardı. Bir an sustuktan sonra, iki adamdan genç olanı kibarca sözlerine devam etti :

— Böyle âcil durumlarda insanın hep tereddüdü vardır. Dr. Pearson. Ama belirtilerin âcil bir mide ameliyatı gerektirdiği sonucuna vardım. (Yine sustu.) Oysa midede delik filan yoktu ve hasta koğuşa gö-

türüldü. Bunun üzerine Dr. Toynbee'yi çağırdım, ama o gelene kadar hasta öldü.

Gill Barlett defterini kapadı ve bakışı masada gezindi. Demek teşhisi yanlıştı, dış görünüşündeki serinkanlılığa rağmen, Lucy, için için özeleştirinin acılarına katlandığını biliyordu. Ama bu belirtilere dayanarak, konan teşhisin doğruluğu desteklenebilirdi.

Şimdi O'Donnell sözü Pearson'a veriyordu. Terbiyelice rica etti:

— Otopsi sonucu ortaya çıkanları, bize anlatmak lütfunda bulunur musunuz?

Lucy, başhekimin, herhalde söylenecek olanları bildiğini düşündü. Bölüm şefleri ölen hastalarıyla ilgili otopsi raporlarını otomatik olarak alırlardı.

— Dr. Bartlett'in söylediği gibi, mide delinmesi filan yoktu. Aslında karın boşluğu tamamen normaldi. —Darbeyi indirmeye hazırlanır gibi, bir an sustu, sonra devam etti.— Aslında ne varsa göğüste vardı, bir zatürree başlangıcı. Kuşkusuz bunun sonucunda, şiddetli bir akciğer reaksiyonu doğdu.

Demek buydu! Lucy daha önce söylenenleri kafasından geçirdi. Doğruydu, klinik muayenede her iki belirti de birbirinin aynıydı...

Pearson kağıtlarını karıştırdı, aradan birini çekti. Bakışı masada gezindi.

O'Dannell sordu :

— Tartışacak mıyız?

Bir sessizlik, tedirgin bir hava oldu. Bir hata yapılmıştı, doğruydu, ama ihmal ya da dikkatsizlik sonucu değildi bu. Salonda konuşmayı dinleyenlerin çoğu aynı şeyin kendi başlarına da gelebileceğinin farkındaydılar. Konuşan Bill Rufus oldu:

— Açıklanan belirtiler de dikkate alınırsa, mide ameliyatının yerinde olduğu görüşündeyim.

Pearson bunu bekliyordu. Düşünceli düşünceli söze başladı:

— Eh!... Doğrusu. bilmem!...

Sonra baştan savarcasına, haber vermeden bir el bombası atmış gibi devam etti :

— Hepimiz, Dr. Barlett'in belden yukarı pek ender baktığını biliriz.

Sonra, şaşkınlık dolu bir sessizlik içinde, doğrudan Barlett'e sordu :

— Hastanın göğsünü muayene ettiniz mi?

Daha önceki sözleri ve son sorusu hakaretten başka şey değildi. Gill Barlett'in paylanması gerekse bile, bunu yapması gereken Pearson değial, O'Donnell' di. Hem de yalnızken. Üstelik Barlett ihmalci bir doktor da değildi. Kendisiyle çalışanlar mesleğini sevdiğini, hattâ kılı kırk yarma eğiliminde olduğunu bilirlerdi. Sözkonusu durumda, çabuk karar verme gerekliliğiyle karşı karşıya kalmıştı.

Yüzü kıpkırmızı kesilen Bartlett, iskemlesini itip ayağa fırlamıştı:

— Tabii ki inceledim! diye bağırdı. (Haykırırken, bir yandan da sakalı inip çıkıyordu.) Hastanın durumunun, ciğerlerinin filmini aldıracak gibi olmadığını daha önce söyledim, hattâ...

— Baylar! Baylar!

O'Donnell'di bu, ama Barlett sözünün kesilmesini istemiyordu.

— Ameliyattan sonra ve başkalarının sırtından bilgelik taslamak kolay şey, Dr. Pearson da bunu bize hatırlatmak için en ufak fırsatı kaçırmıyor.

Maasnın öbür yanından, Charlie Dornberger piposuyla bir hareket yaptı:

— Sanmam ki Dr. Pearson'un niyeti...

Bartlett öfkeyle onun sözünü kesti:

— Tabiî sanmazsınız! Onun dostlarındansınız, üstelik kadın-doğum uzmanlarına hiç bir düşmanlığı yoktur.

— Doğrusu, bu kadarına izin veremem!

O'Donnell ayağa fırlamış, çekiciyle masaya vuruyordu. Omuzlarını germişti, atletik vücut yapısıyla salondakilerin hepsine hâkimdi. «Tam bir erkek!» diye düşündü Lucy. «Erkeksi olmayan yanı yok.»

— Doktor Bartlett, lütfen yerinize oturur musunuz?

Ayakta, Bartlett'in iskemlesine oturmasını bekledi.

O'Donnell'in, dışa vuran siniri bir kaynaşmanın belirtisiydi. Joe Pearson'un toplantıyı böyle kavgaya dönüştürmeye hakkı yoktu. Tartışmayı sakin sakin ve tarafsız olarak sürdürmek yerine, buna son vermekten başka çaresi yoktu Kent'in. Joe Pearson'u hemen oracıkta paylamamak için büyük çaba harcayıp kendini tutması gerekti. Böyle davranırsa, durumu daha da ağırlaştırmaktan başka sonuç alamayacağını biliyordu ama.

O'Donnell, Bill Rufus'un görüşünü paylaşmamıştı. Eleştiri yapılması eğilimindeydi. Bu işteki başlıca hata, göğüs filminin alınmamış olmasıydı. Hasta getirilir getirilmez ayakta bir filmini aldırsa, karaciğer ve diyafram arasında bir gaz kitlesi arayabilirdi: Herhangi bir mide delinmesinin kesin belirtisiydi bu. Dolayısıyla bunun yokluğu, herhalde operatörü düşündürürdü. Aynı zamanda da X ışınları, kuşkusuz akciğerin altında bir gölge gösterir, Pearson'un daha sonra otopsi sırasında keşfettiği zatürree anlaşılırdı. Bu iki unsur, herhalde Bartlett'in teşhisini değiştirmesine yol açar ve hastanın yaşama ihtimalini arttırırdı.

Tabiî, diyordu O'Donnell kendi kendine, Bartlett

filmin alınmamasına gerekçe olarak, adamın çok hasta olduğunu söyledi. Ama adam bu kadar hastaysa, herhangi bir ameliyata girişmesi doğru muydu? O'Donnell'in görüşüne göre girişmemeliydi, çünkü mide delinmesi sözkonusu olduğunda, ameliyatın yirmi dört saat içinde yapılması gerekirdi. Bu süre geçirildi mi, ameliyat sırasında ölüm oranı, ameliyatsız ölümden daha yüksekti. İlk yirmi dört saat en zor süre sayıldığından böyleydi. Hasta bu süreyi atlatırsa, vücudun savunma silahları deliği kapamak için hareket geçiyordu. Bartlett'in sözünü ettiği belirtilere göre, hasta yirmi dört saat sınırına yakındı, bu sınırı geçmiş bile olabilirdi hattâ. O'Donnell olsa, bu durumda ameliyatsız, hastanın genel durumunu düzelterek, daha sonra emin bir teşhis koyabilmenin yollarını arardı. Öte yandan, tıpta iş olup bittikten sonra doğru sonuca varmanın kolay olduğunu, bir insanın hayatı dakikalarla sınırlandığında, acele teşhis koymanın ne kadar güçleştiğini de çok iyi biliyordu.

Bütün bu görüşleri kendine göre sakin ve tarafsız, «Ameliyatlarda Ölüm» konusuyla ilgili olarak geliştirmişti. Hattâ belki bazı noktaları Gill Bartlett'e açıklatmayı bile başarabilirdi: Bartlett namusluydu ve eleştiriden korkmazdı. Böylece tartışmanın amacı da açıkça herkese anlatılmış olurdu. Desteklemenin, üstelemenin ya da küfürleşmenin hiç gereği kalmazdı. Tabiî Bartlett böyle bir deneyden zevk almazdı, ama hiç değilse küçük düşmezdi. Daha önemlisi, pratik bir teşhis dersi, bütün cerrahî bölümü görevlilerine verilmiş olurdu.

Şimdi varılan noktada, artık bunların hiç biri mümkün değildi. Eğer bu noktada, O'Donnell kafasındaki ayrıntıları ortaya atsa, Pearson'u desteklemiş ve Bartlett'i biraz daha mahkum etmiş gibi olurdu. Onun

iyiliği ve iç huzuru için, bunun olmaması gerekti. Hiç kuşkusuz Bartlett'le özel olarak konuşacaktı, ama açık ve yararlı bir genel tartışma fırsatı kaçırılmıştı. Canı cehenneme Joe Pearson'un!

Kaynaşma durulmuştu. O'Donnell'in pek seyrek başvurduğu, çekici masaya vurma hareketi etkisini göstermişti. Bartlett, hâlâ öfkeden kıpkırmızı, yerine çökmüştü. Pearson, düşünme numarası yapıyor, kağıtlarını karıştırıyordu.

— Baylar, (O'Donnell bir an sustu. Ne söylemek, açıkça ve çabucak neyi belirtmek gerektiğini biliyordu.) sanırım aramızdan hiç birinin, bu türden bir olayın tekrarlanmasını istemediğini belirtmeme gerek yok. Ölüm konulu bir konferans öğretici olmalı, hırslı tartışmalara ve kişisel çekişmelere dönüşmemelidir. Doktor Pearson, Doktor Bartlett, sanırım derdimi açıkça anlatabildim.

Sırasıyla ikisine baktı, sonra onlardan gelecek bir işareti beklemeden açıkladı:

— İkinci vaka, lütfen.

Tartışılacak dört vaka daha vardı, ama hiç birinin olağanüstü yanı yoktu ve konferansın devamı sakin geçti. Böylesi daha iyi, diye düşünüyordu Lucy Grainger. Bu tür takışmalar, çalışanların moralini sıfıra indirirdi. Acele teşhis koymak, büyük cesaret işiydi. Büyük bir ihmali görülmedikçe, tartışılmaz şekilde yeteneksizliği anlaşılmadıkça, hiç bir operatör böylesi saldırılarla karşılaşmamalıydı. Joe Pearson'un bu tür durumlarda uyguladığı sansürün, ne dereceye kadar kişisel duygular üzerine oturduğunu ilk kez düşünüyordu Lucy. Bugün Pearson, Bartlett'e karşı, şimdiye kadar hiç bir konferansta yapmadığı kadar kaba ve acımasız davranmıştı. Oysa çok önemli bir vaka değildi söz konusu edilen ve Bartlett sık sık

hata yapmaz, ihmali görülmezdi hiç. Üç Eyalet Hastanesinde iyi iş görmüş, özellikle şimdiye kadar ameliyat edilemeyen bazı kanser türlerinde başarı sağlamıştı.

Pearson da bunu biliyordu tabiî, öyleyse açık düşmanlığı nedendi? Belki Gill Bartlett, kendisinin asla ulaşamadığı ve kıskandığı bir aşamaya varmıştı. Biraz ilerisindeki Bartlett'e baktı. Yüzü somurtuktu. Hâlâ acı çekiyordu. Genellikle rahat, sevimli, dost bir insandı. Karısıyla, Burlington'da tanınan ve değer verilen bir çift oluşturuyorlardı. Lucy kokteyllerde ve zengin hastaların evlerinde her zaman rahat, her zaman yerli yerinde olduğunu görmüştü. Muayenehanesi iyi işliyordu, müşterileri çok ve seçkindi. Yıllık geliri elli bin dolara yakın ya da üstünde olmalıydı.

Joe Pearson'u sinirlendiren bu muydu? Asla cerrahinin prestijine varamayan, yığınlar tarafından pek bilinmeyen ve değer verilmeyen, gösterişli yanı da bulunmayan, yine de çok önemli bir tıp dalını seçen Joe Pearson bu durumun etkisinde miydi? Lucy, pek çok kişinin şu soruyu sorduğunu işitmişti: «Patolojik anatomi uzmanı mı, ne iş yapar o?» Kimseden şu soru duyulmazdı oysa : «Operatörün işi nedir?» Birçokları patolojik anatomi uzmanını bir çeşit teknisyen sayarlar, onun önce diplomalı bir doktor olmasının, sonra uzmanlaşmak için yıllar süren özel bir öğrenim görmesinin gerektiğini bilmezlerdi.

Para da önemli bir noktaydı. Üç Eyalet Hastanesinde, Gill Barlett, hastaneden aylık almayan bağımsız bir operatördü, sadece hastaları ona para öderlerdi. Lucy ve bütün ötekiler aynı esaslarla hastaneye bağlanmışlardı. Ama buna karşılık Joe Pearson, ikibin dolar aylıkla hastanenin maaşlı adamıy-

dı. Bu para da, başarıya ulaşmak şartıyla, kendisinden çok daha küçük bir operatörün aylık kazancının yarısıydı aşağı yukarı. Lucy bir yerde, bu iki durum arasındaki farkı dile getiren hainee bir yazı okumuştu: «Operatör bir tümörü almak için beşyüz doları cebine indirir. Bir patolojik anatomi uzmanı muayene etmek, teşhis koymak, izlenecek tedavi yolunu söylemek ve hastanın geleceğini önceden belirtmek için beş dolar alır.»

Lucy'nin, Joe Pearson'la ilişkileri dostçaydı. Bilinmeyen bir nedenle ona yakınlık duyuyor, Pearson da onu seviyor ve ara sıra yakınlığına karşılık veriyordu. Özellikle bir teşhis konusunda tartışmak gerektiği zaman, bu yakınlık yararlı oluyordu.

Konferans sona ermek üzereydi. O'Donnell sonuçları hızlandırmıştı. Lucy, dağılan dikkatini son vaka üzerinde topladı: Kötüydü bu, kendini kontrol etmesi gerekecekti. Konferansa katılanlar ayağa kalkıyorlardı. Kağıtları toplayan Joe Pearson ayaklarını sürüyerek çıkışa yönelmişti, ama O'Donnell yolda onu durdurdu. Başhekimin, yaşlı adamı diğerlerinin izledikleri yönün tersine götürdüğünü farketti Lucy.

— Bir dakika içeri girelim, olur mu, Joe?

Kent, büyük salona açılan ve ara sıra komite toplantılarının yapıldığı küçük çalışma odasının kapısını aralamıştı. Pearson peşinden girdi.

O'Donnell kayıtsız fakat çok dikkatli görünüyordu.

— Joe, sanırım konferanslarda herkese böyle saldırmaktan vazgeçmeniz gerekecek.

— Niçin?

Pearson boyun eğmek niyetlisi görünmüyordu:

«Mükemmel!» diye düşündü Kent, «böyle istiyorsanız böyle olsun!» Ve cevap verdi :

— Çünkü bu bizi hiç bir yere götürmez.

Sesini isteyerek sertleştirmişti. Genellikle yaşlı adamla ilişkilerinde, aralarındaki yaş farkından ötürü saygılı davranırdı. Ama bu kez kendi otoritesi sözkonusuydu. Ayrıca, başhekim olması dolayısıyla birtakım üstünlüklere ve imtiyazlara sahip olduğu halde, Pearson'un işi üzerinde doğrudan bir denetim hakkına sahip değildi.

—Yanlış bir teşhisi açıkladım, o kadar —Pearson yeniden gerçek kişiliğine bürünmüştü.— Bu tür şeyleri ses çıkarmadan geçiştirmemiz gerektiğini mi ima ediyorsunuz?

— Sorunuzun anlamsızlığını siz de çok iyi biliyorsunuz.

O'Donnell, sesinin buz gibi ve sert olmasına aldırmadan, kesinlikle vermişti bu karşılığı. Peorson'un duraladığını gördü ve yaşlı adamın, çok ileri gittiğini anladığını farketti.

— Söylemek istediğim bu değil. Neyse, böyle değil.

Kent gülümsemekten kendini alamadı: Joe Pearson'un kolay kolay özür dilediği görülmemişti ve bu birkaç kelimenin ona nelere malolduğunu kestirmek kolaydı. O'Donnell en mantıklı sesiyle sözlerine devam etti:

— Bunun daha iyi yolları var, Joe. Sizce bir sakınca yoksa, otopsi sonuçlarını bana bildirmenizi rica edeceğim, ondan sonra tartışmayı daha iyi yönetebilirim. Böylece kimseyi sinirlendirmeden işimizi yürütebiliriz sanıyorum.

— Neden sinirlendiklerini hiç anlamıyorum, diye homurdandı Pearson.

Ama O'Donnell onun geriledliğini hissetmişti.

— Önemi yok Joe. Kendime göre bir yol tutmak

isterim. (Söylediklerini gırtlağına tıkmak istemiyorum, diye düşündü, ama her şeyi açığa vurmanın sırasıdır.)

Pearson omuz silkti :

— Böylesi kolayınıza geliyorsa...

— Teşekkür ederim Joe.

O'Donnell, umduğundan da kolay kazandığını biliyordu. Belki öbür konuya geçmenin de tam sırasıydı.

— Joe, dedi, başlamışken size bir şeyden daha söz etmek istiyorum.

— Bitirilmesi gereken bir sürü işim var. Söyleyecekleriniz biraz bekleyemez mi?

Pearson konuşurken, O'Donnell kafasından geçenleri okuyabiliyordu nerdeyse. Adam, bir noktada pes ettiği halde, bağımsızlığından vazgeçmediğini, vazgeçmek niyetinde de olmadığını açıkça anlatmaya çalışıyordu.

— Sanırım bekleyemez, cevabını verdi Kent. Raporlarla ilgili söyleyeceklerim.

— Anlamadım. Ne varmış raporlarda?

Gösterdiği tepkide savunmaya yönelen bir saldırgan ifade vardı. O'Donnell tatlılıkla devam etti:

— Birtakım şikayetler geldi. Bazı sonuçların laboratuvardan çıkması çok uzun sürmüş.

— Rufus söyledi bunu, sanırım.

Bu kez Pearson'un sesi çok acıydı. «Başkalarının başını ağrıtan bir operatör daha!» diyecekti neredeyse.

— Bill Rufus, evet. Ama başkaları da var. Bunu da biliyorsunuz, Joe.

Pearson, bir an cevap vermedi. Kent onun için üzülüyordu aynı zamanda. Yıllar geçiyordu, şimdi Pearson altmış altı yaşını da aşmıştı. En iyimser ifa-

deyle, daha beş altı yıl çalışabilirdi ancak. Bazı kişiler değişime alışıyor, kendilerini geçen ve kumanda yerlerine oturan genç adamlara veriyorlardı yerlerini. Pearson için böyle bir şey söz konusu değildi. Üstelik hıncını da gösteriyordu. O'Donnell kafasından neler geçirdiğini düşündü. Çaptan düştüğünü, tıbbın gösterdiği yeni gelişmelere ayak uyduramadığını mı seziyordu yoksa? Bu duruma düşen ilk insan olmayacaktı. Oysa, tatsız davranışlarına rağmen, lehinde olan pek çok şey vardı. Bu nedenle de Kent O'Donnell fazla ileri gitmiyor, çok dikkatli davranıyordu.

— Evet, biliyorum.

Pearson'un sesi boyun eğdiğini belirtir gibiydi. Durumu kabullenmişti. Tam Pearson'a uygun düşen bir davranıştı bu. O'Donnell Pearson'a büyük yakınlık duymuştu, lafını esirgememesi hoşuna giderdi, kaç kere de toplantılara can vermek için bundan faydalanmıştı. Hastanede geçirdiği ilk aylar boyunca, mücadele etmek zorunda kaldığı şeylerden biri de gereksiz ameliyatlar olmuştu. Bununla sayısız rahim ameliyatı belirtiliyordu; çeşitli vakalarda, sağlıklı rahimleri alma yoluna giden bazı operatörler, bunda büyük bir gelir kaynağı bulmuşlardı. Bütün kadın hastalıklarında başvurulan en sağlam ve kesin yoldu bu, ama gerektiği zaman. Böyle durumlarda, anatomi laboratuvarından gelen raporlarda, teşhis karşılığı metrit (rahim iltihabı) ya da fibrom (selim ur) deyimlerinin kullanılması ameliyatı doğrulamak için bir çeşit paravana işi görüyordu. O'Donnell Pearson'a şu sözleri söylediğini hatırlıyordu: «Mikroskopta incelenen dokuları tarif ederken, her şeyi adıyla belirteceğiz, sağlam bir rahim için de sağlam diyeceğiz.» Pearson'un yüzü bir gülümsemeyle buruşmuş ve kendi-

siyle mutlak bir işbirliği yapmıştı o günden sonra. Böylece de bütün gereksiz ameliyatların önü alınmıştı: Operatörler, meslekdaşlarının önünde, aldıkları organların daha sonra «normal ve sağlıklı» olduğu belirtildiğinde ne diyeceklerini şaşırıyorlardı.

— Bakın Kent (Pearson'un sesi uzlaşmaya yanaşır gibiydi), son zamanlarda işim başımdan aşkın. Bana ne çok iş geldiğini aklınız almaz!

— Çok iyi biliyorum Joe, cevabını verdi giriş yapabilmek için tam böyle bir cümle bekleyen Kent O'Donnell. Benim gibi birçok kişi işinizin başınızdan aştığını ve bunun doğru olmadığını düşünüyor. —«Sizin yaşınızda» demeyi düşündü bir an, sonra başka bir deyim kullanmayı doğru buldu ve devam etti.— Bir yardımcıya ne dersiniz?

Tepki hemen geldi. Pearson neredeyse haykırıyordu:

— BANA mı yardım teklif ediyorsunuz? Ama dostum, aylardır laboratuvarda bir yardımcıya ihtiyacım olduğunu söyleyip duruyorum! En azından üç kişi gerek, aldığım cevap da «BİR yardımcıya ne dersiniz?» Ya daktilo işi! Haftalardan beri yığılan raporlar var! Bütün bu yığını kim daktiloya çekecek? — Cevap beklemeden, o hızla devam etti.— Kim? Ben mi? Hastane yönetimi zahmet edip kıçını oynatsa, bir şeyler yapmayı başarabiliriz belki. Tanrım! Yardıma ihtiyacım olduğunun söylenmesi, gerçekten duymaktan hoşlandığım bir şey!

O'Donnell o ana kadar sakin sakin dinlemişti. Bunun üzerine:

— Bitti mi Joe? diye sordu.

— Evet!

Pearson biraz sinmiş, gösterdiği tepkiden biraz utanmış gibiydi.

— Ben laboratuvar görevlisi ya da memur değil, başka bir uzman düşünüyordum! Servisi yönetmekte size yardımı dokunacak biri. Belki de sağını solunu çağdaş düzeye getirebilecek bir insan.

— Bana bakın! («Çağdaş düzeye getirmek» sözleri Pearson'u yerinden hoplatmıştı, ama O'Donnell itiraz dile getirilmeden bunları püskürttü.)

— Sizi dinledim Joe. Şimdi beni dinleme sırası sizde. Rica ediyorum. —Bir an sustu, sonra devam etti:— Yükünüzü biraz hafifletecek zeki bir genç düşünüyorum.

— Başka hiç bir meslekdaşa ihtiyacım yok.

Kaçamaksız kuru ve kesin bir ifadeydi bu.

— Niçin Joe?

— Çünkü laboratuvarda, iki patolojik anatomi uzmanına yetecek iş yok. Çünkü bütün servisi, yardımcısız, kendi başıma yönetebilirim. Hem bir asistanım var.

O'Donnell sabırla, sakin sakin üsteliyordu:

— O yetişene kadar sizin yanınızda kalır. Joe, genellikle de uzun süre değil. Tabiî, işin bir bölümünü yapabilir, ama kendisine sorumluluk veremezsiniz, yöneticilik işinde de ondan faydalanamayız. Asıl bu alanda yardıma ihtiyacınız var şimdilik.

— Bırakın da buna ben karar vereyim. Bana biraz süre tanıyın, bütün gecikmeler ortadan kalkacak ve günü gününe yetiştireceğiz raporları.

Joe Pearson'un pes etmeye hiç niyetli olmadığı açıktı. Yeni bir uzmanın gelişine karşı çıkmasını beklemişti O'Donnell, ama yaşlı adamın gücü onu şaşırtıyordu. Sadece kişisel imparatorluğunu paylaşmaya mı karşıydı? Ya da, yeni birinin gelip kendisini yürütmesinden korkuyor ve işini korumaya mı çalışıyordu? Pearson'u görevinden atmak Kent'in aklı-

na gelmemişti. Anatomi ve patoloji alanında Pearson'un geniş bilgisi ve büyük tecrübesi kolay kolay sağlanamazdı. O'Donnell'in amacı, bu bölümü ve dolayısıyla hastaneyi takviye etmekti. Belki bunu açıkça anlatması gerekiyordu.

— Joe, hiç bir büyük değişiklik sözkonusu değil. Bunu kimse düşünmedi. Bölümün başında yine siz...

— Öyleyse bırakın da, sorumlusu olduğum yeri bildiğim gibi yöneteyim.

O'Donnell sabrının taştığını hissediyordu. Belki bu fikir üzerinde yeterince durduğuna karar verdi. Bir iki gün bekleyecek, sonra yeniden deneyecekti. Tatlılıkla birkaç söz söylemekle yetindi:

— Sizin yerinizde olsam, bu teklifi düşünürdüm.

— Düşünecek hiç bir şey yok!

Pearson hafif bir baş işaretiyle onu selamladı ve kapıyı vurmadan çıktı.

«Eh!» diye düşündü O'Donnell. «Savaş düzenine girdik.»

Kımıldamadan, bundan sonraki manevrasının ne olacağını düşünmeye koyuldu.

5

Üç Eyalet Hastanesinin kafeteryası, doktorlarla idarede çalışanların çoğunun geleneksel buluşma yeriydi. Ortalığa yayılan, sonra her bölüme, hastanenin dört duvarı arasında kalan her servise sızan hikayelerin, dedikoduların doğduğu yer de burasıydı. Terfi, rezalet, atılma, resmen işe alınma gibi pek çok olay, açıklanmadan kafeteryada duyulur ve tartışılırdı.

Doktor ve operatörler, yemek ya da kahve molası dışında pek görme fırsatı bulamadıkları meslekdaşlarıyla, burada «ayak üstü konsültasyon» yaparlardı sık sık. Pek çok ciddî tıbbî sorun masaların çevresinde tartışılır, başka durumlarda yanına yüklü bir fatura eklenecek olan değerli uzmanların önemli görüşleri, çoğu kez dostça ve bedavadan sık sık ortaya atılırdı. Çoğunluk bundan büyük fayda sağlayan da, başlangıçta kendisinden umut kesilen ve kurtarıcı tedavinin hangi yolla kendisine ulaştığını asla öğrenemeyecek bir hasta olurdu.

İstisnalar da vardı. Ara sıra bazı doktorlar... nice güçlükler sonucu elde ettikleri bilginin resmî olmayan ve düzensiz yollardan açıklanmasına karşı çıkar, kendilerini özel durumlarla ilgili tartışmalara sürüklemek isteyen meslekdaşlarına direnirlerdi. Alışılagelen red cevabı şuydu: «En iyisi muayenehanemde bir konsültasyon yapmamız. Hem o zaman taksimetre de işlemeye başlar.»

Gill Bartlett, bu yola kesinlikle karşı çıkan ve bazan görüşlerini bedavadan açıklamamak için çok kaba davranan doktorlardan biriydi. Bu konuda anlatılanlara göre, bedava konsültasyonlara direnmesinin kaynağı kafeteryada değil, bir evde verilen kokteyle dayanıyordu. Burlington sosyetesinin önde gelen kadınlarından biri olan ev sahibesi, neredeyse Bartlett'in yakasına yapışmış, gerçek ya da hayalî hastalıkları konusunda onu soru yağmuruna tutmuştu. Bartlett kadını bir süre dinlemiş, sonunda sabrı taşarak yüksek ve herkesin duyabileceği sesle, büyük bir sessizliğin ortasında şöyle demişti: «Hanımefendi, bana anlattığınız kadarıyla aybaşı derdiniz var. Hemen soyunursanız sizi buracıkta muayene ederim.»

Yine de çoğunluk, bu dolaylı konsültasyonlara

karşı çıksa bile, kaybedilecek olduğu kadar kazanılacak şeyler bulunduğu gerekçesiyle kafeteryada yapılan bilgi değiş tokuşunu kabul ediyordu. Bazılarının da şu çok duyulan sözlerle kalkıp gittiği görülürdü: «Bana yine ihtiyacınız olursa, ikinci muayenehanemdeyim.» Normal olarak, bu sözlerden sonra kimse ona bir şey sormazdı.

Genellikle kafeterya, ustaların yerinin, unutulmasa bile, kısa süre için görmezlikten gelindiği demokratik bir bölgeydi. İstisna, hastane genelkurmayına bir masa ayırmaktı. Mrs. Straughan, sağlık kurallarının hafif de olsa çiğnenmesi ya da servisin aksamasının, gelecek Sağlık Kurulu toplantısında keskin eleştirilere yol açacağını bildiğinden, sık sık bu bölgenin çevresinde dolaşırdı.

Birkaçının dışında, hastanenin kıdemli doktorları kendilerine ayrılan masalarda otururlardı. Yeniler bu konuda tutarsız, alışkanlıkları daha değişkendi. Genç doktorlar ve stajyerlerin, bağımsızlıklarını gösterip hemşirelerin arasına ya da başka gruplara karıştıkları sık görülürdü. Mike Seddons'un, diğer öğrencilerden daha önce kurtulan ve tek başına yemeğini yiyen Viviane Loburton'un karşısındaki iskemleye oturmasında, bu yönden, şaşırtıcı bir şey yoktu.

On gün önce, otopsi salonundaki karşılaşmalarından beri, Viviane birkaç kere hastanede Mike Seddons'a rastlamıştı. Kızıl saçlarını ve ağzının iki köşesini kulaklarına yayan gülüşünü gördüğünde büyük bir hoşnutluk duyuyordu. Seddons'un doğrudan bir saldırıya geçmesini içgüdüsüyle beklemişti, işte şimdi beklediği gerçekleşiyordu.

— Günaydın! dedi Seddons.

— Merhaba!

Tam o sıra Viviane iştahla bir tavuk budunu ısır-

dığından, selamı epey boğuk çıktı. İşaret parmağını ağzına götürüp:

— .K'sura ba'mayın, diyebildi.

— Çok iyi, çok iyi, keyfinize bakın. Ben size bir teklif yapmak için buraya geldim.

Genç kız ağzındakini bitirdi ve konuştu:

— Bense daha sonra...

Mike Seddons'un gülüşü iyice yayıldı yüzüne.

— Haberiniz yok mu? Çağımız feza çağı. Alışılmış sözlerle kaybedilecek zamanı yok kimsenin. Teklifim şu: Öbür gün, önce CUBAN GRILL'de bir yemek, ardından tiyatro, işinize geliyor mu?

Viviane, cevap verecek yerde, merakla sordu:

— Bütün bunları yapmaya imkanlarınız elveriyor mu?

Hastane personeli ve hemşire adayları arasında, yoksulluk zamanın iyice yerleştirdiği hüzünlü bir şakadır. Seddons sesini iyice alçalttı:

— Kimseye söylemeyin. Gizli gelir kaynaklarım var. Otopsi için bize getirilenler var ya. Pek çoğu altın dişli. O kadar kolay oluyor ki: Bakın, size anlatayım...

— Lütfen susun! Yemeğimi yedirmeyeceksiniz sonra.

Genç kız yeniden tavuk buduna saldırırken, Mike masanın üzerinden eğildi ve tabağından iki parça kızarmış patates yürüttü.

— Hımmm. Hiç fena değil. Daha sık yemeliyim bundan. Neyse, mesele şu. —İki bilet ve bir kasa fişi çıkardı.— Şunlara bir göz atar mısınız küçük hanım. Bakın ne diyor: «Size minnettar olan bir hastanın saygılarıyla.»

«Biletler turneye çıkmış bir Broadway tiyatrosu-

na alınmıştı, kasa fişi de CUBAN GRILL'de iki kişilik yemeğe hak kazandırıyordu.

— Bunları edinmek için ne yaptınız, dedi gitgide meraklanan Viviane, kalp ameliyatı mı?

— Hayır! Geçen hafta, ilkyardımda Frank Worth'un yerine çalıştım. Elini çok pis bir şekilde kesmiş olan bir adam geldi. Yarayı diktim. Unutup gitmiştim ki postadan bunlar çıktı. (Kendinden memnun, bir gülümseme koyverdi.) Bu işe en çok içerleyenlerden biri de Worth. Bir daha işinin başından ayrılmayacağını söylüyor. Peki, gelecek misin?

— Çok memnun olurum, dedi gerçeği söyleyen Viviane.

— Güzel! Tam yedide hemşire yurdunun kapısından sizi alırım. Kabul mü?

Birden genç kızın yüzünün enikonu güzel, vücudunun nefis olduğunu farketti. Kendisine bakıp gülümsediğinde, sıcak ve güzel kokulu bir şeyi hatırlıyordu. Kendi kendine: «Öbür gün yerine bu akşam onunla buluşabilmek için neler vermezdim,» dedi. «Beklemek uzun sürecek.» İçinden, zayıf bir ses onu uyarıyordu: «Paçanı kaptırmamaya dikkat et. Politikayı unutma Seddons. Onları sever ve anılarıyla mutlu bırakırsın. Ayrılık tatlı bir üzüntüdür, ama özgür yaşamak için de ne pratiktir.»

— Kabul, diyordu Viviane. Belki biraz gecikirim, ama çok değil.

Harry Tomaselli hastanenin genişletilmesine ilkbaharda başlanacağını O'Donnell'e bildireli bir hafta oluyordu. Kent O'Donnell'le Yönetim Kurulu Başkanı Orden Brown hemen yapılması gereken işleri konuşmak üzere onun odasında buluşmuşlardı.

Aylar önce, bir mimarla elele verip çalışarak, hastaneye eklenecek yeni kanatta yer alacak bölümlerin ayrıntılı planları üzerinde uzun uzun durmuşlardı. Bölüm şeflerinin isteklerinin, elde edilmesi muhtemel parayla dengelenmesi gerekiyordu. Orden Brown hakemlik, O'Donnell de tıbbî danışmanlık yapmıştı. Her zamanki gibi, Yönetim Kurulu Başkanı sinirli, keskin ve meselelerin derinine inebilecek yetenekte görünmüş, ama kuruluğunu giderecek mizah yönü zengin bir konuşma yapmıştı. Bazı durumlarda, istenenle yapılabilecek olanlarda anlaşmışlardı; bazı kereler de, hep kendine yontma eğiliminde olduğunu sandıkları bir bölüm şefine rastladılar mı çabaları daha uzun sürmüştü.

Başeczacı, kendi bölümü içinde özel bir tuvalet bulunmasında diretmişti. Mimar böyle bir şeyin çalışma yerinden otuz-kırk adım kadar ötede ve koridorda bulunacağını söylediğinde eczacı, kolit sancıları tuttuğunda, kırk adımın kendisi için büyük uzaklık olduğunu söyleyerek itiraz etmişti. Bunun üzerine de Orden Brown sertçe, hastanenin ilgili bölümüne başvurup tedavi görmesini öğütlemişti eczacıya.

Bu arada, gerçekleştirilmeye değecek bazı tasarılardan da, aşırı masraf gerektirdiği için vazgeçilmişti. Rontgen şefi Ding - Dong Bell, başlıca hedefi kalp hastalıklarının teşhisini ve tedavisini kolaylaştırmak olan çok inandırıcı bir sine - radyografi tasarısı sunmuştu. Ama sadece araç-gerecin ellibin dolar tutacağı öğrenilince, istenmeyerek tasarıdan vazgeçilmişti.

Şimdi planın ana hatları ortaya çıkmıştı, dikkat tümüyle para bulmanın pratik yolu üzerinde toplanıyordu. Aslında bu iş kesinlikle Yönetim Kurulunu il-

gilendiriyordu, ama bölüm şeflerinin de yardımı bekleniyordu.

— Herkesin katılmasını istiyoruz, dedi Orden Brown. Bölüm şefleri için altıbin, ortaklar için dört bin, asistan doktor için ikibin dolar.

O'Donnell hafiften bir ıslık koyverdi.

— Korkarım, dedi başkana, bu teklif birtakım şikayetlere yol açacak.

Brown gülümsedi:

— Bu şikayetlere karşı koymak için elimizden geleni yapmak zorundayız.

Harry Tomaselli araya girdi:

— Ödemeler dört yıllık bir süreye bölünebilir, Kent. Yazılı taahhütler elimize geçer geçmez, bankayla pazarlığa oturabiliriz.

— Bir şey daha var, dedi Brown. Doktorların da bu işe para koydukları şehirde duyulduğunda, yardım kampanyamıza katılanların verecekleri para toplamı yükselecek.

— Bu işi duyulacak şekilde mi yapacaksınız?

Brown gülümsedi:

— Öyle değil mi ya?

O'Donnell meslekdaşlarıyla yaptığı bir toplantı sırasında, bu haberi vermenin kendisine düşeceğini düşünüyordu. Kendisine bakacak olan üzüntülü yüzleri şimdiden görür gibiydi. Doktorların büyük çoğunluğu, diğer mesleklerde çalışanların da büyük çoğunluğu gibi, gelirlerinin tümünü harcıyorlardı. Tabiî bu yardım kampanyasına katılmaya zorlanmıyordu kimse, ama tek kişinin böyle bir şeye karşı çıkması güç olurdu, üstelik hastanenin genişletilmesinde doktorların büyük çıkarı vardı. Önceden kestirilebileceği

gibi, çoğu istenen parayı ödeyecek, diğerleri üzerinde de baskı yapacaklardı.

Her zaman önceden yapılması gerekeni sezen Harry Tomaselli:

— Merak etme Kent, dedi. Doktorlar toplantısından önce sana eksiksiz bir dosya hazırlarım. Bütün ilginç noktalar bir araya getirilmiş ve ortaya konmuş olur. Hem, sözlerini tamamladığında, istenilenden fazla ödemeye kalkışacaklar bile bulunabilir.

— Bak, buna fazla güvenme, dedi O'Donnell. Doktorların en hassas yerleri olan cüzdanlarına dokunmak üzeresin.

Tomaselli gülümsemesine karşılık verdi: Başhekim, doktorlara bir çağrıda bulunduğunda, her yaptığı iş gibi bu da çok kesin ve ciddî bir şekilde sunulmuş olacaktı. O'Donnell yaradılışında biriyle çalışmanın, gerçekten çok hoş ve rahatlatıcı olduğunu ilk kez düşünüyordu. Daha önce yönetmen yardımcılığı yaptığı hastanede, başhekim, ünü seven, her şeyi bu merakına kurban eden, herkesin önüne geçen bir adamdı. Dolayısıyla gerçek bir yönetim söz konusu değildi ve hastane bundan büyük ölçüde zarar görüyordu.

Harry Tomaselli doğruluğu, çabuk ve kapyaklığa yönelmeden karar verebilme yeteneğini severdi, çünkü hastane yöneticisi olarak kendisi de böyle davranırdı. Çabuk karar verildiğinde hataya düşüldüğü olurdu tabiî, ama tümüyle çok daha fazla iş görülür ve başarı oranı zamanla artardı. Söz ve düşüncede olduğu kadar eylemde de çabukluk, yolunu ve mesleğini bulmadan çok önce Tomaselli'nin edindiği bir huydu.

Hukuk fakültesinde okumuştu, savaş patladığında epey müşteri toplamanın eşiğindeydi. Seferberli-

ği beklemeyip Birleşik Devletler Deniz Kuvvetlerine katılmış ve kendisine sağlık hizmetlerinde görev verilmişti. Daha sonra, deniz hastaneleri yaralıyla dolup taşarken, Teğmen Tomaselli doktorluk ve hastane yönetme sanatı arasındaki sınırı hissetmesini sağlayan özel bir içgüdüyle, yetenekli bir yönetici olarak kendini göstermişti.

Savaştan sonra, yeniden hukuğa dönmek ya da hastane yöneticiliğine devam etmek gibi bir seçim zorunluğuyla karşılaşan Tomaselli sonuncuyu seçmiş, Columbia Üniversitesinin hastane işletmeciliği bölümüne yazılmıştı. Hastane yönetiminin, parlak geleceği olan özel bir iş alanı sayılmaya başlandığı dönemde de diplomasını almıştı. Pek çok teklif almış, yardımcı olarak geçirdiği iki yılın sonunda, Üç Eyalet'in yöneticiliği teklifiyle karşısına gelen Orden Brown'a evet demişti.

Şimdi, Harry Tomaselli işine âşıktı. Kent O'Donnell'in tıbbî konulardaki görüşünü paylaşıyor, Orden Brown'un yöneticilikteki kavrayış gücü ve temkinli inceliğine saygı duyuyordu. Yönetici olarak, Brown ve O'Donnell'in isteğine uygun hizmetler, bakım, tutumluluk, temizlik, muhasebe ve diğer işlerin yapılması Tomaselli'ye düşüyordu.

İyi yardımcıları —çeşitli bölümlerin başına en yetekli kişileri getirmekte şaşmaz bir sezgisi vardı— ve hastanede olup bitenlere duyduğu büyük ilgi sayesinde bütün bunları başarıyordu. Her gün, kısa ve tıknaz gövdesinin, koridorlar boyunca gidip geldiği, sık sık durup hemşireler ya da hademeler, kapıcılar ve aşçılarla, yol boyu rastladığı hastalarla konuştuğu, hastaneyle ilgili şeylerden söz edecek ya da yeni fikirler verebilecek herkesle tartıştığı görülürdü. Yerli fikirler onu canlandırıyordu; onun heye-

canı diğerlerini de canlandırıyor herkese yansıyordu. Ara sıra boynunu uzatır, kara çerçeveli kalın gözlüklerinin ardında gözleri parlayarak bol bol konuşur, düşünceleri dörtnala birbirini izler, elleri sözlerini desteklerdi.

Bütün bu gezintileri boyunca, not aldığı enderdi. Hukukçu olarak yetişmiş olması, önemli noktaları ayrıntılarından farklı tutabilmeye alıştırmıştı onu. Ama her denetimden sonra, hastane yönetiminde değiştirilmesi gerekli önemli ya da önemsiz noktalarla ilgili bildirileri makineli tüfek hızıyla yağdırırdı.

Yine de, herkese yatkın gelen, diplomatça konuşma yeteneğine sahipti, herhangi birine hakaret ettiği pek az görülmüştü. Gereken yerde ilgiliyi paylar, sonra keyifle başka şeyden söz ederdi. Övgüye başvurduğu seyrekti, ama her zaman zarifti söyledikleri. Memurlardan birini kovduğu da az görülen şeydi, ama gerçekten gerekli görürse bunu yapardı. Bölüm şeflerine sık sık tekrarladığı sözler şunlardı: «Biri burada bir aydan fazla çalıştı mı, tecrübesi bizim için bir yatırımdır ve düşünmediğimiz eksiklikleri bulunan yeni birini almaktansa onu yetiştirmekte, elimizden gelirse kendimize uydurmakta fayda vardır.» Bu politikası bilinip uygulandığından, üstelik saygı da gördüğünden, hastanede çalışanların tümü yüksek bir morale sahipti.

Hastane yönetiminde bazı yenilikler daha yapılabilir, bazı bölümler harekete getirilip daha etkili hale sokulabilirdi, Tomaselli bunu biliyordu. Eski araç -gereçlerin atılıp yerlerine yenilerinin konmasında büyük fayda vardı hastane yönünden. Sine-radyografi aracı gibi örneğin... Yeni program, eksiklerin bazılarını giderecekti, ama hepsini değil. Tomaselli de O' Donnell gibi kendilerini yıllar sürecek bir çalışma-

nın beklediğini ve hedeflerinden bazılarına belki ulaşamayacaklarını biliyordu, ama eksikleri tamamlamanın tek yolu vardı: Her zaman yapılabilecek olandan daha fazlasını yapmaya çalışmak.

Orden Brown hastane yöneticisini tam o sıra dalgınlıktan sıyırdı. Yönetim Kurulu Başkanı O'Donnell'e:

— Kampanyamız başladığında, büyük bir hareket olacak kuşkusuz, diyordu. Bu konuda üzerinde durulması gereken bir şey daha var: Sanırım sizi, Rotary Kulüp yöneticileriyle karşılaştırmamızda büyük fayda olacak. Yeni binamızdan neler beklendiğini onlara anlatabilir, gelecekle ilgili tasarılarımızdan söz edebilirsiniz.

Kalabalık toplantıları ve özellikle böyle yerlerde hüküm süren sahte tavırları hiç sevmeyen O'Donnell, yüzünü buruşturmak üzereydi, ama kendini tuttu ve: «Bunun faydalı olacağına inanıyorsanız mesele yok...» dedi.

— Ailemden biri Rotary yöneticilerindendir, dedi Brown. Bu işi ona yaptırabiliriz. En iyisi bu görüşmenin, kampanyamızın açıldığı hafta yapılabilmesi. Bir sonraki hafta da Kiwanilerle (*) görüşebiliriz.

O'Donnell başkana, biraz da doktorlukla uğraşmasına izin vermesini, aksi halde hastaneye yardım kampanyasına katılması için gereken parayı toparlayamayacağını söyleyecek oldu, sonra kendini tuttu.

— Bu arada, diyordu Brown, öbür gün akşam yemeğine sözünüz yok ya?

— Yok, dedi O'Donnell hemen.

(*) Rotary gibi, bir başka işadamları klübü.

Tepedeki evde sakin ve ağırbaşlı bir hava içinde yemek yemekten hoşlanırdı.

— Benimle Eustace Swayne'in evine gelmenizi istiyorum.

Kent'in şaşkınlığını farkeden başkan, devam etti:

— Davetlisiniz. Bunu size söylememi benden istedi.

— Tabiî, memnuniyetle gelirim.

Yine de, Yönetim Kurulunun en çetin ceviz üyesi tarafından davet edilmek beklenmedik bir şeydi. O'Donnell, Swayne'le kaç kere karşılaşmıştı, ama onu iyice tanıma fırsatını bulamamıştı hiç.

—Aslında, dedi Brown; fikir benden geldi. Kendisiyle hastanenin meselelerinden konuşmamızı istiyorum. Mümkünse, fikirlerinizden bazılarını aşılamaya bakın ona. Açık konuşmak gerekirse, Swayne'in Yönetim Kurulunda bulunması ara sıra başımıza dert açıyor, ama bunu siz de biliyorsunuz tabii.

— Elimden geleni yapacağım.

Şimdi durumu öğrenen O'Donnell, Yönetim Kurulunun politikasına karışmaktan pek hoşlanmamıştı. O güne kadar bundan uzak durabilmeyi başarmıştı. Ama Orden Brown'a hayır diyemezdi. Başkan evrak çantasını aldı ve çıkmaya hazırlandı: Tomaselli'yle O'Donnell de onunla aynı zamanda ayağa kalktılar.

— Pek kalabalık olmayacağız, dedi Brown. Belki altı kişi. Geçerken sizi de alabiliriz herhalde. Çıkmak üzereyken telefon ederim.

O'Donnell teşekkür etti, başkan kibarca selam verip çıktı. Kapıyı ardından kapamıştı ki, Tomaselli'nin ince uzun sekreteri Kathy Cohen içeri girdi:

— Rahatsız ettiğim için özür dilerim, dedi.

— Ne var Kathy?

— Adamın biri telefonda ille de sizinle konuşmak istiyor. Mr. Bryan diye biri.

— Şimdilik Mr. O'Donnell'le işimiz var. Kendisini daha sonra ararım.

Yönetici şaşırmıştı. Kathy'ye böylesine basit bir şeyi hatırlatmak zorunda kalmaması gerekirdi.

— Kendisine söyledim, Mr. Tomaselli, diye cevap verdi sekreter kararsız bir sesle. Söyledim, ama beni dinlemek istemiyor ve diretiyor. Söylediğine göre, adam hastalarımızdan birinin kocasıymış. Size haber vermek gereğini duydum sonunda.

— Belki adamla konuşmanız iyi olur Harry. — O'Donnell genç kıza gülümsedi.— Kathy'yi kurtarın bu dertten, beklemek benim için önemli değil.

— Peki öyleyse.

Yönetici iki telefondan birine uzandı.

— Dört numaralı hatta bekliyor.

Genç kız konuşmanın başlamasını bekledi, sonra odasına dönmek üzere dışarı çıktı.

— Buyurun, sizi dinliyorum.

Tomaselli'nin sesi dostça çıkıyordu, ama karşıdan gelenleri işittiğinde kaşlarını çattı hafifçe.

O'Donnell karşıdaki adamın çok yüksek sesle konuştuğunu işitiyor, «rezil bir durum... bir aileyi sömürme... soruşturma gerek...» gibi sözler işitiyordu.

Tomaselli eliyle ahizeyi kapadı ve O'Donnell'e:

— Köpürüyor adam, dedi. Ne dediğini anlayamıyorum. Karısıyla ilgili bir mesele.

Bir süre daha dinledi, sonra:

— Bakın, Mr. Bryan, dedi. Bir daha baştan başlasanız. Nedir söz konusu olan?

Önüne bir not defteri çekti, sonra: «Evet efendim», dedi. Bir süre sustu. Sonra yine konuştu: «Şim-

di, lütfen karınızın ne zaman hastaneye kabul edildiğini söyleyin bana.» Telefonda yeniden bir ses yükseldi, Tomaselli çabucak not aldı. «Doktorunuz kim?» Bir not daha aldı. «Ne zaman taburcu edildi?» —Bir ara— «Evet, anlıyorum.»

O'Donnell epey uzaktan gelen: «Bir türlü isteğimi kabul ettiremiyorum», sözlerini işitti. Sonra Tomaselli yeniden konuştu:

— Hayır, Mr. Bryan, olay hatırımda değil, ama soruşturma yapacağına söz veriyorum. —Bir süre daha susup dinledi.— Evet efendim, hastane masraflarının bir aile için ne anlama geldiğini biliyorum ama hastane kâr sağlamak amacını gütmez, biliyorsunuz.

O'Donnell telefondaki sesi hâlâ duyabiliyordu, ama Tomaselli'nin uzlaşıcı tutumu karşısında adam yatışmış gibiydi. Hastane yöneticisi konuşuyordu yine:

— Bilirsiniz ki, hastanın hastanede ne kadar kalacağına ilgili doktor karar verir. Sanırım, önce karınızın doktoruyla bir konuşmalısınız, bu arada da ben muhasebeciyle görüşür ve size sunulan faturayı iyice incelerim.

Tomaselli bir süre daha dinledi, sonra:

— Teşekkürler Mr. Bryan. Güle güle, dedi.

Notlarla doldurduğu sayfayı yırttı, üzerinde «daktilo edilecek» yazılı tahta kutunun içine bıraktı.

Bundan sonra O'Donnell:

— Ne olmuş, diye sordu.

Çok meşgul bir hastanede, bakım ve hesap konusunda şikayetler eksik olmazdı.

— Karısının gerektiğinden uzun süre hastanede tutulduğunu iddia ediyor. Faturayı ödemek için de borçlanmak zorunda kalacağını söylüyor.

O'Donnell sert bir sesle sordu:

— Karısının gerektiğinden uzun süre kaldığını nereden biliyor?

— Sağa sola danıştığını söyledi. —Tomaselli'nin sesi düşünceliydi şimdi.— Gerekli, hattâ kaçınılmaz da olabilir, ama kadın burada üç hafta yatmış.

— Sonra?

— Genellikle bu konu üzerinde fazla kafa yormam. Ama son zamanlar bize, aynı konuyla ilgili çok sayıda şikayet geldi... Hepsi bunun kadar sert değil, ama aynı.

Birden O'Donnell'in kafasında şimşek çaktı: Patolojik anatomi laboratuvarı.

— Doktor kim, diye sordu.

Yönetici notlarına göz attı, sonra cevap verdi:

— Reubens.

— Kendisini bulabilirsen durumu hemen aydınlığa kavuştururuz.

— Kathy, dedi Tomaselli iç telefonda, Dr. Reubens'i bulmaya çalışır mısınız?

Ses çıkarmadan beklediler. Dışardan gelen, hoparlörden, tatlı tath tekrarlanan sesi işitiyorlardı: «Dr. Reubens... Dr. Reubens... Dr. Reubens...» Bir süre sonra telefon çaldı. Tomaselli ahizeyi kaptı ve O'Donnell'e geçirdi:

— Reub? Ben Kent O'Donnell.

Karşıdaki operatörün ince sesi büyük bir açıklıkla işitiliyordu:

— Buyrun, ne istiyorsunuz?

Kent önüne konan notlara göz gezdirdi:

— Mrs. Bryan adlı bir hastanız oldu mu?

— Evet. Neymiş mesele? Kocası mı şikayette bulundu?

— Biliyordunuz demek?

— Tabiî biliyorum. (Reubens'in canı sıkılmış gibiydi.) Şikayet etmekte de çok haklı adam.

— Meseleyi anlatır mısınız Reub?

— Mesele şu. Mrs. Bryan'ı muhtemel bir kanser teşhisiyle hastaneye yatırdım. Göğüsteki tümörü aldım, zararsız çıktı.

— Öyleyse kadın niçin üç hafta hastanede tutuldu?

Bu soruyu sorarken, Reubens'le her konuşuşunda aynı şeyin olduğuna dikkat etti: Onunla sorulu cevaplı konuşmak gerekirdi.

— Bunu benden önce Pearson'a sormalısınız.

— Hemen açıklasanız daha basit olur, Reub.

Bir sessizlik oldu. Sonra ses cevap verdi:

— Peki. Zararsız bir tümör demiştim. Ama bunu öğrenmem için iki buçuk hafta geçmesi gerekti: Pearson'un tümörü mikroskopunda incelemesi için gerekli zaman.

— Bu süre içinde, kendisini uyardınız mı hiç?

— En az altı kere. Rahat bıraksam daha uzun sürerdi.

— Demek bunun için Mrs. Bryan'ı üç hafta hastanede tuttunuz?

— Tabiî —Telefonun öbür ucundaki seste bir alaycılık belirtisi seziliyordu.— Onu hastaneden çıkarmalı mıydım sizce?

«Bu sözlerimden hoşlanmamakta haklı», diye düşündü O'Donnell. Güç durumda kalmıştı. Hastayı taburcu etse yeni bir ameliyat için tekrar çağırması gerekebilirdi, üstelik de Bill Rufus'un başına gelen olay gibi, açıklamakta büyük güçlük çekerek. Ayrıca hastanede fazladan geçirilen her gün, aile için yeni ve gereksiz bir masraf kaynağıydı.

O'Donnell temkinli bir sesle cevap verdi:

— Size hiç bir şey söylediğim yok Reub. Sadece bilgi edinmek istiyorum.

Olayın Reubens'e dert olduğu açıktı.

— Öyleyse başkalarına da sorun, çünkü bu yalnız benim başıma gelmiyor. Bill Rufus'un hikayesini de biliyorsunuz sanırım?

— Evet. Biliyorum. Açıkçası, o günden bu yana durumun biraz düzeldiğini sanıyordum.

— Öyleyse birtakım şeyler iyi gizleniyor. Dışarı hiç bir şey sızmıyor demektir. Fatura konusunda ne yapacaksınız?

— Korkarım yapacak şey yok. Karısı burada üç hafta yatmış. Hastanenin de paraya ihtiyacı var, unutmayalım.

O'Donnell, inşaat fonuna altıbin dolar yatırması gerektiğini duyduğunda, Reubens'in ne gibi bir tepki göstereceğini merak ediyordu.

— Tabiî, ama suç onların değil. Üstelik kolaylık yapmazsak iyi de etmeyiz. Kadının kocası çok iyi bir adam. Marangoz ya da dülger. Kendi hesabına çalışıyor. Sigortasız. Bu olay onlara uzun süre sıkıntı çektirecek.

O'Donnell cevap vermedi. Kafası daha uzaklarda, bu olaydan sonra olup biteceklerdeydi. Karşıdan gelen ince ses duyuldu yine:

— Hepsi bu kadar mı?

— Evet, Reub. Hepsi bu kadar. Teşekkür ederim.

Ahizeyi Tomaselli'ye uzattı ve:

— Harry, dedi, bugün öğleden sonra toplanmamız gerekiyor. (Ne yapılacağına karar vermişti.) Eskilerden beş altı kişiyi bir araya getireceğiz. İtirazınız yoksa burada toplanalım. Sizin de bulunmanızı isterim.

Tomaselli başını salladı.

— Mümkündür.

O'Donnell kafasında adları sıraladı.

— Harvey Chandler, tabii. Bill Rufus ve Reubens de bulunmalı bence. Sonra Charlie Dornberger, faydası dokunur. Kaç kişi oldu?

— Sizi ve kendimi de sayarsam altı. Lucy Grainger'i neden çağırmıyoruz?

O'Donnell bir an duraladı, sonra:

— Kabul. Yedi kişi. Oldu, dedi.

— Programda ne var?

— Bir tek konu: Patolojik anatomi laboratuvarında yapılacak değişiklikler.

Hastane yöneticisi, Lucy Grainger'in adını söylediğinde, O'Donnell bir tek nedenden ötürü duralamıştı: Daveti üzerine önceki gece buluşmalarının anısından ötürü.

Akşam yemeği için Roosevelt Otelindeki PALM COURT'ta buluşmuşlar, kokteyllerini içmişler, nefis bir yemek yemişlerdi. Tatlı, rahat bir geceydi. Sağdan soldan, kendilerinden, tanıdıkları kişilerden, kişisel tecrübelerinden —tıp ve diğer konularda— söz etmişlerdi.

Geç vakit Lucy, O'Donnell'i, kısa süre önce taşındığı Benvenuto Grange'daki geniş ve zarif evine götürmüştü.

— Beş dakika gelir misin, son bir kadeh için, demişti Lucy.

Arabasını park etmesi için üniformalı kapıcıya bırakan Kent, genç kadının peşinden yürümüştü. Asansör pırıl pırıl, temiz ve sessizdi. Beşinci katta, duvarları kayınağacı kaplı koridoru izlemişlerdi, kalın

bir halı ayak seslerini yok ediyordu. Kent kaşlarını çatmış, Lucy gülümsemişti.

— Müthiş değil mi? Ben bile hâlâ etkilenmekten kendimi alamıyorum.

Kapıyı açtı, elektrik düğmesine dokundu: Hafif bir ışık küçük salonu aydınlattı, dipteki aralık kapıdan yatak odası görünüyordu.

— Sana bir kadeh hazırlayayım, dedi Lucy.

Arkası adama dönüktü. Bardaklara çarpan buzların tıngırtısı işitildi. Kent sordu:

— Hiç evlenmedin mi Lucy?

— Hayır.

Genç kadın dönmeden cevap vermişti.

Adam tatlı bir sesle:

— Zaman zaman neden hiç evlenmediğini düşünürüm, dedi.

— Cevabı çok basit. Epeydir bana evlenme teklifinde bulunan yok.

Lucy dönüp bardaklarla geldi; birini Kent'e uzattı, sonra öbür koltuğa yerleşti.

— Düşündüğüm zaman, dedi, bir tek fırsatla karşılaştığımı hatırlıyorum. Üzerinde durulabilecek, dikkate değer bir fırsat demek istiyorum tabii. O sıralar çok daha gençtim.

O'Donnell bardağından bir yudum aldı.

— Cevabın «hayır» mı oldu?

— Doktorluk mesleğinde ilerlemek istiyordum. O sıralar bu bana çok önemli geliyordu. Meslek hayatıyla evlilik bağdaşır gibi değildi.

Kayıtsız bir sesle sordu O'Donnell:

— Hiç pişmanlık duymadın mı sonradan?

— Gerçek bir pişmanlığım olmadı, sanırım. İstediğimi başarmıştım ve bu, çeşitli yönlerden tatmin ediciydi. Yine de ara sıra kendi kendime sorarım.

Başlangıçta değişik bir yol seçsem ne olurdu? İnsanca bir şey ama, değil mi?

— Sanırım.

O'Donnell Lucy'den yükselen bir derinlik ve şefkat duygusuyla garip bir şekilde etkilendiğini, baba evine dönmüş gibi olduğunu hissetti. «Çocukları olmalı», diye düşündü ve sordu:

— Evlilik ve tıp konusunda düşüncelerin değişmedi mi? Kendinle ilgili, demek istiyorum.

— Artık hiç bir konuda kesin konuşmuyorum, cevabını verdi genç kadın gülümseyerek. Hiç olmazsa bunu öğrendim.

O'Donnell, kendi yönünden, Lucy'le evlilik hayatının nasıl geçeceğini düşündü. Rahat, sevgi ve duygululuk dolu mu? Meslek hayatları birbirine pek yakın bir yol izlediğinden, bir değişiklik ve uyuşma mümkün olur muydu? Aralarında evle ilgili meselelerden mi söz ederlerdi? Ya da yemekte, masanın üzerinde çizelgeler, hastaneyle ilgili meselelerden, tatlıya sıra geldiğinde teşhis koymanın zorluklarından mı konuşurlardı? Bir sığınağa dönecek yerde, günün sonunda tıbbın başka bir dalıyla mı karşılaşacaktı?

— Sık sık, pek çok ortak şeyimiz, ortak yanımız olduğunu düşündüm, dedi.

— Ben de Kent, cevabını verdi Lucy.

O sıra kadehini boşaltmıştı, gitmek üzere ayağa kalktı. Sözlerinden, anlaşılabilecek olanın çok daha fazlasını açıkladıklarının farkındaydı. Şimdi bu konuyu düşünmek, soğukkanlılıkla kafa yormak için zaman kazanmak istiyordu. Acele kararlara yönelmeyi engelleyecek kadar çok şey vardı ortada.

— Gitmen gerekli değil Kent, canın istiyorsa kalabilirsin.

Lucy çok rahat konuşmuştu, kalırsa olayların bundan sonraki bölümünün kendisine bağlı olacağını biliyordu.

Kafasının bir bölümü kalmasını emrediyordu. ama ihtiyat ve alışkanlık üstün geldi. Genç kadının ellerini tuttu:

— İyi geceler Lucy, dedi. Bütün bunları yine konuşuruz.

Asansörün kapıları kapandığında, genç kadın hâlâ açık sokak kapısının önündeydi.

6

O'Donnell'in bakışı, masanın çevresinde oturanlar üzerinde gezindi.

— Yapmak istediğim bir şey için desteğinize ihtiyacım olduğundan, sizleri buraya çağırdım.

Diğerleri dikkatle onu dinliyorlardı. Bir fıtık ameliyatı yapması gereken Reubens'in dışında, çağırdığı herkes gelmişti. Kent devam etti:

— Patolojik anatomi laboratuvarıyla ilgili bir sorun bulunduğunu hepimiz biliyoruz. Bunun kişisel olduğu kadar tıbbî bir sorun olduğunu, sanırım hep kabul edersiniz.

— Ne gibi bir sorun? —Yaşlı kadın-doğum hastalıkları uzmanı Charles Dornberger, bir yandan konuşuyor bir yandan da piposunu dolduruyordu.— Nereye varmak istediğini pek kestiremiyorum Kent.

O'Donnell bu tür bir şeyle karşılaşacağını önceden kestirmişti. Eski bir dostluğun Pearson ve Dornberger'i birbirine bağladığını biliyordu. Kibarca cevap verdi:

— Beni sonuna kadar dinlemenizi isterim Charles. Kısa ve açık konuşmaya çalışacağım.

Sırasıyla, bugünkü duruma nasıl gelindiğini, tahlil sonuçlarını bildiren raporların verilme süresinin ne olması gerektiğini, hastanenin sayısı gitgide artan bölümlerinin laboratuvardan beklediklerini, kendi görüşüne göre Joe Pearson'un bu işin içinden çıkıp çıkamayacağını anlattı. Bill Rufus'un hastasının hikayesini tekrarladı ve onaylatmak için ona döndü, sonra sabah Reubens'le aralarında geçen konuşmaya değindi. Sonunda da Joe Pearson'la konuşmalarını ve yaşlı doktorun bir uzmanla işbirliği yapma teklifini nasıl reddettiğini belirtti. Sözlerini şu şekilde sonuçlandırdı:

— Joe'ye yardımcı olacak ikinci bir uzmana ihtiyaç duyduğumuzdan eminim, onun seçimini ve atanmasını desteklemenizi diliyorum.

Hemen ardından, hastanenin ikinci önemli kişisi olarak, Genel Tıp şefi Harry Chandler söz aldı:

— Ben de patolojik anatomi meselesiyle ilgiliyim, dedi.

Sözlerinde yerinde görüşlerin ağırlığı vardı; her zamanki gibi, en basit sözü bile tumturaklı bir ifade kazanıyordu.

— Yalnız durum, Joe Pearson'un bildiğiniz tutumundan ötürü güçleşebilir. Ne de olsa bölüm şefidir ve kendisini yaralayacak ya da otoritesini en ufak şekilde sarsacak şeylerden kaçınmalıyız.

— Sizinle aynı görüşteyim, diye cevap verdi O'Donnell, bu nedenle de desteğinizi istiyorum (Parmaklarının ucuyla masasında trampet çaldı, bu hareketiyle sözlerine güç kazandırmak istiyordu.) Birtakım değişikliklerin gerektiği konusunda Joe Pearson'u ikna etmeme yardımcı olmanızı istiyorum.

— Bu işi yapış şeklimizden hoşnut kaldığımı söyleyemem, dedi Bill Rufus.

— Niçin Bill?

O'Donnell o gün Rufus'un en gösterişsiz kravatlarından birini taktığını farketti. —Her zamanki dört renk yerine, bu sefer kravatı üç renkliydi.— Aramızdan bazılarının bir araya gelip, laboratuvarda yapılacak değişikliği konuşmalarını doğru bulmuyorum. Tabiî ki, dedi diğerlerine bakarak, Joe Pearson'la bazı takışmalarım oldu. İçimizden çoğunun da benim durumumda olduğunu sanıyorum. Yine de onu dışarı atmak için el altından hazırlanan bir komploya katılmanın gereğini görmüyorum.

O'Donnell bu görüşün ortaya atılmasına memnundu, çünkü önceden hazırlamıştı kendini:

— İzin verirsen sana şu kadarını söyleyeyim ki, dedi bütün inandırıcılığıyla, ne benim, ne de burada bulunanların Dr. Pearson'u dışarı atmak gibi bir niyetleri yok. (Masanın çevresinde bir onaylama mırıltısı dolaştı.) Duruma bu gözle bak. Genel kanı, Pearson'un laboratuvarında bir değişiklik yapılmasının zorunlu olduğu yönünde. Sadece raporlarını al. Bir ameliyat gerekince, geçirilen her gün hasta için tehlikenin artması demektir. Bu nokta üzerinde daha fazla durmama ihtiyaç yok sanırım.

Harry Tomaselli araya girdi:

— Unutmayalım ki bu gereksiz gecikmeler, tehlikeli olmasa bile, büyük ihtiyaç duyduğumuz hastane yataklarını dolu tutuyor. Hastaneye yatmayı bekleyenlerin listesi hâlâ çok uzun.

O'Donnell onun sözlerini tamamladı:

— Bugün yaptığım şey yerine, Yönetim Kurulunu toplantıya çağırabilirdim tabii. Gerekirse bunu yaparım da, ama o zaman neler olabileceğini biliyorsu-

nuz sanırım. Joe'nun kendisi Sağlık Kurulu üyesi, tanıdığımız kadarıyla da herhangi bir tartışma büyük olaylara yol açabilir. Bir durumda, kararı dilediğimiz yönde çıkartabilsek bile ne kazanmış oluruz? Joe Pearson'a, artık çalıştığı bölümün şefi olmadığını ispatlarız. Gerek tıbbî yönden, gerekse başka yönlerden, Harvey'in de belirttiği gibi, hem hastaneye hem de kendimize zarar vermiş oluruz.

O'Donnell diğerlerine söylemediği halde Pearson'un, Yönetim Kurulunun eski üyeleri üzerindeki etkisini ve bir krizin yol açabileceği politik sorunları da hesaba katıyordu.

— Sizinle aynı görüşte olduğumu söyleyemem, dedi Charlie Dornberger, ama nedir teklifiniz?

Sorusunu, piposunu çekiştirmeye başlar başlamaz yükselmeye koyulan duman bulutlarıyla noktaladı.

Rufus burnunu çekti:

— Elimizi çabuk tutsak fena olmaz. Az sonra burada soluk almak imkansızlaşacak. Deve boku gibi kokan bu mereti dışardan mı getirtiyorsunuz, Charlie:

Diğerleri gülümsediler, O'Donnell açık konuşmaya karar verdi.

— Teklifim, hepimizin adına bu konuyu Pearson'la konuşmanız, Charlie.

— Yoo! Hayır!

Dornberger'in şiddetli ve kendiliğinden gelen tepkisi, O'Donnell'in beklediği gibiydi. İnandırıcı konuşmasını sürdürmeye koyuldu:

— Charlie, Joe'nun büyük dostu olduğunu biliyoruz, toplantıya gelmenizi rica ettiğimde kafamda bu vardı. Onu ikna edebilirsiniz.

— Başka bir deyimle, dedi Dornberger sertçe, baltayı benim indirmemi istiyorsunuz.

— İnanın Charlie, balta malta söz konusu değil.

Dr. Charles Dornberger duraladı. Diğerlerinin cevabını bekleyerek kendisine baktıklarını farketti. Kent'in istediğini yapmalı mı, yoksa yapmamalı mıydı? Karşıt iki duygu arasında kalmıştı: Hem hastanenin iyiliğini istiyor, hem de Joe Pearson'la çok yakın olan dostluk ilişkilerini düşünüyordu.

Aslında, laboratuvarla ilgili haber yeni bir şey değildi. Epeydir kuşkulandığı bir durumdu bu. Yine de O'Donnell'in, Rufus ve Reubens'le ilgili olarak yaptığı ilk açıklama onu garip bir şekilde şaşırtmıştı. Ciddi olarak başı derde girmese, O'Donnell'in bu toplantıyı yapmayacağını biliyor ve başhekimin yargılarına saygı duyuyordu.

Charles Dornberger elinden geldiğince Joe Pearson'a yardımcı olmak istiyor, yaşlı doktoru yutmaya çalışan büyük olayları da üzüntüyle görüyordu. Oysa Joe'yu atmak istemediğini söylerken O'Donnell içtenlikle konuşur gibiydi, diğerleri de onun görüşünü paylaşır görünmüşlerdi.

İyice düşünüp taşındıktan sonra, Charles Dornberger arabuluculuk yapmayı kabul etti: Belki dostuna en iyi bu şekilde yardım edebilirdi.

Çevresine bakındı ve:

— Herkes aynı görüşte mi, diye sordu.

Lucy Grainger düşünceli düşünceli şu cevabı verdi:

— Joe'yu çok severim, hepinizin de bu duygumu paylaştığınızı sanıyorum. Yine de, bazı değişikliklerin gerekli olduğu görüşündeyim.

Lucy ilk kez söz alıyordu. Kent O'Donnell'in bu toplantısına şaşmıştı. Önceki gece evinde olup biten-

ler onu garip şekilde, yıllardır duymadığı bir şaşkınlığa sürüklemişti. Kent O'Donnell'e âşık olup olmadığını düşünmüş, sonra pek inanmadan, bu tür cümlelerin çok genç kişilere uygun düştüğünü, kendi yaşında, belirli bir olgunluğa, bağımsızlığa ve mesleğinde başarıya erişmiş kişilerde, düşünüp taşındıktan sonra insanın kendiliğinden gelen heyecanlardan vazgeçtiği sonucuna varmıştı. Yine de o sıra, kişisel duygularla mesleki duygularını birbirinden ayırıp laboratuvarla ilgili olarak karşılaştığı sorunu düşünebiliyordu. Tıpta öğrenilen bir şeydi bu: O sıra yapılacak şeyler çok önemliyse boş düşünceler kafadan atılırdı.

O'Donnell Rufus'a baktı.

— Sen ne diyorsun Bill?

Operatör evet dercesine bir baş işareti yaptı. Sonra:

— Kabul, dedi. Charlie, önce Joe'yla görüşecekse itirazım yok.

Sıra, Harvey Chandler'deydi. Tumturaklı bir sesle konuştu:

— Benim görüşüm, durumun en iyi bu yoldan çözümlenceğidir, Charlie. Böylece hepimize ve hastaneye gerçek bir hizmette bulunacaksınız.

— Peki, dedi Dornberger. Bakalım, ne yapabileceğim.

Bir sessizlik oldu ve O'Donnell herkesin birden rahatladığını hissetti. Sorunun anlaşıldığını ve şimdi, hiç olmazsa bir şeyin yapılabileceğini farketti. Sonra, bu girişim de başarısızlığa uğrarsa, doğrudan yöntemlere başvurması gerekecekti. Ara sıra, tıpta protokolun bu kadar karışık olmamasını dilerdi. Sanayide, bir kişi görevinin gereklerini yerine getiremezse işinden atılırdı. Bir yardımcı alması isteniyor-

sa, önce kendisine söylenir, sonra biri getirilirdi yanına. Ama tıpta ve bir hastanede, durum bu kadar kesin değildi. Bir bölüm şefi atandı mı, artık o alanın hâkimi demekti. Daha da önemlisi, kesin tedbirler almak kolay değildi, çünkü basit bir iş değildi söz konusu olan. Sadece bir adamın, mesleğindeki ününe temel olan yeteneklerine gölge düşürülmüş olurdu. Basit bir kararla, bir meslekdaşın bütün geleceğini ve ekmek parasını tehlikeye atan bir sorunu çözümlemek kolay değildi. Bunun için temkinli hareket edilir, birtakım şeyler gizlenir, dikkatle dışarının merakından saklı tutulurdu.

Harry Tomaselli tatlı bir sesle:

— Demek boşta olan ve değerli bir uzman bulmamız gerekiyor, dedi.

— Bence, diye cevap verdi O'Donnell, aramaya başlamalıyız. Birçoğumuz yakın ilişkisi olan meslekdaşlarına böyle birini aradığımızı söyleyebilir. İçinizden, aranan niteliklerde bir doktor bulunduğunu öğrenen olursa —yetenekli ve hastanedeki zorunlu görev süresini tamamlamış biri— bana bildirmesini dilerim.

— Günümüzde patoloji uzmanları çok şey isteyen, anlaşılması güç kişiler, dedi Bill Rufus.

— Biliyorum. Belki bu iş kolay olmayacak. Bu da, Joe'ya karşı dikkatli davranmamızı gerektiren nedenlerden biri.

Harry Tomaselli gözlerinden birine elini daldırdı ve bir dosya çıkardı.

— Belki burada sizleri ilgilendirecek bir şey vardır.

Harvey Chandler sordu:

— Nedir o?

— Kısa süreden beri, yeni bir iş bulmak isteyen

patolojik anatomi uzmanlarının listesi geliyor bana. Boş bulunmamak için, önceden harekete geçtim. Bir iki hafta önce listede şu ad vardı.

— Görebilir miyim?

O'Donnell, Tomaselli'nin dosyadan çıkardığı kağıda uzandı. Bu «açık liste»nin, isteyen hastanelere belirli zamanlarda gönderildiğini biliyordu. İş arayan doktorların adları bulunurdu listede, bunlar adlarının açıklanmasını isteyenlerdi. Bir de «kapalı liste» vardı, ama bu liste patolojik anatomi uzmanları birliğince gizli tutulurdu. «Kapalı Liste» de adı bulunan adamların çoğu şimdiki işlerinden memnun olmayan ve gizlice işlerini değiştirmek isteyenlerdi. Öyle bir durumda hastane, birliğe yazıp laboratuvar şefi istediğini açıklar, uyarılan söz konusu kişi, isterse hastaneye bir teklif yapardı. Yine de, bu koca makinenin işleyişine rağmen, atanmaların çoğunun tavsiye üzerine ve ilişkiler sonucu yapıldığını O'Donnell biliyordu.

Tomaselli'nin uzattığı kağıda bir göz attı. Bu fiş, otuz bir yaşındaki Dr. David Coleman'la ilgiliydi. Coleman'ın çalışmalarını ayrıntılarıyla okuduğunda Kent'in kaşları kalktı. New York Üniversitesinden başarı armağanıyla mezun olmuş, Bellevue (*) hastanesinde staj yapmıştı. Ordudaki iki yılının çoğunu da laboratuvarlarda geçirmişti. Beş yıllık patolojik anatomi ihtisasını en iyi hastanelerin üçünde tamamlamıştı. Kuşkusuz mesleğinin gerektirdiği en iyi şekilde yetişmiş bir adamdı bu.

Kent, kağıdı Rufus'a uzatırken Tomaselli'ye:

— Bizim teklifimizi incelemek zahmetine katla-

(*) New York'un 26. sokağında, önemli bir Devlet Hastanesi.

nacağını bile sanmıyorum, dedi. Böyle parlak geçmişi bulunan biri, başlangıçta kendisine verebileceğimiz parayla, teklifimizi kabul etmez.

O'Donnell, hastane yöneticisiyle daha önce yaptığı bir konuşmadan, başlangıçta verebilecekleri paranın, yılda onbin doları aşamayacağını biliyordu. Rufus başını kaldırdı ve kağıdı Harvey Chandler'e geçirdi.

— Aynı görüşteyim. Bu adam bir büyük şehir hastanesi seçebilir.

— Valla... aslında...

Tomaselli sustu. Her zamankinin tersine, şaşkın, neredeyse utanmış, konuşmaya başlamadan önce sözlerini dikkatle tartmak ister gibiydi. O'Donnell merakla sordu:

— Ne var Harry?

— Hastanemizin Dr. Coleman'ı ilgilendirdiğini söylemek istiyordum. Yapacağımız değişiklikleri ve gelecekle ilgili tasarılarımızı haber almış.

O'Donnell birden ortalığa çöken sessizliği bozdu:

— Nereden biliyorsunuz?

— Kendisiyle mektuplaştığım için.

— Bu, yetkilerinizin biraz dışına çıkmak olmuyor mu Harry, diye sordu Rufus.

— Belki çok erken, ama şunu aldığımda —o sıra Lucy'nin okuduğu kağıdı gösteriyordu— Dr. Coleman'a yazdım. Ne bir teklifte bulundum, ne kesin bir şey söyledim, hastaneyi bağlayacak bir ifade kullanmadım hiç. Ama böyle bir dosyanın dikkate değer olduğuna ve adamla bağlantı kurmanın faydasına inandım... Aşağı yukarı iki hafta önceki konuşmamızın hemen sonrasındaydı. Belki hatırlarsınız Kent?

— Evet, hatırlıyorum.

O'Donnell, Harry'nin kendisini daha erken uyarmasını yeğ tutardı. Tabiî, hastane yöneticisinin dilediğiyle mektuplaşmak hakkıydı. Hastaneyi bağlayacak bir şey yapmamıştı. Mektuplarında yazılanlar herhalde gizliydi. Ama bunun iyi bir sonuç vermesi de mümkündü...

— İlgilendiğini mi söylediniz, dedi Tomaselli'ye.

— Evet. Gelip bizimle görüşmekten memnun kalacağını bildirdi. Bugünkü toplantı olmasaydı, sizinle konuşmak niyetindeydim.

Şimdi kağıdı elinde tutan Dornberger'di. Parmaklarının ucuyla dokundu:

— Bu konuda ne yapmamı istiyorsunuz?

O'Donnell onaylamalarını bekleyerek diğer yüzlere baktı.

— Sanırım bu kağıdı yanınıza almanız ve Pearson'a göstermenin yolunu bulmanız gerek Charlie, dedi.

7

Otopsi salonuna bitişik odada Roger McNeil, mikroskopla incelemelere başlamaya hazırdı. Başlamak için eksik olan, sadece Dr. Joe Pearson'un varlığıydı.

Birçok hastanede olduğu gibi Üç Eyalet'te de, mikroskop incelemesi otopsiden sonraki aşamaydı. Morg'un kırk yıllık hademesi George Rinne, yarım saat önce, hafta içinde yapılan üç otopsi sırasında çıkarılan organları getirmişti. İki dizi organ beyaz

emaye kovalara yerleştirilmişti, yanlarındaki cam kaplarda üç beyin duruyordu. Salonun ortasında bir yalak ve tepesinde musluk bulunan taştan oyulmuş bir masa vardı. Çeşme akıyordu ve altında üçüncü organ dizisi duruyordu. Su, içine bırakıldıkları formolü ve pis kokunun büyük bir bölümünü gideriyordu.

McNeil sonuncu kez çevresine bakındı. Her şey hazır ve el altında olmadıkça, Pearson hep sinirlenirdi. McNeil içinde çalıştıkları odanın çok kasvetli olduğunu düşündü; özellikle ortalığa yayılan organlar, buraya bir ciğerci dükkanı görünümü veriyordu. Her şeyin pırıl pırıl ve paslanmaz çelikten olduğu teşrih salonlarında bulunmuştu, ama bunlar çağdaş araçgereçlerdi ve henüz Üç Eyalet Hastanesinin laboratuvarına erişmemişti.

Alışılmış, sürüklenir gibi gelen ayak seslerini işitti. Pearson önünde değişmeyen puro dumanıyla içeri girdi.

— Kaybedecek zamanımız yok. (Pearson'un selam verdiği pek enderdi.) O'Donnell'le kapışalı bir buçuk hafta oluyor, hâlâ geç kalmış durumdayız. (Purosu yukardan aşağı ve aşağıdan yukarı indi çıktı.) Bu işi bitirdiğimizde, ameliyat hatalarının listesini istiyorum. Bugün ilk vakamız nedir?

Konuşurken siyah kauçuk önlüğünü takmış, kauçuk eldivenlerini geçirmişti. Ortadaki masaya yürüdü ve başına oturdu. McNeil karşısındaki arkalıksız iskemleye tünedi ve notlarına baktı:

— Kadın. Elli beş yaşında. Teşhis: Göğüs kanseri.

— Bakalım.

Pearson fişi aldı. Ara sıra, karşısındaki fişi okurken sabırla hiç kımıldamadan otururdu. Ara sıra da fişi bizzat okumak isterdi. Her şeyde olduğu gibi bun-

da da. Joe Pearson'un ne yapacağı önceden kestirilemezdi.

— Hmmm!

Kağıdı bıraktı, musluğu kapadı, ellerini kovaya soktu ve kalbi bulana kadar karıştırdı. İki elini kullanarak ortadan ayırdı.

— Bunu siz mi kestiniz?

McNeil hayır anlamında başını salladı.

— Düşündüğüm gibi, Seddons mu?

McNeil, elinde olmaksızın evetledi. Kalbin kötü kesildiğini kendisi de farketmişti.

— Damgasını atmış! (Pearson garip şekilde yüzünü buruşturdu.) Düellodan çıkmış gibi! Nerede bu Seddons?

— Cerrahide bir işi vardı, uygulanmasını görmek istediği bir yöntem sanırım.

— Burada bulunduğu sürece, bütün incelemelerimizde hazır bulunması gerektiğini, benim tarafımdan kendisine söylersiniz. Peki. Devam edelim.

McNeil dizinin üstüne bir tahta yerleştirdi ve yazmaya hazırlandı. Pearson konuştu:

— Hafif büyüdüğü anlaşılan bir kalp ve mitral yetmezliği. Görüyor musunuz? (Kası uzatmış gösteriyordu.)

McNeil eğildi ve cevap verdi:

— Evet, görüyorum.

Pearson devam ediyordu.

— Bana kalırsa, romatizmadan ileri gelen eski bir andokardit. Yine de ölüm sebebi değil.

Ufak bir parça dokuyu ayırıp aşağı yukarı mürekkep şişesi büyüklüğünde etiketli bir cam kaba aktardı: Bu parça, daha sonra yapılacak mikroskop muayenesi içindi. Sonra, uzun bir uygulamanın rahatlığıyla, kalbin geri kalanını masanın biraz ilerisinde-

ki delikten aşağıda bulunan madenî kovaya attı Akşam bu kova boşaltılacak, temizlenecek, içindekiler de özel ocakta yakılıp, incecik bir kül haline getirilecekti.

Şimdi Pearson, akciğerleri tutuyordu. Bir kitabın iki büyük sayfası gibi açtı ilkini, McNeil'le yazdırdı: «Yayılma sonucu çok sayıda delikle dolu akciğerler...» Bu kez de organı, incelemesi için genç adama uzattı. Dikkatini ikinci akciğere yönelttiği sırada arkasındaki kapı açıldı:

— Meşgul müsünüz Dr. Pearson?

Pearson sinirlenerek döndü. Ses, laboratuvarda görevli teknisyenlerin şefi Carl Bannister'e aitti. Bannister kapının aralığından başını kuşkuyla uzatmıştı, ardında bir karaltı bekliyordu.

— Tabii meşgulüm. Ne istiyorsunuz?

Pearson her zaman Bannister'le konuştuğu, yarı öfkeli yarı keyifli sesiyle sormuştu bu soruyu. Yıllar boyu aynı yerde çalışmanın sonucu, birbirlerine alışmışlardı; daha dostça bir davranış ikisini de şaşırtırdı belki.

Bannister hiç bozulmadı. Ardındaki karaltıya işaret etti. «Girin!» Sonra Pearson'a: «Gelen yeni teknisyenimiz John Alexander», dedi. «Kendisini bir hafta önce işe almıştınız. Bugün çalışmaya başlıyor.»

— Ha! Evet! (Bugün başlayacağını unutmuştu.) Girin.

Pearson yeni gelene daha dostça davranıyordu, McNeil bunu hemen farketti ve: «Belki yeni gelen birini ilk günden haşlamak istemiyor», diye düşündü.

Yeni gelene merakla baktı:

«Yirmi iki yaşında», dedi kendi kendine. Daha sonra doğru tahmin ettiğini öğrenecekti. İşittiğine göre, Alexander tıbbî teknoloji diplomasını yeni al-

mıştı. Böyle bir adamla kolay anlaşacaklardı herhalde: Bannister'in de Pasteur'e (*) benzeyen bir yanı yoktu nasılsa.

McNeil bakışlarını başteknisyene çevirdi. Her zamanki gibi, dış görünüşüyle daha ufak tefek bir Pearson'u andırıyordu. Kısa boylu, göbekliydi, bazı düğmeleri çözülmüş ve lekeli bir gömlek geçirmişti sırtına, altından eski ve hiç ütülenmeyen giysisi görünüyordu. Saçları iyice dökülmüştü, kalan birkaç tel de fırça ve tarak yüzü görmüyordu anlaşılan.

McNeil, Bannister'in hikayesini biraz bilirdi. Pearson'dan bir iki yıl sonra hastaneye girmişti. Lise mezunuydu, Pearson onu hademe olarak, ayak işlerini gördürmek, sağa sola koşturmak, cam kapları yıkatmak için almıştı laboratuvara. Zamanla, yıllar boyu çalışmanın sonucu Bannister, laboratuvarda yığınla pratik bilgi edinmiş ve sonunda Pearson'un bir çeşit sağkolu haline gelmişti.

Resmî görevi seroloji (**) ve biyokimya ile ilgiliydi. Ama otuz yıllık hizmet süresince edindiği tecrübeyle laboratuvarın diğer teknisyenlerinin de yerini dolduracak hale gelmişti, dolduruyordu da. Bu nedenle Pearson, bölümünün idarî işlerini, dolayısıyla laboratuvarda görevli bütün yardımcıların denetimini ona bırakmıştı.

McNeil, Bannister'in gençliğinde iyi bir teknisyen olduğuna inanıyordu, bilgisini ilerletebilse daha yüksek bir yere de ulaşabilirdi. Bu haliyle onu, tecrübe yönünden zengin, teori yönünden yoksul buluyordu. Gözlemleri, Bannister'in, işinin büyük bir bölümünü, düşünmekten çok el alışkanlığıyla yaptığını

(*) Ünlü Fransız bilgini.
(**) Vücut sıvılarının incelenmesi.

ortaya çıkarmıştı. Tahlilleri yapıyor, ama bu işin bilimsel yönünü hiç bilmiyordu, McNeil bu durumun her an tehlikeli olabileceğini düşünmüştü.

Tabiî Alexander'in durumu daha değişikti. Bugün teknisyenlerin çoğunun izlediği yoldan gelmiş, üç yıllık öğreniminin son yılını da bir tıp teknolojisi okulunda geçirmişti.

Pearson purosuyla, masa başındaki boş sandalyeyi gösterdi.

— Oturun, John.

— Teşekkür ederim doktor, diye kibarca cevap verdi Alexander.

Tertemiz iş gömleği, kısa süre önce kestirdiği belli olan saçları, jilet gibi pantalon ütüsü, cilalı pabuçlarıyla gerek Pearson ve gerekse Bannister'in tam tersiydi.

Pearson, incelediği akciğeri bırakmadan yeni gelenle konuşuyordu:

— Buradan hoşlanacağınıza inanıyor musunuz?

— Herhalde hoşlanırım, Doktor.

(Bu küçük iyi, diyordu McNeil kendi kendine. Düşündüğü gibi verdi cevabı.)

— Peki öyleyse, John bizim, pek alışmadığınız, kendimize has çalışma yollarımız olduğunu göreceksiniz. Dediğim gibi, bunlara alışmamış olabilirsiniz, ama biz bu yollardan işimizi görüyoruz rahatça.

— Anlıyorum Doktor.

(Öyle mi sanıyorsun, diye düşünüyordu McNeil. Bu sevgili ihtiyarın gerçekten ne söylediğini anlıyor musun? Burada değişiklik istemediğini, okulda öğrendiğim saçma fikirleri uygulamanın söz konusu olmadığını, bu bölümde hiç bir şeyin, ama en ufak bir

şeyin bile, izni alınmadan değiştirilemeyeceğini ima ediyor.)

— Bazı kişiler bizi eski kafalı bulabilirler, diye devam ediyordu, kendine göre dostça bir konuşma yapan Pearson. Ama uzun süre denenmiş olan bu yolların etkililiğine inanıyoruz. Ha, ne dersin Carl?

Bu görüşü onaylamaya çağrılan Bannister hemen cevap verdi:

— Çok doğru, Doktor.

Pearson akciğerlerle işini bitirmişti, elini yeniden rasgele kovaya daldırıp —piyango çeker gibi— mideyi çekti çıkardı. Homurdandı, sonra açık bir yarayı gösterdi McNeil'e:

Bunu başıyla evetledi McNeil.

— Daha önce görmüştüm. Not ettim.

— Peki.

Pearson kağıdı gösterdi, sonra yazdırdı: «Midenin alt deliğinden hemen önce on iki parmakta bir ülser.»

Alexander iyice görebilmek için hafiften yer değiştirmişti. Bu hareketi farkeden Pearson mideyi ona doğru kaydırdı.

— Teşrih sizi ilgilendirir mi, John?

— Anatomiyle her zaman ilgilendim Doktor, diye cevap verdi genç adam saygıyla.

— Laboratuvar çalışmaları kadar değil mi, diye sordu McNeil.

Pearson'un hoşnut kaldığını hissediyordu. Patolojik anatomi yaşlı adamın ilk aşkıydı.

— Evet efendim.

— İyi, dedi Pearson önündeki kağıtları karıştırarak, bunlar elli beş yaşındaki kadının organları. (Alexander çok dikkatliydi.) Bir dulun. Ölüm nedeni göğüs kanseri. (Ölümünden önceki iki yıl çocukları

kadında bir şey olduğunu seziyor, ama doktora gitmeye razı edemiyorlardı onu. Doktorlara karşı bir önyargısı vardı, sanıyorum.

— Böyle... insanlara rastlanır!

Konuşan Bannister'di. Gülüyordu, yüksek sesle kıkırdıyordu ki bakışı Pearson'unkiyle karşılaştı.

— Başı kıçı olmayan sözlerden vazgeçin. John'a birtakım bilgiler veriyorum, bunları siz de dinleseniz fena olmaz sanırım.

Bannister'den başka kim olsa, bu sözlerin altında ezilirdi. Oysa teknisyen gülümsemekle yetindi.

— Ne oldu Doktor, diye sordu Alexander.

— Burada yazılı olan şu: Kızı, ailenin, iki yıldır kadının sağ göğsünde bir sızıntı olduğunu farkettiğini söylüyor. Hastaneye girişinden on dört ay önce, aynı bölgeden hafif kan geldiği de farkedilmiş. Bundan başka, kadının dış görünüşü iyiymiş.

Pearson sayfayı çevirdi:

— Bir şarlatana gitmiş galiba. (Hafiften kıkırdadı.) Yeterince inancı yokmuş ki, durumu kötüleşmiş ve hastaneye yatması gerekmiş.

— Çok geç olmuş, sanırım.

(Terbiyelice söylenmiş bir söz değil, diye düşündü McNeil. Bu çocuk gerçekten ilgili.)

— Doğru bildiniz, cevabını verdi Pearson. Ama buraya getirilmiş olsa ya da başlangıçta gerçek bir doktora başvursa, hemen ameliyat masasına yatırılıp bütün sağ göğsü alınırdı.

— Evet efendim, biliyorum.

— Böylece de, şimdi hayatta olurdu, sonucuna vardı Pearson mideyi delikten aşağı atarak.

Yine de bir nokta Alexander'i meraka düşürmüştü.

— Oysa az önce, kadında ülser olduğunu söylemediniz mi?

«Senin için iyi bir not», diye düşündü McNeil. Pearson da aynı tepkiyi göstermiş olmalı ki, Bannister'e döndü:

— Ders olsun Carl. İşte kafası işleyen bir çocuk. Dikkat edin, yoksa sizi ezer geçer.

Bannister'in ağzı kulaklarındaydı, ama McNeil bu gülüşteki ekşiliğin farkındaydı: Söylenen söz Bannister için, rahatsız edici bir gerçek halini alabilirdi. Artık Pearson iyice açılmıştı:

— Doğrusu John, kadını zehirleyebilirdi bu. Zehirleyebilirdi de tabii!

— Yani, hiç haberi olmayabilirdi mi demek istiyorsunuz?

McNeil, kendisinin de bir şeyler söylemesi gerektiğini anlamıştı:

— İnsanların, öldürücü hastalıkları dışında, ne kadar yerlerinin bozuk olduğunu bilseniz şaşarsınız. Asla kuşkulanmadıkları şeyler. Burada yığınla görüyoruz.

— Doğru, dedi Pearson başını sallayarak. Görüyor musunuz John, insan vücuduyla ilgili en inanılmaz yan, bizi öldüren şeyler değil, yaşamaya devam ederken içimizde yitip gidenlerdir. —Birden sustu ve konuyu değiştirdi— Evli misiniz?

— Evet efendim.

— Karınız burada, sizinle mi?

— Henüz değil. Gelecek hafta burada olacak. Önce oturabileceğimiz bir yer bulmam gerektiğini düşündüm.

McNeil, Alexander'in hastanede çalışmak için şehir dışından başvuran adaylardan biri olduğunu ha-

tırladı. Belli belirsiz, Şikagolu olabileceğini hatırlar gibiydi.

Alexander duraladı, sonra ekledi:

—Size sormak istediğim bir şey vardı, Dr. Pearson.

— Nedir?

Yaşlı adamın sesi, temkinli olduğunu gösteriyordu.

— Karım hamile, Doktor; şehre yeni yerleşeceğimizden kimseyi tanımıyoruz. Bu bebek (Alexander bir an durdu) bizim için çok önemli. İlk çocuğumuzu doğumdan bir ay sonra kaybettik.

— Anlıyorum.

Pearson işini bırakmıştı, dikkatle dinliyordu.

— Bize, karımın başvurabileceği bir doğum uzmanı salık verebilir miydiniz acaba?

— Kolay.

Pearson rahatlamıştı. İlk anda, söylenecek olanlardan çekindiği anlaşılıyordu.

— Dr. Dornberger çok iyi bir hekimdir. Burada, hastanede çalışır. Kendisini aramamı ister misiniz?

— Size zahmet olmayacaksa.

Pearson, Bannister'e işaret etti:

— Bakın bakalım yerinde mi?

Bannister telefonu açtı, boş hat istedi. «Orada mı?» dedikten sonra ahizeyi Pearson'a uzattı.

Elleri eldivenli ve pis olan yaşlı adam sinirli bir hareket yaptı:

— Siz tutun! Siz tutun!

Bannister yaklaştı ve ahizeyi yaşlı adamın kulağına tuttu.

— Sen misin Charlie? (Yaşlı adam gülüyordu telefonda) Bir müşterim var da sana.

Üç kat yukardaki odasında, Dr. Charles Dorn-

berger gülümsedi, ahizeyi kulağından biraz uzaklaştırdı ve sordu:

— Kadın-doğum servisinin sana ne gibi hizmeti olabilir?

Konuşurken bu telefonun tam zamanında geldiğini düşünüyordu. Önceki gün, O'Donnell'in başkanlığında yapılan toplantıdan beri, Joe Pearson'la nasıl konuşacağını düşünüyordu. İşte, şimdi fırsat kendiliğinden çıkmıştı. Aşağıda, patoloji bölümünde Pearson, purosunu ağzının bir köşesinden öbürüne geçiriyordu: Eski dostu Dornberger'le konuşmaktan her zaman hoşlanırdı.

— Her zamanki müşterilerimden değil bu dostum. Canlı bir müşteri, bizim laboratuvarda çalışan bir arkadaşın karısı Mrs. John Alexander. Şehre yeni geliyorlar ve hiç tanıdıkları yok.

Pearson adı verdiğinde, Dornberger fiş dolabının gözlerinden birini açtı, beyaz bir kart çıkardı:

— Bir saniye.

Ahizeyi kulağıyla yanağı arasına kıstırdı, kartı sol eliyle tutup düzgün ve ufak yazıyla: Alexander, Mrs. John, yazdı.

Dornberger düzenli, sistemli çalışan bir adamdı. Yeni bir müşteri çıktığında ilk işi bu olurdu. Sonra:

— Memnuniyetle, dedi. Beni arayıp randevu almalarını söyler misin lütfen?

— Tamam. Gelecek hafta içinde, Mrs. Alexander daha önce gelmeyecek. —Alexander'e güldü, sonra neredeyse haykırarak ekledi.— İkiz isterlerse, bu işi ayarlamak artık sana kalıyor Charlie.

Pearson, Dornberger'in karşılığını dinledi ve keyifle güldü. Sonra aklına bir şey geldi:

— Hey, dur! Bir şey daha var. Bu iş için çok para almak yok ha! Sonra çocuğun gelip, hesabı

ödemek için maaşını arttırmamı istemesinden hoşlanmam.

Dornberger gülümsedi:

— Merak etme!

Kartın üzerine şu notu düştü: «Hastanede çalışanlardan.» Kendi kendini uyarmak için fazla para istemeyeceği müşterilerin yanına hep aynı şeyi yazardı.

— Joe, dedi sonra, seninle konuşacağım bir şey vardı. Ne zaman görüşebiliriz?

— Bugün imkansız Charlie. Vaktim yok hiç. Yarın olur mu?

Dornberger kendi randevu listesine göz attı:

— Ben de yarın doluyum. Öbür gün diyelim. Saat ona doğru oraya geleyim mi?

— Tamam. Şimdi, telefonla konuşmakla halledemeyeceksen peki.

Pearson'un sesinden meraklandığı seziliyordu.

— Hayır Joe. Gelip seni görmem daha iyi.

— Peki Charlie. Öbür güne öyleyse. Hoşça kal.

Sabırsız bir hareketle Bannister'e telefonu kapamasını işaret etti.

Alexander'e döndü sonra:

— İşte, oldu! Laboratuvarda çalıştığınız için, faturamız yüzde yirmi indirimli olacak.

Alexander çok sevinmişti. «Evet dostum, faydalan ve sevin,» diye düşündü McNeil. «İhtiyarın keyifli bir anına rasladın. Ama yanılma sakın hiç hoşuna gitmeyecek başka şeylerle de karşılaşacaksın.»

— Biraz bekleyin, işim şimdi biter, dedi Dornberger Pearson'la konuşurken içeri giren hemşire adayına. Masanın yanındaki bir koltuğu gösterdi ona.

— Teşekkür ederim, Doktor.

Viviane Loburton, Dornberger'in, bakmak için istettiği bir hastayla ilgili klinik kağıdını getirmişti. Genellikle doktorlar bu tür hizmetleri isteyemezlerdi: Koğuşa gidip kağıdı yerinde incelemeleri gerekirdi. Ama Dornberger hemşireler tarafından pek sevilirdi, ona her zaman ufak hizmetlerde bulunulurdu. Birkaç dakika önce telefon ettiğinde de, başhemşire hemen Viviane'ı yollamıştı.

— Aynı anda birkaç şey birden yapmayı sevmem.

Dornberger kurşun kalemle kartın üzerine Joe Pearson'un söylediği bazı şeyleri kaydetti. Daha sonra, hasta ayrıntılı bilgi verdiğinde, kurşun kalemle yazdıklarını silecek ve dolmakalemle dolduracaktı kartı.

Bir yandan yazarken genç kıza da sordu:

— Yeni geldiniz değil mi?

— Oldukça yeni sayılırım, Doktor. Hemşire okulunda dördüncü ayım.

Kızın tatlı, hoş bir sesi olduğunu farketti. Üstelik güzeldi de. Stajyerlerden ya da ihtisas yapan genç doktorlardan biriyle yatıp yatmadığını düşündü. Belki de kendi gençliğinden bu yana birtakım şeyler değişmişti. Ara sıra, şimdiki gençlerin kendi çağındakilere oranla daha sakin olduklarını düşünüyordu. Yazık. Doğruysa çok şey kaybediyorlardı. Yüksek sesle sordu:

— Telefonda konuştuğum Dr. Pearson'du. Kendisine rastladınız mı hiç?

— Evet, dedi Viviane. Bizim sınıf onun yaptığı bir otopside bulundu.

— Yok canım? Nasıl —az kaldı «sevdiniz mi bunu?» diye soracaktı, sorusunu değiştirdi— buldunuz?

Viviane düşündü:

— Başlangıçta insan donup kalıyor Sonra fazla heyecanlanmadım.

Dornberger sevimli sevimli baş salladı. Yazmayı bitirmişti, kartı itti. Günü her zamankinden sakin geçiyordu. Yeni bir işe başlamadan, öncekini bitirmek neredeyse lükstü onun için. Kağıdı almak için elini uzattı.

— Teşekkür ederim. İşim kısa sürecek, biraz bekler misiniz?

— Peki doktor.

Viviane, koğuşun kargaşalığından birkaç dakika uzak kalıp soluk almanın iyi geleceğini düşündü. Koltuğa iyice gömüldü. Soğuk hava tesisatı odayı iyice serinletmişti. Hemşire yurdunda bilinmeyen bir lükstü bu.

Dr. Dornberger kağıdı incelerken. Viviane da ona bakıyordu: Herhalde Dr. Pearson'la aşağı yukarı aynı yaştaydı, ama görünüşü çok farklıydı. Patolojik anatomi uzmanının yüzü yuvarlak, çenesi büyüktü, buna karşılık kadın-doğum uzmanının inceydi. Dış görünüşlerindeki tek zıtlık da değildi bu. Dr. Dornberger'in gür beyaz saçları çok düzgün bir çizgiyle ortadan ayrılmış, iyice fırçalanmış ve taranmıştı. Ellerinin manikürlü, beyaz gömleğinin tertemiz ve ütülü olduğunu farketti.

Kağıdı genç kıza uzattı:

— Teşekkür ederim. Kağıdı bana getirmekle büyük yardımda bulundunuz.

«Bu adamda bir sevimlilik, bir kıvılcım var,» diye düşünüyordu Viviane. Hastalar tarafından çok sevildiğini duymuştu, nedenini düşünmenin gereği yoktu. Dornberger yerinden kalkmış, kibarca kapıyı açıyordu hemşire adayına.

— Herhalde yine görüşürüz. Derslerinizde başarılar.

— Hoşça kalın doktor.

Genç kız çıktı; Dornberger, hafif bir parfümün peşinden gittiği izlenimine kapıldı. Genç birine rastlamak ilk kez düşündürmüyordu onu. Döner koltuğuna oturdu ve dalgın dalgın piposunu doldururken düşündü.

Otuz iki yıldır doktorluk yapıyordu: Gelecek hafta otuz üçüncü yılına başlayacaktı; dolu, faydalı, verimli yıllardı bunlar. Malî yönden derdi yoktu. Dört çocuğu da evlenmişti, akıllıca yatırımlar yapmasının sonucu, karısıyla rahat rahat geçinebilirdi. Ama... doktorluğu bırakıp bir köşeye çekilmekle yetinebilir miydi? Bütün mesele buradaydı.

Çalıştığı bu uzun yıllar boyunca, Charles Dornberger, tıptaki gelişmeleri günü gününe izlemeyi bir onur meselesi yapmıştı. Uzun süre önce, yeni gelen birinin teknik ya da teori yönünden kendisini geride bırakmayacağına karar vermişti. Dolayısıyla da büyük bir açlıkla okumuştu, okumaya devam ediyordu. Pek çok tıbbî gazete ve dergiye aboneydi, bunları dikkatle okuyor, ara sıra da yazı yolluyordu. Tıp kongrelerine düzenli olarak devam ediyor, meslekî kuruluşların toplantılarının çoğunu izliyordu. Meslek hayatının başlangıcında, tıpta bugünkü sınırların çizilmesinden çok önce, uzmanlaşma gereğini duymuştu. Kadın-doğumu seçmişti, bundan da hiç pişmanlık duymamış ve yaptığı seçimin kafaca genç kalmasını sağladığını düşünmüştü hep.

Bu bakımdan, Birleşik Amerika'da uzman doktorlar sendikası kurulduğunda, Dornberger kendi alanına yerleşmişti çoktan. Sonuç olarak da yetki belgesi bir kurul önünde sınavdan geçmesine gerek du-

yulmadan verilmiş, uzmanlığı böylece onaylanmıştı. Her zaman gurur duyduğu, tıptaki gelişimi günü gününe izlemesini sağlayan bir olaydı bu.

Ama kendinden genç olanlara hiç bir zaman düşmanlık beslemezdi. Zahmete değeceğine inanırsa, birine yardım edip ışık tutmak için koşardı. O'Donnell'e hayranlığı ve saygısı vardı. Onun varlığını Üç Eyalet Hastanesinin başına konan talih kuşlarının en büyüklerinden sayardı. O'Donnell'in sayesinde gerçekleşen değişiklikler ve sağlanan gelişimle kendi morali de yükselmişti.

Pek çok dost edinmişti. Bunlardan bazıları meslekdaş, diğerleri de en akıl almaz işler yapan kişilerdi. Joe Pearson, «akıl almaz işler yapan» kişilerden sayılabilirdi. Meslekî yönden, iki adamın değişik şekillerde gördüğü çok şey vardı. Örneğin Dornberger, Pearson'un artık hiç bir şey okumadığını biliyordu. Bilimin şu ya da bu alanında, yaşlı patolojik anatomi uzmanının artık geride kalmış olmasından kuşkulanıyordu, idarî yönden de önceki günkü toplantıda açıklanan sorun vardı ortada.

Yine de, iki adam arasındaki dostluk bağları yıllar geçtikçe daha güçlenmişti. Tıbbî konferanslarda, çoğu kere Pearson'un safını seçmesine kendi de şaşmıştı, özel toplantılarda eleştirilen olursa, yaşlı dostunu savunurdu hep. On gün önceki konferansta ortaya çıkışı da, bu tutumunun bir örneğiydi. Joe ile aralarındaki bu bir çeşit anlaşmanın bilindiğini düşünüyordu. Ne demişti o gün Gill Bartlett: «Onun dostlarındansınız, üstelik kadın-doğum uzmanlarına hiç bir düşmanlığı yoktur.» O günden bu yana unutmuştu söylenenleri, ama şimdi hatırladığında, bunun serzeniş dolu olduğunu seziyor ve pişmanlık duyuyor-

du. Bartlett iyi bir hekimdi, Dornberger ilk fırsatta ona dostça davranma kararını verdi.

Ama kendi sorunu hâlâ çözüm bekliyordu. İşten ayrılmak ya da ayrılmamak? Ayrılmaya karar verirse, ne zaman? Kısa süre önce, kendine çok iyi baktığı halde yorulduğunu hissetmişti. Bütün meslek hayatı boyunca gece çağrılarını geri çevirmediği halde, son zamanlarda bu istekleri yerine getirmesi güçleşmişti.

Önceki gün yemekte, deri hastalıkları uzmanı Kersk'in bir stajyere şu öğüdü verdiğini işitmişti: «Bizim dalı, deri hastalıklarını seçmelisiniz oğul. On beş yıl süresince, bir gece bile hastaya çağrılmadım!» Dornberger de diğerleri gibi gülmüştü, ama gizlice gıpta etmişti meslekdaşına.

Hiç olmazsa bir tek şeyden emindi: Güçten düşmeye başladığında dört elle sarılmayacaktı yerine. Şimdi kendini her zamanki kadar iyi hissediyordu, zihni dupduru, eli sağlam, görüşü çok keskindi. Her zaman kendini dikkatle kolluyordu, ilk güçsüzlük belirtisinde odasını boşaltıp gidecekti. İşinde gerektiğinden uzun süre kalan nice kişi görmüştü. Kendisi bunu yapmayacaktı!

Şimdilik, belki üç ay daha işi oluruna bırakacak, o sıra bu sorunun cevabını arayacaktı.

Piposu dolmuştu, elini kibrit kutusuna uzatıp yakacağı sırada telefon çaldı. Piposuyla kibrit kutusunu bıraktı, telefona cevap verdi: «Buyrun, ben Doktor Dornberger.»

Arayan hastalarından biriydi. Bir saattan beri sancılanıyordu. Az önce de su gelmişti. Genç kadın, yaşı yirmi ya da yirmi ikiden fazla değildi. Hafiften soluyordu, sinirliydi herhalde ve bunu göstermek istemiyordu.

Pek çok kereler yaptığı gibi, Dornberger sakin sakin öğütlerde bulundu:

— Kocanız evde mi?

— Evet doktor.

— Öyleyse eşyanızı toplayın ve sizi hastaneye getirmesini söyleyin. Hastaneye gelir gelmez bulurum sizi.

— Peki doktor.

— Kocanıza arabayı dikkatli kullanmasını ve ışıklarda durmasını söyleyin. Bol vaktiniz var. Görceksiniz.

Bu kadar uzaktan bile, hastasının rahat olmasını sağladığını hissediyordu. Sık sık yaptığı ve bakımının herhangi bir bölümü gibi işinin parçası saydığı bir şeydi bu. Yine de, nabzının hızlandığını hissetti. Yeni bir vaka onda hep aynı etkiyi yapardı. Mantıklı düşünülürse, bunu çoktan yitirmiş olması gerekirdi: İnsan tıpta eskidikçe heyecana, acımaya kayıtsız, mekanik ve pozitif olurdu.

Kendisi için aynı şey söz konusu değildi ama. Belki de bugün bile, en sevdiği işi yaptığından ötürüydü bu.

Elini piposuna uzattı. Fikrini değiştirip yeniden telefona sarıldı: Hastasının geleceğini kliniğe bildirmesi gerekiyordu.

8

— Çocuk felcine karşı kazanılan zaferin gerekli, hattâ iyi olduğundan emin değilim.

Böyle konuşan, bir büyük mağazalar dizisinin kurucusu, milyoner hayırsever ve Üç Eyalet Yöne-

tim Kurulu üyesi Eustace Swayne'di. Konuşmanın geçtiği dekor, Swaynelerin eski ama görkemli, Burlington'un doğu sınırındaki elli dönümlük bir parkın ortasında bulunan evinin, her yanı meşe kaplı kütüphanesiydi.

— Yok canım! Bu sözleriniz ciddî değil, dedi Orden Brown.

Yönetim Kurulu başkanı odada bulunan iki kadına —kendi karısı Amelia'yla Swayne'in kızı Denise Quantz'a— gülümsüyordu.

Kent O' Donnell, bir uşağın sessiz adımlarla getirdiği konyağı yudumlayarak, yemekten sonra diğerleriyle birlikte kütüphaneye geçtiğinde, gözüne kestirdiği geniş deri koltuğa iyice gömüldü. Oluşturdukları görüntünün ortaçağa özgü bir havası olduğu geldi hatırına.

Hafifletilmiş bir ışığın kapladığı odaya çepeçevre göz gezdirdi; gözleri, kalın kirişlerle kaplı tavana kadar yükselen deri ciltli kitapların, sonra koyu renk ve hantal meşe mobilyanın, uzun ve iri odunlarla dolu mağarayı andıran ocağın üzerinde dolaştı. Bu sıcak temmuz gecesinde ocak yanmıyordu, ama uşak ateşi tutar tutmaz alev almaya hazırdı.

O'Donnell'in karşısında, ev sahibi Eustace Swayne, arkalıksız koltuğa, tahtına oturan bir kral gibi yerleşmişti; dört konuğu yaşlı adamın çevresinde bir yarım daire meydana getirmiş, sarayın önde gelen kişilerini andırıyorlardı.

— Çok ciddiyim, dedi Eustace Swayne, brandi bardağını bırakıp öne doğru eğilerek. Evet, kabul ediyorum... Bana bacakları ortopedik aletlere kıstırılmış bir çocuk gösterin, herkes gibi ürperirim, kamburumu çıkarıp çek defterime el atarım. Ama ben işin tümünden söz ediyorum. Mesele şu ki —tersini söy-

leyenin alnını karışlarım— insan türünü zayıflatmakla meşgulüz.

Samimi bir tartışmaydı bu. Swayne'inki de samimi bir görüştü. O'Donnell kibarca:

— Her türlü tıbbî araştırmayı bırakmamızı, edindiğimiz bilgilerle yetinmemizi, geliştirilen teknikleri unutmamızı, birtakım hastalıklarla dertleri yenmekten vazgeçmemizi mi öneriyorsunuz?

— İsteseniz de bunu yapamazsınız, karşılığını verdi Swayne. Gerasinilerin domuz yavrularının kendilerini uçurmadan dalgalara atmalarına engel olamayacağınız gibi. (*)

O'Donnell gülmeye koyuldu:

— Bu karşılaştırmadan pek bir şey anlamadım. Ama böyleyse, tartışmanın anlamı ne?

— Anlamı ne mi? — Swayne yumruğunu koltuğunun kenarına indirdi. — Çünkü isteyerek ya da zorla bir değişiklik sağlamak için yapacak şey yoksa, bundan yakınabilir hiç olmazsa insan.

— Anlıyorum.

O'Donnell tartışmayı sürdürmek niyetlisi değildi. Hem bunun, Swayne'le ilişkilerini geliştirmelerine de yararı dokunmazdı, oysa Orden Brown'la adamın davetini kabul edişlerinin amacı buydu. Sırayla diğerlerine baktı. Yönetim Kurulu başkanının evine gide gele tanıdığı Amelia Brown'la göz göze geldi, kadın ona gülümsedi. Kocasının bütün işleriyle ilgilenen Amelia, hastaneyle ilgili olarak sürdürülen politikadan haberliydi.

Eustace Swayne'in evli kızı Denise Quantz, öne doğru eğilmiş, büyük bir dikkatle konuşmayı izliyordu.

(*) Luka'ya göre İncil: VII. S.29-35

Yemek sırasında O'Donnell, birkaç kere, istemediği halde bakışının genç kadına doğru kaydığını farketmişti. Yaşlı, çetin, hâlâ gücü kuvveti yerinde, masa başında oturan adamın kızı olduğuna inanmakta güçlük çekiyordu. Yetmiş sekiz yaşında olduğu halde Eustace Swayne, büyük bir perakende satış şirketinin işletilmesi sırasında karşılaştığı rekabetten doğan, inatçılığının ve bağdaşılması güç yaradılışının büyük bölümünü yitirmemişti. Ara sıra, ileri yaşından yararlanıp, konuklarına iğneli sözler yöneltiyordu ama, O'Donnell çoğu kere bir tartışma ortamı yaratma çabasında olduğunu seziyordu.

«İhtiyar korsan, sözle de olsa kavgayı hep seviyor», diyordu kendi kendine. Ayrıca da içgüdüsü, Swayne'in tıp bilimine karşı duyduklarını abarttığını ve bu durumda, konuklarını şaşırtmak istediğini farkediyordu. Onu farkettirmeden inceleyen O'Donnell, bu tutumunda gut ve romatizmanın da etkili olabileceğinden kuşkulandı.

Buna karşılık, Denise Quantz tatlı bir kadındı, konuşması çok sevimliydi. Babasının sözlerindeki dikenleri, söylediklerine bir ya da iki kelime katarak koparma sanatını edinmişti. Güzel olduğunu da düşünüyordu O'Donnell, ara sıra kırkındaki bir kadına gelen olgunluğun sevimliliği de katılmıştı güzelliğine. Swayne'in karısı yıllar önce öldüğünden, herhalde babasına göz kulak olmak için, sık sık Burlington'a geldiğini öğrendi.

Konuşmadan, Denise'in devamlı New York'ta yaşadığı çıkıyordu ortaya. İki üç kere çocuklardan söz edilmişti, ama kocasının lafı geçmemişti, Kent bundan da kocasından ayrı ya da boşanmış olduğu sonucuna vardı.

İçinden, istemeksizin, Denise Quantz'ı Lucy

Grainger'la karşılaştırmakta olduğunu farketti: Lucy meslek sahibi bir kadındı, tıp çevrelerinde ve hastanede rahattı, aynı meslekten erkeklerle kendi alanında kolayca boy ölçüşebilirdi; Denise, boş zamanı bol ve bağımsızdı, yüksek sosyeteden olduğu da su götürmezdi —hissediyordu bunu—, aile yuvasını sıcak ve rahat bir yer yapabilecek yetenekteydi. O'Donnell, erkek için nasıl bir kadının iyi olduğunu düşündü: İş hayatına yakın olanın mı, iş hayatından tüm uzak ve kopuk, günlük hayata başka ilginç şeyler katanın mı?

Denise'in sözleriyle dağıldı düşünceleri. Kendisine doğru eğilmişti:

— Bu kadar kolay mı vazgeçeceksiniz, Doktor? Herhalde, babamın paçayı kurtarmasına imkan vermeyeceksiniz, değil mi?

Yaşlı adam atıldı:

— Paçayı kurtaracak bir şey yok! Durum çok açık. Yıllar boyu tabiatın normal dengesi insan nüfusunu hep aynı yerde tuttu. Tıp işe karışınca doğum yüzdesi çok arttı, açlık çıktı ortaya.

Orden Brown araya girdi:

— Ama bunda, kuşkusuz politikanın da parmağı var, sadece tabiatın gücü değil.

— Bazı kereler söylediklerinizin doğrulandığını kabul ediyorum. Ama güçsüzlerin yok olmasında politik bir yan göremiyorum.

«Tartışma istiyorsun,» diye düşündü O'Donnell. «Peki, al sana!» Ve yüksek sesle söze karıştı:

— Ne demek istiyorsunuz açık olarak? Zayıflar mı, talihsiz kişiler mi?

— Ne demek istiyorsam onu diyorum: Güçsüzler —Swayne'in sesi daha sertleşmişti, ama Kent tartışmadan hoşlandığını seziyordu,— Veba ya da

başka bir bulaşıcı hastalık salgını patlak verdiğinde, güçsüzler silinip süpürülüyor ve güçlüler sağ kalıyordu. Diğer hastalıklarda da durum aynıydı. Denge aynıydı, tabiatın dengesi. Dolayısıyla da hep güçlüler yaşamaya devam ediyordu. Bir sonraki kuşağı da onlar yaratıyorlardı.

— Eustace, günümüzde insanlığın gerçekten yozlaştığına inanıyor musunuz?

Soruyu soran Amelia Brown'du ve O'Donnell kadının gülümsediğini farketti. (O da ihtiyarın eğlendiğini biliyor, diye düşündü.)

— Geniş adımlarla yozlaşmaya doğru ilerliyoruz, diye cevap verdi ihtiyar. Hiç olmazsa Batı dünyasının durumu bu. Sakatları kurtarıyoruz, güçsüzlerle sarsakları koruyoruz, hastalık dolu kişileri yaşatıyoruz. Toplumun sırtındaki yükü artırıyor, üretime faydası dokunmayanları, yeteneksizleri, insanlığın ortak mal varlığına bir şey katmayanları çoğaltıyoruz. Bir sanatoryumun neye yaradığını söyler misiniz bana? Ya iflah olmaz hastaların barındığı bir yerin? Bir akıl hastanesinin? Söylüyorum, günümüzde tıp, ölümüne resmen izin verilecek adamları yaşatıyor. Hayır, hayatlarını sürdürmelerine, insanlığa yük olan gereksizliklerini çocuklarına ve torunlarına geçirmelerine yardım ediyoruz.

— Hastalıkla soyaçekim arasındaki ilişki henüz kesinlikle aydınlığa çıkarılmış değil, dedi O'Donnell.

— Güç, kafada olduğu kadar da gövdededir, karşılığını verdi Eustace Swayne. Çocuklara, anneleriyle babalarının kafa özellikleri ve güçsüzlükleri miras kalmıyor mu?

— Her zaman değil.

Artık tartışma yaşlı korsanla O'Donnell arasındaydı. Diğerleri ses çıkarmadan dinliyorlardı.

— Ama çoğu kere. Doğru değil mi, ha?

O'Donnell gülümsedi:

- Birtakım örnekler görüldü, gerçekten.

Swayne, burnunu çekti:

— Biraz da bunun için, içi tıklım tıklım dolu akıl hastaneleri var başımızda! Bir sürü insan da durmadan psikiatra taşınıyor.

— Akıl hastalıklarına karşı daha hassas olmamız mümkün.

Swayne hemen cevabı yapıştırdı:

— Bir güçsüzler kuşağı meydana getirmemiz de mümkün. Güçsüzler, güçsüzler!...

İhtiyar son sözleri neredeyse haykırmıştı. Ardından zorlu bir öksürük nöbetine tutuldu. (Yavaş gitmem daha iyi olacak, diye düşündü Kent. Herhalde yüksek tansiyonu var.)

O'Donnell düşüncesini yüksek sesle dile getirmiş gibi, Eustace Swayne birden değişti. Bir yudum brandi aldı. Sonra, kötü kötü konuştu:

— Beni kollamaya çalışmayın, doktor dostum. Bütün görüşlerinizi, hattâ daha fazlasını çürütecek gücüm var.

Kent daha ağırdan alarak tartışmayı sürdürmeye karar verdi. Sakin, ağırbaşlı:

— Bir noktayı gözden kaçırdığınızı sanıyorum Mr. Swayne, dedi. Hastalıkların ve felaketlerin tabiatı hep aynı yerde tutmaya, dengelemeye yaradığını söylüyorsunuz. Ama bu dertlerin çoğu bize tabiattan gelmiyor. Çevre sağlığından, insanoğlunun kendi kendine yarattığı hayat koşullarından doğuyor. Sağlık hizmetlerinden yoksunluk, yetersiz bakım, inlerde yaşama, hava kirlenmesi tabiattan gelen şeyler değil, insanoğlunun yarattığı eserler.

— Bunlar gelişimin bir parçası, gelişim de ta-

biattan gelen bir şey. Bütün bunlar dengeyi sağlayan unsurlara giriyor.

O'Donnell bu coşkunluğu hayranlıkla seyrediyor ve yaşlı korsanı bir şeyden vazgeçirmenin güçlüğünü kabul ediyordu. Ama görüşlerindeki eksik yanı farkederek atıldı:

— Siz haklısınız, tıp biliminin kendisi de denge unsurları arasında sayılmalı.

Swayne buna sert bir sesle karşılık verdi:

— Bunu nasıl açıklarsınız?

— Çünkü tıp da gelişimin bir parçası. (Verdiği karara rağmen, O'Donnell sesindeki büyük canlılığı hissediyordu.) Çünkü insanoğlunun yaşadığı çevrede yapılan her değişiklik birtakım sorunlar ortaya çıkardı, tıp da bu sorunlara karşı koymak ve bunları çözümlemeye çalışmak zorunda. Tümüyle başaramıyoruz bu işi. Tıp her zaman biraz geri kalıyor, bir soruna el attığımız sıra, yepyeni bir başkası ortaya çıkıvermiş oluyor.

— Ama bunlar tıbbın kendi meseleleri, tabiatın değil. (Swayne'in gözleri kurnaz bir parıltıyla ışıldıyordu.) Tabiat rahat bırakılsa, «tabiî istifa» yoluyla, en güçlü olanı yaşatarak, meseleleri ortaya çıkmadan halleder.

— Haksızsınız, nedenini de söyleyeceğim size.

O'Donnell sözlerinin etkisini tartmaktan vazgeçmişti. Sadece söyleyeceklerinin, kendisi ve diğerleri için gerekli olduğunu düşünüyordu.

— Tıbbın her zaman bir tek gerçek sorunu vardır. Hep aynı olacaktır bu sorun. İnsanın yaşatılması sorunu. Yaşamak, hastalıkları yenmek de tabiatın en eski yasasıdır.

— Bravo!

Amelia Brown içten alkışlıyordu bu sözleri. Ama O'Donnell söyleyeceklerini bitirmemişti.

— Bunun için, Mr. Swayne; çocuk felciyle ve vebayla, çiçekle, tifüsle ve frengiyle mücadele ettik. Bunun için kanserle, veremle ve diğer hastalıklarla mücadele ediyoruz. Bunun için, az önce sözünü ettiğiniz yerleri, sanatoryumları, bakımevlerini, akıl hastanelerini yaptık. Bunun için, güçlüleri de güçsüzleri de elimizden geldiğince yaşatmaya çalışıyoruz. Çünkü çabalarımızın tek amacı var, tıbbın tek amacıdır bu, insanları yaşatmak.

Bir an Swayne'in, daha önce de yaptığı gibi ters bir karşılık vermesini bekledi. Ama yaşlı adam susuyordu. Bir süre sonra kızına:

— Dr. O'Donnell'e brandi ver kızım, dedi.

Genç kadın sürahiyle yaklaştığında, O'Donnnell bardağını uzattı. Genç kadının elbisesi hafiften hışırdıyordu, kendisine doğru eğildiğinde uçucu ve baştan çıkarıcı bir koku geldi burnuna. Elini uzatıp simsiyah saçlara dokunma isteği duydu birdenbire. Kendini topladığında, genç kadın babasına yönelmişti.

Yaşlı adamın bardağını doldururken sordu:

— Söylediklerin, gerçekten düşündüklerin ve hissettiklerinse baba, bir hastanenin Yönetim Kurulunda işin ne?

Eustace Swayne güldü:

— Orden ve birkaç kişi, vasiyetnamemi değiştirmeyeceğimi umduklarından oradayım hâlâ. (Orden Brown'a baktı) Uzun süre beklemeyeceklerini hesaplıyorlar.

— Dostlarınıza haksızlık ediyorsunuz, Eustace, dedi Brown yarı şaka yarı ciddi.

— Siz de, yalancının tekisiniz!

Yaşlı adam, yeniden eğlenmeye başlamıştı.

— Bir soru sordun Denise. Eh, ben de cevap vereceğim. Pratik bir adam olduğum için hastanenin Yönetim Kurulundayım. Dünya gördüğün gibidir, ben değiştiremem, birtakım aksaklıkları farkettiğim halde. Ama benim gibi bir adam, denge unsuru olabilir. Bazılarınızın ne düşündüğünü biliyorum, benim birtakım şeyleri engellemek için Yönetim Kurulundan ayrılmadığıma inanıyorsunuz.

Orden Brown hemen cevabı yapıştırdı:

— Bunu söyleyen oldu mu hiç?

— Zahmete değmez! dedi Swayne alaylı alaylı, Yönetim Kurulu başkanını süzerek. Ama her eylemin bir noktada frene ihtiyacı vardır. Ben de buyum işte, bir fren, dengeleyici bir güç. Ben olmadığım zaman, siz ve dostlarınız belki de benim gibi başka birine ihtiyaç duyduğunuzu anlayacaksınız.

— Saçma sapan şeyler söylüyorsunuz, Eustace. Kendi görüşlerinizle çelişkiye düşüyorsunuz üstelik. — Orden Brown'un da açık konuşmaya karar verdiği anlaşılıyordu.— Yalnız Burlington'da, tanıdığım herhangi birinin yaptığı kadar iyi şeyler başardınız.

Yaşlı adam koltuğunda büzülür gibi oldu.

— Herhangi birimiz nasıl bilebilir kendisini iten gerçek nedenleri? diye homurdandı. —Sonra başını kaldırdı.— Sanırım hastanede yapılacak ekler konusunda benden önemli bir bağış bekliyorsunuz?

Orden Brown tatlı bir sesle karşılık verdi:

— Açıkçası, her zamanki cömert yardımızı esirgemeyeceğini umuyoruz.

Eustace Swayne de, tatlı bir sesle, şu umulmadık cevabı verdi:

— Sanırım çeyrek milyon fena sayılmaz?

O'Donnell, Orden Brown'un birden soluğunu tut-

tuğunu hissetti. Böyle bir bağış muazzam, en iyimser anlarında beklediklerinden de yüksekti.

— Numara yapamam Eustace. Açıkça şaşkınım, mahcubum...

— Mahcup olmayı gerektiren bir şey yok. — Yaşlı adam bardağını ellerinde çevirerek sustu.— Düşündüm, ama karar vermedim daha. Bunu size bir, iki hafta içinde bildiririm.

Birden Kent'e döndü:

— Satranç oynar mısınız?

O'Donnel başını salladı:

Üniversiteden ayrılalı beri oynamadım.

— Dr. Pearson'la sık sık oynarız. Onu tanıyorsunuz tabiî, diye devam etti dikkatle Kent'e bakarak.

— Tabiî. Çok iyi tanırım.

— Dr. Pearson'u yıllardır tanırım, dedi Swayne. Hastaneden ve hastane dışından.

Konuşması ağır, rahattı: Sözlerinde bir uyarı kırıntısı var mıydı acaba? Bunu anlamak güçtü...

Swayne devam ediyordu:

— Bence Dr. Pearson, Üç Eyalet Hastanesinin en yetenekli doktorlarından biri. Daha uzun yıllar görev başında kalacağını umarım. Bilgisine, yeteneklerine ve görüşlerine büyük saygım var.

«İşte!» dedi O'Donnell kendi kendine. «Oldu, baklayı ağzından çıkardı. Gerek Yönetim Kurulu başkanına, gerekse başhekime bir ültimatom. Sanki Eustace Swayne bu sözlerle: Çeyrek milyonumu istiyorsanız indirin ellerinizi, dokunmayın Joe Pearson'a! der gibi.»

Daha sonra, Orden Brown, Amelia ve Kent O' Donnell üstü açık Lincoln arabayla yol alırken uzun süre konuşmadılar. Sonunda Amelia:

— Gerçekten çeyrek milyon vereceğine inanıyor musunuz, diye sordu.

Kocası cevap verdi:

— Aklı yatarsa verir.

— Sanırım, mesajının anlamını sezdiniz, diye sordu O'Donnnell.

— Tabii, dedi. Brown sakin bir sesle, yorumda bulunmaksızın ve uyarıldığı için teşekkür etmeden. Bunun O'Donnell'in değil, kendi sorunu olduğunu biliyordu.

Kent'i kaldığı otelin girişinde bıraktılar. Birbirlerine iyi geceler diledikten sonra, Amelia:

— Kent, bir dakika... dedi. Denise kocasından ayrı, ama boşanmadı. İşin garip bir yanı olduğunu sanıyorum, ama hiç konuşmadık. Üniversiteye giden iki çocuğu var. Ve otuz dokuz yaşında.

— Bütün bunları ona neden söylüyorsun, diye sordu Orden.

Amelia gülümsedi:

— Öğrenmek istiyordu da ondan. (Kocasının koluna dokundu.) Sen asla kadın olamazsın sevgilim. Ameliyatla bile!

O'Donnell uzaklaşan Lincoln'ün ardından baktı ve Amelia'nın nasıl sezdiğini düşündü... Belki Denise Quantz'la vedalaştıklarını duymuştu. Kibarca, onu tekrar görürse sevineceğini söylemişti Kent. Denise de şu cevabı vermişti:

— Çocuklarımla New York'ta yaşıyorum. Oraya geldiğinizde beni ararsanız sevinirim.

Şimdi Kent, her şey bir yana, geçen hafta gitmemeye karar verdiği cerrahî kongresine katılıp katılmayacağını düşünüyordu.

Birden Lucy Grainger geldi aklına, mantıksız şekilde, bir an ona ihanet etmiş gibi hissetti kendini...

Kaldırımı geçmiş, binanın önüne varmıştı ki bir ses onu düşüncelerinden ayırdı: «İyi geceler, Doktor O' Donnell.»

Çevresine bakındı ve stajyer doktorlardan Seddons'u tanıdı. Yanında tanır gibi olduğu bir esmer güzeli vardı. Herhalde hemşire adaylarından biri, diye düşündü. Yaşı da uygundu kızın. İkisine de gülümsedi ve «İyi geceler» diledi. Sonra camlı kapıyı geçip asansöre yöneldi.

— Düşünceli bir hali vardı, dedi Viviane.

— Sanmam güzel çocuk, cevabını verdi Seddons. Onun vardığı yere varıldı mı, dertler artık geride kalır.

Oyun sona ermişti, tiyatrodan hastaneye dönüyorlardı. Eğlenceli ve gürültülü bir oyundu seyrettikleri. Çok gülmüşler, hep elele tutuşmuşlar, bir iki kere de Mike kolunu Viviane'm sırtına atmış, hattâ hafifçe aşağı indirip hiç itiraz etmeyen genç kızın omuzlarını okşamıştı.

Tiyatrodan önce, yemek sırasında kendilerinden söz etmişlerdi. Viviane geleceğiyle ilgili sorular sormuştu Mike'a, o da hemşire olmaya neden karar verdiğini öğrenmek istemişti.

— Bunu açıklayabileceğimden emin değilim Mike. Yalnız, bildiğim kadarıyla, hep hemşire olmayı istemişimdir. Ailem buna önceleri karşı çıktı, ne kadar istediğimi görünce boyun eğdiler sonunda. Sanırım canımın çektiği bir şeyi yapmak istiyordum, asıl bu yolu seçmemi sağlayan da oydu.

— Hâlâ aynı duygularla mı dolusun?

— Tabiî! dedi genç kız. Zaman zaman, insan çok yorulduğu, hastanede tatsızlıklar gördüğü, evini

düşündüğü sırada... daha kolay işler yapıp yapamayacağını kendi kendine sorar. Sanırım herkesin başına gelir bu. Ama yine de eminim, aşağı yukarı her zaman. —Gülümsemiş ve eklemişti.— Kararından dönmeyen bir insanım Mike ve hemşire olmaya karar verdim.

«Evet, doğru diye düşünmüştü genç adam. Kararından dönmeyen bir insansın, buna inanıyorum.»

Genç kız konuşurken, farkettirmeden ona bakmıştı. İlk bakışta dikkati çeken tatlı bir kadınlığın ardından bir iç güç, bir eğilmezlik, inatçı bir yaradılış seziyordu. İlk üç gün önce olduğu gibi, Mike Seddons bir kere daha ilgisinin arttığını hissetti, ama bir kere daha kendi kendini uyardı: «Ayak bağı alma kendine! Hissettiklerinin temelden biyolojik olduğunu hiç unutma.»

Neredeyse gece yarısı olmuştu, ama Viviane, gece geç döneceğini bildirip deftere imzasını attığından, dönüş için acele etmelerine gerek yoktu. Daha yaşlı ve öğrenimleri sırasında daha büyük zorluklarla karşılaşan birkaç hemşire, şimdiki öğrencilerin aşırı özgürlük içinde yaşadıklarını söylüyorlardı. Ama uygulamada, verilen iznin istismar edildiği pek görülmezdi.

Mike genç kızın koluna dokundu:

— Parktan geçsek?

— Daha önce de işittiğim eski bir şarkı bu, diye cevap verdi genç kız gülerek.

Ama Mike kendisini giriş kapısına, oradan da parka sürüklediğinde direnmedi. Karanlıkta iki sıralı çınar ağaçlarını seçiyordu, ayaklarının altındaki çimen de yumuşacıktı.

— Eski şarkılardan geniş bir koleksiyonum var-

dır, uzmanlık alanlarımdan biridir bu, dedi Mike, Viviane'ın elini tutarak. Biraz dinlemek ister misin?

— Neye benzer bu şarkılar?

Kendinden emindi ama, sesi yine de hafifçe titriyordu.

— Şuna.

Mike birden durdu, genç kızı omuzlarından tutup kendine çevirdi. Sonra dudaklarından öptü.

Viviane kalbinin daha güçlü ve hızlı çarptığını hissetti. Yine de durumu kafasında tartamayacak hale gelmemişti. Bu kadarla mı yetinmeliydi, yoksa durumun gelişmesine göz yummalı mıydı? Hemen kesin bir karar almazsa, daha sonra işinin kolay olmayacağını anlıyordu.

Mike Seddons'u sevdiğini biliyor, kolaylıkla onu daha fazla sevebileceğini de hissediyordu. Genç adamın dış görünüşü çekiciydi, ikisi de gençtiler. İçinde isteğin uyandırdığı heyecanı duydu. Mike onu yeniden öptü ve Viviane bu öpüşe karşılık verdi. Mike'ın dilinin ucu hafifçe ağzına girdi, onunkine rastladı ve bu değmeden hoş bir karıncalanma doğdu. Genç çocuğun elleri kayıyor, sırtını okşuyordu: Sağ eli eteği geçip biraz daha aşağı indi, her okşayışı kızı biraz daha ona yaklaştırıyordu. Viviane, gövdesine değen bir şeyin heyecanlandığını, oynadığını hissetti, baş döndürücüydü, çıldırtıcı bir şeydi bu. İkinci bir beyinden emir almışçasına, o kadarla kalmak istiyorsa kendini hemen onun kollarından kurtarması gerektiğini açıkça farketti. İçin için itiraz etti: «Biraz daha... çok kısa bir süre daha...»

Sonra birden bunun bir ara olduğunu sandı; gözlerini kapamış, sıcaklık ve sevgi dolu saniyelerin tadını çıkarıyordu; son aylarda böyle anları o kadar az olmuştu ki. Üç Eyalet'e gelişinden bu yana kendi-

ne hakim olması, disipline girmesi, heyecanlarını yatıştırması, göz yaşlarını içine atması gerekmişti. İnsan genç ve tecrübesiz oldu mu, bazı şeylere katlanması güçleşirdi. Neler gelmemişti bu arada başına —koğuş hizmeti görürken karşılaştıkları, acı, hastalık, ölüm, otopsi—, artan iç basıncını atabileceği en ufak bir emniyet supabına da sahip değildi. Bir hemşire —hattâ bir hemşire adayı— ne kadar acı görmek, ne kadar sevgi ve dikkat göstermek zorundaydı. Kendine sevgi dolu bir an ayırmak, kötü şey miydi bu durumda? Bir an, Mike'in kendisini kucaklamasıyla, yıllar önce küçük bir kızken annesinin kollarına atıldığında duyduğu rahatlığın, sükûnetin eşini duyuyordu.

Mike, kollarını biraz gevşetmişti, onu kendinden uzakça tutuyordu şimdi. «Çok güzelsin!» dedi ve genç kız, içgüdüsel bir hareketle yüzünü çocuğun omuzuna gömdü. Mike'ın eli çenesine kaydı, dudakları yeniden birleşti. Aynı el elbisenin üzerinden biraz aşağı kaydı, göğüslerini okşadı. Viviane'ın her yanından delice, dayanılmaz bir sevme ve sevilme isteği fışkırıyordu. Önden açılan bir elbise giymişti. Genç çocuğun eli, bir an kopça ve fermuarla mücadele etti. Viviane, soluğu kesilerek debelendi: «Hayır Mike, rica ederim, hayır!» Ama bu sözlerine kendi de inanmıyor, kollarıyla daha bir güçlü sarılıyordu genç çocuğa. Sıkı sıkı. Mike elbisenin önünü biraz açabilmeyi ve elini içeri kaydırmayı başarmıştı. Sıcacık ve körpe göğsünü tuttuğunda, Viviane ürperdi. Okşamayla bir şehvet ürpertisi yayıldı her yanına. Artık biliyordu, durmak için çok geçti. Onu istiyordu, umutsuzca bir açlık duyuyordu Mike'a. Ağzını kulağına yaklaştırdı iyice: «Evet, evet!...» diye mırıldandı.

— Sevgilim! Viviane, sevgilim!

Mike da onun kadar heyecanlıydı, fısıldayan kesik soluklu sesinden anlıyordu bunu. Kadınsı içgüdü uyandı içinde, mırıldandı:

— Burada olmaz, Mike, burada olmaz. Birtakım insanlar var.

— Ağaçların ardına geçelim.

Elini tuttu, birbirlerine çok yakın ilerlediler. Genç kız istek ve meraktan titriyor, ne olup biteceğini düşünüyor, her türlü ihtimal ve hareketin sonuçları o sıra ilgilendirmiyordu kendisini. Mike doktordu, dikkatli olmayı bilirdi.

Ağaçlar ve çalılarla çevrili bir açıklığa varmışlardı. Mike onu yeniden öptü. Viviane coşkuyla karşılık verdi ona. Burada olacak demek, diye düşündü. Viviane bakire değildi. Okuldayken yitirmişti bunu. Daha sonraki yıl bir deney daha geçmişti başından, ama hiç biri doyurucu olmamıştı. Ancak şimdi umudunun gerçekleştiğini biliyordu.

— Çabuk ol Mike, yalvarırım, çabuk ol.

İkisini de saran coşku bulaşıcıydı, birleşiyor ve gençleri alevlendiriyordu.

— Şuraya geçelim sevgilim, dedi Mike onu elinden tutup açıklığın ilerisine götürerek.

Birden yakıcı bir acı hissetti Viviane. Öylesine büyüktü ki bu acı, nereden geldiğini kestiremedi önce. Sonra sol dizinin acıdığını farketti. Elinde olmaksızın bir çığlık attı.

— Ne var Viviane? Ne oldu?

Genç kıza dönmüştü, şaşkın, ne yapacağını bilmez halde olduğunu farketti genç kız. «Herhalde numara yaptığımı sanıyor,» diye düşündü. «Kızlar böyle durumlardan sıyrılmak için bu tür şeyler yaparlar.»

İlk anda çok büyük olan acı şimdi hafiflemişti, ama dalgalar halinde kendini hissettiriyordu.

— Sanırım dizim, Mike. Buralarda oturacak bir yer var mı?

Yeniden sendeledi.

— Viviane, dedi Mike. Numara yapmana gerek yok. Hastaneye dönmek istiyorsan açıkça söyle, gideriz.

— Yalvarırım Mike, inan bana, diye cevap verdi onun kolunu tutarak. İnan bana. Dizim müthiş acıyor. Mutlaka oturmam gerek.

— Şuraya gidelim.

Ağaçlar arasında kendisine yol gösterirken, Mike'ın hâlâ şüphe içinde olduğunu hissetti. Yakında bir park sırası vardı. Oraya kadar gittiler.

Viviane biraz dinlendikten sonra, genç adamın elini aradı:

— Çok üzgünüm Mike. Bunu isteyerek yapmadım.

— Emin misin?

Sesinden kuşkusu farkediliyordu.

Viviane onun elini tuttu:

— Şuradayken, az önce, Mike... Senin kadar ben de istiyordum. Sonra bu... bu...

Acı yeniden ortaya çıkıyordu.

— Özür dilerim Viviane. Sanmıştım ki...

— Ne sandığını biliyorum. Ama gerçekten sandığın gibi değildi. Yemin ediyorum.

—Peki. Neyin var öyleyse?

Doktor kimliğine bürünmüştü birden. Az önce unutmuştu mesleğini.

— Dizim. Birden. Çok fena. Müthiş bir acı...

— Göster bakalım. —Genç kızın önünde diz çöküyordu.— Hangisi?

Viviane eteğini kaldırdı ve sol dizini gösterdi.

Bilgili, hafif elleriyle yavaş yavaş yokladı. Az önce sevişmek üzere bulunduğu genç kızla karşı karşıya olduğu düşüncesini itiyordu şimdi. Davranışı meslekiydi. Yetiştirildiği şekilde, kafası ihtimalleri sıralıyordu. Viviane'ın bacağını saran naylon çoraplarını, birtakım şeyleri hissetmesine engel olduğu sonucuna vardı.

— Çorabını indirir misin?

Dikkatli incelemesini sürdürdü. Viviane ona bakıp düşünüyordu; «Ne kadar iyi. Usta bir doktor olacak. İnsanlar gelip ondan yardım isteyecekler, o da herkes için elinden geleni yapacak.» Hayat boyu bir arada yaşasalar nasıl olacağını düşündü. Hemşire olarak onun için çok şey yapabilirdi. İşini anlayabilir, yardım edebilirdi. Sonra kendini topladı: «Gülünçsün! Birbirimizi daha yeni tanıyoruz!» Acı, bir an yeniden geri döndü. Viviane ürperdi. Mike sordu ona:

— Daha önce de oldu mu bu?

Birden durumun saçmalığını farketti, kendini tutamayıp güldü:

— Neyin var, Viviane?

Şaşkın gibiydi Seddons.

— Düşündüm de... Bir iki dakika önce... Şimdiyse muayenehanesinde hastalarına bakan bir doktor gibisin...

— Dinle yavrum (Mike ciddiydi), daha önce de oldu mu bu?

— Bir kere sadece. Bugünkü kadar da acımamıştı.

— Ne kadar oluyor?

— ... bir ay, diye cevap verdi genç kız düşündükten sonra.

— Doktora gidip gösterdin mi? (Artık tam mesleğinin adamı olmuştu.)

— Hayır. Gitmeli miydim?

Fazla bir şey belirtmeden:

— Belki, dedi Mike. Yarın anlarız. Bu iş için en iyisi, Lucy Grainger'e...

— Mike? Ciddi mi? (Belli belirsiz bir kuşku sezmişti.)

— Herhalde değil, dedi genç adam onu yatıştırmaya çalışarak. Ama hiç gereği yokken, ufak bir yumru var dizinde. Lucy Grainger bunun ne olduğunu söyler bize. Yarın sabah onunla görüşürüm. Şimdi seni geri götürmek sözkonusu.

Kısa süre önce içinde bulundukları durum kaybolmuştu. Bir daha da dönemezlerdi o duruma. Hiç olmazsa bu gece. İkisi de biliyorlardı.

Mike genç kızın kalkmasına yardım etti. Kollarıyla sararken, Viviane'a yardım etmek ve onu korumak isteğini duydu birden.

— Yürüyebilecek misin? diye sordu.

— Evet, dedi genç kız. Evet. Acı kayboldu.

— Çıkış kapısına kadar yürüyelim. Orada bir taksi bulabiliriz.

Viviane somurtuk ve üzgün durduğundan keyifle ekledi:

— Bu seferki hastamız düşüncesizdi. Doktorun taksi yolculuğunu aklına bile getirmedi.

9

— Bana ayrıntıları verin.

Mikroskopun üzerine eğilen Dr. Joseph Pearson homurdanarak söyledi bunları Roger McNeil'e.

Genç adam notlarına göz gezdirdi: Vaka, apandisit teşhisiyle hastaneye yatırılmış kırk yaşındaki bir adamla ilgiliydi.

McNeil, Pearson'un karşısına oturmuştu. Pearson incelemekte olduğu terkibi mikroskopun altından çekti, yerine bir başkasını koyarak sordu:

— Mikroskopla bakıldığında dokunun görünüşü neyi andırıyordu?

Alınan apandisit, ameliyat salonundan getirildiğinde incelemeyi yapan McNeil cevap verdi:

— Görünüşü bana normal geldi.

— Hımmm! Pearson camı itti, sonra: «Durun bir dakika, dedi... bir şey var.» Kısa süren sessizliğin ardından ikinci camı da çekip bir üçüncüyü taktı. «İşte, apandisit, patlamak üzereymiş. Tam şurada başlıyor. Hangi doktor?»

— Dr. Bartlett.

Pearson başını sallayarak onayladı:

— Çabuk ve iyi görmüş işini! Gelin bakın.

Mikroskop başındaki yerini McNeil'e bıraktı.

Hastanenin eğitim proğramı gereğince, genç adamla birlikte çalışan Pearson, laboratuvarda geciken raporları yetiştirmeye bakıyordu. Yine de, ortak çabalarına rağmen, ikisi de işlerinde önemli bir gecikme olduğunun farkındaydılar. İnceledikleri camlar haftalar önce alınan bir apandisitle ilgiliydi. Hasta taburcu edilip evine döneli çok oluyordu, verecekleri rapor da doktorun teşhisini doğrulayacak ya da çürütecekti. Bu vakada Gill Bartlett'in görüşü doğrulanıyordu, ilk belirtilerinde, hasta fazla acı çekmeden teşhisi koyması da büyük ustalık belirtisiydi.

— Sonrakine geçelim.

Pearson mikroskop başına döndü. McNeil de masanın öbür yanına geçti.

Genç adam önüne ince camlarla dolu bir kutu çekti; Pearson kutuyu açarken, McNeil yeni eline aldığı notlara göz attı. Birlikte çalışırlarken Bannister içeri girdi, onlara bir göz attı, arkalarından geçip bir klasöre birtakım şeyler yerleştirmeye koyuldu.

— Bu ele alacağımız yeni, dedi McNeil. Kesin durumu öğrenmek için bizim söyleyeceklerimizi bekliyorlar.

— Önce şunları bana verseniz daha iyi edersiniz, dedi Pearson tatsız bir sesle. Yoksa yukardakiler yine böğürecekler.

McNeil, haftalar önce, çalışma şeklinde bu yönde bir değişiklik yapmalarını teklif ettiğini, ama Pearson'un kendisinin, sırayla inceleme yapılmasında direttiğini söyleyecek oldu. Sonra kendini tuttu. «Neye yarar?» diye düşündü. Pearson'a:

— Elli altı yaşında bir kadın, dedi. Alınan parça derideki bir yaradan, ilk bakışta et benini andıran bir şeyden geliyor. İlk düşünülen soru şu: Habis bir melanom (deri tümörü) söz konusu mu?

Pearson birinci camı mikroskopun altına soktu, ayarladı.

— Olabilir, dedi.

İkinci camı, sonra iki tanesini daha aldı. Ardından, düşünceli düşünceli yaslandı arkasına.

— Ama basit bir mavi naevus (*) olması da mümkün. Bir de siz bakın ve düşündüğünüzü söyleyin.

McNeil mikroskop başında onun yerini aldı. Bu vakanın önemli olduğunu biliyordu. Habis melanom korkunç denecek ölçüde tehlikeli bir tümördü. Hücreler çabuk ve öldürücü bir şekilde vücuda yayıla-

(*) Ben.

bilirdi. Alınan parçadan bu sonuç çıkarılırsa, hastanın hemen ameliyat edilmesi gerekiyor demekti. Buna karşılık mavi naevus zararsızdı, kadının hayatının sonuna kadar, en ufak bir zarar vermeden yerinde durabilirdi.

Kendi incelemelerine göre, McNeil habis melanom'un pek yaygın olmadığını biliyordu. Ama akla gelen mavi naevus de ender rastlanan bir et beniydi.

— Matematik olarak bakıldığında, habis olma ihtimali daha kuvvetli. Ama burada söz konusu edilen matematik değil, sırf patolojik anatomi.

McNeil öğretildiği gibi, her iki tümör tipinin özelliklerini kafasından geçirdi. Her ikisi de kısmen lifimsi bir dokudan meydana gelmişti, kısmen de renk veren hücrelerle doluydu. McNeil bir şey daha öğrenmişti okulda, her zaman namuslu olmayı.. Bütün terkiplere baktıktan sonra:

— Bilmiyorum, dedi Pearson'a ve ardından ekledi: Daha önceki vakalarda ne bulunmuştu? Eskilerden birkaçına göz atamaz mıyız? Karşılaştırmak için.

— Bir tekini bulabilmemiz için bir yıl geçmesi gerekir. Mavi naevus'e en son ne zaman rastladığımı hatırlamıyorum bile. —Pearson kaşlarını çatıyordu.— Elimizde başvurabileceğimiz örnekler olmalı. Şüpheli bir duruma rastladığımızda göz atıp karşılaştırabilelim.

— Bunu beş yıldır söylüyorsunuz.

Bannister'in sert sesi arkadan gelmişti, Pearson iskemlesini döndürdü:

— Burada ne halt karıştırıyorsunuz?

— Birtakım şeyleri dosyalıyorum, diye cevap verdi teknisyenlerin şefi. Elimizde adam olsa, bir hademenin yapacağı işi yapıyorum.

Öyle biri bu işi daha iyi yapar herhalde, diye düşündü McNeil. Servisin, çok daha fazla büro elemanına ihtiyacı olduğunu ve sürdürülen tasnif yöntemlerinin umut kıracak ölçüde ilkel sayılabileceğini biliyordu. Başvurulması gereken örnek ihtiyacı, çalışmalarındaki koca bir gediği ortaya koymuştu. İyi hastanelerin patolojik anatomi bölümünde böyle bir eksikliğe az rastlanırdı. Bunun adı hastaneye göre değişirdi, ama ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın, hedef bugünkünü andıran bir durumun çözümlenmesiydi.

Pearson yeniden camları incelemeye koyulmuştu. Bazı ihtimalleri kafasından atıp diğerlerini öne alırken, kendi kendine mırıldanıyordu. McNeil işitiyordu söylediklerini: «...Biraz fazla küçük... kanama yok... dokuka nekroz (*) belirtisine rastlanmıyor... negatif, ama... evet, aynı görüşteyim...»

Pearson doğruldu, mikroskopu itti, son camı da yerleştirdi ve kutuyu kapadı. Yardımcısına yazmasını işaret ederek konuştu: «Teşhis, mavi naevus.»

Patolojik anatomi sayesinde, hasta kurtulmuştu.

Pearson, McNeil'in faydalanabilmesi için, düzenli olarak kararının nedenlerini sıraladı. Kutuyu ona geçirirken de:

— İnceleseniz iyi edersiniz, dedi. Sık sık göremeyeceğiniz bir örnek bu.

McNeil ihtiyarın vardığı sonucun doğruluğundan şüphe etmiyordu. Laboratuvar öyle bir yerdi ki yılların tecrübeleri sonuçsuz kalmazdı burada, patolojik anatomi konusunda Pearson'un yargılarına değer vermeyi de öğrenmişti artık. «Ama», diyordu kendi kendine yaşlı adama bakarak, «Sen ayrıldığın-

(*) Beslenmeme sonucu, dokunun hayatiyetini kaybetmesi.

da ciddi olarak bir örneklemeye gitme gereğini duyacaklar. Hem de nasıl!...»

Oldukça basit bir vakayı daha incelediler, sonra Pearson bir sonraki serinin ilk camını mikroskopun altına yerleştirdi. Mikroskoptan göz attı, doğrulup McNeil'e öfkeyle:

— Gidin bana Bannister'i bulun, diye bağırdı.

— Buradayım, dedi arkalarında dikilen Bannister.

— Şuna bakın şuna. (En sert, en otoriter sesiyle konuşuyordu.) Bunların nasıl hazırlanmasını istediğimi kaç kere anlatmam gerek? Histolojide görevli teknisyenlerin derdi nedir? Sağır mı bu herifler, yoksa ahmak mı?

McNeil bu türden patlamaları, daha önce de birkaç kere görmüştü. Yerine oturdu ve Bannister'e baktı:

— Ne olmuş, diye sordu Bannister.

— Ne olduğunu söyleyeyim size. (Camı çıkardı mikroskoptan, masanın üzerine koydu.) Böyle bir mal elimde oldukça, işe yarar bir teşhis koyabilir miyim?

Baş teknisyen camı aldı ve ışığa tuttu:

— Çok kalın, değil mi?

— Tabiî, çok kalın!

Pearson aynı serinin ikinci camını da aldı:

— Bir de şuna bakın! Elimde ekmek olsa, üzerindeki et parçasını kazıyıp kendime sandviç yapabilirim!

Bannister gülümser gibi oldu:

— Mikotom'u (*) bir gözden geçireyim. Daha

(*) Doku parçalarının mikroskopik incelemesinin yapılması için, bunları ince ince kesen araç.

önce de bize oyun oynadı. Şunu almamı ister misiniz, diye sordu kutuyu göstererek.

— Hayır. Elimdekiyle yetinmek zorundayım. —Patlayan öfkesi geçmiş gibiydi, boğuk bir sesle homurdanıyordu sadece.— Histolojiyi gözden kaçırmayıp işinizi daha iyi görmeye bakın.

Bannister'in de keyfi kaçmıştı, kapıya doğru giderken söylendi:

— Başımda bu kadar iş olmasa dediğinizi yapabilirim belki ama...

Pearson ardından bağırdı:

— Yeter! Aynı teraneyi çok dinledik.

Bannister kapıyı açmak üzereyken hafifçe vuruldu ve Charles Dornberger göründü.

— Girebilir miyim Joe?

— Tabiî, dedi Pearson yüzünü buruşturarak, Burada öğrenecek şeyler bile bulabilirsiniz.

Kadın-doğum uzmanı, McNeil'i dostça selamladı, sonra Pearson'a sakin sakin:

— Bu sabah sizi görmeye gelmem gerekiyordu dedi. Unuttunuz mu?

— Evet! Unuttum gerçekten! Pearson camların konduğu kutuyu itti ve yardımcısına sordu: Bu seriden daha kaç tane var?

McNeil kalanları saydı:

— Sekiz.

— Peki, daha sonra bitiririz işimizi.

McNeil, inceledikleri vakalarla ilgili kağıtları toplamaya koyuldu. Dornberger cebinden piposunu çıkardı ve sakin sakin doldurdu, kasvetli salonda çevresine bakındı ve ürperdi:

— Burası ne kadar rutubetli Joe! Her gelişimde üşütür gibi oluyorum.

Pearson kalın sesiyle güldü:

— Her sabah ortalığa grip mikrobu püskürtüyoruz, ziyaretçileri kaçırıyor bu.

McNeil'in dışarı çıkışını izledi, sonra:

— Derdiniz nedir, diye sordu.

Dornberger birtakım sözlerle vakit geçirmedi:

— Temsilci olarak gönderildim, dedi. Dikkatli davranmam gerekiyor.

Piposunu ağzına götürdü, tütün kesesini de cebine indirdi. Pearson ona yöneltti bakışlarını:

— Ne oldu? Yine birtakım dertler mi var?

Bakışları karşılaştı. Dornberger hafif bir sesle:

— Bir bakıma öyle, cevabını verdi. —Bir an durduktan sonra da ekledi— Bence bir yardımcı almanız gerekecek.

Dornberger bir patlama beklemişti, ama Pearson çok sakindi. Düşünceli bir sesle söylendi:

— İstesem de istemesem de, öyle mi?

— Evet, Joe.

Dornberger kesinlikle cevap vermişti. Lafı gevelemekte bir fayda yoktu. Geçen günkü toplantıdan sonra bu anı çok düşünmüştü.

— Sanırım bu işin ardında O'Donnell var, dedi Pearson acı acı ama yine öfkesiz.

— Biraz öyle, ama yalnız o değil.

Pearson'un yeni sorusu beklenmedikti:

— Ne yapmam gerektiğini düşünüyorsunuz?

Bir dostun başka bir dosta sorduğu soruydu bu.

Dornberger, piposunu Pearson'un masasındaki bir küllüğün içine bıraktı. «Durumu bu şekilde karşılamasına sevindim», diyordu, kendi kendine. «Haklı olduğunu gösterir. Söylediğimi kabul etmesine, yeni duruma alışmasına yardımcı olabilirim.» Yüksek sesle devam etti:

— Bir seçme olanağınızın bulunduğunu sanmı-

yorum Joe. Raporlarınız devamlı gecikiyor, öyle değil mi? Diğer bazı aksamalar da var.

Kısa bir süre, çok ileri gittiği izlenimine kapıldı.

Hassas bir bölgeydi geçtiği yer. Yaşlı adamın dikildiğini, toparlandığını gördü ve fırtınaya hazırlandı. Ama bu kez de bir şey olmadı. Öncekinden daha yüksek, ama yine sakin bir sesle Pearson:

— Doğru, dedi, bazı şeylerdeki gecikmenin önlenmesi gerek, itiraf ediyorum, ama vaktim oldukça benim yapamayacağım iş yok.

«Kabul etti!» diye düşündü Dornberger. «Konudan uzaklaşıyor, ama kabul etti.» Kayıtsız bir tavırla:

— Yeni bir patolojik anatomi uzmanı gelirse vaktiniz olacak demektir.

Hep aynı kayıtsız tavırla, iç cebinden hastane yöneticisinin kendisine verdiği kağıdı çıkardı.

— O da ne, diye sordu Pearson.

— Kesin bir şey değil Joe. Tomaselli'nin dosyasındaki bir ad, burada çalışmak isteyen genç bir doktorun adı.

Pearson kağıdı aldı:

— Vakit kaybetmedikleri söylenebilir, dedi.

Dornberger hafif bir sesle devam etti:

— Yöneticimiz çalışkan adamdır!

Pearson kağıdı inceliyordu. Yüksek sesle okudu:

— Dr. David Coleman. —Bir an sustu. Sonra acı acı, neredeyse pişmanlık ve gıptayla devam etti.— Yaş otuz bir.

Saat on ikiyi yirmi geçiyordu ve kafeterya canlılığın doruğundaydı. Doktorların çoğu, hemşireler, hastane görevlilerinin tümü hep bu saatta yemeğe

otururlardı. Yeni gelenlerin, tepsilerini alıp, tezgahların ve yemeklerin bulunduğu ısıtılmış dolapların önüne doğru yürüyecekleri yerde, bir kuyruk oluşmaya başlamıştı bile.

Mrs. Straughan her zaman olduğu gibi, işlerin düzgün gitmesine ve eksilen yemeklerin hemen yerine konmasına, kuyruğun çabuk ilerlemesine çalışıyordu. Bugün yemekte, İrlanda usulü koyun yahnisi, kuzu pirzolası ve ızgara tütün balığı arasında bir seçme yapmak mümkündü. Mrs. Straughan kuzu pirzolalarının pek ağır gittiğini görerek, ilgisizliğin nedenlerini anlamak için tadına bakmaya karar verdi. Belki et, olması gereken lezzette değildi! Bu tür bilgiler, ilk yemeğe oturanlar tarafından yeni gelenlere hemen aktarılırdı. Bir tabak dizisinin en üstündekinin, iyi yıkanmamış olduğunu da farketti; hemen kaldırdı ve yanılmadığını, tabağın önceki yemekten izler taşıdığını gördü. Yine bu bulaşık makineleri, diye düşündü. Etkisizlikleri, devamlı yenilenen bir sorun oluyordu. Yöneticiyle, en kısa zamanda, yine aynı konuya dönme kararını verdi.

Doktorlara ayrılan masadan gürültüler ve kahkahalar geliyordu. Bunların merkezi de röntgenci Dr. Ralph Bell'in ortasında oturduğu gruptu.

Elinde tepsisiyle tezgahtan gelen Gill Bartlett, tepsiyi masaya bıraktı ve elini uzatarak ilerledi.

— Yeni duydum Ding-Dong, dedi. Tebrikler.

— Neyi duydun?

Soruyu soran, elinde tepsiyle, arkasındaki iç hastalıkları uzmanı Lewis Toynbee'ydi. Neşe içindeki Bell, Bartlett'e bir puro sunarken Toynbee patladı:

— Tanrım, olamaz. Bir daha mı?

— Evet, bir daha. Neden olmasın?

Röntgencinin elinde bir puro daha vardı. «Bize katılın Toynbee, birlikte kutlayalım.»

Bartlett ona seslendi:

— Bu Bell olacak çan, öğlende sekizi çalıyor.

— Sekiz mi, diye bağırdı Toynbee. Ne zaman?

Bell sakin sakin cevap verdi:

— Bu sabah. Futbol takımına biri daha katıldı.

— Onu kınama Lewis. Elinden geleni yapıyor. Eninde sonunda sekiz yıllık evli, dedi Rufus.

Lewis Toynbee elini uzattı:

— Çok sıkma, Ding-Dong. Korkarım bu aşırı verimliliğin bana da bulaşır.

— Kıskançlığa şerbetliyim, dedi Bell keyifle.

— Karınız nasıl, diye sordu Lucy Grainger.

— Çok iyi, teşekkür ederim.

— Büyük bir seks meraklısı olmak insanda nasıl bir etki yapıyor?

Hervey Chandler, masanın öbür ucundan ciddî ciddî soruyordu bu soruyu.

— Büyük bir seks meraklısı değilim. Yılda bir kere buluşuyoruz. Ben sadece hedefini şaşmayan usta bir nişancıyım, dedi Bell.

Bu cevabın yol açtığı kahkahalara Lucy Grainger de katıldı.

— Ralph, öğleden sonra size bir hasta yollayacağım, dedi sonra. Hemşire adaylarımızdan biri, Viviane Loburton.

Kahkahalar kesilmişti. Bell sordu:

— Nedir istediğiniz?

— Sol dizinin filmini almanızı rica ediyorum. Görünüşü hoşuma gitmeyen bir çıkıntı var kızın dizinde.

Charles Dornberger, odasına döner dönmez, Pearson'la konuşmasının sonucunu bildirmek için Kent O'Donnell'e telefon etmişti. Sonuçta da şunları söyledi Başhekime.

— Joe'ye, mektuplaştığınız adamdan da bahsettim.

— Nasıl karşıladı bunu?

— Büyük bir coşkunluğa kapıldığını söylemeyeceğim, cevabını verdi Dornberger. Ama eğer istiyorsanız bu... neydi adı yahu? Coleman'ı... kendisiyle görüşmesi için buraya çağırmak istiyorsanız, Joe terslik yapmayacak sanırım. Ama bundan sonra, bütün davranışlarınızı kendisine önceden bildirmenizi öğütlerim.

— Bana güvenebilirsiniz, dedi O'Donnell. Teşekkür ederim Charles, çok teşekkür ederim.

Dornberger ardından, sabah kendisini arayıp bir mesaj bırakan Mrs. John Alexander'e telefon etti. Önce fişlerine bakmış ve Mrs. John Alexander'in Pearson'un laboratuvarında çalışan genç bir teknisyenin eşi olduğunu hatırlamıştı.

Kadınla telefonda konuşurken, şehre yeni geldiğini öğrendi. Ertesi hafta, şehirdeki muayenehanesinde buluşmak üzere sözleştiler.

Mrs. John Alexander'in, aşağı yukarı Dr. Charles Dornberger'le konuştuğu sıralar, kocası da ilk kez Joe Pearson'dan paparayı yiyordu. Olay şöyleydi: Pearson'un sabahki patlamasından sonra Bannister, John Alexander'in çalıştığı seroloji laboratuvarına geçip durumu ona anlatmıştı. Bannister öfkeden kuduruyordu ve bu öfkesinin büyük bölümünü, bir kapı ötedeki histoloji laboratuvarında çalışan iki kadın teknisyenle yardımcısına boşaltmıştı.

Bannister'in açık bıraktığı kapıdan, Alexander

bütün söylediklerini işitmişti. Ama terkiplerin kötülüğünde tek suçun, histolojide çalışanlara ait olmadığını biliyordu. Hastanede çok yeni olduğu halde, gerçek sorunu anlamış ve bundan daha sonra Bannister'e bahsetmişti:

— Bakın Carl, sanırım bütün suç onlarda değil. Sanırım işimiz çok fazla.

Bannister ters ters cevap vermişti:

— Hepimizin işi çok. Belki, daha iyi biliyorsanız, hem kendi işinizi bitirebilir, hem de onlarm işinin bir bölümünü yapabilirsiniz.

Alexander tartışmaya sürüklenmişti farketmeden:

— Sanmam. Ama eski yöntemle, her şeyi elle yapacakları yerde, bir otomatik makine kullansalar çok daha başarılı olurlar.

— Bunu düşünmeyin oğlum. Sizi ilgilendirmez!

Bannister ona tepeden bakıyordu. Düşüncesini şu sözlerle lütfen açığa vurdu:

— Hem burada, para harcamaya yol açan her şey başlangıçta mahkumdur.

Alexander tartışmayı sürdürmemiş, ama fırsatını bulur bulmaz Dr. Pearson'la konuşmaya karar vermişti.

Öğleden sonra, bazı raporları imzalatmak için Dr. Pearson'un odasına girmesi gerekmişti. Gözle görülür bir sabırsızlıkla, laboratuvar şefinin bir yığm mektubu incelediğini farketmişti. Başını kaldırıp kağıtları masaya bırakmasını işaret etmiş, sonra mektupların okumaya devam etmişti. Alexander bir an duralayınca da bağırmıştı:

— Ne var? Ne istiyorsunuz?

— Dr. Pearson, bir teklifte bulunmayı düşünüyordum.

— Şimdi mi?

Sorunun gelişinden, daha tecrübeli biri bu anın yanlış seçildiğini anlardı. «Beni rahat bırakın! Çekilin başımdan!» demek istiyordu aslında yaşlı adam.

— Evet efendim, dedi Alexander tersine.

— Nedir teklifiniz? diye sordu.

Genç çocuk, sinirlice bir sesle konuştu:

Acele hazırlanması gereken raporlar konusunda doktor.

Rapor sözünü ettiğinde, Pearson okuduğu mektubu bıraktı ve başını kaldırdı. Alexander saf saf konuşmasına devam etti:

— Terkipleri hazırlamak için otomatik bir makine almayı, bilmem hiç düşündünüz mü?

— Bu makineler hakkında SİZ ne biliyorsunuz? (Joe Pearson'un sesinde tehdit edici bir anlam vardı.) Hem, sanırım sizi serolojiye yerleştirmiştik.

— Teknik okulda histoloji kursları da izledim Doktor.

Bir sessizlik oldu. Pearson sesini çıkarmayınca, Alexander yüreklendi:

— Bu makineyi kullandım, iyi bir makine. Camların hazırlanmasında bize en az bir gün kazandırır. Dokuları, elle bir mahluldan öbürüne geçireceğimize, akşam makineye koyarız ve sabah oldu mu...

Pearson birden onun sözünü kesti:

— Nasıl işlediğini biliyorum, gördüm.

— Peki Doktor. Bu durumda sizce...

— Size bu makineleri gördüğümü ve etkilenmediğimi söylüyorum. (Pearson'un sesi sert ve öfkeliydi.) Elle çalıştığımızda aldığımız sonucu makineden alamayız. Üstelik, bu makineler çok pahalı. Şunları görüyor musunuz? (Eliyle önündeki masayı kaplayan daktilo edilmiş bir yığın sarı kağıdı karıştırıyordu.)

— Evet efendim.

— Bunlar hep ihtiyaçlar. Birkaçını almaya kalktığımda, hastane yöneticisiyle savaşmam gerekiyor. Çok para harcadığımız görüşünde.

Pearson'un istekli olmadığı bir an teklif yapmakla Alexander ilk hataya düşmüştü. Pearson'un sözlerini, tartışmayı sürdürmeye davet sanarak ikinci bir gaf yaptı. Uzlaşıcı bir sesle:

— Ama koca bir gün, ya da iki gün kazanabilirsek... (daha ciddileşti) Doktor Pearson, otomatik olarak hazırlanmış terkipler gördüm, hepsi de iyiydi. Belki sizin gördüğünüz makine gerektiği gibi kullanılmıyordu?

Yaşlı doktor koltuğundan kalkmıştı şimdi. Gerekçe ne olursa olsun, Alexander üstü asttan ayıran sınırı aşmış bulunuyordu. Başını öne uzatan Pearson, haykırmaya başladı:

— Yeter. Otomatik makinelerin beni ilgilendirmediğini söyledim. Bu konuyu tartışmak da istemiyorum. (Masanın çevresini dolandı ve Alexander'le karşı karşıya gelince yüzünü iyice genç adamınkine yaklaştırdı.) Hatırlamanızı istediğim bir şey daha var: Buranın patronu benim, bu bölümü ben yönetiyorum. Mantıklı olan teklifleri kabul ederim. Ama siz çizmeyi aşıyorsunuz. Anlaşıldı mı?

— Evet efendim. Anladım.

Bitik, başı önünde, olup bitenden bir şey anlamayan Alexander, acınacak halde işinin başına döndü.

Mike Seddons'un kafası bütün gün meşguldü. Bir kaç kere kendi kendini uyarmak ve dikkatini bütün gücüyle yapmakta olduğu işe vermek zorunda kalmıştı. Bir keresinde de, otopsi sırasında McNeil onu uyarmıştı:

— Kesmeye hazırlandığınız organın altında, elinizden de bir parça var. Bizden ayrılanların parmakları, buraya ilk geldikleri günkü sayıda olsun isteriz.

Seddons hemen el değiştirmişti: Tecrübesiz bir görevlinin, ustura kadar keskin laboratuvar bıçağıyla eldivenli parmağını uçurması ilk olmayacaktı.

Bütün çabasına rağmen, dikkati durmadan dağılıyor, hep aynı soruyu düşünüyordu: Viviane'da onu bu kadar sersemleten ne vardı? Çekiciydi, hoştu, istek uyandırıyordu ve en kısa zamanda onu yatağa atmak için dayanılmaz bir arzu duyuyordu. Bu noktada, Mike Seddons'un hayale kapıldığı yoktu. Kızda, önceki gece dizinde başgösteren ağrı gerçekse (bundan henüz haberi yoktu), kendisi gibiydi. Hiç bir garantisi yoktu, ama daha sonra da aynı havada olacağını umuyordu. Kızlar ara sıra öyle dengesizdirler ki! Birlikte çok ileri gidebilirler, ertesi gün en ufak yakınlaşma çabalarını geri çevirip, söz konusu olayın asla geçmediğini iddia edecek kadar da aşırı davranabilirlerdi.

Ama Viviane'la aralarında, basit bir seks olayından daha ileri bir şey var mıydı acaba? Mike Seddons bunu düşünmeye başlamıştı. Kuşkusuz, hayatındaki bütün kadın ilişkileri —sayıları da oldukça fazlaydı— şimdikinin yarısı kadar düşündürmüştü onu. Yeni bir düşünceye kaptırdı kendini. Belki kendini bu birleşme tutkusundan kurtarabilirse, geri kalan her şey daha basitleşirdi... Vakit geçirmeden icabına bakmalıydı. Bu akşam!

Viviane, son dersten çıkıp yurda dönerken almıştı Mike'in notunu. Elden bırakılan not, mektup ku-

tusundaydı. O akşam dokuz kırk beşte, hastanenin dördüncü katına, çocuk hastalıkları bölümünün yanına gelmesini istiyordu. Önce gitmek istemedi hiç, hastanede bulunması için resmî bir neden olmadığından nöbetçi hemşirelerden birisiyle karşılasırsa, başına dert açılmasından korkuyordu. Ama isteği ağır bastı: Dokuz kırkta, hastanenin ana binasını hemşire yurduna bağlayan tahta köprüyü geçiyordu.

Mike düşünceli düşünceli koridorda gezinerek bekliyordu onu. Ama görür görmez bir kapıya sürükledi, içeri girdiler ve kendilerini, bir süre çıktıktan sonra aşağı inen demir merdivende buldular. Gecenin o saatında ortalık sessiz ve ıssızdı, yaklaşan olunca da duyacakları kuşkusuzdu. Mike birkaç merdiven indi ve bir sonraki sahanlığa vardılar. Viviane'ı elinden tutuyordu, geri döndüğünde birbirlerine yapışmaları dünyanın en doğal şeyi oldu.

Öpüşürlerken Mike'ın kolu onu sıkı sıkı sardı, önceki gece hissettiği tılsımın uyanıp her yanını kapladığını farketti. O an, neden buraya gelmeyi çok istediğini anladı. Bu kızıl saçlı adam birden vazgeçilmez olmuştu Viviane için. Onu istiyor, nasıl olursa olsun arzuluyor, onun yakınında bulunmak, onunla konuşmak, sevişmek istiyordu. Elektrik akımı gibi, hiç duymadığı, baş döndürücü bir duyguydu bu. Mike ellerini, yanaklarını, kulaklarını öpüyor, sonra yüzünü genç kızın saçlarına gömüp mırıldanıyordu: «Viviane sevgilim... bütün gün seni düşündüm... bir an bile başka şey düşünmedim...» Yüzünü avuçlarına aldı ve baktı:

— Ne yaptığını biliyor musun?

Viviane başını salladı:

— Beni mahvediyorsun! kolumu kanadımı kırıyorsun.

— Ah! Mike, sevgilim!....

Merdiven sıcaktı. Viviane, Mike'ın alev alev yanan, gövdesine dayalı vücudunun sıcaklığını hissetti. Genç çocuğun elleri daha sabırsız, araştırıcı olmaya başlamıştı. Titreyerek mırıldandı:

— Mike... Başka bir yer yok muydu?

— Odamı Frank Worth'la paylaşıyorum, ama bu gece çıktı ve geç dönecek. Tehlikeyi göze alıp bizim yattığımız yere gelir misin?

Viviane duraladı:

— Yakalanırsak ne olur?

— İkimiz de kapı dışarı ediliriz?

Mike onu yine öptü.

— Şu sıra, vızgelir bana.

Viviane'in elini tuttu:

— Öyleyse gel.

Koşarak basamakları indiler, bir koridoru geçtiler, onları gördüğünde gülümseyen, ama sesini çıkarmayan bir stajyere rastladılar. Yine basamaklar ve başka bir koridor. Bu kez bir kapıdan beyazlı bir karaltı çıktı, tam önlerine. Viviane gece nöbetçisini tanıyınca yüreği ağzına geldi. Ama kadın geri dönmedi ve onlar geçmeden başka bir kapıdan içeri girdi. Daha dar, daha sakin, iki yanı kapalı kapılar dolu bir koridora vardılar. Bir kapının ardından ışık sızdığı oluyordu, bir odadan müzik sesi geldiğini de işittiler. Viviane, Chopin'in MİNÖR PRELÜD'ünü tanıdı. Burlington senfoni orkestrası iki ay kadar önce çalmıştı.

— Buraya girelim.

Mike kapıyı açmıştı, hemen içeri daldılar. Oda

karanlıktı, ama Viviane iki yatakla bir koltuğu seçebildi. Ardından sürgünün şakırdadığını da işitti.

Birbirlerini istekle, telaşla aradılar. Mike'ın parmakları üniformanın düğmelerini çözüyordu, bu parmaklar duraladığında, genç kız yardım ediyordu ona. Az sonra Viviane külotla kaldı, bekleme işkencesini biraz daha sürdüren Mike ona öyle sarıldı. Sonra elleri daha bir yumuşak, tatlı, vaad dolu olarak indirdi külotunu. Viviane yatağa girerken pabuçlarını attı. Hızlı bir hareket oldu. Mike de yanına geliverdi, elleriyle yeniden ona yardım ederek:

— Viviane! Viviane, sevgilim!

Genç kız onu güç duyuyordu.

— Mike, bekleme, yalvarırım, bekleme artık!

Deli gibi girerken içine, Viviane'in vücudunun yuvarlaklığını hissetti. Ona daha yakın, daha derin, daha sıkı hissetmek için Viviane da çılgın gibi karşılık verdi. Birden yeryüzünde başka şey kalmadı, onları sürükleyen, alevlendiren, güçlü bir dalga gibi silip süpüren, yaklaşan... yaklaşan... yaklaşan zevk doruğundan başka şey kalmadı.

Daha sonra, sakin sakin yatarlarken, Viviane yeniden koridorun öbür ucundan gelen müziği işitti. Yine Chopin. Ama bu kez Mİ MAJOR ETÜD. O sıra bir besteyi tanıması garip geliyordu, ama sıvıyı andıran melodi, karanlıkta, rahat ve tükenmiş havasına uygun düşüyordu.

Mike elini uzattı, genç kızı kendine çekti, hafifçe öptü ve:

— Viviane, sevgilim, dedi. Seninle evlenmek istiyorum.

Genç kız da alçak, sevgi dolu bir sesle sordu:

— Emin misin Mike, sevgilim?

Bu ani atılım Mike'i bile şaşırtmıştı. İçten geldi-

ği gibi söylemişti bu sözleri, ama doğru olduğunu, varlığının derinliklerinde hissediyordu. Devamlı ilişkiden kaçınmak yolundaki inatçılığı boş geliyordu şimdi: Bu ilişkiyi istiyordu. Her şeyden çok. Artık bütün gün, hattâ daha da önce kendisini düşündüren şeyin ne olduğunu biliyordu. Bu onu düşündürmüyor, dalgınlığa sürüklemiyordu artık. Viviane'in sorusuna, şaka ederek karşılık verdi:

— Emin olmasına eminim. Ya sen? Emin değil misin?

Genç adamı kollarıyla saran Viviane mırıldandı:

— Hayatta hiç bir şeyden bu kadar emin olmadım.

— Hey! (Mike genç kızın kollarından kurtulup dirseğine dayandı.) Unutup gitmiştim yahu. Dizinden ne haber?

Viviane kurnaz kurnaz güldü.

— Bu gece pek rahatsız etmedi. Ne dersin?

Mike onu öptükten sonra sordu yine:

— Lucy Grainger'in dediklerini anlat bakalım.

— Hiç. Bugün öğleden sonra film çektirmem için beni Dr. Bell'e yolladı. İki, üç gün içinde çağıracak.

— Bu iş aydınlandığında çok sevineceğim.

— Saçma sapan konuşma sevgilim! dedi Viviane. Önemsiz bir şişkinliğin ciddî yanı olabilir mi?

10

Boston, Mass., 7 Ağustos

Mr. H. N. Tomaselli,
Üç Eyalet Hastanesi Yöneticisi
Burlington, Pa.

Sayın Mr. Tomaselli,

Geçen haftaki ziyaretimden bu yana, Üç Eyalet Hastanesi patolojik anatomi uzmanı olarak çalışma konusunu çok düşündüm.

Bu mektubun amacı, benim hakkımda hâlâ aynı duyguları besliyorsanız, konuştuğumuz şartlarla teklifinizi kabul ettiğimi bildirmektir.

Bu göreve getirilen kişinin bir an önce çalışmaya başlamasında çok istekli görünüyorsunuz. Beni burada tutacak bir şey yok gerçekten, birkaç ufak tefek işi yoluna koyduktan sonra, 15 Ağustosta işe başlamak üzere, yani bir hafta sonra Burlington'da olabilirim. Sanırım böylesi sizin de işinizi görür.

Dr. O'Donnell'e konuşmamızda, yakında bitecek olan hastane yakınındaki bekarlara ayrılmış dairelerden söz etti. Bu konuda bilgi sahibi olup olmadığınızı bilmiyorum, bildikleriniz varsa bana yazmanızı özellikle rica ederim. Ayrıca da, 14 ağustostan başlamak üzere, şehirdeki otellerden birinde bana yer ayırtırsanız çok sevinirim.

Hastanede bana verilecek görevle ilgili olarak, sanırım kesinlikle aydınlatmadığımız bir nokta kalıyor. Bunu şimdi belirtiyorsam, benim gelişimden önce Dr. Pearson'la konuşmanızı dilediğim içindir.

Gerek hastanenin gerekse benim çıkarını yönünden, sorumlulukların kesinlikle belirtilmesinin faydalı olacağına inanıyorum. Böylece herkes yapacağı işi ayrıntılarıyla bilir.

Benim bu yöndeki dileğim, laboratuvarda serolojinin, hematolojinin ve biyokimyanın sorumluluğunu almak. Tabii patolojik anatomi yönünden ya da başka herhangi bir konuda gerekli gördükçe Dr. Pearson'a yardımcı olmaya hazırım.

Dediğim gibi, bu sorunu, 15 ağustostan önce düşünmeniz ve Dr. Pearson'la bir karara bağlamanız

umuduyla ortaya atmış bulunuyorum. Ama her zaman Dr. Pearson'la tam bir işbirliği yapacağımdan ve Üç Eyalet Hastanesine elimden geldiğince faydalı olmaya çalışacağımdan emin olmanızı dilerim.

Saygılarımla
David Coleman

Coleman daktiloya çektiği mektubu tekrar okudu. zarfa koydu ve kapadı. Sonra yeniden daktilo başına geçip, bu kez daha kısa bir mektup yazdı. Dr. Joseph Pearson'a.

David Coleman, Boston'da geçirdiği ilk aylar sırasında kiraladığı daireden çıktı, elindeki iki mektupla en yakın posta kutusuna doğru yürüdü. Yazdıklarını düşündükçe, kendisine teklif yapan yedi yer arasından niçin Üç Eyalet'i seçtiğini merak etti. En fazla para veren yer orası değildi: Maddi yönden listenin altlarına düşüyordu hattâ. Birinci sınıf bir hastane de değildi: Kendisine iş teklifi yapan merkezlerden ikisi dünyaca tanınmış adlar taşıyordu, oysa Üç Eyalet kendi çevresinin dışında adını duyuramamış bir hastaneydi.

Öyleyse neden? Daha büyük bir merkezde yitip gitmekten, yutulmaktan mı korkmuştu? Yok canım, geçirdiği deneyler böyle bir çevrede de kendine yer yapabileceğini ortaya koyuyordu. Daha dar bir çevrede, kendini araştırmaya iyice verebileceğini mi düşünmüştü öyleyse? Tabiî ki bunu yapmayı umuyordu, ama başlıca hedefi araştırma olsa, listesinde bulunan bir araştırma enstitüsünü seçebilir ve orada başka iş görmezdi. Seçimini meydan okumak amacıyla mı yapmıştı? İmkânsız değildi bu. Üç Eyalet'in laboratuvarında pek çok eksik vardı, yöneticinin daveti üzerine duru-

mu incelemek için orada geçirdiği iki kısa gün boyunca bunu anlamıştı. Üstelik Dr. Pearson'la çalışmak da kolay olmayacaktı. Yaşlı adamla karşılaştığında duyduğu kini hissetmiş, daha sonra sorularına cevap verirken Dr. Pearson'un «geçinilmesi güç biri» olduğu konusundaki söylentilerin isabetini anlamıştı.

Demek buydu? Bir çeşit, meydan okuma için seçmişti Üç Eyalet'i. Gerçekten böyle miydi ama? Bir çeşit kendine işkence etmek miydi bu neden? Uzun süre kafasını kurcalayan hayal miydi evet demesine yol açan?

Yaradılışındaki belirgin çizgiler arasında, David Coleman en güçlü olmanın gururunu taşıyıp taşımadığından şüphelenmişti hep. Üstelik gurur en çok çekindiği ve nefret ettiği bir kusurdu. Gururunu kesinlikle yenebilmeyi hiç başaramamıştı; bundan nefret ediyor, hep itiyor, bütün gücüyle uzaklaştırıyor, ve aynı düşman yıkılmaz, güçlü bir şekilde dönüp geliyordu.

Gururunun temeli, zekasının üstünlüğüne olan bilincine dayanmaktaydı. Başkalarıyla beraberken, kendini her zaman değilse de çoğu kere en önde hissediyordu; gerçekti de genellikle bu izlenimi. Hayatı boyunca yaptıkları da bunu doğruluyordu.

Hatırladığı kadarıyla, çalışmasının ürünlerini hep toplamıştı. Öğrenmek onun için solunum kadar doğal, kolay bir şeydi. İlkokulda, ortaokulda ve lisede, tıp fakültesinde, her yerde benzerlerinin çok üstüne çıkmış, diplomalarını hep pekiyiyle almıştı. Öğrenmeye aç, tahlilci, kolayca kavrayan ve gururlu bir zekası vardı.

Üniversitenin ilk yıllarında bu gururu farketmişti. Her parlak kişi gibi, önceleri çevresindekiler ta-

rafından kuşkuyla izlenmişti. Sonra, kafaca üstün olduğunu gizlemek zahmetine katlanmadığından, bu kuşku sevilmemeye, nefrete dönüşmüştü.

O çağlarda bunu iyice hissetmiş, ama bile bile üstünde durmamıştı. Anlayışlı ve parlak bir adam olan müdür kendisini kenara çekene kadar. Bugün bile, David Coleman onun söylediklerini hatırlıyordu:

— Size açıkça söyleyeceklerimi bozulmadan dinleyecek kadar olgun ve sağlam olduğunuza inanıyorum. Bu müessesenin dört duvarı arasında, benden başka tek dostunuz yok.

Önce David söylenenlere inanmamıştı. Sonra, her şeyden önce çok namuslu olduğu için, bunun doğruluğunu içinden kabul etti.

Müdür şöyle devam etmişti sözlerine:

— Parlak bir öğrencisiniz. Bunu biliyorsunuz, bilmemeniz için de hiç bir neden yok. Geleceğiniz için, hangi dalı seçerseniz orada dilediğinizi yapabilirsiniz. Coleman, eksiksiz bir zekanız var; çok üstün, uzun meslek hayatım boyunca rastladığım en büyük zeka diyebilirim. Ama uyarıyorum sizi, insanlarla birlikte yaşamak istiyorsanız, insanlar tarafından kabul edilmek istiyorsanız, zaman zaman olduğunuzdan daha az üstün görünmek zorundasınız.

Kolay etkilenebilen genç bir çocuğa bunları söylemek gözüpekçe bir işti. Ama hoca, öğrencisini gözünde fazla büyütmemişti. Coleman, bu uyarıyla yüklü olarak oradan ayrıldı, söylenenleri sindirdi, inceledi ve sonunda kendinden nefret etti.

O günden sonra da temize çıkmak için, hazırladığı bir program gereğince, çok ağır ve kendine eziyet edercesine çalıştı. Oyunlarla başlamıştı işe. Hatırladığı kadarıyla, oyundan ve sporun her türlüsünden nefret etmişti. O güne kadar, okulda seyirci

olarak bile, hiç bir oyuna katılmamıştı, spor karşılaşmalarını izleyen ve atletleri alkışlayan kişilerin aptalca bir gençlik içinde bulunduklarını düşünmüştü. Ama kışın futbol, yazın beyzbol oynamaya başladı: Sevmediği halde bu oyunlarda ustalaştı. Tıp fakültesinin birinci takımlarında oynadı. Oynamadığı zamanlar da, en ateşli taraftarlardan biriydi, tek maç kaçırmıyor ve diğerleri kadar güçlü alkış tutuyor ya da yuha çekiyordu.

Yine de, dikkatle gizlediği bir kayıtsızlık duygusu içinde spor yapmaktan alamadı hiç kendini. Çocukça davranan bir olgun kişinin iç rahatsızlığıyla bağırırdı hep maçlarda. Bu da ona, gururunu yendiği halde yok edemediğini gösteriyordu.

İnsanlarla ilişkileri de aşağı yukarı aynı yolu izlemişti. Eskiden, kafaca kendinden aşağı bulduğu (ya da öyle sandığı) kişilerle ilişkisi olduğunda, duyduğu ilgisizliği, büyük sıkıntıyı gizlemek zahmetine katlanmazdı. Şimdi, planının bir bölümüydü bu, bu ilişkileri yaratmak için kendini zorluyor ve dostlarına yakın davranmaya çalışıyordu. Sonuçta da, herkesle dost, bir bilge kişi ününe ermişti üniversitede. Derslerinde güçlük çekenlerin, aralarında şöyle konuşmaları gelenek halini almıştı: «Gidip David Coleman'la erkek erkeğe bir gece geçirelim. Bu derdimizi o halleder.» Değişmez bir şekilde de yapıyordu David kendinden isteneni.

Düşüncenin tüm normal yolları gereğince, bu sıkı idman, başkalarına yönelen duygularını daha iyi, daha cömert bir hale getirmeliydi. Zaman ve deneyleri onda daha yeteneksiz kişilere karşı bir yakınlık uyandırmalıydı. Ama böyle olduğundan asla emin değildi. Coleman içinden, zihinsel yeteneksizliğe karşı hep aynı küçümsemeyi duyardı. Demir gibi bir disip-

linle, iyi seçilmiş ve uygulanmış bir maskeyle bunu gizliyor, bununla mücadele ediyordu, ama asla kurtulamayacağı açıktı.

Şimdi ölmüş bulunan babası bir kasaba doktoru olduğu için, biraz da meslek olarak hep bu yolu seçmek istediğinden, tıp öğrenimi yapmıştı. Ama sıra uzmanlaşmaya gelince, genellikle en sönük dal sayıldığı için patolojik anatomiyi seçmişti. Bu da, kaçınılmaz gururunu yenmek için yaptığı planın bir parçasıydı.

Bir süre de, başarılı olduğunu sandı. Patolojik anatomi, hastalarla doğrudan bağlantı kurmanın getirdiği heyecan ve baskı unsurlarından yoksun bulunduğu için yalnız bir daldı. Ama ilgisiyle bilgisi arttıkça, güçlü bir mikroskopun ortaya çıkardığı gizler konusunda, kendinden az şey bilenlere karşı, o eski küçümsemenin yeniden canlandığını hissetti. Aynı ölçüde değildi bu, yine de tıpta, kaçınılmaz şekilde kendisiyle yarışan beyinlere rastlıyordu. Daha sonra da rahatlayabileceğini, benimsediği demir gibi disiplini biraz gevşetebileceğini, farketti. Aptal saydığı kişilere yine rastlıyordu —tıpta bile görülüyordu böyleleri— ama duygularını hiç belli etmedi ve ara sıra da bu tür ilişkilerin onu eskisi kadar etkilemediğini anladı. Bu rahatlık David Coleman'ı, eski düşmanını yenip yenmediğini düşünmeye itti.

Yine de temkinliydi. Tetikteydi. On beş yıldır sürüp giden bilerek hazırlanmış bir «kendi kendini disipline sokma» programı bir çırpıda atılamazdı. Ayrıca benimsediği gerçeklerin gerçek bir seçim mi, yoksa sabırla ve uzun zaman taşıdığı yükün getirdiği alışkanlık sonucu mu olduğuna karar veremiyordu bazan.

Üç Eyalet Hastanesiyle ilgili olarak kendi ken-

dine sorduğu sorular da biraz buna bağlıydı. Gerçekten, dilediği gibi bir yer olduğu için mi seçmişti bu ikinci sınıf, büyük önemi bulunmayan, dışarda tanınmayan ve hiç bir parıltısı olmayan hastaneyi? Ya da gururu en çok orada zedeleneceği için bilinçaltı mı itmişti onu bu karara?

Mektuplarını posta kutusuna atarken, bunların ancak zamanın cevaplandırabileceği sorular olduğunu biliyordu.

Burlington'un Tıp Sanatları Evi binasının yedinci katında, Elisabeth Alexander, Dr. Dornberger'in muayenehanesine bitişik odada giyiniyordu. Geçen yarım saat içinde, Dr. Charles Dornberger, her zamanki gibi onu tepeden tırnağa ve iyice muayeneden geçirmişti, şimdiyse masasının başındaydı. Aralık kapıdan kendisine şunları söylediğini işitti:

— Hazır olduğunuzda, Mrs. Alexander, lütfen buraya gelin.

Külotunu giyerken keyifle cevap verdi genç kadın:

— Bir dakikalık işim var, Doktor; hemen geliyorum.

Dornberger, masasında oturmuş gülümsüyordu. Hamile kaldığına sevinen hastalarını severdi hep, Elisabeth Alexander'in durumu da böyleydi kuşkusuz. «Aptalca, sersemce şeylere kafasını takmayan, iyi bir ana olacak,» diye düşünüyordu. Alışılmış anlamda güzel değildi, ama bunu fazlasıyla ve çok iyi unutturan bir kişiliği, çekiciliği vardı. Kısa süre önce aldığı notlara baktı; Elisabeth Alexander yirmi üç yaşındaydı. Daha gençken, bir hastasını muayene ettiğinde yanında hemşire bulundurmaya çok dikkat

ederdi. Bu ihtiyat tedbirini önemsemeyen doktorlar, ara sıra sapık kadınlar tarafından adîce suçlanmışlardı. Ama bunu önemsemiyordu artık: Yaşlılığın hiç olmazsa bu faydası vardı.

Seslendi:

— Sanırım, normal ve sağlıklı bir bebeğiniz olacak. Görünürde herhangi bir dert yok.

— Dr. Crossan da bana aynı şeyi söylemişti.

Elisabeth, yeşil emprime elbisesinin kuşağını bağlayarak göründü kapıda ve gelip masanın yanındaki koltuğa oturdu. Dornberger notlarına göz gezdirdi, bir kere daha sordu:

— Chicago'da size Dr. Crossan bakıyordu değil mi?

— Evet.

— İlk çocuğunuzu o mu doğurtmuştu?

— Evet.

Elisabeth, çantasını açıp katlanmış bir kağıt çıkardı.

— İşte adresi, doktor.

— Teşekkür ederim. Kendisine yazar ve sizinle ilgili bilgiler vermesini isterim. (Adresi notlarına iğneledi.) İlk bebeğiniz niçin ölmüştü, Mrs. Alexander?

Soru tabiî ve basit bir şekilde sorulmuştu. Cevap da aynı normal havada geldi. Bir yıl önce olsa, genç kadın göz yaşlarına boğulurdu, doğru dürüst konuşamazdı. Şimdi bir başka bebek ufukta göründüğü için, kayıp biraz daha katlanılabilir geliyordu ona: Bu kez bebek yaşayacaktı, kararlıydı, mutlaka istiyordu bunu.

— Doğum normal mi olmuştu, diye sordu Dr. Dornberger...

— Evet.

Yine notlarına döndü, sonra, sorusunun yol açabileceği üzüntünün uyanmasını engellemek istercesine, sohbet havasında konuşmaya devam etti:

— Anladığım kadarıyla Burlington'a yeni geldiniz?

— Öyle, dedi genç kadın neşeyle. Kocam Üç Eyalet hastanesinde çalışıyor,

— Evet. Dr. Pearson da bana aynı şeyi söyledi. —Yazmaya devam ederken, konuşmasını da sürdürdü— Nasıl, işi hoşuna gidiyor mu?

Elisabeth bir an düşündü:

— John fazla bir şey söylemedi. ama memnun sanırım. İşinde çok gayretli ve heveslidir.

Dornberger, yazdıklarının üzerine kurutma kağıdını bastırdı.

— Bunun yardımı büyük, biliyor musunuz. Özellikte patolojik anatomide. —Başını kaldırıp gülümseyerek sözlerine devam etti.— Bizler, laboratuvar çalışmalarına çok bağlıyız.

Kadın-doğum uzmanı çekmecesini çekip bir bloknot çıkarana kadar süren bir sessizlik oldu.

— Bu arada, bir kan tahlili yaptırmamız gerekiyor.

Onun matbu kağıtta boş bırakılmış yerleri doldurduğunu gören Elisabeth:

— Evet, doktor, dedi, ben de size söylemek istiyordum. Kanım Rh negatif, kocamınkiyse Rh pozitif.

Dornberger gülmeye başladı.

— Bir laboratuvar görevlisinin karısı olduğunu unutmamam gerekirdi. Eksiksiz bir tahlil yaptırmamız zorunlu öyleyse.

Kağıdı yırtıp genç kadına uzattı:

— Bunu dilediğiniz zaman, Üç Eyaletin Danışma Bölümüne sunabilirsiniz.

— Teşekkür ederim, doktor.

Kağıdı katladı ve çantasına yerleştirdi Elisabeth.

Konuşmayı bitirmek üzereyken, Charles Dornberger duraladı. Doktorların çoğu gibi, hastaların tıbbî konularda eksik ya da yanlış şeyler bildiklerinden haberi vardı. Kendi hastalarından birinde de aynı şeyle karşılaştığında, epey uğraşması gerekse bile, bu görüşü değiştirmeye çalışırdı. Karşısındaki olayda, genç kadın ilk çocuğunu kaybetmişti, bu yeni hamilelik onun için iki kat önemli oluyordu dolayısıyla: Hiç korkmamasına, heyecanlanmamasına bakmak Dornberger'in işiydi. Kan grubunu açıklamıştı, bundan çekindiği ortadaydı. Onu rahatlatmak için gerektiği kadar zaman harcamaya karar verdi.

— Mrs. Alexander, dedi, şunu iyi anlamanızı isterim: Kocanızın ve sizin kan gruplarınız ayrı, ama bu bebekle ilgili bir sorun ortaya çıkacak demek değildir ille. Anlıyor musunuz?

— Sanırım evet, doktor.

Haklı çıktığını anlamıştı, Elisabeth'in sesinde bir kuşku izi vardı. Sabırla devam etti:

— Rh negatif ve Rh pozitif deyimleri kesinlikle ne anlama geliyor, biliyor musunuz?

Genç kadın duraladı:

— Açıkçası, pek bilmiyorum. Daha doğrusu, tam olarak haberim yok.

Doktorun beklediği cevap da buydu. Bir an düşündü, sonra:

— Elimden geldiğince basit bir şekilde bunu size anlatacağım, dedi. Çeşitli insanların kanlarında çeşitli faktörler var. Bunun en son sayımı yapıldığında, adamın biri kırk yedi faktör bulmuştu. Çoğunluğun —sizin ve benim gibi— damarlarında bunların on beş yirmi tanesi bulunur.

Elisabeth birtakım şeyleri anlamaya başlıyordu. İlk sorusunu sordu.

— İnsanların, kanlarında değişik faktörlerle doğmalarına yol açan nedir?

— Bunların çoğu soyaçekim yoluyla bize geçer. Ama bunun önemi yok. Asıl önemli olan, bazı kanların birbiriyle uyuştuğu, bazılarınınsa uyuşmadığı.

— Yani sizce...

— Yani iki kan arasında bir karışım... olduğunda, kimi çok iyi uyuşuyor, kimi de birbirini itiyor ve hiç uyuşmuyor. Bu nedenle bir kan nakli yaptığımızda çok dikkat ederiz. Verdiğimiz kanın alana tamamen uyduğundan emin olmamız gerekir.

Elisabeth düşünceli düşünceli kaşlarını çatıyordu:

— Birbiriyle uyuşmayanlar mı —birbirini itenler yani— birtakım kazalara yol açıyor? Demek istediğim, çocuk olduğunda?..

Okulda kendisine öğretilen bir şeyi hatırlamıştı: «Bir şeyden emin olmadıkça öbürüne geçmeyin.»

Dornberger cevap verdi:

— Ara sıra evet. Çoğu kere, hayır. Örneğin, sizin ve kocanızın durumunu ele alalım. Rh pozitif kocanız, değil mi?

— Evet, öyle.

— Bu, kanında büyük D adı verilen bir faktör taşıdığını gösterir. Siz Rh negatif olduğunuzdan, büyük D bulunmaz.

Elisabeth ağır ağır başını sallıyordu. Kafası söylenenleri kaydetmekteydi: Rh negatif, büyük D yok. Dornberger'in kendisini süzdüğünü farketti:

— Anlattıklarınızı ilginç hale getiriyorsunuz, dedi. Bana bunlar hiç böyle anlatılmamıştı.

— Peki. Şimdi çocuğunuzdan söz edelim. (Eli-

sabeth'in kemerinin altındaki şişkinliği gösteriyordu.) Kan grubu Rh pozitif mi, yoksa Rh negatif mi olacak, haberimiz yok henüz. Başka bir deyimle, onda büyük D bulunup bulunmadığını bilmiyoruz.

Elisabeth biraz da korkuyla sordu:

— Bulunursa ne olacak? Kanı benimkiyle uyuşmayacak mı?

— Bu olanak her zaman var, diye sakin sakin cevap veren Dornberger gülümseyerek ekledi:

— Şimdi dikkatle dinleyin.

Elisabeth başıyla onu onayladı ve bir an dağılan dikkatini topladı.

Dornberger, ağır ağır ve kesin konuştu:

— Çocuğun kanı her zaman anasınınkinden ayrıdır. Yine de, hamilelik sırasında, çocuğun kanından çok çok ufak parçaların, ananın kanına karışması mümkündür. Anlıyor musunuz?

Genç kadından bir onaylama işareti geldi.

— Çok iyi. Annenin kan grubu Rh negatif çocuğunki Rh pozitifse. D adını verdiğimiz şeyin ananın kanına karıştığı ve orada kötü karşılandığı anlamına gelir bu. Tamam mı?

— Evet.

Dornberger ağır ağır konuşmaya devam etti:

— Bu olay meydana geldiğinde, genellikle annenin kanı anticorps (*) adını verdiğimiz bir şey yapar. Anticorps dediğimiz bu şey büyük D'ye yüklenir ve onu yok eder.

Elisabeth şaşkındı:

— Öyleyse mesele nerede?

— Anne için bir mesele yoktur hiç. Bir mesele varsa bu, anticorps dediğimiz şeyler —annenin ya-

(*) Korunmayı sağlayan madde, savunmanın elemanı.

rattığı büyük D'nin düşmanları— placenta (*) sınırını aşıp çocuğun kanına karıştığında başlar. Görüyor musunuz, anne ve çocuğun kanları arasında devamlı bir ilişki bulunmadığı halde, anticorps dediğimiz şeyler kolayca birinden öbürüne geçebilirler ve geçerler de.

— Anlıyorum. Anticorps dediğimiz şeyler bebeğin kanıyla mücadeleye başlar ve bunu yok ederler, demek istiyorsunuz değil mi?

Dornberger hayranlığını gizlemeden baktı ona: Hiç bir şey kaçırmamış, bütün söylediklerini olduğu gibi anlamıştı.

— Anticorps dediğimiz şeyler, başıboş bırakırsak, bebeğin kanını tamamen ya da kısmen yok edebilirler. Biz bu duruma erythroblastose, alyuvarların tahribi adını veriyoruz.

— İyi ama, bunun meydana gelmesi nasıl engellenebilir?

— Ara sıra engelleyemediğimiz olur, ama mücadele edebiliriz. Annenin kanında anticorps oluştu mu, bir kan tahlili sonucu bunu haber alabiliriz. Sizin kanınızda da şimdi ve daha sonra hamileliğiniz devam ederken hassasiyet testi yapılacak, (tesa de sensibilisation.)

— Nasıl yapılır bu test?

— Soru sormaktan korkmuyor, çekinmiyorsunuz denebilir küçük hanım! —Kadın doğum uzmanı gülümsüyordu— Bu test yöntemini size anlatamam Kocanız bu konuyu benden çok daha iyi bilir.

— Peki ama başka ne yapılır? Bebek için, demek istiyorum?

Dornberger sabırla cevap verdi:

(*) Son.

— Yapılacak en önemli şey, hemen doğumdan sonra bebeğin kanını değiştirmek ve ona uygun düşen kanı vermektir. Genellikle bunda başarıya ulaşırız.

ERYTHROBLASTİK çocuğun ölü doğma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu ya da doktorun çocuğa daha fazla yaşama şansı tanımak için doğumunu haftalarca önceye alabileceğini söylemekten kaçındı. Nasılsa konuşma epey uzamıştı. Özetleyip sonuca gitme kararını verdi:

— Mrs. Alexander, kan grupları konusunda epey kuşkulu olduğunuzu farkettiğimden size bunları anlattım. Üstelik akıllı bir kadınsınız, gerçeğin bir bölümü yerine, tamamının bilinmesinin daha iyi olacağı görüşündeyim ben.

Bu sözler Elisabeth'i güldürdü. Gerçekten akıllı olduğunu düşünüyordu. Her şeye rağmen, anlama ve akılda tutma yeteneğini yitirmemişti. Sonra kendi kendini payladı: «Kendini beğenme böyle! Bütün beklediğin bir çocuk, yıl sonu sınavı değil.»

Dr. Dornberger yeniden konuşuyordu:

— Önemli noktaları size hatırlatayım. (Şimdi genç kadın eğilmiş ve ciddileşmişti.) Birinci nokta: Kan grubu Rh pozitif olan bir çocuğu hiç doğurmayabilirsiniz. Ne şimdi, ne de daha sonra. Böyle bir durumda mesele yok. İkinci nokta: Kan grubu Rh pozitif bir çocuğunuz olsa bile bundan etkilenmeyebilirsiniz. Üçüncü nokta: Çocuğunuzda erythroblastie bulunsa bile, tedavi ve iyileştirme yöntemleri, kurtulma olanaklarını büyük ölçüde arttırmaktadır.

Genç kadını süzdü:

— Şimdi ne düşünüyorsunuz?

Elisabeth, kendisine bir büyük insan gibi davranıldığı için çok keyifliydi. Güçlenmişti.

— Doktor, dedi. Eşsizsiniz.

Dornberger tütün kesesini aldı, piposunu doldurmaya koyuldu:

— Ara sıra benim de aynı şeyi düşündüğüm oluyor, cevabını verdi gülerek.

— Joe, sizinle biraz konuşabilir miyim?

Birinci kat koridorunda, Pearson'un heybetli karaltısı göründüğünde, Lucy Grainger de laboratuvara iniyordu. Kendisine seslenildiğini işiten yaşlı adam durdu:

— Bir şey mi vardı, Lucy?

Her zamanki homurtulu ve nezleli sesti, ama genç kadın bu seste bir öfke belirtisi sezmeyince sevindi, Dr. Pearson'un öfkeli bir ânıyla karşılaşmamayı diledi.

— Evet, Joe. Hastalarımdan birini görmenizi istiyorum.

Pearson, her zaman içtiği purolarından birini yakmakla meşguldü. Yeterince ateşlendiğine güven getirince biraz daha çekiştirdi ve sordu:

— Derdiniz nedir?

— Hemşire adaylarımızdan biri söz konusu. Viviane Loburton. On dokuz yaşında. Kendisini tanır mısınız?

Pearson başını salladı ve Lucy devam etti:

— Durumu beni biraz kuşkulandırıyor. Kemikte bir habis tümörden korkuyorum. Öbür gün biopsi yapılacak. Alacağımız doku size yollanacak tabii, ama kızı da bir kere görmek isteyebileceğinizi düşündüm.

— Peki. Öyle olsun. Kendisi nerede?

— Müşahede altına aldırdım, ikinci katta. Onu hemen görebilir misiniz?

Pearson onayladı:

— Neden olmasın?

Birlikte asansöre yöneldiler. Lucy'nin, Pearson' dan istediği şeyde olağanüstü bir yan yoktu. Böyle bir durumda, hastanın kanser olup olmadığına karar verecek kişi patolojik anatomi uzmanıydı. Bir tümörün teşhisinde, ara sıra birbiriyle çelişen ve patoloji uzmanının iyi dengelemek zorunda olduğu çeşitli unsurlar rol oynardı. Ama habis kemik tümörlerinin teşhisi, daha da büyük güçlükler çıkarıyordu ve Lucy bunların bilincindeydi. Dolayısıyla da laboratuvarda çalışan kişinin, vakayı başından başlayarak izlemesi, hastayı tanıması, belirtileri tartışması ve röntgencinin görüşünü alması faydalıydı. Bütün bunlar kendi bildiklerine birtakım yeni şeyler katacak, teşhisinde yardımcı olacaktı.

Asansöre doğru yürürken, Pearson bir an durdu, ürperdi ve elini sırtına koydu.

— Sırtınız mı ağrıyor, diye sordu, Lucy.

— Zaman zaman —Zorlukla doğruldu.— Herhalde devamlı mikroskopa eğilmenin sonucu.

Lucy ona kuşkuyla baktı.

— Neden bana uğramıyorsunuz? Sizi esaslı bir muayene ederdim.

Pearson purosundan bir nefes aldı, sonra yüzünü buruşturarak güldü.

— Söyleyeyim Lucy, dedi. Sizin muayene ücretinizi ödeyemem.

İkinci kata varmışlar asansörden çıkıyorlardı.

— Bedava, dedi genç kadın. Meslekdaşlarımı inek gibi sağma yanlısı değilim.

— Demek psikiatrlar gibi değilsiniz?

— Yok, hayır, yok, cevabını verdi Lucy gülerek.

Onların kendi servislerinde çalışanlara bile fatura çıkardıklarını duydum.

— İşte geldik.

Lucy bir kapıyı açtı, Pearson'a yol verdi ve kapıyı ardından kapadı. İki kişilik, özel sayılan bir odaydı bu. Lucy geçerken kapıya yakın olanı selamladı, sonra bir dergi okuyan, ikinci yataktaki Viviane Loburton'a yöneldi. Genç kız onu görünce dergiyi hemen bırakmıştı.

— Viviane, işte Doktor Pearson.

— Merhaba, Viviane, dedi Pearson dalgın dalgın, Lucy'nin uzattığı klinik tablosunu alırken.

— Günaydın, Doktor.

Viviane neden yatırıldığını merak ediyordu. Dizi yine acımıştı ama, yatırılacak kadar ciddi gelmiyordu ona bu acı. Bir bakıma, okulun alışılmış hayatından sıyrılmak hoşuna gidiyordu, okuyup dinlenmek fena şey değildi. Mike telefon etmişti, olup biteni öğrenince biraz meraklanmış ve ilk fırsatta geleceğine söz vermişti.

Lucy iki yatağı ayıran perdeyi çekti ve Pearson genç kıza:

— Bana iki dizinizi de gösterin lütfen, dedi.

Viviane yorganı açtı, geceliğinin eteğini kaldırdı. Pearson, elindekini bırakmış, dikkatle bakıp yoklamak üzere eğiliyordu. Lucy, genç kızın bacaklarında dikkatle gezinen kısa ve dört köşe parmakların hareketlerini izledi. Böylesine sert ve kaba birinden beklenmeyecek kadar yumuşak davrandığını düşünüyordu. Pearson'un bastırmasıyla Viviane hafifçe ürperdi ve yaşlı adam başını kaldırdı: «Acıdı değil mi?» Viviane başıyla onayladı.

— Dr. Grainger'in raporundan, aşağı yukarı beş ay önce dizinizi bir yere çarptığınızı öğrendim.

— Evet, doktor. (Viviane her şeyi olduğu gibi anlatmaya çalışıyordu.) Önce hatırlamadım, sonra düşündüm ve dizimi, yüzme havuzunun dibine çarptığım aklıma geldi. Suya atladığımda çok derine inivermiştim birden.

— Çarptığınızda canınız acımış mıydı, diye sordu Pearson.

— Evet. Ama acı daha sonra dindi ve bir daha da düşünmedim. İki, üç gün öncesine kadar.

— Teşekkür ederim Viviane. —Lucy'ye işaret etti ve genç kadın yorganı Viviane'ın üzerine örttü.— Filmler elinizde mi?

— İşte. —Lucy Grainger saydam bir zarf uzatıyordu— İlk seri bir şey göstermedi, kasları görebilmek için biraz hafiflettik, kemikte bir düzensizlik çıktı ortaya.

Viviane ilgiyle onları dinliyordu. Bütün bunların kendisine ilişkin olması bir önemlilik duygusu uyandırıyordu onda.

Pearson ve Lucy pencereye doğru yürüdüler, patolojik anatomi uzmanı filmleri ışığa tuttu. İkinci filmi incelerken Lucy işaret etti:

— Şurada, görüyor musunuz?

— Evet... tamam...

Röntgen filmini incelerken tutumu hep, alışkın olmadığı yerlerde gezen ve başkasının uzmanlık alanına geçen birinin tedirginliğini yansıtırdı.

— Gölgeler ülkesinde gölgeler. Röntgenci ne diyor?

— Ralph Bell de kemikteki düzensizliği doğruluyor. Ama teşhis konabilecek kadar açık olmadığı görüşünde. Bir biyopsi yapmamız gerektiğini söylüyor.

Pearson yataktaki genç kıza döndü:

— Biyopsinin ne olduğunu biliyor musunuz Viviane?

— Bir fikrim var, cevabını verdi genç kız duraklayarak, ama emin değilim.

— Dersleriniz sırasında görmediniz mi?

Viviane başını salladı, bunun üzerine Pearson açıkladı:

— Bakın, ne olduğunu söyleyeyim size. Dr. Grainger dizinizden bir parça doku alacak, arızanın olduğu yerden, bana yollayacak ve ben bunu inceleyeceğim.

— Aksaklığın ne olduğunu anlayacaksınız böylece, değil mi?

— Çoğu kere anlayabilirim, evet.

Çıkmak için ayağa kalkmıştı, sonra duraladı ve devam etti:

— Çok spor yapar mısınız?

— Evet, doktor! Tenis, ski, yüzme. Ata binmeyi de severim. Oregon'da çok binerdim ata.

— Oregon ha, diye tekrarladı yaşlı adam düşünceli düşünceli. Sonra kapıya doğru dönerek: Peki Viviane, dedi; şimdilik bu kadar.

Lucy de genç kıza gülümsedi:

— Daha sonra yine uğrayacağım.

Klinik tablosunu ve filmleri toparladı, Pearson'un ardından çıktı.

Kapı kapandığında, Viviane ilk kez bir rahatsızlık, bir korku ürpertisi geçirdi.

Odadan epey uzaklaştıklarında, koridorda sordu Lucy :

— Görüşünüz nedir, Joe?

— Kemikte bir tümör bulunabilir, dedi; hâlâ düşünceli olan Dr. Pearson ağır ağır.

— Evet, mümkün.

Asansörün kapısına varmışlardı, durdular.

— Habis bir tümörse bacağı kesmem gerekecek.

Pearson ağır ağır başını salladı. Birden çok yaşlı bir görünüş almıştı

— Evet, dedi. Aynı şeyi düşünüyordum.

11

Viscount uçağı rüzgarda döndü ve alçalmaya koyuldu. Burlington havaalanının bir numaralı pistine inecekti. Uçağın yaklaşmasını izleyen Dr. Kent O'Donnell havacılıkla tıp arasında epey benzerlik bulunduğunu düşündü. İkisi de bilimin ürünleriydi; ikisi de dünyanın hayatını değiştiriyor ve eski kavramları yok ediyordu; ikisi de bilinmeyen ufuklara, belli belirsiz seçilen bir geleceğe doğru yöneliyordu! Aralarında bir başka paralellik daha vardı, havacılık da kendi buluşlarına ayak uydurmakta zorluk çekiyordu. O'Donnell'in tanıdığı bir desinatör kısa süre önce şöyle demişti: «Bir uçak havalandı mı, modası geçmiştir bile.»

Bu ağustos öğleden sonrasının yakıcı güneşinden korunmak için elini gözlerine siper eden doktor, tıbbın da aynı durumda olduğunu düşünüyordu. Bir hastane, bir klinik, hattâ bir uzman, yeni gelişmeleri asla günü gününe izleme imkanı bulamazdı. İstedikleri kadar çaba göstersinler; deneyler, devamlı gelişmeler, yeni teknikler hep ilerdeydi, bazan yıllarca ilerde. Bir adam günümüzde, kendisini kurtaracak ilaç bulunmuş, hattâ bazan sınırlı sayıda piyasaya sürülmüşken bile ölebilirdi. Yeni buluşların öğrenil-

mesi, yeni tekniklerin benimsenip kabul edilmesi için zaman gerekliydi. Cerrahî söz konusu olduğundan daha da gerçekti bu. Bir operatör ya da operatörler grubu, eskisinden çok daha etkili yeni bir teknikle insan hayatının kurtarılma yolunu bulabilirdi. Ama bu tekniğin genelleşmesine kadar, başka doktorların da alışması ve ustalıklarını diğerlerine aktarması zorunluydu. Bazan bu iş çok büyük bir zaman alırdı. Örneğin kalp cerrahisi, artık pek çok kişinin üstesinden geleceği bir yere varmıştı. Ama daha uzun süre, ancak bir avuç doktor yeni usullere başvurmaya cesaret edebilecekti.

Yeni olan her şey için bir de soru geliyordu akla: Bu usul iyi mi? Bu geliştirme akıllıca bir şey mi? Böyle bir gelişimi istemek doğru mu? Çünkü her değişim, gelişim anlamına gelmiyordu. Tıp, sık sık yanlış yollara sapmış, birtakım kuramlar tersine işlemiş, heyecan ve saplantı yüklü kişiler fazla acele etmiş, başkalarını da peşlerinden sürüklemişlerdi. Bazan insanın kendi hareketini, açık görüşlülük ve mantıklıca bir temkinlilik arasında sürdürmesi güç oluyordu. Üç Eyalet gibi, laf dinletilmesi güç bir yaşlılar ve gelişme isteğiyle dolu büyük bir gençler yüzdesine sahip hastane, üstelik her iki tarafta da değerli kişiler bulununca, O'Donnell gibi bir adam için her gün yenilenen sorun, nereye ve kime bağlanmak gerektiğini kesin olarak anlamaktı.

Uçağın piste konması ve motorlarının uğultusuyla bütün diğer sesleri bastırması onu düşüncelerinden ayırdı. O'Donnell motorların susmasını ve yolcuların inmeye başlamasını bekledi, aralarında Dr. Coleman'ı görünce patolojik anatomi bölümü yeni şef yardımcısını selamlamak üzere ilerledi.

Dr. Coleman, iriyarı, tunç rengi almış ve kala-

balığı bir baş geçen hastane başhekimini elini uzatmış kendisini karşılar görünce şaşırdı.

— Sizi gördüğüme sevindim, dedi O'Donnell. Joe Pearson gelemedi, ama size «hoşgeldiniz» demek için birinin burada bulunması gerektiğini düşündük.

Açıklamadığı, Joe Pearson alana gelmeyi kesinlikle reddedip, Harry Tomaselli de, şehirde bulunmayınca, karşılama işini üstlenmek zorunda kaldığıydı.

Tıklım tıklım dolu ve hamam gibi holü geçerken, O'Donnell, Coleman'ın devamlı çevresini süzdüğünü farketti. Yeni gelenin bulunduğu yeri incelemeye başladığı izlenimine kapıldı. Belki bir alışkanlıktı bu, ama iyi bir alışkanlık. David Coleman'ın kendisi de, çok dikkatli bir incelemeye rahatlıkla katlanabilirdi. Üç saat süren uçak yolculuğundan sonra bile giysilerinde en ufak bir buruşuk görünmüyordu, saç çizgisi kusursuz, saçları taralı ve sakalı tıraşlıydı. Şapka giymemişti, bu da onu otuz bir yaşından daha genç gösteriyordu. Kent'ten daha ince yapılıydı, yüz hatları belirgin yüzü uzunca, çenesi kararlı bir kişinin çenesiydi. Koltuğunun altındaki evrak çantası görünüşüne hafif bir işadamı havası katıyordu: Bu haliyle tam genç bir bilgindi.

O'Donnell, çantaların getirildiği tezgaha kadar yol gösterdi ona, itişip kakışan kalabalığa daldılar...

— Her şeye rağmen, uçak yolculuğundan nefret ederim.

Coleman hafif bir baş işareti yaptı ve gülümsedi. «Saçma sapan sözlerle boşuna vakit geçirmeyelim», der gibiydi.

«Kolay kolay pes etmeyecek bir çocuk işte,» diye düşündü Kent de. İlk rastlaşmalarında olduğu gibi, çelik grisi gözleri dikkatini çekmişti. Bu gözlerin

ardına sızmak için ne yapmak gerektiğini düşündü. Ayakta, telaşlı kalabalığın ortasında hareketsiz duran Coleman, çevresine bakıyordu. Bir hamal, emir almış gibi, diğer yolcuların seslenmelerine işaretlerine aldırmadan onlara doğru yürüdü.

On dakika sonra, Buick arabasını havaalanının yoğun trafiği arasında yöneten O'Donnell:

— Roosevelt Otelinde size yer bulduk, dedi. Rahat ve sakin. Sanırım hastane yöneticisi lojman hakkında size yazdı.

— Evet, bu yönde hemen harekete geçmek istiyorum doğrusu.

— Bir terslikle karşılaşmazsınız, diyen Kent ekledi: Belki hastanede çalışmaya başlamadan önce oturacağınız daireyi seçmek ve dinlenmek için bir iki gün izin yapmak istersiniz?

— Teşekkür ederim, sanmıyorum. Hemen çalışmaya başlamak istiyorum.

Coleman terbiyeli, ama kesin konuşmuştu: Ne istediğini bilen bir adamdı, kararını verip bunu açıkladı mı kolay kolay döneceğe de benzemiyordu.

O'Donnell, Joe Pearson ile David Coleman'ın nasıl anlaşabileceklerini düşünmeye koyuldu. Yüzeyde, her şey kapışacaklarını haber verir gibiydi. Ama böyle durumlar önceden kesinlikle kestirilemezdi. Bir hastanede, birbirinden çok uzak kişiler bazan hayat boyu sürecek dostluklar kurabiliyorlardı.

Şehre yaklaştıkça, kendisini bekleyen şeyleri düşünmekte olan David Coleman, içinde bir heyecanın yükseldiğini hissediyordu. Çok şaşırdı, çünkü alışkın olmadığı bir şeydi bu; genellikle karşılaştığı durumları soğukkanlılıkla benimserdi. Ama ilk kez bir hastanede önemli bir göreve getirildiği şu sıra, kendi kendine: «Bu insanca duygululuktan utanç duymanın

hiç gereği yok dostum,» dedi. Sonra bu sessiz özeleştiriye için için güldü, eski düşünce alışkanlıklarından güç kurtulunduğu sonucuna vardı.

Yanında oturan O'Donnell hakkında da kendi kendine birtakım sorular sordu. Operatör üzerine bütün işittikleri çok iyiydi, böylesine bilgili ve yetenekli bir adamın nasıl olup da yerleşmek için Burlington'u seçtiğini düşündü. Onun da birtakım nedenleri var mıydı acaba? Belki, sadece burada bulunmaktan hoşlanıyordu? Herhalde açık seçik ve sade seçmeler yapabilen, işleri fazla karıştırmayan ve komplekslerine kapılmayan kişiler vardı ya da Coleman böyle sanıyordu.

O'Donnell bir traktörü solladı ve:

— Size elimden geldiğince, iki üç şeyden söz edeceğim, dedi.

Coleman terbiyelice cevap verdi:

— Rica ederim, buyurun.

— Birkaç yıldır hastanemizde epey değişiklik oldu. (O'Donnell ağır ağır, kelimeleri seçerek konuşuyordu.) Harry Tomaselli bunlardan ve tasarılarımızdan söz edildiğini duyduğunuzu söyledi.

— Evet, doğru, dedi Coleman gülümseyerek.

O'Donnell kornaya bastı, önlerindeki araba yana kaydı. Devam etti sözlerine:

— Sizin burada bulunuşunuz da önemli bir değişiklik anlamına geliyor. İşinizin başına geçince, birtakım değişiklikler yapacağınızı sanıyorum.

Coleman, kısa süren ziyareti sırasında gezdiği laboratuvarı görür gibi oldu.

— Evet, cevabını verdi; evet, birtakım değişiklikler yapacağımdan eminim.

O'Donnell bir an sustu, sonra daha da ağır devam etti:

— Elimizden geldiği sürece, bu değişiklikleri sakin sakin, hiç bir patırtıya meydan vermeden yaptık. Bazan da istediklerimizi gerçekleştirebilmemiz mümkün olmadı. Ben bir ilkeyi, başının dinç kalması için feda edenlerden değilim. (Yan gözle Coleman'a baktı.) Bu noktanın açıkça bilinmesini isterim.

Coleman başını salladı, ama ağzını açmadı. O'Donnell devam etti:

— Size de, elinizden geldiğince ikna etme yolunu deneyin derim. Fazla gürültü çıkarmadan hareket etmenizi, ağır topları gerçekten değecek durumlarda kullanmanızı yeğ tutarım.

Coleman görüşünü açıklamadan:

— Anlıyorum, dedi.

Aslında kendisine anlatılmak istenen şeyden emin değildi. Kararını vermesi için O'Donnell'i daha iyi tanıması gerekiyordu. Başhekim hakkındaki ilk izleniminde yanılmış mıydı acaba? Pek çok benzerleri gibi bu da bir fırsatçı, bir kıç yalayıcı mıydı yoksa? Böyleyse, kendisine baş vurmakla yanlış kapı çaldıklarını kısa sürede anlayacaklardı. David Coleman, Burlington'da uzun süreli bir anlaşma yapmamaya karar verdi.

Bu arada da O'Donnell kendi kendine birtakım şeyler soruyordu. Bunları söylemekle iyi mi etmişti? Coleman gibi bir adamın işbirliğini sağlamak, onlar için büyük talihti, ilk andan cesaretini kırmak istemiyordu hiç. Ama O'Donnell'in kafasını kurcalayan Joe Pearson sorunu ve yaşlı adamın, Eustace Swayne üzerindeki açığa vurulmuş etkisiydi. Kent, elinden geldiğince Orden Brown'a sadık kalmak istiyordu; geçmişte, Yönetim Kurulu Başkanı onu desteklemek için çok şey yapmıştı, O'Donnell de Brown'un Eustace Swayne'den gelecek çeyrek milyonu arzuladığını

biliyordu. Hastanenin bu paraya büyük ölçüde ihtiyaç duyduğu da tartışılmaz bir gerçekti. Bunu sağlamak için Joe Pearson'u biraz yumuşatmak gerekiyorsa, O'Donnell mantık çerçevesinde gerekeni yapmaya hazırdı.

Ama hastanenin yönetim politikası nerede bitiyor, doktor olarak O'Donnell'in sorumluluğu nerede başlıyordu? Kafasını kurcalayan bu soruydu: Er ya da geç aradaki sınırın nereden geçtiğine karar vermek zorunda bırakılacaktı. Kendisi de şu sıra politik bir oyun oynamıyor muydu? Öyleydi gerçekten... Yoksa Coleman'a bunları söylemezdi... İktidar insanı yozlaştırıyor, diye düşündü. Kim olursa olsun, nasıl olursa olsun, bundan kendini kurtaramaz. Coleman konusunu biraz genişletmeyi, ardından da genç adama her şeyi açıklamayı düşündü, sonra bundan vazgeçti. Coleman yeni biriydi. O'Donnell de, soğuk ve çelik grisi gözlerin ardına sızamadığının açıkça bilincindeydi.

Burlington'un merkezine, kavrulan tozlu yollara, güneşin altında gevşemiş asfalta varıyorlardı. Buick'i Roosevelt Otelinin avlusuna soktu; bir kapıcı arabanın kapısını açtı ve arkadaki bavulları toplamaya koyuldu.

— Her şeyin yerli yerinde olup olmadığını anlamak için, sizinle gelmemi ister misiniz? diye sordu Kent.

Coleman dışarı çıkmıştı:

— Hiç gereği yok, cevabını verdi!

Sakin, ama kesin bir cevaptı bu da.

— Güzel. Öyleyse yarın sizi bekliyoruz. Başarılar.

— Teşekkür ederim.

Kapıcı kapıları kapadı. O'Donnell arabayı yeni-

den caddeye çıkardı ve saatına baktı. İki olmuştu. Önce muayenehanesine uğramaya, oradan da hastaneye gitmeye karar verdi.

Üç Eyalet Hastanesinin laboratuvarının dışında, hastalara ayrılan deri kaplı koltuklardan birinde oturan Elisabeth Alexander, neden koridor duvarlarının daha açık ve neşeli bir renk yerine, kahverenginin iki ayrı tonunda boyandığını düşündü. Hastanenin karanlık bölümüydü burası; biraz sarı, ölgün yeşil burayı çok daha çekici hale getirebilirdi.

Hatırladığı kadarıyla, Elisabeth hep canlı renkleri sevmişti. Küçük bir kızken, kendi odasına taktığı ilk perdeleri hatırlıyordu: Üzerinde aylar ve yıldızlar bulunan açık mavi bir kumaştandı. Şimdi, o perdelerin ne kadar çirkin olduğunu düşünüyordu, ama o sıralar çok güzel bulmuştu. Perdeleri asmak için babasının dükkanına inmiş, o da hoşgörüyle ihtiyaç duyduğu şeyleri vermişti: İstediği ölçüde kesilmiş bir ray, madenî destekler, vidalar ve bir tornavida. Hep karmakarışık duran ve her müşteri için tekrar tekrar karıştırmak zorunda kaldığı mallar arasında, el yordamıyla istediklerini bulmaya çalışışını görür gibi oldu.

Babasının bir kazada ölmesinden iki yıl önce, Indiana'nın New Richmond şehrinde oluyordu bu. Yoksa üç yıl sonra mı ölmüştü? Emin olmak güçtü: Zaman öyle çabuk geçiyordu ki. John'u ilk kez, babasının ölümünden on ay önce gördüğünü biliyordu. Bu işin içinde de, bir bakıma renk hikâyesi vardı. John, tatilde kırmızı boya almak için dükkana uğramıştı. O sıra Elisabeth dükkanda babasına yardım ediyordu, onu kararından vazgeçirmiş ve yeşil boya

almasını sağlamıştı... Ya da John yeşil istemiş, Elisabeth mi kırmızı aldırmıştı ona? Bu bile kafasında kesin değildi...

Ama John'a ilk bakışta âşık olduğunu, herhalde onu dükkanda uzun süre tutabilmek için renk değişikliğini teklif ettiğini biliyordu. Ayrıca geçmişlerine bakarak, karşılıklı duygularında en ufak bir kuşkuya yer olmadığından da emindi. Yıllar yılı birbirlerine olan tutkunlukları devam etmiş, tanışmalarından altı yıl sonra evlenmişlerdi. Garipti, meteliksiz oldukları ve John burslu olarak öğrenimine devam ettiği halde, kimse beklemeye zorlamamıştı onları. Bütün tanıyanlar onların evlenmelerini doğal ve kaçınılmaz bir şey gibi kabul ediyordu sanki.

Birlikte geçirdikleri ilk yıl bazılarına güç gelebilirdi, ama onlar için bu ilk yıl müthiş mutlu geçmişti. Önceki yıl Elisabeth, bir sekreterken, steno olarak çalışmış ve geçinecekleri parayı kazanmıştı.

John'un geleceği sorununu ilk o yıl ciddi olarak tartışmışlardı: Daha yükseğe göz dikip tıp fakültesine mi devam etmeliydi? Ya da daha kısa ve çabuk bir çözüm yolu seçip teknisyen mi olmalıydı? Elisabeth tıp fakültesine girmesinden yanaydı. Daha uzun yıllar John'un bir şey kazanamayacağı anlamına geliyordu bu; ama genç kadın ikisi için de çalışmaya hazırdı. Yalnız John, onun kadar kararlı değildi. Hatırladığı kadarıyla, hep tıp fakültesine gitmeyi arzulamıştı ve lisedeyken notları da iyiydi. Ama ailesinin geçimine bir an önce katkıda bulunmak için sabırsızlanıyordu. Sonra Elisabeth'in hamile olduğunu anladılar ve John'un kararı bu olayla etkilendi. Karısının itirazlarına rağmen, teknik okula yazıldı ve Chicago'ya göçtüler.

Pamela adını verdikleri kız çocukları, orada doğ-

du. Dört hafta sonra Pamela bronşite yakalanıp öldü; Elisabeth'in dünyası da yıkılır gibi oldu. Dengeli ve sağduyu sahibi olmasına rağmen mahvolmuştu, hiç bir şeye aldırmıyordu. John elinden geleni yapmış, her zamankinden yumuşak ve dikkatli davranmış, bir sonuç alamamıştı.

Elisabeth uzaklaşması gerektiğini biliyordu, New Richmond'da oturan annesinin yanına gitmişti. Ama bir hafta sonra, John'suz yapamayıp Chicago'ya dönmüştü. O andan sonra da, normal hale dönüşü ağır ama emin ve düzenli olmuştu. John'un diplomasını almasına altı hafta kala yeniden hamileydi. Kendini toplaması için gerekli son şeydi bu.

Artık kendini iyi hissediyordu, eski neşesi yerine gelmişti ve içindeki çocuğu düşündükçe mutluluğu, heyecanı artıyordu.

Burlington'da küçük, ama hoş ve ucuz bir daire bulmuşlardı. Dikkat ve sabırla biriktirdikleri paralar biraz peşinle ev eşyası almalarını sağlamıştı, John'un aylığı da taksitleri ödeyebilmelerini sağlayacaktı. Eh işler artık yoluna girdi, diye düşündü Elisabeth, koridor duvarlarını kaplayan bu iki ayrı tondaki çirkin kahverengiden başka.

Laboratuvarın kapısı açıldı. Elisabeth'ten önceki kadın, ardında laboratuvar görevlisi bir kızla çıktı. Beyaz gömlekli kız fişlere baktı: Mrs. Alexander?

— Evet.

Elisabeth yerinden kalktı ve kadını izledi.

— Oturun Mrs. Alexander. Uzun sürmez işiniz.

Genç kadın Dr. Dornberger'in yazdığı fişe göz attı: Kan grubuna bakılması ve karşı grupla birleştiğinde ortaya çıkacak durumun araştırılması. Elisabeth'in bileğini tuttu, dirseğin kıvrımına antiseptik sürdü, ustaca lastiği geçirip sıktı, bir enjektör seçti,

mikroptan arınmış iğneyi ucuna takıp aynı bir hareketle damara batırdı, yedi santimetre küp kan aldı ve iğneyi soktuğu yeri ilaçlı pamukla oğuşturdu. Bütün bu iş on beş saniyeden uzun sürmemişti.

— Bu işi daha önce de yaptığınızı sanıyorum, dedi Elisabeth.

— Yüzlerce kere, diye cevap verdi kadın gülümseyerek.

Elisabeth bir cam tüpe etiket yapıştırışını ve kanı içine döküşünü seyretti. İşi bittiğinde, genç kadın tüpü astı:

— Bu kadar, Mrs. Alexander, dedi.

Elisabeth tüpü gösterip sordu:

— Şimdi ne olacak?

— Kanınızı seroloji laboratuvarına yollayacağız, teknisyenlerden biri tahlil yapacak.

Elisabeth, tahlili belki de John'un yapacağını düşündü.

Mike Seddons, epey düşünceli bir halde, tek başına oturuyordu. Bir ay önce, çok az tanıdığı bir genç kız yüzünden bu kadar kafa yoracağını söyleyen çıksa, onu deli olarak tanımlardı. Ama kırk sekiz saattan beri, Viviane'ın yattığı odaya komşu olan hemşire odasında, klinik tablosunu okuyalı beri, kuşkusu ve şaşkınlığı gitgide artmıştı. Önceki gece pek az uyumuştu. Saatlar boyu, Lucy Grainger'in elinden çıkan sözcüklerin, tam ve doğru anlamını kestirebilmek için, kafasında evirmiş çevirmiş durmuştu: «Viviane Loburton, kemikte bir tümör olabileceği şüphesiyle müşahedede. Biyopsi'ye hazırlanacak.»

Viviane'ı ilk gördüğünde —otopsi günü— diğerlerinin arasında dikkatini çeken güzel bir öğren-

ciden başka bir şey değildi. İkinci rastlaşmalarında —park olaylarından önce— yatağa atabileceği ilginç, tahrik edici bir kız olarak düşünmüştü onu. Mike Seddons duygularını ve niyetlerini gizleyecek, bunları laf kalabalığına getirecek kişilerden değildi.

Hele şimdi; hiç değildi.

Hayatında ilk kez derin, gerçek bir aşkla seviyordu. Ve de korkunç bir kuşku içindeydi.

Viviane'a kendisiyle evlenmek istediğini söylediği gece, bunun neleri içerdiğini ayrıntılarıyla düşünecek fırsatı bulamamıştı. O zamana kadar Mike Seddons, ancak iyice yerini bulduğu, müşteri yaptığı, tohumunu ekip malî yönden geleceğini sağlama aldığı zaman evlenmesinin söz konusu olabileceğini düşünmüştü. Ama Viviane'a söyledikleri ağzından çıkar çıkmaz da, bunların gerçek olduğunu anlamıştı. O günden bu yana, yüz kere aynı şeyleri kendi kendine tekrarlamış, bir an bile yan çizme eğilimi duymamıştı.

Şimdi de, bu...

«Dizde basit bir şişkinlik» diye düşünen Viviane'in tersine, Mike Seddons «kemikte habis bir tümör şüphesiyle müşahedede» sözlerinin ne büyük bir tehlike olduğunu biliyordu. Teşhis doğrulanırsa, Viviane'ın vücudunda yayılma halinde bir tümör bulunduğu, belki şimdiden yayılmış olabileceği anlamına geliyordu. Böyleyse, ameliyatta geç kalındı mı, bir yıldan fazla yaşama şansı hemen hemen yok demekti. Bu olayda «ameliyat», teşhis doğrulanır doğrulanmaz, öldürücü hücreler kaynaktan fazla uzaklaşma fırsatı bulmaksızın, hemen bacağın kesilmesi anlamına geliyordu. Böyle durumlarda bile istatistikler, kemikte habis tümör bulunan hastaların ancak yüzde yirmisinin, bacaklarının kesilmesine rağmen yaşadıklarını ortaya koyuyordu. Diğerleri bir süre sonra baş-

langıç noktasına dönüyor, çoğunluk bir iki ay içinde ölüveriyorlardı.

Ama kemikte habis tümör olduğunu kanıtlayan hiç bir şey yoktu henüz ortada. Selim bir tümör de olabilirdi. İki ihtimal de yarı yarıyaydı. Tıpkı yazı tura atılırken olduğu gibi. Mike Seddons, biyopsi sonucunun kendisi ve Viviane için ne anlama geldiğini düşününce, birden terlemeye başladığını hissetti. Durumu başından beri incelemek için Lucy Grainger'e uğramayı düşünmüştü. Ama bundan vazgeçmeye karar verdi. Belki olayın dışında kalarak daha çok şey öğrenebilirdi: Kişisel bir ilgi gösterirse, bazı bilgi kaynakları kendiliğinden kuruyabilirdi. Durumu bilenler onu üzmemek için susabilirlerdi. Bunu istemiyordu! Ne yoldan olursa olsun, gerçeği öğrenmekti amacı.

Düşüncelerini kendine saklayarak Viviane'le konuşması kolay olmamıştı. Önceki akşam —kendisiyle aynı odada yatan kadın taburcu edildiğinden ve yatağı şimdilik boş olduğundan— bitik halinden ötürü genç kız takılmıştı ona.

Öğleden sonra getirdiği üzümleri keyifli keyifli çiğnerken:

— Biliyorum ne olduğunu, demişti. Bana takılmaktan, bir yataktan ötekine geçememekten korkuyorsun.

Mike, onun neşesini paylaşmaya çalışarak cevap vermişti:

— Bir yataktan ötekine geçmedim hiç. O kadar kolay değil. Bunu sağlamak için çok uğraşmak gerekli.

— Benimle fazla uğraşmadın.

— Sen başkaydın. Kendiliğinden oldu. Olmaması mümkün değildi.

Viviane bu noktaya takılmıştı:

— Evet, biliyorum... —Sonra yeniden keyiflenerek devam etti.— Her neyse, sıvışmak için boşuna zahmet etme Dr. Michael Seddons. Seni başıboş bırakmak niyetinde değilim hiç; asla.

Sonra Mike onu öpmüş, umduğundan da büyük bir duygulanmayla göğsünde iyice sıkmıştı. Viviane de başını onun boynuna gömdü; yanağında güzel kokulu saçlarının okşayışını hissediyor. Tatlı bir sesle:

— Bir şey daha var, doktor, dedi Viviane. Hemşire adaylarından uzak durun: Onlarda ahlak denen şeyden eser yoktur.

— Vay canına! Öyle mi? Neden bunu daha önce bana kimse söylemedi, diye onu kendinden uzaklaştırıp sahte bir neşeyle sordu Mike.

Viviane'ın sırtında, önden açılan ince bir mavi sabahlık, bunun altında da aynı renkte bir naylon gecelik vardı. Birden soluğu kesilen Mike, onun ne kadar genç ve güzel olduğunu farketti.

Viviane kapalı kapıya bakmıştı, ardından da eklemişti:

— Bu gece herkes meşgul. Söyledikleri için biliyorum. Saat birden önce kimse uğramaz.

Mike bir an şaşırmıştı, sonra genç kızın açık yürekliliğine ve sadeliğine hayran olup gülmüştü.

— Burada mı? Şimdi mi demek istiyorsun?

— Neden olmasın?

— Biri içeri girerse kapı dışarı edilirim.

Viviane mırıldandı:

— Geçen gece hiç bunu düşünmüyordun ama.

Parmaklarının ucuyla hafif hafif yüzünü okşuyordu. Birden Mike eğilip boynundan öptü. Dudakları daha da aşağı inerken, genç kızın ürperdiğini, solu-

ğunun sıklaştığını ve parmaklarının omuzunda büzüldüğünü hissetti. Birden dayanılmaz bir eğilim duydu, sonra sağduyusu üstün geldi. Viviane'ı kollarına alarak sevgiyle mırıldandı:

— Bu işler sona erdiğinde tam anlamıyla başbaşa kalacağız Viviane. Daha da iyisi, dilediğimiz kadar zamanımız olacak.

Bütün bunlar önceki günün olaylarıydı.

O gün öğleden sonra, ameliyat salonlarının bulunduğu katta, Lucy Grainger biyopsi yapmak üzereydi. Mike Seddons saatına baktı, iki buçuk olmuştu. Ameliyat salonunun çalışma programına göre şu sıra başlamıştı herhalde. Laboratuvar hızlı iş görürse, cevap ertesi gün alınabilirdi. Yeri olmadığı halde, kendinden geçerek dua etti: **Ulu Tanrım, yalvarırım, tümör selim çıksın...**

Anestezist bir işaret yaptı.

— Siz hazırsanız biz de hazırız, dedi Lucy.

Ameliyat masasının çevresini dolandı, hastanın yanında durup ona gülümsedi:

— Önemli bir şey değil Viviane, dedi iç rahatlatıcı bir sesle. Uzun sürmez, hiç bir şey de duymayacaksınız.

Viviane güvenli bir gülümsemeyle ona karşılık vermek istedi, ama bunu başaramayacağını biliyordu. Belki hafif hafif uykusu geldiği için böyleydi. Belden aşağısının bütün duyarlığını yok eden iğneden başka, ona bir de uyku ilacı vermişlerdi.

Lucy, yardımcısına işaret etti. Genç adam Viviane'ın bacağını kaldırdı ve Lucy bacağı saran bezleri açmaya koyuldu. Sabah, Viviane ameliyat salonuna taşınmadan önce, bacaktaki kıllar tıraş edilmiş,

yıkanmış, mercaptan (*) sürülmüştü. Lucy bir kere daha antiseptikle sıvadı bacağı, dizin altını ve üstünü mikroptan arıtılmış bezlerle sardı.

Masanın öbür yanındaki hemşire, katlanmış yeşil bir çarşaf tutuyordu. Lucy ucundan yakaladı, çarşaftaki delik dizin üzerine gelecek şekilde bunu masaya yaydılar. Anestezist çarşafın üst kısmını, hasta ameliyat salonunun geri kalan bölümünü göremiyecek şekilde, tepesindeki bir demir çubuğa bağladı.

Bunu yaparken de genç kıza baktı ve:

— Kendinizi bırakın Miss Loburton, dedi. Diş çektirmekten farkı yok bu işin, üstelik çok daha rahat.

— Neşteri lütfen.

Lucy elini uzattı, hemşire neşteri verdi. Bıçağın kıvrık yanıyla, eli hiç titremeden, tam dizin altını, aşağı yukarı dört santim kesti. Hemen kan fışkırdı.

— İnce pensler.

Hemşire hazırdı, Lucy iki küçük damarı kıstırdı.

— Damarları sıkar mısınız lütfen?

Lucy, yardımcısının penslerin üstünden damarları sıkması için kenara çekilmişti.

— Şimdilik kemik zarını (perioste) keseceğiz.

Neşteri kemiğin üstüne dayadı, kalın bir lifli dokuyu kesti.

— Testereye hazır.

Hemşire ona bir elektrikli testere geçirdi. Ardındaki ikinci bir hemşire elektrik kablosunu masadan uzakta tutuyordu.

Yardımcısını da eğitmek amacıyla Lucy açıkladı:

(*) Bir çeşit antiseptik.

— Küçük bir para kadar kemik parçası çıkaracağız. Bir, bir buçuk santim büyüklüğünde olsa yeter. (Aydınlatılmış bir ekranın önünde asılı duran filme baktı.) Her şeyden önce tümörün üstünde bulunduğumuzdan ve dışarı itilmiş normal bir kemik parçası alma tehlikesiyle karşılaşmadığımızdan emin olmalıyız.

Lucy elektrik akımı verdiği testereyi iki kere değdirdi. Testerenin kemiğe her dokunuşunda hafif bir kazıma sesi duyuldu, sonra akımı kesip testereyi arkaya uzattı.

— Bu kadarı yeter sanırım, dedi. Bir kemik pensi, diye tamamladı sözlerini.

Dikkatle bir kemik parçası çıkardı ve ikinci hemşirenin uzattığı Zenker mayiiyle dolu kabın içine bıraktı: Artık bu parçayı tahlil isteğiyle birlikte laboratuvara yollamaktan başka iş kalmıyordu.

Anestezist Viviane'a sordu:

— Kendinizi iyi hissediyor musunuz?

Genç kız başıyla olumlu bir işaret yaptı.

— Kemik parçası alındı. Dizdeki yarayı kapamaktan başka iş kalmıyor.

Lucy masada kemik zarını dikmekle meşguldü: «Tek yapacak iş bu olsaydı ne kadar basitti.» Ama bu yapılan araştırma niteliğindeydi. Bundan sonrası Joe Pearson ve kemik parçasına kalıyordu.

Joe pearson'u düşünmek genç kadının aklına Kent O'Donnell'den duyduğu bir şeyi getirdi: Yeni patolojik anatomi uzmanı, bugün Burlington'a geliyordu. Gerek O'Donnell için ve gerekse başka nedenlerle, yeni yardımcıyla işlerin yolunda gitmesini diledi.

Lucy, başhekimin, hastanede başkaldırmaya yol

açmadan gerekli değişiklikleri yapmak için harcadığı çabalara saygı duyuyordu. Ayrıca da, yakından izlemesi sayesinde, Kent'in fırtınaya karşı koymaktan çekinmeyeceğini de biliyordu.

İşte yine kaptırdım, dedi kendi kendine. Yine Kent O'Donnell'i düşünmeye başladım. Son zamanlarda, düşüncelerinin onun çevresinde fazlaca dolaşması garipti. Belki de çalıştıkları yerlerin birbirine yakınlığından ötürüydü bu. Çalışma sırasında rastlaşmadıkları gün enderdi. Şimdi Lucy, Kent'in kendisini bir daha ne zaman yemeğe davet edeceğini düşünüyordu. Belki de kendi dairesinde bir akşam yemeğine çağırabilirdi onu. Epeydir birkaç kişiyi evinde yemeğe çağırmak istiyordu ve Kent bunlar arasındaydı.

Derialtı dokularını dikmesi için yerini genç yardımcısına bıraktı.

— Üç kat dikiş yeter sanırım.

Onu dikkatle izledi. Ağır, ama özenli çalışıyordu. Pek çok operatörün, ameliyat yaparken, yardımcılarına aşağı yukarı hiç bir iş bırakmadıklarını bilirdi. Eskiden, hiç olmazsa iki üç dikiş atma fırsatını bulabilmek için nasıl boşu boşuna beklediğini hatırladı.

Montreal'deydi o sıra, on üç yıl önce, Montreal Devlet Hastanesinde başlamıştı stajına. Sonra ortopedi ihtisası için orada kalmıştı yine. Uzmanlık dalının seçilmesinde talihin oynadığı büyük rolü sık sık düşünürdü. Bu seçim çoğunlukla, stajyerken en çok hangi vakalar izlenmişse onlara bağlı olurdu. Kendisine gelince, Toronto McGill Hazırlık Okulunda, daha sonra da Toronto Üniversitesi tıp fakültesinde, ilgisi hep bir alandan öbürüne kayıp durmuştu. Montreal'e dönerken bile kararsızdı hâlâ: Uzmanlaşmak mı? Yoksa genel cerrahiyi seçmek mi? Ama talihi, orto-

medi̇ye duyduğu büyük ilgi yüzünden tıp dünyasında «İhtiyar Kemik» diye tanınan bir operatörle çalışmaya itmişti onu.

Lucy onunla tanıştığında, adam altmışın üstündeydi. Davranışları ve kişiliği yönünden, Lucy'nin hayatı boyunca tanıdığı en acınacak kişilerdendi. Eğitim merkezlerinin çoğunda bir «boş oyuncu» vardır: İhtiyar Kemik bu tür kişilerin en pis alışkanlıklarının tümünü kendinde toplamıştı sanki. Hastanede herkese —stajyerlere, ihtisas yapanlara, hemşirelere, hastalara ve kendi meslekdaşlarına— büyük bir tarafsızlıkla söverdi. Ameliyat salonunda canını sıkacak ufacık bir şey oldu mu, hemşirelerle asistanlara ancak tayfalarla liman işçilerinin devam ettiği meyhanelerde işitilebilecek küfürler savururdu. Yanlışlıkla, istediğinden başka bir alet uzatıldı mı, normal zamanlarda bunu verene doğru fırlatırdı, iyi bir günündeyse duvara çarpardı.

Yine de, bütün bu gösterilere rağmen, usta bir operatördü. Özellikle sakat çocuklardaki kemik hastalıklarını tedavi etmeye ve bunları düzeltmeye çalışmış, olağanüstü başarıları, dünya çapında bir ün kazanmasına yol açmıştı. Davranışını hiç değiştirmez, baktığı hasta ister çocuk olsun ister büyük, tedavi şekli farketmezdi. Oysa çocukların ondan çekindikleri enderdi, Lucy sık sık, çocuk içgüsünün olgun kişinin yargılarından daha iyi ve daha emin bir barometre olup olmadığını düşünmüştü.

Lucy'nin geleceğini belirleyen de İhtiyar Kemik'in etkisi olmuştu. Ortopedinin neler başarabildiğini ustanın elinden görünce, bu bütünlemeye katılmak istedi. Üç yıllık bir süre Montreal Devlet Hastanesinde kalmış, fırsat buldukça İhtiyar Kemik'e ameliyatlarında yardımcı olmuştu. Davranışlarının dışında, her-

şeyini kopya etmeği öğrenmişti. Lucy'ye karşı bile değişmemişti yaşlı adamın tutumu, yalnız son yıl kendisine, diğerlerinden az gürlediğini gördükçe gururduyardı genç kadın.

O günden bu yana, kendisi de ortopedist olarak çalışmaya başlayalı beri, önemsenecek kişisel başarılar sağlamıştı. Burlington'un bütün hekimlerinin kendisine verdikleri değer, şimdi Lucy'yi Üç Eyalet Hastanesinin en meşgul kişilerinden biri haline getiriyordu.

İki yıl önce, İhtiyar Kemik'in cenazesine katılmak için Montreal'e bir daha dönmüştü. Söylendiğine göre, hatırladığı kadarıyla Montreal'de hiç bir doktor ya da operatörün cenazesine bu kadar insan gelmemişti. Yaşlı adamın hayatı boyunca ana avrat sövdüğü, aşağı yukarı herkes kilisedeydi.

Lucy'nin düşüncesi yaşadığı âna döndü. Biyopsi sona ermişti. Yardımcısı deriyi dikiyordu; son bir düğüm attı. Lucy duvar saatına baktı, bütün iş yarım saat sürmüştü. Saat üçtü.

Beşe yedi kala, hastane hademelerinden biri — on altı yaşında, küstah ve salınarak yürüyen bir delikanlı— ıslık çalarak seroloji laboratuvarına girdi. Devamlı savaş halinde olduğu Bannister'in çok içerlediğini bildiğinden, hep ıslık çalardı orada. Her zamanki gibi, yaşlı adam ona kötü kötü bakarak homurdandı:

— Buraya her gelişinde, şu gürültüyü yapmamanı sana son defa söylüyorum.

— Son defa oluşuna sevindim, cevabını verdi çocuk hiç bozulmadan. Gerçeği söylemek gerekirse, her gelişimde sizin yakındığınızı ve söylediğinizi işitmek kafamı bozuyordu. —Üzerinde çeşitli hastalar-

dan alınan kanın yerleştirildiği tepsiyi kaldırıp ıslık çalmaya devam etti.— Bütün bu kanı nereye koyayım. Mr. Drakula?

John Alexander gülümsedi, ama Bannister'in bu söylenenlerden hiç hoşlanmadığı ortadaydı.

— Yerini pekâlâ biliyorsun, uyanık. Koy şuraya.

— Emredersiniz komutanım, efendim.

Binbir sırnaşmayla çocuk tepsiyi bıraktı, alaylı bir selam çaktı, hafiften iki göbek atıp şarkı söyleyerek uzaklaştı:

Aman aman! verin bana mikropların dansettiği
bir yuva
Mutlu virüslerle basillerin oynaştığı
Gün boyu tüplerdeki kanın leş korkular saçtığı...

Kapı kapandı ve ses koridorda yitti gitti. Alexander gülüyordu. Bannister itiraz etti:

— Yaptıklarına gülmemek gerek, daha da küstahlaşıyor.

Tepsinin üzerinde durduğu sıraya yöneldi, içine konan kağıdı kayıtsızca aldı. Laboratuvarın ortasına vardığında durdu.

— Hey! Burada Mrs. Alexander diye birinin kanı da var. Sizin karınız mı?

Alexander kullandığı cam boruyu bıraktı ve yaklaştı ona:

— Mümkündür. Dr. Dornberger tahlil için çağırmıştı.

Kağıda baktı. Evet. Gerçekten Elisabeth'indi.

— Etikette kan grubu ve hassasiyet testi yazılı, dedi Bannister.

— Sanırım, Dr. Dornberger emin olmak istedi. Elisabeth'in kan grubu Rh negatiftir. —Düşündükten sonra ekledi.— Benimki Rh pozitif.

Her şeyden haberli bir adamın babaca tavrıyla, Bannister etiketinde Mrs. Alexander yazılı tüpü aldı ve ışığa tuttu.

— Tahlili yapmak ister misiniz?

— Evet, sizce bir sakıncası yoksa isterim.

Bannister yapması gereken işi, bir başkasının görmesine asla karşı çıkmazdı. «Benim için bir sakınca yok», dedi. Sonra duvar saatına göz atıp ekledi. «Bu akşam yapamazsınız ama; gitme zamanı geldi.» Etiketinde Alexander yazılı tüpü diğerlerinin arasına koydu ve tepsiyi John'a uzattı: «Sabaha kadar şunları bir kenara bıraksanız iyi edersiniz.»

Alexander bunları laboratuvarın buzdolabına yerleştirip, düşünceli düşünceli konuştu:

— Carl, size sormak istediğim bir şey var.

Carl ortalığı temizleyip düzenlemekle meşguldü, saat beşi çaldığında, çıkmaya hazır olmak isterdi. Başını çevirmeden cevap verdi:

— Neymiş o?

— Bu yaptığımız hassasiyet testi konusunda kafamı kurcalayan şeyler var.

— Ne gibi şeyler?

Alexander sözlerini dikkatle seçiyordu. Baştan beri, diplomalı teknisyen olduğu için, Bannister gibi kişilerde düşmanlığa yol açabileceğini hissetmişti. Şimdi, daha önce de yaptığı gibi, onu kırmamaya çalışıyordu.

— Doğrudan iki direkt hassasiyet testi yaptığımızı farkettim, tuzlu mayi ile ve albüminli mayi ile.

— Sonra?

— Eh, dedi Alexander dikkatle, sadece iki test yapmak modası geçmiş bir şey değil mi?

Bannister ortalığı düzenleme işini bitirmişti. El-

lerini bir kağıt peçeteyle kurulayarak masanın ortasına doğru yürüdü. Sert bir sesle:

— Bana nedenini de söyleseniz, diye sordu.

Bu mesele önemliydi. Alexander sesteki sertliğe dikkat etmedi.

— Laboratuvarların çoğu üçüncü, bir test yapıyor, bir dolaylı Coombs reaksiyonu, hemen direct reaksiyonun ardından.

— O da nesi?

— Benimle alay mı ediyorsunuz?

Bu sözlerin ağzından çıkmasıyla, Alexander bir taktik hatası yaptığını anladı. Ama içinden geldiği gibi, bir seroloji teknisyeninin, dolaylı Coombs reaksiyonunu bilmeyeceğini düşünemeden konuşmuştu.

Laboratuvar şefi diretti:

— Bu tepeden bakma nereden çıktı?

Hemen hatasını düzeltmeye çalışan Alexander:

— Özür dilerim Carl, dedi; size kötü bir şey söylemek niyetinde değildim.

Bannister kağıt peçeteyi buruşturdu ve çöp tenekesine attı.

— İyi ama, bana öyle geldi.

Bakışı saldırgan, çıplak başı ampulün ışığında parlayarak:

— Bana bak oğlum, dedi. Söyleyeceklerim senin çıkarınadır. Okuldan yeni çıktın, henüz keşfetmediğin bir şey var. Orada öğrettikleri şeylerin hiç birinin pratikte yeri yoktur.

— Bu basit bir teori değil Carl. —Artık ciddiydi, az önce yaptığı gafın da hiç önemi kalmamıştı.— Hamile kadınların kanında, bazı anticorps'ların doğrudan ortaya çıkarılmadığını ispatlamış bulunuyor.

— Hangi oranda rastlanıyor buna?

Bannister cevabı önceden biliyormuş gibi, kendinden emin sormuştu soruyu.

— Pek seyrek.

— İşte gördün mü?

— Ama bu kadarı bile üçüncü testi önemli kılıyor, diye diretti genç adam. —Bannister'in aşılmaz gevşekliğinin ötesine geçmek istiyordu.— Çok basit. İkinci testten sonra aynı tüpü alırsınız...

Bannister sözünü kesti:

— Konferansı bir başka sefere saklayın...

İş gömleğini çıkardı ve kapının ardında asılı duran ceketini aldı.

Baştan kaybedilmiş bir savaş olduğunu bile bile, Alexander konuşmasına devam etti:

— Fazla bir iş değil, bunu ben yürekten yaparım. Gereken şey sadece Coombs serumu. Tabiî, testin maliyetini biraz yükseltir...

Bannister son sözlerde, çok alışkın olduğu bir nokta yakaladı ve üstüne yükleniverdi. Şimdi konuştuklarını anlıyordu.

— Tamam işte, dedi alaycı bir sesle. Pearson'a bu kadarı yeter. Daha pahalıya mal olan her şey onun üzerinde müthiş bir etki yapar.

— Ama anlamıyorsunuz... Baş vurduğunuz yöntem yetersiz. Yanlış yapabilirsiniz.

Alexander sesini yükselttiğinin farkında değildi:

— Burada yaptığınız iki testle negatif bir sonuç alabilirsiniz, oysa annenin kanı bebek için tehlikeli bir hal almıştır. Böyle bir yanlış sonucu, yeni doğan bebeğin ölümüne yol açılabilir.

— Her neyse, buna karışmak sizin işiniz değil.

Bu en pis, en adî ve en çiğ görünüşüyle, Bannister'in kendisiydi.

— Ama...

— Aması maması yok. Pearson yeni fikirlere kulak asmaz, hele pahalıya mal oluyorsa.

Bannister duraladı. Saldırganlığı biraz hafiflemişti. Saatın beşe gelmek üzere olduğunu görmüştü, tartışmayı sonuçlandırıp çıkmakta acele ediyordu.

— Bak dostum, sana bir öğüt vereyim: Biz doktor değiliz, doktorluk taslamaktan vazgeçsen iyi edersin. Biz laboratuvarda çalışan teknisyenleriz ve burada bize söylendiği gibi iş görmekten başka şey yapamayız.

— İşim, düşünme hakkıma da engel olmaz ya? Diklenme sırası Alexander'deydi.

— Bütün istediğim, karımın testinin eksiksiz yapılmasıdır. Bu mesele sizi ilgilendirmeyebilir, ama benim için bebeğin büyük önemi var.

Bannister kapıdan Alexander'i süzdü. Başlangıçta farketmediği şeyi şimdi görüyordu: Bu çocuk ortalığı karıştıran biriydi. Böylelerinin en kötü yanı, kendileriyle birlikte başkalarını da tatsız durumlara sürüklemek gibi kötü bir alışkanlıklarının bulunmasıydı. Belki bu diplomalı yumurcağın, kısa sürede başını belaya sokmaktan başka şeye aklı ermiyordu. Eh, buna engel olmaya kalkışmayacaktı.

— Ben düşündüklerimi söyledim, dedi Bannister. Buradaki çalışma şeklimizi beğenmiyorsan, git açıkça söyle Pearson'a.

Alexander'i laboratuvarda yalnız bırakarak çıktı.

12

Saat sekiz. Erkenden ısınan ağustos sabahı, ya-

kıcı bir günün beklendiğini haber verir gibiydi. Hastanenin kapısında henüz pek az kişi vardı: Önceki günün tozunu temizlemek için avluyu sulayan bir hademe, yolun öbür yanında otobüsten inen orta yaşlı bir hemşire. Bu iki kişinin dışında da, çevresine bakınıp büyük hareketin bir saattan önce başlamayacağını düşünen Dr. David Coleman.

David Coleman, Üç Eyalet Hastanesinin binalarını inceliyordu. Ona kalırsa, hastanenin mimarını fanteziye kaçarak boşuna para harcamakla suçlamak mümkün değildi. Hastane binalarının bütünü, sıradan görünüşlü ve birbirini izleyen bir dikdörtgenler dizisi ortaya koyuyordu. Duvarlar, kapılar, pencereler. Sadece ana kapının yakınında bu görünüş biraz değişiyordu, buradaki bir taşın üzerinde şunlar yazılıydı: «Saygıdeğer Belediye Başkanı Hugo Stouting tarafından, 1918 nisanında konuldu.» Girişteki basamakları çıkarken, David Coleman çoktan unutulmuş olması gereken bu adamın nasıl biri olduğunu düşündü. Coleman kapıyı vurup içeri girdiğinde, Carl Bannister, Dr. Pearson'un masasının üzerindeki kağıtları düzenliyordu.

— Günaydın.

Şaşıran başteknisyen kafasını kaldırdı. Bu kadar erken saatta ziyaretçilerle karşılaştıkları enderdi: Hastane görevlileri, Joe Pearson'un saat ondan önce gelmediğini bilirlerdi, hatta daha geç kaldığı da olurdu.

— Günaydın.

Bu selama, dostça sayılmayacak bir karşılık verdi Bannister, sabahın bu erken saatında pek kendine gelemezdi.

— Dr. Pearson'u mu aradınız, diye sordu.

— Evet, bir bakıma. Bugün burada işe başlıyorum.

Karşısındakinin irkildiğini görünce ekledi:

— Ben Dr. Coleman.

Bu sözleri —daha doğrusu Coleman bu izlenime kapılıp kafasında bir benzetme yaptı— altına çatapat atılan bir tavuğun gösterebileceği tepkiye eş bir sonuç verdi. Bannister kağıtları hemen bıraktı, neredeyse koşarak masanın çevresini dolandı, çıplak başı terden pırıl pırıl, yeni gelenin önünde durdu.

— Kusura bakmayın, doktor. Farkına varmamıştım. Bugün gelmeniz gerektiğini biliyorum, ama bu kadar erken ummamıştım.

Coleman saldın sakin sordu:

— Dr. Pearson beni bekleyecekti. Kendisi burada mı?

Bannister çok şaşırdı:

— Ondan daha erken geldiniz, doktor; çok erken. Burada olması için en az iki saat geçmesi gerekli.

Yüzü erkek erkeğe konuşup sır veren birinin yüzü gibi buruştu. «Umarım, ilk günler geçince siz de aynı alışkanlığı edinirsiniz,» der gibiydi.

— Anlıyorum.

Coleman çevresine bakınırken, Bannister bir şey unuttuğunu hatırladı.

— Ben Carl Bannister, laboratuvarın en eski teknisyeni. —Aşırı bir neşe göstermemeye çalışarak ekledi.— Sanırım, birbirimizi sık sık görme fırsatını bulacağız.

Bannister, kıdemi konusunda en ufak bir tehlikeye girmeme alışkanlığını edinmişti.

— Evet. Sanırım.

Coleman, buna sevineceğinden pek emin değil-

di, ama Bannister'in uzattığı eli sıktı ve sabah, yağmur yağacağını sandığı için yanına aldığı ince yağmurluğu asacak bir çengel aradı.

Bu kez de Bannister, iş görmeye hazır ve yaranmak isteğiyle dopdolu, yanıbaşındaydı.

— İzin verirseniz asayım yağmurluğunuzu.

Bir demir askı buldu, yağmurlukla birlikte bunu kapının yanındaki çengele astı.

— Teşekkür ederim, dedi Coleman.

— Bir şey değil doktor, bir şey değil. Şimdi size laboratuvarı gezdirmemi ister misiniz.

Coleman duraladı. Dr. Pearson'u beklese belki daha iyi ederdi. Ama iki saat sürecek uzun bir beklemeydi bu, iki saatı hiç bir şey yapmadan geçirecek yerde faydalı hale getirebilirdi. Laboratuvarlar kendi çalışma alanı olacaktı. Öyleyse ne farkederdi?

— Birkaç hafta önce, Dr. Pearson'la laboratuvarların bir bölümünü gezdik, dedi. Ama fazla bir işiniz yoksa, memnuniyetle tekrar gezerim.

— Valla! Doğrusunu isterseniz, burada işimiz hep başımızdan aşkın tabiî, doktor. Ama size laboratuvarı gezdirmek için birtakım şeyleri geri bırakabilirim. Hatta benim için bir zevktir bu.

Kafasının işleyişi inanılmaz biçimde berraktı!

— Buradan, lütfen.

Bannister, seroloji laboratuvarının kapısını açmış, Coleman'ın geçmesi için kenara çekilmişti. Önceki gün aralarında geçen tartışmadan beri şefini görmeyen John Alexander, yaptığı işten başını kaldırdı.

— İşte John Alexander, Doktor. Burada yeni işe başlıyor. —Bannister rehberliğe gitgide ısınıyordu. Şaka yollu ekledi.— Teknik okuldan yeni mezun oldu, değil mi John?

— Nasıl isterseniz öyle olsun, dedi Alexander bu sözlere içerleyerek, ama terbiyesiz görünmeme çabasıyla.

Coleman ilerledi, elini uzattı:

— Ben Dr. Coleman.

El sıkışırken, Alexander ilgiyle sordu:

— Yani yeni patoloji uzmanımız, öyle mi doktor?

— Evet.

Değişmeyen alışkanlığıyla, Coleman ortalığa göz gezdiriyordu. Önceki ziyaretinde olduğu gibi, burada gerçekten pek çok şeyin değişmesi gerektiğini gördü.

Bannister, büyük bir rahatlıkla devam ediyordu:

— Bakın doktor, nereye isterseniz bakın

— Teşekkür ederim.

Alexander'e dönen Coleman sordu:

— Şu sıra ne üzerinde çalışıyorsunuz?

— Kan tahlili yapıyorum, doktor. Elimdeki de karımdan alınmış kan.

— Yok canım?

Coleman bu genç teknisyeni laboratuvar şefinden çok daha ilginç buluyordu ya da, hiç olmazsa ilk bakışta.

— Karınız ne zaman çocuk bekliyor?

— Tam iki ay sonra, doktor.

Alexander önündeki alete elektrik akımı verdi. Coleman hareketlerinin ölçülü ve çabuk olduğunu farketti; ellerini kullanmasında bir akıcılık vardı.

— Evli misiniz, doktor?

— Hayır.

Alexander başka bir soru sormak üzereydi, sonra fikir değiştirir gibi oldu ve sustu.

— Bana bir şey mi sormak istiyordunuz?

Dışarı sürüklemek için elini Dr. Coleman'ın koluna koydu.

Coleman birkaç saniye kımıldamadı. Sonra belli ederek, adamın elini tuttu ve kolundan çekti, Alexander'e dönüp:

— İşle ilgili bir konu mu, diye sordu. Bu laboratuvardaki çalışmalarla ilgili mi?

Kaşlarını çatan Bannister'e hiç aldırmayan Alexander cevap verdi:

— Evet. Öyle.

— Peki. Anlatın bana meselenin ne olduğunu.

— Karımın kan tahliliyle ilgili. Onun kanı Rh pozitif, benimkisi Rh negatif.

— Valla, dedi Coleman gülümseyerek, bu iş pek çok kişinin başına geliyor. Tahlil, negatif sonuç vermedikçe mesele yok.

— Ama doktor, bütün mesele burada. Reaksiyon...

— Evet? Ne reaksiyonu?

Coleman meraklanmıştı. Bu genç teknisyenin nereye varmak istediğini bir türlü kestiremiyordu.

— Sanırım, ilk iki doğrudan (direkt) reaksiyonun ardından, dolaylı (endirekt) bir de Coombs testi yapmamız gerekiyor.

— Tabii ki öyle.

Ortalığa çöken sessizliği Alexander bozdu:

— Bunu tekrarlamak lutfunda bulunur musunuz doktor?

— «Tabiî ki öyle,» dedim. Dolaylı bir Coombs yapmak bilinen şey.

Coleman hâlâ tartışma nedenini anlayamıyordu. Bir seroloji laboratuvarı için, bu tür şeyler işin elifbesi, temeliydi.

— Ama biz dolaylı Coombs yapmıyoruz. (Alexan-

Bir sessizlik oldu. John Alexander düşündü, sonunda kararını verdi.

— Evet, doktor.

Birtakım tatsızlıklar çıksa da çıkmasa da, hiç olmazsa Alexander derdini açığa vurmuş olacaktı. Önceki akşam, Bannister'le kapışmasından sonra eve döndüğünde üçüncü test sorunundan vazgeçme eğilimi duymuştu. Bir teklif yaptığında, Pearson'un kendisini nasıl payladığını çok iyi hatırlıyordu. Bu yeni doktor... Dr. Pearson'dan daha yumuşak geliyordu insana... Alexander'i haksız bulsa bile, kavga çıkmayacaktı hiç olmazsa,

— Şu sıra yapmakta olduğumuz hassaslaşma testiyle ilgili.

Aralarında konuşurlarken Bannister'in arkada durduğunu farketti; yaşlı teknisyen, söylenenlerin tek hecesini bile kaçırmamak için dikkat kesilmiş, başını iki yana sallıyordu. Hemen ardından, Alexander'i yerine oturtmak için, sinirli ve saldırgan bir şekilde ilerledi:

— Bakın, oğlum. Dün akşamki şeyin sözünü ediyorsanız, lütfen rahat bırakın şunu.

Coleman meraklanmıştı, sordu:

— Dün akşam neden söz ediyordunuz?

Bannister, soruya aldırmadan, Alexander'i paylamaya devam etti:

— Geldiğinden beş dakika sonra, Dr. Coleman'ın böyle önemsiz şeylerle başının ağrıtılmasını istemem. Bırakın şunu. Anlaşıldı mı?

Yüzünde beliriveren gülümsemeyle, David Coleman'a döndü:

— Kafasını takmış bir kere, doktor. Şimdi, benimle gelmek zahmetine katlanırsanız, size histoloji tesisimizi göstereceğim.

der zafer kazanmışcasına baktı Bannister'e.) Doktor, bütün yaptığımız doğrudan iki reaksiyon. Coombs serumu hiç kullanılmıyor.

Önce Coleman, Alexander'in yanıldığına iyice emin oldu. Görünüşe bakılırsa, genç teknisyen burada pek kısa bir süre önce işe başlamıştı. Kafası karışmış olmalıydı. Sonra bu sözlerin büyük bir inançla söylendiğini hatırladı ve Bannister'e döndü:

— Doğru mu?

— Bütün tahlilleri Dr. Pearson'un talimatına uygun şekilde yaparız.

Yaşlı teknisyenin sesi, her türlü tartışmayı zaman kaybı saydığını ortaya koyuyordu.

Belki Dr. Pearson'un böyle çalıştığınızdan haberi yoktur?

— Ne yaptığımı çok iyi biliyor.

Bu kez sıkıntısını iyice ortaya koymuştu. Yeniler hep böyleydiler işte. Geleli beş dakika olmadan insanın başına dert açmaya başlıyorlardı. Yeni doktora yakınlık göstermek istemişti, bakın ne olmuştu aldığı sonuç? Eh, bir şeyi önceden kesinlikle biliyordu hiç olmazsa: Dr. Pearson bu herifi yola getirmekte gecikmeyecekti, Bannister o sıra yakınlarda bulunmayı diliyordu.

Coleman, karşısındakinin ses tonunu farketmez görünmeye karar verdi. Hoşuna gitse de, gitmese de bu adamla hiç olmazsa bir süre çalışmak zorunda kalacaktı. Ayrıca bu işin açığa çıkarılması da gerekiyordu.

— Sanırım pek iyi anlayamadım, dedi. Herhalde hamile bir kadının kanındaki anticorps'ların doğrudan bir reaksiyonda tutmadığını, ama Coombs serumu kullandığımızda gözden kaçmayacağını biliyorsunuz.

— Benim de söylediğim buydu, dedi Alexander.

Bannister cevap vermeyince, Coleman devam etti:

— Dr. Pearson'a sözünü edeceğim, haberli olmadığından eminim.

— Bu tahlil için ne yapacağız, diye sordu Alexander. Ve diğerleri için?

— İki şekilde de yapın canım! Doğrudan ve Coombs serumuyla.

— Laboratuvarda Coombs serumu yok, doktor.

Şimdi Alexander, bu işi kurcaladığına pek seviniyordu. Yeni gelenin davranışını sevmişti. Belki burada birtakım şeyleri değiştirirdi? Ne çok da değişmesi gereken şey vardı.

— Öyleyse edinin, dedi Coleman tabiî ve canlı görünerek. Coombs serumu sıkıntısı çekilmez hiç bir yerde.

— Laboratuvar ihtiyaçlarını dışardan satın alamayız, dedi Bannister. Burada işler başka türlü oluyor. Bir alım fişi gerekli.

Tepeden bakarcasına gülümsüyordu: Yine de bu yeni gelen bayın bilmediği şeyler vardı.

Coleman dikkatle kendini tuttu. Er ya da geç Bannister'le kapışacaklardı, çünkü bu tutumu devamlı kabullenmek niyetlisi değildi hiç. Ama geldiği gün hır çıkarmak da doğru olmazdı. Oldukça sevimli, ama kesin konuştu:

— Öyleyse verin bana fişleri. İmzalayabileceğimi sanıyorum. Burada bulunuşumun nedenlerinden biri bu.

Diğeri bir an duraladı, sonra bir çekmece açıp içinden aldığı satış fişlerini Coleman'a uzattı.

— Bir de kalem, lütfen.

Aynı zoraki hareketlerle, ters ters «Dr. Pearson' un bütün satış fişlerini bizzat imzalamak istediğini» belirterek kalemi de uzattı.

Coleman çabucak fişi doldurdu ve imzaladı. Soğuk bir gülümsemeyle: «On beş dolarlık tavşan serumu siparişini imzalamaktan, çok daha önemli sorumluluklar yüklenmeyi bekliyorum,» dedi. Koçanla kalemi uzatırken laboratuvarın öbür ucunda telefon çaldı, bu da Bannister'in arkasını dönmesine fırsat verdi. Yüzü hâlâ öfkeyle kıpkırmızı, telefonu açtı, kısaca cevap verdi ve kapadı.

— Aşağı inmem gerekiyor, diye homurdandı Coleman'a. O da buz gibi bir sesle karşılık verdi:

— Gidebilirsiniz.

Olay bittiğinde, Coleman farkettiğinden daha da öfkeli olduğunu anladı. Burada ne biçim bir disiplin hüküm sürüyordu ki, bu teknisyen böylesine küstahça konuşabiliyordu? Tahlilin eksik yapılması zaten ciddi bir şeydi. Ama Bannister gibi birinin itirazlarını hiçe sayarak bu yanlışı düzeltmek kabul edilir şey değildi. Laboratuvarın bu hali ve yönetilişi dikkate alınırsa, patolojik anatomi bölümünün, ilk görüşte sandığından da kötü durumda bulunduğu ortaya çıkıyordu.

Bannister çıktığında, laboratuvarın geri kalan bölümünü daha dikkatli incelemeye karar verdi. İlk ziyaretinde, araç-gerecin modası geçmiş ve neredeyse işe yaramaz halde olduğunu görmüştü. Ama şimdi keşfettiği, buranın inanılmaz savrukluğu ve pisliğiydi.

Masalarla sıraların üzerinde bir sürü pis araç ve cam kap, kimyevi maddeler ve sararmış kağıt yığınlarıyla yanyanaydı. İçerisini dolaştı, küflenmek üze-

re olan bir çalışma masası gördü. Alexander uzaktan, bu denetimin gelişmesini tedirginlikle izliyordu.

— Laboratuvar genellikle böyle mi, diye sordu Coleman.

— Pek temiz sayılmaz, değil mi?

Alexander, kim olursa olsun, birinin laboratuvarı bu halde görmesinden utanç duyuyordu. Söyleyemediği, daha önce burayı düzenlemeyi teklif ettiği ve terslenip her şeyi olduğu gibi bırakması cevabını aldığıydı.

— Temiz sayılmaz mı? —Coleman parmağını rafa sürdü, çektiğinde bu parmak kapkara kesilmişti.— Ben daha sert bir deyim kullanırdım.

Derin bir tiksintiyle düşünüyordu: «Bunların hepsinin değişmesi gerekir.» Ardından yine düşündü: «Biraz daha beklemeli.» Hastane görevlileriyle ilişkilerinde, ağırdan alması gerektiğini biliyordu, şimdiye kadarki deneyleri de, çabucak yapılabilecek işlerin bir sınırı olduğunu göstermişti ona. Ama burnunun dibindeki bu pislikle, doğal sabırsızlığım yenmekte güçlük çekeceğini biliyordu.

Bir süreden beri, John Alexander yeni doktoru dikkatle incelemekteydi. Bannister'le içeri girdiğinden beri, belli belirsiz bir tanışıklık dikkatini çekmiş ti. Coleman kendisinden birkaç yaş büyüktü. Ama bu değildi. Sadece bu değildi. Dayanamayan John sordu:

— Özür dilerim, Doktor; ama daha önce rastlaştığımızı sanıyorum.

— Mümkündür.

Coleman kayıtsız kalmaya dikkat ediyordu. Bu çocuğu bir olayda desteklemiş olması —bunda tartışılmaz şekilde haklıydı— aralarında bir çeşit anlaş-

ma yapıldığı izlenimi uyandırmamalıydı onda. Biraz sert karşılık verdiğini düşünerek, ekledi:

— Bellevue'de stajyer olarak bulundum, oradan Walter Reed'e ve Massachusetts General'e geçtim.

— Hayır. (Alexander başını sallıyordu.) Daha önce olması gerek. Hiç İndiana'da, New Richmond'da bulundunuz mu?

— Evet... dedi Coleman şaşkınlıkla. Evet... orada doğdum.

John Alexander çok keyiflenmişti:

— Bu adı hemen hatırlamam gerekirdi, tabiî... Babanız... Dr... Byron Coleman olmalı.

— Nereden biliyorsunuz bunu?

Kendisinden başka biri babasının adını anmayalı yıllar oluyordu.

— Ben de New Richmondluyum, karım da.

— Yok canım? Oradayken tanışmış mıydık?

— Sizi iki üç kere gördüğümü hatırlıyorum, ama sanmam.

New Richmond şehrinin toplumsal hayatında, John Alexander doktorun oğlunun çevresinden çok uzaklardaydı. Tam o sıra araçtan bir uyarı sesi geldi, John gidip aşağı inen tüpü aldı ve devam etti:

— Babamın bir sebze bostanı vardı. Şehrin birkaç mil dışında yaşardık. Belki siz karımı tanırsınız. Ailesi New Richmond'da bir hırdavatçı dükkanı işletirdi. Adı Elisabeth Johnson.

Coleman düşünceli düşünceli cevap verdi:

— Evet... hatırladığımı sanıyorum... Bir şey... kaza geçirmedi mi?

— Tamam. Babası otomobiliyle tren yolundan geçerken öldü. Elisabeth de yanındaydı.

— Şimdi hatırlıyorum bu olaydan söz edildiğini.

David Coleman'ın belleği gerilere, babasının bir sürü insanı iyileştirdiği muayenehanesine gitti. Sonunda kendisi yok olmuştu.

— O sıra üniversitedeydim, dedi Coleman, ama sonra babam anlattı.

— Az kaldı Elisabeth de ölüyordu, ama birkaç kere kendisine kan verildi de kurtuldu. İlk kez o zaman bir hastaneye adımımı attım sanıyorum. Bir hafta boyunca orada yaşadım diyebilirim.

Alexander sustu, sonra buluşundan büyük mutluluk duyarak:

— Boş kaldığınız bir akşam, dedi, küçük bir dairede oturuyoruz... karım da eminim sizi tanımaktan sevinç duyacaktır.

Gerçeği hissederek duraladı: İkisi de New Richmondluydu ama, aralarında bir toplumsal uçurum vardı.

Coleman da bunun bilincine vardı. Beyni hemen bir uyarı telgrafı çekti: «Astlarınla ilişkilerine dikkat et; böyle bir çocukla bile. Züppelik değil bu... Sadece bir disiplin ve sağduyu sorunu.»

— Bir süre burada epey işim olacak, biliyorsunuz, dedi. Şimdilik bırakalım bunu bir yana isterseniz. Bekleyelim bakalım işler nereye varacak.

Bu sözler ağzından çıkarken, içi boş ve sahte geldiğini kendisi de farketti. «Davetini daha kibarca reddetmeliydim!...» diye düşündü. Kafasında bir kayıt düşürdü: «Değişmedin, dostum! Hiç değişmedin.»

Şimdilik Harry Tomaselli, Mrs. Straughan'ın mutfağa dönüp oradan bir yere kımıldamamasını diliyordu. Sonra kendi kendini payladı: Yemek işlerini denetleyen bir kadın, değer verilmeyi hak eden bir

inciydi. Mrs. Straughan da çok iyiydi. Tartışılmaz ve hastane yöneticisinin bilincinde olduğu bir şeydi bu.

Yine de, ara sıra, Hilda Straughan'ın Üç Eyalet Hastanesini bir bütün olarak düşünüp düşünmediğini merak ederdi. Kendisiyle konuşurken, çoğu zaman, sanki hastanenin kalbinin mutfakta attığı, önemli ve önemsiz diğer unsurların oradan yayıldığı izlenimine kapılırdı. Yine de düşündü —çünkü Harry Tomaselli her şeyden önce tarafsız düşünen bir kafaya sahipti...— ve bu tutumun çoğunluk işlerini ciddiye alan kişilerin tutumu olduğu sonucuna vardı. Bir başka nokta daha vardı: İyi bir bölüm şefi, her zaman, inandığı şey uğruna mücadele edip tartışmaya hazır olmalıydı. Mrs. Straughan da geniş kişiliğinin her zerresiyle bir savaşçı ve tartışmacıydı.

O sıra koca gövdesi, yöneticinin odasındaki bir koltuktan taşarak amansızca mücadele ediyordu.

— Bu işin ciddiyetini farkediyor musunuz bilmem, Mr. T. (Mrs. Straughan tanıdığı kişilerden söz ederken, hep adlarının baş harflerini kullanırdı. Kendi kocasından da Mr. S. diye söz etmek alışkanlığını edinmişti.)

— Sanırım evet, dedi Harry Tomaselli.

— Halen kullanmakta olduğum bulaşık makineleri eski ve beş yıldır işe yaramaz halde. Buraya geleli beri, her yıl aynı şeyi istiyorum: «Gelecek yıl size yeni makineler alacağız.» O gelecek yıla ulaşıldığında da, hani nerede benim makineler? Bunların alınmasının on iki ay daha geciktirildiğini öğreniyorum. Bu iş böyle yürümez, Mr. T. Gerçekten böyle yürümez.

Kullandığı araç-gereçten söz ederken, Hilda hep «benim» sözünü kullanırdı. Tomaselli'nin buna bir itirazı yoktu aslında. Asıl itiraz ettiği şey, kadının ken-

dininkinden başka sorun tanımamasıydı. Bir, iki hafta önce sözünü ettikleri konuya dönmeye hazırlandı.

— Hiç kuşkusuz, Mrs. Straughan, bulaşık makinelerinin yerlerine yenileri alınacak. Mutfakta karşı karşıya bulunduğunuz sorunları biliyorum, ama bunlar çok büyük ve pahalı makineler. Hatırlarsanız, son hesaplara göre, sıcak su tesisatında yapılacak değişiklikle birlikte onbirbin doları buluyordu aşağı yukarı.

Mrs. Straughan, iri ve güçlü göğüsleriyle bir klasörü iterek masaya doğru eğildi:

— Şimdikileri ne kadar kullandırırsanız, masraf da o kadar yükselecek.

— Ne yazık ki bunun ben de farkındayım!

Hastaneye gereken en ufak şeyin fiyatının yükselmesi, Tomaselli'nin her gün karşılaştığı bir sorundu.

— Ama şu sıra, paramız çok hesaplı. Bunda hastaneyi genişletmek için yapılması gereken masrafların biraz payı var. Öte yandan, öncelik tanınması zorunlu birtakım alımlar da var, tıbbî araç-gereçlerin de her şeyden önce alınması kararlaştırıldı.

— Hastalarınız yemek yiyecek temiz tabak bulmadıkça, tıbbî araç-gereçler neye yarar?

— Mrs. Straughan, durum o kadar da kötü değil ama. Bunu ikimiz de biliyoruz.

— Değil, ama yakındır.

Kadın öne eğildi, klasör biraz daha itildi. Harry Tomaselli içinden, göğüslerini masadan çekmesini diledi.

— Sin zamanlarda kaç kere, dedi kadın; yığınla tabak-çanağın makinelerime girip leş gibi çıktığını gördüm. Elimizden geldiği kadar bu işi önlemeye

çalışıyoruz, ama kalabalık saatlarda mümkün değil, hem önemli olan da böyle zamanlar.

— Evet, dedi Tomaselli. Bütün bunları anlıyorum.

— Beni düşündüren bulaşıcı hastalık tehlikesi, Mr. T. Son zamanlarda hastanede çalışanlar arasında, bir barsak hastalığı görüldü. Tabii, böyle bir şey olduğunda herkes yemekleri suçluyor. Ama suç bulaşık makinelerindeyse şaşmam.

— Böyle bir sonuca varmak için elimizde çok daha sağlam deliller bulunması gerekli, dedi yavaş yavaş sabrı tükenmeye başlayan Harry Tomaselli.

Mrs. Straughan, çok yüklü bir sabah dalmıştı odasına, şu anda bile acele sonuçlandırılması gereken sorunlar vardı başında. Görüşmeyi bitirdiğini umarak:

— Laboratuvar ne zaman makinelerin bakteriyolojik tahlilini yaptı?

Hilda Straughan düşündü:

— Aşağı yukarı altı ay önce.

— Onlardan hemen yeni bir tahlil istemeliyiz, böylece durumu iyice anlarız.

— Peki Mr. T. dedi Hilda Straughan, o sabah başka bir şey elde edememeyi kanıksamış halde. Dr. Pearson'a bundan bahsedecek miyim?

— Hayır. Bu işi ben üzerime alayım.

Not alırken kendi kendine:

«Joe Pearson'u hiç olmazsa böyle bir dertten kurtarmış olurum», diye düşünüyordu.

— Teşekkür ederim Mr. T.

Kadın güçlükle yerinden kalktı. Harry Tomaselli odadan çıkmasını bekledi, sonra özenle klasörü yerine yerleştirdi.

David Coleman kafeteryada yemek yedikten sonra laboratuvara döndü. Koridorlardan geçer ve merdivenle bodruma inerken o ana kadar Dr. Pearson'la geçirdiği zamanı düşünüyordu. Sonunda bunun kısa ve doyurucu olmaktan uzak olduğuna, kendisini bir yere götürmediğine karar verdi.

Pearson ona epey dostça davranmıştı; hemen değilse bile sonra. Coleman'ın odasında kendisini beklediğini görünce şöyle demişti:

— Hemen işe başlayacağınız doğruymuş demek.

— Beklemekte hiç bir fayda göremiyorum. — Terbiyelice eklemişti. — Laboratuvarları dolaştım. Sanırım bunda bir sakınca görmezsiniz.

— Bu sizin hakkınız. —Pearson homurdanırcasına, sanki sevmediği, ama alışması gereken bir işgalmiş gibi söylemişti bu sözleri. Sonra güleryüz göstermediğini farkederek eklemişti.— Valla, galiba size hoşgeldiniz demem gerekiyor.

El sıkıştıktan sonra, yaşlı adam:

— Yapmam gereken ilk iş şunların bir bölümünü temizlemek, demişti. — Eliyle bir yığın kutu, evrak ve masasını dolduran kağıtları gösteriyordu.— Belki işimi bitirdikten sonra burada ne yapacağınızı inceleyebiliriz.

Coleman, okumaktan başka yapacak şeyi olmadığından, elinde meslekî bir gazeteyle oturmuştu. Pearson da bu arada kağıtlarını karıştırıyordu. Ardından genç bir kız gelmiş ve yazdıklarını not etmiş, sonra birlikte yandaki otopsi salonuna geçmişlerdi. Pearson'un yanında oturmuş, karşısındaki iki gençle —McNeil ve Seddons— daha ihtisasının ilk yılını tamamlayan bir doktor gibiydi. Aşağı yukarı hiç bir şey söylememiş, Coleman'ın seyirci olarak izlediği

mikroskoptaki incelemeyi Pearson yönetmişti. Ayrıca laboratuvar şefi, servisin şef yardımcılığına getirilen Coleman'ın durumuyla ilgili hiç bir şey de söylememişti.

Daha sonra, Pearson'la birlikte yemeğe çıkmışlar, yemek sırasında ihtiyar onu hastanedeki görevli doktorlardan bazılarına tanıştırmıştı. Sonra acele bir işi olduğunu bahane edip, özür dileyerek masadan kalkmıştı. Şimdi Coleman, kafasında çözüm aramakta olduğu sorunla, tek başına laboratuvara dönüyordu.

Tabiî, Dr. Pearson'dan hafif bir direnme gelmesini bekliyordu. Sağdan soldan aldığı bilgiler, ihtiyar servis şefinin, yanında kimseyi istemediğini ona anlatmıştı, ama böyle bir karşılama da ummamıştı kuşkusuz.

Gelişinde, hiç olmazsa kendisine bir çalışma odası hazırlayacaklarını, açıkça belirlenmiş bazı görevler vereceklerini ummuştu. Tabii daha başlangıçta önemli sorumluluklar beklememişti. Servis şefinin kendisini bir süre kollamasına itirazı yoktu; Pearson'un yerinde olsa, yeni gelen birine karşı aynı ihtiyat tedbirini alırdı. Ama şimdiki durum düşündüklerinin çok ötesindeydi. Göründüğü kadarıyla, mektubuna rağmen, kimse Coleman'ın sorumluluklarının ne olacağını düşünmemişti. Bir koltuktan öbürüne geçip, Dr. Pearson'un mektuplarından ve gündelik işlerinden baş alarak kendisine birkaç iş vermesini beklemeye mahkumdu. Eh! Durum böyleyse bu görüşü hemen değiştirmek gerekiyordu.

David Coleman yaradılışındaki kusurları çoktan beri biliyordu, ama önemli yeteneklerinden çoğunu da biliyordu. Bunların başında doktor ve laboratuvar adamı olarak taşıdığı değer gelirdi. Kent O'Donnell

ondan üstün yetenekleri olan biri diye söz ettiğinde, gerçeği söylemekten başka şey yapmamıştı.

Gençliğine rağmen, servis şefi olmuştu ve uzun yıllardan beri çalışan pek çok patolojik anatomi uzmanının erişemeyeceği bilgi ve tecrübeye sahipti. Dr. Joe Pearson'un karşısında titremesinde hiç bir neden yoktu, ileri yaşın ve öncelik hakkının önünde eğilmeye hazır olsa bile, kendisine beceriksiz bir çırak gibi davranılmasına göz yumma niyetlisi değildi.

Onda başka bir güç daha vardı, her şeyin üstüne çıkan bir şey: Her türlü uzlaşmadan uzak, tıpta kesinlik ne ölçüde mümkünse öyle doktorluk yapmak istiyordu. Çünkü bunu yapmayanlara karşı —kısa meslek hayatı süresince yan çizenlerin, belirli bir politika güdenlerin, tembellerin, her ne pahasına olursa olsun yükselmek isteyenlerin nicelerini görmüş ve tanımıştı— David Coleman tiksinti ve nefret duyardı.

Bu duygunun, bu şiddetin nereden geldiğini sorsalar cevap vermekte güçlük çekerdi. Kuşkusuz, duygulu biri olmaktan çok uzaktı ve insanlığa yardım etmek gibi yüce bir istek uğruna seçmemişti tıp bilimini. Kendi babasının etkisi belki biraz rol oynamıştı, ama çok değil. Şimdi genel tıp alanında, babasının belirli bir ortalamayı tutturduğunu anlıyordu, ama yaradılışları arasında, dikkati çeken bir fark olmuştu hep. Baba Coleman sıcak, dışa dönük yaradılışlı ve pek çok dost sahibi bir insandı; oğluysa soğuk, tanınması güç, çoğu kere insanlardan uzak bir kişiydi. Baba hastalarıyla şakalaşmış, üzerinde durmadan, belli etmeksizin, onlara varlığının en iyi bölümünü vermişti. Oğlu, ihtisasını yaparken —laboratuvarın kendisini hastalardan ayırmasından önce— hiç bir hastayla şakalaşmamış, ama özenle, dikkatle ve ustalıkla kendisinden, birçoklarının verdiğinden fazla-

sını vermişti. Uzmanlaştığında da, hastalarıyla ilişkileri değişse bile, tutumu aynı kalmıştı.

Ara sıra, namusluca bir vicdan muhasebesi yaptığı zamanlar, tıp biliminin diğer bir dalını ya da başka bir mesleği seçse, tutumunun yine aynı olacağını düşünürdü. Bunun kaynağında, bir yığın doğruyla birleşen içten bir hata ve başarısızlık horgörüsü, aynı zamanda da yapılan iş ne olursa olsun, buna insanın verebileceğinin azamisini vermesi gerektiği inancı yatıyordu. Belki, belli bir görüş açısı benimsenmek istendiğinde, bu iki fikir çelişebilirdi. Ya da günün birinde, bir sınıf arkadaşının, şerefine kadeh kaldırdığı sıra söyledikleriyle, çok doğru ve belirgin olarak özetlenebilirdi: «Antiseptik yürekti David Coleman'ın şerefine...»

Düşünceli düşünceli bodrum koridorunda yürürken, kafası birden yaşadığı âna döndü; içgüdüsü, anlaşmazlığın artık çok yakın olduğunu ona haber verdi.

İçeri girdiğinde Pearson'u mikroskopa eğilmiş, iki büklüm buldu.

— Gelin ve bakın, dedi yaşlı adam. Şunu inceleyin ve bana ne düşündüğünüzü söyleyin.

Kenara çekildi ve Coleman'a yerini almasını işaret etti.

— Vaka nedir?

Coleman ilk camı mikroskopa yerleştirdi ve aya n yaptı.

— Lucy Grainger'in bir hastası söz konusu. Lucy hastanemizin operatörlerinden; herhalde kendisiyle tanışacaksınız. (Pearson sözlerine devam etmeden, notlarına göz gezdirdi.) Vaka on dokuz yaşında bir genç kızla ilgili, hemşire adaylarımızdan Viviane Loburton'la. Sol dizinin altında bir şiş var. Devamlı acı

veriyor. Röntgen kemikte bir düzensizlik ortaya koydu. Bu camlar da biyopsiden geldi.

Sekiz cam vardı, Coleman bunları teker teker inceledi. Pearson'un neden görüşünü sorduğunu hemen anladı: Karar vermek güçtü, iki ihtimal arasında kıl payı kadar bir fark vardı! Sonunda görüşünü açıkladı:

— Bence «selim.»

— Bana göre de, dedi Pearson sakin sakin, «habis». Bir kemik sarkomu söz konusu.

Hiç sesini çıkarmadan, Coleman yeniden ilk camı aldı, dikkat ve sabırla inceledi, sonra incelemesini, diğer yedisi üzerinde de sürdürdü. İlk incelemede kemik sarkomu ihtimalini dikkate almıştı. Yine aynı şeye dikkat etti. Tecrübeli bir patoloji uzmanına çok şey söyleyebilecek kırmızı ve mavi lekeli saydamlıkları incelerken, kafasında müspet ve menfi unsurları tartışıyordu. Bütün camlar, yeni oluşmuş yüksek oranda genç hücreleri ortaya koyuyordu, kıkırdaklaşma da vardı... Çarpmayı da dikkate almak gerekiyordu... Çarpma bir kırığa yol açmış mıydı? Yeni oluşan kemik bir hayatiyetin, canlanmanın, gövdenin iyileşmek için gösterdiği bir çabanın mı (régérnâration) sonucuydu? Durum böyleyse kemikteki çıkıntı zararsızdı kuşkusuz... Bir kemik iltihabı (osteomiyelit) olabilir miydi? Mikroskopun altında bunu öldürücü kemik sarkomuyla karıştırmak çok kolaydı. Ama hayır... kemik boşluklarında, iliğin doldurduğu yerlerde çok belirgin bir şekilde görülen dev hücrelere rastlanmıyordu. Demek yeniden kemik hücrelerinin; yeni oluşan kemik parçasının incelenmesine dönmek gerekiyordu... Bütün patoloji uzmanlarının günün birinde karşılaşacakları sorundu bu; bir yara, vücudun doğal harcamalarında meydana gelen boşluğu doldurmak

için mi gelişiyor, çoğalıyordu? Ya da bir yeni oluşum (neoplasına), dolayısıyla da «habis» olduğu için mi? «Habis?..» «Selim?..» Yanılmak o kadar kolaydı ki, ama bütün yapılabilecek, görülen belirtileri tartmak ve bunlara göre sonuca varmaktı.

— Korkarım sizinle aynı görüşte değilim, dedi Pearson'a kibarca. Bu dokunun selim olduğunda diretiyorum.

Yaşlı adam gence karşı olan görüşünü değiştirmeden, sessiz bekledi. Bir süre sonra da:

— Sanırım, her iki yönde de şüpheye yer olduğunu kabul edersiniz, dedi.

— Evet. Buna evet diyorum.

Coleman böyle durumlarda, çoğu kere şüpheye yer olduğunu biliyordu. Patoloji kesin bir bilim değildi, çürütülmez matematik formülleriyle cevabın doğru ya da yanlış verilmesini sağlayamazdı. Ara sıra, birtakım verilere dayanılarak bazı sonuçlar bulunurdu. Pearson'un kuşkularını anlıyordu: Kesin kararın sorumluluğu yaşlı adama aitti. Ama bu tür kararlar onun görevinin bir parçasıydı, kabul edilmesi, boyun eğilmesi gereken bir şeydi.

— Tabii, siz haklı çıkarsanız ve bu bir habis kemik sarkomuysa, bacağın kesileceği anlamına gelir, dedi Coleman.

— Biliyorum.

Sertçe, ama düşmanlıktan yoksun bir sesle söylenmişti bu.

Coleman, patoloji bölümündeki işler ne kadar savsaklanırsa savsaklansın, Pearson'un, namuslu bir görüş ayrılığına itiraz etmeyecek kadar tecrübeli bir uzman olduğunu hissetti. Ayrıca ikisi de, herhangi bir teşhisin verilerinin ne kadar güç ve rastlantıya yol açacak nitelikte olduğunu biliyorlardı.

Pearson sinirli adımlarla salonu geçti. Geri döndü ve hırsla:

— Sınırda olan vakaların canı cehenneme! Ne zaman karşıma çıksa nefret ederim böylesinden. Bir karar almalı gerekli, yine de insan yanılabileceğini biliyor.

—Patolojinin büyük bir bölümü için aynı şey söz konusu değil mi, dedi Coleman.

— Tabii, ama kim düşünür? Kim sorar? Asıl mesele burada.

Genç adamın hassas bir sinire dokunmuşçasına, neredeyse ihtiraslıydı cevabı.

— Halkın bir şeyden haberi yok, bu kesin hiç olmazsa! Laboratuvarda çalışan adamı televizyonda ya da sinemada görüyor. Beyaz gömlek giymiş bir bilim adamı karşısındaki. Mikroskopa doğru gidiyor, gözünü uyduruyor, doğruluyor ve «selim» ya da «habis» diyor; o kadar. İnsanlar şununla bakmanın (kullandıkları mikroskopu gösterdi), bir duvarın tuğlaları gibi her şeyin yerli yerine oturmasına ve açıkça ortaya çıkmasına yettiğini sanıyorlar.Bilmedikleri, bazan bir duruma kesinlikle teşhis koymaktan çok uzak olduğumuz.

David Coleman da sık sık, bu kadar güçlü açıklamamakla birlikte, aynı şeyi düşünmüştü. Birden bu patlamanın, yaşlı adamın uzun süredir içinde sakladığı bir şey olabileceğini düşündü: Gerçekten de ancak patolojik anatomi uzmanının anlayabileceği bir görüştü. Tabiî bir sesle:

— Çoğu kere teşhislerimizin doğru çıktığına inanmıyor musunuz, diye sordu.

— Tabii. — Pearson konuşurken odayı arşınlamaya devam etmişti, şimdi birbirlerine çok yakındılar— Ama yanıldığımız zaman? Örneğin bu olayda.

Ha? «Habis» diyorum. Lucy Grainger'in başka çaresi yok, kesiyor. Ya yanıldıysam, on dokuz yaşında bir genç kız pisi pisine bacağını yitirmiş oluyor. Ama «habis» doğru, ya yanılıp «selim» dersem bacak kesilmeyecek, kız da herhalde iki yıl sonra büyük acılar içinde ölecek. — Bir an sustu, sonra acı bir sesle sonucu açıkladı.— Her iki durumda da ölebilir ayrıca. Bacağın kesilmesi hastayı her zaman kurtarmaz.

Bu, Coleman'ın aklından bile geçirmediği, Pearson'un çapraşık kişiliğinin bir yanıydı: Özel bir olaya kafasını tümüyle verebilmesi. Tabiî, bunun itiraz edilecek yanı yoktu. Patolojide çoğu kere sadece doku parçalarıyla değil, başka insanların hayatıyla, verilecek kararın iyi ya da kötü şekilde etkileyeceği bir hayatla oynandığını bilmek iyiydi. Bunu hatırlamak, duyguların hiç bir şekilde bilimsel yargıları etkilemesine imkan bırakmamak şartıyla insanı tetikte, dikkatli ve bilinçli tutuyordu. Çok daha genç olduğu halde, Coleman daha önce de Pearson'un belirttiği kuşkulardan bazılarını geçirme fırsatını bulmuştu. Kişisel alışkanlığı bunları kendine saklamaktı, yine de bu yoldan daha az etkilendiği anlamına gelmezdi.

Yaşlı adamın, düşüncesini açıklamasına yardım etmeye çalışarak:

— «Habis» teşhisi doğruysa kaybedecek zaman yok, dedi.

— Biliyorum.

Pearson yeniden derin bir düşünceye daldı.

Coleman bir teklifte bulundu:

— Önceki olaylara, aynı belirtileri gösteren vakalara bir göz atıp karara varmamızı teklif edebilir miyim?

İhtiyar başını salladı:

— İşe yaramaz. Çok uzun zaman gerekli.

Fazla meraklı görünmemeye çalışarak üsteledi Coleman:

— Ama kuşkusuz, koleksiyonlara bir göz atarsak?...

Bekledi.

— Elimizde örnek yok.

Bu sözler o kadar alçak sesle söylenmişti ki, Coleman önce doğru işitip işitmediğini merak etti. Sonra, diğerinin inanmaz görünüşü karşısında, Pearson sözlerine devam etti:

— Uzun zamandan beri düzenlemeye çalıştığım bir şey bu. Ama bir türlü başaramadım.

İşittiklerine güç inanarak sordu Coleman:

— Daha önceki vakaları inceleme imkanımız bulunmadığını mı... söylemek istiyorsunuz?

— Bunları bulup çıkarmak için bir hafta gerekli. (Bu kez Pearson'un rahatsızlığı insanı yanılgıya sürükleyecek gibi değildi.) Buna benzer fazla vaka yok. Bir hafta bekleyecek halde de değiliz.

Pearson'un söyleyebileceklerinin hiç biri, Coleman'ı böylesine etkileyemezdi. Kendisini yetiştiren ya da sonraları birlikte çalıştığı bütün patoloji uzmanları gibi, Coleman için de koleksiyon, hayatî önemi bulunan bir iş aracıydı: Başvurma kaynağı, öğretici bir yol, patoloji uzmanının kişisel bilgilerine ve tecrübesine katkı, belirtileri bildirmesini ve çözüm yolları getirmesini sağlayacak bir kılavuz, bir rahatlama çaresi, kuşkulu anlarda dayanılacak bir bastondu...

Bütün bunların hepsi, hattâ daha fazlası. Koleksiyon, patolojik anatomi bölümünün, işini etkili ve bilinçli bir şekilde yaptığının belirtisiydi; o an faydası dokunduğu gibi, gelecek için birtakım bilgileri de depolamaya yarıyordu... Bugün öğrenilenlerden, hasta-

nenin gelecekteki hastalarının faydalanabilecekleri bir garantiydi. Yeni hastanelerin patolojik anatomi laboratuvarları, böyle bir koleksiyon yapmanın önde gelen bir iş olduğuna inanırlardı. Daha eski merkezlerde, bu koleksiyonların türü değişikti: Bazan basit ve doğrudan, bazan çapraşık ve kılı kırk yaran, günlük çalışma için bilgi verdiği gibi, araştırma ve istatistik olanakları sağlayan. Ama ister basit olsun ister karışık, hepsinin ortak bir yanı vardı: Rastlanan bir vakayı geçmişteki başkalarıyla karşılaştırmakta fayda sağlaması. David Coleman için, Üç Eyalet Hastanesinin böyle bir koleksiyondan yoksun oluşu tek sözle tanımlanabilirdi: Cinayet.

O ana kadar, Üç Eyalet Hastanesi laboratuvarının ciddi bir değişim ve yenilenmeye ihtiyaç duyduğuna inandığı halde, Dr. Pearson hakkında kişisel bir görüş sahibi olmaktan kaçınmıştı. Yaşlı adam uzun süredir yalnız çalışıyordu, böylesine önemli bir hastanenin iş yükü, yalnız bir adam tarafından kolayca kaldırılamazdı. Bu aşırı yük, Coleman'ın dikkatini çeken laboratuvardaki bozuk düzeni açıklayabilirdi, hata bağışlanır gibi değilse de, hiç olmazsa anlayışla karşılanacak gibiydi.

Başka alanlarda Pearson'un çok güçlü olması da mümkündü. Coleman'ın kafasında, iyi yönetim ve iyi hekimlik atbaşı gidiyordu, ama ikisinden hekimlik —bu olayda patoloji— daha önemli olandı. Bembeyaz, madenî bölümleri pırıl pırıl, günü gününe tutulan kağıtlarla dolu, ama hekimliği ikinci plana atmış pek çok «mezar» biliyordu. Bu hastanede durumun tersine, yönetimin kötü ve patolojinin iyi olduğunu sanmıştı. Bu nedenle de, o güne kadar gördüğü açık yetersizliklere bakarak yaşlı adam hakkında bir yargıya varma eğilimini bastırmıştı hep. Ama şimdi ken-

di kendini daha fazla aldatacak halde değildi. Dr. Joseph Pearson savsaklayıcı ve yeteneksiz biriydi.

Duyduğu nefreti sezdirmemeye çalışan Coleman sordu:

— Öyleyse teklifiniz nedir?

— Yapabileceğim bir tek şey var.

Masasının başına dönen Pearson, telefonu açıp emretti:

— Bannester'e buraya gelmesini söyleyin.

Bu işi bitirdikten sonra Coleman'a döndü:

— Bizim alanımızda gerçekten çok yetenekli iki kişi var, Boston'da Chollingham ve New York'ta Earnhart.

— Gerçekten de çalışmalarından söz edildiğini duydum.

Bannister içeri girdi, Coleman'ı bile bile atlayıp sordu:

— Bana mı ihtiyacınız var?

— Alın şu camları. — Camların yerleştirildiği kutunun kapağını kapadı ve masanın öbür ucuna itti.— Hemen eksiksiz iki takım hazırlayın ve ekspres postalayın. Bir takımın New York'ta Dr. Earnhart'a, diğerinin de Bostan'da Dr. Chollingham'a gitmesi gerekiyor. Her zamanki açıklayıcı notu da daktiloda yazdırın; vakanın bir suretini ekleyin ve ikisinden de araştırmalarının sonucunu en kısa zamanda telgrafla bildirmelerini rica edin.

— Okey.

Kutu koltuğunun altında, Bannister dışarı çıktı.

Yaşlı adam sorunun bu yanını hiç olmazsa etkili ve çabuk bir biçimde halletti, diye düşündü Coleman. Koleksiyon bulunsa da bulunmasa da, iki uzmanın görüşünü almak iyi fikirdi.

— Cevaplar bir iki gün içinde elimizle olmalı,

dedi Pearson. Şimdilik yapabileceğim en iyi şey, bunu Lucy Grainger'la konuşmak. Fazla bir şey söylemeyeceğim ona... dedi dalgın dalgın. Sadece hafif bir şüphe olduğunu ve —Coleman'ın gözlerinin içine baktı— dışardan şüphelerimizin doğrulanmasını beklediğimizi bildireceğim.

13

Viviane anlamadan, hareketsiz, dehşet içinde yatıyordu. Böyle bir şey onun başına gelemezdi. Dr. Grainger başka birinden söz ediyordu. herhalde... Düşünceleri deli gibi koşmaktaydı... Kuşkusuz bir yanlışlık olmuştu. İki hastanın fişleri karışmıştı herhalde, hastanelerde çok görülürdü böyle şeyler. Dr. Grainger çok meşguldü, bir yanlışlık oluvermişti... Belki şu sırada bile, başka bir hasta öğreniyordu ki...

Birden düşüncelerini durdurdu, hareketsiz bıraktı, bir noktaya mıhlanıp idrakini aydınlatmaya çalıştı: Yanlışlık yoktu. Dr. Grainger ve Mike Seddons'un yüzünde, bunu açık bir kesinlikle görüyordu. Birkaç yastığa dayanarak içinde doğrulduğu hastane yatağının iki yanında durmuş, kendisine bakıyorlardı. Lucy'ye döndü:

— Kesin sonucu ne zaman alacaksınız?

— İki gün içinde. Dr. Pearson o zaman kesin cevabı verecek. Şu ya da bu şekilde.

— Bilmiyor mu?..

— Şu sıra hayır, Viviane. Hiç bir şeyi kesinlikle bilmiyor.

— Mike!... Ellerini genç adama uzattı. Mike bu

elleri hafifçe tuttu, sonra Viviane, «Çok üzgünüm Mike,» dedi, «ama... sanırım ağlayacağım...»

Seddons onu kollarıyla sardı ve Lucy yerinden kalktı:

— Daha sonra uğrarım. Siz kalacak mısınız Mike?

— Evet.

— Hiç bir şeyin kesin olmadığını Viviane'a anlatın. Sadece hazır olmasını istedim... eğer...

Seddons, karmakarışık saçlarını hafif hafif oynatarak başını salladı.

Lucy koridorda ilerlerken düşünüyordu: «Evet... anladığından eminim...»

Önceki gün öğleden sonra, Joe Pearson'un telefonu üzerine, Lucy kararsızlık içinde kalmıştı: Bu dönemde, olanakların ne olduğunu Lucy'ye söylemek gerekiyor muydu? Ya da kesin bir sonuç beklemeli miydi? Beklerse ve biyopsi sonucu «selim» çıkarsa, her şey düzelecek ve Viviane üzerine çöken tehlikeyi hiç öğrenmemiş olacaktı. Ama öte yandan, iki gün içinde rapor «habis» çıkarsa, bacağın hemen kesilmesi zorunlu olacak ve bu çabukluk hayatî bir sorun halini alacaktı. Böyle bir durumda, Viviane'ı hazırlayacak zaman bulunabilir miydi ya da çok büyük ve çok anî bir psikolojik darbeyle mi karşı karşıya gelmesi gerekiyordu? On dokuz yaşındaki bir çocuğa böylesine anî indirilen bir darbe, hele durumunun ciddi olduğunu hiç düşünmemişse, onu yıkabilirdi. Bu çok önemli ameliyatı Viviane'ın kabul etmesi için günler geçebilirdi... Kaybedilmesi göze alınamayacak günler...

Lucy'nin, terazinin bir kefesine koyduğu başka bir şey de vardı: Dr. Pearson'un hastane dışından

birinin görüşünü alması. Durum açıkça «habis» olsa, hemen söylerdi. Bunu söylememiş, Lucy'ye sözünü ettiğinde şu ya da bu görüşten yana olduğunu açıkça belli etmeme isteğine rağmen, yine de kemikteki oluşmanın «habis» çıkması için büyük bir ihtimal olduğunu hissettirmişti. Lucy, Viviane'ın şimdiden durumu öğrenmesine karar vermişti. Daha sonra teşhis «selim» çıkarsa, gereksiz korkular çekmiş olacaktı, ama böylesi, zor bir anında onu ağır bir darbeyle sarsmaktan çok daha iyiydi. Ortaya ilk çıkan sorun, Dr. Seddons'un görünmesiyle basitleşmişti.

Önceki akşam genç adam Lucy ile görüşmeye gelmiş ve Viviane'la yaptıkları evlilik tasarılarından söz etmişti. İlk niyeti geri planda kalmaktı, ama şimdi fikrini değiştirmişti, Lucy Grainger da bundan memnundu: Hiç değilse Viviane yalnız kalmayacaktı, güven ve manevî destek alabilmek için dayanacağı biri bulunacaktı: Kuşkusuz, genç kızın her ikisine de çok ihtiyacı vardı. Lucy, mümkün olduğu kadar tatlılıkla kemikte bir sarkomdan —bütün acı sonuçlarıyla— şüphe ettiğini, ama ne olursa olsun, bu darbenin hafifletilmesi imkanının gerçekten bulunmadığını açıklamıştı. Şimdi bundan sonra yapacağı şeyi hatırladı: Aileyi durumdan haberdar etmek. Viviane'dan yakınlarına haber verme iznini almıştı.

Lucy, Viviane'ın hemşire okuluna kabul edildiği sıra alınan, yakınlarının adresini kaydettiği kağıt parçasına göz attı: Salem, Oregon. Şimdi şehirlerarası telefonla olayı onlara haber verebilmek için elinden geleni yapması gerekiyordu: Eyalet yasaları, bacağın kesilmesi için, reşit olmamış bir çocuğun anne ve babasının iznini zorunlu tutuyordu. Hemen uçağa atlamanın yolunu bulurlarsa, gelir gelmez yazılı izin onlara imzalatılabilirdi. Aksi halde, gerektiğinde

kullanabilmesi için telgrafla bu izni yollamaları şarttı. Saatına baktı. O sabah şehirdeki muayenehanesinde çok işi vardı: En iyisi hastaneden ayrılmadan, hemen şimdi telefon etmekti. Hastanede Gill Bartlett'le paylaştığı minik çalışma odasının bulunduğu —o kadar minikti ki, ikisinin aynı anda burada oturduğu enderdi— ikinci kata çıktı. Tam o sıra odada Gill Bartlett'ten başka Kent O'Donnell de vardı.

O'Donnell onu görür görmez:

— Özür dilerim Lucy, dedi, münasebetsizlik ettim; oturduğum yeri bırakıyorum, burası üç kişilik değil.

— Gereği yok. —İkisinin arasından sıyrıldı ve küçük masaya oturdu.— Yapacak iki üç şeyim var, sonra gidiyorum.

— Kalsanız daha iyi edersiniz. —Gill Bartlett'in sivri sakalı, her zamanki gibi çıkıp iniyordu. Sesi keyifliydi.— Kent ve ben bu sabah, olağanüstü derinliklere daldık. Cerrahînin geleceğini tartışıyoruz.

— Cerrahînin biç bir geleceği bulunmadığını savunan kişiler de eksik olmuyor, karşılığını verdi Lucy, Bartlett'inkini andıran bir sesle. (Bir çekmece açtı, şehirdeki işleri için gerekli birtakım notlar aldı oradan.) Bütün operatörlerin yok olmak üzere bulunduklarını, birkaç yıl sonra uyku ve üfürükçü gibi yeryüzünden kalkacağını söylüyorlar.

Bartlett bu tür konuşmaya bayılırdı.

— Peki, sorarım size, şu arızalanan aptal saptal gövdelerimizi kim iskandil edecek, kesip biçecek, dikip yamayacak?

— O zaman kesip biçme olmayacak, (Lucy notları bulmuştu, evrak çantasını alıyordu.) Her şey teşhisten ibaret kalacak, teşhisten. Tıp, doğanın güçlerini kullanacak. Akıl sağlığımız o zaman, doğanın, or-

ganik arızaların kökü ve temeli olduğunu ispatlamış olacak. Psikiatri yoluyla kanser, uygulamalı ruhbilim yoluyla da gut tedavi edilecek.

Evrak çantasının fermuarını çekti ve ekledi:

— Tahmin ettiğiniz gibi, birtakım kişilerin yazdıklarını ve söylediklerini tekrarlıyorum.

— Bu mutlu çağın gelişini sabırsızlıkla bekliyorum dedi Kent O'Donnell gülümseyerek.

Her zamanki gibi, Lucy Grainger'in yakınlığı onda bir sevinç duygusu uyandırıyordu. İlişkilerinin daha yakınlaşmasını engellemekle, salak, hattâ gülünç olmuyor muydu? Neden korkuyordu peki? Belki birlikte bir gece daha geçirmeleri ve olayların normal akışını izlemesini, ne olacaksa olmasını beklemeleri gerekliydi? Ama şimdi burada, aralarında Gill Bartlett bulunduğu sıra, birtakım şeyler konuşmanın ne yeri ne sırasıydı.

— Korkarım, dedi Lucy, hiç birimiz bunları görecek kadar uzun süre yaşayamayacağız· —O sıra telefon çaldı, Lucy açtı ve Gill Bartlett'e uzattı ahizeyi.— Sizi istiyorlar.

— Evet, dedi Bartlett.

Telefonun öbür ucunda bir ses duydu.

— Ben ilk yardımdan Miss Rawson, Dr. Clifford (hastanede cerrahî ihtisas yapanların en eskisiydi) kendisine yardım edip edemeyeceğinizi soruyor. Trafik kazası oldu. Epey yaralı var, özellikle birinin göğüs kafesi ezilmiş ve durumu ağır. Bunun için yardımınızı istiyor.

— Hemen geleceğimi söyleyin.

Bartlett telefonu kapadı ve Lucy'ye:

— Özür dilerim, sonuca başka bir konuşmamızda varırız, dedi. Ama ben size yine de bir şey söyleyeyim. —Açık kapının önünde, ayakta durdu.— İşsiz-

lik ihtimalini düşünerek kafamı yormam gerekeceğini sanmıyorum. İnsanlar gitgide daha büyük ve daha hızlı giden arabalar yaptığı sürece, operatörlere iş çıkacak.

Bu sözlerin ardından, Lucy'yi dostça selamlayarak çıktı, O'Donnell de peşinden yürüdü. Yalnız kalan Lucy telefonu açtı:

—Şehirlerarasını istiyorum lütfen. Salem, Oregon.

Uzun bir alışkanlığın verdiği çeviklikle koridorlara dalan Kent O'Donnell, hastanedeki çalışma odasına yöneldi. Onun da işi başından aşkındı. Yarım saata kalmadan ameliyat salonunda bulunması gerekiyordu. Sonra Sağlık Kurulu'nun toplantısı vardı. Ardından şehirde bir sürü hastasına uğrayacak ve bütün bunlar, akşamı bulmasına yetip artacaktı.

Yürürken, bir kere daha Lucy Grainger'i düşünüyordu. Birlikte geçirdikleri kısacık zaman parçası, onunla kendisi hakkında birtakım şeyler düşünmesine yol açmıştı yine. Temelde bu sorular bir yerde birleşiyor, ama alışkın olduğu eski kuşkular, hemen ardından kendini gösteriyordu. Devamlı ilişkiye girmelerine imkan vermeyecek kadar çok sayıda ortak çıkarları bulunduğunu düşünüyordu. Lucy'yi son zamanlarda neden bu kadar düşündüğünü, hattâ neden bir kadını bu kadar düşündüğünü soruyordu kendi kendine. Belki kırk yaş, genellikle erkekler için kuşkulu bir dönem olduğundan. Sonra için için güldü, çünkü rastlantı sonucu, kendiliğinden birtakım aşk serüvenlerine girmediği dönemler azdı. Şimdi bunların arası açılmıştı sadece. Üstelik genç yıllarına oranla, çok daha dikkatli davranması bir gereklilikti.

Düşünceleri Lucy'den Denise Quantz'a kaydı. Eustace Swayne'in evinde geçirdiği gece, kendisini davet etmesinden sonra, New York'ta yapılacak cerrahî kongresine katılacağını bildirmişti. Kongrenin gelecek hafta olduğunu hatırladı. Mrs. Quantz'la karşılaşmak istiyorsa, hazırlık yapma zamanı gelmişti bile. Masa saatı, ilk ameliyatına yirmi dakika kaldığını gösteriyordu: Birtakım şeyleri, hatırlandığı an yapmanın iyi fikir olduğunu düşünerek telefonu açtı.

Santraldaki kızın New York'u aradığını, zilin çaldığını, bir tıkırtı olduğunu ve sonunda: «Burası Mrs. Quantz'ın evi» diyen sesin kulağına geldiğini işitti.

Az sonra da, «Mrs. Quantz evde yok», denildiğini duydu. Burlington santralındaki görevli soruyordu: «Kendisini nerede bulabileceğimi biliyor musunuz?». «Herhalde Burlington'da olmalı. Numarasını ister misiniz?». «Lütfen.». «Hunter 6-5735.». «Teşekkürler New York.» Sonra görevli sordu: «Numarayı aldınız mı?»

— Evet, teşekkür ederim, dedi O'Donnell ve telefonu kapadı.

Telefon rehberini karıştırmaya başlamıştı bile, az sonra parmağı «Swayne, Eustace» adı üzerinde durdu. Umduğu gibi, kendisine verilen numaraydı. Bu numarayı çevirdi...

— Burası Mr. Eustace Swayne'in evi, dedi bir ses.

— Mrs. Quantz'la konuşmak istiyorum.

— Bir saniye, lütfen.

Aradan sonra bir kadın sesi işitildi:

— Ben Mrs. Quantz.

O ana kadar O'Donnell, genç kadının sesini ne kadar beğendiğini unutmuştu. Bu seste çok tatlı ve

en basit sözlere bile incelik veren bir boğukluk vardı.

— Bilmem beni hatırlayacak mısınız? dedi Kent O'Donnell.

— Tabii. Sesinizi duyduğuma sevindim Mr. O' Donnell.

Birden Kent onu, omuzlarına dökülen güzel yumuşacık siyah saçlarıyla telefonun yanında dururken görür gibi oldu.

— Sizi New York'ta aradım, dedi, bu numarayı verdiler.

— Dün gece uçağa atlayıp geldim. Babam bronşit olmuş. Onunla bir iki gün geçireceğim.

— Ciddi bir şey değil, umarım?

— Hayır, hayır. Babam bir katır kadar inatçı olduğu gibi sağlamdır da.

«Buna inanırım bak», dedi O'Donnell kendi kendine.

— Gelecek hafta New York'ta olacağım. Benimle akşam yemeğine gelmenizi istiyecektim.

— Hiç bir engel yok, gelecek hafta dönmüş olacağım New York'a.

İçten gelen bir itilimle:

— Daha önce buluşmamız mümkün mü? dedi Kent. Burlington'da boş akşamınız var mı hiç?

Bir sessizlik oldu, sonra:

— Tek boş olduğum akşam bu akşam, dedi Mrs. Quantz.

O'Donnell çabucak hesapladı: Randevuları saat yediye kadar onu tutacaktı. Başka bir iş çıkmazsa...

— Durun, dedi Denice Quantz'ın sesi. Unutmuştum. Dr. Pearson bu akşam babama yemeğe geliyor. Sanırım evde kalmam gerekecek... Ama siz de bize katılmak ister miydiniz?

Dr. Pearson'un, kendisini orada görünce ne kadar şaşıracağını düşünüp içten güldü. Ama içgüdüsü bunun doğru olmayacağını fısıldadı.

— Teşekkür ederim... Sanırım, ileri bir tarihe bırakmak daha iyi olacak.

— Ah! Yazık... — Sesi hayal kırıklığını yansıtıyordu, sonra daha iyi bir çare bulmuş gibi düzeldi— İsterseniz, yemekten sonra buluşabiliriz. Babamla Dr. Pearson herhalde satranç oynayacaklar, onlar oyun oynarken yanlarında bulunmamak çok daha iyi.

Kent birden çok sevindi:

— Fevkalâde olur. Ne zaman boş kalabileceğinizi umuyorsunuz?

— Herhalde dokuz buçuğa doğru.

— Gelip sizi alayım mı?

— Şehirde buluşursak zaman kazanırız herhalde. Bana yeri söyleyin.

Kent biraz düşündü, sonra:

— THE REGENCY, dedi.

— Oldu. Dokuz buçukta. Şimdilik hoşça kalın.

O'Donnell, bu işi önceye almanın verdiği hazla telefonu kapadı. Saata baktı: Ameliyat salonunda bulunmak istiyorsa, acele etmesi iyi olacaktı.

Eustace Swayne'le Dr. Joseph Pearson arasındaki satranç partisi, kırk dakika önce başlamıştı. Üç hafta önce, O'Donnell ve Swayne'in kapıştıkları, duvarları meşe kaplı kütüphanede, iki eski dost gül ağacından satranç tahtasının başına oturmuşlardı. Odada sadece iki lamba yanıyordu, biri hemen oyun masasının tepesindeki abajurdu, diğeri de koridora açılan kapının yanında ölgün parıltılar saçan rokoko lamba.

İki oyuncunun da yüzü gölgedeydi, lamba tepeden satranç tahtasını aydınlatıyordu. Yüz çizgileri, taşlardan birini oynatmak için öne eğildiklerinde, pek kısa bir süre için aydınlanıyordu.

O sıra ikisi de hareketsizdi, odanın derin sessizliği, oturdukları XV. Louis koltukların tepesine kapitone bir manto gibi asılmıştı. Eustace Swayne arkaya yaslanmıştı. Parmaklarının arasında brandi dolu bir kristal bardağın narin ayağını tutuyor, oyunun vardığı noktayı inceliyordu.

Önceki hamleyi Dr. Pearson yapmıştı. Bir iki dakika önce, beyaz veziri avucunun içinde hafif hafif okşadıktan sonra, bir kare öne sürmüştü.

Şimdi Eustace Swayne, brandi bardağını bırakıp en sağdaki piyonu seçti ve iki kare ileri itti. Ardından, sessizliği bozarak:

— İşittiğime göre hastanede değişiklik olmuş, dedi.

Joe Pearson, ışık çemberinin ötesinden satranç tahtasını inceliyordu. Hazır olduğunda eğildi, sol kanattaki piyonu bir kere öne sürdü ve hasmının ilerlemesini durdurdu. Bu işi bitirdikten sonra da, doğruldu, gölgeye girdi ve homurdandı sadece:

— Biraz.

Yeniden sessizlik, sükûn, zamanın durduğu izlenimi. Ardından yaşlı korsan koltuğunu oynattı:

— Bu değişiklikleri onaylıyor musun?

Eğildi, filini çapraz olarak iki kare yana itti. Yarı alaycı bir şekilde, masanın öbür ucundaki gölgeye baktı: «Elinden gelirse durdur bakalım şu hamlemi...»

Bu kez Pearson, hamlesini yapmadan önce cevap verdi kısaca. «Pek değil.»

Karanlığa gömülmüş, gelecek hamleleri düşünüp

hesaplayarak karşısındakinin şahı iki kere sürmesini izliyordu. Sonra ağır ağır, taşları hep yumuşak hareketlerle tutup kalesini bir kare sola itti ve açık bir hattı kapamış oldu.

Eustace Swayne bekledi. Bir dakika. İki dakika. Sonra üç. Sonunda eli kulesine uzandı ve aynı açık hatta doğru, benzer bir hareketle, hasmının hamlesini önledi.

— Kullanmamı istersen, gelecekte veto etme imkanım olabilir.

— Ya! Nasıl bir veto?

Soru kayıtsızdı, ama bunu izleyen hareket çabuk oldu: Pearson atlarından birini yakaladı ve diğer taşların üzerinden aşırıp ortadaki karelerden birine oturttu.

Satranç tahtasını inceleyen, kendi durumunun sağladığı gücü hesaplayan Eustace Swayne cevap verdi:

— Orden Brown'a ve senin başhekime, hastanenin genişletilmesi için çeyrek milyon vermeye hazır olduğumu söyledim.

Bunun ardından, Pearson'unkine benzer bir hareket yaptı, kendi atlarından birini ilerletip diğerinin atının yanına getirdi.

Bu kez uzun bir sessizlik oldu. Bu sessizliğin ardından, patoloji uzmanı filini yakaladı, ileri sürerek hasmının taşlarından birini aldı. Tatlı bir sesle de:

— Şah! dedi. —Ardından ekledi.— Çok para.

— Bir şart ileri sürdüm.

O sıra savunmaya geçen Swayne, şahını bir kare sağa çekti.

— Sen, hastanede kendi bölümünü dilediğin gibi ve canının istediği kadar yönetirsen, bu para ellerine geçecek.

Joe Pearson bu kez hiç bir hareket yapmadı. Dostunun tepesinden karanlıklara bakarken düş görür gibiydi. Sonra sadece: «Çok duygulandım,» dedi. Gözleri yeniden satranç tahtasına döndü. Bir süre sonra atıyla hamle yaparak yeniden şah, dedi ve Swayne'i güç duruma düşürdü.

Eustace Swayne hamleyi dikkatle izlemişti. Ama kendi hamlesini yapmadan, elini brandi sürahisine uzattı, önce Pearson'un kadehini, sonra da kendininkini doldurdu. Sürahiyi bırakarak:

— Bu dünya genç insanlar dünyası, dedi. Her zaman da böyle olmuştur sanırım. Sadece, ara sıra ihtiyarlar da iktidara gelir... ve yönetmenin yolunu bulurlar.

Sonra pırıl pırıl parlayan bakışlarıyla elini uzattı, şahının ilerisindeki taşı yakaladı ve hasmının atını durdurdu.

Pearson, baş parmağı ve işaret parmağıyla düşünceli düşünceli çenesini okşuyordu, sonra vezirini seçti, açık hat boyunca altı kare yürüttü ve siyah şahın taşını aldı.

— Demek... Orden Brown... Kent O'Donnell... biliyorlar bunu?

— Çok açık konuştum.

Yaşlı korsan fili yakaladı, beşinci karedeki hasmının atını aldı.

Ansızın, Joe Pearson kesik kesik gülmeye koyuldu. Bu keyfi, oyunun mu yoksa konuşmanın mı sağladığını kestirmek imkansız gibiydi. Ama birden elini uzattı. Vezirini siyah şahın yanına itti. Tatlı bir sesle:

— Şah ve mat, dedi.

Boş bulunup mat olduğu halde, Eustace Sway-

ne hayranlıkla izlemişti onu. Sessiz yargısını doğrulamak istercesine başını salladı:

— Joe, dedi sonunda, hiç kuşkum yok. Sen hep aynı adamsın, her zamanki iyi, açık görüşlü, emin kişi.

Müzik kesildi ve gece kulübünün pistinde dansedenler —Burlington'daki ender gece kulüplerinden biriydi bu— yerlerine dönmeye başladılar.

Aralarındaki küçük siyah masanın üzerinden Kent'e gülümseyerek:

— Ne düşündüğünüzü söyleyin, dedi Denise Quantz.

— Açıkçası, bunu tekrarlamanın çok hoş olacağını düşünüyordum.

Genç kadın old-fashioned (*) kadehini hafifçe kaldırdı:

— Aynı türden başka düşünceler şerefine içiyorum, dedi.

Kent viski-sodasını dikti ve garsona yeniden bardağını doldurmasını işaret etti. Müzik yeniden başlamıştı:

— Dansediyor muyuz?

— Memnuniyetle.

Hafifçe aydınlatılmış dans pistine doğru ilerlerken, Denise hafifçe ona döndü. Kent kollarını uzattı, doğal bir hareketle genç kadın bu kollara geldi. Birbirlerine çok yakın dansediyorlardı. O'Donnell hiç bir zaman usta bir dansçı olmamıştı; doktorluk bu alanda gelişmesini engellemişti. Ama Denise Quantz, er-

(*) Eski Usul karışım. Diğer kokteyller kadar etkili, ama içimi rahat olan bir içki.

keğin her hareketini ustaca ve incelikle izliyordu. Dakikalar geçtikçe, Kent, müziği ve erkeğin hareketini önceden kestirerek uyumlu bir şekilde hareket eden uzun ve esnek vücudunu hissediyordu. Saçları Kent' in yüzüne değdi ve Kent, ilk rastlaştıklarında farkettiği kokuyu duydu yeniden.

Pek gürültülü çalmayan orkestra, bu samimi havaya uygun parçalar seçmişti, şimdi de yıllar önce pek moda olmuş bir baladı çalıyordu.

SEE THE PYRAMIDS ALONG THE NILE
WATCH THE SUNRISE ON A TROPIC ISLE,
JUST REMEMBER'DARLING'ALL THE WHILE
YOU BELLONG TO ME (*)

Bir süre, kendisine ait olmayan bir zamanı yaşadığı, boşlukta, bir adada, tıptan, Üç Eyalet Hastanesinden ve günlük hayatındaki her şeyden uzak olduğu izlenimine kapıldı. Sonra müzik değişti, biraz daha hareketlendi ve Kent duygululuğuyla alay etti.

Dansederlerken genç kadına sordu:

— Buraya sık sık gelir misiniz? Burlington'a demek istiyorum?

— Hayır, sık değil. Zaman zaman, babamı görmek için. O kadar. Açıkçası, burası sevmediğim bir şehir. Sanırım Burlingtonluluk gururunuzu kırmadım?

— Hayır, dedi Kent. Her iki yönde de, çok belirgin bir görüşüm yok. Ama siz, Denise, burada doğmadınız mı?

— Tabii. —O'Donnell'in yüzüne baktı ve gülümsedi. Sonra sorusuna cevap verdi— Evet, burada

(*) Nil boyundaki yükselen piramitlere bak -Tropikal bir adanın üzerinde yükselen güneşe- Ama her zaman hatırla, Sevgilim-Benim olduğunu.

doğdum. Okula gidiyor ve babamın evinde yaşıyordum. Annem o sıralar sağdı.

— Öyleyse niçin şimdi New York'tasınız?

— Sanırım, içgüdümle New Yorkluyum ben. Üstelik, kocam orada oturuyordu. Yine New York'ta yaşıyor. (İlk kez evliliğinden söz ediyordu. Rahatça, hiç güçlük çekmeden.) Ayrılmamızdan sonra, o şehirden hiç uzaklaşmak istemediğimi anladım. Bir benzeri daha yoktur.

— Evet, dedi Kent, bunun doğru olduğunu sanıyorum.

Yeniden bu kadının güzelliğini düşünüyordu. Daha genç kadınların pek seyrek ulaşabildikleri bir dengesi, rahatlığı, sahtelikten çok uzak bir yanı vardı —ama bütün bunlar kadınlıktan yoksun olduğu anlamına da gelmiyordu— tam tersine. Onu göğsüne yaslayan ve gövdesini genç kadının hareketlerine uyduran Kent O'Donnell'e müthiş çekici geliyor ve çok şehvetli olabileceğini düşünüyordu.

Bu düşünceleri isteyerek uzaklaştırdı kafasından. Çok erkendi henüz. Daha önce de olduğu gibi, genç kadının giydiği elbiseyi farketti yine. Askısızdı bu elbise, sıcak bir kırmızı renkte, göğsünü sıkı sıkı saran ve belden sonra bollaşan nefis bir ipekliden. Hem çok pahalı, ama aynı zamanda da çok seçkin, hem göze batmayan, hem de dikkati çeken bir elbise etkisi yapıyordu. Bu da o akşam ilk kez düşündüğü şeyi hatırlattı ona: Denise'in çok zengin bir kadın olduğunu.

Regency'ye aşağı yukarı aynı zamanda gelmişlerdi. Arabasını bırakmış, gece kulübünün kapısına doğru yürüyordu ki pırıl pırıl bir Cadillac durdu kapıda; üniformalı bir şoför yere atladı, arabanın çevresini dolandı ve Denise'e kapıyı açtı. Kent genç ka-

dını selamladı, Denise geride sessizce bekleyen şoföre döndü.

— Teşekkür ederim Tom. Bir daha gelmenizin gereği yok. Dr. O'Donnell beni eve getirir.

Tabiî, biraz düşünse, Eustace Swayne'in kızının, babasının tek mirasçısı olduğunu hatırlaması gerekirdi. Bu olay fazla kafasını kurcaladığından değil: Kendi geliri rahattan da öte bir hayat yaşamaya fazlasıyla yeterdi. Yine de, gerçekten zengin bir kadın, onun hiç geçirmediği kişisel bir deneydi. Kafası bir kere daha Denise'le Lucy Grainger'i karşılaştırıyordu.

Orkestra, sesi pek az yükselterek bitirdi çalmakta olduğu parçayı. O'Donnell ve Denise alkışladılar, sonra dans pistinden ayrıldılar. Kent genç kadının kolunu hafifçe tuttu ve onu masalarına kadar götürdü. Oralarda dolaşan bir garson iskemlelerini çekti ve O'Donnell'in istediği içkileri getirdi.

İçkisini ufak ufak yudumlayan Denise:

— Hep benden konuştuk. Şimdi de biraz sizden söz etsek.

Kent viskisine biraz soda kattı, nedense garsonların bir türlü benimseyemedikleri bir alışkanlıktı bu.

— Hayatımın olağanüstü bir yanı yok. Hep iş...

— Ben çok iyi bir dinleyiciyimdir, Kent.

Denise bunları söylerken, kafasından başka şey geçiriyordu: «Bu bir erkek, gerçek anlamıyla.»

Bakışları, sağlam yapısında, geniş omuzlarında, kararlı yüzünde geziniyordu. O gece kendisini öpüp öpmeyeceğini ve bunun sonra nereye varacağını düşünüyordu. Dr. Kent O'Donnell'de ilginç imkanlar bulunduğu sonucuna vardı.

Kent ona hastaneden, orada yaptığı işten ve başarmayı umduklarından söz etti. Denise ona geçmi-

şiyle, deneyleriyle, tanıdığı kişilerle ilgili sorular sordu, düşüncesinin derinliğine ve her cümlesinden taşan duygululuğa hayran kalıyordu.

Yine dansettiler. Garson içkilerini tazeledi; konuşma devam etti. Denise ona evliliğini anlattı: On sekiz yıl önce nikahlanmış ve bu beraberlik iki yıl sürmüştü. Kocası büyük şirketlerin avukatıydı ve New York'ta çok müşterisi vardı. İkiz çocukları olmuştu. Alex ve Philippa, ayrıldıklarında da çocukların bakımı Denise'e bırakılmıştı. Birkaç haftaya kadar on yediye basacaklardı.

— Kocam çok mantıklı ve akıllı bir insandır. Ama açıkça görülen gerçeğe, birbiriyle uyuşması imkansız yaradılışlara sahip olduğumuz gerçeğine varabilmek için çok zaman kaybettik.

— Onu hâlâ ara sıra görür müsünüz?

— Çok sık. Dost toplantılarında ya da şehirde buluşuruz. Birlikte yemek yediğimiz de olur. Bazı yönleriyle, Geofrey çok sevimlidir. Onu seveceğinizden eminim.

İkisi de artık çok rahat konuşuyorlardı. Garson siparişi beklemeden, önlerine iki kadeh daha koydu.

O'Donnell boşanma konusunu sordu genç kadına. Bir engel mi vardı?

— Aslında hayır. —Kaçamaksız cevaplandırmıştı Denise soruyu.— Geofrey boşanmayı kabul ediyor, ancak gereklerini benim yapmamı istiyor. New York eyaletinde, bildiğiniz gibi, boşanma sebebi zinadır. Şimdiye kadar da, işi oraya hiç vardırmadım.

— Demek kocanız da bir daha evlenme isteğini duymadı?

Denise şaşırmış göründü:

— Geofrey mi? Böyle bir şeyi hayal bile etmem. Aslında o, kanunlarla evlidir.

— Anlıyorum.

Denise kadehinin ayağını parmakları arasında döndürüyordu.

— Geofrey her zaman yatağı, kanunî belgelerin okunması için en uygun yer saymıştır.

Bunu çok hafif, alçak sesle, neredeyse sır verir gibi söylemişti. O'Donnell, evliliklerinin başarısız sonuçlanma nedenlerinden birini, belli belirsiz sezer gibi oldu. Bu da ona çok heyecanlandırıcı geldi.

Garson yaklaşıyordu:

— Özür dilerim efendim. Bar birkaç dakikaya kadar kapanıyor. Şimdiden içkinizi söylemek ister misiniz?

Şaşıran O'Donnell saatına baktı. Neredeyse sabahın biri oluyordu. İkisine de çok kısa geldiği halde, birlikte üç buçuk saat geçirmişlerdi. Kent, başını sallayan Denise'e baktı.

— Hayır, teşekkür ederim, ve hesabı ödedi.

Kadehlerini boşalttılar, bolca bahşiş alan garson tarafından büyük bir saygıyla selamlanarak, çıkmaya hazırlandılar.

O'Donnell büyük bir rahatlık duyuyordu. Otopark bekçisi arabasını getirmeye gitmişti, kapının önünde Denise'i bekliyordu. Genç kadın göründüğünde, Kent koluna girdi:

— Yazık! Son kadehi içmediğimize pişmanım neredeyse.

Bir an duralamış, sonra sesinde bir soruyla teklif etmişti:

— İsterseniz bana uğrayabiliriz. Çok zengin bir barım var, üstelik yolumuzun üzerinde...

Bir an beceriksiz davranmış olmaktan korktu, çünkü anî bir soğukluk, bir şaşkınlık belirtisi sezer gibi olmuştu. Ama bu hemen kayboldu, genç kadın:

— Neden olmasın, dedi.

Dışarda Buick, kapıları açık, motoru işler halde bekliyordu. Epey içtiğinin farkında olan Kent, şehrin içinden geçerken çok dikkatli, her zamankinden yavaş sürdü arabayı. Hava sıcak, camlar açıktı. Yanında, diğer koltuktan hafif bir parfüm kokusu geliyordu. Evin önüne vardığında arabayı sokağa bıraktı, sonra Denise'le birlikte asansöre yürüdü.

Kokteylleri hazırladığında, old-fashioned'i açık pencerenin yanında ayakta duran Denise'e götürdü. Aşağıdaki Burlington'un ışıklarına bakıyordu genç kadın. Şehrin içinden akan nehir, kıyıları arasında derin bir karanlık boşluk çiziyordu.

— Ne zamandır bir old-fashioned hazırlamamıştım, dedi. Çok şekerli olmamış ya?

Genç kadın dudaklarını karışıma değdirdi, sonra hem tatlı, hem de boğuk sesiyle:

— Sizde olan ve sizden gelen pek çok şey gibi, Kent, bu da mükemmel, dedi.

Bakışları birleşti, Kent genç kadının bardağını almak için elini uzattı ve bunu en yakın eşyanın üzerine koydu, sonra Denise ona doğru geldi, öpüştüler ve adamın kolları kadının üzerine kapandı.

Birden telefonun tiz, keskin sesi yan odayı çınlattı. Öylesine bir otoriteyle çalıyordu ki, duymazlıktan gelmek imkansızdı.

Denise hafifçe kurtardı kendini:

— Sevgilim, cevap verseniz iyi olur sanırım, dedi, sonra dudaklarını alnına değdirip onu kendinden uzaklaştırdı.

Kent, neredeyse öfkeyle yapıştı telefona, ahizeyi kulağına götürürken de Denise'in eldivenlerini, eto-

lünü ve çantasını topladığını gördü. Gecenin burada sona erdiği açıktı. Kent telefona kısaca, neredeyse hırsla cevap verdi, sonra sesi yumuşadı, ilgilendi. Hastaneden, gece nöbetçilerinden biri arıyordu. O' Donnell'in hastalarından biri çok açık ağırlaşma belirtileri göstermeye başlamıştı. Kent kısaca iki soru sordu, sonra: «Peki, dedi. Hemen geliyorum. Beni beklerken kan bankasına haber verin ve kan nakli için gereken hazırlığı yapın.»

Telefonu kapadı, sonra Denise'e bir taksi çağırtmak üzere gece nöbetçi olan kapıcıyı aradı.

14

Dr. Pearson'un, hafta içinde erken yatmak gibi bilgece bir alışkanlığı vardı. Ama, Eustace Swayne'le satranç oynadığı zamanlar, hep gecikiyordu. Bu da onu ertesi sabah her zamankinden yorgun, her zamankinden daha sinirli yapardı. Önceki gece geç yatmasının sonuçları şimdi kendini hissettiriyordu.

Laboratuvar için alınanların listesini denetlerken —bu işten hep nefret ederdi, hele o sabah her zamankinden fazla— yüzünü buruşturdu ve fişlerden birini ayırdı, birkaç imza daha attı, yığından ikinci bir fiş ayırdı ve bu kez yüzünü buruşturmakla yetinmeyip öfkeyle kaşlarını çattı. Bir yakını, tehlike işaretini sezerdi: Dr. Pearson patlamaya hazır haldeydi.

Üçüncü bir fişin önünde duraladığı an da geldi, sonra, kalemini öfkeyle masaya fırlatıp bütün kağıtları rasgele topladı, kapıya yürüdü, seroloji laboratuvarına fırtına gibi girdi, gözleriyle Bannister'i arayıp bir köşede çalışırken buldu.

— Ne yapıyorsanız bırakın onu ve buraya gelin.

Pearson kağıtları laboratuvarın ortasındaki bir masanın üzerine bıraktı; birkaçı yere düştü ve John Alexander bunları toplamak üzere eğildi. Doktorun öfkesine kendisinin değil de Bannister'in hedef olması içgüdüsel bir rahatlama duymasını sağlıyordu.

— N'oluyor, dedi teknisyen kayıtsızlıkla, ağır ağır yaklaşırken.

Ara sıra kendisini sakinleştirmek gibi bir etkisi olan bu patlamalara öyle alışkındı ki.

— Söyleyeyim size ne olup bittiğini. Bütün bu sipariş fişleri... (Pearson da yavaş yavaş yatışıyordu. Öfkesi devam etse bile, köpürmesi dinmişti,) Valla, ara sıra Mayo kliniğini (*) yönettiğimizi sanıyor gibisiniz.

— Laboratuvarda ihtiyaç duyulan birtakım şeyleri almamız gerekmez mi?

Pearson küstahlığı ve soruyu farketmez göründü:

— Ara sıra, bütün bu satın alınanları yeyip yemediğinizi düşünüyorum. Üstelik size kaç kere tekrarladım ki, her zamankinden farklı bir sipariş oldu mu, buna açıklayıcı bir not ekleyip hangi amaçla kullanılacağını belirtmeniz gerekiyor.

— Herhalde unutmuşum, dedi Bannister tevekkülle.

— Eh, hatırlamaya başlasanız iyi olur. (Pearson yığının üzerinden bir sipariş fişi aldı.) Bu kalsiyum oksit niçin? Burada hiç kullanmayız biz!

Bannister'in yüzü kurnazca buruştu.

(*) Charles Horace (1865 - 1959) ve William James (1861 - 1939) çok ünlü iki operatördü. Onların adını taşıyan klinik, B. Amerikanın en ünlü ve en pahalı kliniğidir.

— Siz istediniz. Bahçeniz için değil mi?

Yaşlı teknisyen, ikisinin de bildiği, ama asla konuşulmayan şeyi ima ediyordu. Bölge çiçekçiler derneğinin önde gelen gül yetiştiricilerinden olan Joe Pearson, laboratuvardaki kimyevî maddelerden bir sürüsünü toprağının verimliliğini arttırmakta kullanırdı.

Pearson tedirgin olmak kibarlığını gösterdi.

— Ha!... Evet!... Tamam... bırakalım bunu. (Fişi kenara koydu ve ikinciyi aldı.) Ya bu? Niçin birdenbire Coombs serumuna ihtiyacımız oldu? Kim sipariş etti bunu?

— Dr. Coleman.

Bannister neşeyle cevap verdi. Bu konunun su yüzüne çıkmasını ummuştu! Onun yakınındaki John Alexander kara bir önsezinin her yanını kapladığını hissetti.

— Ne zaman?

Pearson'un sorusu sert ve öfkeliydi.

— Dün. Nasılsa, Dr. Coleman sipariş fişini imladı. — Bannister parmağıyla kağıdı gösterdi, sonra kurnazca ekledi.— Her zaman sizin imzaladığınız yeri.

Pearson gözlerini kağıda yöneltti: O ana kadar üzerinde bir imza olduğunu farketmemişti.

Bannister'e sordu:

— Neden istiyor bunu? Biliyor musunuz?

Teknisyen gevşedi. Hak edilen armağanlar mekanizmasını harekete geçirmişti, artık bu sahneyi seyirci olarak izleyebilirdi. John Alexander'e döndü:

— Eh, söyleyin kendisine... hadi.

John Alexander, tedirgin bir tavırla konuştu:

— Kan tahlili için doktor. Karım için. Dr. Dornberger istedi.

— Coombs serumu niçin?

— Test için, Dr. Pearson.

— Bana bakın... Karınızın olağanüstü bir yanı mı var? (Sesi küçümseyici bir havaya bürünüyordu.) Diğer testlerden şikayetiniz ne? Herkes için aynıdır bunlar.

Alexander güçlükle yutkundu. Bir sessizlik çöktü ortalığa. Ağır bir sessizlik.

— Cevap bekliyorum, dedi Pearson.

— Şey, efendim. —Alexander duraladı, sonra kekeleyerek devam etti— Dr. Coleman'a diğer testlerden daha emin olmak için, sonra bir de bunu yapmamızı teklif ettim, onayladı.

— Dr. Coleman'a teklif ettiniz demek, ha?

Bu sorudaki ses tonu, arkadan gelecek hakkında kuşkuya yer bırakmıyordu. Alexander, bunu hissederek, daha da beter kekelemeye koyuldu:

— Evet efendim. İki doğrudan reaksiyonla anticorps'ların tümünün ortaya çıkarılamayacağını düşündük ve...

— Peki. Yeter!

Bu sözler sert, kaba ve amansız bir şekilde çınlattı odayı. Pearson öfkeyle bunları kusarken eliyle de kağıt destesine ve masaya vurdu. Laboratuvarda korkulu bir sessizlik oldu. Yaşlı adam, gürültüyle soluk alarak, gözleri Alexander'e dikilmiş bekliyordu. Kendini hazır hissettiğinde sertçe konuştu:

— Sizde çok tatsız bir yan var, teknik okulda öğrendiklerinizi uygulamakta pek cömertsiniz doğrusu.

Pearson konuşurken, kini de seziliyordu; kendisinden daha genç olan, «işlere karışmak» isteyen, onu mutlak ve asla tartışılmamış, o güne kadar başka kimseye verilmemiş bir otoriteden yoksun bırakmaya çalışan herkesi kapsayan bir kin. Başka bir gün, değişik bir ruh haliyle, meseleye çok daha hoşgörüyle

bakabilirdi. Şimdi, bu durumda, bu gözüpek laboratuvar yardımcısını ilk ve son olarak yerine oturtmaya karar verdi.

— Beni dinleyin ve size söyleyeceklerimi iyi anlayın. Bunu bir kere daha söylemiştim, tekrar aynı konuya dönmek niyetlisi değilim. (Konuşan otoriteydi, önemli bir servisin şefi, sağlam yumruklu adam, ve bir küçük memura, artık uyarı değil ciddî tepkilerle karşılaşacağını anlatıyordu.)

Yüzü Alexander'inkine iyice yakın, devam etti:

— Bu bölümün bütün sorumluluğu yalnız benim üzerimdedir, siz ya da herhangi başka birinin soracağı varsa bana gelsin. Anlaşıldı mı?

— Evet efendim.

O sıra Alexander'in bütün istediği, bu sahnenin sona ermesiydi. Son teklifini yapmış olduğunu da biliyordu. Düşünmekle insanın kazancı bu oluyorsa, eh, yapacak başka şeyler de vardı. Bundan böyle işine bakacak ve düşüncelerini kendine saklayacaktı. Diğerleri düşünsün, bütün sorumluluğu onlar alsındı.

Ama Pearson'un sözleri bitmemişti.

— Hem, benim sırtımdan iş görüp, Dr. Coleman'ın çevresinde dolaşarak yeni olmasından faydalanmaya kalkmayın.

— Hiç böyle bir...

— Ben size böyle olduğunu söylüyorum. Ve bu işten vazgeçmenizi öğütlüyorum.

Yaşlı adam öfkeyle bağırıyor, yüz kasları oynuyor, titriyor, gözleri ateş saçıyordu.

Ezilen, yıkılan Alexander ağzını açamıyordu.

Birkaç saniye süreyle, Pearson onu kötü kötü süzdü. Sonra, önemli bir üstünlük sağlamış gibi, dostça olmasa bile daha az acı bir sesle konuşmaya devam etti:

— Şimdi size başka bir şey söyleyeceğim. Kan tahliline gelince, iki doğrudan reaksiyon, bütün ihtiyaç duyduğumuz bilgileri bize sağlar. İzin verirseniz, hasbelkader patoloji uzmanı olduğumu ve sözünü ettiğim şeyi bildiğimi hatırlatırım. İşittiniz mi?

Alexander, somurtuk ve üzgün cevap verdi:

— Evet efendim.

— Güzel. Şimdi, bakın ne yapacağım. (Sesi daha ılımlıydı, bir mütareke teklif eder gibi.) Testlerin doğru çıkması sizi bu kadar ilgilendirdiğine göre, kendim yapacağım. Burada ve şimdi. Nerede alınan kan?

— Buzdolabında efendim, dedi Bannister.

— Gidin getirin.

Laboratuvarı geçerken, Bannister bu sahnenin istediği yere varmadığını düşündü. Şu Alexander yumurcağının haddini bildirmek gerektiği doğruydu, yine de ihtiyar fazla gitmişti. Bannister, fırtınanın bir bölümünün, şu genç doktor olacak düzenbaz yönünde esmesini isterdi. Ama belki de ihtiyar bunu, daha sonrası için yedekte tutuyordu. Bannister, üzerinde Alexander Mrs.E. yazılı tüpü çıkardı ve buzdolabının kapısını kapadı. Pearson içindeki pıhtının şimdiden çekildiği tüpü aldı. Bu arada Bannister, bütün bu patırtıya yol açan sipariş fişinin yere düştüğünü gördü. Eğildi ve aldı yerden.

— Bunu ne yapayım, diye sordu.

Yaşlı doktor iki temiz deney tüpü almış, her birine biraz serum doldurmakla meşguldü. Başını kaldırmadan, öfkeli ve rahatsız olmuş gibi sordu:

— Neyi? Nedir o?

— Coombs serumunun alınması için hazırlanan sipariş fişi.

— İhtiyacımız olmayacak. Yırtın onu.

Pearson, içinde Rh pozitif yuvarlar bulunan küçük bir şişenin etiketini yakından incelemekteydi. Bu alanda uzmanlaşmış bir müessesenin hazırladığı terkip, Rh negatif kan testine reaktif olarak kullanılıyordu.

Bannister duraladı. Coleman'a karşı düşmanlığı ne kadar büyük olursa olsun, bir tıbbî protokol sorununun söz konusu olduğunu biliyordu.

— Dr. Coleman'a söylemek gerekecek, dedi. Benim söylememi ister misiniz?

Pearson şişenin tıpasını çıkarmakta güçlük çekiyordu. Sabırsızlıkla cevap verdi:

— Hayır. Ben söylerim ona.

Bannister omuz silkti. Belirtilmesi gerekeni belirtmişti. Bundan sonra birtakım dertler çıkarsa, sorumluluğu söz konusu olamazdı. Sipariş fişini aldı, Pearson'un emrine uyarak yırttı ve parçalarını kağıt sepetine attı.

Patolojik anatomi asistanı Roger McNeil, çocuk otopsilerine asla ahşamayacağını hissediyordu. Birini bitirmişti, şimdi önünde, otopsi salonunun masası üzerinde, kan içindeki dört yaşında bir erkek çocuğunun cesedi acı bir şekilde yatıyordu. Her keresinde, bu görünüş ilk seferde olduğu gibi etkilerdi Mc Neil'i, ve yine her sefer olduğu gibi o gece hiç uyuyamayacağını biliyordu. Sahne durmadan gözünün önüne gelecek, bu ölümün gereksiz, saçma ve boşuna olduğunu hatırlatmak daha da acı olacaktı.

Başını kaldırdığında, Mike Seddons'un kendisine baktığını gördü. Seddons acıyla:

— Zavallı yavru, dedi. İnsanlar ne kadar sersem olabiliyorlar!

— Polis hâlâ bekliyor mu? diye sordu McNeil.

— Evet, dedi Seddons, Polis ve diğerleri.

— En iyisi Pearson'u çağırmak.

— Kabul.

Telefon yan odadaydı Seddons oraya girdi. McNeil sorumluluğu üzerinden atmakla ödleklik edip etmediğini düşünüyordu. Ama bu, ihtiyara nasılsa bildirilmesi gereken bir olaydı. Daha sonra o, durumu kimin dışarıya açıklayacağına karar verirdi.

Seddons geri döndü:

— Pearson serolojideydi. Geliyor.

İkisi de hiç ses çıkarmadılar. Sonra Pearson'un ayaklarını sürüdüğünü işittiler, yaşlı adam içeri girdi. McNeil, olayın ayrıntılarını kendisine bildirirken ölüye baktı. Bir ya da en erken iki saat önce, çocuk evinin önünde bir araba tarafından ezilmişti. Cankurtaranla hastaneye getirildiğinde ölmüş, adlî tabip otopsi yapılmasına karar vermişti. McNeil keşfettikleri şeyi Pearson'a anlattı.

Yaşlı adam diretti:

— Sizce, hepsi bu kadar mı?

— Onu öldüren bu, dedi McNeil. Başka şey değil.

Yaşlı adam çocuğun ölüsünün yanına kadar gitti, sonra durdu. Hiç bir yanlış yapmadığını bilecek kadar tanıyordu McNeil'i.

— Öyleyse, dedi, orada durup seyrettiler demek?

— Herhalde kimse, dedi Seddons, olup biteni farketmiyordu.

Pearson hafifçe başını salladı. Seddons ne düşündüğünü merak ederken sordu:

— Çocuk kaç yaşındaydı?

— Dört, dedi McNeil. Güzel de bir çocukmuş.

Hepsi otopsi masasında yatan küçük ve hareketsiz gövdeye baktılar. Gözleri kapalıydı. Karmakarışık sarı saçları, beyin çıkarıldıktan sonra yine yerli yerine getirilmişti. Pearson başını salladı, kapıya vardı, sonra omuzunun üzerinden:

— Tamam, dedi, ben onlara söylerim.

Dışarda bekleyen üç kişi, Pearson içeri girdiğinde başlarını kaldırdılar. Bunlardan biri üniformalı bir trafik polisiydi, yanında da çok iriyarı ve gözleri kıpkırmızı bir adam vardı. Üçüncü kişi bitik, iki büklüm, tek başına bir köşeye oturmuş, ufak tefek silik, utangaç, düşük bıyıklı bir adamdı.

Pearson kendini tanıttı. Trafik polisi:

— Ben Stevens efendim, beşinci bölgeden.

Not defteriyle kalemini çıkardı. Pearson sordu adama:

— Olay yerinde miydiniz?

— Kazadan hemen sonra yetiştim olay yerine. Bu adam (uzun boylusunu gösteriyordu) çocuğun babası. Diğeri de arabanın şoförü.

Diğer adam yalvaran gözlerini Pearson'a çevirip:

— Yola doğru koştu, dedi. Tam evden çıkmıştı... doğru sokağa... Dikkatsiz bir şoför değilim... Gerçekten hızlı da gitmiyordum... çarpışma olduğunda arabam durmuştu neredeyse.

— Ben de utanmaz bir yalancı olduğunuzu söylüyorum. (Babanın sesi acı ve heyecandan titriyordu.) Onu öldürdünüz, dilerim bunun için sizi cezaevine gönderirler.

Pearson sakin bir sesle:

— Bir saniye beyler, lütfen, dedi.

Bir sessizlik oldu. Diğerleri ona bakıyorlardı. Pearson trafik polisinin not defterini gösterdi:

— Adli Tabibe verilecek rapor hazır olacak. Ama vardığımız ilk sonuçları sizlere şimdiden açıklayabilirim.

Bir an sustu, sonra devam etti: «Otopsi, çocuğu arabanın öldürmediğini ortaya koyuyor.»

Trafik polisi çok şaşırmıştı. Baba konuştu:

— Ama size orada olduğumu söy...

— Bunu size başka türlü söylemenin yolunu bulayım isterdim, dedi Pearson alışılmamış bir yumuşaklıkla, ama korkarım yok. Oğlunuz çarpışma sonucu baygın olarak kaldırıma fırladı. Burnu da kırılmıştı, ama bu önemli değildi, yalnız bol bol kanıyordu. Ne yazık ki (Pearson polise döndü), çocuk düştüğü yerde sırt üstü bırakılmış, değil mi?

— Öyle, dedi polis. Cankurtaran gelene kadar kımıldatmadık.

— Cankurtaranın gelişi ne kadar sürdü?

— Aşağı yukarı on dakika...

Pearson ağır ağır başını salladı: Gerektiğinden de uzun bir süreydi bu, beş dakika yeterliydi.

— Korkarım ölüm nedeni bu, dedi. Akan kanlar çocuğun boğazına indi. Soluk alamayınca da bunu ciğerlerine çekti ve boğularak öldü.

Babanın yüzü, dehşet ve inanmazlık yansıtıyordu:

— Yani onu çevirseydik yüzükoyun...

— Söylemek istediğimi söyledim. Bunu size bildirmenin başka bir yolunu bulmak isterdim, ama gerçeği aktarmaktan başka yapacak şeyim yok: Çocuğunuzun çarpma sonucu aldığı yaralar çok hafifti.

Polis memuru sordu:

— Demek... çarpışmada bir şey yok?

— Kesin bir şey söylenemez tabii. Ama benim kişisel görüşüm, çarpışmanın hafif olduğu, çünkü

yandan vurulmuş. Sanırım —bir el işaretiyle yanlarına sokulan acınacak görünüşlü adamı gösterdi— arabanın yavaş gittiğini söylerken bu adam gerçeği dile getiriyordu.

— Ulu Tanrım!

Umutsuz, acılı bir çığlık atan baba, başı ellerinin arasında, hıçkırmaya başlamıştı. Az sonra ufak tefek adam yanına gidip, kollarıyla omuzlarını sardı, gözleri yaşlarla dolu, onu bir kanepeye sürüklediı

Trafik polisinin yüzü de sapsarıydı:

— Doktor, hep oradaydım... Çocuğu yüzükoyun çevirebilirdim... ama bilmiyordum...

— Sanmam ki bu işte sizin bir suçunuz olsun...

Adam söylenenleri işitmemiş gibiydi. Sisler içindeymiş gibi devam ediyordu konuşmaya:

— İlkyardım kursuna da gittim. İyi dereceyle bitirdim kursu. Bize durmadan aynı şeyi söylerlerdi: Kaza geçiren kişiyi yerinden kımıldatmayın!

— Biliyorum. —Pearson tatlılıkla memurun omuzuna dokundu, yavaşça— Ne yazık ki bu kuralın istisnaları var, dedi. Bunlardan biri de ağzında ve burnunda kanama olan kişiler.

Ana koridora çıkıp yemeğe giden Coleman, Dr. Pearson'un bekleme yerinden çıktığını görünce, hasta olup olmadığını merak etti. Bitikti yaşlı adam, çevresini görmüyordu. Sonra Coleman'ı farketti, ona doğru yürüdü, genç doktor da durup bekledi.

— Evet... Doktor Coleman... Size söyleyecek bir şeyim vardı...

Coleman, herhangi bir nedenle yaşlı adamın, kafasını toplamakta güçlük çektiğini anladı; dalgın dalgın elini uzattı Pearson, sonra genç meslekdaşının beyaz gömleğinin yakasına yapıştı. Coleman elleri-

nin sinirli bir şekilde sıkıldığını farketti. Gömleğini kurtardı.

— Nedir söz konusu olan, Dr. Pearson?

— Şeydi... laboratuvarla ilgili... sonra hatırlarım... —Uzaklaşmak üzereyken aklına başka bir şey geldi— Sanırım otopsi işlerini üzerinize alırsanız iyi olur. Yarından başlayarak. Dikkatli olun. İyi iş görmelerine bakın.

— Peki. Memnuniyetle yaparım.

David Coleman'ın, otopsi konusunda çok belirgin fikirleri vardı. Aldığı yetki bunları uygulamasını sağlayacaktı. Konuştuklarına göre, bundan faydalanıp başka bir şeyi ortaya atabileceğini düşündü.

— Sizinle laboratuvar... sorununu görüşebilir miyiz diyordum?

— Laboratuvar mı?

Yaşlı adamın kafası hâlâ başka yerlerde gibiydi.

— Mektubumda, laboratuvar işlerinin bir bölümünü bana bırakmanızı istediğimi hatırlıyor musunuz?

Tabiî sorunu burada, hazırlıksız konuşmak garip gelebilirdi, ama Coleman aynı fırsatın bir daha çıkmamasının mümkün olduğunu biliyordu.

— Evet... evet... hatırlıyorum bunu. (Pearson'un kafası, koridorda uzaklaşan üç kişilik grupla ilgili gibiydi, bir trafik polisi, ufak tefek bir adam ve ikisinin arasında uzun boylu, iki büklüm, sendeleyerek yürüyen biri.)

— Serolojiden başlayabilir miyim diyordum? Tahlil usullerinde birtakım değişiklikler yapmak isterdim de.

— Ha? Ne diyordunuz?

Aynı şeyleri tekrarlamak sıkıcı bir şeydi.

— Serolojide birtakım denetlemeler yapmak isterim diyordum.

— Ha! Evet!... Evet!... Mükemmel! dedi Pearson dalgınlıkla.

Coleman yanından ayrıldığında, bakışı hâlâ koridorun öbür ucuna dikiliydi.

Elisabeth Alexander kendini iyi hissediyordu. Hastanenin kafeteryasında yemeğe başlamadan önce, günlerden beri ve özellikle bu sabah kendini iyi hissettiğini düşündü. İçindeki çocuk canlıydı, kımıldıyordu; o sırada bile hafiften seziyordu hareketlerini. Büyük bir mağazanın mevsim sonu satışlarından geliyordu, büyük bir kadın kalabalığının ortasından, ev için rengarenk birkaç kumaş ve çocuğa ayrılan minik oda için de özellikle seçilmiş bir perdeliği zaferle kurtarmıştı. Şimdi de John'la buluşmuştu.

Hastanede ilk kez birlikte yemek yiyorlardı. Hastanede çalışanların yakınlarının kafeteryada yemek yiyebilecekleri, Üç Eyalet'in tanıdığı, yazılı olmayan haklardandı ve John Alexander bunu birkaç gün önce öğrenmişti. Tezgahların önünden geçen sıraya girmişler ve Elisabeth, bir salata, çorba, bir küçük ekmek, kızarmış patates ve haşlanmış lahanayla fırında pişirilmiş kuzu eti, bir de peynir tatlısı almıştı.

John çok keyifli bir sesle sormuştu:

— Doyacağından emin misin?

Elisabeth ağzındaki yemeği çiğnerken cevap verdi:

— Bu bebek, çok açgözlü.

John gülümsedi. Birkaç dakika önce kafeteryaya gelirken, kendini bitik, küçük, dayak yemiş gibi hissediyorlu. Dr. Pearson'un sert çıkışı kafasında

hâlâ taptazeydi. Ama Elisabeth'in bulaşıcı neşesi onu, hiç olmazsa şimdilik, canlandırmış ve dertli düşüncelerinden uzaklaştırmıştı. Nasılsa, artık laboratuvarda hır çıkmayacaktı. Çünkü bundan böyle ayağını atacağı yere dikkatle bakmak niyetindeydi. Dr. Pearson kan tahlilini bizzat yapmış ve iki doğrudan reaksiyonun sonucunun da negatif olduğunu söylemişti.

— Karınızın kanı konusunda, hiç dertlenmenize gerek yok, demişti.

Hattâ sabahki çıkışına kıyasla, dostça davrandığı bile söylenebilirdi.

John bir şey daha hatırlamak zorundaydı: Dr. Pearson patoloji uzmanıydı, kendisi değil. Belki doktorun hakkı vardı ve John, kısa süre önce teknik okulda öğrendiği kavramlara fazla önem vermişti. Okullarda insanın kafasına, daha sonra iş hayatında hiç bir faydası dokunmayan yığınla teori doldurdukları, kabul edilen bir gerçek değil miydi? Kim bilir, diyordu kendi kendine, okulda öğretilen bir yığın şey vardır ki, bitirme sınavları sona erince bir tanesinden bile faydalanılmaz. Kan tahlili konusu da aynı değil miydi? John, üçüncü bir testin gerekliliğini fazla büyütmemiş miydi sanki gözünde? Oysa Dr. Pearson, bütün pratik bilgileriyle bunun mutlaka gerekli olmadığını biliyordu.

Ne demişti o sabah Dr. Pearson, laboratuvarda çalışırken: «Her yeni bir şey bulunduğunda laboratuvardaki çalışma yöntemlerini değiştirirsek, işin içinden çıkamayız. Tıpta, her gün yeni bir fikir atılır ortaya. Ama hastanede, bunlardan faydalanmadan önce, denenmiş olup olmadıklarına ve geçerliliklerine bakarız. Burada insanların hayatı sözkonusu, tehlikeyi göze alamayız biz!»

John, kan tahlili sırasında fazladan yapılacak bir testin, nasıl olup da insan hayatını tehlikeye düşüreceğine pek akıl erdirememişti, yine de her şeye rağmen, yaşlı doktorun yeni buluşlar hakkındaki görüşlerinde doğru bir yan vardı. Alexander kendi okuduklarından, ortalıkta bir sürü yeni buluşun dolaştığını ve bunların hepsinin de iyi olmadığını biliyordu. Dr. Coleman'ın, üçüncü testin gerekliliğinden söz ederken, kesin konuştuğu da bir gerçekti. Ama kendisi, Dr. Pearson'dan çok daha gençti ve kuşkusuz, onun kadar tecrübe edinmiş olmaktan uzaktı.

— Çorban soğuyor, dedi. Elisabeth kocasının düşüncelerine girerek. Nedir seni bu kadar düşünceli yapan?

— Özel bir şey değil, sevgilim. (Bütün bu işi kafasından atmaya karar verdi. Ara sıra Elisabeth'in, kafasından geçenleri sezmek gibi şaşırtıcı bir yan vardı.) Geçen hafta da sana sormak istiyordum, kilon ne âlemde?

— Nereye varması gerekiyorsa orada, cevabını verdi Elisabeth keyifle, ama Dr. Dornberger bana iyi yemek yemem gerektiğini söyledi. (Çorbasını bitirmiş, keyifle fırında pişirilmiş kuzu etine saldırıyordu.)

Başını kaldıran John Alexander, elinde tepsisiyle doktorların masasına yaklaşan Coleman'ı gördü. Bir içgüdü, yerinden kalkmaya itti onu:

— Dr. Coleman!

David Coleman ona baktı.

— Doktor, size karımı tanıştırayım. —Sonra genç adam yaklaşırken, karısına döndü.— Elisabeth sevgilim, Dr. Coleman.

— Nasılsınız Mrs. Alexander? Coleman, elinde tepsisiyle durmuştu.

John Alexander, beceriksizce:

— Hatırlıyor musun sevgilim? dedi. Doktorun New Richmondlu olduğunu söylemiştim.

— Evet. Tabiî, diye cevap verdi Elisabeth. —Sonra doğrudan, gülümseyerek Coleman'a hitap etti.— Merhaba doktor! Sizi çok iyi hatırlıyorum. Ara sıra babamın dükkanından alışveriş etmez miydiniz?

— Doğru.

Coleman şimdi çok iyi hatırlıyordu. Keyifli, uzun bacaklı, karışık dükkanın içinde çevik hareketlerle gezinen ve inadı sayesinde aranan, eski püskü bir kız hatırlıyordu. Pek değişmemiş gibiydi de.

— Bana bir gün çamaşır ipi satmamış mıydınız, diye sordu.

Elisabeth neşeyle cevap verdi.

— Gerçekten hatırlıyorum. İyi miydi?.

— Sordunuz da hatırladım, sanırım koptu.

— Geri götürseniz, annem muhakkak değiştirir. Dükkanı uzun zamandır o yönetiyor, eskisinden de beter karışık!

Elisabeth'in keyfi bulaşıcıydı. Coleman gülümsedi.

John Alexander oturması için bir iskemle itti.

— Bize katılmaz mıydınız doktor?

Coleman bir an duraladı, sonra reddetmesinin kabalık olacağını düşünerek: «Olur» dedi.

Üzerinde pek az yiyecek —küçük bir meyva salatası ve bir bardak süt— bulunan tepsisini masaya bıraktı, oturdu ve Elisabeth'e baktı.

— Hatırladığım kadarıyla, sizi tanıdığım sıralar saçlarınız örgülüydü.

— Dişlerimde de tel vardı. Büyüyünce hepsinden vazgeçtim!

David Coleman genç kadından hoşlandı. Onu

görmek, geçmişe dönmek gibi bir şey olmuştu. Eski yılları hatırlatıyordu kendisine; Indiana yaşanması hoş yerdi. Tatilde babasıyla birlikte eski Chevrolet arabaya atlayıp hasta ziyaretlerine gittiği yaz günlerini hatırlıyordu. Düşünceli düşünceli:

— Uzun zamandır New Richmond'u görmedim, dedi. Annem batı kıyısına yerleşti. Beni oralara çeken hiç bir şey yok artık. —Sonra kişisel düşüncelerini bir yana bıraktı.— Söyleyin bakalım, tıpla ilgili biriyle evli olmak üzerinizde ne gibi bir etki yapıyor?

John Alexander hemen araya girdi:

— Tıpla ilgili değil, sadece bir laborant.

Bunları söyler söylemez de, neden söylediğini düşündü. Beki de sabah olup bitenlerin sonucuydu. Coleman kendileriyle oturmayı kabul ettiğinde, sabahki olayı anlatmaya kalkmıştı. Ama hemen ardından da vazgeçmişti: Dr. Coleman'la rahatça konuştuğu için yeterince dert gelmişti zaten başına. Beterin beteri vardır, diyerek dilini tuttu.

— Teknoloji hakkında kötü konuşmamak gerekir, dedi Coleman. Çok önemli.

— Kötü konuşmuyor, diye atıldı Elisabeth. Ama ara sıra, doktor olmadığına pişman.

— Doğru mu, diye sordu Coleman ona dönerek.

Alexander içinden, karısının bu konuyu açmamış olmasını dilerdi. İstemeyerek:

— Bir zamanlar böyle düşüncelerim oldu, dedi.

Coleman çatalının ucuyla meyva salatasından birkaç parça aldı.

— Neden tıp fakültesine gitmediniz?

— Bilinen sebeplerle. Özellikle de parasızlıktan. Param yoktu ve bir an önce kazanmaya başlamak istiyordum.

Coleman, iki lokma arasında:

— Hâlâ tıp öğrenimi görebilirsiniz, dedi. Yaşınız kaç?

Yeniden, onun yerine Elisabeth cevap verdi:

— İki ay sonra yirmi üç yaşında olacak.

— Tabii, yaşı epey ileri, dedi Coleman ciddi ciddi ve güldürdü diğerlerini. —Ardından da ekledi.— Henüz vaktiniz var.

— Biliyorum... —John, ağır ağır, düşünceli, görünüşün inandırıcı olmayacağını bile bile konuşuyordu.— İşin kötü yanı, tam yerleştiğimiz bir sıra tıp öğrenimine başlamam, zorlu bir para mücadelesine yeniden girmemiz demek olacak. Üstelik yolda olan bir bebekle... Cümlesini yarıda bıraktı.

Coleman süt dolu bardağını aldı, uzun bir yudum içti.

— Bir sürü insan, maddî dertlerle boğuşarak tıp fakültesini bitirdi, dedi. Üstelik çocuklu olanlar da vardı aralarında.

— Benim de söylediğim bu —Elisabeth, ciddi ve gergin bir havayla, masanın üzerine eğilmiş tartışmaya giriyordu— Başka birinden, bu konuyu bilen birinden aynı şeyi duyduğum için çok mutluyum.

Coleman peçetesini aldı, ağzını sildi, peçetesini bıraktı, bütün bunları da, söyleyeceği sözleri düşünen birinin ağırlığıyla yaptı. Alexander'e baktı ve genç teknisyenle ilgili ilk izleniminin doğru olduğunu düşündü. Zeki ve dikkatli bir insana benziyordu. Herhalde işiyle çok ilgiliydi, geçen gün de bu bütün açıklığıyla çıkmıştı ortaya.

— Ne düşünüyorum biliyor musunuz John, dedi. Eğer durum böyleyse, büyük bir isteğinizse bu ve imkanlarınız varken tıp fakültesine devam etmezseniz, hayatınızın sonuna kadar pişmanlık duyacaksınız.

Alexander'in başı önündeydi, çatalı ve bıçağıyla oynuyordu. Elisabeth sordu:

— Patoloji alanında her zaman doktora ihtiyaçları vardır, değil mi?

— Evet, öyle. —Coleman inançla başını sallıyordu.— Patolojide her daldan daha fazla.

— Niçin acaba?

— Bir kere, tıp biliminin ilerlemesi için büyük bir araştırma ihtiyacı var. Öte yandan, doldurulacak boşluklar söz konusu.

— Doldurulacak boşluklarla, ne demek istiyorsunuz?

Her zamankinden daha rahat konuştuğu düşüncesi geçti birden David Coleman'ın kafasından. Çoğu kere kafasında saklı tuttuğu görüşleri şimdi açıklamaya hazırdı. Ama bu iki genç insanla bulunmak, ona taptaze bir hava veriyor, belki Dr. Pearson'dan sonra onlarla olmak canlandırıcı bir değişiklik getiriyordu. Elisabeth'in sorusuna cevap olarak:

— Bir yanıyla, dedi, tıp savaş gibidir. Tıpkı bir savaştaki gibi, ara sıra şaşırtıcı ilerlemeler gösterir. Bu ilerlemeler olduğunda, insanlar —doktorlar— cepheye koşar, en kısa zamanda ve en iyi şekilde doldurulması gereken sayısız bilgi boşlukları bırakırlar arkalarında.

— Bunları doldurmak da patoloji uzmanına mı düşer?

— Tıp biliminin bütün dallarını ilgilendirir bu. Ama ara sıra patolojide fırsatlar daha büyüktür. Bir şey daha var. Tıpta her türlü araştırma, bir duvarın yapımıyla kıyaslanabilir. Biri bilgisinin bir parçasını katar, sonra öncekinin üstüne bir tuğla daha gelir, başkası bir tane daha koyar ve duvar yavaş yavaş yükselir. Sonunda biri gelir, en son tuğlayı yerleştirir.

(Gülümsedi.) Büyük buluşlar herkese vergi değildir, bir Fleming (*), bir Salk (**) gibisine pek az rastlanır. Patoloji uzmanının genellikle yapabileceği, tıbbî bilgilere ufak tefek katkıda bulunmak, elinin altında bulunan bir şeyi zamanında katmaktır ama, hiç olmazsa bunu yapması gerekir.

John Alexander büyük bir dikkatle dinliyordu:

— Burada araştırma yapmak istiyor musunuz?

— Yapabilmeyi diliyorum.

— Hangi konuda?

Coleman duraladı. Şimdiye kadar bundan kimseye söz etmemişti. Ama bugün o kadar konuşmuştu ki, fazladan bir söz hiç bir şey değiştirmeyecekti.

— Önce **lipomlar,** yağlı dokularda **rastlanan zararsız** tümörler üzerinde araştırma yapmak istiyorum. Bunlarla ilgili fazla bir şey bilmiyoruz.

Farkına varmadan heyecanlanmış, soğukluğu ve her zamanki uzaklığı kaybolmuştu.

— Bilir misiniz, açlıktan ölen birtakım insanlara rastlanmıştır ki, yine de bunların gövdelerinde gelişmekte olan tümörler vardır? Yapmak istediğim bu. (Birden sustu.) Mrs. Alexander, bir şeyiniz mi var?

Elisabeth birden boğulur gibi olmuş, yüzünü ellerinin arasına gömmüştü, şimdi başını kaldırıyordu. Kafasını toplamak için salladı başını.

Telaşlanan John iskemlesinden kalkmış, masanın çevresini dolanıyordu.

— Elisabeth? Nen var?

— Geçti.. geçti, iyiyim. (Eliyle yerine oturması-

(*) Sir Alexander Fleming (1881-1955) İngiliz doktoru. Chain ve Florey'le birlikte penisilini buldu ve 1945 nobel ödülünü aldı.

(**) Çocuk felci aşısını bulan ünlü bilgin.

nı işaret ediyordu. Bir an gözlerini kapadı, sonra tekrar açtı.) Bir saniye sürdü, acı, sonra da baş dönmesi. Artık geçti.

Biraz su içti. Doğruydu. Acı geçmişti. Ama bir an, sayısız sivri ve yakıcı iğnenin etine, içinde bebeğin kımıldadığı yere batıp çıktığını hissetmişti. Sonra başı dönmüş, bütün kafeterya dönüp dönüp durmuştu. Bunların hepsi birkaç saniye sürmüştü, ama korkunç ve ürkütücü birkaç saniye.

— Daha önce de başınıza geldi mi aynı şey, diye soruyordu Coleman.

Elisabeth başını salladı.

— Hayır.

— Emin misin sevgilim?

John Alexander'in sesi ürküntüsünü yansıtıyordu.

Elisabeth masanın üzerinden elini uzattı ve kocasının elinin üzerine koydu:

— Korkmaya, kendine dert etmeye başlama. Bebek için daha çok erken. Doğmasına iki ay var!

— Önemli değil, dedi Coleman ciddi ciddi. Gidip doktorunuzu görmenizi ve olup biteni anlatmanızı öğütlüyorum size. Bir muayene yapmak isteyebilir.

— Peki doktor. —Ona tatlılıkla gülümsedi.— Söz veriyorum.

Elisabeth gerçekten böyle düşünüyordu, sözünü de tutmak niyetindeydi. Ama daha sonra, hastaneden uzaklaşınca, çabucak gelip giden bir acı konusunda Dr. Dornberger'i rahatsız etmek ona saçma göründü.

Bir daha tekrarlarsa, o zaman anlatırdı doktora. Şimdi değil.

Beklemeye karar verdi.

— Yeni bir şey var mı?

Tekerlekli koltuğundan, Viviane odasına giren Lucy Grainger'a bakıyordu. Biyopsi yapılalı dört gün olmuştu. Bir seri cam New York, diğeri de Boston'a postalanalı üç gün oluyordu. Lucy başını salladı:

— Size hemen bildiririm, Viviane. Öğrenir öğrenmez.

— Ne... ne zaman emin olabileceksiniz?

— Herhalde bugün.

Lucy en tabii haliyle konuşuyordu. Bu beklemenin kendisini de üzdüğünü göstermek niyetlisi değildi. Önceki akşam Joe Pearson'la konuşmuştu. Öğleye kadar bir haber gelmezse, acele etmeleri için iki ünlü doktora telefon edeceğini söylemişti yaşlı adam. Bir hayat, belki de bir mutluluk bağlıydı bu sonuca. Beklemek herkes için korkunçtu, önceki akşam Oregon'dan gelen Viviane'ın yakınları için de.

Lucy genç kızın bacağındaki pansumanı çıkardı; biyopsi izi kapanıyordu. Yarayı yeniden sararken:

— Mümkün olduğu kadar başka şey düşünmeye çalışın, dedi.

Genç kızın yüzünde soluk bir gülümseme belirdi:

— Kolay değil bu.

Kapıya varan Lucy geri döndü:

— Belki bir ziyaretin size yardımı dokunur? İşte, sabah sabah gelen biri.

Kapıyı açtı ve işaret etti: Lucy çıkarken, Mike Seddons girdi odaya. Sırtında beyaz iş gömleği vardı:

— On dakika çaldım görevimden dedi, hepsi senin olabilir.

Genç kızın oturduğu koltuğa doğru yürüdü, Viviane gözlerini kapatıp sıkı sıkı ona sarılırken sevgiyle öptü, ellerini yumuşacık saçlarında gezdirdi ve kulağına eğilerek alçak sesle sordu:

— Zor değil mi, bekleme?

— Ah Mike! Bari başıma gelecek olanı bilsem... sanırım daha az acı çekeceğim... ama durmadan düşünmek... ve bir şey bilmemek...

Hafifçe kenara çekildi ve genç kızın yüzüne baktı:

— Viviane sevgilim, bir şey... yapabileceğim bir şey olmasını öyle isterdim ki...

— Şimdiye kadar çok şey yaptın (Viviane şimdi gülüyordu.) Sadece Mike olarak... burada bulunmakla. Sen olmasan ne yapardım, hiç...

Genç adam elini uzatıp bir parmağını burnuna dokundurduğundan, sustu.

— Söyleme! Burada bulunmam gerekiyordu. Önceden hazırlanmıştı, her şey kozmik rastlantılar sonucu birleşti...

Pırıl pırıl ve alaycı bir gülümsemeyle baktı genç kıza. Bu gülümsemenin korkunç bir boşluk duygusu gizlediğini yalnız kendisi biliyordu. Lucy Grainger gibi, Mike Seddons da zamanın patolojide ne büyük önemi olduğundan haberliydi.

Yine de Viviane'ı güldürebilmeyi başarmıştı.

— Ne salaklık, diyordu genç kız. Otopside hazır bulunmasaydım ya da başka bir hemşire adayı benden önce kapsaydı seni...

— Hey, ağır ol! (Genç adam başını salladı.) Ben de öyle olmasını isterdim... Ama insan alınyazısından kurtaramıyor kendini! Daha dedelerimizin dedelerinin dedeleri ağaçlarda sallanır, hart hurt koltuk altlarını kaşırken, dayanılmaz bir şey Zamanın, Haya-

tın ve Talihin kumları arasından bizi birbirimize itiyordu.

O sıra Mike, sözleri rasgele, aklına geldiği gibi söyleyerek konuşmak için konuşuyordu. Yine de istediği sonucu elde etti:

— Ah Mike, diyordu Viviane neşe ve sevgiyle, öylesine harika saçmalıklar söylüyorsun ki! Seni çok çok seviyorum.

— Bunu yeterince anlıyorum, dedi Mike ciddi ciddi, sonra genç kızı öperek ekledi: Annenin de beni sevdiğini sanıyorum.

Viviane elini ağzına götürdü:

— Bende yaptığın etkiyi görüyor musun? Önemli şeyleri unutuyorum. Konuşmaya nereden başlamalıydım! Dün akşam, birlikte dışarı çıktığınızda, işler yolunda gitti mi?

— Bundan daha iyisi can sağlığı! Annen fazla bir şey söylemedi, ama babanın eleştirici bir gözle beni süzdüğünü görüyordum. «Hiç bir şey düşünmeyen ve böylesine güzel bir kızla evlenmek küstahlığını gösteren bu herif de kim?» diyen bir adamın bakışlarıydı onunkiler.

— Bugün söyleyeceğim kendisine, dedi Viviane.

— Ne diyeceksin?

— Bilmem.

Ellerini uzattı, Seddons'un kulaklarına yapışıp başını sağa sola çevirdi, neşeli bir ilgiyle onu inceledi «Şunu diyebilirim babama: Yeryüzünün en güzel kızıl saçlarına sahip o, bu saçlar her zaman dağınık, dolayısıyla dağınıklığı farkettirmeden insan parmaklarını bu saçlara daldırabiliyor, üstelik yumuşacık da.»

Hareketini sözlerine ekledi.

— Evet, doğrusu bunun büyük yardımı olacak.

Bu olmadan hiç bir evlilik gerçekten tamamlanmış sayılmaz. Başka?

— Tabiî, ilk bakışta fazla bir şey demiyor adama, diyeceğim. Ama altın gibi bir yüreği var, parlak bir operatör olacak.

Seddons kaşlarını çattı:

— «Olağanüstü parlaklıkta bir operatör», diyemez misin?

— Diyebilirim... Bir şartla...

— Nedir o, ey güç beğenen kadın...

— Beni hemen şimdi, bir daha öpmen.

Hastanenin ikinci katında, Lucy Grainger başhekimin kapısını hafifçe vurdu ve içeri girdi.

Başını önündeki bir deste rapordan kaldıran O'Donnell:

— Merhaba Lucy, dedi. Dinlendir yorgun kemiklerini!

— Valla, sen söyledin de kemiklerimin ağrıdığını farkettim.

O'Donnel'in masasının karşısındaki deri koltuğa bıraktı kendini. Kent yerinden kalktı ve Lucy'nin koltuğunun üzerine iyice eğildi.

— Sigara.

— Teşekkür ederim.

Genç kadın bir sigara aldı, O'Donnel'in çakmağıyla yaktı, derin bir nefes çekti ve rahatladığını hissetti.

— Bu sabah, işe başlar başlamaz, Mr. Loburton ziyaretime geldi.

— Viviane'ın babası. Annesiyle dün sabah geldiler. Çok korkuyorlar tabiî, benim hakkımda bir şey

bilmiyorlar, bu da normal. Mr. Loburton'a bir kere de seninle konuşmasını söyledim.

— Geldi. —O'Donnell sakin konuşuyordu.— Bence kızının daha iyi ellerde bulunmasına imkan olmadığını, hastane görevlileri arasında, kimseye senden fazla güvenmediğimi açıkladım. İçinin iyice rahatladığını kesinlikle söyleyebilirim.

—Teşekkür ederim.

Lucy, O'Donnell'in sözleriyle çok duygulanmıştı.

Başhekim gülümsedi:

— Bana teşekkür etme: Namuslu bir değerlendirme bu. Ya genç kız, Lucy? Şimdiye kadar ne âlemde?

Lucy birkaç kelimeyle durumu, teşhis koymak için beklendiğini ve biyopsi yapıldığını anlattı:

O'Donnell başıyla onayladı, ardından:

— Patoloji yönünden bir sorun var mı, dedi. Joe Pearson hızlı çalıştı mı?

Lucy birkaç gün bekleneceğini ve nedenlerini açıkladı.

O'Donnell kısa süre düşündü, sonra:

— Bana da mantıklı geliyor bu bekleme, dedi. Yakınmamız için bir gerek bulunduğunu sanmıyorum... Ama Joe'yu dürtükle, beklemenin bugünden fazla uzayabileceğini sanmıyorum.

— Dürtüklerim. Yemekten sonra onunla görüşmek niyetindeydim. O zamana kadar açık seçik bir cevap bekliyor.

O'Donnell yüzünü buruşturdu:

— Böyle bir cevap ne kadar açık seçik olabilirse. Zavallı yavrucak!... Kaç yaşında demiştin?

— On dokuz.

Lucy, başhekimin yüzünü inceliyordu: Bu yüz düşüncenin, karakterin, anlayışın aynası gibi geli-

yordu ona. Yüce bir yanı var, diyordu kendi kendine, varlığının bir parçası olduğundan, bunu rahatça taşıyor. Kendi yetenekleri konusunda az önce söyledikleri, böylece daha da sıcak ve anlamlı oluyordu. Birden, bir açıklamanın patlayıvermesi gibi, aylardan beri anlamak istemediği gerçeği anladı: Bu adamı derin ve coşkun bir aşkla sevdiğini. Aylardan beri bu gerçekten kaçtığını, gözleri kamaşarak farketti. Belki içgüdüsel bir yaralanma korkusuyla, Ama şimdi ne olursa olsun, kendini daha fazla aldatması imkansızdı. Birkaç saniye süreyle, bu düşünce onu güçsüz ve kuşkulu bıraktı, yüzünün, duygularını yansıtıp yansıtmadığını merak etti.

O'Donnell, özür dilercesine, gülümseyerek:

— Senden ayrılmam gerekiyor Lucy, dedi. Yine yüklü bir gün başlamak üzere... Bütün günlerimiz yüklü değil mi zaten?...

Lucy, yüreği çarparak, gizli bir utançla allak bullak, yerinden kalktı ve O'Donnell'le aynı anda kapıya yürüdü. Kent kapıyı açarken kollarını da dostça omuzlarına doladı. Bu basit ve herhangi bir meslekdaşının yapabileceği bir hareketti, ama o anlık etkisi bir elektrik akımınınki gibiydi ve genç kadını soluksuz bıraktı...

— Bir sorun çıkarsa bana haber ver, diyordu O'Donnell. Eğer sakınca görmezsen, bir ara uğrar ve hastana göz atarım.

Lucy, ne pahasına olursa olsun kafasını topladı ve cevap verdi:

— Sevineceğinden eminim. Ben de çok sevinirim!

Kapının ardından kapandığını işitince, gözlerini kapayan Lucy, karmakarışık düşüncelerini toplamaya çalışarak uzun süre hareketsiz durdu...

Viviane'la ilgili teşhisin beklenmesi Mike Seddons için, ne yaradılışı ne de hayatıyla hiç hazır olmadığı bir sınavdı ve etkisi büyük oldu. Keyifli ve dışa dönük bir çocuk olan Mike, normal zamanda hastanenin en neşeli kişilerindendi. Keyifli, canlı, hattâ gürültülü bir grubun ortasında onu sık sık görmek olağan şeydi. Yine de, günlerden beri arkadaşlarının yakınlığından kaçıyordu, neşesi teşhisi beklemek yüzünden pek azalmıştı, üstelik bu teşhis kötü çıkarsa, kendisi ve Viviane için ne anlama geleceğini de iyi biliyordu. Viviane'a yönelen duyguları sarsılmamıştı. Bir değişiklik varsa, duygularının daha da yoğunlaşması yönündeydi bu. Genç kızın ailesiyle geçirdiği önceki akşam, Viviane'ın yatağının başında tanışmalarından sonra, bunu hissettirebildiğini umuyordu. Önce, akla gelebileceği gibi, dördü de belli belirsiz bir rahatsızlık duymuş, konuşmaları acemice ve tedirgin olmuştu. Ama daha sonra, Loburtonların başka şartlarda önemli bir olay sayacakları damat adayıyla bir araya gelmek, ikinci plana düşmüş, Viviane'ın sağlığının öncelikle ortaya çıkardığı sorun önem kazanmıştı. Başka bir çözüm yolu için zaman bulunmadığından, Mike Seddons onlar tarafından neredeyse kabul edilmiş hissediyordu kendini.

Akşam, Loburtonların oteline döndüklerinde, kısaca Viviane'dan ve kendisinden söz etmişlerdi. İriyarı gövdesi, otelin küçük girişinde, oturduğu kapitone koltuktan taşan Harry Loburton, Mike'a gelecekle ilgili tasarılarını sormuştu; gerçek bir ilgiden çok, ayıp olmasın diye, diyordu genç adam kendi kendine Üç Eyalet Hastanesinde ihtisasını tamamladıktan sonra, Filadelfiya'da doktorluk yapmak niyetinde olduğundan onlara kısaca söz etti. Loburtonlar kibarca onu onayladılar ve konu burada kapandı.

Evlenme tasarılarının hiç bir engelle karşılaşmayacağı kesin gibiydi.

Baba, bir ara:

— Viviane her zaman ne istediğini bilen bir kız oldu, dedi. Hemşireliği seçtiğinde de öyle. Seçimi konusunda birtakım kuşkularımız vardı, ama o hiç düşünmedi bile! Tabii, bize de artık fazla söyleyecek şey kalmıyordu...

Mike Seddons, Viviane'ın evlenmek için çok genç olduğu görüşünü belirtmemelerini dilediğinde, Angèle Loburton ilk kez gülümsedi:

— Bu noktada bir itirazımız olabileceğini pek düşünemiyorum. Bakın, ben on yedi yaşında evlendim. Bunun için de evden kaçtım! (Kocasına gülümsedi.) Gerçekten beş paramız yoktu, ama işin içinden sıyrılmayı becerdik!

Seddons bu sözlere, hafifçe gülümseyerek karşılık vermişti:

— Böylece ortak bir yanımız çıkıyor ortaya. Daha doğrusu, müşterilerim oluncaya kadar.

Önceki akşam geçiyordu bu konuşmalar.

Sabah, Viviane'ı ziyaretinden sonra, bilinmeyen bir nedenle rahatladığını ve hafiflediğini hissediyordu. Belki kendisi için çok uzun olan bir süre canına tak etmişti ve daha keyifli duygular, kendilerine yol açmak için çabalıyorlardı. Ama nedeni ne olursa olsun, her şeyin düzeleceği konusunda rahatlatıcı bir inanç vardı içinde. Bu duygu içini kaplıyordu şimdi, önceki gece hastanede ölen yaşlı bir kadının otopsisi için Roger McNeil'e yardım ederken. Bu rahatlama onu güldürücü hikâyeler anlatmaya itmişti: Mike Seddons yığınla böyle hikaye bilirdi, keyifli insan ününü de biraz böyle yapmıştı.

Anlattığı son hikayeyi yarıda keserek, McNeil'e sordu:

— Sigaranız var mı?

McNeil ölüden çıkardığı kalbi kesmekle meşguldü. Baş işaretiyle sigaralarının yerini gösterdi. Seddons salonun öbür ucuna yürüdü, sigaraları arkadaşının ceket cebinden aldı, birini yaktı ve geri dönerken yarıda bıraktığı hikayeye devam etti: «Bunun üzerine herif ölü gömücüye demiş ki: 'Yardımınıza çok çok teşekkür ederim. Herhalde size epey zahmet oldu.' Ölü gömücü de ona cevap vermiş: 'Yok canım, büyük bir zahmet sayılmaz. Kafaların yerini değiştirmekle yetindim.'»

Böyle bir yerde yapılan bu şaka, ne kadar kasvetli olursa olsun, McNeil kahkahayı bastı. Otopsi salonunun kapısı açılıp David Coleman içeri girdiğinde hâlâ gülüyordu.

Ansızın ortalığa çöken soğuk sessizlikte Coleman'ın sesi çınladı:

— Dr. Seddons, sigaranızı söndürür müsünüz lütfen?

Mike Seddons çevresine baktı, sonra sevimli bir tavırla:

— Ha! Günaydın Dr. Coleman, dedi. Sizi görmemiştim.

— Sigaranızı, Dr. Seddons.

Sesi buz gibiydi, gözleri çelik rengi pırıltılar saçıyordu.

Ne olduğunu kestiremeden, Mike Seddons belli belirsiz bir: «Ha, evet» koyverdi, gözleriyle izmaritini koyabileceği bir yer aradı, göremedi ve ölünün yattığı otopsi masasına bırakmaya kalktı.

— Oraya değil!

Coleman bu sözleri öyle bir tavırla söylemişti

ki, genç adam dondu kaldı, sonra salonun öbür ucuna kadar yürüyüp bulduğu bir küllüğün içine bıraktı sigarasını.

— Dr. McNeil.

— Evet Dr. Coleman, diye cevap verdi Roger McNeil sakin bir sesle.

— Ölünün yüzünü kapar mısınız... lütfen.

Rahatsız olan ve karşısındakinin kafasından ne geçtiğini anlayan McNeil, bir beze uzattı elini. Az önce kullandıkları ve üzerinde koca koca kan lekeleri bulunan bir beze. Aynı sakinlikle, ama yine o buz gibi tavırla, Coleman:

— TEMİZ bir bez olsun lütfen, dedi. Ölünün cinsel organlarını da aynı şekilde örtün.

McNeil, Seddons'a temiz bezleri getirmesini işaret etti, bunlardan birini özenle ölünün yüzüne, diğerini de bacak arasına yerleştirdi.

İki genç Coleman'la karşı karşıyaydılar. İkisi de tedirgindi. İkisi de şimdi olup bitecekleri kestirebiliyordu.

— Baylar, sanırım sizlere bazı şeyleri hatırlatmak zorundayım, dedi Coleman.

Hep aynı sakinlikle konuşuyordu. Salona girdiğinden beri, bir kere bile sesini yükseltmemişti. Ama bu sesteki irade ve otorite konusunda yanılmak mümkün değildi. Sözlerine devam etti:

— Bir otopsiye başvurduğumuzda, bunu, ölünün ailesinin izniyle yaparız. Bu izin verilmedikçe otopsi de olmaz. Sanırım buraya kadar söylediklerim çok açık.

— Çok açık, dedi Mike Seddons onaylayarak.

McNeil bir baş işaretiyle yetindi.

— Güzel. —Coleman mermer masaya sonra da iki gence baktı.— Hedefimiz tıbbî bilgilerin gelişme-

si, ilerlemesi. Ölünün ailesi de, kendi yönünden, bize bu görevi emanet ediyor, saygı, özen ve ağırbaşlı bir bakım bekliyor.

Bir an sustu, salonda sinek uçsa sesi duyulacaktı. McNeil ve Seddons hareketsiz duruyorlardı.

— Bu yüzden baylar, diye devam etti Coleman sözlerinin üstüne basarak, ölülere saygıyla özenle ve ağırbaşlılıkla davranacağız. Bütün otopsilerde yüz ve cinsel organlar kapatılacak, temiz bezlerle. Salonda sigara içilmeyecek. Bir an bile. Kişisel davranışlarınız, özellikle de yapacağınız şakalar konusunda —sözlerinin burasında Mike Seddons kıpkırmızı kesildi— sanırım hayal gücünüze güvenebilirim.

İkisinin de yüzüne baktı kısaca, sonra:

— Teşekkür ederim baylar, dedi, devam edin lütfen.

Hafifçe selam verdi ve çıktı gitti.

Kapı kapandıktan sonra, saniyeler boyunca kimse ağzını açmadı. Sonra Mike Seddons, boğuk bir sesle:

— Sanırım, dedi, ustaca haddimizi bildirdi.

McNeil de üzgündü ve utanç içindeydi:

— Haksız sayılmaz değil mi?

Elisabeth Alexander, imkan bulur bulmaz bir elektrikli süpürge almaya karar vermişti. Kullandığı eski gırgır süpürgesi, yüzeydeki tozları iyice alıyordu, ama aşağı yukarı bu kadarla yetiniyordu. Birkaç kere bunu halının üzerinde gezdirdi ve sonucu eleştirici bir gözle inceledi. Sonuç pek o kadar iyi değildi, ama işini görürdü. O akşam John'la konuşmalıydı bunu. Elektrikli süpürgeler pek pahalı sayılmazdı, bir taksitin daha eklenmesi büyük bir güçlük

çıkarmazdı herhalde onlara. Ama asıl mesele, daha birçok şeye ihtiyaç duymalarıydı. Önce hangi ihtiyacın giderileceği de çözümlenmesi güç bir sorundu.

Bir bakıma, John'un hakkı vardı. Birtakım fedakarlıklar yapması ve tıp fakültesine devam edebilmesi için yığınla şeyden vazgeçmek çok iyiydi. Ama işin temeline inildiğinde, belirli bir hayat düzeyine eriştikten sonra, dar gelire alışmanın güçlüğünü farkediyordu insan. Şimdiki gelirleriyle zenginler arasında yer alamazlardı kuşkusuz, ama birlikte yaşadıkları hayatı rahat bir hale getirmişti, birkaç ay önce, erişmekten çok uzak bulundukları birtakım ek masrafları göze almalarını sağlıyordu.

Şimdi bunlardan vazgeçebilmeleri mümkün müydu? «Mümkün, ama yine de zor,» diyordu Elisabeth. Tıp fakültesi, dört yıl daha sürecek yeni bir mücadele ortaya çıkarıyordu, bundan sonra da staj ve John uzmanlaşmaya karar verirse ihtisas yılları gelecekti. Zahmete değer miydi? Mutluluklarını bugünkü şekliyle benimseseler daha iyi etmezler miydi? Basit de olsa, kendilerine düşen rolü kabullenmeleri fena mıydı?

Bir anlamı yok muydu bunun? Yine Elisabeth, bir bakıma kararsızdı. John'a numara yapmaya devam etmeli miydi? Onu daha da yükselmeye, ne pahasına olursa olsun tıp fakültesine girmeye itmeli miydi? Dr. Coleman'ın görüşü, tartışmasız bu yoldaydı. Ne demişti John'a: EĞER TIP FAKÜLTESİNE DEVAM ETMEZSENİZ, HAYATINIZIN SONUNA KADAR PİŞMANLIK DUYACAKSINIZ.

Söylendiği an, bu sözler Elisabeth üzerinde büyük etki yapmıştı, daha büyük bir anlam ve ağırlık kazanıyordu. Kaşlarını çattı; yapılacak en iyi şey, so-

runu o akşam birlikte yeniden tartışmaktı. O zaman da John'un gerçekten doktor olmayı istediğine inanırsa, belki bir karar vermeye zorlayabilirdi kocasını. Elisabeth'in, ikisini ilgilendiren şeyler konusunda hedefine ilk varışı da olmayacaktı bu.

Süpürgeyi bir köşeye bıraktı ve daireyi düzenlemeye, eşyaların tozunu almaya koyuldu. On beş dakika için, daha ciddî düşünceleri kenara bırakarak çalışırken şarkı söylüyordu. O sabah hava çok güzeldi, ağustos güneşi küçük, ama rahat salonu aydınlatıyor, Elisabeth'in satın aldığı, eliyle diktiği ve önceki gün taktığı perdeleri ortaya çıkarıyordu. Ortadaki masada duran çiçek dolu vazoyu düzeltmek için durdu: Solan iki çiçeği çıkarıp küçük mutfağa dönerken acı yeniden belirdi. Birden, en ufak bir uyarıda bulunmaksızın, yakıcı ve önceki gün hastanenin kafeteryasında hissettiğinden de beter. Güçlükle soluk alarak, arkasındaki bir koltuğa bıraktı kendini. Bir an acı kesildi, sonra daha da yoğun ve canlı olarak geri geldi sanki. Azalıp çoğalıyor, kesilmiyordu. Birden Elisabeth bunun anlamını farketti ve elinde olmaksızın inledi: «Hayır, hayır!»

Belli belirsiz, kendisini kavrayıp kaplayan korkunun içinde, çabuk harekete geçmesi gerektiğini biliyordu. Hastanenin numarası telefonun yanındaki not defterinde yazılıydı; ama defter odanın öbür ucunda durduğundan, erişilmesi güç bir hedef oluyordu. Birbirini izleyen acı saldırıları arasında zamanını hesaplayarak koltuktan kalktı ve yürüdü. Numarayı çevirip karşıdan cevap geldiğinde, soluyarak: «Dr. Dorberger lütfen, dedi, çok acele...» Bir sessizlik oldu, sonra doktorun sesi telefonun öbür ucunda işitildi. Bunun üzerine Elisabeth, son bir çabayla: «Doğum... başladı... ga... galiba...» dedi

David Coleman, Dr. Pearson'un kapısını vurdu ve içeri girdi. Bölüm şefinin masasının ardında, Carl Bannister'i de yanında buldu. Teknisyenin yüzü gergindi; şöyle bir göz attıktan sonra, Coleman'dan yana bakmamaya özellikle dikkat etti.

İç hoparlörle çağrıldığında, cerrahî bölümünde bir inceleme yapmakta olan Coleman:

— Sanırım, beni görmek istemişsiniz efendim, dedi.

— Evet öyle. —Pearson'un cevabı soğuk ve resmîydi.— Dr. Coleman, burada çalışanların birinden sizinle ilgili bir şikayet aldım. Şu gördüğünüz Carl Bannister'den.

— Ya?

Coleman kaşlarını çattı. Bannister hâlâ önüne bakıyordu.

Pearson devam etti:

— Anladığım kadarıyla bu sabah aranızda bir tartışma olmuş.

— Sizin yerinizde olsam bu deyimi pek kullanmazdım.

Coleman'ın uzak, sakin ve şaşkınlıktan yoksun sesi değişmiyordu hiç.

— Ne derdiniz öyleyse?

Yaşlı adamın niyetleri konusunda yanılmak mümkün değildi.

Coleman sakin sakin cevap verdi:

— Aslında, dikkatinizi bu konuya çekmeyi düşünmemiştim hiç. Ama Mr. Bannister bu yolu seçtiğine göre, hikâyenin tümünü dinlemeniz daha iyi olacak.

— Eğer zahmet olmazsa, anlatın lütfen.

Alaycı sözlere aldırmadan, Coleman devam etti:

— Dün öğleden sonra, serolojide görevli iki tek-

nisyene, laboratuvar çalışmalarıyla ilgili olarak denetleme yapacağımı haber verdim. Bu sabah erkenden bu denetlemenin ilkini yaptım. (Coleman, Bannister'e baktı.) Bir hastadan alınan numuneyi seroloji laboratuvarına verilmeden inceledim. Sonra tahlil istekleri listesine bu numuneyi ekledim ve fazladan bir test yapılmasını istedim. Daha sonra baktığımda, Mr. Bannister'in iki ayrı sonuç çıkardığını gördüm ki, aslında bu sonuçların aynı olması gerekirdi. İsterseniz, şimdi laboratuvar raporundan ayrıntıları öğrenebilirsiniz.

Pearson başını salladı. Yerinden kalkmış ve yan dönmüş olarak, ayakta duruyordu. Düşünür gibiydi. Coleman şimdi ne olacağını merak ediyordu: Kendinden emindi. Başvurduğu usul iyi düzenlenmiş bütün laboratuvarlarda her zaman başvurulan usuldü; hastalar için ve ihmallere karşı bir garanti sayılıyordu. Bilinçli teknisyenler, laboratuvar denetimlerini öfkelenmeden ve çalışmalarıyla ilgili sayarak kabul ederlerdi. Üstelik Coleman, Bannister ve John Alexander'i denetim yapacağını söyleyerek uyarmakla gerekeni yapmıştı.

Birden Pearson, Bannister'e saldırdı:

— Peki! Buna ne diyorsunuz?

— Birinin beni gözlemesini sevmem! (Cevabı kininı ve saldırgan niyetini yansıtıyordu.) Geçmişte hiç böyle çalışmadım, şimdiden sonra da çalışma şeklimi değiştirmek istemem.

— Bense sizin bir aptal ve sersem olduğunuzu söylüyorum. (Pearson öfkeyle haykırıyordu.) Bir hata yaptığınız için aptalsınız, ama hatalı olduğunuz halde gelip bana şikayette bulunduğunuz için aptal kere aptalsınız.

Dudakları sıkılı, soluğu kesilerek durdu. Cole-

man, ihtiyarın öfkesinin bir bölümünün, hiç istemediği halde, kendisinin genç patoloji uzmanını desteklemek zorunda kalışından ileri geldiğini hissetti. Şimdi Bannister'in önünde durmuş, öfke ve kinle haykırıyordu:

— Ne bekliyorsunuz peki? Sırtınızı sıvazlayıp size madalya vermemi mi?

Teknisyenin yüz kasları gerilip büzülüyordu. Bir kerelik, verecek cevap bulamaz gibiydi. Pearson, onu kötü kötü süzüyor, devam etmeye hazır görünüyordu ki birden sustu. Döndü, sözlerini el hareketleriyle destekleyerek bağırdı:

— Defolun! Defolun!

Tek söz söylemeden, somurtuk bir yüzle Bannister dışarı çıktı ve kapıyı ardından kapadı. Bunun üzerine Pearson geri döndü ve Coleman'a sertçe:

— Bununla ne gibi bir amaç güdüyorsunuz, diye sordu.

David Coleman yaşlı adamın gözlerinin öfkeden alev alev yandığını gördü ve Bannister olayının sadece bir başlangıç olduğunu anladı. Soğukkanlılığını elden bırakmamaya kararlı, tatlı bir sesle:

— Neyle ne gibi bir amaç güdüyordum doktor, diye sordu.

— Demek istediğimi çok iyi anlıyorsunuz! Benim onayımı almadan laboratuvarda denetim yapmakla, demek istedim.

Coleman soğuk bir sesle sordu:

— Bu kadar basit bir iş için onayınızı almam gerçekten gerekli mi?

Pearson yumruğunu masaya indirdi:

— Ben laboratuvar çalışmalarının denetlenmesini istersem bunu bildiririm!

— Eğer bunun bir önemi varsa, dedi Coleman

yine sakin bir sesle, sizin onayınızı aldım. Sırf sizi çiğnememek için, dün laboratuvarda denetim yapacağımı söyledim.

— Hatırlamıyorum, diye söylendi Pearson şüpheyle bakarak.

— Böyle bir konuşma geçti aramızda. Birtakım şeyler uydurmak gibi alışkanlıklarım yoktur.

David Coleman da şimdi, yavaş yavaş öfkelendiğini hissediyordu. Bu yeteneksiz bunağa karşı duyduğu küçümseme duygusunu güçlükle gizleyebiliyordu artık.

— O sıra epey meşgul göründüğünüzü de söyleyebilirim.

Pearson, kısmen pes etmiş göründü. Homurdanarak:

— Böyle diyorsanız inanıyorum size, dedi. Ama kendiliğinizden böyle bir şeye kalkışmanız son olsun. Anlaşıldı mı?

Coleman, gerek Pearson ve gerekse kendisi için en önemli anın geldiğini sezdi. Buz gibi bir sesle sordu:

— Bu bölümde ne tür sorumluluklarım olabileceğini söyler misiniz zahmet olmazsa?

— Ben hangi sorumluluğu verirsem o olacak.

— Bu çözüm yolu tatmin edici olmaktan çok uzak benim için.

— Tatmin edici değil ha? —Pearson şimdi genç doktorun karşısına dikilmiş ve başını ileri doğru uzatmıştı— Eh, olabilir ki ben de birtakım şeyleri tatmin edici olmaktan uzak bulurum.

— Örneğin?

David Coleman sindirilmek niyetlisi değildi. Yaşlı adam bir hesaplaşma istiyorsa, hemen burada hazırdı hesaplaşmaya.

— Örneğin, otopsi salonunda ahkâm kestiğiniz kulağıma geldi!

— Bunu benden siz istediniz.

— Ben sizden otopsileri denetlemenizi istedim bir sürü keyfî kural koymanızı değil. Sigara içmek yasakmış! Beni de ilgilendiriyor mu?

— Sanırım, bu konuda karar vermek size ait, Dr. Pearson.

— Ne demek bana ait! —Genç adamın soğukkanlılığı Pearson'un öfkesini arttırıyor gibiydi.— Şimdi beni dinleyin. Hem de iyi dinleyin. Birtakım güzel ve keyfî düşünceleriniz olabilir, küçük bey, ama daha öğrenmeniz gereken çok şey var. Ben hâlâ bu bölümün başındayım. Üstelik, düşünün ki, daha uzun bir süre bu bölümün başında kalmamı engelleyecek hiç bir güç yok. Dolayısıyla karar verme ânı gelmiş bulunuyor: Burayı yönetme şeklimi beğenmiyorsanız, ne yapabileceğinizi biliyorsunuz.

Coleman cevap verme fırsatını bulamadan, kapı vuruldu. Pearson sabırsızlıkla bağırdı:

— Evet?

Genç bir sekreter içeri girdi, iki adama birbiri ardından merakla baktı. Coleman, Pearson'un sesinin dışardan duyulmuş olabileceğini anladı hemen.

— Özür dilerim Dr. Pearson, dedi genç kız. Adınıza iki telgraf var. Şimdi geldi.

Pearson, genç kızın uzattığı saydam zarfı aldı. Kız çıktığında, Coleman cevap vermeye hazırlanırken, Pearson bir hareketle onu susturdu ve ilk zarfı açmaya koyuldu.

— Genç kızla —Lucy Grainger'in hastası— ilgili cevaplar olmalı. (Ses tonu bir an öncekine hiç benzemiyordu.) Cevap vermeleri epey uzun sürdü.

David Coleman da, ilgisinin kendiliğinden uyan-

dığını hissetti. Yaşlı adamın görüşünü ses çıkarmadan kabul etti, tartışmalarının ileri bırakılabileceği ve bunun daha önemli olduğu görüşünü. Pearson ilk zarfı açtığında telefon bütün şiddetiyle çalmaya başladı. Öfkeli öfkeli söylenen yaşlı adam, cevap vermek için zarfları bıraktı.

— Evet?

Bir ses:

— Dr. Pearson, kadın-doğum bölümü burası, dedi Dr. Dornberger sizi istiyor. Bir saniye, lütfen.

Bir sessizlik oldu, sonra Dornberger çıktı karşısına. Telaşla:

— Joe, dedi ne oluyor bu sizin patoloji laboratuvarında? —Cevabı beklemeden devam etti.— Sizde çalışan teknisyenin karısı, Mrs. Alexander'in bebeği erken doğacak. Kendisi cankurtaranla buraya geliyor, bekliyoruz ve elimde kan tahlili yok hâlâ. Hemen elime varmasını sağlayın.

— Peki Charlie.

Telefonu çarptı, üzerinde İMZA yazılı kutudaki kâğıt yığınına elini daldırdı.

Bunları karıştırırken iki saydam zarf gözüne ilişti:

— Alın şunları. Bakın bakalım ne diyorlar.

Pearson kağıtları sağa sola saçtı. Telâşla, ilk keresinde aradıklarını atladı. İkincisinde buldu, iç telefonla: «Bana Bannister'i yollayın,» dedi. Yığından çekip çıkardığı kağıdın altına imzasını attı.

— Beni mi istediniz?

Bannister'in sesi ve yüz ifadesi, bir çeyrek önceki haşlanmanın hâlâ etkisinde olduğunu ortaya koyuyordu.

— Tabii ki seni istedim! —Pearson imzaladığı raporu uzattı.— Şunu hemen Dr. Dornberger'e çıka-

rın. Kadın-doğumda. John Alexander'in karısı rahatsızlanmış. Bebeği erken doğacakmış.

— John'un haberi var mı? Aşağıda...

Pearson hırsla adamın sözünü kesti:

— Koşar mısınız lütfen? Hadi!

Bannister telaşla kağıdı kaptı.

David Coleman çevresinde olup bitenleri belli belirsiz farketmişti. Ama kafası ayrıntıları seçememişti. Şimdilik, elinde açık duran iki telgrafın korkunç anlamıyla fazla meşguldü. Pearson ona döndü:

— Ne haber? Genç kız bacağını kaybedecek mi, kaybetmeyecek mi? İki cevap da kesin mi?

Coleman düşünüyordu: «Patoloji, burada bitip burada başlıyordu işte. İşte gerçekle yüzyüze gelmek zorunda olduğumuz, bize aslında pek az şey bildiğimizi açıklayan sınırlar. Tüm bilimin sınırı, hâlâ bilinmeyenin çılgın ve kara sularının kıyısı.» Hafifçe, acı acı: «Boston'dan Dr. Chollingham, 'Evet, habis' diyor. New York'tan Dr. Earnhart, 'Selim, habis bir tümörden iz yok' diyor.»

Bir sessizlik oldu, Pearson çok alçak sesle ve ağır ağır mırıldandı:

— Ülkenin en iyi iki hekimi! Biri evet, diğeri hayır diyor.

Coleman'a baktı, yeniden konuştuğunda sesinde düşmanlık değil, alaycılık vardı.

— Eeee genç dostum, Lucy Grainger cevap bekliyor. Ona bir cevap vermek gerek. Kesin bir cevap. —Üzüntüyle gülümseyerek ekledi.— Ulu Tanrı rolüne çıkmaya hazır mısınız?

16

Maine ve Liberty arasında devriye gezen bir trafik polisi, altı bina bloku öteden canavar düdüğünü işitti. Uzun bir meslek hayatının verdiği ustalıkla, kaldırımın kenarından, kavşağı boş bırakacak şekilde trafiği düzenlemeye koyuldu. Canavar düdüğü yaklaştıkça, kendisine doğru gelen kırmızı ışık da görünür olunca, polis yanaklarını şişirdi ve iki kere düdük çaldı. Sonra bütün yan sokaklardan gelen arabaları durdurdu ve cankurtaranı bir kırmızı ışığa doğru yöneltti. Kavşakta meraklı yayalar başlarını çevirdiler ve uzaklaşan arabanın içinde sapsarı bir yüzle genç bir kadının yattığını bir an gördüler.

Arabanın içindeki Elisabeth, hareketli yollardan geçtiklerinin belli belirsiz bilincindeydi. Hızla yol aldıklarını farkediyordu, ama insanlar ve binalar yanağının yanı başından hızla geçip giden karmakarışık bir yığından başka bir şey değildi. İki acı dalgası arasında, bir an öndeki şoförü seçiyordu, iki eliyle direksiyona yapışmış, bunu önünde açılan boşluğa göre sağa ve sola çeviren şoförü, sonra acı birden geri geliyor ve bütün yapabildiği dayanmak, bir de haykırmak oluyordu.

Üzerine eğilen cankurtaranın hastabakıcısı:

— Bileklerime yapışın, diyordu. Dilediğiniz kadar da sıkın.

Çenesiyle yanaklarını bir sakal çevrelemişti, Elisabeth kısa bir süre sonra, babasının kendisini avutmak ve desteklemek için geldiğini sandı. Ama babası ölmüştü: Demiryolunun üzerinde canvermemiş miydi? Belki de ölmemişti. Belki kendisiyle birlikte cankurtaranın içindeydi, birlikte bakılacakları bir yere gidebilmek için. Sonra kafasını topladı ve adamın ba-

bası değil, bir yabancı olduğunu ve batırdığı tırnaklarla bileklerinin berelendiğini gördü.

Yeniden o yakıcı acıyı hissedene kadar bu izlere dokunacak zamanı buldu. Bir hareket, bütün yapabildiği buydu.

— Merak etmeyin, diyordu adam başını sallayarak, dilediğiniz kadar sıkı tutun ve merak etmeyin, geliyoruz. İhtiyar Joe şehrin en iyi cankurtaran şoförüdür.

Acı birden, her zamankinden de yakıcı olarak belirdi; birbirini izleyen çekilmeler arasındaki boşluk gitgide kısaldı, tüm kemiklerinin dayanamayacağı kadar burulduğunu ve en acıyan noktanın da sırtında yer aldığını hissetti. Acı buradan taşıyor, gözlerinin önünden kırmızı, sarı ve pembe alevlerden köpükler akıyordu. Tırnaklarını hastabakıcının bileklerine bütün gücüyle geçirdi ve uzun bir haykırış koyverdi:

Adam büyük bir acı dalgasının geçmesini bekledi, sonra genç kadının üzerine eğilip sordu:

— Bebeğin geldiğini hissediyor musunuz?

Elisabeth başını sallayıp soluyarak cevap verebildi:

— Sa... sanırım... eve... evet..

Hafifçe, adam büzülen parmakları bileğinden ayırdı ve ona iyice sıkılmış bir bez uzattı.

— Şunu biraz tutuverin.

Elisabeth bezi yakaladı. Bunun üzerine adam battaniyeyi sedyenin üzerine çekti ve tatlı bir sesle konuşarak elbiseleri çıkarmaya koyuldu:

— Elimizden geleni yapacağız, gerekirse. Burada dünyaya getirdiğim ilk bebek de olmayacak üstelik. Büyükbabayım ben, görüyorsunuz değil mi, neyin söz konusu olduğunu bildiğimi?

Son sözleri genç kadının haykırışları arasında

boğuldu: Bir kere daha acı sırtına yerleşiyor, her yanına taşıyordu, dayanılmaz bir güçle, can çekişme yükselmesiyle, ezici ve acımasız.

— Lütfen...

Bezi bırakmıştı, yeniden ellerini adamın bereli bileklerini uzattı. Az sonra tırnakların deriyle eti sıyırdığı yerde ince kan izleri belirdi.

Hastabakıcı başını şoföre çevirip sordu:

— Neredeyiz Joe?

— Maine ve Liberty'yi geçtik. Bir polis vardı kavşakta ve yolu açık tutmuştu, bize bir dakika kazandırdı.

Sağlam ve iri eller direksiyonu hızla sağa, sola çeviriyordu. Derken Joe başını arkaya çevirdi, gözlerini yoldan ayırmadan:

— Hâlâ vaftiz babası olamadın mı? dedi.

— Pek değil, Joe, ama çok yakın olduğunu sanıyorum.

Direksiyon yeniden döndü. Sola sapıverdi araba.

— İşte düz yola vardık dostum, hastaneye geliyoruz. Bir dakika daha tutmaya bak.

Elisabeth her yanını buran sarsılmalar arasında bir tek şey düşünebiliyordu: «Bebeğim! Erken doğacak!... Ölecek!... Ulu Tanrım! Onu öldürme ne olursun!... Bu sefer... bu sefer de öldürme!...»

Kadın-doğum bölümünde, Dr. Dornberger yıkanmış, temizlenmiş, giyinmişti. İç koridor üzerindeki tuvaletten çıktığında çevresine bakındı. Hemşire Mrs. Yeo camlı bölmenin ardından onu gördü, yerinden kalktı ve bir tahtaya iliştirdiği raporla ona doğru geldi.

— Şimdi laboratuvardan geliyorum, Dr. Dornberger. İşte hastanızın hassaslaşma testi.

Tahtayı kaldırdı ve doktorun dokunmadan okuyabileceği şekilde uzattı.

Dornberger, hiç alışılmamış bir şekilde, homurdanarak konuşmuştu. Tahtaya ilişik kağıda baktı:

— Negatif ha, dedi. Bu yönde mesele yok öyleyse. Her şey hazır mı?

— Evet doktor.

Mrs. Yeo gülümsedi. Hoşgörülü bir kadındı. Kendi kocası dahil, her erkeğin zaman zaman öfkeli olma hakkına sahip bulunduğunu kabul ederdi.

— Kuvöz? (*)

— İşte, doktor.

Dornberger çevresine bakınırken, bir hemşire kapıyı açık tuttu. Hademe kızlardan biri de kuvözü içeri sokup, elektrik telini, yere değmemesi için havada tutarak, gözleriyle Mrs. Yeo'yu sorguya çekiyordu.

— İki numara lütfen.

Kadın, bir şey söylemeden açılır kapanır ikinci kapıyı geçti ve tam o sıra memurelerden biri göründü:

— Özür dilerim, Mrs. Yeo.

— Evet.

— İlkyardımdan haber verdiler. —Dornberger'e döndü.— Hastanız gelmiş doktor. Yukarı çıkarıyorlar. Doğumun epey ilerlediğini söylediler.

Cankurtarandan çıkarıldığında yatırıldığı sedyeden, Elisabeth kendisini karşılayan genç doktoru görebiliyordu. Telaşlanmadan, hızlı adımlarla, ana kori-

(*) Erken doğan bebeklerin içine konduğu araç.

dorda gidip gelen grupları sakin ve düzenli bir şekilde yararak ilerliyordu. «Acelemiz var, âcil bir vaka, lütfen...» Bu sözler sakin, bir çeşit görünür kayıtsızlıkla söyleniyordu ama etkisi hemen farkedildi. Yürüyenler durdular; gruplar, doktor, hemşire ve sedyeden oluşan kafileye yol vermek için duvara yapıştı. Koridorun öbür ucundaki asansörcü geldiklerini görmüş, içeri girenleri dışarı çıkarmaya başlamıştı bile.

— Bir sonrakine binin lütfen. Bu asansör âcil durumlara ayrılmıştır.

Asansördekiler ses çıkarmadan çekiliyor ve sedye içeri alınıyordu.

Hastanenin iyi ayarlanmış düzeni, yeni bir hastayı kabul etmek için aksamadan çalışıyordu.

Elisabeth sakinleşir gibi oldu. Artık acı devamlı olduğu ve yeni bir kasılma başladığı halde, buna eskisinden daha rahat katlanabileceğini hissediyordu. Alt dudağını ısırıp, üstünü örten çarşafa yapışarak bağırmasının mümkün olduğunu kesfetti. Ama doğumun son bölümünün başladığını da biliyordu. Elinde olmaksızın ıkınarak aşağıya doğru itmeye koyuldu ve bacaklarının arasından bir şeyin çıkmaya başladığını hissetti.

Asansördeydiler, kapılar kapanıyordu, ardındaki hemşire eğildi ve elini tutarak: «Bir dakika daha, bir iki dakika daha, sonra işler yoluna girecek», dedi. Kapılar açıldığında, Dr. Dornberger'in hazırlanmış kendisini beklediğini gördü.

Sanki ilk göz atışında iyi okuyamamış gibi, Dr. Pearson yeniden eline aldı telgrafları, baktı, baktı, yan yana koydu.

— Habis! Selim! Hiç birinde de en ufak kuşku yok. Geldik yine başlama noktamıza.

— Pek değil, dedi Coleman sakin bir sesle: Aşağı yukarı üç gün kaybettik.

— Biliyorum, biliyorum, dedi Pearson yumruğunu sinirli sinirli avucuna vurarak, hâlâ kararsızlık içinde. HABİS'se bacağın hemen kesilmesi gerekecek, yoksa geç kalınır. (Coleman'a döndü, yüz yüzeydiler) Kız on dokuz yaşında. Ellisinde olsa, hiç düşünmeden HABİS derdim.

Pearson hakkındaki duygularına, sözünü ettikleri tümörün habis değil selim olduğu konusundaki inancına rağmen, son teşhisin bütün sorumluluğunu taşıyan yaşlı adama sevgi duymaya başladığını hissetti Coleman. Kararsızlığı çok haklıydı, alınması zorunlu karar çok güçtü. Coleman:

— Böyle bir teşhis koymak büyük cesaret gerektirir, dedi.

Kibriti alevc tutmuş gibi, parladı Pearson:

— Yüksek okulda edinilmiş avutma klişeleri sunmayın bana. Bu işi otuz yıldır yapıyorum!

Alev saçan gözlerle genç adamı süzüyor, başlangıçtaki düşmanlık yeniden kendini gösteriyordu. Tam o sıra telefon çaldı.

— Evet?

Pearson terslikle cevap vermişti, ama dinledikçe yüz ifadesi yumuşadı.

— Peki Lucy, dedi. Buraya inseniz iyi olur sanıyorum. Bekliyorum.

Telefonu kapadı, ayakta durup görmeyen gözlerle masanın bir noktasına bakmaya koyuldu. Sonra, başını kaldırmadan:

— Lucy Grainger iniyor, dedi Coleman'a. İsterseniz kalabilirsiniz.

— Biliyor musunuz, diye cevap verdi, daha iyi bir yol bulmamıza yardım edecek bir şey daha var.

— Nedir o?

Pearson birden başını kaldırmıştı.

— Şu röntgen filmi, dedi Coleman, sözleri düşüncelerinin yolunu izliyordu. Alınalı iki hafta oluyor. Tümör varsa ve gelişmekteyse, başka bir film bunu gösterebilir.

Pearson, hiç ses çıkarmadan telefonu açtı: «Bana Dr. Bell'i buluverin.» Beklerken, Coleman'a garip garip bakıyordu. Eliyle ahizenin ağzını kapayıp, zorunlu bir hayranlıkla konuştu:

— Lehinize söyleyeceğim şey... devamlı düşündüğünüz olacak.

Hastane görevlilerinin gülerek «bekleyen babanın ter atma yeri» diye adlandırdıkları odada, John Alexander yarısına kadar içtiği sigarasını küllüğe bastırıyordu. Sonra, bir buçuk saattir her kapı açılışında ve koridordan gelen birinin içeri girişinde başını kaldırdığı deri koltuktan kalktı. Her keresinde de haber başka birini ilgilendiriyordu, şimdi doksan dakika önce odada bulunan beş kişiden ikisi kalmıştı geriye sadece.

Hastanenin ön avlusuna, oradan da Burlington'un sanayi merkezindeki binalara bakan geniş pencereye yürüdü, damların ıslanmış olduğunu gördü.

Buraya girdiğinden beri, yağmur yağmış olmalıydı herhalde. O sıra, hastaneyi çevreleyen bölge en sefil ve kasvetli görünüşündeydi: Harap ve eski evlerin damları, kapkara bir yığın halinde, ırmağın iki kıyısını izleyen fabrikalara ve pis bacalara doğru birbirini izliyordu. Hastanenin önündeki sokağa eğildi,

yağmurun iğri büğrü kaldırımlarda bıraktığı su birikintilerinden ustalıkla atlayan bir sürü çocuğun, ağaçlıklı bir yoldan fırlayıverdiğini gördü. En büyüklerinden birinin durduğunu ve kendisini izleyen çocuğu düşürmek için ayağını uzattığını da farketti. Dört, en fazla beş yaşındaki bir kızdı gelen, en büyük su birikintilerinden birine kapaklanarak pis suları çevresine sıçrattı. Ağlayıp yüzündeki çamurları silerek, acınacak bir şekilde ıslanmış ve kirli elbisesini sıkarak doğruldu. Şimdi diğerleri de durmuş, yüzlerinden anlaşıldığı kadarıyla, alaylı bir şarkı söyleyip kızın çevresinde dönüyorlardı.

— Ah şu çocuklar!

Bu tiksinti dolu ses yanından yükseliyordu, ve John ilk kez, odadaki diğer adamın yanına geldiğini farketti. Uzun boylu ve incecikti. Çökük yanakları, yüzünü çok zayıf gösteriyordu, sakalları da epey uzamıştı. Belki yirmi yaş büyüktü John'dan, sırtında lekeli iş elbiseleri vardı ve çevresine bir yağ ve bira kokusu saçıyordu.

— Çocuklar! Hepsi birbirine benzer!

Adam pencere önünden çekildi ve ceplerini karıştırmaya koyuldu. Az sonra tütün ve sigara kağıdı çıkardı, sarmaya koyuldu. John'a dik dik baktı;

— İlk çocuğunuz mu?

— Pek sayılmaz. İkinci. Ama ilki öldü.

— Biz de bir çocuğumuzu kaybettik. Dördüncüyle beşincinin arasında. İyi bir şey, doğrusu! (Yine ceplerini karıştırdı.) Ateşiniz var mı?

John çakmağını uzattı adama:

— Yani bu altıncı mı olacak demek istiyorsunuz?

— Yok canım, sekizinci. (Sigarası tütmeye başlamıştı.) Ara sıra, sekizinin de fazla olduğunu düşünüyorum. Sanırım siz çok istiyorsunuz?

— Bebeği mi?

— Evet.

— Tabii, dedi şaşıran John.

— Biz çocuklarımızın hiç birini istemedik. İlkinden sonrasını demek istiyorum. Bir tane bile fazlaydı benim için.

John soru sorma zorunluluğunu duydu. Konuşma, neredeyse büyüleyici bir havaya bürünmüştü.

— Öyleyse niçin sekiz çocuğunuz var?

— Karım bunu benden daha iyi söyleyebilir herhalde size. Onun kanı kızışır hemencecik! Karıma verin iki bardak bira, bırakın şöyle biraz dansedip kalça kıvırsın tamam. Hemen, oracıkta ister. Eve dönmek söz konusu değildir! —Zayıf adam dumanı üfledi, sonra sakin sakin devam etti.— Çocuklarımızın hepsinin tohumu garip yerlerde atılmıştır. Bir keresinde Marcy'de alışveriş ederken coştu, bodrumdaki süpürgelerin konduğu bölmede becerdik işimizi. Sanırım dördüncü çocuğumuz oranın ürünü. Marcy'nin bodrum katı, ama hediyelik eşya bölümü değil!

John bir an gülecek oldu, sonra kendisinin de burada bulunma nedenini hatırladı.

— Bu sefer bir aksilik çıkmayacağını umarım.

Adam, kederli bir sesle söylendi:

— Hiç aksilik olmaz. İşin kötü yanı bu ya!

Sonra odanın öbür ucuna yürüdü ve bir gazete aldı eline.

Yalnız kalan John, bir kere daha saatına baktı. Bir saat üç çeyrekten beri orada olduğunu anladı. Herhalde haber gelirdi neredeyse.

Ameliyathaneye girmeden Elisabeth'i görmediğine pişman oldu, ama her şey öylesine çabuk olup bitmiş ki, buna zaman bulamamıştı. Dr. Pearson'un isteği üzerine hastanenin mutfağına inmişti. Pearson

bulaşık makinesinden çıkan tabaklarla tepsilerden örnekler almasını söylemişti ona. John, makinelerin pek temiz çalışmadıklarından şüphelenildiğini anlamıştı. Ama Bannister'in haberiyle hemen bu işi bırakmış ve karısını yolda yakalayabilmek umuduyla ilkyardıma koşmuştu. Ama cankurtaran gelmiş ve Elisabeth kadın-doğum bölümüne taşınmıştı bile. Bunu öğrendikten sonra da gelip buraya oturmuştu.

Kapı açıldı ve bu sefer Dr. Dornberger girdi içeri; John haberi yüzünden okumaya çalıştı, ama bir şey anlayamadı.

— John Alexander siz misiniz, diye sordu adam.

— Evet efendim.

Yaşlı doktora hastanede birkaç kere rastladığı halde, ilk kez konuşuyorlardı.

— Karınız çok iyi.

Dornberger boş sözlerle vakit geçirmeyecek kadar tecrübeliydi. John'un ilk izlenimi büyük bir rahatlık oldu. Ardından sordu:

— Ya çocuk?

— Bir oğlunuz oldu, dedi. Erken doğdu ve size söylemeliyim John, durum çok nazik.

— Yaşayacak mı?

Bu soruyu sorduktan sonra, alacağı cevaba nelerin bağlı bulunduğunu anladı.

Dornberger piposunu çıkarmış dolduruyordu. Sesini hiç değiştirmeden cevap verdi:

— Diyelim ki yaşama şansı, zamanında doğan bir bebeğinki kadar değil.

John acı acı başını salladı.

Dornberger tütün kesesini cebine indirdi, sonra aynı ölçülü sesle devam etti:

— Hesaplayabildiğim kadarıyla, çocuğunuz otuz ikinci haftada doğdu. Yani sekiz hafta erken. Bu dün-

yaya hazır değildi John. Hiç birimiz o kadar erken hazır olamayız.

— Evet. Sanırım öyle.

John konuştuğunun bile pek farkında değildi. Kafatası Elisabeth'le ve bebeğin kendileri için ifade ettiği şeylerle çok doluydu.

Dornberger kibrit kutusunu bulmuş, piposunu yakıyordu. Birkaç nefes çekebildikten sonra:

— Çocuğunuz doğduğunda bin beş yüz doksan altı gramdı. Bugün, doğduğu zaman iki buçuk kilonun altında gelen her çocuğu erken kabul ettiğimizi söylersem, belki bu sizin için bir şey ifade eder.

— Anlıyorum.

— Tabii çocuk kuvözde. Ve tabii, onu yaşatmak için elimizden geleni yapacağız.

John doktorun gözlerinin içine baktı:

— Bu da bir umut olduğunu gösteriyor.

— Her zaman umut vardır oğul, dedi Dornberger tatlı bir sesle. Elimizde başka şey kalmasa bile, her zaman umut kalır.

Bir sessizlik oldu, ardından Alexander sordu:

— Şimdi karımı görebilir miyim?

— Evet, dedi Dornberger. Sizi yattığı yere götüreyim.

Dışarı çıkarlarken John, zayıf ve uzun boylu adamın merakla kendilerine baktığını gördü.

Viviane olup bitenlerden pek emin değildi. Bütün bildiği, odasına bir hemşirenin geldiği ve hemen röntgene gideceklerini söylediğiydi. Bir hemşire adayının yardımıyla sedyeye yatırılmıştı ve o sıra, kısa süre önce keyifle yürüdüğü koridorlardan geçiriliyordu. Bir düşü andırıyordu hastanenin içindeki bu gidi-

şi; bir süredir başına gelenlerin gerçek dışı niteliğini tamamlıyordu. Bundan sonra olabilecek şeyler kaçınılmaz ve değiştirilmesi imkansızmış gibi, şimdilik korkuyu bir yana bırakıyordu. Biraz da şaşkınlıkla, bu duygunun bir çeşit düşüş, umut kesiş olup olmadığını düşündü. Bugünün, çok korktuğu teşhis yönünden kesin olacağını biliyordu, bu teşhis onu belki sakat ve hareket özgürlüğünden yoksun bırakacak. O güne kadar elde edilmiş saydığı pek çok şeyi bir çırpıda elinden alıverecekti.

Bu son düşünceyle, gevşekliğinin yok olduğunu ve yeniden korkunun içini kapladığını hissetti. Büyük bir istekle, umutsuzca Mike'ın o sıra yanında bulunmasını diliyordu.

Lucy Grainger sedyeyi, röntgen bölümünün girişinde karşıladı.

— Bir film daha çektirmeye karar verdik Viviane, dedi. Uzun sürmez. (Ardında duran beyaz gömlekli adama döndü.) İşte Dr. Bell.

— Merhaba Viviane! (Adamın gözleri, kalın camların ardından ona gülümsüyordu. Sonra hemşireye döndü.) Klinik kağıdını görebilir miyim lütfen?

Sayfaları çabucak çevirip kağıtları incelerken, Viviane çevresine bakmak için başını çevirdi. Küçük bir giriş salonundaydılar, bir köşesinde aynalarla çevrili nöbetçi hemşire masası vardı. Bir duvara yaslanmış oturuyordu hastalar-hastane pijamaları ve sabahlıkları giymiş, tekerlekli iskemleye oturmuş iki adam, giyimli bir kadınla bileği alçıya alınmış bir adam daha. Bu ikisinin ya dışardan ya da ilk yardımdan geldiğini biliyordu. Bileği alçılı adam rahatsız gibiydi ve yerinde duramıyordu. Sağlam eliyle, gidip gelmesine yardımı dokunacak bir pasaportmuş

gibi, bir kağıt tutuyordu: Özellikle de bu yabancı yerlerden kaçmak için.

Bell, klinik kağıdını okumayı bitirmişti, hemşireye uzattı, ardından Lucy'ye:

— Joe Pearson bana telefon etti, dedi. Yeni bir film istediğinizi anladım, kemiğin görünüşünde bir değişiklik olup olmadığını öğrenmek niyetindesiniz.

— Evet, Joe'nun fikri... Yeni bir şeyin... (Viviane'in dinlediğini bildiği için, kelimeleri seçmeye çalışıyordu) görüleceği yolunda.

— Mümkündür.

Bell camlı masaya gitmiş bir fiş dolduruyordu. Masanın ardında oturan görevli memureye:

— Boşta olanlar kimler, diye sordu.

Kadın listeye baktı:

— Jane ve Mr. Firban.

— Sanırım bu film için Firban'ı isteyeceğiz. Onu bulur musunuz lütfen?

Lucy'ye döndü, birlikte sedyeye yaklaştılar.

— Firban en iyi adamlarımızdandır, bu işte de çok iyi filmlere ihtiyacımız var. (Bell, Viviane'a gülümsedi.) Dr. Pearson özel olarak ilgilenmemi istedi, ben de bu isteğini yerine getiriyorum. Şimdi, şu odaya geçelim.

Bell'in yardımıyla, hemşire tekerlekli sedyeyi salonun dışına doğru sürdü; daha geniş, büyük bir bölümü röntgen masasıyla kaplı ve tepesinde bütün önemli araç-gereçlerin asılı bulunduğu salona. Arkada, daha dar bir yerde ve kalın camın ardında, Viviane elektrikli kontrol tablosunu görebiliyordu. Hemen yanlarına genç, saçları fırça gibi kesilmiş, beyaz iş gömlekli, hareketleri hızlı, sanki işini çabuk ve mümkün olduğu kadar az güç harcayarak yapmak

isteyen bir adam geldi. Viviane'a baktı, sonra Dr. Bell'e döndü:

— Evet, Dr. Bell?

— Merhaba Karl. Benim için hastamızın filmini çekmenizi istiyorum. Dr. Grainger'i tanıyorsunuz değil mi? Lucy, işte Karl Firban.

— Rastlaştığımızı sanmıyorum, dedi Lucy teknisyene elini uzatarak.

— Hastamız, diye devam etti Bell sedyeye doğru gülümseyerek, hemşire adayı Viviane Loburton. Onun için kendisiyle bu kadar yakından ilgileniyoruz!

— Merhaba Viviane!

Firban'ın selamı, bütün diğer hareketleri kadar kesik ve gergindi. Masayı düzenleyerek konuşmaya devam etti:

— Özel müşterilerimizden, Vistavizyon ve Sinemaskop arasında bir seçim yapmalarını istiyoruz. Filmlerimiz siyah ve gri. (Bell'in yanına bıraktığı kağıtlara göz attı.) Sol diz, öyle mi? Özel bir talimatınız var mı doktor?

— Önden, tepeden ve yandan birkaç iyi film istiyoruz. Bir de tepeden tam dizi gören bir film. Beş, altı tane diyelim. Sonra da sağlam dizin filmleri alınsın.

— İncik kemiğini gösteren 24X30'luk filmler de ister misiniz?

Bell biraz düşündü ve cevap vermeden önce:

— İyi bir fikir olabilir. Kemik ve ilik iltihabıysa, diye devam etti. Lucy'ye dönüp, kemiğin aşağısında bir şey görülmesi mümkündür.

— Peki doktor. Yarım saata kadar bir şeyler hazırlarım sizin için.

Bu da teknisyenin bir çeşit, yalnız çalışmayı

yeğ tuttuğunu belirtmesiydi. Dr. Bell isteğini kabul etti.

— Bir kahve içip döneriz, dedi Viviane'a gülümseyerek. Emin ellerdesiniz.

Sonra Lucy'nin ardından dışarı çıktı.

— Hadi bakalım, artık işe koyulalım, dedi teknisyen, hemşireye.

Birlikte Viviane'ı sedyeden röntgen masasına aktardılar.. Sedyenin yumuşaklığından sonra, siyah ebonit masa sert ve esneklikten yoksundu.

— Pek rahat edilmiyor, değil mi?

Firban, Viviane'ı dikkatle yerleştiriyor ve sol dizini açıyordu. Genç kız başını salladı ve adam devam etti:

— Çabuk alışırsınız. Gece nöbetçisi olduğum ve pek iş çıkmadığı sıralar kaç kere uyudum bu masanın üzerinde.

Hemşireye işaret etti ve kadın camın ardına geçti.

Işık girmemesi için perdeleri çekilmiş olan röntgen bölümünde. Dr. Bell ve Lucy Grainger bekliyorlardı. Birkaç dakikaya kadar Firban'ın çektiği filmler iki hafta öncekilerle karşılaştırılabilecekti. Teknisyen negatifleri, mazotlu kazan gibi uğuldayan banyo makinesine sokmuştu bile. Teker teker banyo edilen filmler makinenin önündeki bir yarıktan düşüyordu.

Film görünür görünmez, Bell bunu, arkadan gündüz ışıklı lambaların aydınlattığı bir negatoskop'un mandallarıyla tutturuyordu. Hemen alttaki bir başka negatoskop'a da daha önce alınan filmleri yerleştirmişti.

— Filmler iyi mi?

Teknisyenin sesinde bir gurur belirtisi vardı.

— Çok iyi.

Kendiliğinden verilmiş bir cevaptı bu: Bell yeni negatiflere ve iki dizi filmdeki aynı bölgenin karşılaştırılmasına dalmıştı. Düşüncesini Lucy'nin de film üzerinde izleyebilmesi için bir kurşun kalem ucundan faydalanıyordu. İki dizi filmi de iyice inceledikten sonra Lucy sordu:

— Bir fark görüyor musunuz? Ben, korkarım bir şey seçemedim.

Röntgenci başını salladı ve sözlerini kurşun kaleminin bir işaretiyle destekledi.

— Şurada, dedi aynı yerdeki iki noktadan birinin grimsi renginde seçilen belli belirsiz farkı işaret ederek. Ama belki de bu, sizin yaptığınız biyopsinin sonucudur. Bunun dışında, önemli bir fark yok.

Bell kalın camlı gözlüklerini çıkardı ve sağ gözünü oğuşturdu. Özür dilercesine:

— Kusura bakmayın Lucy dedi, ama sanırım kararı yine patolojiye bırakacağız. Joe Pearson'la konuşur musunuz, yoksa benim konuşmamı mı yeğlersiniz?

Filmleri çıkarmaya koyuldu. Bu arada da Lucy, düşünceli düşünceli cevap veriyordu:

— Ben kendisine söylerim. Şimdi onun yanına gidiyorum.

17

Başhemşire Mrs. Wilding, kolalı kepinden devamlı düşen kır perçemi itti, dördüncü kat koridorunda, John Alexander'in birkaç adım önünde hızla yürüdü. Beşinci kapının önünde durdu ve içeri baka-

rak haber verdi neşeyle: «Bir ziyaretçiniz var, Mrs. Alexander.» Sonra John'u küçük odaya soktu.

— Johnny, sevgilim!

Elisabeth kollarını uzattı ve bu hareket yatakta yer değiştirmesine yol açtığı için ürperdi. John ona doğru yürüdü, sevgiyle öptü ve birkaç saniye, Elisabeth kocasını iyice sıktı. John onun sıcaklığını ve avucunda, sırtına geçirdikleri hastane giysisinin sert kumaşını hissetti. Karısının saçlarında birbirine karışan bir ter ve eter kokusu vardı ki, ona paylaşma imkanı bulamadığı bir şeyi hatırlatıyordu. Sanki Elisabeth kimsenin izleyemeyeceği uzak bir yere gitmiş de dönmüş gibi, biraz garip...

Bir an, aralarında bir çeşit zorlanma hissetti, sanki ayrılığın ardından yeniden buluşmak ve birbirini tanımayı yeniden öğrenmek zorunluluğu kendini hissettiriyormuş gibi. Sonra Elisabeth hafifçe geri çekildi:

— Çok korkunç olmalıyım.

— Çok güzelsin.

— Yanıma bir şey alacak zaman bulamadım, dedi genç kadın hastaneden verdikleri biçimsiz giysiye bakarak. Bir gecelik ya da bir tüp ruj bile.

— Biliyorum, dedi John sevgi dolu sesiyle.

— Bir liste yapayım da ihtiyaç duyduğum şeyleri getiriver bana.

Arkalarındaki Mrs. Wilding, onları diğer yataktan ayıran perdeyi çekmişti.

— Tamaaam. Artık enikonu yalnız sayılırsınız.

Elisabeth'in masasındaki boş sürahiyi aldı ve buzlu suyla doldurdu:

— Az sonra geleceğim Mrs. Alexander, o zaman bebeğinizi görebilirsiniz.

— Teşekkür ederim.

Dışarı çıkan hemşireye minnetle gülümsediler: Kapı kapandığında Elisabeth, bitik ve gergin yüzünü, soran bakışlarını John'a çevirdi.

— Johnny sevgilim, öğrenmek istiyorum. Bebeğin yaşama şansı nedir?

— Şey hayatım...

Duraladı. Elisabeth elini uzattı ve kocasının eline dayadı:

— Johnny, gerçeği söyle. Hemşireler bana söylemekten kaçındı, senden öğrenmek istiyorum.

Sesi titriyordu, John göz yaşlarının uzak olmadığını hissetti ve çok tatlı bir sesle cevap verdi:

— Her iki ihtimal de var· —Kelimeleri dikkatle seçerek devam etti.— Dr. Dornberger'i gördüm. Her iki ihtimalin de eşit olduğunu söyledi. Bebek belki yaşayacak, belki...

Cümleyi yarıda kesip sustu. Elisabeth başını yastıkların üzerine bırakmış, açık gözleriyle tavana bakıyordu. Çok hafif bir sesle, mırıldanırcasına sordu:

— Aslında hiç umut yok, değil mi?

John, söylemesi gereken sözlerin önemini, ağırlığını tarttı. Belki bebek ölecekti, daha sonra yok etmesi çok daha acı olan birtakım umutlar besleyecek yerde, bunu hemen göz önüne almaları çok daha doğruydu. En tatlı sesiyle konuştu:

— Bebek çok küçük, biliyor musun... İki ay önce doğdu... en ufak bir ateşlenme... en ufak bir şey olursa... gücü, kuvveti yok...

— Teşekkür ederim.

Elisabeth hareketsizdi, ona bakmıyordu, ama elini sıkı sıkı tutuyordu. Göz yaşları yanaklarından akıyordu. John kendi gözlerinin de nemlendiğini hissetti. Sesini titretmeden konuşmaya çalıştı:

— Elisabeth, sevgilim... ne olursa olsun... genciz, önümüzde koca bir hayat var.

— Biliyorum...

Sözleri güçlükle işitiliyordu. Yeniden John onu kollarına aldı, başını karısının başına dayayarak göğsünde iyice sıktı. Hıçkırıklar arasında Elisabeth'in mırıldandığını işitti. «Biliyorum... ama yine de... iki çocuğumuzu böyle kaybetmek...» Elisabeth başını kaldırdı ve umutsuzlukla bağırdı:

— Hiç haklı bir şey değil bu!

John kendi gözlerinden de yaşlar aktığını hissediyordu, tatlı bir sesle fısıldadı:

— Kabul edilmesi güç... Yine de biz varız ya...

Uzun süre, Elisabeth'i göğsünde bastırdı, sonra karısının kımıldandığını hissetti. «Mendil» diye mırıldanıyordu. Cebinden kendi mendilini çıkardı ve ona uzattı Elisabeth gözlerini kuruladı:

— Geçti artık... Şimdi sakinim... ama biliyor musun, ara sıra...

— Eğer rahatlıyorsan, sevgilim... biraz olsun açılıyorsan... ağla... dilediğin kadar...

Elisabeth ona hafifçe gülümsedi ve mendili geri verdi:

— Korkarım mendilini işe yaramaz bir bez haline getirdim...

Sonra, değişen bir sesle devam etti:

— Johnny... böyle yatarken... düşündüm...

— Ne düşündün?

— Tıp fakültesine gitmeni istiyorum.

Genç adam itiraz etti yavaşça:

— Bak yavrum, bu meseleyi belki yirmi kere konuştuk...

Elisabeth, güçsüz ama kararlı bir sesle onu susturuyordu.

— Bunu her zaman istedim, biliyorsun. Şimdi de Dr. Coleman yapman gerektiğini söylüyor.

— Böyle bir şeyin neye mal olacağını biliyor musun?

— Evet, biliyorum. Ama bir iş arayabilirim kendime.

Bir sessizlik oldu, ardından Elisabeth mırıldandı:

— Belki hiç çocuğumuz olmaz.

Kapı gürültüsüzce açıldı ve hemşire Wilding içeri girdi. Elisabeth'i kızarmış gözlerle gördü ve bakışlarını başka yere çevirdi. Sonra John'a:

— İsterseniz Mr. Alexander, dedi, sizi çocuğunuzun yanına götürebilirim.

John Alexander'den ayrıldıktan sonra, Dr. Dornberger yeni doğan bebeklerin bakıldığı yerin yolunu tutmuştu. Bu bölüm ışıklı ve uzun bir koridorun sonunda, keyifli, pastel renklerle boyanmış bir yerdi. Hastanenin iki yıl önce yapılan bu bölümü yeni başlayan genişlik ve aydınlık eğilimini ortaya koyuyordu. Yaklaştıkça, doktor, her zaman olduğu gibi bütün bebeklerin çeşitli tonlarda bağırıp çağırdıklarını, bu seslerin ciğerleri yırtarcasına haykırmaktan tiz ve düdük gibi bir nara atmaya kadar gittiğini işitebiliyordu. Düşünmekten çok alışkanlıkla, üç tarafı camla çevrili yerin önünde durdu. İşlerin yolunda olduğunu gördü, minik yatakların çoğu doluydu. Bakışı düzenli sıraları izledi, şu gözlerinin önündeki sağlıklı ve normal, şimdilik hayat mücadalesini kazanmış hayvancıkların birkaç güne kadar çıkıp kendilerini bekleyen bir dünyaya gideceklerini düşündü. Alınyazıları çeşitliydi, aile yuvası, okul, atelye, hayat kavgası, başarı ve zafer için yarışma. Kimi zaferi ta-

dacak, birçoğu da başarısızlığa uğrayacaktı; arada ölenler dışında, kimi gençliğinin tadını çıkaracak, olgunluğu kabul edecek, pek kötü yaşlanacaktı. En güçlü ve gösterişli otomobilleri bunlara hazırlıyorlardı, bunlar için uçaklar daha hızlı ve daha uzağa gidecekti, bunların her kaprisi, her isteği, her hevesi aynı türden başka insanlar tarafından pohpohlanacaktı. İçlerinde bilinmeyen bir geleceğe karşı çıkan olacaktı. Kimi kuşkuyla, kimi cesaretle, kimi ödlekçe. Belki birkaçı dış dünyanın tahtaperdelerini devirecekti; belki dil yeteneğine sahip diğerleri, çağdaşlarını öfke ve umutsuzluğa dek duygulandırabileceklerdi. Ama çoğu, yirmi yıl sonra fiziksel olgunluğa erişecek, bir şey anlamadan, meydana geldikleri ve bağırıp ağlayarak, kusarak buraya kadar hep aynı tohumu ektiren dayanılmaz ve usandırıcı çiftleşme ihtiyacına boyun eğeceklerdi. Yirmi yıl sonra. Ama şimdilik zaferi kazanan onlardı, doğmuşlardı. İlk ve en büyük engel aşılmıştı, diğer savaşlar gelecekti.

Karşıda, aynı holde daha küçük bir ikinci salon vardı. Burada sessiz, birbirinden ayrı, her biri kuvöze konmuş, erken doğan bebekler yatıyordu: Hayata şüpheli başlayanlar, yaşayıp yaşamayacağı bilinmeyenler, henüz ilk savaşlarını kazanmayanlar. İlkinden uzaklaşan Dr. Dornberger ikincisinin kapısından içeri giriyordu.

En son doğan bebeği muayene ettikten sonra —minik ve yaşaması rastlantıya kalmış insan parçası— dudaklarını büzüp başını olumlu şekilde salladı. Sonra, her zamanki gibi, düzenli olarak bakım konusunda dikkatle talimat yazdı.

Az sonra, Dornberger bir kapıdan çıkarken, hemşire Wilding ve John Alexander öbüründen içeri giriyorlardı.

Erken doğanların bulunduğu yere giren herkes gibi, sırtlarına beyaz ve mikroptan arınmış giysiler, yüzlerine maskeler geçirmişlerdi, camlar onları hava sıcaklığı ve nemi denetim altında bulunan bebeklerin yattığı yerden ayırdığı halde. Durdukları an hemşire Wilding eğildi ve hafifçe cama vurdu, içerden daha genç bir hemşire ona baktı, sonra maskesinin üzerinden soran bakışlı gözlerle yaklaştı.

— Bebek Alexander.

Mrs. Wilding meslekdaşının duyabileceği kadar sesini yükseltiyor ve ardından parmağıyla John'u gösteriyordu. İçerdeki genç kız başıyla anladığını belirtti ve ilerlemelerini işaret etti. Cam bölme boyunca onu izlediler, gösterdiği ve içini iyice görebilmeleri için hafifçe döndürdüğü kuvözün —on iki tane kadar vardı bunlardan— önünde durdular.

— Tanrım! Bu kadarcık mı?

John'un haykırışı, kafasında oluştuğu an ağzından da fırlamıştı.

Hemşire Wilding'in bakışı, duyduğu yakınlığı yansıtıyordu.

— Çok iyi görünmüyor, değil mi?

John bakışlarını inanmazcasına açıyordu.

— Ben hayatımda hiç... hiç bu kadar inanılmaz küçüklükte şey görmedim.

Uzun uzun, şaşkınlıkla, oksijen çadırında yatan şeyi inceliyordu. Bu minicik, bumburuşuk, kırış kırış, maymunu andıran ve iki elden biraz daha büyük şey insan olabilir miydi?

Bebek hareketsiz yatıyor, minicik göğsündeki belli belirsiz ve düzenli bir hareket soluk aldığını ortaya koyuyordu. Küçüklerin en küçüğüne uygun bu kuvözün içinde bile, minik gövde yitmiş, acınacak bir

terkedilmişliğe itilmiş gibiydi. Böylesine narin bir yaratıkta hayatın varoluşu inanılır gibi değildi.

Hemşirelerin daha genç olanı, dışarı çıkıp yanlarına gelmişti. Mrs. Wilding ona sordu:

— Doğduğu sıra ağırlığı ne kadardı?

— Bir kilo beş yüz seksen altı gram.

Genç kız John'a döndü:

— Ne olduunu anlıyor musunuz, Mr. Alexander? Bebeğinize nasıl bakıldığını?

Birkaç saniye için de olsa, minicik bebekten gözlerini ayırmayı güç bularak başını salladı.

Genç hemşire rahat bir sesle:

— İnsanlar çoğunlukla bilmek isterler, diye devam etti. Bunun kendilerine yardımcı olduğu inancındadırlar...

— Evet, dedi John yerinden kıpırdamaksızın. Anlatın bana lütfen.

Genç kız kuvözü işaret etti:

— İçindeki sıcaklık hiç değişmez. 36.6 dır. Havaya oksijen katılmıştır. Yüzde kırk oranında. Oksijen bebeğin terlemesini kolaylaştırır. Gördüğünüz gibi, ciğerleri öyle küçüktür ki. Doğma anında gerektiği kadar gelişmemiş olur ciğerler.

— Evet. Anlıyorum.

Gözü bebeğin göğsünün hafif hafif inip kalkışını izliyordu. Bu inip kalkış devam ettikçe, hayat da devam ediyor, minicik yürek atıyor ve bebeği hayata bağlayan incecik bir iplik kopmuyor demekti.

Hemşire devam ediyordu sözlerine:

— Bebeğinizin meme emecek kadar gücü yok, dolayısıyla bir sondaya başvurmak zorundayız. Şu küçük tüpü görüyor musunuz?

Oksijen çadırının tepesinden doğru bebeğin ağzına giden, ortası oyuk plastik tüpü işaret ediyordu:

— Bu tüp doğru mideye iner. Her bir buçuk saatta, bebek sondayla su ve dekstroz (şekerli serum) karışımı besinini alır.

John duraladı, ardından sormaya karar verdi:

— Bu tür vakaları çok gördünüz mü?

— Evet, dedi hemşire ciddi ciddi, sanki ardından gelecek soruyu kestirebiliyormuş gibi.

John, genç kadının, ufak tefek ve güzel, başlığının altından seçilen perçemlerinden de kızıl saçlı olduğunu farketti. Şaşılacak kadar da gençti. Yirmisindeydi belki. En fazla yirmisinde. Fazla değildi kuşkusuz. Ama mesleğinde tecrübeli bir görünüşü vardı.

Alexander bakışını yeniden cam bölmenin ötesine yöneltti.

— Yaşar mı sizce?

— Bunu önceden kesinlikle söylemek mümkün değildir... (Genç kızın alnı, namusluca gerçeği söyleme, bir umudu öldürmeme ve yepyeni bir umut uyandırmama isteğiyle harcadığı dikkatten kırışmıştı.) Bazıları yaşar. Bazıları yaşamaz. Ara sıra bebeğin yaşama iradesiyle dolu olduğu sezilir sanki. Yaşamak için savaşanlar vardır.

John yine sordu:

— Bu... savaşıyor mu?

Hemşire dikkatle cevap verdi:

— Anlamak için henüz çok erken. Ama yoksun kaldığı sekiz hafta çok büyük bir fark yarattı. —Tatlı bir sesle ekledi ardından— Zorlu bir savaş olacak.

John bakışlarını yine, o çok narin küçük şeye çevirdi. İlk kez: «Benim oğlum, benim hayatımdan doğan bir hayat», diye düşündü. Birden, sıcacık küçük kutunun içinde tek başına savaşını veren bu çok narin ve yumuşacık, hafif et parçasına karşı büyük, müthiş bir sevgiyle doldu içi. Cam bölmenin ardın-

dan haykırmak gibi saçma bir eğilim duydu: Yalnız değilsin oğlum. Sana yardıma geldim. Kuvöze doğru koşarak şunları söylemek isterdi: İşte ellerim, bunlardan al gücünü, işte ciğerlerim, kullan bunları ve bırak senin için soluk alayım. Ama vazgeçme oğlum. Pes etme. Yaşarsan gelecekte beraber yapabileceğimiz ne çok şey var. Dinle beni, dinle beni ve dayan. Ben senin babanım ve seni seviyorum.

Tutamadığı göz yaşları yanaklarına akıyordu. Kolunda Mrs. Wilding'in elini hissediyordu. Tatlı bir sesle:

— Gelin. Artık gitsek daha iyi olacak, dediğini işitti.

Konuşacak güçten yoksun, başını salladı. Son bir kere daha arkalarına bakıp uzaklaştılar.

Lucy Grainger, patoloji laboratuvarının kapısını vurdu ve içeri girdi. Joe Pearson masasının başında oturmuştu. Odanın öbür ucundaki David Coleman, bir camı inceliyordu. Lucy içeri girdiğinde döndü.

— Viviane Loburton'un yeni filmleri elimde, dedi Lucy.

Pearson hemen ilgilenerek sordu:

— Ne gösteriyor?

Önündeki kağıtları itip ayağa kalktı.

— Pek az şey, korkarım.

Lucy duvara asılı negatoskop'a yönelmişti, iki adam onu izlediler. Coleman kolunu uzattı ve elektrik düğmesine bastı. Bir iki saniye beklediler, floresan lambaları yandı.

İkişer ikişer, karşılaştırarak incelediler filmleri. Lucy, Bell'in de daha önce belirttiği gibi, biyopsi so-

nucu meydana gelen bölgeyi işaret etti. «Bunun dışında, en ufak bir değişme izi yok.»

Sonunda Pearson, çenesini başparmağı ve işaret parmağıyla düşünceli düşünceli sıvazladı. Coleman'a baktı:

— Fikriniz bir sonuç vermedi, dedi.

— Öyle görünüyor, diye cevap verdi Coleman ciddi bir sesle.

Her şeye rağmen bir mesele vardı aralarında, bir görüş ayrılığı. Coleman yaşlı adamın ne yapacağını merak ediyordu.

— Denemeye değerdi.

Pearson'un en sıradan şeyi bile istemeden söyler gibi bir tavrı vardı, ama Coleman bu kez vakit kazanmak ve kararsızlığını örtmek için konuştuğunu seziyordu. Yaşlı adam Lucy'ye döndü ve neredeyse alaycı bir sesle konuştu:

— Demek röntgen selam verip kirişi kırıyor.

Lucy sakin sakin karşılık verdi:

— Evet, böyle denebilir.

— O zaman da iş bana, palotojik anatomiye kalıyor öyle mi?

— Evet Joe, dedi tatlı bir sesle, bekleyerek.

Pearson yeniden konuşana kadar on saniye kadar süren bir sessizlik oldu; sonra rahatça duyulabilecek gibi, kendine güvenen bir sesle:

— Baştan beri teşhisim, hastanızda habis bir tümör olduğudur, bir kemik sarkomu, dedi.

Lucy onun bakışını yakaladı ve sordu:

— Kesin mi bu teşhis?

— Çok kesin.

Patoloji uzmanının sesinde en ufak bir kuşku ya da kararsızlık belirtisi yoktu. Devam etti:

— Bunu hemen anladım: Şunların (parmağıyla

filmleri işaret ediyordu) fazladan beni doğrulamasını bekliyordum.

Lucy başını eğdi:

— Peki.

Kafası vakit geçirmeden yapılacak şey üzerinde çalışmaya başlamıştı bile. Pearson, çok normal ve kaba bir sesle sordu:

— Bacağı ne zaman kesiyorsunuz?

— Herhalde yarın sabah, cevabını verdi Lucy, filmleri toplayıp ardından kapıya yürüyerek. —Bakışını iki adama yöneltip ekledi.— Sanırım, artık yapabileceğim en iyi şey, haberi onlara vermek. (Yüzünü kötü kötü buruşturdu.) Bu da, en güç şeylerden biri.

Kapı ardından kapandığında, Pearson, Coleman'a dönerek, şaşırtıcı bir kibarlıkla:

— Birinin karar vermesi geerkiyordu, dedi. Sizin görüşünüzü sormadım, çünkü kafanızda bir kuşku bulunduğunu hissettirme tehlikesini göze alamazdım. Lucy Grainger bunu bilseydi, çaresiz, gerek hastasına ve gerekse onun yakınlarına durumu bildirirdi. Tabiî hepsi de hemen kararı geciktirmek isterler gerek... —Bir an duralayıp sonuçlandırdı sözlerini.— Bir kemik sarkomu söz konusu olduğunda, vakit geçirmenin nelere mal olacağını size söylememin herhalde bir gereği yok. Zaten enikonu geciktik bugüne kadar.

Coleman başıyla evetledi. Karar verdiği için Pearson'a kızmıyordu. Yaşlı adamın dediği gibi, karar verme sorumluluğunu birinin üstlenmesi gerekiyordu. Yine de Coleman, ertesi sabah yapılacak ameliyatın gerekli olup olmadığını düşünmekteydi. Sonradan, tabiî kesinlikle anlayacaklardı durumu. Kesilen bacak laboratuvara indiğinde, teşrih sonucu «ha-

bis tümör» teşhisinin doğru olup olmadığı ortaya çıkacaktı. İşin acı yanı, o sıra ortaya çıkacak bir yanlış —eğer yanlış söz konusuysa— hastaya en ufak fayda vermeyecek kadar gecikmiş olacaktı. Cerrahî, bir kol ya da bacağı kesmenin pek çok yolunu öğrenmişti, ama bunları yerlerine takmak için elinde imkan yoktu.

Öğleden sonra Burlington'dan kalkan uçak, dördü biraz geçe La Guardia havaalanına kondu ve Kent O'Donnell, havaalanından Manhattan'a gitmek üzere bindiği taksîde, günlerden beri ilk kez rahatladı. New York taksilerinde gevşemeye ve kendini bırakmaya çalışırdı, çünkü trafiği seyretme ya da arabalar arasındaki yerini anlama çabaları, kaçınılmaz şekilde bir sinir gerginliğiyle sonuçlanıyordu. Uzun süreden beri, tek benimsenecek tutumun kadercilik olduğu sonucuna varmıştı: İnsan felakete boyun eğiyordu, felaket olmazsa da, büyük talihinden ötürü kendi kendini kutluyordu.

Başka bir rahatlama nedeni de, bütün hafta, hastanede ve dışarda sürekli çok çalışmış olmasıydı. Birkaç günlük yokluğunu mümkün kılabilme amacıyla, kendi muayene saatlarını uzatmış, fazladan ameliyatlar yapmıştı. Aynı şekilde, kırk sekiz saat önce bütün doktorların katıldığı özel bir toplantıya başkanlık etmişti. Bu toplantı sırasında, Harry Tomaselli'nin hazırladığı verilerin de yardımıyla, doktorlar, operatörler ve diğerlerinin yeni hastane binaları yapımı için ne ölçüde katkıda bulunmaları gerektiğini açıklamıştı. Beklediği gibi, pek çok homurdanan olmuştu, ama gerektiği an imzaların ve ardından paranın geleceğinden emindi.

Düşünceleri bambaşka bir yerdeydi, ama O'Donnell yine de New York'un canlılığının ve artık gitgide yakınlaşarak beliren Manhattan'ın alışılmış silüetinin bilincindeydi. Queensborough Bridge'den geçiyorlardı, sıcak akşam güneşi kirli yeşil madenî kirişler arasından mızrak gibi süzülüyordu; daha aşağıda, East River'in karanlık sularının ortasına yerleşmiş kapkara Belediye Hastanesinin binalarıyla Walware İsland'ı görüyordu. Her yolculuğunda, New York'un çirkinliği, kargaşalığı ve pisliği daha görünür, daha dikkati çekici geliyordu ona. Her şeye rağmen, New Yorklu olmayanların bile gözünde, bir süre sonra bunlar rahat ve alışılmış oluyor, yolcuya «hoş geldin» diyordu, tıpkı dostlar arasında, insanı hiç rahatsız etmeyen eski bir giysi gibi. Gülümsedi, sonra tıpla hiç ilgisi bulunmayan, hava kirlenmesinin denetimi ve izbelerle gecekonduların yıkılmasının gecikmesine yol açan türden birtakım şeyler düşündüğü için kendi kendini payladı. Duygululuğun gelişim düşmanları için bir rahatlık ve yardım olduğunu düşündü.

Köprüden çıkmışlardı, altmışıncı sokakta Maddison'a doğru gidiyorlardı, sonra sarsıla sarsıla bir bina blokunun çevresini dolandılar, batıya, elli dokuzuncu sokağa döndüler. Yedinci caddc ve Central Park'ta, sola doğru yöneldiler ve dört bina bloku ilerde, PARK SHERATON HOTEL'in önünde durdular.

Otel katibine adını yazdırdı, daha sonra, odasına çıkar çıkmaz yıkandı, giysilerini değiştirdi, bavulunda New York'a gelme nedeni olan ertesi günkü «Cerrahî Kongresi» broşürünü aradı ve dinlemek istediği raporları işaretledi. Özellikle üçü onu ilgilendiriyordu, ikisi açık kalp ameliyatlarıyla, bir üçüncü de hasta ya da arızalı damarların yerine yenilerinin konmasıyla ilgiliydi.

İlki sabahın on birindeydi, bu da ertesi gün ona epey zaman bırakıyordu. Saatına baktı: Henüz yediydi, Denise'le buluşmasına bir saattan fazla vardı. Asansörle aşağı indi, otelin girişini geçti ve otelin barı Pyramid Lounge'a girdi.

Kokteyl saatıydi; bar, yemek ve tiyatro öncesi bir kadeh atmak isteyen, çoğunluk kendisi gibi 'dışarlıklı' olan gruplar tarafından doldurulmaktaydı. Başgarson onu boş bir masaya götürdü, yürürken, tek başına oturmuş, dikkatle kendisini süzen çok çekici bir kadın farketti. Bilmediği bir deney değildi bu, geçmişte böyle olaylar İLGİNÇ sonuçlara varmıştı, ama bu akşam şöyle düşündü: «Binlerce kere özür dilerim. Başka tasarılarım var.» Gelen garsona bir viski-soda söyledi, içkisi önüne konduğunda, kafasını kendi haline bırakıp, alışılmamış düşüncelere yönelterek ağır ağır yudumlamaya koyuldu.

«Böyle anlar,» diye düşündü, «gerçekten Burlington'da pek seyrek.» Dolayısıyla da, ara sıra kısa süreli kaçamaklar yapmak iyi oluyordu. İnsanın görüşü keskinleşiyordu böylece, oturduğu yerdeyken pek önemsediği birtakım şeyler, uzaktan bakıldığında çok daha önemsiz geliyordu. Kısa süre önce de, hastane işleriyle çok içli-dışlı oluşuna varmıştı. Çevresine bakındı. Gelişinden bu yana salon dolmuştu, garsonlar sağa sola koşuyorlardı, üç barmen istenen karışımları hazırlıyordu durmadan, bara ilk gelen gruplardan bir-ikisi şimdiden çıkıyorlardı.

Bunca insan arasından kaçı —yan masadaki adam ve güzel kız, kapının yanındaki çocuk, dışarı çıkan dört kişi— Üç Eyalet Hastanesinden söz edildiğini duymuştu acaba? Duyan varsa bile, orada neler olup bittiğiyle kaçı ilgilenirdi? Oysa kendisi için, daha birkaç saat öncesinde, hastane işleri neredeyse ha-

yatın soluğuydu. Sağlıklı bir belirti miydi bu? Meslek yönünden iyi bir şey miydi? O'Donnell kendini adamış, vermiş kişilerden hep kuşkulanmıştı: Bunlar saplantıya yönelme eğilimindeydiler; yargılarının, bir dava için besledikleri aşırı heyecanla yanlışlığa yönelmesi tehlikesi karşısındaydılar. Şu sıra kendisi de böyle bir tehlike içinde miydi? Bu tehlikeli kalabalığı izleme, onlardan biri olma tehlikesi söz konusu muydu kendisi için de?

Örneğin Joe Pearson sorunu. O'Donnell'in olup bitenlere yakınlığı, bu olayda yanılmaya mı itmişti onu? Hastane için ikinci bir patoloji uzmanı almak kaçınılmaz bir şeydi, bundan emindi. Ama kendisi de yakışık almayacak şekilde yaşlı adamı eleştirmiş, her hastanede kaç tanesine rastlandığı halde çalışmasındaki aksaklıkları ölçüsüz şekilde abartmamış mıydı? Hattâ bir süre, Pearson'dan çekilmesini istemeyi bile düşünmemiş miydi? Yaşlı bir adam hakkında, kendinden küçük birinin dengesiz ve acele olarak verdiği karar mıydı bu? Tabii, Eustace Swayne'in çeyrek milyonluk bağışının şartı olmasından, Joe Pearson'un bölüm şefi olarak kalması karşılığı parayı vereceğini söylemesinden önceydi bu: Üstelik Swayne, bağışın bir daha da sözünü etmemişti. Ama O'Donnell yargılarının, ne kadar önemli olursa olsun, bu tür şeylerin üstünde olduğunu hissediyordu.

Joe Pearson'un, Üç Eyalet Hastanesine verecek daha çok şeyi vardı herhalde. Birikmiş uzun tecrübesi kuşkusuz büyük bir ağırlıktaydı.

Doğruydu işte, insanın düşünceleri düzeliyor, aydınlanıyordu uzaklaştığında, rahat rahat kafa yormak için içki verilen bir bara girme ihtiyacında olsa bile.

Bir garson yaklaştı masasına:

— Aynı şey mi efendim?

O'Donnell başını salladı:

— Hayır, teşekkür ederim.

Garson hesabı yaptı, O'Donnell bahşişi ekleyerek fişi imzaladı.

Otelden ayrıldığında saat yedi buçuktu ve önünde bol bol vakit vardı; Elli Beşinci sokaktan Beşinci caddeye kadar yürüdü, oradan bir taksiye atlayıp şehrin yukarılarına, Denise'in kendisine verdiği adrese yollandı. Kapıda üniformalı bir kapıcı tarafından saygıyla selamlandı, adam adını istedi, önündeki listeye baktı ve:

— Mrs. Quantz yukarı çıkmanızı rica ediyor efendim, dedi.

Kapıcı gibi, üniforma giymiş bir asansörcü kapıda bekliyordu.

— Çatı katına çıkıyoruz efendim, dedi. Yirminci kat. Mrs. Quantz'a gelmekte olduğunuzu bildireyim.

Yirminci kata vardıklarında asansör kapısı sessizce kalın halılarla ve duvarlardan biri boydan boya av sahnesi gösteren bir Goblen halısıyla kaplı yere açıldı. Karşıdaki duvarda, çift kanatlı ve oymalı bir meşe kapı açıldı ve eşikte bir uşak belirdi.

— İyi geceler beyefendi. Oturma odasına buyurun lütfen. Mrs. Quantz şimdi geliyor.

İkinci bir hole geçti adamın peşinden, sonra Burlington'daki kendi dairesi kadar büyük bir oturma odasına girdiler. Bej, kahverengi ve mercan renginin hâkim olduğu bir yerdi burası. Çok sayıda iki kişilik kanepe ve büyük ceviz masalar, kopkoyu renkleriyle, bej halıyla çarpıcı bir zıtlık meydana getiriyordu. Oturma odası hâlâ akşamı güneşinin son ışınlarını almakta olan çini döşeli bir taraçaya açılıyordu.

— İçecek bir şey getirmemi ister miydiniz efendim? diye sordu uşak.

— Hayır, teşekkür ederim. Mrs. Quantz'ı bekleyeceğim.

— Kendisini beklemeyeceksiniz, dedi bir ses ve Denise ellerini uzatarak yanına geldi:

— Sevgili Kent, sizi gördüğüme ne kadar sevindim!

O'Donnell bir an ona baktı, sonra ağır ağır:

— Ben de çok sevinçliyim, dedi. İçtenlikle ardından ekledi. Şu âna kadar ne denli sevinçli olduğumun farkında değildim.

Denise gülümsedi ve onu yanağından öpmek için öne eğildi. Kent, birden genç kadını kollarına alma isteği duydu, ama bunu güçlükle önledi. Hatırladığından da güzeldi, soluğunu kesen bir gülümseme, bir parıltı yayılıyordu çevresine. Geniş ve kısa etekli bir gece elbisesi vardı sırtında, elbisenin önü siyah dantelli ve askısızdı, çıplak omuzlarını kaplayan dantel, beyaz etin dumanlı görünüşünü daha da belirginleştiriyordu. Kemerinde de bir tek kırmızı gül vardı.

Kent'in elini bıraktı, öbürünü tutarak onu taraçaya sürükledi. Elinde gümüş bir tepsi, bardaklar ve bir shaker'le önlerinden balkona çıkan uşak, sessizce çekildi.

— Martiniler hazır, dedi Denise sorarcasına, ama başka bir şey istiyorsanız kolay.

— Martini, çok iyi.

Denise iki kadehi doldurdu ve birini Kent'e uzattı. Gülümsüyordu, gözlerinde bir sıcaklık vardı, dudakları tatlı tatlı oynuyordu:

— Bir tek kişilik komite size, «New York'a hoş geldiniz» der.

Sert ve buz gibi Martini'nin tadına baktı:

— Lütfen tarafımdan komiteye teşekkür edin, dedi.

Bir süre göz göze durdular, sonra Denise koluna girip onu taraçanın beton korkuluğuna doğru götürdü.

— Babanız nasıl Denise, diye sordu O'Donnell.

— İyi, teşekkür ederim. Her zamanki gibi inatçı, ama sağlık durumu iyi. Ara sıra, hepimizi kendinden önce öbür dünyaya yollayacağını düşünüyorum. —Ardından ekledi.— Onu çok severim.

Birlikte aşağı bakıyorlardı. Alaca karanlık çökmüştü artık, yaz sonunun sıcak ve rahatlatıcı alaca karanlığı. New York'un ışıkları parıldıyordu. Sokaklardan otobüslerin tiz iniltileri ve otomobil kornalarının sabırsız çağrılarıyla noktalanan bir trafik gürültüsü yükseliyordu. Yolun öbür yanında, gölgede kalan Central Park uzanıyor, dağınık birkaç lamba, içinden geçen yolları belirliyordu sadece. Daha da ötede, batı kesiminin yolları Hudson'un karanlığına, nehre doğru dalıp gidiyor, topluiğnenin başlarını andıran tekne ışıkları karanlıkla, uzaktaki pırıl pırıl New Jersey kıyısı arasında hafif bir ışıkla bağlantı kuruyordu. Şehrin üst kesimlerine doğru, beyaz incilerden pırıl pırıl bir zincir meydana getiren George Washington köprüsünü ve ışıldaklarını görebilmek mümkündü. Daha aşağılarda sayısız otomobil farı şehirden uzaklaşmaktaydı.

«Evlerine dönen insanlar», diye düşündü O'Donnell.

Sıcak ve tatlı bir meltem onları kavrıyordu. Denise'in yakınlığının bilincindeydi. Sesi tatlı tatlı:

— Güzel, değil mi, diyordu. Bu ışıldaklarla farların altında çirkin ve nefret edilecek şeyler bulundu-

ğu bilinse bile, yine de güzel. Bütün bunları seviyorum, özellikle akşamın şu saatında.

— Hiç Burlington'a dönmeyi düşündünüz mü, diye sordu O'Donnell.

— Yaşamak için mi?

— Evet.

— Asla geri dönülmez, dedi Denise sakin bir sesle. Öğrendiğim nadir şeylerden biridir bu. Bunu söylerken yalnız Burlington'u düşünmüyorum, ama her şeyi, zamanı, insanları, yerleri. Yenileyebilir insan, yeniden beraber olabilir, ama aslında hiç bir zaman aynı şey değildir. Kopulmuştur bir kere. Geçici olacaktır yeniden yapılanlar. Oralı değildir insan, o eski yerin adamı değildir, daha ötelere varmıştır.

Bir an sustu, sonra:

— Artık ben buralara aitim, dedi. New York'tan ayrılabileceğimi hiç sanmıyorum. Gerçekçilikten yoksun biri izlenimi mi bırakıyorum üzerinizde?

— Hayır. Çok bilge bir kişi izlenimi bırakıyorsunuz.

Denise'in elini kolunun üzerinde hissetti.

— Bir martini daha içelim, dedi genç kadın. Sonra beni yemeğe götürürsünüz.

Gösterişsiz, ama çok gözde, çok iyi döşenmiş, Beşinci caddedeki MAISONNETTE adlı kulübe gittiler. Yemek yediler, dansettiler şimdi de masalarına dönmüş konuşuyorlardı.

— New York'ta ne kadar kalacaksınız, diye sordu Denise.

— Üç gün sonra dönüyorum, cevabını verdi Kent.

Genç kadın başını eğdi:

— Niçin bu kadar erken?

— Ben bir işçiyim, dedi. O'Donnell gülümseye-

rek. Hastalarım, beni işimin başında görmek isterler, hastaneyle ilgili bir sürü şey var.

— Sizi özleyeceğimi sanıyorum.

Kent bir an düşündü, sonra genç kadına döndü:

— Hiç evlenmediğimi biliyor musunuz?

Denise bir baş işaretiyle evetleyip cevap verdi:

— Biliyorum.

— Kırk iki yaşındayım. Bu yaşa kadar insan yalnız yaşamışsa, bir yaşama biçimi, başkalarınca benimsenmesi güç olabilecek birtakım alışkanlıklar edinmiştir. —Sustu, sonra devam etti.— Şu sıra söylemeye çalıştığım, belki, «birlikte yaşanması güç» biri olduğumdur.

Denise elini uzattı ve onun elini örttü:

— Kent, sevgilim, bir noktayı aydınlatabilir miyim? (Dudaklarında gülümsemelerin en hafifi vardı.) Sakın bu sözler bir evlenme teklifi anlamına gelmesin?

O'Donnell'in ağzı kulaklarına varıyordu, saçma, nefis bir şekilde çocuklaşmış hissediyordu kendini.

— Siz bunu söyleyince, gerçekten öyle olduğunu anladım.

Denise cevap verene kadar bir sessizlik oldu, sonra genç kadın cevabını verdi ve Kent zaman kazanmak için manevra yaptığını anladı onun:

— Bu teklif beni çok gururlandırdı, ama sizce biraz çabuk değil mi? Birbirimizi daha pek az tanıyoruz.

— Sizi seviyorum Denise, dedi Kent sadece.

Genç kadının kendisini incelediğini, süzdüğünü farketti, sonra Denise mırıldandı:

— Ben de sizi sevebilirim... —Ağır ağır konuşup sözlerini seçerek devam etti.— Şu sıra her şey beni evet demeye ve size dört elle sarılmaya itiyor, ha-

yatım. Ama içgüdüm dikkatli olmamı söyleyerek beni tutuyor. İnsan bir hata yaptı mı, yeniden tehlikeye atılmadan önce temkinli olma gereğini duyuyor.

— Evet, dedi Kent. Bunu anlıyorum.

— Çok yaygın olan, insanın karısını ya da kocasını ekip, sindirim hapı alırcasına başka bir şey düşünebileceği görüşünü asla kabul etmedim. Belki biraz da bu nedenle boşanmaya kalkışmadım şimdiye kadar.

— Boşanmak güç olmaz.

— Pek değil. Sanırım Nevada'ya gidip ayarlayabilirim bu işi. Nevada'ya ya da buna benzer bir yere. Ama bir şey daha var: Siz Burligton'dasınız, ben New York'tayım.

Kent dikkatle cevap verdi:

— Burlington'da yaşamanızın imkansız olduğunu söylerken, ne dediğinizi düşündünüz mü Denise?

Genç kadın cevap vermeden önce düşündü:

— Evet. Korkarım böyle düşünüyorum. Asla oralarda yaşayamam. Asla. Numara yapmanın ya da karşımdakini kandırmanın gereği yok Kent. Kendimi çok iyi tanıyorum.

Garson kahvelerle göründü ve fincanlarını doldurdu.

— İkimiz için anî bir yalnız kalma ihtiyacını duyuyorum, dedi O'Donnell.

— Neden çıkıp gitmiyoruz, diye sordu Denise.

Kent hesabı istedi, ödedi, Denise'in mantosunu giymesine yardım etti. Dışarıda, bir kapıcı taksi çağırdı ve O'Donnell Beşinci caddedeki apartmanın adresini verdi.

— Çok bencil bir soru ama, dedi Denise, hiç muayenehanenizi New York'a taşımayı düşündünüz mü?

— Evet. Şu sırada aynı şeyi düşünüyorum.

Binaya, asansöre girerlerken de aynı şeyi düşünüyordu. Denise'in sorusundan beri kendi kendini yokluyordu: «Neden New York'a taşınmayayım? Şehirde güzel hastaneler var. Tıp bilimi yönünden zengin bir şehir. Bir yere girmek zor olmasa gerek...»

Bir bakıma, hastalarının çevresini genişletmesi de zor olmayacaktı. Yeri, çalışmaları, New York'taki dostları ona faydalı olacaktı. «Beni Burlington'a bağlayan ne var, diye düşünüyordu. Hayatım sonuna kadar oraya mı bağlı? Bir değişiklik yapmanın, yeni bir çevre aramanın zamanı gelmedi mi? Üç Eyalet'le evli değilim, orası için vazgeçilmez de değilim. Bazı şeyleri arayacağım doğru: Yapma ve yaratma duygusu, birlikte çalıştığım kişiler. Ama şimdiye kadar çok iş başardım, kimse bunu asla inkar edemez. New York da Denise demek oluyor. Bütün hepsine bedel değil mi?»

Yirminci kata vardıklarında, Denise kapıyı açmak için anahtarını çıkardı. O'Donnell'in, geldiğinde gördüğü uşak ortalıkta yoktu. Hiç konuşmadan, birlikte karar vererek taraçaya çıktılar.

— Bir kadeh içki alır mısınız Kent, diye sordu Denise.

— Belki daha sonra, dedi O'Donnell kollarını genç kadına uzatarak.

Denise isteyerek sokuldu ona, dudakları birleşti. Uzun bir öpüşme oldu bu. Genç adamın kolları kadına sıkı sıkı sarılıyor, kadının vücudunun da kendisine cevap verdiğini hissediyordu. Sonra Denise hafifçe kurtuldu, kısık bir sesle:

— Tanımadığınız o kadar çok yanım var ki, dedi.

— Yok canım? (Kent inanmaz gibiydi.)

— Öyle. Bir kere, sevdiğim kişiye sahip çıkmak isterim. Bunu düşündünüz mü?

Kent gülerek cevap verdi:

— Hiç de korkacak yanı yok bunun.

— Tam tersine. Evli olsak, her şeyinizi paylaşmak isterim. Yalnız bir yanınızı değil. Elimde değil başka türlüsü... Sizi... bir hastaneyle bile paylaşamam.

Kent, gülmeye devam ederek karşılık verdi:

— Sanırım bir uzlaşmaya varabiliriz. Başkaları bunu yapıyorlar.

Denise ona döndü:

— Böyle söylediğinizde, neredeyse inanacak gibi oluyorum. —Durdu, sonra devam etti.— Yakında... yine New York'a gelecek misiniz?

— Evet.

— Ne zaman?

— Ne zaman beni çağırırsanız.

Sanki içgüdüsel bir hareketle Denise ona yaklaştı, yine öpüştüler ama bu kez artan bir ihtirasla. Sonra arkalarında bir gürültü oldu, oturma odasına açılan kapıdan ışık süzüldü dışarı. Denise hafifçe yana çekildi, az sonra da pijamalı ufak bir gölge taraçaya fırladı. Bir ses:

— Birinin konuştuğunu duyar gibi oldum, dedi.

— Ben de uyuduğunu sanıyordum. Bu bey Dr. O'Donnell. Doktor, işte kızım Philippa. Benim başedilmez ikizlerimin yarısı, diye ekledi sevgiyle.

Yeni yetme kız gizlemediği bir merakla Kent'e baktı:

— İyi geceler! dedi. Sizden söz edildiğini duydum.

O'Donnell, Denise'nin, ikizlerinin on yedi yaşında olduklarını söylediğini hatırlıyordu. Kız yaşına göre küçük gibiydi, vücudu yeni yeni oluşuyordu; ama

zarif hareketleri ve annesini çok andıran davranışları vardı.

— İyi geceler Philippa, dedi Kent de. Sizi rahatsız ettiğimiz için üzgünüm.

— Gözüme uyku girmedi. Kitap okuyordum. (Elindeki kitaba çevirdi bakışlarını.) Herrick, hiç okudunuz mu?

— Sanmam, dedi O'Donnell. Açıkçası tıp fakültesinde şiire ayıracak zaman yoktu, o günden bu yana da pek ilgilenemedim.

Philippa kitabı açtı:

— Senin için bir şey var, anne.

Sözleri ve uyumu anlayarak, iyi okuyordu şiiri:

That age is best, which is the first
When youth and blood are warmer.
But being spent, the worst,
Time, still succeed the former.
Then, be not coy, but use your time,
And while ye may, go marry;
For having lost but once your prime,
You may for ever tarry. (*)

— Meseleyi anlıyorum, dedi Denise. —O'Donnell'e dönüp ekledi.— Çocuklarımın, beni yeniden evlenmeye zorladıklarını söyleyebilirim size Kent.

— Sadece, senin için en iyi şeyin bu olduğunu düşünüyoruz, dedi Philippa.

Ve kitabı elinden bıraktı.

(*) En iyisi çağların, bu ilk gelendir. /Kanın daha harlı olduğu gençlik günleri. /Ama peşinden sürükler en kötü çağı. /Utanmayı ve katılığı at bir yana da uzan akıp giden zamana. /Git evlen elindeyse hâlâ, /Ama yitirdin mi gençliğini tazeliğini, /Durup beklersin öyle hep sonsuzluğa dek.

— Bunu, pratik düşündükleri gerekçesi altında gizleyerek yapıyorlar ama, ikisi de aslında insanı isyan ettirecek duygululuktadırlar. —Philippa'ya dönerek sordu.— Dr. O'Donnell'le evlensem ne düşünürsün?

Philippa'nın ilgisi hemen uyandı:

— Evlenme teklif etti mi? —Cevabını beklemeden devam etti.— Kabul edeceksin tabii.

— Belli olmaz, şekerim. Bir kere, başımızda şu boşanma sorununun bulunduğunu unutmayalım.

— Ha, o mu? Babam hep, ilk senin harekete geçmeni istemekle pek mantıksız davrandı. Hem niçin bekleyecekmişsin? —O'Donnell'e dönüp öğüt verdi.— Niçin birlikte yaşamayasınız? O zaman istenen şey gerçekleşir, annem de Reno gibi iğrenç yerlerden birine gitmek zorunda kalmaz.

— Öyle anlar geliyor ki, dedi Denise, çağdaş eğitimin değerinden çok şüphe ediyorum. Sanırım şimdilik konuyu burada bırakacağız.

Philippa'ya doğru yürüdü:

— İyi geceler, şekerim!

— Aman anne, diye itiraz etti genç kız, bazan ne kadar da eski kafalı oluyorsun!

— İyi geceler hayatım, diye tekrarladı annesi itiraz tanımayan bir sesle.

Philippa, O'Donnell'e döndü:

— Sanırım, gerçekten gitmem gerekiyor.

— Sizinle tanıştığıma çok sevindim Philippa, dedi Kent.

Genç kız yanına sokuldu, bir şey gizleme gereğini duymaksızın:

— Üvey babam olacaksınız, dedi, sanırım sizi öpmemde bir sakınca yok?

Kent aynı ses tonuyla cevap verdi:

— Neden denemeyelim, nasılsa...

Genç kıza doğru eğildi, dudaklarına hafif bir öpücük kondurdu. Philippa'nın yüzüne bir gülümseme yayıldı:

— Çok hoşsunuz, dedi ve ardından Denise'i uyardı: Anne! Ne yaparsan yap, kaçırma bunu elinden.

— Philippa!

Bu kez yanılmak mümkün değildi, sesteki otorite ve disiplin isteyen ton kesindi.

Kız gülmeye başladı, annesini öptü, şiir kitabını aldı ve neşeyle el sallayarak kayboldu.

O'Donnell taraçanın duvarına yaslanıp yürekten güldü. O an, Burlington'da geçirdiği bekar hayatı, ona inanılmaz ölçüde uzak, kasvetli ve boş geliyor, New York'ta Denise'le yaşayacağı hayatı gitgide artan bir ilgiyle, her saniye daha çekici bularak düşünüyordu.

18

Viviane'in sol bacağının kesilmesi, tam saat sekiz buçukta başladı. Dr. O'Donnell, Üç Eyalet Hastanesi cerrahî bölümü şefi olduğunda, ameliyatların tam saatında başlaması, en çok uyulmasını istediği şeylerden biri olmuştu ve operatörlerin çoğu bu kurala boyun eğiyorlardı.

Ameliyatın hiç bir güç yanı yoktu, Lucy Grainger'i alışılmışın dışında en ufak bir aksilik beklemiyordu. Bacağı çok yukardan, dizin epey üzerinden, uyluk kemiğinin yukarısından kesmeyi tasarlıyordu. Bir an, hastalığın ilerlemesini yavaşlatmak amacıyla

bacağı kalçadan kesmeyi düşünmüş, ama takma bacağın takılmasında güçlük çıkacağını düşünüp vazgeçmiş, bu nedenle de şimdiki uzlaşıcı duruma, bacağın bir parçasını bırakmaya karar vermişti.

Etin yarayı iyice kapayabilmesi için de, ne kadar uzunlukta deri bırakacağını ve bunu nasıl yapacağını düşünmüştü. Bütün bu hazırlıkları da önceki akşam yapmış, kafasında bıçağı nereden vuracağını tasarlamıştı. Oysa Viviane, zorunlu olarak bir muayene daha yapmakta olduğunu sanıyordu. Lucy'nin haberi Viviane'a vermesinden sonra oluyordu bu, çok acı geçen bu konuşmanın sonunda genç kız, önce sakin durmuş, ağlamamış, sonra birden yıkılmış ve Lucy'ye sarılmış, derin hıçkırıkları, son umut kırıntısının da yok olduğunu itiraf ediyordu. İş dolayısıyla, böyle anlarda duygulanmamaya alışkın olduğu halde, bu kez Lucy alışmadığı bir şekilde duygulanıvermişti.

Daha sonra, kızın anne ve babasıyla, ardından kendisini ziyarete gelen genç Seddons'la yaptığı konuşmalar ilki kadar kişisel değildi, ama yine de üzücüydü. Lucy, diğer operatörlerin yaptığı gibi, hastalarına yönelen duygularını asla geri plana atamayacağını hissediyordu. Kendi kendine de, yüzeydeki kayıtsızlığının bir poz, ama gerekli bir poz olduğunu kabul ediyordu. Yine de, ameliyat salonundaki kayıtsızlığının pozla ilgisi yoktu. Burada kayıtsızlık önem kazanıyordu ve kısa süre sonra, soğukkanlılıkla, en ufak kişisel duyguya önem vermeksizin hemen yerine getirmesi zorunlu cerrahî gerekliliklerle uğraştı.

Ameliyat masası başında, anestezist başlamaya hazır olduğunu belirtmişti. Birkaç dakikadan beri, Lucy'nin bu ameliyatta yardımcılığını yapan genç doktorlardan biri, kesilecek bacağı havada tutuyor,

kanı mümkün olduğu kadar gövdeye akıtmaya çalışıyordu. Şimdi Lucy, dizin iyice yukarısını bir lastikle sıkmaya hazırdı, ama lastiği gevşek tutuyordu henüz.

Bir şey sorulmadan, araçlarla ilgili hemşire, makası masanın üzerinden uzattı ve Lucy, önceki gün tıraş edilip hexaklorofen'e bulanmış bacaktaki sargı bezlerini kesmeye koyuldu. Sargılar yere düştü, ameliyat salonunda gezinen bir hemşire bunları topladı.

Lucy duvar saatına baktı. Beş dakikadan beri bacak neredeyse dimdik havada tutuluyordu ve derisi sararmıştı. Genç stajyer el değiştirdi. Lucy ona sordu: «Yoruldunuz mu?» Maskesinin altından yüzünü garip bir şekilde buruşturarak cevap verdi genç adam: «Bir saat süreyle bu işi yapmak istemem.»

Anestezist yaklaşmıştı, Lucy'ye sorarcasına baktı, genç kadın da bir baş işaretiyle ona cevap verdi: «Evet, rica ederim.» Bunun üzerine anestezist, lastiğe hava bastı ve bacaktaki kan dolaşımını durdurdu. Genç stajyer de bacağı masanın üzerine indirip uzattı. Hemşireyle birlikte hastanın üzerini yeşil ve mikroptan arıtılmış bir çarşafla örttüler, sadece ameliyat yeri açıktaydı. Lucy burayı son bir kere alkollü zefiran'la sıvadı.

Ameliyat salonunda seyirciler vardı bugün, üniversiteden iki öğrenci, Lucy onlara yaklaşmalarını işaret etti. Hemşire bıçağı uzattı ve Lucy bıçağın ucunu deriye dokundurdu; aynı zamanda da açıkladı:

— Bırakacağım derilerin uzunluğunu, önce yüzeyde kalan bir çizgi çekerek belirttiğimi görüyorsunuz. Bunun amacı çalışacağımız alanı önceden belirlemektir.

Bıçağı iyice derine gömdü ve hemen derinin altından sarı yağ dokusuyla kasları örten zarı ortaya çıkardı. Anlatmaya devam ediyordu:

— Önde bırakacağımız deriyi, arkadakinden uzun tutmak önemlidir, dikişin geride, arkada bırakılabilmesi için. Böylece hasta, tam bacağın kesildiği yerde bir yara izinin meydana getireceği kalınlıktan kurtulur: Bu noktada yarayı bırakırsak, en ufak bir basınçta çok acıyabilir.

Şimdi deri iyice kesilmiş, her parçanın sınırı, sızmaya başlayan kanla belirlenmişti. İnsanın üzerindeki etkisi de, birleştirilip uçlarından dikilecek olan biri uzun diğeri kısa iki gömlek eteği gibiydi. Bir neşterle çalışan, kısa ve telaşlı darbelerle kesen Lucy, deriyi yukarı kıvırmaya başlayarak alttaki dokuların kırmızı ve kanlı yığınını ortaya koydu.

— Retraktör'ü lütfen.

Hemşire aracı uzattı ve Lucy bunu, deriyi hemen altından gelen tabakadan ayıracak şekilde tutturdu. Yardımcısına aracı yerinde tutmasını tembihledi, bu arada da kendisi daha derine, quadriceps'in (dizin üstünden başlayan kas) ilk tabakasına iniyordu.

— Az sonra, dedi, damarları ortaya çıkaracağız. Evet. İşte. Önce femoral arter. (Uyluk atardamarı). (Lucy işaret ederken, iki öğrenci büyük bir dikkatle öne doğru eğildi. Lucy sakin sakin, hareketleri ve sözleri birbiriyle uyumlu, devam etti.) Önce damar demetini mümkün olduğu kadar yukarı almaya çalışacağız, sonra da aşağı çekerek kesilen yerden iyice uzak tutup bağlayacağız.

Lucy hemostase'i önlemek için damarları iki kat bağladı, bu bölgede meydana gelecek bir kanama, hastanın sonu olabilirdi. Sonra elini uzatıp makası aldı, bacağın aşağısına doğru uzayan büyük atardamarı kesti. Bacağın kesilmesine doğru, artık geri dönmeyi imkansız kılan ilk adım atılmıştı.

Aynı yöntem diğer damarlara da uygulandı. Son-

ra Lucy, kasları yararak siyatik sinirine ulaştı ve bunu ortaya çıkardı. Eldivenli elleri siniri yoklarken, Viviane'in gövdesi birden masanın üzerinde kıpırdandı ve bütün gözler anesteziste çevrildi. Adam iç rahatlatıcı bir baş işareti yaptı: «Hastanın durumu çok iyi. En ufak bir mesele yok.»

Ellerinden biri, Viviane'in yanağındaydı, solgundu bu yanak, ama genç kızın soluğu düzenli olarak devam ediyordu. Gözleri açıktı, ancak hiç bir şey göremiyordu; başı arkaya devrilmişti, sağa ya da sola eğilmiyordu, gözleri su doluydu, bilinçsiz olarak fışkıran göz yaşlarıydı bunlar.

— Damarlar için yaptığımızı sinire de uygulayacak ve bunu mümkün olduğu kadar uzağa çekip, mümkün olduğu kadar yukardan bağlayacak, kesip çekilmesini sağlayacağız. Lucy otomatik olarak konuşuyor, sözleri ellerinin hareketlerini izliyordu, öğretme alışkanlığı onda çok güçlüydü. Sakin bir sesle devam etti:

— Kol ya da bacakların kesilmesi sırasında, sinir uçlarına uygulanacak yol konusunda, operatörler arasında hep bir yığın tartışma olmuştur. Hedef, tabiî, daha sonra kesilen yerde bir acı duyulmamasıdır. (Çabucak ve ustalıkla siniri bağladı ve yardımcısına işaret edip dikişin sallanan ucunu kestirdi.) Çeşitli yöntemlere baş vurulmuştur, enjeksiyonla alkol vermek, sinirin elektrikle yakılması gibi. Ama bugün baş vurduğumuz yol daha basit ve çok kişi tarafından uygulanmakta.

Lucy başını kaldırıp duvar saatına baktı, dokuzu çeyrek geçiyordu, ameliyata başlayalı kırk beş dakika olmuştu. Anesteziste döndü:

— İşler yolunda mı?

— Bundan iyisi can sağlığı. Gerçekten çok sağlıklı bir kız.

Şaka yollu takıldı:

— Gerçek hastanın bacağını kestiğimizden emin misiniz?

— Çok eminim.

Lucy, ameliyat masasında yatan hastayla ilgili şakaları hiç bir zaman hoş karşılamamıştı, ama bıçağı vuruşundan son dikişi atana kadar durmadan şakalaşan operatörler de görmüştü. Bir görüş ve yaradılış meselesi, diye düşündü. Bazı kişiler için, şakacı sözler derin duyguları gizlemenin yoluydu. Bazıları için de, tam tersi. Ne olursa olsun, konuyu değiştirmeyi yeğledi.

Bacağın arkasındaki kasları kesmeye başlarken, anesteziste soruyordu:

— Aileniz ne âlemde?

Lucy bir an durdu ve eti tutturmak için ikinci bir retraktör aldı.

— Herkes iyi. Gelecek hafta yeni bir eve taşınıyoruz.

— Yok canım? Nerede?

Yardımcısına döndü:

— Biraz daha yukarı, lütfen. Ameliyat bölgesinin iyice dışında tutmaya çalışın.

— Somerset Heights'da. Yeni bir mahalle, şehrin kuzeyinde.

Öndeki kasların aşağı yukarı tümü kesilmişti.

— Sözünün edildiğini duydum sanıyorum, dedi Lucy. Karınız sevinecektir, umarım.

Artık kemik görünüyordu, geniş, kıpkırmızı ve açıktı yara. Anestezist cevap verdi:

— Keyfinden havalarda uçuyor! Halılar alıyor, perde ve bir yığın şey seçiyor. Bir tek sorun var.

Lucy'nin parmakları kemiği çevreliyor, kemik boyunca yukarı çıkıyor ve çevredeki kasları açıyordu. Bu kez öğrencilere hitap etti:

— Farkettiğiniz gibi, kasları mümkün olduğu kadar yukarı itiyorum. Böylece kemiği epey yüksekten kesip daha sonra kaslarla kaplanabilmesini sağlayacağız.

Genç stajyer, iki retraktörle, taşan kasları yerinde tutmakta güçlük çekiyordu. Lucy bunları daha dengeli tutmasına yardım ederken, genç adam homurdanıyordu:

— Bir daha sefere aynı işi yaparken, üçüncü elimi de getireceğim.

— Testere, lütfen.

Hemşire yine hazırdı ve kemiği kesmekte kullanılan testerenin sapını Lucy'nin uzanan avucuna yerleştirdi. Lucy anestezist'e sordu:

— Nedir sorun?

Testereyi erişebildiği kadar yukardan, kısa ve düzgün hareketlerle ileri geri sürtmeye koyuldu. Testerenin dişleri kemiğe geçtiğinde, ezilen kemiğin çıkardığı tok ses işitildi. Anestezist cevap verdi:

— Bütün bunların parasını ödemek!

Lucy gülmeye başladı:

— Sizi daha fazla meşgul etmemiz, programımıza daha çok ameliyat koymamız gerekecek.

Kemiğin yarısını geçmişti; her zaman rasladıklarından daha sertti ama, genç kemikler doğal olarak dayanıklıydı. Birden aklına geldi: Bu bir trajedi ânı, biz de durmuş kayıtsızca konuşuyor, en sıradan şeyler üstünde şakalaşıyoruz. Birkaç saniye sonra bacak kesilmiş olacak, henüz çocuk sayılacak yaştaki genç bir kız, hayatının bir bölümünü geri gelmez şekilde kaybedecek. Bir daha dilediği gibi ko-

şamayacak, diğerlerine asla benzemeyecek, diğerleri gibi hiç dansedemeyecek, yüzemeyecek, ata binemeyecek. Bir daha kendini iyice bırakıp sevişemeyecek Belki daha sonra, bunlardan bazılarını yapabilecek, bir çaba harcayarak, takma bacağıyla. Ama yaptıklarının hiç biri eskisine benzemeyecek, eskisi kadar keyifli, içten, gençliğin ve sağlam bir gövdenin sağladığı tamlık içinde ve art düşünceden yoksun olmayacak.

Trajedinin en beter yanı buydu: Çok erken gelmişti!

Lucy durdu: Hassas parmakları testerenin, aşağı yukarı kemiğin tümünü kestiğini haber veriyordu. Birden, sanki bir kopma sesi ve ardından bir çatırtı duyuldu. Son anda, neredeyse gövdeden ayrılan bacağın ağırlığıyla son kemik parçası kırılmıştı. Boşta kalan bacak boğuk bir sesle düştü.

— Kaldırın! Çabuk, çabuk!

Ama uyarı geç kalmıştı. Genç stajyer bacağı yakalamaya çalıştı, tutamadı, bacak ameliyat masasından kaydı ve boğuk bir sesle yere düştü.

— Bırakın olduğu yerde! dedi Lucy sertçe.

Ama mikrop kapabileceğini unutan genç adam eğilmiş, bacağı almış ve gerek beceriksizliğinden, gerekse yükünden duyduğu tedirginlikle doğruluyordu.

Salonda gezinen hemşire yaklaştı, bacağı aldı, gazlı bez ve kağıda sardı: Daha sonra, başka parçaların içine konduğu paketlerle birlikte hademe bunu da alacak ve patolojiye bırakacaktı.

— Bacağın kemik parçasını masadan uzak tutun.

Stajyer söyleneni yapmak için masanın çevresini dolandı. Ameliyat hemşiresi elinde hazır bir kemik eğesi tutuyordu, Lucy beklenmeyen kopmanın kemikte meydana getirdiği çıkıntıları düzeltti. Öğrencilere döndü sonra:

— Kemiğin ucunu her zaman temiz ve dümdüz bırakmaya bakın, en ufak bir çıkıntı olmamasına çalışın, çünkü böyle bir şey ilerde çok büyük acılara yol açabilir.

Başını kaldırmadan sordu:

— Ne kadar zaman sürdü?

Anestezist cevap verdi:

— Yetmiş dakika.

Lucy eğeyi geri verdi.

— Tamam, dedi. Dikmeye başlayabiliriz.

Ameliyatın sonu göründüğüne göre, koridorun aşağısındaki operatörler odasında kendisini bekleyen bir fincan kahveyi özlüyordu.

Mike Seddons, Viviane'ın ameliyatı süresince ter dökmüştü. Loburtonlarla birlikte —Viviane'ın yakınları bir süre daha Burlington'da kalmak niyetindeydiler— ameliyat edilenlerin ailelerine ayrılan bir odada oturmuştu. Onları sabah erkenden, hastane daha yeni yeni uyanırken karşılamış ve Viviane'ın odasına götürmüştü. Ama söylenecek fazla bir şey yoktu, verilen ilacın etkisiyle uyuklayan genç kız, onların varlığını belli belirsiz farketmişti. Birkaç dakika sonra da, tekerlekli bir sedyeyle ameliyat salonunun bulunduğu kata taşınmıştı.

Şimdi, bu uzak, suni deri ve cilalı masalarla iyi kötü döşenmiş odada, en sıradan konuların bile sonunu getirmişlerdi.. Uzun boylu, şişman, iri yapılı,

seyrek kır saçlı, açık havada geçirilen uzun yıllar sonucu yüzü buruşup kayışa dönen Henry Loburton, pencerenin yanında ayakta duruyor ve sokağa bakıyordu. Mike Seddons, Viviane'ın babasının bir süre sonra pencere başından ayrılıp iskemlelerden birine oturacağını, sonra yeniden kalkıp pencereye yöneleceğini kestirebilirdi. Bir saatı aşkın bir süreden beri, düşünmeden ve sinirli bir şekilde, umutsuzca bir değişiklik dileyerek izlemişti gidip gelmeleri: Ya yürüyüşü daha yavaşlasın istiyordu ya da gidiş-gelişleri arasındaki zaman parçası uzasın.

Buna karşılık Viviane'ın annesi, yerinden kıpırdamamış, geldiğinden beri aşağı yukarı hareketsiz oturmuştu: Dik arkalıklı ve diğerlerinden daha rahatsız görünen bir iskemle seçmiş, dimdik, kendini isteyerek disipline sokan kişilerin alışkanlığıyla oturuyordu. Gözleri uzaklara dalıp gitmiş, elleri hafifçe dizlerinin üzerinde kavuşturulmuş, önüne bakıyordu Angela Loburton. Her zamankinden daha soluktu yüzü, ama görünüşündeki ağırbaşlılığı arttıran çıkık elmacık kemikleri değişmemişti. Hem narin, hem de yıkılmaz bir görünüşü vardı.

Birkaç gün önceki ilk raslaşmalarından bu yana, Mike Seddons, Mrs. Loburton'la ilgili pek çok soru sormuştu kendi kendine. Viviane'la ilgili heyecanı, kuşkuları kocasına oranla çok daha belirsizdi, ama günler geçtikçe Seddons bu duyguların daha derin, belki kocasınınkilerden de derin olduğunu anladı. Viviane'ın babası erkek olduğu halde, annesinin yaradılışı herhalde daha sağlamdı. Evlilik yılları boyunca Henry Loburton'un yaslandığı kaya bu olmalıydı.

Seddons, pek düşünmeden, gelecekteki yıllar Viviane'la ilişkilerinin nasıl olacağını sordu kendi

kendine. Hangisi daha kararlı ve dayanıklı çıkacaktı işin sonunda? Karakter gücü, otorite, hattâ sevebilme yeteneği yönünden iki insanın asla eşit olmadığını biliyordu. Bütün bunların, erkeklik ya da dişilikle ilgisinin bulunmadığını, kadınların çoğunluk erkeklerden daha güçlü çıktıklarını, görünürdeki erkekliğin çoğunluk bir iç güçsüzlüğü gizlediğini de biliyordu.

Viviane kendisinden daha mı güçlüydü, karakteri onunkinden daha mı sağlam, ondan daha mı cesurdu? Bu soru önceki akşam kafasında oluşmuş ve bir daha da kendini unutturmamıştı. Bacağın kesilmesine karar verildiğinden ve Viviane'ın da bunu bildiğinden haberli, genç kızı görmeye gitmişti. Onu gözyaşları içinde değil, gülümserken bulmuştu.

— Gel Mike, sevgilim, demişti, yalvarırım böyle bitik durma. Dr. Grainger bana haber verdi, epey ağladım, şimdi geçti ya da en fazla yarın geçmiş olacak.

Viviane'ı dinlerken, genç kıza duyduğu sevginin büyüyüp derinleştiğini hissetmiş, onu göğsünde sıkıp ihtirasla öpmüştü. Viviane da sevgi dolu bir hareketle saçlarını çekmiş, başını arkaya itip gözlerinin içine bakmıştı.

— Artık bir tek bacağım olacak. Mike sevgilim. Hayatımın sonuna kadar tek bacak. Rasladığın, şu an karşındaki kız olmayacağım. Eğer sözünü geri almak istersen anlayışla karşılarım bunu.

Mike bütün gücüyle karşılık vermişti:

— Böyle konuşma!

— Niçin? Korkuyor musun bunun sözünü etmekten?

— Hayır!

Yüksek sesle söylenmiş, kesin bir itirazdı bu. Ama ağzından çıkarken yalan olduğunu biliyordu Mi-

ke. Korkuyordu. Viviane'ın artık hiç korkmadığını sezdiği kadar emindi korktuğundan.

Viviane'da annesini, annesinde de Viviane'ı görüyordu artık.

Karakter sağlamlığı ortak, tartışılmaz yanlarıydı. Aynı düzeyde tutulabilecek yetenekte miydi kendisi? İlk kez bir tedirginlik, bir kuşku kapladı içini...

Mr. Loburton hareketlerini değiştirmişti, İskemleyle pencere arasında durmuş:

— Michael, bir buçuk saat oldu, diyordu. Daha fazla sürer mi?

Seddons, Viviane'in annesinin de kendisine baktığını farketti. Başını salladı:

— Sanmıyorum. Dr. Grainger hemen... buraya geleceğine söz verdi... ameliyattan hemen sonra.

Bir an sustu, soluk aldı ve ekledi:

— Kısa süre sonra bir şeyler öğreneceğiz sanırım.

19

Dr. Dornberger elini oksijen çadırının iki deliğinden birine soktu ve bebek Alexander'i inceledi. Doğumundan bu yana üç buçuk gün geçmişti, bu da olumlu bir belirti sayılabilirdi. Ama Dornberger'in, kuşkuyla karşılanması gerektiğini bildiği, gitgide belirginleşen başka şeyler de vardı.

Muayeneyi tamamlaması epey sürdü, sonra düşünceli düşünceli geriledi, kafasında belirtileri tartıyor, yılların verdiği tecrübenin ve geçmişte rasladığı sayısız vakanın filtresinden geçiriyordu. Sonra dü-

şünceleri içgüdüsünün fısıldadığı şeyi doğruladı: Teşhis çok karanlıktı...

— Biliyorsunuz, dedi, bir ara kurtulacağını sandım.

Erken doğanların bakımıyla görevli genç hemşire —John Alexander'in görmüş olduğu kız— bekleyen bir tavırla Dornberger'e bakıyordu.

— Bir saat öncesine kadar soluğu çok düzenliydi, dedi. Sonra güçsüzleşti, ben de size haber verdim.

Oksijen çadırının öbür yanındaki bir hemşire adayı, konuşmayı dikkatle dinliyor, gözleri maskesinin üzerinden Dornberger'den hemşireye gidiyor ve tekrar doktora dönüyordu.

— Hayır, rahat soluk almıyor, dedi doktor.

Yüksek sesle düşünüp hiç bir şeyi gözden kaçırmadığına emin olmak isteyerek, devam etti:

— Normalden daha sarı, ayakları da şiş gibi. Söyler misiniz... kan sayımının sonucu ne?

Hemşire tahtaya iliştirilmiş kağıda baktı:

— Alyuvarlar iki milyon; yüz alyuvara yedi çekirdekli (nuclée) alyuvar düşüyor.

Bir sessizlik daha oldu. Dornberger verilen bilgiyi sindirirken iki hemşire de ona bakıyordu. Bu, normali pek az aşan bir reaksiyon sayılabileceği halde, kansızlık çok fazlaydı. Bir süre sonra yine konuştu:

— Bir şey söyleyeyim mi? Elimizde hassasiyet testi olmasa, bu çocukta erythroblastose (*) var derim.

Bebeklerin bakımıyla görevli hemşire şaşırdı.

— Ama doktor... dedi, sonra sustu.

(*) Kanda çekirdekli ana erythrocyte hücrelerinin bulunması sonucu meydana gelen hastalık.

— Biliyorum. Mümkün değil... —Tahtayı işaret etti.— Yine de... Laboratuvardan gelen raporu gösterin bana, annenin kanıyla ilgili raporu.

Genç hemşire birkaç yaprak çevirdi, isteneni buldu, çıkardı ve doktora uzattı. Pearson'un Coleman'la kapışmasından sonra imzaladığı rapordu bu. Dornberger dikkatle inceledi, sonra geri verdi:

— Valla, yeterince açık seçik.

Açık seçik olması gerekirdi tabii. Ama bir şey durmadan kafasını kurcalıyordu; Ya raporda hata varsa? Mümkün müydü bu? İmkansız, patoloji bölümü böyle bir hatayı asla yapmazdı. Yine de... işini bitirdikten sonra Joe Pearson'la görüşmeye karar verdi.

— Daha fazlasını yapamayız, dedi genç hemşireye, en ufak bir değişiklik görürseniz lütfen bana haber verin.

— Olur doktor.

Dornberger uzaklaştığında hemşire adayı sordu.

— Neydi doktorun dediği... erythro... Arkasını getiremedi.

— Ertyhroblastose. Bebeklerde görülen bir hastalık. Annenin kanı Rh negatif, babanınki Rh pozitifse rastlanır bazan.

Kızıl saçlı genç hemşire, soruya dikkatle, ama her zamanki gibi güvenli cevap vermişti. Öğrenciler bilmediklerini ona sorarlardı hep. Kendi alanındaki en yetenekli hemşirelerden biri olmakla ün yapmıştı, üstelik daha bir yıl önce, kendisi de öğrenciydi: Diplomasını —sınıfının birincisiydi— on iki ay önce almıştı. Bunu bildiklerinden, hemşire adayları ona çekinmeden soru sorarlardı.

— Ama böyle bir şey olduğunda, doğar doğmaz çocuğun kanı değiştirilir sanırdım.

— Ara sıra olur bu. Eğer tahlil pozitif çıkarsa,

bu, bebeğin ertyhroblastose'lu doğacağı ve doğumdan hemen sonra bütün kanının değiştirilmesi gerektiği anlamına gelir. Bu bebeğin laboratuvar raporu negatif, dolayısıyla da kanının değişmesi gerekmedi. —Sonra kendi kendine konuşur gibi, düşünceli bir halde.— Yine de garip, bu belirtiler, dedi.

Laboratuvarın denetimiyle ilgili, birkaç gün önceki tartışmalarından bu yana, Dr. Pearson, David Coleman'ın seroloji laboratuvarındaki çalışmalarına değinmemişti hiç. Coleman bu sessizliğin ne anlama gelebileceğini kestiremiyordu. Ya kazanmıştı partiyi ve doğrudan serolojinin sorumluluğunu yüklenecekti, ya da Pearson saldırısını yenilemek niyetindeydi.

Bu arada da Coleman, düzenli olarak seroloji laboratuvarına uğramak ve çalışmaları denetlemek alışkanlığını edinmişti. Dolayısıyla da kafasında yapılacak birkaç değişikliği tasarlamıştı, bunlardan en az dikkati çekenler bir, iki gündür uygulanmaya başlanmıştı bile.

Carl Bannister'le aralarında, mütarekeyi andıran bir durum söz konusuydu. John Alexander'e gelince, Coleman'ın laboratuvara gösterdiği ilgiyi çok yararlı gördüğünü açıkça ortaya koymuştu. Birkaç teklifte bulunmuş ve genç bilim adamı bunları olumlu karşılamıştı.

Pearson'un, dilediği takdirde izin alabileceği yolundaki iyi niyetli teklifine rağmen, karısının hastaneye nakledildiği günün ertesinde yerini almış, işine başlamıştı. Coleman onun şu cevabı verdiğini işitmişti:

— Teşekkür ederim doktor, ama çalışmazsam çok düşünürüm ve bunun da bana hiç faydası olmaz.

Pearson da, hiç olmazsa dilediği zaman karısını öpmesine ve çocuğunu görebilmesine izin vermişti.

David Coleman seroloji laboratuvarının kapısını açtı ve içeri girdi.

John Alexander'i, ortadaki masada, gözlerini mikroskoptan kaldırıp, olağanüstü büyüklükteki göğüslerin şişirdiği beyaz gömleğiyle karşısında duran bir kadına cevap verirken buldu. Bu iri göğüsler yüzünden, Coleman belli belirsiz, geldiğinden bu yana kadına hastanede birkaç kere rasladığını hatırladı.

O sıra Alexander:

— Belki Dr.Pearson ya da Dr. Coleman'a başvurmanız gerekir, diyordu. Raporumu kendilerine vereceğim.

— Hangi rapor söz konusu?

Genç doktorun sakin sakin sorduğu soru üzerine, iki baş da bulunduğu yere döndü. Önce kadın, soran bakışlarla kendisini süzüp sordu:

— Merhaba doktor! Siz Dr. Coleman'sınız değil mi?

— Evet.

— Ben Hilda Straughan. Mutfağın yönetimiyle görevliyim, diyerek elini uzattı.

Coleman, uzatılan eli sıkarken, büyülenmiş gibi, iri göğüslerin de kolun hareketini izlediklerini gördü. Bu oynaşma ona yunusalıklarının oynaşmalarını hatırlattı. Sonra dağılan dikkatini topladı ve sordu:

— Size yardımcı olabileceğimiz bir şey var mı?

Beslenme sorunları dolayısıyla, mutfakta görevli olanlarla patoloji bölümündekilerin sık sık işbirliği yaptıklarını bilirdi.

— Son haftalarda, özellikle de hastane personeli arasında, pek çok bağırsak hastalığına raslıyoruz.

— Bunun zaman zaman görülmediği bir hastane adı verir misiniz bana?

— Tabiî, biliyorum. —Mrs. Straughan bu kayıtsızlığı hafiften kınar göründü.— Bunun sebebi hastanenin yemekleriyse —ki öyle— çaresini bulmak için nedenlerini hemen öğrenmek isterim.

Bu kadında, David Coleman'ın saygı duymaktan kendini alamadığı bir ciddiyet, bir iş ahlakı vardı. Kibarca sordu.

— Bir fikriniz var mı bu konuda?

— Çok açık bir fikrim var. Bulaşık makinelerimden şüphe ediyorum, Dr. C.

Genç doktor bir an, kendisine Dr. C. denilmesi karşısında şaşkınlıkla duraladı, sonra toparlanıp sordu:

— Ya! Niçin?

Yan gözle, Bannister'in içeri girdiğini farketti. Şimdi iki teknisyen konuşmayı izliyorlardı.

Kadın cevap verdi:

— Su ısıtma tertibatım çok kötü.

Coleman, kadının her şeyi benimsemesine gülüyordu az kalsın, kendini toplayarak sorularına devam etti:

— Bunu haber veren çıktı mı hiç?

— Sık sık bildirdim Dr. C.

Göründüğü kadarıyla, bu konu üzerinde çok duruyordu kadın. Devam etti sözlerine:

— Hastane yöneticisi Mr. Tomaselli'yle kaç kere konuştum. Aslında, en son baş vuruşumun ardından Mr. T., Dr. P.'den yeni tahliller yapmasını istedi.

— Anlıyorum. —Alexander'e dönüp sordu.— Örnekler aldınız mı?

— Evet doktor.

— Ne buldunuz?

— Su sıcaklığı yeterince yüksek değil, diye cevap verdi Alexander, bir sürü kağıdın üzerine tutturulduğu tahtayı inceledikten sonra. Her makineden üç örnek aldım, her iki günün değişik saatlarında, ısı hiç 42 yle 50 dereceden fazla çıkmadı.

— Görüyorsunuz ya!

Kadın çok şey anlatan bir hareketle ellerini havaya kaldırmıştı.

— Evet. Çok düşük.

— Bu kadarla kalmıyor doktor. (John Alexander tahtayı bırakmış, masanın üzerinden bir küçük cam almıştı.) Korkarım, gaitalarda gördüğümüz kokuşmaya ve çürümeye yol açan bakterilere rasladım. Tabaklar üzerinde. Bulaşık makinesinden çıktıktan sonra.

— Gösterin.

Coleman terkibi aldı ve mikroskopa doğru gitti. Ayarladığında, tipik bakteriler hemen göründü. Doğruldu. Mrs. Straunghan sordu:

— Nedir? Ne anlama geliyor bu?

Cevap vermeden önce, dikkatle düşündü:

— Bu camda, insan pisliğinde raslanan türden bakteriler var. Normal olarak sıcak suyun bu bakterileri öldürmesi gerekir, ama duruma bakılırsa makinelerden geçiyor ve yıkanan tabaklarınıza yapışıyor.

— Ciddî mi?

Coleman biraz daha düşündü:

— Hem evet, hem de hayır. Belki de sözünü ettiğiniz barsak rahatsızlıklarının bir bölümüne bu sebep oluyor, ama olayın kendisi çok önemli değil. Hastanede bulaşıcı hastalık taşıyan biri olursa ciddileşir.

— Bulaşıcı hastalık taşıyan biri mi?

Coleman açıkladı:

— Vücudunda bilmeden hastalık mikrobu taşıyan biridir bu, hattâ taşıdığı hastalığın belirtilerini bile bilmez. Normal ve sağlıklı bir insan da hastalık mikrobu taşıyabilir, tehlikeli olduğunu gösteren en ufak bir belirti yoktur bu insanda. Sanıldığından çok daha sık raslanır bu olaya.

— Evet, ne demek istediğinizi anlıyorum, dedi hemen Mrs. Straughan.

Coleman iki teknisyene dönmüştü.

— Umarım, hastanede yiyecekle uğraşan herkes üzerinde düzenli olarak incelemeler yapıyoruzdur?

Bannister kasılarak cevap verdi:

— Oooo! Tabii! Dr. Pearson bu konuda çok titizdir.

— Tarihlerini biliyor muyuz?

— Tabii. —Yaşlı teknisyen düşündü, duraladı, sonra ekledi.— Yine de sanırım, epeydir yapmadık.

— En son inceleme ne zaman oldu?

Coleman bu soruyu kayıtsızca, günlük işlerin bir parçasıymış gibi sormuştu.

— Bir saniye. Gidip deftere bakayım.

Coleman, kafasında çeşitli unsurları tartarken Bannister defteri aldı. Eğer bulaşık makineleri yetersiz ve etkisizse —durumun böyle olduğu belliydi— hemen bir şey yapılması gerekiyordu. Hiç şüphe yoktu bu noktada. Ama öte yandan, mutfakta çalışanlar devamlı dikkatli muayene edildikleri sürece —Bannister'e kalırsa böyleydi— telaşlanmak için hiç bir gerçek neden yoktu. Yine de kayıtsızlık başka şeydi, Coleman, Alexander'e:

— Raporunuzu en kısa zamanda Dr. Pearson'a verseniz iyi olur, dedi.

— Peki doktor.

Ve Alexander notlarına döndü yine.

Laboratuvarın öbür ucundaki Bannister başını defterden kaldırdı ve bağırdı:

— 24 şubat.

Şaşıran Coleman tekrarladı:

— Şubat mı dediniz?

— Evet öyle.

— Altı ay oluyor. —Mrs. Straughan'a döndü— Çalışanlar arasında yeni kimse yok herhalde!

— Ne yazık ki var! —Kadın bütün gücüyle başını sallıyordu.— Şubattan bu yana pek çok yeni insan aldık, Dr. C.

Hâlâ durumu kavrayamayan Coleman üsteledi:

— Tarihten emin misiniz?

— 24 şubat son muayene tarihi.

Bannister, şaşılacak ölçüde güveniyordu kendine. Bu her şeyi bilen genç doktora bilmediği bir şeyi göstermek bir yenilikti.

— İsterseniz bir de siz bakın?

Bu teklifi duymazlıktan gelen Coleman:

— Yeni girenler ne oldu öyleyse, diye sordu. Bu tarihten sonra işe alınanlar?

— Başka şey yok. Tahlil için bize örnek yollanmadıkça, mutfakta yeni çalışanlar olup olmadığını bilemeyiz.

Tavrında mutlak bir kayıtsızlık, neredeyse bir küçümseme vardı.

Coleman yavaş yavaş öfkeleniyordu. Bunu önlemeye çalışarak, sakin bir sesle kadına:

— Sanırım bu sorunu çözümlemek sizi ilgilendirir, dedi.

Bu sefer, bir yerlerde bir şeyin gerçekten fena halde aksadığını farkediyordu. Mrs. Straughan da aynı şeyi düşünmüş gibiydi.

— Hemen ilgileniyorum. Teşekkür ederim Dr. C., dedi.

Her adımda göğüslerini hoplatarak, laboratuvardan çıktı. Bir sessizlik oldu. İlk kez, Coleman, Bannister'de büyük bir rahatsızlık sezdi. Bakışları karşılaştığında buz gibi bir sesle sordu yaşlı teknisyene:

— Neden size mutfak görevlilerinden herhangi biriyle ilgili tahlil gelmediğini düşündünüz mü hiç?

— Valla... —Bannister'in kendine güveni kaybolmuş, parmakları arasında bir şey kurcalıyor, daha da belirsiz olarak bir cevap vermeye çalışıyordu.— Valla... sanırım, merak edecektim... er geç.

Coleman onu tiksinti dolu bir bakışla süzüyordu. Öfkeyle:

— Sizin yerinizde olsam «geç» derdim. Ne düşünüyorsunuz? Biraz olsun düşünmeyin de ne olursa olsun, değil mi? —Kapıya vardığında geri döndü.— Dr. Pearson'un yanındayım.

Yüzü bembeyaz kesilen yaşlı teknisyen, ayakta durmuş, Coleman'ın çıktığı kapıya bakıyordu. Dudaklarından birtakım sözler dökülüyordu, kırgınlık ve yenilgi sözleri. «Biliyor her şeyi bu. Her şeyi biliyor, değil mi? Her şeyi biliyor. Blinebilecek en ufak şeyi bile biliyor!»

O sıra Bannister, bir başarısızlık ve yıkıntı havasının içinde yaşıyordu. Dünyası, alışkın olduğu ve dokunulmaz saydığı, dolayısıyla da hiç korumaya çalışmadığı dünyası parçalar halinde dökülüyordu. Yeni bir düzen çıkıyordu ortaya, bu yeni düzende, kendi yetersizliği yüzünden ona yer yoktu. Başı önünde, sığınacak bir köşe bulamadan, güçsüz, yıpranmış, acınacak, zamanın önemsemediği bir gölgeyi andırıyordu.

Coleman içeri girdiğinde Joe Pearson başını kal-

dırdı. Coleman bir giriş yapma gereğini duymadan konuştu:

— John Alexander, bulaşık makinesinden çıkan temiz tabaklarda bakteri buldu.

Pearson hiç şaşırmış görünmedi. Ters bir sesle:

— Sıcak su tesisatının yetersizliğinden, dedi.

— Biliyorum. (Coleman, sesindeki küçümseme belirtisini yok etmeye çalıştı ama bunu başaramadı.) Herhangi biri bunu düzeltmek için bir şey yapmaya çalıştı mı?

Yaşlı adam ona merakla bakıyordu. Şaşırtıcı bir soğukkanlılıkla:

— Sanırım burada her şeyi çok düzensiz buluyorsunuz, değil mi?

— Sorduğunuza göre cevap vereyim, evet, dedi Coleman dudaklarını sıkarak.

Bu havada daha ne kadar birlikte çalışabileceklerini düşünüyordu.

Pearson çalışma masasının alt gözünü açmış dosyalarla kağıtları karıştırıyor, aramasını sürdürürken bir yandan da konuşuyordu. Garip bir öfke ve üzüntü karışımıydı konuşması:

— Çok genç, çok ham, yeni fikirlerle çok dolusunuz! Buraya geliyorsunuz, yepyeni bir yönetici kadro var hastanenin başında ve para yıllar boyu görülmemiş bir kolaylıkla akıyor. Siz de ne aksıyorsa, kimse değiştirmeyi düşünmediği için bunun böyle olduğu sonucuna varıyorsunuz. Kimse değiştirmeyi denemediği için!

Aradığını bulmuştu, masanın üstüne tıklım tıklım dolu bir dosya attı.

— Bunu söylemedim.

Coleman kesinlikle belirtmişti görüşünü.

Pearson dosyayı önüne itti:

— İşte mutfakların sıcak su tesisatıyla ilgili yazışmalar. Eğer bunlara göz atmak zahmetine katlanırsanız, yıllardan beri yeni bir tesisat yapılması için yalvardığımı görürsünüz. Hadi... Bakın!... Pearson'un sesi yükseliyordu. Meydan okurcasına, «Hadisenize,» dedi. «Bakın!»

Coleman dosyayı açtı, ilk özeti okudu, bir sayfa, bir ikinci sayfa çevirdi, sonraki sayfaları da karıştırdı ve yanlışının ne olduğunu anladı. Bütün bunlar, Pearson'un hastane mutfaklarındaki sağlık tedbirlerini kesinlikle mahkum ettiğini gösteriyordu, üstelik sertlikte, Coleman'ın başvuracağı deyimleri çok aşıyor ve bütün bu mektuplar boş yere, yıllardan beri yazılıp duruyordu.

— Ne haber?

Pearson okuduğu sürece gözlerini Coleman'dan ayırmamıştı.

Coleman hiç duralamadan:

— Özür dilerim, dedi. Hiç olmazsa bu konuda, beni bağışlamanızı istiyorum.

— Önemi yok! —Pearson öfkeli bir hareket yapmıştı, sonra genç adamın sözlerinin anlamını kavradı.— Başka şeyler mi var demek istiyorsunuz?

Coleman sesini yükseltmeden cevap verdi:

— Bulaşık makineleriyle ilgili durumu öğrenirken, mutfakta çalışanların altı ayı aşan bir süreden beri muayene edilmediklerini de gördüm.

— Ne? Niçin?

Sorular kuru patlamalar gibi çıkıyordu ağzından.

— Sağlık Bölümü hiç bir şey göndermemiş görünüşe bakılırsa. Mrs. Straughan bunu aydınlatmakla meşgul.

— Yani ilgilenmediğimizi mi belirtmek istiyorsu-

nuz? Patolojide kimse, neden hiç bir şey yollanmadığını merak etmemiş mi?

— Görünüş öyle.

— Şu Bannister sersemi! Bakın bu ciddi!

Pearson gerçekten çok üzülmüş, başlangıçta Coleman'a yönelen düşmanlığı kaybolmuştu. Genç adam tatlı bir sesle:

— Bunu öğrenmek istediğinizi sanıyordum, dedi.

Pearson telefonu açmıştı: «Bana hastane yöneticisini verin.» Bu sözleri izleyen konuşma kısa ve kesin oldu. Pearson telefonu kapadı, yerinden kalktı ve Coleman'a:

— Tomaselli aşağı geliyor, dedi. Gidip laboratuvarda kendisiyle konuşalım.

David Coleman'ın öğrendiklerini özetlemesi için birkaç dakika yetti. Kendisini dinleyen Pearson ve Harry Tomaselli'nin önünde John Alexander raporunu okudu, Pearson da camları inceledi. Mikroskop başında doğrulurken, Mrs. Straughan içeri girdi, hastane yöneticisi hemen ona döndü:

— Ne keşfettiniz?

Kadın inanamadığını gösteren bir hareket yaptı, sonra Pearson'a dönerek:

— İnanılmaz ama doğru, dedi. Yılın başında, Sağlık Bölümüne yeni bir sekreter alındı. Doktor P., kimse kendisine mutfakta çalışanların muayene edilmeleri gerektiğini söylememiş. Bu nedenle de size bir şey yollanmamış...

Bunun üzerine Tomaselli:

— Öyleyse ne kadar zamandan beri tahlil yapılmamış, diye sordu.

— Aşağı yukarı altı buçuk aydır.

Coleman, Bannister'in, somurtuk ve sessiz, bir köşede durduğunu, ama konuşulanlardan hiç birini kaçırmadığını farketti.

Hastane yöneticisi, Pearson'a sordu:

— Ne öğütlersiniz?

— Her şeyden önce bütün işe yeni girenler muayene edilmeli, en kısa zamanda tahlilleri yapılmalı.

Yaşlı doktor canlıydı şimdi, kararlı görünüyordu:

— Bu da gaita kültürü, ciğerlerin röntgeninin alınması ve genel bir muayene demek oluyor. Mutfakta çalışan herkesi ve beslenmeyle ilgili bütün kişileri kapsaması gerekli.

— Bu işi üzerinize alır mısınız Mrs. Straughan, dedi Harry Tomaselli. Sağlık Bölümüyle işbirliği yapın, ayrıntıların çoğuyla onlar meşgul olur.

— Peki Mr. T. Hemen işe girişiyorum.

Kalçalarını kıvırarak laboratuvardan dışarı çıktı.

—Başka bir şey var mı? Tomaselli dikkatini Pearson'a yöneltti.

— Bulaşık makineleri için bize yeni bir kazan gerek ya da her şey sökülsün ve baştan aşağı yeni bulaşık makineleri yerleştirilsin, böylesi çok daha iyi. Yıllardır söyleyip duruyorum.

— Biliyorum, dedi Tomaselli. Dosya bana geçti ve listemde işin kötüsü, birçok önemli harcama yapmak zorunda oluşumuz! Bunun kaça mal olacağını düşünüyorum.

— Nereden bilebilirim, diye parladı Pearson boş yere sinirlenip. Tesisatçı değilim ben.

— Ben su tesisatını onarmayı bilirim biraz, belki bir faydam dokunur sizlere.

Alçak sesle söylenen bu sözler üzerine, hepsi başlarını çevirdiler. Her zamanki gibi, elleri piposuyla

meşgul Dr. Dornberger'di gelen. Sessizce ve dikkati çekmeden girmişti laboratuvara. Harry Tomaselli'yi görünce meraklandı:

— Rahatsız ediyor muyum?

— Hayır, diye cevap verdi Pearson haşince. Hayır, işler yolunda. (Pek öyle görünmüyordu ya.)

Dornberger, John Alexander'in kendisine baktığını gördü.

— Birkaç dakika önce sizin bebeğin yanındaydım. Korkarım durumu pek iyi değil.

— Hiç umut var mı doktor?

John sesini yükseltmeden sormuştu soruyu. Yüzleri iyice yumuşayan diğerleri ona döndüler. Bannister elindeki cam tüpü bırakıp yaklaştı:

— Korkarım yok, dedi ağır ağır Dornberger. —Bir sessizlik oldu, sonra kadın - doğum uzmanı bir şey hatırlamış gibi, Pearson'a döndü.— Düşündüm de Joe, Mrs. Alexander'in kan tahlilinde şüphe uyandıracak bir durum olamaz, değil mi?

— Şüphe mi? Ne şüphesi?

— Demek istediğim şu: Bir yanlış yapılmış olamaz mı?

Pearson başını salladı:

— Hiç bir yanlış yok, Charlie. Üstelik de tahlili ben, elimden geldiği kadar özenle yaptım. —Merakla ekledi.— Neden sordun bunu?

— Basit bir kontrol.

Dornberger piposunu çekiştirdi.

— Bu sabah, uzun süre, çocukta erythroblastose belirtileri olduğunu düşündüm. Ama bakarak edindiğim bir izlenimdi bu.

— Kesinlikle imkansız!

Pearson çok emin konuşuyordu. Dornberger karşılık verdi:

— Ben de öyle düşündüm...

Yeniden bir sessizlik oldu. Gözler yine Alexander'e çevrildi: David Coleman bir şey söyleme ihtiyacı duyuyordu, dikkati başka yere çekmek için, genç teknisyeni rahatlatmak için herhangi bir şey. Neredeyse düşünmeden, Dornberger'e:

— Tahliller konusunda bazan şüpheye yer vardı, laboratuvarlar sadece iki doğrudan test uyguladıkları sıralar. Ara sıra bir pozitif vakanın negatif çıktığı olurdu. Ama şimdi, Coombs serumuyla, bu imkansızlaştı.

Konuşmasını bitirirken, bu laboratuvarda değişikliğin kendi gelişiyle başladığını hatırladı. Pearson'u eleştirmek niyetinde değildi hiç, ihtiyarın bir şey farketmemiş olmasını umuyordu: Aralarında, gereksiz yere bir yenisini katmayacak kadar ihtilâf konusu çıkmıştı.

— Ama... Doktor Coleman...

Gözleri yuvalarından uğrayan Alexander, ağzı bir karış açık, ona bakıyordu:

— Evet. Ne var?

Coleman şaşkındı. Söylediklerinden hiç biri böyle bir tepkiyi doğrulayacak gibi değildi.

Coombs serumu kullanmadık.

Alexander'e duyduğu ilgiye rağmen, Coleman canının sıkıldığını hissetti. Pearson yüzünden, bu konudan kaçmak istemişti. Şimdi çaresi kalmıyordu. Kayıtsız bir sesle devam etti:

— Tabiî ki yaptınız, canım! Coombs serumu için sipariş fişine imza attığımı hatırlıyorum.

Alexander umutsuzca bakıyordu ona, bakışları yalvarma doluydu.

— Ama Dr. Pearson bunun gerekli olmadığını söyledi. Her zamanki iki doğrudan test yapıldı sadece.

Coleman'ın söylenenleri sindirmesi için birkaç dakika geçmesi gerekti. Neyin söz konusu edildiğini anlamayan Harry Tomaselli'nin, merakla kendilerini seyrettiğini gördü. Dornberger'in de ilgisi birden uyanmıştı. Pearson rahatsız olmaya başlar gibiydi.

— Size haber vermek istemiştim, dedi Coleman'a. Aklımdan çıktı.

David Coleman'ın beyni, şimdi buz gibi apaçıktı, ama daha ileri gitmeden bir şeyi aydınlatmak istiyordu:

— Anladığım kadarıyla, dedi Alexander'e, Coombs serumu kullanılmadı hiç?

Alexander başıyla evetledi ve birden Dr. Dornberger araya girdi:

— Durun bir dakika da anlayayım. Demek anne, Mrs. Alexander, her şeye rağmen hassaslaşmış bir kana sahip olabilir, öyle mi?

— Tabiî, öyle! (Kimseye ve hiç bir şeye aldırmadan, Coleman konuşmaya devam etmişti.) İki doğrudan test sonucu iyi; birçok vakada bu iki test yeterli, ama her vakada değil. Hematoloji'deki (*) gelişmeleri izleyen herhangi birinin bunu bilmesi gerekir. —Hiç yerinden kımıldamayan Pearson'a doğru bir göz attı.— Bunun için ben, Coombs sorumuyla bir test yapılmasını söyledim.

Hastane yöneticisi tıbbî terimlerin anlamını kavramaya çalışıyordu:

— Bu sözünü ettiğiniz testin yapılmasını söylediyseniz, niçin yapılmadı?

Coleman dikkatini Bannister'e yöneltti. Amansız bir bakışla sordu:

— İmzaladığım sipariş fişi ne oldu? Coombs

(*) Tıp biliminin kanla uğraşan dalı.

serumu alınması için imzaladığım? —Teknisyenin duraladığını görünce, sertçe üsteledi.— Cevap verin!

Bannister titriyordu. Mırıldandığından söyledikleri güç işitildi:

— Yırttım.

Dornberger, inanmazcasına tekrarladı:

— Bir doktorun imzaladığı sipariş fişini mi yırttınız? Hem de üstelik onu uyarmadan ha?

Coleman amansızca sordu:

— Kimin talimatı üzerine yırttınız?

Bannister yere bakıyordu. İstemeyerek mırıldandı:

— Dr. Pearson'un talimatı üzerine.

Dornberger hızlı hızlı düşünüyordu. Coleman'a:

— Bütün bunlar, dedi, çocukta bal gibi erythroblastose olduğunu ortaya koyuyor. Aslında, bütün belirtiler de bunu gösteriyordu.

— Öyleyse bebeğin kanını değiştireceksiniz demektir.

Dornberger acı acı:

— Bunun doğumdan hemen sonra yapılması gerekirdi, dedi. Bu kadar geç yapılsa bile, yine bir kurtuluş şansı var... (Sanki Coleman'ın görüşü dayanılabilecek tek görüşmüş gibi genç hekime baktı.) Ama emin olmak isterdim... çocuğun kaybedecek gücü yok.

Coleman'ın tepkisi çabuk, yetenekli bir doktorun tepkisi oldu: Artık bu sahne, Dornberger'le kendisi arasında geçiyordu. Pearson olup bitenlerin çabukluğuyla başı dönmüş gibi, hareketsizdi. Coleman hemen Bannister'e:

— Hastanede Coombs serumu var mı? diye sordu.

Teknisyen tükürüğünü yuttu:

— Hayır.

Bu iş artık hastane yöneticisinin alanına girmeye başlıyordu. Kısaca sordu:

— Nereden alacağız öyleyse?

— Vaktimiz çok az, dedi Coleman. Testi gereken her şeyin bulunduğu başka bir yerde yapmamız gerekiyor.

— Üniversite yapar. Onların laboratuvarları bizimkinden daha iyi.

Harry Tomaselli telefon başına geçmişti bile. Santraldaki memureye: «Üniversite Hastanesi, lütfen», dedi.

Sonra diğerlerine döndü:

— Orada, patoloji bölümünün başında kim var?

— Dr. Franz, diye cevap verdi, Dornberger.

Tomaselli santraldaki kıza: «Dr. Franz'ı isteyin lütfen,» dedi ve tekrar diğerlerine döndü:

— Kim konuşacak?

— Ben, dedi Coleman telefonu alarak.

«Dr. Franz? Ben Coleman, Üç Eyalet Hastanesi patolojik anatomi bölümü yardımcısı. Bizim için çok acele, bir Coombs testi yapabilir miydiniz?

Bir sessizlik oldu, Coleman dinliyordu. Sonunda cevap verdi:

«Teşekkür ederim doktor. Evet, elimizdeki örneği hemen yolluyoruz. Hoşça kalın.»

Salona dönerek:

— Hemen kan almamız gerekiyor, dedi.

— Size yardım edeyim doktor.

Üzerine gerekli araç - gereci doldurduğu bir tepsiyle, Bannister'di bunları söyleyen. Teklifi geri çevirmek üzereyken, Coleman adamın bakışlarıyla karşılaştı. Kısa bir süre duraladı ve kararını verdi:

— Peki, benimle gelin.

Dışarı çıkarlarken hastane yöneticisi arkalarından seslendi:

— Polisten bir devriye arabası isteyeceğim. Kanı daha çabuk götürürler.

— Rica ederim, ben de onlarla gitmek istiyorum.

John Alexander'di bu.

— Peki.

Hastane yöneticisi yine telefon başındaydı.

— Bana hemen emniyet müdürlüğünü bulun, dedi ve Alexander'e döndü. Coleman'la gidip kanı İlkyardımın girişine götürün. Devriye arabası orada olacak.

— Peki efendim.

Alexander hızla dışarı fırladı. Tomaselli yeniden telefona sarıldı.

«Ben Üç Eyalet Hastanesi yöneticisi. Çok acele kan götürmek için bir devriye istiyoruz. —Bir an dinledi, sonra cevap verdi— «Evet. İlkyardımın girişinde adamlarımızdan biri bekleyecek.» Sonra telefonu kapadı.

— Bu işin başında bulunsam daha iyi ederim.

Ve Dornberger'le Joe Pearson'u başbaşa bırakarak çıktı.

Birkaç dakikadan beri yığınla düşünce kadındoğum uzmanının kafasını kurcalıyordu. Yıllardır devam eden meslek hayatı boyunca, Charles Dornberger, kaçınılmaz şekilde hastalarının öldüğünü görmüştü. Ara sıra, ölümlerinin çevresinde alınyazısını andırır bir şey de vardı. Ama her zaman bütün gücüyle, amansızca, hiç pes etmeden, son saniyeye kadar onların hayatını kurtarmak için mücadele etmişti. Her olayda da, başarıyla sonuçlandırsın ya da başarısızlığa uğrasın, içtenlikle söyleyebilirdi ki şerefiyle çalışmış, hiç bir şeyi bırakmamış, bilgisini son

zerresine kadar kullanmıştı. Bazı doktorların, ara sıra, kendilerine daha hoşgörülü davrandıklarını biliyordu. Ama bildiği ve inandığı kadarıyla, Charles Dornberger asla bir hastasını yeteneksizlik ya da ihmal yüzünden öldürmemişti.

Şimdiye kadar.

Şimdi, meslek hayatının sonuna bu kadar yakınken, yeteneksizliğin acı ürününü bir başkasıyla, hepsinden beteri dostu olan bir başkasıyla paylaşmak zorundaydı.

— Joe, dedi, bilmen gereken bir şey var.

Pearson'un yüzü sapsarı kesilmiş, bakışları donuklaşmış, kendini arkalıksız bir laboratuvar iskemlesinin üzerine atmıştı. Ağır ağır gözlerini kaldırdı.

— Vaktinden erken doğan bir bebek bu, Joe, ama yapısı normaldi ve doğar doğmaz kanını değiştirebilirdik. (Bir an sustu, yeniden söze başladığında artan heyecanı yüzünden sesi boğuk çıkıyordu.) Joe, çok eski dostuz ve ara sıra sana yardımım da dokundu, bütün güçlüklerle mücadelede yanıbaşındaydım. Ama bu kez, bütün inancımla söylüyorum ki, bu bebek ölürse, seni Sağlık Kurulu'nun karşısına çıkaracak ve meslek hayatını yıkacağım.

20

— Tanrı aşkına! Ne yapıyor bu herifler? Neden hâlâ bir ses çıkmadı?

Dr. Joe Pearson parmaklarının ucuyla çalışma masası üzerinde sinirli sinirli trampet çalıyordu. Bir saat bir çeyrek önce Alexanderlerin bebeğinden alınan kan üniversite hastanesine yollanmıştı. Şimdi

yaşlı doktorla David Coleman yalnız başlarına bekliyorlardı.

— Dr. Franz'ı ikinci kere aradım, dedi Coleman sakin bir sesle. Sonucu alır almaz bana telefon edeceğini söyledi.

Pearson ağır ağır başını salladı ve sordu:

— Nerede oğlan, John Alexander?

— Polis arabası onu geri getirdi. Karısının yanında. Bizse burada bekliyoruz. (Coleman bu kez duralarak konuşuyordu.) Mutfaktaki durumla ilgili olarak, Sağlık Bölümüyle bağlantı kuralım mı dersiniz? Hani mutfakta çalışan herkesin muayenesinin başlayıp başlamadığını anlamak için?

Pearson başını salladı:

— Daha sonra. Bütün bu işler sona erdiğinde. Başka hiç bir şey düşünemiyorum, hepsi halledilmedikçe, dedi titreyen bir sesle.

Laboratuvarda bomba gibi patlayan sabahki olaylardan beri, ilk kez Coleman, Pearson'u düşünmeye ve yaşlı adamın neler hissettiğini merak etmeye başladı. Coleman'ın, kan tahlilinin geçerliliği konusundaki sözleriyle ilgili bir tartışma olmamıştı aralarında, Pearson'un susması bir çeşit sözsüz onaylama, hiç olmazsa bu noktada genç meslekdaşının kendisinden daha bilgili sayılacağını kabul etmek anlamına geliyordu. Coleman bunun sindirilmesi güç ve acı bir gerçek olduğunu düşündü, ilk kez kendinden çok yaşlı meslekdaşına yakınlık duydu.

Pearson masayı takırdatmaktan vazgeçti ve elinin kenarıyla masaya vurdu.

— Ne oluyor be yahu, diye bağırdı. Neden ses vermiyorlar.

— Patolojik anatomiden hiç haber yok mu?

Yıkanan, fırçalanan, temizlenen, beyazlara bürünen ve kadın - doğum bölümünün ameliyat salonunun yanındaki odada bekleyen Dr. Charles Dornberger, o sıra odasına giren, erken doğan bebeklere bakmakla görevli genç hemşireye bu soruyu soruyordu.

— Hayır doktor, dedi genç kız başını sallayarak.

— Hazır olmamız için ne kadar zaman gerekli?

İki lastik torbaya sıcak su dolduran hemşire, bunları bebeklerin ameliyatında kullanılan küçük masanın örtüsü altına yerleştirdi.

— Sadece birkaç dakika doktor, cevabını verdi.

Bir stajyer Dornberger'e yaklaşıp sordu:

— Coombs testinin sonucunu almasanız da, kan değiştirmek niyetinde misiniz?

— Evet. Şimdiye kadar yeterince zaman kaybettik. Daha fazlasını kaybetmeye niyetim yok.

Bir saniye düşündü ve ekledi:

— Nasılsa çocuğun durumu, test elimizde olmadan da kan değiştirmemizi doğrulamaya yetiyor.

— Bu arada doktor, dedi hemşire, bebeğin göbeği kısa kesilmiş. Bunu biliyor muydunuz?

— Evet, tabiî, teşekkür ederim.

Stajyere dönen Dornberger anlattı:

— Kan değiştirmek gerekeceğini önceden bildiğimizde, doğum sırasında göbeği uzunca bırakırız. Çok pratik bir enjeksiyon yeri sağlamış oluruz böylece. Ne yazık ki bu vakada böyle bir şey hesaba katılmadı ve doğum sırasında göbek kesildi.

— Nasıl yapacaksınız?

— Anestezi lokal, sonra tam göbeğin üstündeki damarı açacağız. Kan ısıtılıyor mu?

— Evet doktor, dedi hemşire.

Dornberger genç stajyere anlatmaya devam etti:

— Yeni kanın vücutla aşağı yukarı aynı sıcaklığa getirilmesi önemlidir. Yoksa şok tehlikesi artar.

Kafasının ayrı bir bölümünde, Dornberger genç adamı eğitmek için olduğu kadar kendisi için de konuştuğunu biliyordu. Konuşmak, onu derin düşünmekten kurtarıyordu ve şimdilik, derin düşüncelere dalmak Charles Dornberger'in kaçınmaya baktığı bir şeydi. Kapışmalarından sonra, Pearson'u laboratuvarda bırakıp çıkmasından beri, kafası bir kuşku ve serzeniş fırtınasında boğuluyordu. Teknik yönden kendisinin hiç hatalı olmayışı, bir şey değiştirmiyordu. Tehlikede olan hastasıydı, tıptaki en beter ihmalcilik yüzünden ölecekti belki ve son sorumluluk sadece onun sırtına yükleniyordu.

Konuşmaya devam etmek üzereyken, Dornberger birden kendini susmaya zorladı. Bir terslik vardı. Başı dönüyordu sanki, şakakları atıyor, salon çevresinde dönüp duruyordu. Bir an gözlerini kapadı, sonra tekrar açtı. İşler yolundaydı. Her şey yerli yerini almış ve dengesini bulmuştu, baş dönmesi dağılmıştı neredeyse. Ama gözlerini ellerine eğdiğinde bunların titrediğini gördü. Hareketi durdurmaya çalıştı ve başaramadı.

İçinde bebeğin yattığı kuvözü ameliyat salonuna getirdiler. Tam o sıra genç stajyerin sorduğunu işitti:

— Dr. Dornberger, kendinizi iyi hissediyor musunuz?

Dilinin ucuna bir «evet» geldi. Başlarsa devam edebileceğini, bir an olup biteni gizleyebileceğini,

bunu kendinden başkasının anlamadığını biliyordu, Belki şu son ve geç kalınmış dakikada, ustalık ve kesin yargıyla bebeği kurtarabilecek, bir ölçüde vicdanını yatıştıracak, namusunu kurtaracaktı.

Yine de, aynı anda, yıllar boyu bütün söyleyip inandıklarını hatırladı, işin başından çekilmeyen ve iktidara çok uzun süre dört elle yapışan yaşlı adamlarla ilgili söylediklerini. Çekilme saati geldiğinde bunu bilip anlayacağını, azalan imkanlarla bir tek hastaya bile bakmayacağını söyleyip öğündüğünü hatırladı. Bir an bütün bunları düşündü, sonra titreyen ellerine baktı.

— Hayır, dedi, hayır. Kendimi iyi hissetmiyorum. Biri Dr. O'Donnell'e haber salar, devam edemeyeceğimi ve yerimi almasını istediğimi ona bildirebilir mi?

O saniye, gerek durumundan ötürü, gerekse kendi isteğiyle, Dr. Charles Dornberger hekimlik mesleğinden çekildi.

Telefon yine çalmıştı ki, Dr. Pearson ahizeyi sökercesine kaptı.

— Evet. (Bir an dinledi.) Ben Dr. Pearson. (Sustu.) Peki. Teşekkür ederim.

Telefonu kapamadan içten bir hat istedi. Tıkırtı. Cevap geldi ve Pearson konuştu:

— Bana Dr. Dornberger'i verin. Dr. Pearson konuşuyor. (Kesik bir ses. Sonra Pearson.) Peki. Öyleyse kendisine mesajımı yollayın. Üniversiteyle görüştüm. Bebek Alexander'in tahlili pozitif çıktı Çocukta erythroblastose var.

Pearson telefonu kapadı, sonra başını kaldırdı ve Coleman'ın bakışının üzerine dikildiğini gördü.

Dr. Kent O'Donnell nörolojiye gidiyordu. Hastalarından birine gelen kısmî felçle ilgili bir konsültasyon yapılacaktı.

Önceki akşam New York'tan dönmüştü, Üç Eyalet Hastanesinde ilk günüydü. Kısa yolculuğundan getirdiği bir tazelik ve yaşama sevinci duygusunu hâlâ hissediyordu. İnançla hava ve yer değişiminin bir doktor (ya da operatör) için her zaman ihtiyaç olduğunu düşünüyordu. Ara sıra hastalık ve tıpla her gün içiçe olmak, bezdirici bir hal alabiliyor, insanı yıpratıyordu, hem de farkedilmeden. Daha geniş bir anlamda bir değişiklik, güçlendirici, canlandırıcıydı, insanın kafasını zenginleştiriyordu. Bütün bunlara bağlı olarak, New York'ta Denise'le karşılaştığından beri, hastanedeki görevini bırakmak ve Burlington'dan kesinlikle ayrılmak düşüncesi incelenip iyice tartılmak üzere aklına geliyor, her keresinde de ayrılması yolundaki görüşlerini daha inandırıcı buluyordu.

Tabiî Denise'le ilgili duygularının kendisini büyük ölçüde etkilediğini, son buluşmalarına kadar Burlington'dan ayrılmayı hiç mi hiç düşünmediğini biliyordu.

Ama bir insanın, kişisel mutluluğu yönünden bir meslekî seçim yapmasında ne kötülük olabilirdi? Doktorluğu bırakmaya benzemezdi bu, sadece çalışmalarının temelini değiştirecek, verebildiğinin en iyisini başka yerde verecekti. Hem insanın hayatı bütün bölümlerinin bir araya gelmesi, toplanmasıydı, bilinen şeydi bu: Bir kere aşk bulundu mu, artık bunsuz, kişiliğinin geri kalan yanı solabilir, ölebilir, tüm değerini yitirebilirdi. Aşkla daha iyi, daha gayretli, fedakâr, cömert bir adam haline gelebilirdi, çünkü hayatı eksiksiz olacaktı. Denise'i hatırlıyordu yeni-

den, bununla birlikte de şimdiden bir heyecan ürpertisi duyuyordu.

— Doktor O'Donnell! Doktor O'Donnell!

Hastanenin iç hoparlörüyle kendi adının söylenmesi, onu yeniden gerçeğe döndürdü. Durdu, gözleriyle çağrıya cevap verebilmesini sağlayacak bir telefon aradı. Cam kutusunun içinde bir telefon gördü, anında da Dornberger'in mesajı kendisine bildirildi. Hemen yön değiştirdi ve asansöre daldı, dördüncü kata çıktı.

Ellerini fırçalarken, yanında ayakta duran Dornberger, olayı ve kendisini çağırtmasının nedenlerini anlatıyordu. Fazla büyütmeden, ama küçültmeye de çalışmadan, patoloji laboratuvarındaki sahneyi ve sonucunda ortaya çıkan olayları anlattı. Kesinlikle, doğru olarak, heyecansız. Sadece iki kere, kısa sorular sormak için O'Donnell onun sözünü kesti, geri kalan zaman içinde Dornberger'in konuşması ilerledikçe yüzü asılarak söylenenleri dinledi.

Duyduklarıyla, çok gerçek ve tartışılmaz bir şekilde, kendisinin de sebep olduğu ihmal ve cehalet yüzünden, beklenmedik bir şekilde bu hastanede bir insan hayatının nasıl sönüvereceğini öğrenmesiyle neşesi yitip gitmiş, darmadağın oluvermişti. Acı acı düşünüyordu: «Joe Pearson'u görevden almalıydım, bunun için on sebep vardı en azından. Ama hayır. Yan çizdim, bekledim, uyudum, ekonomik politika üzerinde durarak mantıklı, bilgece davrandığıma kendimi inandırdım. Oysa, bütün bu süre içinde tıp bilimine ihanet ediyordum.»

Mikroptan arıtılmış bir bez aldı, ellerini kuruttu,

bir hemşirenin uzattığı içi pudralanmış eldivenlere geçirdi.

— İşte, dedi Dornberger'e. Hazırım. Girelim.

Küçük ameliyat salonuna girerken, O'Donnell, hazır olan araç-gerece bir göz attı. Uzun zamandır kan değiştirme tekniğine alışkındı (Dornberger de onu çağırdığında bunu biliyordu), çünkü Üç Eyalet Hastanesinde, diğer birçok hastanede yapılan deneylere uygun bir yöntem yerleştirmek için. Kadın-Doğum ve Çocuk bölümlerinde görevli uzmanlarla çalışmışlardı.

Çok narin ve minik olan bebek, kuvözden çıkarılmış ve ısıtılan ameliyat masasına yatırılmıştı.

Hemşire, genç yardımcı doktorun da yardımıyla bebeği masada tutuyor, bunun için çengelli iğnelerle masa örtüsüne tutturulmuş dar ve uzun şeritlerden —her kola ve bacağa birer tane— faydalanıyordu. O'Donnell minik yaratığın tamamen hareketsiz durduğunu, kendisine yapılanlara pek hafif tepki gösterdiğini farketti. Bu kadar küçük bir çocukta, hiç de cesaret verecek bir belirti değildi bu.

Hemşire, mikroptan arıtılmış bir çarşafla küçük gövdeyi sardı, sadece başı ve göbeği açıkta bıraktı. Doğumdan hemen sonra kesilen göbek kabuk bağlama yolundaydı. Anestezi lokal yapılmıştı. Genç bir kız, pensleri O'Donnell'e geçirdi. Kent bununla bir tampon alarak ameliyat yerini hazırladı. Yardımcısı, üzerine kağıt iliştirilmiş bir tahtayla kurşun kalem almıştı. O'Donnell sordu:

— Not mu tutacaksınız?

— Evet efendim.

O'Donnell, başka zaman için için gülmesine yol açacak saygı dolu sesi farketmişti: Gerek stajyerler ve gerekse genç doktorlar, herkesin bildiği gibi, ba-

ğımsız bir grup meydana getiriyorlardı hastanede. Bunlar büyüklerinin en ufak bir eksik ya da hatasını yakalamaya hazırdılar. Karşılığında da bir «efendim» sözcüğü işitip yüceltilme çabasındaydılar.

Birkaç dakika önce iki hemşire adayı girmişti salona, eğitim yöntemlerine uygun olarak O'Donnell yaptığı işi anlatmaya koyuldu:

— Belki bilirsiniz, kan değiştirmek bir çeşit temizliktir, durulamadır. Çocuğun kanının bir bölümünü almakla işe başlarız, aldıkça da eşit miktarda kan veririz. Sonra aynı işleme devam ederiz, damarlardaki tüm zararlı kan değişene dek.

Yardımcı hemşire masanın tepesine, aşağı yukarı yarım litre kanla dolu bir şişe takıyordu. O'Donnell devam etti:

— Kan bankası, hastanın, vericinin kanını tahlil etti ve ikisinin birbirine uygunluğundan emin oldu. Önemli bir nokta daha var, aldığımız kanın yerine eşit miktarda yeni kan vermemiz zorunlu, dolayısıyla da hesap tutmamız gerekiyor.

Hemşire açıkladı: «Vücut ısısı 35.5.»

— Neşteri lütfen, dedi O'Donnell elini uzatıp.

Bıçağı büyük bir yumuşaklıkla kullanıp göbek bağının kuruyan parçasını aldı, taze dokuyu meydana çıkardı, bıçağı elinden bırakıp alçak sesle:

— Hemostatik (kan durdurucu) pens, dedi.

Stajyer görebilmek için eğiliyordu.

— Göbek damarını ayırdık, dedi O'Donnell. İçine girip kan pıhtısını çıkaracağım.

Elini uzattı, hemşire pensi avucuna koydu. Büyük bir dikkat ve temkinli hareketlerle, güç bela, incecik pıhtıyı çıkarabildi.

Bu küçük yaratığın yaşama ihtimali var mı, diye düşünüyordu. Zamanında ele alınsa yaşayabilirdi,

ama birkaç günlük gecikme yüzünden pek yaşayacağını sanmıyordu... Çirkin değildi çocuk, açıkça belirgin çenesiyle ona güzel bile denebilirdi. Bunca aksilikle dünyaya gelmek ne acı, diye düşündü Kent!

Yardımcı hemşire, ucuna iğne takılmış bir plastik sonda tutuyordu elinde, Kent bunu alıp göbek damarına soktu.

— Damardaki basıncı ölçüverin lütfen.

Hemşire ölçtü ve açıkladı:

— Altmış milimetre.

Genç doktor bunu hemen not etti.

İkinci plastik tüp, tepelerinde asılı duran kanla dolu şişeye bağlıydı. Üçüncüsü masanın dibindeki bir madenî kaba ulaşıyordu. O'Donnell tüpleri birleştirdi, üç ağızlı bir muslukla yirmi santimetre küplük bir enjektöre bağladı. Musluklardan birini dik açı meydana getirecek şekilde çevirdi.

— Şimdi, dedi, kanı çekmeye başlıyoruz.

Kan değiştirmenin en kritik ânıydı bu, çünkü musluklardan birinin açılmasının ardından kan rahatça akmazsa, bütün bu karışık tesisatın yeniden kurulması gerekiyordu.

O'Donnell öne doğru eğilen Dornberger'in, arkasındaki kuşkulu varlığının farkındaydı... Ve kan rahatça akmaya koyuldu.

— Göreceksiniz, dedi, çekme işlemi çok yavaş oluyor ve dikkatle denetleniyor. Bu durumda, bir seferde pek az kan alacağız, çocuk küçük olduğu için... Zamanında doğmuş bir bebek olsa her seferde yirmi santimetre küp kan alırız, ama bu durumda, damardaki basıncın sık sık değişime uğramaması için on santimetre küpü geçmeyeceğiz.

Genç doktor kaydetti: «On santimetre küp alındı.»

O'Donnell yine bir musluğu çevirdi, enjektöre kumanda eden musluğu ve bütün gücüyle pistonu itti. Bununla, çocuktan çekilen kan madenî kaba akıtıldı. Yeni bir musluğu çevirip enjektöre verilecek kanı doldurdu, sonra ağır ağır çocuğa vermeye koyuldu. Bu kez yardımcısı şu notu aldı: «On santimetre küp verildi.»

Gerek vericinin kanını yollamak, gerekse zararlı kanı çekmek için, acele etme eğilimine karşı koymak gerekiyordu. Çünkü en küçük bir şok ölüme yol açardı.

Her işlem aşağı yukarı beş dakika alıyordu. Yirmi beş dakika sonra, bebek hafiften kımıldadı ve protesto edercesine ince bir çığlık attı. Maskelerin üzerinden, gözlerde gülümsemeler belirdi, umut yaklaşır gibi oldu. Yine de O'Donnel hemen sevinmeyecek kadar tecrübeliydi, ama başını arkaya çevirip Dornberger'e:

— Bize çok kızdı, dedi. İyi bir belirti olabilir bu.

Dornberger genç doktorun aldığı notları okudu ve:

— Belki biraz kalsiyum glükonat verilse? Ne dersiniz, diye sordu.

— Evet.

O'Donnell enjektörü gevşetti, yerine on santimetre küplük ve kalsiyum glükonat dolu bir yenisini taktı. Bu arada da hemşire, kullanılan enjektörü temizliyordu.

O'Donnell salondaki gerilimin azaldığının farkındaydı. Bebeğin, bu işin sonunda kurtulabileceğini düşünmeye koyuldu. Daha garip olaylar da görülmüş ve O'Donnell epeydir imkansız diye bir şey bulunmadığını, beklenmedik sonuçların, hastanın lehine oldu-

ğu kadar aleyhine de sayılmak gerektiğini öğrenmişti.

— Hadi; dedi. Durmayalım.

On santimetre küp aldı, verdi. Sonra on daha aldı, yerine yenisini verdi. Aynı şeyi bir daha, bir daha tekrarladı.

İşe başlamalarından elli dakika sonra, hemşire alçak sesle:

— Vücut ısısı düşüyor doktor, dedi. Otuz dört yedi.

— Damar basıncını ölçün, dedi. O' Donnell hemen.

— Çok düşük: Otuz beş.

— Soluğu kötü, dedi genç yardımcı, rengi de iyi sayılmaz.

O'Donnell yine hemşireye hitap etti:

— Nabzına bakın. Oksijen.

Hemşire kauçuk bir maske alıp minik yüze doğru tuttu. Bir an sonra oksijen ıslığı işitildi.

— Nabız çok düşük, dedi genç doktor.

— Isı otuz dörde düştü, dedi hemşire.

Yardımcısı stetoskopla dinliyordu, başını kaldırdı:

— Soluk belli belirsiz. (Az sonra) Soluğu kesildi.

O'Donnell stetoskopu aldı, dinledi: Kalbin atışını duydu, ama güçsüzdü, hem öylesine güçsüz ki...

— Koramin, bir santimetre küp.

Genç yardımcı masa başından ayrılırken O' Donnell küçük gövdeyi kaplayan çarşafı çekti ve sunî teneffüse başladı. Az sonra yardımcısı yine yanı başındaydı, zaman kaybetmemişti, hazır enjektör elindeydi.

— Doğru kalbe, dedi O'Donnell. Tek şansımız bu.

Çalışma odasında David Coleman gitgide sinirlenmekteydi. Kan tahlilinin sonucu telefonla açıklanalı beri, Pearson'la birlikte bekliyor... bekliyordu. Birlikte, yığılan raporların çoğunu temizlemişlerdi, arta çalışmaları ağır ilerliyordu, ikisi de kafalarının başka yerde olduğunun farkındaydılar. Aşağı yukarı bir saat geçmiş ve hiç haber alamamışlardı.

On beş dakika önce Coleman başını kaldırmış:

— Belki laboratuvarda ne olup bittiğine bir göz atsam iyi olacak, demişti.

Yaşlı doktor kuşkulu gözlerini ona çevirmiş, sonra neredeyse yalvararak:

— Burada kalamaz mısınız, diye sormuştu.

Şaşıran Coleman:

— Siz istedikten sonra, kalırım tabiî, cevabını vermişti.

Ve birlikte, vakit öldürmek için yeniden işe koyulmuşlardı.

Bekleme, David Coleman için de çok ağırdı. Yaşlı adam, kuşkusunu daha fazla belli ediyordu, ama en az Pearson kadar gergindi genç doktorun sinirleri. İlk kez, Coleman bu vakanın ne kadar içine girdiğinin farkındaydı. Pearson'un haksız ve kendisinin haklı çıkmasından en ufak bir tatmin duymamıştı. Şu sıra bütün istediği, Alexanderler için yürekten istediği, oğullarının yaşamasıydı. Bu duygunun, bu heyecanın gücü onu şaşırttı: Kendisi için yepyeni bir şeydi bu ateşli katılma. Hiç bir vaka onu böylesine etkilememişti. Hastanede ilk rasladığı günden beri John'a yakınlık duyduğunu hatırladı. Daha sonra, karısıyla ta-

nışıp aynı küçük şehirden olduklarını keşfettiklerinde, aralarında açıklanmayan, ama gerçek bir çeşit akrabalık bağı kurulmuştu...

Zaman ağır ağır geçiyordu. Her dakika bir öncekinden daha yavaş akar gibiydi. Kafasını meşgul etmek için, bir sorun üzerinde düşünmeye çalıştı. Vakit öldürmek istediğinde, insana yardımı dokunurdu bu yolun. Alexander vakasının çeşitli yönleriyle ilgilenmeye karar verdi. Birinci nokta: Coombs testinin çocukta pozitif çıkması, anne Elisabeth'in de hassaslaşmış Rh kana sahip olduğu anlamına gelirdi. Bunun nasıl olduğunu düşündü.

Elisabeth Alexander ilk gebeliği sırasında bu durumla karşılaşmış olabilirdi. Bunun ille de ilk çocuğu —öleni— etkilemesi gerekmezdi. Neden ölmüştü ilk çocuk? Ha, bronşitten. Kandaki hassaslaşmanın etkisi ikinci gebelikte çok daha sık görülüyordu.

Bir şey daha. Elisabeth'in, Rh pozitif kanı almış olması da mümkündü. Durdu. Uzaklardan bir olay kafasını kurcalıyordu. Oluşmamış bir düşünce. Henüz eksik bir işaret. Aranan cevaba yakın olduğu ve buna tam erişemediği izlenimine kapıldı. Birden bütün parçalar yerli yerine oturdu. El yordamıyla aradığı şey karşısındaydı. Gözle görülür ve tamam. Kafası kaydediyordu: Kan nakli, New Richmound'daki kaza. Demiryolunu geçiş, Elisabeth'in babasının kaza sonucu orada ölüşü, Elisabeth'in yaralanıp kurtulması.

David Coleman yeniden kafasını aynı noktaya yöneltti. Neydi John Alexander'in o gün Elisabeth hakkında söylediği? Sözlerini hatırladı: **Elisabeth az kaldı ölüyordu. Ama ona kan verdiler, kurtuldu. Sanırım ilk kez hastaneye giriyordum. Bütün hafta, aşağı yukarı hep orada yaşadım.**

Tabiî, bunca yıl sonra ispatlanamazdı. Ama durumun böyle meydana geldiğine bahse girebilirdi. Rh unsurunun keşfi 1940 civarındaydı. Daha sonra da bütün hastanelerin bunu benimsemesi ve Rh testi yapmaları için on yıl geçmesi gerekmişti. Arada, çeşitli yerlerde bir sürü kan nakli yapılmıştı, herhalde New Richmound'da da olmuştu aynı şey. Tarihler birbirine uyuyordu. Elisabeth'in kazası 1949 yılına raslamalıydı: Daha sonra babasının bundan kendisine söz ettiğini hatırladı.

Babası! İşte yeni bir dizi düşünce çıkıyordu karşısına. Babası, Dr. Byron Coleman, Johnson ailesinin doktoruydu, bugün Alexander soyadını taşıyan Elisabeth Johnson'a kan verilmesini o söylemişti herhalde. Birkaç kere kan verilmişse, birkaç vericiden alınmış demekti kan. Böylece de Rh pozitif kan alma ihtimali çok artıyordu. Elisabeth'in kanı böyle hassaslaşmıştı, emindi artık. O çağda bunun hiç bir görünür etkisi olamazdı tabiî. Sadece kanı, birtakım anticorps'lar çıkarmaya başlamış, bunlar gizli ve saklı kalmış, dokuz yıl sonra öfkeli, şiddetli ve güçlü bir halde, çocuğunu yok etmek için ayaklanmışlardı.

Bu varsayım tümüyle doğru olsa bile Coleman'ın babasını kınamanın hiç gereği yoktu. Çağının tıp bilginlerine uygun olarak, iyi niyetle gerekeni yapmıştı. O çağda Rh faktörünün bilindiği doğruydu ve bazı yerlerde de kullanılıyordu. Ama çok meşgul bir kasaba doktoru bütün yenilikleri haber alabilir miydi? Nasıl yapardı bunu? O çağın birkaç doktoru, kan gruplarının keşfinin tıpta yeni ufuklar açtığını biliyorlardı. Yeni buluşları uygulamak için hızla harekete geçmişlerdi. Ama kuşkusuz, diye düşündü David, çok daha genç adamlardı bunlar. Babası o sıralar yaşlanmaya başlamıştı, çok ve geç vakitlere kadar çalışı-

yordu, müşterisi fazlaydı ve uzak yerlerde oturuyorlardı, evinde köşesine çekilip tıptaki yenilikleri okuyacak zamanı yoktu. Bir özür müydü bu? David Coleman bunu başkaları için geçerli sayar mıydı? Ya da belki iki çeşit değerlendirme mevcuttu: Yakınlar, hattâ ölmüş bir baba söz konusu olduğunda daha hoşgörülü kurallar mı uygulanmalıydı? Bu düşünce onu şaşırttı. Kişisel bir bağın, en çok değer verdiği görüşlerinden bazılarıyla çatıştığını hissetmekten tedirginlik duyuyordu. David Coleman, bunu hiç düşünmek zorunda kalmamayı dilerdi. İçine hafif bir kuşku, her şeye karşı bir güvensizlik duygusu doluyordu...

Karşısında oturan Pearson ona bakıyordu, sordu:

— Ne kadar zaman oldu?

Coleman saatına göz attı:

— Bir saatı geçti.

— Onları arayacağım, dedi Pearson coşkunlukla. Elini telefona uzattı, sonra duraladı, elini çekti ve: «Hayır. Aramasam daha iyi olacak sanırım.»

Seroloji laboratuvarında John Alexander, amansız bir şekilde, geçen zamanın bilincindeydi. Elisabeth'in yanından bir saat önce dönmüştü, o zamandan beri de kaç kere gevşekçe işe koyulmak istemişti. Ama kafasının, yaptığı işten çok uzaklarda olduğu açıktı, yanlış yapmaktansa vazgeçti. Şimdi yeniden çalışmayı deniyordu, tahlil için bir tüp almıştı eline. Tam o sıra Bannister yetişti, tüpü elinden kaptı, kağıdına baktı ve dostça:

— Ben yaparım bu işi, dedi.

İsteksizce itiraz etti. Bannister hemen karşılık verdi:

— Bırak işi bana, yavrum. Neden karının yanına çıkmıyorsun?

— Sağol ama, sanırım burada kalacağım. Dr. Coleman, bir şey öğrenir öğrenmez gelip bildireceğine söz verdi.

Alexander'in gözleri bir kere daha büyük duvar saatını aradı:

— Pek fazla işinin kaldığını sanmıyorum artık.

— Evet, dedi Bannister başını çevirerek, ben de sanmıyorum.

Elisabeth Alexander hastanedeki odasında yalnızdı. Hareketsiz, başı yastıkta, gözleri açık yatıyor. Hemşire Wilding içeri girdiğinde Elisabeth sordu:

— Haber yok mu?

Olgun, kır saçlı hemşire başını salladı.

Küçük başucu masasına, getirdiği portakal suyu dolu bardağı bıraktıktan sonra:

— İsterseniz sizinle biraz oturabilirim, dedi.

— Olur, teşekkür ederim.

Elisabeth'in yüzünde solgun bir gülümseme belirdi, hemşire bir iskemle çekip yatağın yanına oturdu. Wilding ayaklarını dinlendirdiğine seviniyordu. Son zamanlarda başına epey dert olmuştu bu ayaklar, yakında istese de istemese de bu çevreden ayrılmasına yol açıp açmayacaklarını düşünüyordu. Hazır olması gerekiyordu aslında, çekilme tarihi uzak değildi herhalde.

Yine de Wilding, bu iki genç için bir şeyler yapabilmeyi istiyordu. Onlara hemen bağlanmıştı. İkisi de, kadın ve kocası, neredeyse çocuk denecek yaştaydılar. Büyük bir ihtimalle çocuğunu kaybedecek olan bu anneye bakarken, zaman zaman çok istediği

ama bir türlü sahip olamadığı kendi kızına bakar gibiydi. Gülünç müydü bu duygu? Yıllardır hemşirelik yapan kendisi, şimdi hayatının sonbaharında duygulanmaya başlıyordu. Elisabeth'e sordu:

— Ben içeri girdiğimde ne düşünüyordunuz?

— Çocukları düşünüyordum. Tombul ve sağlıklı, ikindi güneşinde yemyeşil otlarda yuvarlanan küçük çocukları. (Elisabeth'in sesinden hayal kurmakta olduğu belliydi.) Küçük bir kızken, yazın, İndiana'da böyleydi. Daha o zamanlar, bir gün çocuklarımın olacağını ve güneşte oynaşırlarken yanıbaşlarında oturacağımı düşünürdüm. Sanki doğurmuşum gibi.

— Çocuklar çok garip yaratıklar, dedi hemşire Wilding. Bazan işler umulandan daha değişik olabiliyor. Bir oğlum vardı. Şimdi koskoca adam, biliyor muydunuz?

— Hayır, dedi Elisabeth. Bilmiyorum.

— Yanlış anlamayın, diye devam etti Wilding. Çok iyi bir insan. Deniz subayı. Evlendi. Bir, iki ay önce. Evlendiğini bildiren bir kart aldım.

Elisabeth, insanın karnında çocuğunu taşımasının, sonra da evlendiğini bildiren bir kart almasının üzerinde ne gibi bir etki yapacağını düşündü.

— Birbirimizi iyi tanıdığımız izlenimine kapılmadım hiç, diye devam ediyordu Wilding. Herhalde biraz da benim suçum var, çünkü kocamdan boşandım ve oğluma asla gerçek bir yuva yüzü göstermedim.

— Ama günün birinde onu görmeye gideceksiniz, değil mi? Herhalde torunlarınız da doğacak?

— Bunu çok düşündüm, dedi Wilding. Tatlı ve keyifli bir şey olacak sanırım. Torun sahibi olmak, onlardan pek uzakta oturmamak, akşamları gidip onlara bakmak filân...

— Peki ama böyle bir niyetiniz yok mu, dedi Elisabeth.

Wilding başını salladı.

— Sanırım, gittiğim zaman yabancıları ziyaret etmiş gibi olacağım. Sık sık da tekrarlanmayacak bu. Oğlumun görevi Hawai'de, anlıyor musunuz, geçen hafta oraya gittiler...

Başını kaldırdı:

— Beni görmeye gelmek ve karısını tanıştırmak istiyordu, bir aksilik oldu, son anda gelemediler...

Bir sessizlik çöktü ortalığa.

— Artık gitmem gerekiyor, dedi Wilding ardından. —Bir süre ayaklarını uzattı.— Portakal suyunu için Mrs. Alexander. Bir şey öğrenir öğrenmez gelip size bildiririm.

Kent O'Donnell terliyor, ona yardım eden hemşire terini silmek için öne doğru eğiliyordu. Sunî teneffüse başlayalı beş dakika olmuştu ve ellerinde tuttuğu küçük gövdeden hiç cevap gelmiyordu. Başparmakları karın boşluğunun biraz üzerinde birleşmişti, diğer parmakları incecik gövdenin arkasında kenetlenmiyordu. Çocuk o kadar küçüktü ki, O'Donnell'in iki eli rahatça kavuşuyordu. Çok dikkatli olmak zorundaydı, çünkü biraz fazla bastırsa, narin sırtı ince bir dal gibi kırabilirdi. Bir kere daha, hafifçe bastırıp gevşetti: Oksijen ıslık çalıyor, harekete getirmeye çalıştığı ciğerlere dolmuyordu bir türlü.

O'Donnell bu bebeğin yaşamasını istiyordu. Çocuk ölürse, kendi hastanesi olan Üç Eyalet Hastanesi, iğrenç bir şekilde başlıca görevini yerine getirememiş olacaktı: Ailelere ve hastalara gereken bakımı göstermekti amaçları. Bu çocuk gereken bakımı görme-

mişti, yapabileceklerinin en azını vermişlerdi ona, en çok ve en iyi bakımı görmesi gerektiği halde. İhmal ve savsaklama, yeteneği ve bilgiyi atmıştı. Parmaklarının ucuyla, duran kalbe bu yakıcı inancı aşılamak, aktarmak istiyordu. **Bize ihtiyacın vardı, buna karşılık vermedik: Güçsüzlüğümüzün ölçüsünü aldın ve bize hata yaptırdın. Ama yalvarırım sana, bir kere daha... Birlikte deneyelim! Bazan bundan daha iyisini başardığımız da olur, bir tek bu başarısızlığa bakıp hakkımızda bir yargıya varma, yeryüzünde cehalet ve çılgınlık, önyargı ve körlük var, bunu sana gösterdik işte. Ama başka şeyler de var. Yaşamaya değecek sıcak ve iyi şeyler. Soluk al bunun için. Çok basit, ama çok da önemli bu.**

O'Donnell'in elleri önden arkaya gidip geliyordu... arkadan öne... gevşetip... bastırıp gevşeterek.

Beş dakika daha geçti. Yardımcı doktor, elinde stetoskopu, büyük bir dikkatle dinliyordu. Doğruldu, bakışı Kent'in bakışıyla karşılaştı. Başını salladı. O'Donnell durdu. Devam etmenin gereksiz olduğunu biliyordu.

Dornberger'e dönüp alçak sesle, acı acı:

— Gitti, dedi.

Bakışları birleşti, iki adam duygularının aynı olduğunu anladılar.

O'Donnell her yanını kasıp kavuran büyük bir öfkenin içine dolduğunu hissetti. Hırsla yüzündeki maskeyi, başlığını, lastik eldivenlerini çıkarıp yere çaldı.

Diğerlerinin gözlerini üzerinde hissediyordu. Dornberger'le konuştuğunda dudakları ince, sert; sımsıkı bir çizgi meydana getirmişti:

— Hadi, gidelim bakalım. Sonra yardımcısına sertçe bağırdı: Beni isteyen olursa, Dr. Pearson'un yanındayım.

21

Patoloji bölümünün telefonu çaldı. Sert. Amansız. Pearson elini ahizeye doğru uzattı. Sonra sapsarı, sinirleri tel tel, çekti elini.

— Siz açın, dedi Coleman'a:

David Coleman odanın öbür ucuna yürürken, telefon sabırsızlıkla, bir kere daha çaldı.

— Ben Dr. Coleman, buyurun. Dinledi, yüzü anlamsızdı. Sonra: Teşekkür ederim, dedi ve kapadı.

Bakışı Pearson'un bakışıyla birleşti. Mırıldandı:

— Bebek öldü.

Yaşlı adam ses çıkaramadı. Gözleri öne eğildi? Koltuğuna yığılmış, gövdesi cansız, yüzü buruş buruş, alaca karanlığa gömülmüş, çok yaşlı ve yitik bir görünüşü vardı.

Coleman tatlı bir sesle:

— Sanırım laboratuvara uğrayacağım, dedi. Birinin John'la konuşması gerekiyor.

Cevap alamadı. Dışarı çıktığında Pearson hâlâ ses çıkarmadan, gözleri boşluğa dalıp gitmiş, ancak kendisinin bildiği düşünceler arasında oturuyordu.

David Coleman içeri girdiğinde, Carl Bannister laboratuvardan çıkmıştı. John Alexander yalnızdı, çalışma masalarından birinin önündeki arkalıksız iskemleye oturmuştu, duvar saati tam tepesindeydi. Coleman ağır adımlarla, sessizlikte pabuçlarının derisi gıcırdayarak yaklaştığında yerinden bile kıpırdamadı.

Az sonra, arkasına bakmadan, alçak sesle sordu:

— Bitti mi?

Coleman, cevap vermeden elini genç adamın omuzuna koydu.

Alexander, yine çok alçak bir sesle devam etti:

— Öldü, değil mi?

— Evet John- öldü... çok üzgünüm...

Coleman'ın sesi acımayla doluydu. Elini, gergin ve göz yaşlarının kapladığı bir yüzle kendisine dönen genç adamın omuzuna koydu.

— Ama niçin, Dr. Coleman? Niçin?

Rahatsız etmeyecek bir cevap arayan doktor, ne söyleyeceğini düşünüyordu:

— Çocuğunuz erken doğdu, John... yaşama şansı pek azdı. Geri kalan şeyler olmasa bile...

Alexander başını salladı ve gözlerini sildi.

— Yaşayabilirdi de ama, değil mi?

Gerçeği açıklamanın zamanıydı, kaçamak mümkün değildi.

— Evet, dedi Coleman, yaşayabilirdi... belki...

Alexander yerinden kalkmıştı! Yüzü Coleman'ın yüzüne çok yakın, gözleri kuşkulu, yalvarıyordu:

— Böyle bir şey nasıl olur... Bir hastanede?... Doktorlarla?

— John, dedi Coleman tatlı bir sesle, şu an size verecek cevabım yok. Daha da tatlı bir sesle devam etti: Şu an, kendime bile... verecek cevap bulamıyorum!..

Alexander alçakgönüllülükle salladı başını. Gözlerini sildi.

— Bunu bana gelip söylediğiniz için teşekkür ederim doktor. Sanırım şimdi, Elisabeth'in yanına gideceğim.

Dr. Dornberger'le birlikte hastane koridorlarını

geçerlerken, Kent O'Donnell ağzını bile açmamıştı. Öfkesi ve duyduğu hayal kırıklığı öylesine büyüktü, ölü çocuğu seyrederken bütün bunlar bir dalga gibi her yanını öylesine kaplamıştı ki, dudaklarını kısıp soluğunu kesmişti. Koridorları geçiyor, merdivenleri iniyor, sinirlerini patlatacak kadar yavaş olan asansörden uzak duruyorlardı. Bu arada da O'Donnell, Joe Pearson ve hastanenin Patolojik Anatomi Bölümüne kayıtsız kaldığı için kendi kendini suçluyordu. Tanrı bilir ya, diye düşünüyordu, uyarı çanı kaç kere çaldı! Rufus da Reuben de beni uyardılar, yılların ağırlığı ve hastanenin genişleyip her an işlerinin artması sonucu ezilen Pearson'un, işini göremez hale geldiğini kendim de delilleriyle gördüm. Ama hayır, ben, Kent O'Donnell, M.D.F.R.C.S.F.A.C.S. (*), cerrahî bölümü şefi, hastanenin başhekimi. Bu kadar büyük bir adam karşısında şapkalarınızı çıkarın baylar. Ve de Tanrım, mutlu ve zaferle dolu, uzun süre başımızda kalmasını sağla. Tanrı O'Donnell'i korusun. Görevimin gerektirdiği sertliğe başvuramayacak, davranışlarımın sonucunda kaçınılmaz şekilde karşıma çıkacak aksilikleri önleyemeyecek kadar kişisel çalışmalarıma dalmıştım. Bunun için başka yerlere bakmayı yeğ tuttum, işlerin yolunda gittiğine inanır göründüm. Oysa içgüdüm ve tecrübem bana sadece İŞLERİN YOLUNDA GİTTİĞİNİ UMDUĞUMU fısıldıyordu. Bütün bu süre içinde, tıbbın büyük adamı neredeydi? Hastane politikasının içinde yüzüyor, Orden Brown'la yemek yiyor, Eustace Swayne'in kıçını yalıyor, hareketsizlikle, her şeyi yerli yerinde bırakmakla, yaşlı korsanın yeni ve lüks binaların yapımı için parasını cömertçe

(*) Doktor, Kraliyet Cerrahi Koleji Üyesi (İngiltere) B. Amerika Operatörler Derneği Üyesi.

vereceğini umuyordu. Kendisinin, Kent O'Donnell'in Efendisi ve Hakimi olacağı bir imparatorluk düşlüyordu! Eh, hastane şimdi parayı alacaktı belki, belki de almayacaktı! Ama bunun karşılığında, şimdiden bir şey ödenmişti. Alındısı da yukardaydı, dördüncü kattaki ameliyat salonundaki küçük gövde.

Sonra, Pearson'un kapısına varırlarken, içindeki öfke hafifledi ve yerinin acıyla dolduğunu hissetti.

Kapıyı vurdu, ardından Dornberger'le içeri girdi.

Joe Pearson, hâlâ, Coleman'ın bıraktığı gibiydi. koltuğuna yığılmış oturuyordu. Girenlere baktı, ama davranmak için en ufak bir çaba harcamadı. İlk Dornberger konuştu. Tatlı, sakin, düşmanlıktan yoksun bir sesle, sanki konuşmayı eski bir dosta yapılan hizmet alanına yöneltmek istercesine:

— Bebek öldü, Joe. İşittin sanırım, dedi.

— Evet, diye cevap verdi Pearson, işittim.

— Olup bitenleri Dr. O'Donnell'e anlattım. Dornberger'in sesi kararsız, şaşkındı. Çok üzgünüm, Joe. Fazla bir şey yapamazdım...

Pearson güçsüzlüğünü belirten bir hareket yaptı. o eski saldırganlığı kalmamıştı. Anlamsızca :

— İyi, iyi, sağol, dedi.

O'Donnell de, Dornberger gibi konuştu ve sordu:

— İstediğiniz bir şey var mı, Joe?

Pearson iki kere başını salladı.

— Joe sadece bu olsa (O'Donnell sözcüklerle boğuşuyor, var olmayanları söylemesi gerektiğini biliyordu)... Hepimiz birçok yanlış yapıyoruz. Belki ben... (Söylemek istediği bu değildi. Sesini açtı ve devam etti.) Ama liste çok uzun, Joe. Bütün bunları Sağlık Kurulu'nun önüne koysam, neler hissedeceğimi anlarsınız herhalde. Gerek kendiniz, gerekse bizler için

işi çok kolaylaştırabilirsiniz... İstifanızı yarın saat onda hastane yöneticisinin masasına bırakırsanız...

Pearson, O'Donnell'e baktı:

— Saat onda mı? Olur.

Bir sessizlik çöktü. O'Donnell döndü, sonra tekrar yaşlı adama baktı:

— Joe, dedi, üzgünüm, ama biliyorsunuz, başka çarem yok...

— Evet.

Pearson bunu söyledikten sonra başını salladı acı acı.

— Tabiî emekli maaşı alacaksınız. Otuz iki yıllık hizmetten sonra hakkınız.

Bunları söylerken, O'Donnell cümlesinin içi boş bir fıçı gibi odayı çınlattığını hissetti. İçeri girmelerinden bu yana, Pearson'un yüz ifadesi ilk kez değişti. Hafif alaycı bir gülümsemeyle O'Donnell'in yüzüne baktı:

— Teşekkür ederim.

Otuz iki yıl diye düşünüyordu başhekim. Vay canına! Bir adamın hayatı boyunca en fazla çalışabileceği süreydi. Böyle sona erdiğini görmek de çok acıydı. Bir şey daha söylemek, hepsi için daha az yıkıcı bir son, Joe Pearson'un yaptığı bütün iyi şeyleri yansıtacak —sayıları çok olmalıydı— cümleler bulmak isterdi. Harry Tomaselli içeri girdiğinde hâlâ arıyordu. Kapıyı vurma zahmetine katlanmadan dalmıştı odaya. Pearson'a baktı önce, sonra bakışlarını Dornberger'le O'Donnell'e çevirdi.

— Kent, dedi telaşla; sizi burada bulduğuma sevindim.

O'Donnell cevap verme fırsatını bulamadan, Tomaselli, Joe Pearson'a döndü:

— Joe, hemen odama gelebilir misiniz? Bir sa-

ata kadar bölüm şefleriyle acele bir toplantı yapacağız, önce sizinle konuşmak isterdim.

— Acele toplantı mı, dedi O'Donnell. Hangi konuda?

Tomaselli ciddî yüzünü, dalgın bakışlarını ona çevirdi:

— Hastanede tifo vakasına rasladık. Dr. Chandler iki kişi diyor, dört de şüpheli var. Salgın çöktü tepemize, kaynağını bulmak söz konusu.

Oda kapısı açılırken Elisabeth başını kaldırdı ve John içeri girdi. Kapıyı kapadı, bir süre yaslandı. Tek söz söylemediler, sadece gözleri konuştu: Acıyı, yakarıyı ve büyük, uçsuz bucaksız bir aşkı yansıtan gözleri. Elisabeth kollarını açtı, John karısına doğru yürüdü.

— Johny! Johny sevgilim!

Gözyaşlarına, bitip tükenmeyen gözyaşlarına boğulmadan önce mırıldanabildikleri bunlar oldu.

Karısını uzun uzun kollarında sıktıktan sonra, John geri çekildi ve kendi gözlerini sildiği mendille onun da gözlerini kuruttu.

— Elisabeth, tatlım, dedi daha sonra, hâlâ istiyorsan yapmayı arzuladığım bir şey var.

— Ne olursa olsun, cevabım evet.

— Sanırım bunu hep istedin. Artık ben de istiyorum. Yarın bilgi edinmek için bir mektup yazacağım. Tıp Fakültesine devam etmek niyetindeyim.

Mike Seddons yerinden kalktı, ateşle ve büyük bir canlılıkla konuşarak hastane odasını arşınlamaya koyuldu.

— Ama gülünç bu! Saçma! Gerekli değil, yapmayacağım.

— Benim için, senden rica ettiğim için yap sevgilim.

Viviane genç çocuğun yüzünü görebilecek şekilde yer değiştirdi yatakta.

— Ama senin için değil, Viviane. Dördüncü sınıf bir romanda okuduğun, saçma ve sersemce bir düşünce bu sadece.

— Mike sevgilim, öfkelendiğin zaman seni ne kadar seviyorum. Kızıl saçlarına öyle güzel gidiyor ki. —Seddons'a sevgiyle gülümsedi ve ilk kez kafası devamlı düşündüğü şeylerden uzaklaştı.— Bana söz ver.

— Yine ne var?

Öfkesi hâlâ geçmemiş, cevabı da pek kısa olmuştu.

— Evlendiğimizde, zaman zaman gerçek öfke nöbetlerine tutulacağına söz ver. Gerçek öfke nöbetlerine; barışmanın sevincini tatmak için doya doya kavga edebilelim böylece birbirimizle.

Mike, pek alınmış gibi cevap verdi:

— Önceki kadar garip bir istek bu. İnsanın aklını oynatması gerekir. Hem senden uzaklaşmamı istediğin bir sıra, evlenmemizden söz etmen neye yarar?

— Sadece bir hafta, Mike sevgilim... Bir hafta. fazla değil.

— Hayır.

Genç kız üsteledi:

— Beni dinle, hayatım. Rica ediyorum, gel şuraya otur, Ve yalvarırım dinle.

Mike bir an duraladı, sonra istemeyerek iskemlesini yatağa yaklaştırdı. Viviane başını yastığa bırak-

tı, yanağını dayayıp yandan ona sevgiyle baktı. Gülümsedi ve elini uzattı. Öfkesi uçup giden Mike, hafifçe tuttu bu eli, İçinde belli belirsiz, tedirgin edici bir kuşku izlenimi kalmıştı.

Viviane ameliyattan çıkalı dört gün oluyordu. Durumu da gitgide düzelmekteydi. Yara rahatça ve memnunluk verici bir şekilde kabuk bağlamaktaydı. Yerel bir acı, önüne geçilmez bir ağrı devam ediyordu, ama ilk iki günün can çekiştiren sancıları durulmuştu. Lucy Grainger da Viviane'ın onayını alarak ilk ve en korkunç dönemi atlatmasını sağlayan demerol iğnelerini kesmişti. Viviane'ın dayanılmaz bulduğu bir tek şey vardı. Hiç beklemediği bir şey: Kesilen bacağın ucundaki günlerdir yerinde olmayan ayak, amansızca, inanılmaz bir şekilde kendini hissettiriyordu. Kurnaz, şeytanca bir inatla kaşınıyor, kendini unutturmuyordu. Onu kaşıyamamak devamlı bir işkenceydi. Önceleri, ayağını kaşımak için elini yorganın altına götürmüş, ya da diğer ayağının tabanına sürtmeye kalkmıştı. Ardından, acınacak bir hafiflikle, bacağının kesilmediğini düşünmüştü. Delili de, sol ayağının bezdirici bir şekilde kaşınıp durmasıydı. Ancak Lucy Grainger, kolu ya da bacağı kesilen pek çok kişinin aynı şeyi duyduklarını ve bu kaşınmanın zamanla kaybolacağını söylediğinde, bacağının gerçekten kesilmiş olduğunu anlamış ve kabullenmişti. Bir bakıma bunun kendisine artık normal gelmesi gerekliydi, yine de rahatsızlığının doğaüstü denebilecek yanı, onu hâlâ büyük ölçüde etkiliyordu.

Psikolojik yönden de, gösterdiği gelişmeler iyiydi. Ameliyat öncesi, Mike Seddons'u çok etkileyen sakin bir cesaretle durumunu kabullenmiş şimdiye kadar da bu hali devam etmiş ve onu ayakta tutmuştu. Zaman zaman büyük umutsuzluk anları geçirdi-

ği oluyordu hâlâ, ama devamlı değildi bu, tekrarlanması ve süresi gitgide azalıyordu.

Özellikle yalnız olduğu, gece hastanenin esrarlı sessizliğinde uyandığı, hiç bir varlığın, hiç bir insan sesinin gelip kendisini avutmadığı anlar kapılıyordu mutsuzluğa; bütün yitirdiği şeyleri düşünüp acı acı ağlıyordu o zaman. Ama cesaretle üstesinden gelmeyi başarıyordu.

Bu mücadeleleri ve zaferleri yakından tanıyan Lucy Grainger, hepsini biliyor ve yaranın kabuk bağlamasını çabuklaştırdığı için minnet duyuyordu genç kıza. Ama Viviane için gerçek sınav, ilk şokun ardından, olayların ve etkilerinin, geleceği üzerindeki mutlak, derin anlamı açıkça ortaya çıktığında duygularıyla düşüncelerinin geçirmek zorunda kalacağı zaman başlayacaktı, onu biliyordu. Bu an belki altı ay, belki bir yıl belki daha kısa süre sonra gelecekti, ama Lucy o zaman, Viviane'in karanlık bir umutsuzluk uçurumunu aşacağını ve bu uçurumdan artık kesin bir görüşle çıkacağını biliyordu. Bu kesin görüşün ne olacağını kimse önceden kestiremezdi, çünkü çok şeye bağlıydı. Gelecekle ilgiliydi bu. Şimdilik ufuk, oldukça aydınlık gibiydi.

Ayrıca Lucy, Dr. Pearson'un teşhis ettiği kemik sarkomunun, bacak kesilmeden önce yol almış olabileceğinden, kurnazca ve tehlikeli bir şekilde, bir yere, vücudunun henüz bilinmeyen bir yerine sızmış olabileceğinden haberliydi; Viviane da biliyordu bunu. Durum böyleyse, ne Üç Eyalet Hastanesi, ne tıp bilimi, geçici tedbirlerin sağlayacağı rahatlık dışında, Viviane için fazla bir şey yapamazdı. Ama daha sonra bu ihtimalin gerçekleşip gerçekleşmediğini anlamak mümkün olacaktı. Şimdilik hastanın ve sinirlerinin rahatlığı yönünden, kurtulmuş olabileceğini

ve geleceğinin önünde uzanıp gittiğini kabul etmek, onu bu geleceğe hızla hazırlamak en iyisiydi.

İyileşme başlangıcı Viviane'ın dış görünüşünden belli oluyordu: Ameliyattan dönüşünden bu yana ilk kez, dudaklarını boyamış ve her zamanki yüzüne kavuşmuştu. Annesi erkenden gelip saçlarını yapmasına ve sırtına bir giysi geçirmesine yardım etmiş, Mike'ın bu konudaki sözleri, o taptaze sevimliliğinin yeniden ortaya çıkmasını sağlamıştı.

Viviane konuşurken, Mike elinden tutmuş genç kıza bakıyordu:

— Emin olmak, kendim için olduğu kadar senin için de emin olmak istediğimi anlamıyor musun sevgilim?

— Neden emin olmak istiyorsun?

Mike'ın yanakları renkleniyordu:

— Beni gerçekten sevdiğinden, dedi Viviane sakin sakin.

— Tabiî ki seviyorum. Başka ne yaptım, seni sevmekten başka, dedi canlılıkla. Yarım saattan beri evlenmemizi istediğimi, bu... bu iş olmadan önce verdiğimiz kararı değiştirmememizi istediğimi söylemekten başka ne yaptım? Annenle baban bile bunu onaylıyorlar. Onlar beni kabul ettiler. Neden sen istemiyorsun?

— Seni kabul ediyorum, istiyorum Mike! Sevinç le ve şükranla. Artık aramızda ne geçerse geçsin, hiç bir şeyin eskisi gibi olabileceğine inanmıyorum (sesi titredi ve kısıldı)... hiç olmazsa... benim için...

— Öyleyse neden?

Viviane yalvardı:

— Rica ederim Mike. Beni sonuna kadar dinle. Söz verdin.

Genç adam sabırsızlıkla konuştu:

— Devam et.

— Ne söylersen söyle, Mike. O ilk rastladığın genç kız değilim artık. Bir daha eski halime dönemem. Asla. (Tatlı, ama güçlükle zaptettiği heyecanlı bir sesle devam etti.) Bunun için, anlıyor musun, beni eski halimle değil de şimdiki halimle sevip sevmediğini bilmem gerek. Görmüyor musun sevgilim, hayatımızın geri kalan bölümünü birlikte geçireceksek, benimle acıdığın için evlendiğin düşüncesine katlanamam; ne şimdi, ne de daha sonraları. Hayır. Sözümü kesme, dinle. Böyle olacağına inanmadığını biliyorum. Aynı şeyi ben de yürekten dilerim. Ama iyi bir insansın sen Mike, cömert ve anlık duyguların etkisinde hareket eden bir insansın. Kendi kendine bile kabul etmesen, benimle bu nedenden ötürü evlenmen mümkün...

— Seninle niçin evlendiğimi bilmediğimi mi ima etmeye kalkıyorsun?

Viviane, hep aynı tatlı sesle cevap verdi:

— Kim kendisini harekete getiren gerçek nedenleri bilebilir?

Mike genç kızın ellerini sevgiyle tuttu, yüzünü Viviane'ın yüzüne yaklaştırarak konuştu:

— Ben seninle evlenmek istememin nedenlerini biliyorum. Seni sevdiğimi de biliyorum. Tam da olsan, eksik de. Dün, bugün, yarın. En ufak bir kuşku duymadan, en ufak bir art düşünceye saplanmadan, acımanın zerresine kapılmadan, gerektiğinden bir gün fazla bile beklemeden seninle evlenmek istediğimi de biliyorum.

— Öyleyse benim için, beni sevdiğin için yap bunu. Bugünden tezi yok, hep hastanede olsan bile benden uzaklaş, bir hafta geçmeden yanıma dönme. Bütün bir yedi gün geçmeden.

Mike'ın yüzüne bakıyor ve büyük bir iç rahatlığıyla konuşuyordu sanki.

— Yedi gün süreyle beni düşün, her şeyi düşün. Ortak hayatımızı düşün. Bir sakatla nasıl ömür sürebileceğini düşün. Bir daha paylaşamayacağımız ve de paylaşabileceğimiz şeyleri düşün. Çocuklarımızı düşün, bu olayın onları ve dolaylı yoldan seni nasıl etkileyeceğini düşün. Her şeyi düşün, Mike. Olabilecek her şeyi. Sonra dikkatle, açık zihinle her şeyi tartıp beni görmeye... benimle konuşmaya... hâlâ emin olup olmadığını bana söylemeye gel. Eminsen, bir daha sana soru sormayacağıma yemin ediyorum.

«Yedi gün, sevgilim. Tüm hayatımızdan alınmış yedi gün. Çok değil... topu topu hepsi de bu kadar.»

— Tanrım! diye bağırdı Mike. Ne inatçısın!

— Biliyorum. —Viviane gülümsedi— Hadi, evet mi?

— Dört güne evet, fazlasına değil.

Viviane başını salladı.

— Altı diyelim, aşağı olmaz.

— Beşte karar kılalım, senin istediğin de olsun böylece.

Viviane duraladı, Mike devam etti:

— Açıkçası, yapabileceğim en iyi teklif bu.

Genç kız ilk kez gülmeye koyuldu.

— Kabul, bu andan başlayarak beş tam gün.

— Hayır! Bu andan değil! Çıkmak için en az on dakika gerekli bana. Birtakım şeyleri yedeklemem gerekiyor. Benim gibi kanı sıcak bir genç için, beş gün ebediyetten farksızdır.

İskemlesini yatağa yaklaştırdı, kollarını uzattı. Zaman zaman hafif ve ihtiraslı, uzun bir öpüşme oldu bu.

Sonunda Viviane kendini kurtardı, yüzünü bu-

ruşturdu, içini çekti ve yatakta yeni bir duruş şekli aradı.

— Bir şey mi oldu, diye sordu Mike kuşkuyla.

Viviane başını salladı:

— Hayır, hayır. Bir şey yok, Mike. Bacağımı nereye koydular? Kestikleri bacağı, demek istedim.

Seddons bir an şaşırmış göründü, sonra;

— Patoloji bölümünde, bir buzdolabına herhalde.

Viviane hafifçe ürperdi, derin bir soluk aldı, ağır ağır soluğunu verdi, sonunda açıkladı:

— Mike, sevgilim, yalvarıyorum sana... aşağı in... ve kaşı şu ayağı.

Sağlık Kurulunun toplandığı oda tıklım tıklımdı. Acele bir toplantı yapıldığı haberi hemen hastaneye yayılmış, o gün hastanede acele işi olmayan doktorların, gerek şehirdeki muayenehanelerine, gerekse evlerine haber verilmişti. Joe Pearson'un görevinden alındığı ve hastaneden ayrıldığı haberi de aynı çabuklukla kulaktan kulağa dolaşmıştı, sonra Pearson, yanında hastane yöneticisi ve Coleman'la içeri girdiğinde durulmuştu.

Kent O'Donnell uzun ceviz masanın öbür ucunda bekliyordu. Bütün alışılmış yüzler çevresindeydi. Sakalı her zamankinden hareketli olan Gil Bartlett, iki üç ay önce hastanede çalışmaya başlayan genç operatör Roger Hilton'la konuşuyordu. John Marwan, Ding-Dong Bell ve iriyarı Lewis Toynbe'yle hararetli bir tartışmaya dalmış gibiydi. Sarı çizgili yemyeşil kravatıyla ilk bakışta dikkati çeken Bill Rufus ikinci sırada oturuyor, ilk sıradaki Dr. Harvey Chandler elle yazılmış notlarını okuyordu. Hastane genelkurmayın-

dan birçok kişi oradaydı. O'Donnell aralarında, patoloji asistanı McNeil'i de farketti. Yöneticinin yanında, özel olarak çağrılan Mrs. Straughan, onun yanında da kadının kocaman ve titrek göğüslerini eleştiren gözlerle incelemekte olan Ernie Reuben oturuyordu.

Charlie Dornberger alışılmış görünüşüyle toplantıda değildi: Hemen görevden çekilmek isteğini bildirmişti.

Kapıya bir daha göz atan O'Donnell, Lucy Grainger'in içeri girdiğini gördü, bakışları karşılaştı ve Lucy hafifçe gülümsedi. Lucy'yi görmek ona artık bu işin çözümlenip halledildiğini, kendi geleceğiyle ilgili bir karar alması gerektiğini hatırladı. Birden, sabahtan beri Denise'i bir kere bile düşünmediği aklına geldi. Hastanedeki işleri, onun varlığını bile kafasından silmişti, en az bir iki gün bunun böyle gideceğini de biliyordu. Denise'in, mesleğinden sonra ikinci sıraya geçmeye nasıl tepki göstereceğini düşündü. Anlayabilecek miydi? Lucy'nin anladığı gibi anlayabilecek miydi? Bu düşünce ne kadar geçici olursa olsun, onu rahatsız etti, sanki bu karşılaştırma namussuzlukmuş gibi. Şimdilik başka şeylere kafa yormak daha doğru olurdu: Toplantı başlamalıydı. Sessizliği sağlamak için masaya vurdu, sonra konuşmaların kesilmesini ve ayaktakilerin oturmalarını bekledi.

Sakin, ölçülü bir sesle söze başladı:

— Baylar, bayanlar, sanırım hepimiz hastanede bir salgın çıkmasının olağanüstü şey olmadığını ve kamuoyunun öğrendiğinden çok daha fazlasına rastlandığını biliyoruz. Salgınlar, diyebiliriz ki, yaşamımızdaki rastlantılardan biridir. Bu duvarlar arasında

barındırdığımız hastalıklar düşünülürse, salgınların daha sık çıkmamasını şaşırtıcı bile bulabiliriz.

Toplantıda hazır bulunanların hepsinin yüzü ona çevrilmişti. Bir an sustuktan sonra, devam etti:

— Olayı küçümsemek niyetlisi değilim, ama ölçüyü kaçırmamamız gerektiği görüşündeyim. Dr. Chandler, toplantıyı açma işini üzerinize alır mısınız lütfen?

O'Donnell yerine oturdu ve Chandler kalktı:

— Özetleyelim önce, dedi notlarına bakıp salondakilere göz gezdirerek, hattâ biraz da rol keserek. (Harvey çok memnun, diye düşündü O'Donnell dikkati çektiği için hep mutludur.) Şimdiye kadarki durum bize iki vaka ve dört şüpheli olay olduğunu gösteriyor. Hepsi de hastanede görevli, şimdiye kadar, hastaların hiç birine bulaşmamış olduğu için, kendimizi mutlu saymalıyız. Vaka sayısı yüzünden, hastanede tifo mikrobu taşıyan birinin bulunduğundan hepimiz eminiz sanırım. Herkes gibi ben de, mutfakta görevli olanların uzun süredir muayene edilmemelerine şaştım, aşağı yukarı...

Bu sözler O'Donnell'in hemen yerinden doğrulmasına yol açtı. Mümkün olduğu kadar kibarca:

— Özür dilerim doktor, dedi.

— Buyurun.

Chandler'in sesi, sözünün kesilmesinden memnun olmadığını açıkça ortaya koyuyordu. O'Donnell devam etti:

— Bu konuya daha sonra döneceğiz. Harvey Şimdilik bize durumu anlatsanız çok sevineceğiz.

Karşısındakinin kendisine içerlediğini seziyordu. Hastane yöneticileri arasında, Harvey Chandler, O'Donnell'le aynı düzeyde sayılabilirdi. Başına gelen bu işten de hiç hoşlanmamıştı, hele uzun uzun konuş-

mayı ve bir kelimeyle yetinmesi mümkünken üç kelime kullanmayı, kendini dinletmeyi çok sevdiği düşünülürse. Homurdandı:

— Peki, nasıl isterseniz, ama...

O'Donnell dostlukla, ama kesinlikle:

— Teşekkür ederim, dedi.

Chandler, «bu konuyu daha sonra, aramızda konuşuruz» dercesine ona baktı, kısa bir aradan sonra yeniden konuşmaya başladı:

— Tifo hastalığını bilmeyenlerin faydalanması için —tifonun birkaç türü bulunduğunu ve günümüzde pek sık görülmediğini de belirteyim— ilk belirtileri kısaca sıralayacağım. Genellikle ateş çabuk yükselir, ürpertiler belirir, nabız yavaşlar. Kandaki akyuvarların sayısı iyice azalır, tabii deride çok belirgin küçük kırmızı lekeler ortaya çıkar. Ayrıca hasta, belli belirsiz bir baş ağrısından, iştahsızlıktan ve bütün vücuttaki ağrılardan yakınacaktır. Bazı hastalar gündüzleri uyukladıklarını, geceleri de çırpınıp durduklarını söyleyeceklerdir. Genellikle tifoyla görülen bronşite ve de burun kanamalarına dikkat etmek gerekir. Bir de genellikle gerilen, şişen, hassaslaşan dalağa.

Dr. Chandler oturdu. O'Donnell sordu:

— Bir şey sormak isteyen yok mu?

Lucy Grainger kalktı:

— Umarım, aşı kampanyasının hazırlıklarına girişilmiştir?

— Tabiî, dedi Chandler. Hastanedeki memurlar, doktorlar ve aşıya dayanabilecek haldeki hastalar aşılanacak.

— Mutfak için ne gibi bir tedbir alınacak?

Bu soruyu soran da Bill Rufus'du.

— İzin verirseniz, dedi O'Donnell, bu konuya az

sonra döneceğiz. Tıbbi konularda soru soracak var mı?

Çevresine bakındı, sessiz ve olumsuzca sallanan başlar gördü.

— Güzel. Şimdi patolojinin bu konuda söyleyeceklerini dinleyeceğiz.

Sakin bir sesle konuştu:

— Doktor Pearson.

O âna kadar salonda dipten gelen gürültüler, iskemle çekilmeleri, ayak sesleri, masalar üzerinde yer değiştiren şeylerin tıkırtıları, alçak sesle konuşmalar işitilmişti. Ama şimdi anî bir sessizlik çöktü ve başlar merakla Joe Pearson'un oturduğu masanın ortasına doğru çevrildi. Geldiğinden beri tek kelime söylememiş, hareketsiz oturmuş, bakışı uzaklara dalıp gitmişti. İlk kez, yanan purosu ağzında değildi ve «alameti farika»sını yitirmiş izlenimi bırakıyordu salondakilerde. Adı söylendiği halde, hâlâ hareketsizdi.

O'Donnell bekledi, çağrısını tekrarlamak üzereydi ki Pearson canlandı. İskemlesi geriye itildi, yaşlı doktor ayağa kalktı. Bakışları salonda, masanın bir ucundan öbürüne dolaştı, döndü geldi ve başta oturan O'Donnell'e dikildi.

— Sağlık kurallarının gevşetilmesine karşı Patolojik Anatomi Bölümü dikkatli davransaydı bu salgın çıkmazdı. dedi. Benim bölümüm, dolayısıyla da ben sorumluyum bu ihmalden.

Sessizlik devam ediyordu. Sanki tarih tekrarlanmaktaydı. Aynı salonda, Joe Pearson, sık sık diğerlerini yanlış yapmak ve teşhislerinde hataya düşmekle suçlamıştı. Şimdi ayakta duran kendisiydi, hem savcı hem de sanık olan.

O'Donnell sözünü kesmekle iyi edip etmeyeceği-

ni düşündü, sonra vazgeçti bundan. Pearson ağır ağır devam ediyordu:

— Suçun kimde olduğunu tespit ettikten sonra, şimdi hastalığın yayılmasına engel olmamız gerekiyor. (Masanın öbür ucunda, tam karşısında oturan Harry Tomaselli'ye baktı.) Hastane yöneticisi, bölüm şefleri ve ben hemen uygulanmaya başlanması gereken birtakım tedbirler aldık, bunların neler olduğunu sizlere açıklayacağım.

Pearson bekledi, yeniden konuşmaya başladığında sesi iyice güçlenmişti. O'Donnell'e bu birkaç saniye içinde yaşlı adam, sanki yılların bir bölümünü atmış, eski haline, genç, ciddî, ateşli ve yetenekli bir doktor olduğu günlere dönmüş gibi geldi. O eski alaycılığı, salonda toplanan herkesin iyi bildiği küçümsemenin sınırında dolaşan hali kaybolmuştu. Bunların yerini otorite, bilgi, yetenek, tartışmasız, eşitlerine hitap ettiğini kabullenen kişinin samimiliği ve ustalığı alıyordu.

— İlk sorun, dedi, hastalığın kaynağını bulmak. Mutfakta çalışanların muayenesi altı aydan beri yapılmadığı için, yiyeceklerin hastalığa yol açtığını, dolayısıyla da araştırmalarımıza bu yönde başlamamız gerektiğini kabul etmek mantıklı. Dolayısıyla da hastanede son yemeğin verilmesinden önce, mutfakta görevli herkesin muayeneden geçirilmiş olması şart. (Kol kenarları tirfillenmiş yün ceketinin cebinden saatını çıkardı ve masanın üzerine koydu.) Şu sıra saat ikiyi çeyrek geçiyor. Aşağı yukarı iki saat üç çeyrek vaktimiz var demektir. Bu süre içinde, yemeklerin hazırlanmasına herhangi bir şekilde katılan görevlilerin her biri, eksiksiz bir muayeneden geçirilmelidir. Bazı kliniklerdeki boş salonlar hazırlanmış, kolaylıklar sağlanmıştır. Bütün stajyerler ve doktorların bu toplan-

tıdan önce uyarıldığını öğrendim. (Soran bakışı masada dolaştı ve ilgililerin olumlu baş işaretleriyle karşılandı.) Peki. Burada işimiz biter bitmez. Dr. Coleman —Pearson yanında oturan genç doktora baktı— hepinize belirli bir yerde görev verecek.

Mrs. Straughan'ı işaret eden Pearson, devam etti:

— Mrs. Straughan bu konuyla ilgili herkesi toplayıp çeşitli yerlere dağıtmak için gerekeni yapıyor. İlgililer ikişer kişilik gruplar halinde muayene edilecekleri salonlara gelecekler. Bu süre içinde seksen kişi gözden geçirilecek. Muayene ederken, tifo mikrobunu taşıyan kişinin, Dr. Chandler'in sözünü ettiği belirtilerden hiç birini göstermeyeceğini hatırdan çıkarmayın, çünkü arzettiği tehlikeden haberli olduğunu sanmıyorum. Demek ki, çok daha eksiksiz ve dikkatli bir çalışma yapacağız. En ufak bir tereddütünüz olduğunda, o kişiyi hemen görevden alacaksınız.

Pearson düşünürmüş gibi sustu. O âna kadar hiç notlarına göz atmamıştı. Devam etti:

— Tabiî hepimiz, dıştan yapılacak bir muayenenin durumu aydınlatmayacağını biliyoruz. Aradığımız kişiyi muayene sırasında bulmamız mümkün tabiî, ama pek emin değilim bundan. Herhalde muayeneler sona erer ermez, işin büyük bölümü laboratuvarlarda tamamlanacak. Bütün muayene edilecekler en kısa zamanda «gaita»larının tahlil edilmesi gerektiğini bilecek ve numuneler yarın sabah hastanede toplanacak. (Dinleyiciler arasında gülümseyenler görüldü.) Kabızlık bir özür olarak kabul edilmeyecektir, bugünden incelenmek üzere verenler çıkarsa memnunlukla kabul edilecektir. Laboratuvarlar gerekli çalışmalar için şimdiden hazır durumdadır. Bu incelemeler iki, en fazla üç günümüzü alabilir.

Bir ses —O'Donnell, Gill Bartlett'in sesini tanır gibi oldu— sakin sakin:

— Doksan beş kişi, dedi. Epey bok oluyor doğrusu!

Bu kez kahkahalar bütün masayı kapladı! Pearson döndü ve:

— Gerçekten öyle, diye cevap verdi. Ama elimizden geleni yapacağız.

Sonra yerine oturdu.

Lucy Grainger elini kaldırdı, O'Donnell ona söz verdi.

— Hastalığın kaynağı hemen anlaşılmazsa, hastanenin mutfağını kullanacak, oradan yemek verecek miyiz?

— Şimdilik evet.

Hastane yöneticisi ekledi:

— Gerekli görüldüğü takdirde, yemek ihtiyacımızı karşılayacak biri, bir müessese olup olmadığını inceliyoruz. Yine de, bu kadar kısa zamanda ihtiyacımızı karşılayacak birinin şehirde bulunduğunu sanmıyorum.

— Hastaneye kabul edilecek yeni hastalar konusunda izleyeceğimiz yol ne olacak, diye sordu Bill Rufus.

— Kusura bakmayın, dedi O'Donnell. Bundan size söz etmem gerekirdi. Şu sıra kimseyi kabul etmiyoruz. İlgili bölümlere durum bildirildi. Ama patolojinin bizi aydınlatacağını umuyoruz, o zaman hasta kabulüne başlayacağız hemen.

Başka ses çıkmadı.

Sorulacak soru da kalmıyordu. O'Donnell sordu:

— Dr. Coleman, sizin söyleyecek bir şeyiniz yok mu?

— Hayır.

O'Donnell önünde açık duran dosyayı kapadı:

— Peki baylar ve bayanlar. Daha fazla zaman kaybetmemek için hemen çalışmaya başlayabiliriz.

İskemle, ayak ve konuşma gürültüsü yükseliverdi hemen. O'Donnell, Pearson'a sordu:

— Joe, sizinle biraz konuşabilir miyim?

Birlikte, çıkış kapısına doğru gidenlerin uzağındaki bir pencereye yürüdüler. Hafifçe, sesinin kimse tarafından duyulmadığına emin olarak O'Donnell yaşlı adama:

— Tabii Joe, dedi, salgın süresince Patolojik Anatomi Bölümünün başındasınız. Ama durumda bir değişiklik olmadığını bilmenizi isterim.

Pearson ağır ağır başını salladı:

— Evet, dedi, bunu anlamıştım zaten.

22

Dr. Joseph Pearson, savaş öncesinde askerlerinin sayısını hesaplamaya çalışan bir general gibi denetliyordu patolojik anatomi laboratuvarını.

Yanında David Coleman, Roger McNeil —üçü de doğru Sağlık Kurulu toplantısından geliyorlardı—, daha önce verilen talimat uyarınca laboratuvarı temizleyip gerekli ve âcil olmayan şeyleri ortadan kaldıran Carl Bannister'le John Alexander vardı.

Pearson denetimi bitirdikten sonra, diğer dört kişiye döndü:

— Bütün meselemiz hastalığın kaynağını keşfetmek. Mutfakta çalışan, aşağı yukarı doksan beş kişi içinden, hastaneye tifo mikrobu saçtığını sandığımız bir tek kişiyi bulmak. Bu aynı zamanda da bir

sürat meselesi: Bulmakta ne kadar gecikirsek salgının şiddeti o kadar artar. Buluşumuzda bize başlıca yardımı dokunacak şeyler, bugünden tezi yok gelmeye başlayacak gaita örnekleri, ama bunun büyük çoğunluğu yarın elimize varacak.

— Siz, Dr. McNeil, birkaç gün süreyle işiniz, laboratuvarı önemli olmayan bütün işlerden kurtarmak. Önümüze gelecek bütün tahlilleri inceleyin, hiç olmazsa bir iki gün geciktirilebilecek durumdakileri ayırın. Hemen yapılmasını gerekli gördüğünüz tahlilleri Carl Bannister'e vereceksiniz. Elinizden geldiği kadar çalışın onunla, ama gerekenden fazla iş yüklemeyin, zamanının geri kalan bölümü asıl işimize ayrılacaktır.

Mc Neil bir baş işaretiyle evetledi ve Pearson devam etti:

— Bütün cerrahî raporlarını üzerinize alacaksınız. Âcil gördüklerinizi sonuçlandırın. Bekleyecekleri kenara ayırın. Bir teşhiste şüpheye düşerseniz, hemen Dr. Coleman'a ya da bana başvurun.

— Peki. Hemen iş başına gidiyorum, dedi McNeil çıkarken.

Pearson diğerlerine de anlattı:

— Her gaita örneği için, ayrı bir Petri kutusu kullanacağız. Birkaçını aynı yere koyma tehlikesini göze alamıyorum, biri öbürüne geçebilir ve sonuç hakkında bizi yanıltabilir, ya da her şeye baştan başlamamıza yol açıp zaman kaybettirebilir.

Alexander'e sordu ardından:

— Elimizde yeterince Mac Conkey kültürü var mı? Yüz gaita için?

John Alexander sapsarıydı, gözleri kızarmıştı. Elisabeth'in yanından döneli ancak yarım saat oluyordu.

— Hayır, korkarım elimizde iki düzineden fazla yok. Tabiî bu, günlerce yetiyor bize.

Sözünü bitirdikten sonra, laboratuvarla ilgili bir soruya gösterdiği tepkinin alışkanlıkla, kendiliğinden ağzından çıktığını farketti. Dr. Pearson'a karşı beslediği duyguların ne olduğunu düşündü ve bunları tanımlayamadığını farketti. İhmalinden ötürü, oğlunun ölümünden sorumlu olan bu ihtiyardan nefret etmesi gerekirdi. Belki daha sonra nefret edecekti gerçekten. Ama şu sıra, ağır ve büyük bir hüzünle karışık derin bir acı duyuyordu. Belki hepsini bir sürü işin beklemesi iyi şeydi. Hiç olmazsa derdini unutmaya çalışırdı.

— Anlıyorum, dedi Pearson, öyleyse bütün Petri kutuları hazır hale gelene kadar içerde çalışın. Akşam üstü hepsinin hazır olması gerekli.

— Gidiyorum.

Alexander, McNeil'in peşi sıra dışarı çıktı. Şimdi Pearson yüksek sesle düşünüyordu:

— Elimizde doksan beş kültür olacak. Diyelim yüz. Laktozlu bir ortamda ellisi pozitif çıksa yeni araştırmalar için elli tane kalıyor demektir. Bundan fazla çıkacağını sanmam.

Bakışıyla Coleman'ı sorguya çekti, genç adam başını salladı:

— Ben de aynı şeyi söyleyecektim.

— Güzel. Şimdi her kültür için on ayrı şekerli tüp gerekir bize, beş yüz işlem demek oluyor. Carl, kaç tüpümüz var, temiz ve mikroptan arınmış demek istiyorum?

Bannister düşündü:

— Belki iki yüz.

— Emin misiniz?

Pearson'un sorusu kesin bir cevap istiyordu. Bannister gülümsedi ve:

— En azından yüz elli, dedi.

— Öyleyse, hemen üç yüz elli tüp daha sipariş edin. Arayın adamı. Hiç özür tanımayacağımızı ve bu akşam tüpleri istediğimizi bildirin. Gerekli fişleri daha sonra kendisine yollarız... Bu iş bittiğinde tüpleri onar onar ayırmaya başlayın. Elimizin altındakileri hemen kullanın, diğerlerini de elimize vardığında. Şeker stokunuza da bakın. Unutmayın, glükoz, laktoz, dülsit, sakaroz, mannit, maltoz, xiloz, arabinoz, rhamnose ihtiyacı da kendini hissettirecek, ayrıca da indol araştırması için bir tüpe ihtiyacımız olacak.

Pearson hiç duralamadan adları birbiri ardından sıralamıştı. Hafifçe gülümseyerek Bannister'e döndü:

— Ebertiella typhi (*) için reaksiyonların listesini ve tablosunu, laboratuvar için standart bilgilerin 66. sayfasında bulacaksınız. Tamam. Hadi iş başına.

Bannister aceleyle telefona koştu.

Pearson en son Coleman'a dönüp sordu:

— Sizce unuttuğum bir şey var mı?

Coleman başını salladı. Yaşlı adamın duruma el koyması, çabukluğu ve kararlılığı Coleman'ı şaşırtmış ve etkilemişti.

— Hayır, dedi. Hayır. Hiç bir eksik görmüyorum.

Birkaç saniye süreyle, Pearson kendinden çok genç olan adama baktı.

— Öyleyse gidip bir fincan kahve içelim, dedi. Burada içebileceğimiz kahvelerin sonuncusu olabilir.

(*) Tifo mikrobu.

Mike Seddons çıktığında, Viviane yokluğunun arkada bıraktığı büyük boşluğu keşfetti ve gelecek günler ona şimdiden bitmez tükenmez geldi. Yine de Mike'tan, bir süre kendisinden uzak durmasını istemekte haklı olduğuna inanmakta dirediyordu. Bu ikisine de, geleceği rahatlıkla düşünme ve kafaca buna alışma imkanını verecekti. Viviane'ın bir düşünce süresine ihtiyacı yoktu, duygularından çok emindi, ama Mike'a karşı böyle davranmak daha doğruydu. İyi miydi yaptığı? İlk kez böyle yapmakla Mike'tan aşkını kanıtlamasını istediği aklına geldi, oysa kendisininki hiç soru sorulmadan kabul edilmişti.

Ama bu değildi Viviane'ın niyeti. Yine de, biraz tedirgin olarak, Mike'ın böyle anlayıp anlamayacağını düşünüyordu. Ya genç adam, kendisine güvenmediğini, aşkını ve bağlılığını kesin bir delil olmadan kabul etmediğini sanırsa? Bu sonucu çıkarmışa benzemiyordu pek, ama belki Viviane gibi düşünmüş, bu sonuca varmıştı. Gerçekten ne istemiş olduğunu bildiren bir not yazıp yazmamayı geçirdi kafasından... Bunun olumlu ve olumsuz yanları vardı... Kendinden emin olmasına emindi, tabiî. Emin miydi gerçekten? Bazan gerçeği açıkça düşündüğünü sanır, sonra başka birinin bunu değişik şekilde yorumlayıp yorumlamayacağını, cümlelerden hiç düşünmediği değişik anlamlar çıkarıp çıkarmayacağını sorardı kendi kendine. Herhangi bir konuda... herhangi bir yerde... herhangi bir zaman... yapılacak en iyi şeyin ne olduğu nasıl bilinebilirdi acaba?

Hafifçe kapıya vuruldu, Mrs. Loburton içeri girdi. Onu görünce Viviane birden yetişkin, olgun, kendi kendine düşünüp karar verebilecek on dokuz yaşında koca bir genç kız olduğunu unuttu. Kollarını

uzattı: «Ah! Anne! diye bağırdı, her şey o kadar karışık ki ne yapacağımı bilmiyorum.»

Mutlaka çalışanların muayeneleri hızla ilerliyordu. Küçük bir muayene odasında, hariciye bölümünün birbirine benzeyen bir dizi odasının ilkinde Dr. Harvey Chandler aşçılardan birinin muayenesini bitiriyordu. «Tamam, dedi, giyinebilirsiniz.»

Önce, muayenelerden bir bölümünü bizzat yapmasının uygun düşmeyeceğini düşünmüştü. Bu meseleyi olumsuz karşılama eğilimindeydi. Sonra kabullenmeye karar verdi, tutumu bir saldırı sırasında birliklerinin başına geçen bir yüksek subayın tutumu olmalıydı.

Aslında Dr. Chandler, Dr. Pearson'la O'Donnell'in bu işin başına geçmelerinden rahatsız oluyordu. Tabiî, O'Donnell hastanenin başhekimiydi ve dolayısıyla hastanenin genel sorunlarıyla ilgilenmek hakkıydı. Ama, eninde sonunda bir operatördü ve tifo hastalığı, iç hastalıkları bölümünü ilgilendirirdi öncelikle.

Bir bakıma Dr. Chandler, şimdiki kriz sırasında başrolden yoksun bırakılmış hissediyordu kendini. Kişisel düşünceleriyle başbaşa kaldığında, kendini önemli işlerin adamı olarak görürdü, ama bunu kanıtlama fırsatı o kadar seyrek çıkıyordu ki karşısına. Şimdi de fırsat ayağına kadar gelmişken, önemsiz bir role değilse bile ikinci derecede bir göreve itilmiş sayıyordu kendini. Yine de O'Donnell ve Pearson tarafından alınan tedbirlerin çok yerinde olduğunu kabul etmek zorundaydı. Hiç olmazsa hedefleri aynıydı: En kısa zamanda bu tatsız salgını durdurmak. Kaşlarını çatıp giyinmiş olan aşçıya sordu:

— Sağlık kurallarına çok dikkat etmek gerektiğini unutmayın. Mutfakta çalıştığınız sıralar çok temiz, pırıl pırıl olmalısınız.

— Evet doktor.

Adam dışarı çıkarken Kent O'Donnell girdi:

— Merhaba, dedi. Ne var ne yok?

Chandler'in ilk eğilimi tepeden bakarak cevap vermek oldu. Sonra o kadar alınacak bir şey bulunmadığı sonucuna vardı. Ara sıra fazla demokratik davranmak gibi küçük bir hatasının dışında, O'Donnell iyi bir adamdı, Sağlık Kurulu başkanlığını hakkıyla dolduruyordu, kendinden öncekinden çok daha üstündü. Sonunda Chandler tatlılıkla cevap verdi:

— Sanırım başaracağız. Ben hesabı şaşırdım aslında, ama şimdiye kadar dikkati çeken bir şey görmedim.

— İki hastayla dört şüpheli vakadan ne haber?

— Hastaların dördе çıktığını ve şüpheli kalmadığını düşünebilirsiniz.

— Durumu tehlikeli olan var mı?

— Sanmam. Antibiyotiklere şükürler olsun. Ancak on beş yıl önce, şimdikinden besbeter bir durıma düşerdik.

— Evet. Öyle sanıyorum.

O'Donnell karantinadan söz etmekten çekiniyordu. Ne kadar gösterişçi olursa olsun, Chandler, işini gerektiği gibi yapacağına güvenilebilecek bir doktordu.

— Hastalardan ikisi hemşire diyordu. Biri psikiatride çalışıyor, öbürü ürolojide. Diğer ikisi erkek. Biri makine dairesinden, diğeri de arşiv memuru.

— Dördü de ayrı yerlerden, dedi. O'Donnell düşünceli düşünceli.

— Öyle. Yemek dışında, aralarında hiç bir or-

tak yan yok. Dördü de yemeklerini kafeteryada yiyorlar. En ufak bir kuşku yok, doğru iz üzerinde olmamız gerekiyor.

— Sizi daha fazla tutmayacağım, dedi O'Donnell. Bekleyen iki kişi daha var, ama başka yerlerde bekleyenlerin sayısı daha da çok ve onları işi bitenlere yolluyoruz.

— İyi, dedi Chandler, işimiz bitene kadar çalışacağım. Hiç bir şey bizi durdurmamalı, zamanın önemi yok.

İskemlesinde doğruldu. Bu son cümlede yeterince bir cesaret bulunduğu, gururla yıldızlı Amerikan bayrağını hatırlattığı inancındaydı.

— Çok haklısınız, dedi Kent. Size güveniyorum.

Bu sıradan cevaba biraz canı sıkılan Chandler sertçe:

— Hemşireye, bekleyeni bana yollamasını söyleyin, dedi.

— Tabiî.

O'Donnell çıktı, hemen ardından, elinde kartıyla, mutfakta çalışan bir kız içeri girdi.

— Şunu bana verin ve oturun lütfen, dedi Chandler.

Kartı önüne koydu ve bir muayene fişi aldı.

— Evet efendim.

— Önce anlatın, siz ve aileniz, hatırladığınız kadarıyla hangi hastalıkları geçirdi. Annenizle babanızdan başlayalım.

Kısa sorularına cevap verirken, Chandler hızla yazıyor ve notları yavaş yavaş kağıdı dolduruyordu. Her zamanki gibi, işini bitirdiğinde sonuç, hiç değiştirilmeden ders kitabına geçirilebilecek örnek bir iş olacaktı. Chandler'in önemli bir göreve gelmesini sağ-

layan yanı, çok dikkatli ve işine bağlı bir klinik adamı oluşuydu.

Bütün muayenelerin yapıldığı hariciyeden çıkarken, Kent O'Donnell, son bir kere geriye dönüp o günün olaylarını düşünüyordu. Akşama doğruydu ve sabahtan beri öyle çok şey gelmişti ki başlarına, düşünerek bunları düzene koymadan bütününü görebilmek ve uzantılarını kavramak imkansızdı.

Çabuk olduğu kadar beklenmedik bir şekilde, birbirini izlemişti olaylar: Önce kan tahlili eksik yapılan bebek olayı ortaya çıkmış, kısa süre sonra da ölmüştü çocuk. Pearson'un atılması ve Charlie Dornberger'in istifası bunu izliyordu. Ardından hastanenin en basit sağlık denetiminin altı aydır ihmal edildiği anlaşılıyordu. Sonra tifo hastalığı görülüyor ve ağır bir salgın tehlikesi Üç Eyalet Hastanesinin tepesine Demokles'in kılıcı gibi asılıyordu.

Ne kadar çok şey, aynı anda yüklenmişti üstlerine! Neden? Bu çığ nasıl oluşuvermişti? Hastanede oluşan bilinmedik bir uğursuzluğun belirtisi miydi? Yeni aksilikler mi beklemeliydi? Hepsi işi gevşetmekten, kendini büyük görmekten suçluydu da, bunu başlatan kendisi mi olmuştu?

«Hastanenin şimdiki yönetiminin eskisinden daha iyi olduğunu düşünüyordu! Kendimizden çok, ama çok emindik! En ileri bilimsel verilerin öğretildiği ve uygulandığı bir 'hasta iyileştirme tapınağı' yaratıp yerleştirdiğimizi sanıyorduk. İyi niyetimizden ötürü körü körüne ve iğrenç bir şekilde başarısızlığa mı uğradık yoksa? Gözlerimizi bulutlara dikip kafalarımız ideallerin parıltısıyla kamaşmış ve havalanmış, günlük koşulların en basit, en okunaklı uyarıları-

nı göremeyecek kadar aptallaştık mı? Buraya ne diktik peki?» O'Donnell kafasını kurcalıyor, en ufak girintilerini bile araştırıyordu. Burası gerçekten bir 'hasta iyileştirme tapınağı' mı? Ya da bu çılgınlığımızla, bembeyaz bir mezar mı inşa ettik? Boş ve mikroptan arınmış bir mezar?»

O'Donnell, kafası meşgul, yoğun ve yakıcı düşüncelerle dopdolu, içgüdüsüyle geçtiği yerlerin farkına bile varmadan yürüdü, kendini odasının kapısı önünde buldu ve içeri girdi.

Doğru pencereye gitti, bakışı her zaman birtakım kişilerin gidip geldiği ön avluya yöneldi. Topallayan bir adam ve ona destek olan bir kadın gördü, sonra görüş alanının dışına çıktılar. Bir araba durdu, içinden bir adam fırladı ve bir kadının arabaya binmesine yardım etti. Bir hemşire göründü ve elindeki bebeği adama uzattı, kapılar çarpıldı, araba kayboldu. Koltuk değneklerinin üzerinde sarsılarak, alışkanlığın verdiği rahatlık ve hızla ilerleyen bir yumurcak gördü. Nereye gideceğini kestiremediği anlaşılan yağmurluklu bir ihtiyar tarafından durduruldu. Çocuk ona yolu gösterdi, birlikte hastane kapısına doğru yürüdüler.

O'Donnell düşündü: «Yalvararak, yürekleri inanç dolu geliyorlar bize. Bunu hak ediyor muyuz? Başarılarımız başarısızlıklarımızı hafifletiyor mu? Zamanla ve kendimizi işimize vererek hatalarımızı unuttura bilir miyiz? Bunu anlayabileceğimiz gün gelecek mi? «Bugünden sonra, pek çok değişiklik zorunlu. Pek çok deliği tıkamak ve doldurmak gerek, açık ve görünür olanları değil yalnızca, dikkatli ve hızlı bir aramanın bize göstereceklerini. Zayıf noktaları bulmak için, kendi içimizde ve hastanenin tüm zırhı üzerinde sondaj yapmalı. Daha açık ve daha ciddî bir

özeleştiri gerekli, devamlı bir vicdan muhasebesi. Bugün, bu amansız gün koca bir fener, bir acı ve pişmanlık işareti, yeni bir başlangıcın, bir yenilenmenin belirtisi olsun.»

Yapacak çok şey vardı, yoğun bir çalışma onları bekliyordu. Dertlerin patlak verdiği Patolojik Anatomi Bölümünden işe başlayacaklardı. Sonra diğer bölümlerin yeniden düzenlenmesine sıra gelecekti, buna ihtiyaç duyduklarını hissediyordu. Yeni binaların yapımına ilkbaharda başlanacaktı, bu sorun artık halledilmişti. İki program birleştirilebilir, bir arada yürütülebilirdi. Kafası hızla ve düzgün çalışan O'Donnell, bütünü içine alan bir taslak hazırlarken telefon çaldı. Santraldaki görevli:

— Doktor O'Donnell, şehirlerarası arıyor, dedi.

Arayan Denise'di.

İlk işittiğinde başını döndüren o hafif boğuk sesti. Karşılıklı birbirlerinin hatırını sorduktan sonra:

— Kent şekerim, dedi Denise, bu hafta sonunu New York'ta geçirmeni istiyorum. Cuma günü birkaç kişi davet ettim, seninle gözlerini kamaştırmak niyetindeyim.

O'Donnell, cevap vermeden önce bir an duraladı:

— Özür dilerim Denise. Çok üzgünüm ama gelemeyeceğim.

— Ama gelmen gerekli (sesi bu sözler üzerinde ısrarla duruyordu.) Davetiyeler yollandı, daveti ertelemem imkansız.

— Ne dediğimi anlamıyorsun, korkarım. (Kendisi de sözlerle beceriksizce boğuşuyordu.) Burada salgın çıktı. Her şey düzene girinceye kadar hastanede kalmam zorunlu, kesin olarak gerekli. Daha son-

ra da, hiç olmazsa bir süre, gecikmeden yapılması gereken birtakım işler var.

— Ama, ne zaman istersem geleceğini söylemiştin, sevgilim.

Şimdi sesinde bir kızgınlık belirtisi, hafif bir kırgınlık vardı. Kent, Denise'in yanında olabilmeyi diledi. Yakınında olsa ona anlatabilirdi. Anlatabilir miydi acaba?

— Ne yazık ki, o zaman salgın çıkacağını bilmiyordum.

— Ama sen hastaneyi yönetiyorsun. Bir, iki günlüğüne yerine başka birini bırakabilirsin. Bu kadar kısa süre için, sorumluluğunu başkasına devredebilirsin...

Denise'in anlamaya niyetli olmadığı açıktı.

Kent çok sakin bir sesle:

— Bunun imkanı olduğunu sanmıyorum, dedi.

Hattın öbür ucunda bir sessizlik oldu, sonra Denise hafifçe konuştu:

— Seni uyarmıştım Kent. Sevdiğine sahip çıkan, onu hep yanında isteyen bir insanım ben.

O'Donnell bir kere daha genç kadını ikna etmeye çalıştı:

— Denise, sevgilim, rica ediyorum senden...

Sonra boşuna uğraşacağını hissedip sustu.

— Kesin cevabın bu mu?

Artık ses tüm tatlılık, tüm okşayış olmuştu.

— Öyle olması gerekiyor, dedi O'Donnell. Çok üzgünüm. —Ardından ekledi— Bu dertlerden kurtulur kurtulmaz seni arayacağım Denise.

— Peki. Oldu Kent. Hoşça kal.

— Hoşça kal.

Düşünceli düşünceli kapadı telefonu.

Salgının ikinci gününün sabahıydı.

Dr. Pearson'un tahmin ettiği gibi, önceki akşam birkaç örnek gelmişti ama, çoğunun laboratuvara ulaşması bir saat öncesine dayanıyordu.

Üstü kapalı, karton kutular içindeki örnekler, patoloji laboratuvarının ortasındaki ana masaya sıralanmıştı. Her birinin üzerinde, kime ait olduğu yazılıydı, tahta iskemlesinde oturan Pearson, masanın başında, bunlara kimlik numaralarını ekliyor ve daha sonra sonuçların kaydedileceği kağıtları hazırlıyordu.

Pearson işini bitirdiğinde, ardında yanyana çalışan ve kültür kutularını hazırlayan David Coleman'la John Alexander'e geçiriyordu.

Bannister, yandaki başka bir masanın başına yerleşmiş, şimdilik Laboratuvarın en yetkili kişisi olan McNeil'in, gecikmesini imkânsız bulduğu işleri yapıyordu.

Laboratuvar leş gibi kokuyordu.

David Coleman'ın dışında, içerdeki herkes sigara içiyordu. Pearson her kutunun kapağını açtığında purosundan koca koca duman bulutları üflüyordu. Kısa süre önce yaşlı alam Coleman'a da bir puro uzatmış, Coleman bunu yakmıştı. Ama puronun tadını leş kokulu hava kadar kötü bularak kısa süre sonra sönmeye terketmişti.

Bannister'in can düşmanı olan, çekirgeye benzer genç her yeni örneği getirmekten büyük bir mutluluk duyuyor ve içeri girer girmez de değişmez şekilde söyleyecek yeni bir söz buluyordu. İlk gelişinde Bannister'e bakmış ve: «Bunları gönderecek yeri bulmuşlar doğrusu» demişti. Daha sonra da Coleman'a: «Sizin için altı yeni parfüm doktor!» diye seslenmişti. Şimdi de Pearson'un önüne bir tepsi dolusu yeni kutu koyarken soruyordu: «Süt ve şeker ister misiniz

bayım?» Pearson başını kaldırmadan homurdanmakla yetindi.

John Alexander, kendini yaptığı işe vermiş, düzenli bir şekilde çalışıyordu. Coleman'ın ilk raslaşmalarında farkettiği rahat hareketlerle bir karton kutu alıyor, kapağını açıp önüne bir Petri kutusu çekiyor ve tükenmez kalemle, kapakta yazılı numarayı üzerine geçiriyordu. Sonra tahta saplı bir platin halkanın ucunu Bunsen lambasıyla yakıyor ve bununla ufak bir parça alarak içinde tuzlu serum bulunan tüpe geçiriyordu. Aynı işi ikinci bir kere yapıyor, sonra yine platin halkayı kullanarak bu karışımdan bir tabakayı, içinde kültür bulunan kutuya düzenli olarak yayıyordu.

Etiketi yapıştırılan serum tüpü, bir kutuya yerleştiriliyordu. İçinde kültür bulunan Petri kutusu da laboratuvarın öbür ucundaki bir etüve konuyordu, ertesi sabaha kadar kalmak üzere. Ancak o zaman —çünkü aceleye getirilemeyecek bir gelişim söz konusuydu— gerektiğinde repikaj'a (*) başvurulabilirdi.

Bu gidip gelmelerin birinde, Coleman'ı tam arkasında buldu. Bir itilimle, Pearson'un işitmemesine dikkat ederek, alçak sesle:

— Doktor, size bir şey söylemek istiyorum, dedi.

— Evet? Nedir?

Coleman bir Petri kutusunu etüve yerleştirdi ve kapağını kapadı.

— Ben... biz... sizin öğüdünüzü dinlemeye karar verdik. Tıp fakültesine yazılacağım.

(*) Belli bir ortama ekme.

— Çok sevindim, dedi Coleman büyük bir içtenlikle. Sonucun çok iyi olacağından eminim.

— Nedir çok iyi olan?

Pearson başını kaldırmış, onlara bakıyordu. Coleman yerine döndü, oturdu, yeni bir örnek aldı ve sakin sakin:

— John bana, tıp fakültesine yazılmaya karar verdiğini bildirdi, dedi. Bir süre önce kendisine bunu öğütlemiştim.

— Ya! —Pearson John'a dikkat ve ilgiyle baktı.— Nasıl yapacaksınız bu işi?

— Bir kere karım çalışabilecek. Hem sonra doktor, ders saatları dışında yapılacak laboratuvar işleri bulabileceğimi sanıyorum. Pek çok öğrenci böyle yapıyor. Kolay olmayacağını biliyorum, ama bir denemeye değer.

— Anlıyorum.

Pearson dumanı üfledi, sonra purosunu tablaya bıraktı, bir şey diyecek gibi oldu, duraladı ve sonunda sordu: «Karınız nasıl?»

— Düzelecek doktor, teşekkür ederim, diye cevap verdi John titremeyen bir sesle.

Bir sessizlik oldu, sonra Pearson ağır ağır konuştu:

— Bir şey olmasını isterdim... size söyleyebileceğim bir şey. (Durdu.) Ama sözlerin büyük bir işe yarayacağını sanmıyorum.

Alexander'in bakışları yaşlı adamınkilerle birleşti:

— Evet Dr. Pearson, dedi, ben de sanmıyorum.

Hastane odasında yalnız başına kalan Viviane,

annesinin gidişinden beri, kendisine bıraktığı romanı okumaya çalışıyor ama kafası sözcükleri almıyordu, içini çekti ve kitabı bıraktı. O an, Mike'tan birkaç gün kendisinden uzak kalmasını istememiş olmayı ne kadar, hem ne kadar çok isterdi. Onu arayıp aramamayı düşündü. Gözleri telefona kaydı. Ararsa, belki anında gelecekti. Düşünmek için birkaç gün ayrı kalmaları ne saçma bir fikirdi, ne önemi vardı bunun? Eninde sonunda birbirlerini seviyorlardı. Yeterli değil miydi bu? Arayacak mıydı onu? Eli havada duraladı. Ahizeyi kaldırmak üzereyken belirsiz bir hareket yaptı. İkinci gün olmuştu bile. Diğer üç gün de çabucak geçecek, o zaman Mike kesinlikle, her zaman için kendisinin olacaktı.

Hastane doktorlarının dinlenme odasında, yarım saat boş kalan Mike, büyük deri koltuklardan birine bırakmıştı kendini. Viviane'ın kendisine yapmasını söylediği şeyi yapıyordu. Tek bacaklı bir kadınla yaşanacak hayatın nasıl olacağını düşünüyordu.

23

Öğleden sonra başlıyordu. Hastanede, ilk tifo vakalarının görülmesinden sonra geçen, dördüncü günün öğleden sonrası.

Şimdi, hastane yöneticisinin odasında, Üç Eyalet'in Yönetim Kurulu Başkanı Orden Brown, başhekim Kent O'Donnell ciddî ve sessiz, telefonda konuşan Harry Tomaselli'yi dinliyorlardı.

— Evet, diyordu hastane yöneticisi, evet, anlıyorum. —Bir an durdu, sonra devam etti.— Gerekli

olursa hazırlanırız. Her şeyi de tamamlarız. Evet. Saat beşte, öyleyse. Hoşça kalın.

Telefonu kapadı.

— Ne haber, dedi Orden Brown sabırsızlıkla.

— Şehir Sağlık Kurulu bu akşama kadar mühlet verdi. O zamana kadar mikrobu taşıyan kişiyi bulamazsak mutfağı kapatmamız gerekecek.

— İyi ama bunun ne demek olduğunu biliyorlar mı?

Orden Brown yerinden kalkmıştı, sesi derin bir telaşı yansıtıyordu. «Bunun hastaneyi kapatmaktan farksız olduğunu bilmiyorlar mı? Dışardan ancak bir avuç hasta için yiyecek sağlayabileceğimi onlara söylediniz, değil mi?»

— Tabii söyledim, ama bu bir şey değiştirmiyor. Bütün mesele Sağlık Kurulundakilerin şehirde salgın hastalık çıkmasından korkmaları.

— Patolojik Anatomiden yeni bir haber var mı? diye sordu Orden Brown.

— Hayır. —O'Donnell başını salladı.— Hâlâ çalışıyorlar, yarım saat önce laboratuvara uğradım.

— Anlamıyorum!

O'Donnell, Yönetim Kurulu Başkanını hiç bu kadar telaşlı görmemişti.

— Dört gün. Hastanenin içinde on tifo vakası, dördü hastalardan. Hâlâ da kaynağını bulamadık.

— Hiç kuşkusuz, laboratuvarın işi çok zor, dedi O'Donnell, zaman kaybetmiyorlar üstelik.

— Kimsenin kimseyi suçladığı yok, diye karşılık verdi Brown sertçe. Hiç değilse bu konuda. Ama bir sonuç almamız gerekli!

— Joe Pearson yarın öğlene kadar bütün kültürleri bitireceklerini söyledi. Mikrobu taşıyan, mut-

fakta çalışanlardan biriyse, bunu o zaman kesinlikle anlayacaklar.

O'Donnell, Tomaselli'ye sordu:

— Sağlık Kurulu üyelerini yarın öğleye kadar beklemeye razı edemez misiniz?

— Çalıştım, ama başkan bu sabah tekrar geldi. Bize dört günlük bir süre tanıdılar ve bunun azami olduğuna inanıyorlar. Saat beşte tekrar gelecek, o zamana kadar sonuç alamazsak, korkarım emirlerine baş eğmekten başka yapacak şeyimiz kalmıyor.

— Bu arada teklifiniz nedir?

— Bizim servis, mutfağı kapamak zorunda kalabileceğimizi düşünerek hazırlık yapmaya başladı.

Felaket karşısında hepsinin yıkılmış, hepsinin şaşkın olduğu görülüyordu. Uzun bir sessizliğin ardından yönetici sordu:

— Kent..., saat beşte Sağlık Kurulu temsilcileriyle görüşmemiz için buraya gelir misin?

— Evet, dedi O'Donnell acı acı. Sanırım yerim burası. Burada bulunmam zorunlu...

Laboratuvardaki gerilim ne kadar büyükse, orada çalışan üç adamın yorgunluğu da o denli büyüktü. Gözleri kıpkırmızı, bitik bir haldeki Joe Pearson, hareketlerinin ağırlığıyla yorgunluğunu ortaya koyuyordu. Dört gün ve üç gecedir hastaneden ayrılmamış, çalışma odasına sürüklediği yatakta pek seyrek olarak, bir iki saat yatıp dinlenebilmişti. İki gündür tıraş olmamıştı, saçları dağınık ve giysileri bumburuşuktu. İkinci gün saatlar boyu laboratuvara uğramamış, kimse nereye gittiğini anlayamamış, yöneticinin ve Kent O'Donnell'in ısrarlı sorularına rağmen Coleman bunu öğrenememişti. Tekrar göründüğünde, yokluğu hak-

kında bilgi vermeden işinin başına geçmişti, hâlâ da çalışıyordu.

— Kaç tanesini yaptık, diye sordu.

Coleman elindeki listeyi gözden geçirdi:

— Seksen dokuz, etüvde beş tane daha kalıyor. Bunları da yarın alacağız.

Yaşlı adamdan daha iyi durumda olmasına rağmen, Coleman da ihmalcilik belirtileri taşıyordu. Öylesine büyük bir yorgunluk duyuyordu ki, yaşlı doktor kadar dayanıp dayanamayacağını düşünmeye koyulmuştu. Onun tersine Coleman üç gece de, gece yarısından sonra çıkıp sabahın altısında dönmek şartıyla evinde yatmıştı.

Alexander'den sadece bir kere, o da birkaç dakika farkla gelmişti laboratuvara. Diğerlerinde, genç adamı işinin başında ve salgın başlangıcından beri yaptığı gibi, çok düzenli bir makine halinde, bütün hareketleri doğru yerinde, ekonomik, her kademede yapılan testin sonuçlarını güzel ve okunur bir yazıyla kaydeder halde bulmuştu. İlk birkaç talimattan sonra, ona başka şey söylemenin gereği olmamıştı. Alexander gözle görülecek kadar yetenekli ve dikkatliydi; Dr. Pearson başlangıçta yaptığı işleri şöyle bir incelemiş, daha sonra tek başına çalışmaya devam etmişti.

Şimdi Joe Pearson ona soruyordu:

— Nedir repikaj için bulduğunuz rakamlar?

Notlarına bakan Alexander cevap verdi:

— İncelenen seksen dokuz petri kutusundan lurk ikisi kenara ayrıldı repikaj için, iki yüz seksen tüp incelendi.

Pearson kafasından hesapladı ve biraz da kendi kendine konuştu: «Demek, yarınkiler de dahil incelenecek yüz on tüp daha kalıyor.»

David Coleman, şu sıra Alexander'in neler duyduğunu, biraz da acısından kurtulduğu için mi işine böylesine dört elle sarıldığını düşünüyordu. Çocuğunun ölümü dört gün öncesinde kalmıştı. Başlangıçta genç teknisyeni bitkinleştiren şok ve üzüntü, hiç olmazsa görünürde hafiflemişti. Ama Coleman, Alexander'in duygularının, henüz yüzeyden pek uzak olmadığından kuşkulanıyordu. Bunun da tıp fakültesine girmesinde önemli bir etken olduğunu hissediyordu.

David'in bir daha dönmediği bir konuydu bu. Ama şimdiki kriz sona erince, bu konuda genç adamla uzun bir konuşma yapmaya, kendi deneylerine dayanan uyarılarda bulunmaya, öğütler vermeye kararlıydı. Özellikle maddî yönden, paralı bir işi bırakıp yeniden öğrenciliğe dönmenin kendisi için kolay olmayacağını söylerken doğruydu Alexander'in görüşü. Ama Coleman'ın ona gösterebileceği birkaç faydalı yol, atlatabilmesini sağlayacağı birkaç tuzak vardı.

Bu ekibin dördüncü kişisi Carl Bannister, bir süre için yarışma dışı kalmıştı. Aşağı yukarı üç gün ve neredeyse üç gece çalışmış; tek başına, laboratuvarın ertelenemeyecek işlerini bitirmiş, boş kaldığında da üçünün yardımına koşmuştu. Ama o sabah dili peltekleşmişti, yıkılmaya yakındı, dolayısıyla da Coleman, Pearson'a danışmadan onu evine yollamış ve Bannister itirazsız, minnetle dönmüştü geriye.

Laboratuvara gelen örnekler üzerindeki hazırlık çalışması, ara verilmeden devam etmişti. İkinci gün, etüvde yeterince kalan örnekler üzerinde çalışılmıştı. Dr. Pearson, çalışmanın aralıksız devam edebilmesi için, yeni bir iş bölümü yapmıştı. John Alexander'le kendisi, işin ikinci bölümünü üzerlerine al-

dılar David Coleman da hâlâ gelen örnekleri hazırlamaya devam etti.

Petri kutuları etüvden çıkarıldığında, önceki gün, gaitanın biraz serpildiği pembemsi yüzlerinde nemli bakteri kümeleri farkediliyordu. Aslında bu nemli bölgelerin her birinde milyonlarca bakteri vardı ve asıl önemli iş bunların zararsızlarını aranılandan ayırmaktı.

Pembemsi bakteri bölgelerinin tifoyla ilgisi bulunmadığından hemen atılıyordu. Tifo bakterilerinin gizlenebileceği daha solgun bölgeler, Petri kutularından çıkarılıyor, şekerli ve besleyici bir ortamın hazırlandığı tüplere yerleştiriliyordu. Her kültür için, her birinde değişik reaktif bulunan on tüp hazırlanmıştı. Bu reaktifler tekrar etüvden geçtikten sonra, eğer varsa, salgına yol açan tifo basilinin bulunduğu örneği ortaya çıkacaktı.

Şimdi, dördüncü gün, bütün örnekler alınmıştı —şu ya da bu şekilde mutfakta görevli olanlardan— ve incelenmeleri, ertesi günde saatlar boyu sürecekti. Çoğunun incelenmesi tamamlandığı halde, şimdiye kadar hiç biri, laboratuvar görevlilerinin gece gündüz aradıkları tifo taşıyıcısını ortaya çıkaramamıştı.

Şu sıra John'un sözünü ettiği iki yüz seksen repikaj, laboratuvarın çevresinde ve etüvün içindeki yerlere asılmıştı.

Telefon çaldı, en yakın olan Pearson açtı:

— Evet, dedi, sonra dinledi. Hayır. Henüz bir şey yok. Bir şey bulur bulmaz size haber vereceğiz tabii.

Telefonu kapadı.

Birden kendini gösteren büyük yorgunluğa pes eden John Alexander, rapor kağıdına bir şey not ettikten sonra, koltuklardan birine dimdik, kaskatı yu-

varlandı. Bu anî hareketsizlikle rahatlayıp gözlerini kapadı. Yanından David Coleman'ın sesi yükseldi:

— Neden bir iki saat dinlenmiyorsunuz John? Yukarı çıkın, biraz karınızla vakit geçirin.

Alexander doğrulup yerinden kalktı. Biraz daha uzanırsa uyuyacağını biliyordu:

— Bir seri daha yapacağım, dedi, sonra yukarı çıkarım herhalde.

İnkübatör'den bir dizi tüp aldı, önüne yeni bir fiş çekti ve tahlil edeceği on tüpü sıralamaya koyuldu. Saata göz atınca bir günün daha geçtiğini gördü: Beşe on vardı.

Kent O'Donnell telefonu kapadı: «Pearson hâlâ bir şey çıkmadığını söylüyor...»

Duvarları kayın ağacı kaplı yönetici odasında sessizlik iyice ağırlaştı. İki adam, bu odanın dışında işlerin aksadığını ve yavaşladığını biliyorlardı.

Öğleden sonra, Harry Tomaselli'nin günler önce hazırladığı ve şimdi mutfağın kapatılması yüzünden gerekli hale gelen plan uygulanmaya başlamıştı. Ertesi sabah kahvaltıdan başlayarak, rejimdeki yüz hasta için, şehrin iki lokantası güçlerini birleştirip hazırlık yapacaklar ve hastaneden çıkamayacak durumdaki bu hastalara verilmek üzere teslim edeceklerdi. Geri kalanların büyük bir bölümü evlerine gönderilmişti; taburcu edilemeyecek durumdaki diğerleri, Burlington ve çevresindeki öteki hastanelere dağıtılmıştı. Bu hastaneler de, Üç Eyalet'ten gelecekler için tedbir alıyorlardı.

Bütün bu işlerin, gecenin büyük bölümünü alacağını bilen Harry Tomaselli, bir saat önce hazırlıklara başlama emrini vermişti. Her yandan telefonla

istenen bir dizi cankurtaran, İlkyardım kapısına birikmeye başlamıştı. Koğuşlarda, özel odaların bulunduğu pavyonlarda, hastalar ve hemşireler hızla çalışıyor, hastaları yataklarından sedyelere ya da tekerlekli sandalyelere aktarıyor ve bu beklenmedik yolculuğa hazırlıyorlardı. Düşünecek zamanı olanlar için, hüzün verici ve kasvetli bir andı bu. Kırk dört yıllık tarihinde, Üç Eyalet Hastanesi ilk kez hastalarla yaralıları kapı dışarı ediyordu.

Kapıya hafifçe vuruldu ve Orden Brown yöneticinin odasına girdi. Aynı yerde toplanmalarının üzerinden geçen dört saatta, ne yapıldığını anlatan Harry Tomaselli'yi dinledi. Sonunda da, Yönetim Kurulu Başkanı sordu:

— Sağlık Kurulu yetkilileri geldiler mi?

— Henüz gelmediler. Ama neredeyse gelirler, kendilerini bekliyoruz.

— İsterseniz, dedi Orden Brown, sizinle bekleyelim.

Bir süre uzayan sessizliğin ardından O'Donnell'e döndü:

— Kent, bunun şimdilik önemi yok, ama aklıma gelmişken söyleyeyim. Eustace Swayne sizi görmek istiyor. Bu işler bittiklen sonra kendisine uğramanızı rica ediyor.

Bu istekteki küstahça yan, birkaç saniye süreyle O'Donnell'in soluğunu kesti. Eustace Swayne'in kendisiyle konuşmak istemesinin nedeni açıktı: Her şeye rağmen, herhalde kendisinin ve parasının ağırlığını ortaya koyarak Joe Pearson'u görevi başında tutmaya çalışacaktı. Son günlerde bütün olup bitenlerden sonra, böylesine bir körlük, böylesine bir bencillik inanılmaz geliyordu insana. O'Donnell içinde

büyük bir öfkenin kabardığını hissetti ve şu sözlerle patladı:

— Eustace Swayne'in ve yardımlarının canı cehenneme!

Orden Brown buz gibi bir sesle:

— Yönetim Kurulu üyelerimizin birinden söz ettiğinizi hatırlatabilir miyim, dedi. Aranızdaki anlaşmazlık ne olursa olsun, hiç değilse kendisinden kibarca söz etmek gerekir.

O'Donnell, gözleri alev saçarak Orden Brown'a döndü. «Mükemmel!» diyordu kendi kendine. «Hesaplaşma zamanı geldiyse, hadi. Hastane politikasıyla bitirdim işimi, bir daha da dönmemek üzere.» Tam o sıra yöneticinin masası üzerinde telefon çaldı.

— Mr. Tomaselli, dedi santralda görevli kızlardan biri, Sağlık Kurulu yetkilileri geldi.

Saat beşe üç vardı.

Küçük kafile hastane koridorlarında yol alırken, kilisenin çanları da çalmaya başladı. O'Donnell birden, altı hafta önce bir sabah, yine aynı kilisenin çanları çalarken, hastanede meydana gelecek kopmanın ilk belirtilerini bir çeşit önseziyle anladığını hatırladı.

O'Donnell'in yol gösterdiği kafilede Orden Brown, Harry Tomaselli ve Burlington Sağlık Kurulu yetkilisi Doktor Norbert Ford vardı. Arkalarında da, tam dışarı çıkarlarken kapıda beliren Mrs. Straughan ve tanıştırma sırasında O'Donnell'in adını iyi duyamadığı Kurul'dan bir asistan yürüyordu. İlk kızgınlığı artık geçtiğinden, Kent, birkaç dakika önce Orden Brown'la aralarında çıkabilecek ve çok kötü sonuçlar verebilecek kavganın başlamadan kesildiğine

memnundu. Son günlerde, kendisi de dahil, hastanede herkesin sinirlerinin büyük ölçüde gerildiğini o zaman kesinlikle anladı; Yönetim Kurulu Başkanı da ona bir mesaj iletmekten başka şey yapmamıştı. Asıl kavgası Eustace Swayne'leydi, bütün bu işler bittikten sonra da ihtiyar korsanla yüzyüze gelmeye karar vermişti. O zaman, Swayne'in teklifleri ne olursa olsun, sonuçlarını düşünmeden kesin sözlerle O'Donnell adamın haddini bildirmeye kararlıydı.

Kent O'Donnell Patolojik Anatomi Bölümüne uğramalarını teklif etmişti Kurul yetkilisine:

— Hiç olmazsa, salgının kaynağını bulmak için elimizden geleni yaptığımızı gözlerinizle görebilirsiniz, demişti.

Dr. Ford önce bu teklifi geri çevirmişti:

— Kimse başka türlüsünü düşünmedi, korkarım patolojide görevli arkadaşlarınıza herhangi bir yardımım dokunamaz.

Ama O'Donnell üstelemiş, birlikte laboratuvarın yolunu tutmuşlardı.

Kafile içeri girdiğinde John Alexander başını kaldırdı, sonra incelemekte olduğu tüpler üzerindeki çalışmasına devam etti. O'Donnell ve Orden Brown'u gören Pearson yerinden kalktı yanlarına giderken de, ellerini, iyice kirlenmiş olan iş gömleğine siliyordu.

O'Donnell yeni gelenleri tanıttı. Pearson'la Norbert Ford el sıkışırlarken, Ford sordu:

— Bir şey buldunuz mu?

— Henüz değil. Gördüğünüz gibi, hâlâ arıyoruz.

— Joe, dedi O'Donnell. Dr. Ford'un mutfağımızın kapatılmasını emrettiğini bilmelisiniz.

— Bugün mü?

Pearson'un sesinde bir inanmazlık vardı. Kurul yetkilisi ciddî ciddî başını salladı.

— Korkarım öyle.

— Ama yapamazsınız bunu. Gülünç bir şey.

Saldırgan, sesinde kavgacılığı okunan, gözleri alev alev yanan gerçek Pearson, yorgunluk maskesinin ardından kendini gösteriyordu:

— Şu işe bakın! Bütün gece çalışacağız ve sabaha işleri bitireceğiz. Hastalık taşıyan biri varsa, göründüğü kadarıyla da var, bunun kim olduğunu öğreneceğiz.

— Çok üzgünüm ama, bu tehlikeyi göze alamayız.

— Ama mutfağı kapamak hastaneyi kapamak demektir, diye bağırdı Pearson. Hiç olmazsa yarın sabaha kadar bekleyebilirsiniz herhalde.

— Korkarım hayır. —Ford terbiyeliydi ama kesin konuşuyordu.— Üstelik bu karar yalnız benim değil. Salgının yayılma tehlikesini göze alamayız. Şimdilik sizin dört duvarınız arasında, ama herhangi bir noktadan dışarı sızabilir. Bunu düşünüyoruz.

Tomaselli araya girdi:

— Akşam yemeğini de vereceğiz Joe, ama son olacak bu. Ertesi sabah gönderilebilecek durumda olan bütün hastaları evlerine göndereceğiz, diğerlerinin çoğunu da başka hastanelere nakledeceğiz.

Bir sessizlik oldu. Pearson'un yüzü sinirden oynayıp duruyordu. Yuvalarına gömülmüş, kıpkırmızı gözleri yaşarmak üzereydi. Mırıldandı:

— Bugünü göreceğimi hiç ummamıştım...

Kafile uzaklaşırken O'Donnell tatlı bir sesle:

— Doğrusu, ben de ummamıştım Joe, dedi.

Tam kapıya vardıklarında John Alexander bağırdı:

— Buldum.

Kafile hep birlikte döndü ve Pearson hemen sordu:

— Neyi buldunuz?

Alexander parmağıyla, üzerinde çalıştığı tüp dizisini gösteriyordu.

— Görelim bakalım.

Pearson koşarak laboratuvarı geçti. Diğerleri de tekrar içeri doluştular.

Pearson tüp dizisine baktı, dili sinirli sinirli dudağında geziniyordu. Alexander'in gördüğü doğruysa, hep bu an için çalışmışlardı.

— Açın kitabı, dedi.

John Alexander açık bir kitap aldı. Bunda, şekerli ortamda bakterilerin gösterdiği çeşitli bioşimik reaksiyonları sıralayan bir tablo vardı. Üzerinde **Eberthelle Typhi** yazılı sütuna parmağını bastırdı ve okumaya hazırlandı. Pearson ilk tüpü aldı ve:

— Glükoz, dedi.

Parmağını listede gezdiren Alexander cevap verdi: Reaksiyon asit, ama gaz yok.

Pearson başını salladı, tüpü yerine koydu, ikinciyi aldı ve:

— Laktoz, dedi.

— Ne asit, ne gaz.

— Doğru. (Sustu.) Dilsitol.

— Ne asit, ne gaz.

— Sakaroz.

— Ne asit, ne gaz.

Bu kez de reaksiyon, tifo basilinin gösterdiği gibiydi. Laboratuvarda gerilim artıyordu. Pearson bir sonraki tüpü aldı:

— Mannitol.

— Reaksiyon asit, gaz yok.

— Doğru. Maltoz.

— Asit, gaz yok.

Pearson onayladı. Altısı bitmiş, dördü kalmıştı.

— Xiloz, dedi.

— Asit, gaz yok.

Yedi.

— Arabinoz.

John Alexander okudu:

— Ya asit var gaz yok ya da hiç biri yok.

Pearson açıkladı:

— Hiç bir reaksiyon yok.

Sekiz. İki tane daha vardı.

— Rhamnose.

— Reaksiyon yok, dedi Pearson tüpe bakarak Bir tane daha kalmıştı:

— İndol, dedi Pearson elinde son tüple:

— Negatif, diye cevap verdi Alexander kitabı kapayıp.

Pearson Petri kutusuna gidip okudu: Numara yetmiş iki.

— Hiç kuşku yok. Mikrop taşıyıcı bu.

— Kim?

David Coleman içine bütün adları eliyle kaydettiği defteri almıştı bile. Okudu: Charlotte Burgess.

— Kendisini tanıyorum, dedi Mrs. Straughan sadece. Yemeklerin verildiği tezgahta çalışıyor.

Aynı anda gözleri duvar saatına gitti, beşi yedi geçiyordu.

— Akşam yemeği, diye söylendi Mrs. Straughan hummalı bir telaşla. Akşam yemeğinin dağıtımı başlıyor.

— Hemen yemek salonuna koşalım.

Harry Tomaselli bu sözleri bitirmeden kapıya varmıştı bile.

Hastanenin ikinci katında, nöbetçi hemşire, bitkin bir halde, Viviane'ın oda numarasına baktı ve içeri daldı.

— Evet! Miss Loburton'sunuz. —Ayak ucunda asılı tahtaya bir şey kaydetti.— Batı Burlington kliniğine nakledileceksiniz.

— Ne zaman, söyler misiniz lütfen?

Öğleden sonra hastanenin boşaltılacağını ve buna yol açan nedeni öğrenmişti.

— Cankurtaranlar şu sıra çok meşgul. Sanırım daha birkaç saat gerekli. Herhalde akşam dokuza doğru. Eşyanızı toplamanıza yardım etmek için, hemşireniz gelecek buraya. Bol bol vaktimiz var.

— Teşekkür ederim, dedi Viviane.

Kafası başka yerde olan nöbetçi, çabucak selam verip çıktı.

«Tam zamanı, dedi Viviane kendi kendine Mike'ı aramanın tam zamanı.» Beş günlük süre daha sona ermemişti, ama ikisi de işin böyle bir noktaya varacağını hesaplamamışlardı. Üstelik, kısa bir süre için de olsa, ayrı kaldıklarına pişmandı Viviane. Bunun çok saçma, gereksiz bir düşünce olduğunu şimdi anlıyor, hiç aklına gelmemiş olmasını diliyordu.

— Dr. Michael Seddons lütfen, dedi santraldaki kıza.

Saniyeler geçti. Genç kızın sesi tekrar duyuldu:

— Dr. Seddons cankurtaranlardan biriyle gitmiş. Başka birini ister misiniz?

— Hayır, teşekkür ederim, dedi Viviane. Bir mesaj bırakmak isterdim ama.

— İşiyle ilgili mi?

Duraladı:

— Hayır...

— Şu sıra ancak, hastanenin işleriyle ilgili âcil

mesajları kabul ediyoruz. Daha sonra tekrar arar mısınız, lütfen.

Bir tıkırtı oldu, hat kesildi.

Viviane ağır ağır telefonu kapadı.

Dışarda, koridorda, sesler ve gidip gelenlerin gürültülerini duyuyordu. Bir heyecan dalgası hissetti. Anî bir emir verildi. Bir şey gürültüyle yere düştü. Biri kahkaha attı. Bunların hepsi de sıradan ve düzensiz gibiydi, ama bu canlılığa katılmak, olup bitenlerin herhangi bir parçasına katkıda bulunmak için büyük bir istek duymaya başlıyordu... Bakışı yatağına yöneldi: Sol bacağının kesildiği yerde çarşaf dümdüzdü.

Birden, ilk kez Viviane kendini müthiş umutsuz ca yalnız hissetti.

— Ah, Mike! diye mırıldandı, Mike, sevgilim... nerede olursan ol, yalvarırım... hemen bana gel.

Hemşire Penfield, kafeteryaya girmek üzereyken kafilenin kendisine doğru yaklaştığını gördü. Hastane yöneticisiyle başhekimi farketti. Arkalarında, onları izlemek için harcadığı çabadan ötürü koca göğüslerini hoplatarak Mrs. Straughan geliyordu.

Harry Tomaselli kafeteryaya girerken yavaşladı.

— Bu işin çabuk ve dikkati çekmeden yapılmasını istiyorum, dedi Mrs. Straughan'a.

Kadın başıyla evetledi ve birlikte bir servis kapısından mutfağa geçtiler.

O'Donnell hemşire Penfield'e işaret etti:

— Benimle geliverin lütfen. Bize yardımcı olmanızı istiyoruz.

Bundan sonrası çok çabuk olup bitiverdi. Orta yaşlı bir kadın tezgâhta yemek veriyordu. Hemen ardından, Mrs. Straughan tarafından koluna yapışıldı ve içeri doğru götürüldü. «Bir saniye lütfen», dedi

O'Donnell ödü patlayan kadına. «Bir saniye lütfen», ve Penfield'e yanında durmasını işaret etti.

Mrs. Straughan'a döndü:

— Elini değdirdiği yiyecekleri alın ve yakın. Şimdiye kadar vermiş olabileceği bütün yiyecekleri de buldurup yok etmeye çalışın. Elini değdirebileceği tabakları kaldırın ve kaynar sudan geçirin.

Kadın hemen tezgaha koştu ve az sonra O'Donnell'in talimatına uyulmuş, kafeteryada oluşan kuyruk dizi dizi yemeklerin önünde ilerlemeye koyulmuştu. Sadece olayı çok yakından izleyen birkaç kişi, bu sahneye tanık olmuştu.

Mutfağın dibindeki Mrs. Straughan'ın odasında, O'Donnell kadınla konuşuyordu:

— Mrs. Burgess, kendinizi bu hastanenin hastalarından saymanızı rica ediyorum. Merak etmeyin, dedi tatlılıkla, her şey size anlatılacak.

Ardından hemşire Penfield'e:

— Hastamızı karantina odasına götürün, dedi. Kimseyle temas etmesin. Dr. Chandler'i çağırtacağım, gereken talimatı kendisi verecek.

Bunun ardından Elaine Penfield, tir tir titreyen Mrs. Burgess'i götürdü.

Mrs. Straughan merakla sordu:

— Şimdi ne olacak doktor, o?

— Kendisine çok iyi bakılacak, diye cevap verdi başhekim. Karantinada kalacak ve hekimler kendisini gereken süre boyunca tedavi edecekler. Tifo mikrobu taşıyan kişinin safra kesesi iltihaplanabilir bazan. Böyleyse, belki de ameliyat edilecek. Tabiî, hastalığa yakalanan bütün diğer kişiler üzerinde de tahliller yapılacak. Harvey Chandler bakacak bu işe.

Telefonda, Tomaselli yardımcılarından birine:

— Söyledim ya, diyordu. Her şeyi durdurun, bu-

gün taburcu edileceklerin dışında herkes hastanede kalacak, yemek işi de düzene girdi tekrar. İşimiz bitince de, yeniden hasta kabulüne başlayabiliriz. Anlaşıldı mı? —Sonra karşısında oturan O'Donnell'e keyifle göz kırparak devam etti.— Herkese Üç Eyalet Hastanesinin yeniden çalışmaya başladığını söyleyebilirsiniz.

Tomaselli telefonu kapadı, Hilda Straughan'ın özel ibriğinden koyduğu bir fincan kahveyi kabul etti:

— Bu kargaşalıkta söyleyecek zaman bulamadım, Mrs. Straughan, dedi, ama yeni bulaşık makineleriniz alınıyor. Yönetim Kurulu masrafı onayladı ve sipariş verildi. Umarım çalışmalara gelecek hafta başlanır.

Kadın başıyla evetledi: Bu haberi beklediği açıktı. Kafası da hemen, başka bir izi sürmeye koyulmuştu.

— Buraya gelmişken, Mr. T. size bir şey göstermek istiyorum. Buzdolabını genişletmek gerek. (Yöneticiye sert sert baktı.) Hem bu sefer, değişiklik için bir salgına ihtiyaç kalmaz umarım.

Yönetici içini çekerek ayağa kalktı, O'Donnell'e:

— Bugün başka meseleniz var mı, diye sordu.

— Hayır, dedi O'Donnell, bugün yok. Ama yarın, bizzat sonuçlandırmak istediğim bir iş var.

Eustace Swayne'i düşünüyordu.

24

David Coleman pek iyi uyumamıştı. Bütün gece düşünceleri durmadan Üç Eyalet Hastanesinin, Pato-

loji Bölümünün ve Dr. Joseph Pearson'un çevresinde dolaşıp durmuştu.

Son günlerin olaylarından hiç biri, azıcık da olsa, Dr. Pearson'un Alexanderlerin bebeğinin ölümündeki sorumluluğunu azaltmamıştı. Geçen haftaki sorumluluğu neyse, bugün de aynıydı. Coleman, Üç Eyalet Hastanesi Patolojik Anatomi bölümüyle ilgili görüşünü de değiştirmemişti. Akıl almaz bir bürokraside boğulmuş, köhne ilkelere saplanmış, ilkel yöntemlerle iyice gerilerde kalmış, yıllar önce hurdaya çıkarılması gereken araç-gereçler yüzünden işlere yetişemez olmuştu...

Yine de, bir çeşit rahatsızlık duyarak, on dört gün içinde Dr. Pearson hakkındaki duygularının değişip yumuşadığını hissediyordu. Niçin? Önceki hafta, Pearson'u neredeyse bunak ve yeteneksiz, çoktan emekliye ayrılması gerekirken yerine dört elle yapışan biri olarak görmüştü. O günden bu yana görüşünü değiştirmesine yol açacak, belirli hiç bir şeyle karşılaşmamıştı. Öyleyse neden şimdi kendini Pearson konusunda tedirgin, kuşkulu bir rahatsızlık içinde hissediyordu?

Yaşlı adam, tifo salgınının ilk belirtileri sırasında ve daha sonra büyük bir yetenek, ayrıca da Coleman'ın gösterebileceğinden çok daha fazla bir güven ve etkililik ortaya koymuştu. Ama bu o kadar şaşırtıcı mıydı ki? Tecrübenin büyük önemi vardı ve bu durumda, Pearson'un kendini göstermek istemesi anlaşılabilirdi.

Ama şimdi daha belirsiz, daha az kesin olan, Pearson hakkındaki görüşünün tümüydü. Geçen hafta, hiç düşünmeden —geçmişteki eserleri ve çalışması ne olursa olsun— Pearson'u fikir yönünden yoksul aydınlar arasına katabilirdi. Ama şimdi, o kadar

emin değildi bu görüşünden. İçinden bir ses, zamanla daha da az emin olacağını fısıldıyordu.

Gece uyuyamadığı için erkenden hastanenin yolunu tuttu, saat sekizi yeni çalıyordu ki odaya girdi ve McNeil'i Pearson'un yerinde oturur buldu.

— Günaydın, dedi McNeil. İlk siz geldiniz. Sanırım diğerleri kendilerini topluyorlar daha.

— Bu olay diğer işlerde geciktirdi mi bizi?

— Bütünüyle durum kötü sayılmaz. Tabiî «acele olmayan» pek çok işi bitirmek zorundayım, ama geri kalanları geciktirmedik. Seddons'un büyük yardımını gördüm. Cerrahiye dönecek yerde patolojik anatomiyi seçmesini söyledim kendisine.

Birkaç günden beri kafasını kurcalayan başka bir şeyi hatırlamıştı şimdi Coleman. Sordu:

— Şu hemşire adayı... biliyorsunuz ya, bacağı kesilen genç kız... teşrih yapıldı mı bacak üzerinde?

Pearson'la teşhisinde birleşmedikleri vakaydı bu, hatırlıyordu.

— Hayır.

Masanın bir köşesine bırakılan dosyalar arasından birini çeken McNeil, yüksek sesle okudu:

— Viviane Loburton, genç kızın adı bu. Âcil bir yanı olmadığından erteledim. Bacak hâlâ buzdolabında. Teşrihi kendiniz yapmak ister misiniz?

— Evet, dedi Coleman. İsterim.

Dosyayı aldı ve otopsi salonuna geçti. Bacağı buzdolabından alır almaz üzerine sarılı gazlı bezi açtı, bembeyaz ve soğuk, testereyle kesildiği yerde kanı donmuş halde bacak ortaya çıktı. Tümörün bulunduğu bölgeyi aradı ve yanda hemen dizin altında buldu yumruyu. Bir neşter aldı, iyice yardı ve ilerledikçe ilgisi arttı.

Bir uşak Kent O'Donnell'in pardesüsünü, şapkasını aldı ve yüksek tavanlı, kasvetli koridor üzerindeki vestiyere astı. O'Donnell çevresine baktığında, zengin olsun olmasın, bir insanın neden böyle bir dekor içerisinde yaşadığını düşündü. Sonra, belki de Eustace Swayne yaradılışında birine, bu ürkütücü genişliğin, bu işlenmiş kirişlerle oymalı panolardaki gösterişin, soğuk taştan işlenmiş duvarların, tarih boyunca, başka yerlere ve eski günlere sağlanan bir derebeylik gücü hissettirdiğini düşündü. Yaşlı adamın ölümünde evin ne olacağını düşündü. Belki bir müze? Ya da bir sanat galerisi? Belki sadece boş, yarım kalmış ve bütün diğer benzerleri gibi terkedilmiş bir ev... Birinin burada yaşamayı seçmesi akıl almaz geliyordu ona. Akşam üstü saat beşte kapılarını kapayıp ertesi sabaha kadar açmaması gereken yerlerdendi burası da. Sonra bu kasvetli duvarlar arasında, Denise'in çocukluğunu geçirdiğini hatırladı ve mutlu olup olmadığın düşündü.

— Mr. Swayne bugün oldukça yorgun efendim, dedi uşak, sizi yatak odasında kabul etmesinde bir sakınca görüp görmediğinizi soruyor.

— Hiç bir sakınca yok, dedi O'Donnell yatak odasının söyleyeceği şeylere daha uygun bir yer olduğunu düşünerek: Anî bir kriz gelirse Eustace Swayne'i hemen yatağına uzatmak mümkündü.

Uşağın ardından iki kere dönen geniş bir merdiveni çıktı. Merdiven başında, ayak seslerini boğan kalın yün halı kaplı uzun bir koridor başlıyordu. Uşak kabaralı bir kapının önünde durdu, hafifçe tıklattı, oymalı demir tokmağı çevirip O'Donnell'i geniş bir odaya geçirdi.

Sıcaklığı maddî bir şey gibi suratına çarpan, içinde bir odun ateşinin yandığı koskoca ocağa dikkati

yöneldiğinden, önce, Eustace Swayne'i göremedi. Bu tatlı ağustos sonu sabahında odanın sıcaklığı katlanılır gibi değildi. Sonra sütunlu koca bir yatakta, sırtında adıyla soyadının baş harfleri işlenmiş bir sabahlıkla Eusace Swayne'in yastıklara dayanıp oturduğunu gördü. Yaklaştığında O'Donnell ihtiyarın, Orden Brown ve Denise'le birlikte yemek yemelerinden bu yana ne kadar zayıflayıp cılızlaştığını gördü.

— Geldiğinize teşekkür ederim, dedi adam.

Sesi de eskisinden daha zayıftı. Ziyaretçisine bir iskemle çekmesini işaret etti.

O'Donnell otururken:

— Beni görmek istediğinizi söylediler, dedi.

Kafasında, yapmak niyetinde olduğu kesin açıklamalardan birkaçını son kere gözden geçiriyordu. Pearson hakkındaki görüşlerini hiç bir şey değiştiremezdi, ama daha yumuşak ve kibar davranabilirdi yaşlı adam. Artık bu yaşlı ihtiyarla kavga etmek niyetlisi değildi, eşit olmazdı mücadele.

— Joe Pearson beni görmeye geldi, dedi Swayne, yanılmıyorsam üç gün önce.

Demek yaşlı doktor, laboratuvardan kaybolduğu ve boşuna arandığı saatler sırasında buraya uğramıştı.

— Evet, diye karşılık verdi O'Donnell. Geleceğini tahmin etmiştim.

— Hastaneden ayrıldığını bildirdi.

Swayne'in sesi bitkindi, bu seste O'Donnell'in beklediği suçlamadan iz yoktu.

Devamını merak ederek, onaylamakla yetindi.

— Evet, doğru.

Swayne bir an sustu, sonra:

— Sanırım birtakım olaylar vardır ki, bunlara karşı insanın elinden bir şey gelmez, dedi.

Sesi iyice hafiflemişti şimdi. Yoksa bir boyun eğme belirtisi miydi bu? Kesinlikle anlamak güçtü...

— Evet, öyle, dedi O'Donnell yine aynı yumuşak sesle.

— Joe Pearson beni görmeye geldiğinde, diye devam etti Swayne, iki istekte bulundu. İlki, hastanenin yapımı için para vermekten vazgeçmemem ve bu yolda hiç bir şart öne sürmememdi, kabul ettim.

Bir sessizlik oldu. O'Donnell ağzını açmadan bu cümlenin anlamını sindiriyordu içine. Yaşlı adam devam etti:

— İkinci isteği kişiseldi. Sanırım hastanemizde, John Alexander adlı bir teknisyen var?

— Evet, diye cevap vedi O'Donnell şaşırıp gitgide meraklanarak. Laboratuvarda çalışır.

O'Donnell başıyla evetledi.

— Joe Pearson, tıp fakültesine devam edeceğini söyledi ve okul masraflarını benim vermemi istedi. Bunu kolaylıkla yapabilirim, tabiî paranın hiç değilse faydalı bir yanı var... (Swayne yatağının üzerinden kalınca bir saydam zarf aldı.) Noterime gereken talimatı verdim. Bir fon ayrılacak, bu genç adamla karısının rahatça yaşamalarını sağlayacak, genç kadının iş bulmak için çırpınmasını gerektirmeyecek ve bütün okul masraflarını karşılamaya yetecek bir fon. Eğer daha sonra, Alexander herhangi bir dalda uzmanlaşmak isterse, bunun için ayrıca kendisine para ödenecek.

Yaşlı adam konuşmaktan yorulmuş gibi, sustu. Az sonra devam etti:

— Benim düşündüğüm daha devamlı bir şey. Onun ardından... başka genç adamlar da... onun kadar değerli, sanırım... başka genç adamlar da doktor olmak isteyecekler. İstiyorum ki bu fon devam et-

sin, Üç Eyalet Hastanesi Sağlık Kurulu tarafından yönetilsin. Üzerinde durduğum, kesinlikle uyulmasını istediğim tek şart var.

Eustace Swayne, O'Donnell'in gözlerinin içine baktı, sesinde bir meydan okumayla devam etti.

— Bu bursu sağlayacak kuruluşun adı JOSEPH PEARSON VAKFI olacak. İtirazınız var mı?

Duygulanan ve utanç duyan O'Donnell cevap verdi:

— İtirazım olmadığı gibi, hayatınız boyunca yaptığınız en güzel ve en iyi şeylerden biri olduğunu söylememe izin verin.

— Bana gerçeği söyle Mike, öğrenmek istiyorum.

Karşı karşıyaydılar. Viviane yatağındaydı, Mike Seddons da kuşku ve çekingenlikle, yatağının yanında ayakta duruyordu.

Ayrılık günlerinden bu yana ilk karşılaşmalarıydı. Önceki akşam, Viviane'in naklinden vazgeçildiğinde, genç kız telefonla onu yeniden aramış ama bulamamıştı. Sabah, haber göndermesine gerek kalmadan, beş gün önce kararlaştırdıkları gibi yanı başındaydı. Şimdi Viviane'ın gözleri genç adamın yüzünde geziniyor, korkusu ufak uyarılarda bulunuyor, içgüdüsü kafasının almak istemediği şeyi söylüyordu.

— Viviane, dedi Mike ve genç kız onun titrediğini gördü, sana açıklamam gerek.

Cevap yoktu, sadece Viviane'ın dik ve sert bakışı gözlerindeydi...

Dilini kurıyan dudaklarında gezdirdi. Yüzünün kıpkırmızı kesildiğini biliyordu. Yüreğinin hızla attığını hissetti. İçgüdüsü geri dönüp koşarak kaçmasını

öğütlüyordu. Ama ayakta, kararsız birtakım sözcükler arayıp bulamadan duruyordu...

— Ne demek istediğini biliyorum sanırım, Mike. (Viviane'ın sesi anlamsız, donuk, sanki her türlü duygudan yoksundu.) Evet, artık benimle evlenmek istemiyorsun. Sana yük olacağım... bu halimle... anladım.

— Viviane, sevgilim.

— Hayır Mike, bunu söyleme. Rica ederim!

Yalvararak, ısrarla:

— Dinle beni Viviane, dinle, dedi. O kadar basit değil!....

Yine söyleyecek söz bulamadı, sesi kısıldı.

Üç gün boyunca, bu an gelip çattığında söyleyeceklerini bulmaya çalışmıştı. Ama, biçim ne olursa olsun, sonucun değişmeyeceğini farketmişti. Son raslaşmalarından bu yana geçen süre içinde, Mike Seddons vicdanının bütün girinti ve çıkıntılarını kurcalamıştı. Bulduğu şeyler içini bir tiksintiyle doldurmuş, kendinden nefret etmesine yol açmıştı, ama bunlar gerçekle birlikte yüzeye çıkmıştı. Viviane'la evlenmelerinin asla bir başarı olamayacağını biliyordu, genç kızın yetersizliğinden ya da eksikliğinden değil, kendi küçüklüğünden ötürü.

Vicdan muhasebesi yaptığı, araştırdığı sıralar, birbirlerine raslayacakları anları düşünmeye zorlamıştı kendini. Hayal gücünün ışığı altında kendini gepgenç, sapına kadar erkek, eksiksiz, tıklım tıklım bir salona kolunda ağır ağır, beceriksizce, belki koltuk değneğine dayanarak ve sadece takma bir bacağın imkan verdiği ölçüde sallanarak yürüyen Viviane'la birlikte girerken görmüştü. Dalgaların köpüklerine gömülürken ya da güneşin altında neredeyse çıplak, bir kumsalda yatarken de görmüştü kendini ama, yanında giyimli; takma bacak çok çirkin bir şey olduğu

için, bunu çıkarırsa hareketsiz ve gülünç, yabancı gözlere acınacak ve tiksindirici geleceğinden keyifli anlarının hiç birine katılamayan Viviane vardı.

Daha da beteri: Her türlü tiksintinin, her türlü içgüdüsel terbiye kuralının ötesinde, cinsel konuyu da düşünmeye zorlamıştı kendini. Akşam, yattıkları anı canlandırmaya çalışmıştı. Viviane takma bacağını tek başına mı çıkaracaktı? Ya da kayışları çözmesine yardım edecek miydi? İç çamaşırının altında ne olduğu bilindiğinden, soyunma karşılıklı ve rahat olacak mıydı? Nasıl sevişeceklerdi? Bacaklı mı, bacaksız mı? Bacaklı. Öyleyse kendi ateşli ve aceleci gövdesine değen bu sert ve esneklikten yoksun şey ne gibi bir etki yapacaktı? Bacaksız. O zaman kendi gövdesinin altındaki kesik bacakla neler duyacaktı? Artık tamam olmayan bir vücutla cinsel alışverişte, tamamlanmaya, mükemmele varabilecek miydi?

Mike Seddons terliyordu. Derinliklere inmiş ve kendi görüntüsünü keşfetmişti.

Viviane konuştu, bu sefer sesi kısılıyor, boğuluyordu:

— Açıklamanın gereği yok, Mike.

— Ama istiyorum. Gerekli bu! Düşünmemiz gereken o kadar çok şey var ki!

Şimdi sözcükler hızla geliyor, anlatmak için, buraya gelmeden nasıl can çekişmelerden geçtiğini Viviane'a açıklamak için büyük bir istekle dolu, itişip kakışıyorlardı. Bu dakikada bile Mike'ın, onun anlayışına ihtiyacı vardı.

— Dinle Viviane, her şeyi uzun uzun düşündüm, senin için en iyisi...

Üzerine dikilen gözleri gördü. Bu gözlerdeki bakışın ne kadar dengeli, kesin ve doğrudan olduğunu o âna dek farketmemişti.

— Hayır Mike, yalan söyleme, rica ederim. Sanırım gitmen daha iyi olacak.

Yapılacak bir şey bulunmadığını, bir yere varamayacağını, artık bütün isteğinin kaçmak ve kaybolmak, bir daha Viviana'ın bakışıyla karşılaşmamak olduğunu biliyordu. Yine de kararsızdı, sordu:

— Ne yapacaksın?

— Bilmiyorum. Gerçeği söylemek gerekirse, düşünmemiştim de. Hiç düşünmemiştim.

Genç kızın sesi yine titremiyor, ama harcadığı çabayı yansıtıyordu.

— Belki, beni isterlerse, hemşireliğe devam edeceğim. Tabiî kesin olarak iyileşip iyileşmediğimi, ne kadar zaman daha yaşayacağımı henüz bilmiyorum. Böyle işte, değil mi Mike?

Genç adam yüzünü yere eğme sağduyusunu gösterdi.

Kapıya vardığında bir kere daha geri döndü.

— Elveda Viviane, dedi.

Genç kız cevap vermeye çalıştı, ama irade gücü çok uzun bir süre zorlanmıştı...

İkinci kattan, Mike Seddons merdivenle Patolojik Anatomi Bölümüne indi. Otopsi salonuna girdi, yandaki küçük odada bir bacağı kesmekte olan David Coleman'ı buldu. Mermer beyazlığındaki cansız bacağa baktı. Coleman'ın bıçakla kestiği yerlerden kara bir kan sızıyordu. Birkaç saniye dehşet içinde, bu bacağı naylon çorap içinde ve topuklu hafif bir sandal giymiş olarak düşündü. Korkunç bir tılsımlı itilişle odayı geçti ve açık dosya üzerinde yazılı adı okudu.

Bunu yaptıktan sonra, Mike Seddons telaşla koridora fırladı ve duvara kustu.

— Doktor Coleman, lütfen buyurun.

Genç hekim odasına girdiğinde Kent O'Donnell kibarca yerinden kalktı. Başhekimin mesajını aldığında işini bitirmiş temizleniyordu.

— Oturuverin lütfen.

O'Donnell sigaralığını uzattı, Coleman bir sigara aldı.

— Teşekkür ederim.

Sigarasını yakıp gevşeterek, büyük deri koltukların birinde arkasına yaslandı. Gizli bir içgüdü şimdi söylenecek olanların hayatında dönüm noktası olacağını bildiriyordu.

— Dr. Pearson'un istifasını verdiğini biliyorsunuz sanırım.

— Evet. İşittim, diye cevap verdi Coleman sakin sakin, sonra kendisini de şaşırtan şu sözler çıktı ağzından: Son günler boyunca kendini çok hırpaladığını biliyorsunuz sanırım. Gece gündüz hastanedeydi.

— Biliyorum. —O'Donnell sigarasının yanan ucunu inceledi.— Biliyorum... Ama bu bir şey değiştirmez... Anlıyor musunuz?

Coleman başhekimin doğru söylediğini biliyordu.

— Evet, ben de sizin gibi düşünüyorum.

— Joe hemen çekilmek istediğini belirtti. Bu da Patolojik Anatomi Bölümü şefliğinin boş kaldığı anlamına geliyor. Bu görevi kabul eder miydiniz?

Coleman duraladı. Kısaca. Her zaman istediği şeydi bu. Kendi sorumluluğu altındaki bir bölüm. Yeniden düzenleme, bilimin yeniliklerini harekete getirme, tıp biliminin en iyisini uygulama, patolojik anatomiye hak ettiği, işgal edebileceği yeri verme özgürlüğü, bunu biliyordu. Her zaman dudaklarına götürüp

yudumlamak istediği kupaydı bu. Kent O'Donnell bu kupayı dudaklarına kadar indirmişti.

Birden içine korku doldu, yükleneceği ürkütücü sorumluluktan dehşete düştü. Kararlarında kendisine yardımcı olacak bir büyüğün bulunmayacağını hatırladı. Son seçim, son teşhis yalnız kendisine kalacaktı. Bu görevin üstesinden gelebilir miydi? Hazır mıydı şimdiden? Tek başına? Henüz gençti. İsterse daha yıllar boyu, komutan yardımcılığı yapabilirdi. Sonra başka yerler boşalır, başka fırsatlar çıkardı, ilerlemesi için çok zaman vardı önünde.

Sonra kaçmanın yolu olmadığını, bu dakikanın Üç Eyalet Hastanesine geldiğinden beri yöneldiği dakika olduğunu anladı.

— Evet, dedi. Teklif edilirse kabul ederim.

— Teklif edileceğinden emin olabilirsiniz, dedi O'Donnell gülümseyerek. Bir şey söylemenizi rica etsem, söyler miydiniz?

Başhekim sustu, düşündü: Kafası sormayı istediği soruya uygun düşen cümleleri seçiyordu. Soracağı şeyin ikisi için de büyük önem taşıyacağını biliyordu. Sonunda sordu:

— Tıp bilimi ve hastane karşısındaki tavrınızın ne olduğunu söyler misiniz?

— Bunları sözlere dökmek güç, dedi Coleman.

— Dener misiniz?

David Coleman düşündü. İnandığı şeyler bulunduğu gerçekti, ama bunları kendi kendine pek ender açıklamıştı. Belki bir tanımlama yapmanın zamanıydı.

— Sanırım en önemli gerçek, diye ağır ağır söze başladı, hepimizin —doktorların, hastanenin, tıp tekniğinin— bir tek büyük şey için varoluşumuzdur. Hastalar için, hastaların iyileşmesi için. Sanırım ara

sıra bunu unuttuğumuz oluyor. Tıp, bilim, daha mükemmel hastaneler kafamızı dolduruyor ve bütün bunların varlık nedeninin tek olduğunu bize unutturuyor: Oysa hepsinin varlık nedeni insanlar, insanların iyileştirilmesi. Bize ihtiyaç duyan insanlar. Rahatlamak, kurtarmak için tıp bilimine koşan insanlar.

Sustu, devam etti:

— Bütün bunları beceriksizce, kaba saba dile getiriyorum.

— Hayır, dedi O'Donnell, çok iyi açıkladınız.

Büyük bir umut ve zafer duygusu vardı içinde. İçgüdüsü onu yanıltmamıştı. İyi bir seçim yapmıştı. Birlikte, kendisi cerrahî şefi, karşısındaki patolojik anatomi şefi olarak çok iyi iş göreceklerini kestiriyordu. İleri gidecekler, inşa edecekler ve onlarla Üç Eyalet gelişecekti nasılsa. Gerçekleştirecekleri her şey mükemmel olmayacaktı kuşkusuz, hiç bir zaman mümkün değildi bu. Hatalar, boşluklar, hattâ başarısızlıklar görülecekti ama, hedefleri aynı olacaktı hiç değilse, duyguları ortaktı. Birbirlerine yakın kalmaları gerekti: Coleman daha gençti ve bazı alanlarda daha uzun olan kendi tecrübesi fayda sağlayacaktı. Son haftalar içinde Kent de çok şey öğrenmişti. Kayıtsızlık kadar gayretkeşliğin de kesinlikle insanı yetersizliğe ve kendinden hoşnut olmaya götürdüğünü ve felakete çeşitli yollardan varılabileceğini öğrenmişti. Ama şimdiden sonra, kendinden hoşnut olma duygusuyla her cephede mücadele edecekti. Patolojik Anatomi Bölümü, başında genç Dr. Coleman'la, gözüpek ve güçlü bir müttefik olabilirdi.

Aklına bir şey geldi:

— Bir şey daha söyleyeceğim. Joe Pearson hakkında duygularınız nedir, bizden ayrılma şekli üzerine ne düşünüyorsunuz?

— Hiç bir şeyden emin değilim, diye itiraf etti Coleman, bunu ben de bilmek isterdim.

— İnsanın emin olmadığı anlar bulunması kötü şey değil. Katı ve kuru bir şekilde düşünmeyi önler. —O'Donnell konuşmaya devam ederken gülümsedi.— Yine de, bilmeniz gereken bazı noktalar var. Hastanenin eskileriyle konuştum, bana birtakım olayları anlattılar, bilmediğim çalışmalardan söz ettiler. Bakın... —bir an sustu...— Otuz iki yıllık hizmet süresi boyunca Joe Pearson bu hastane için çok şey yaptı. Çoğu bugün unutulmuş olan ya da sizin ve benim gibi kişilerin her zaman duyma fırsatı bulamadığı şeyler. Kan bankasını onun kurdurmaya başladığını biliyor muydunuz? Ne garip, başlangıçta büyük direnişlerle karşılaşmış. Sonra bir komite kurmaya çalışmış, hastanenin önemli kişilerinden birkaçı bu konuda amansızca mücadele etmişler onunla, ama komitesini kurmayı başarmış ve bu komite hastanenin cerrahîde ileri gitmesine büyük katkılarda bulunmuş. Sonra, birtakım araştırmalar da yapmış, örneğin **tiroid kanserinin etiolojisi ve patojenisi** (*) konusunda çalışmalarının çoğunluğu bugün kabul edilmiş ve izlenmiştir, ama bunları Joe Pearson'a borçlu olduklarını bilenler pek az.

— Bilmiyordum, dedi Coleman. Söylediğiniz için teşekkür ederim.

— Valla, o kadar çok şey unutuluyor ki. Joe buraya yepyeni araç gereçler de getirtti. Ne yazık ki zaman oldu, hiç bir yeni şey aldıramaz hale geldi. Kenarda köşede kaldı, bir çukura saplandı. Ara sıra insanın başına gelir böylesi.

Birden Coleman kendi babasını düşündü; Alex-

(*) Tiroid bezinde görülen kanserin nedeni ve oluşumu.

anderlerin çocuğunu öldüren kanın, sekiz on yıl önce, tıp bilimi tehlikelerinden haberli olduğu halde, kan grubu almadan kan verilmesini isteyen babasıyla ilgili kendi şüphelerini.

— Evet, dedi. Ara sıra oluyor.

Yerlerinden kalkmışlar kapıya doğru yürüyorlardı. Çıkarken O'Donnell tatlı bir sesle:

— Hepimiz ve her birimiz için benzerlerimize acıyabilmek iyi şey, dedi. Bir gün acıma duygusuna muhtaç olup olmayacağımızı nereden bilebiliriz?

— Kent, dedi Lucy Grainger, çok yorgun bir görünüşün var.

Henüz ikindi başlarındaydı ve O'Donnell birinci kat koridorunda durmuş, hiç farketmediği halde Lucy yanına gelmişti.

«Sevgili Lucy!» diye düşündü. «Yumuşak, gayretli, değişmeyen, bir kararsızlık denizinde devamlı emin bir liman.» Burlington'dan ayrılıp Denise'le evlenmeyi düşüneli bir hafta mı oluyordu gerçekten? Şimdi ne kadar uzak geliyordu ona bu ara. Ait olduğu yer burasıydı. Alınyazısı, iyi ve kötü yanlarıyla, burada köklenmişti.

Genç kadının koluna girdi.

— Lucy, birlikte bir gece geçirmeliyiz yakında. Birbirimize söyleyecek çok şeyimiz var.

— Kabul. —Lucy ona sevgiyle gülümsedi.— Yarın beni akşam yemeğine götürebilirsin.

Yanyana geniş koridorun aşağısına yürüdüler, onu yanında hissettikçe rahatlık duyuyordu Kent. Yan gözle yüzüne baktı ve kesin olarak bir şeyi anladı: İkisi için yedekte pek çok iyi şey bulunduğunu. Bütün geleceğin. Belki birbirlerine ayak uydurabilmek için

zamana ihtiyaçları vardı, ama geleceği birlikte bulacaklarından emindi.

Lucy de kendi yönünden düşünüyordu: «Düşlerin gerçekleştiği de olur... Benimki, belki bir gün... yakında...»

Alaca karanlık Patolojik Anatomi Bölümüne erkenden iniyordu. Bodrumda çalışmanın bedeliydi bu. Işıkları yakan David Coleman, hemen gerçekleştireceği tasarılardan birinin, bölümü daha iyi bir yere geçirmek olduğunu düşündü. Patolojik anatomiyle uğraşanların kendiliğinden hastanenin derinliklerine itildiği günler geride kalmıştı: Tıbbın diğer dalları kadar onların da gün ışığına ihtiyaçları vardı.

Odaya girdi ve Pearson'u masasının başında buldu. Yaşlı adam çekmecelerini boşaltıyordu. David Coleman içeri girdiğinde başını kaldırdı.

— Otuz iki yılda insan ne çok şey biriktiriyor!

Coleman bir an ona baktı, sonra:

— Çok özür dilerim, dedi, üzgünüm.

— Üzülecek bir şey yok, diye karşılık verdi Pearson birden. —Son çekmeceyi de kapadı ve kağıtları bir evrak çantasına yerleştirdi.— Yeni bir işiniz olduğunu öğrendim. Tebrikler.

Coleman düşündüğü şeyi söyledi:

— Bu görevin bana başka türlü verilmesini yeğ tutardım.

— Artık çok geç. (Pearson çantasının kilidini şaklattı ve bakışını çevresinde gezdirdi.) Sanırım, hepsi bu kadar. Başka bir şey bulursanız, emekli maaşımla birlikte bana gönderirsiniz.

— Size söylemek istediğim bir şey var, dedi Coleman.

— Neymiş o?

Coleman sözcükleri ve cümleleri özenle seçerek, dikkatli konuştu:

— Hemşire adayı, bacağı kesilen. Bu sabah bacağını inceledim. Haklısınız. Ben yanılmışım. Kemikte bir habis tümör var, hem de hiç şüpheye yer bırakmayacak şekilde.

Yaşlı adam sessiz ve hareketsiz durdu. Düşünceleri çok uzaklara dalıp gitmiş gibiydi. Sonra ağır ağır:

— Hiç olmazsa bu vakada yanılmadığıma sevindim, dedi.

Pardesüsünü aldı ve kapıya yürüdü. Çıkmak üzereyken döndü. Neredeyse utana sıkıla sordu:

— Size bir öğütte bulunsam canınız sıkılır mı?

— Rica ederim, buyurun, dedi Coleman.

— Gençsiniz, Genç. Yakıcı şeylerle dolusunuz, sirkeyle, iyi bir şey bu. İşinizi de biliyorsunuz. Yeni gelişmelerden haberlisiniz. Hiç bilmediğim ve bundan sonra da öğrenemeyeceğim şeyler biliyorsunuz, öğüdümü kabul edin: Hep böyle devam etmeye bakın. Güç olacak, yanılmayın sakın. (Boşalttığı masayı işaret etti.) Bu iskemleye oturacaksınız ve telefon çalacak. Hastane yöneticisi bütçeden söz edecek. Derken laboratuvarda çalışanlardan biri (ya da birkaçı) çekip gitmek isteyecek ve bunu ayarlamak gerekecek. Doktorlar içeri dalacak, şu ya da bu konuda bilgi isteyecekler, size danışacaklar. (Yaşlı adam hafifçe güldü.) Sonra satıcı gelecek, kırılmayan tüpler ve sönmeyen gaz lambaları satan adam. Onunla işinizi bitireceksiniz, başkası görünecek ve günün sonu gelecek, siz ne iş gördüğünüzü, nereye vardığınızı soracaksınız kendi kendinize...

Pearson sustu. Coleman bekledi. Yaşlı adamın,

sözlerle, geçmişinin bir bölümünü yaşadığını hissediyordu.

— Herhalde ertesi gün de, bir sonraki de, ondan sonraki de aynı şekilde geçecek. Bir gün gelecek, bakacaksınız yıl bitmiş. Derken ikincisi... üçüncüsü... Siz bütün bu işleri yaparken, başkalarının dersleri izlediğini, konferanslara katıldığını ve buralarda tıbbın yeniliklerini öğrendiğini göreceksiniz. Siz oralara gidecek vakti bulamayacağınızdan araştırmaları terkedeceksiniz, boş şeyler peşinde kendinizi hırpaladığınız için de, akşam yeni kitapları okuyamayacak kadar yorgun olacaksınız... Birden kendinizi eskimiş, modası geçmiş, yıllanmış hissedeceksiniz: Kendinizi ve bütün bildiklerinizi, Iskartaların yoluna gireceksiniz ve artık değişiklik yapmak için çok geç olacak.

Heyecan dolu ses kısıldı. Pearson bir elini Coleman'ın koluna koydu ve konuştu, gerçek bir yalvarmaydı bu:

— Bütün bu yollardan geçen ve geride kalma gafletini gösteren ihtiyar bir adamı dinleyin. Aynı şeyin başınıza gelmesine fırsat vermeyin. Gerekirse bir odaya kapanın. Telefondan, dosyalardan, kağıtlardan uzak durun, okuyun, öğrenin, yenilikleri günü gününe izleyin. O zaman asla size dokunamazlar, «bunun işi bitti, temize havale edildi, dünün, evvelki günün adamı o», diyemezler asla sizin için. Çünkü onlar kadar, onlardan fazla şey bileceksiniz. Çünkü bilginin ötesinde, tecrübeniz de olacak.

Sesi hafifledi... kesildi ve söndü...

— Bunları her zaman hatırlamaya çalışacağım, dedi Coleman ve ekledi: Sizi çıkışa kadar geçireyim.

Basamakları çıktılar, birinci katta akşamın canlılığı başlıyordu. Bir hemşire, kolalı üniformasını hışırdatarak, elinde bir tepsi rejim yemeğiyle geçti gitti hızla. Orta yaşlı, tek bacağı alçılı bir adamın, yanında sandalın dibinde bırakılmış kürekleri andıran bir çift koltuk değneği, tekerlekli iskemlesiyle geçip gitmesi için kenara çekildiler. Bir hemşire üçlüsü gülerek geçti. Elinde çiçek buketiyle, bir adam asansöre doğru yürüdü. Hastane görevlilerinden bir kadın, içi resimli gazetelerle dolu bir küçük arabayı iterek götürüyordu. Bir yerlerde, görünmeyen bir çocuk ağlıyordu. Hastanenin dünyasıydı bu. Canlı bir organizma. En büyük dış dünyanın aynası.

Pearson çevresine bakınıyordu. «Otuz iki yıl! Belki bütün bunlara son olarak bakıyor...» diye düşündü Coleman. «Sıra bana geldiğinde bütün bunlar nasıl olacak? Şu dakikayı hatırlayacak mıyım acaba? Daha iyi anlayacak mıyım o zaman?»

Tepelerindeki hoparlör bağırmaya başladı: «Doktor Coleman... Doktor Coleman... Cerrahî Bölümüne...»

— İşte, dedi Pearson. Başladı. Vücut ısısı düşürülerek uyuşturulmuş bir hastanın muayenesi. Gitseniz iyi olur.

Elini uzattı:

— Başarılar.

Coleman konuşmakta güçlük çekti.

— Teşekkür ederim...

Yaşlı adam ona bir baş işareti yaptı ve yürüdü.

— İyi geceler Dr. Pearson.

Nöbetçi hemşirelerden biriydi bu.

— İyi geceler, diye cevap verdi.

Çıkışa doğru yürürken, purosunu yakmak için, bir «Sigara İçmek Yasaktır» tabelasının önünde durdu.

E YAYINLARI SUNAR

BÜYÜK ROMANLAR

1. **HÜKÜMDAR**
   Gore Vidal / 30 lira
2. **OCAK**
   Robert Crichton / 30 lira

YENİ DİZİ

1. **KARA TUZAK**
   Peter Driscoll / 20 lira
2. **İT DALAŞI**
   Frederic Forsyth / 25 lira
3. **KERTENKELE**
   Morris West / 25 lira
4. **KÖSTEBEK**
   John Le Carre / 25 lira
5. **BÜYÜKELÇİ**
   Morris West / 20 lira

hastane

arthur hailey

roman

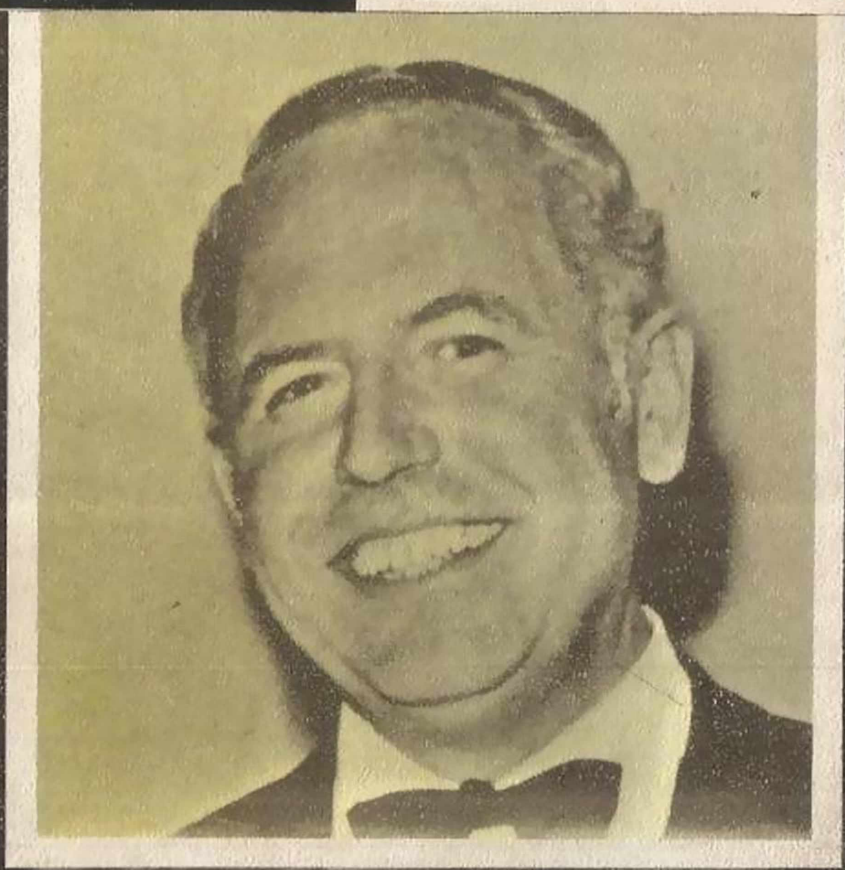

Arthur Hailey 1920 yılında Ingiltere'de doğdu. 2. Dünya Savaşına İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetlerinde pilot olarak katıldı. Savaştan sonra Kanada'ya geçti, yazdığı televizyon oyunlarıyla ilk ününü yaptı.

1966 yılında ailesiyle Kaliforniya'ya yerleşen Hailey artık orada yaşamaktadır. İlk romanı, bir hastanenin hikâyesi olan **«Son Teşhis»** tir. En ünlü iki eseri ise, **«Hava Alanı»** ve **«Otel»** dir.

Hailey'in romanlarından üçü filme çekilmiş, bunlardan **«Otel»**, ülkemizde gösterilmiştir. 1970 - 71 sinema mevsiminde Amerika ve Avrupa sinemalarında gösterilen **«Hava Alanı»** ise, istatistiklere göre son yılların en çok iş yapan filmidir.